فهرست نسخه‌های خطی
کتابخانه مجلس شورای اسلامی

جلد سی و هشتم

۱۴۰۰۱-۱۴۵۰۰

به کوشش علی صدرایی خوئی   با نظارت عبدالحسین حائری

مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی
با همکاری کتابخانه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

بسم الله الرحمن الرحیم

فهرست نسخه‌های خطی

کتابخانه مجلس شورای اسلامی

آثار مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی/ ۸۹

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی

جلد سی و هشتم

۱۴۰۰۱-۱۴۵۰۰

به کوشش علی صدرایی خوئی
با نظارت عبدالحسین حائری

مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی
با همکاری کتابخانه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیهٔ قم/ ۱۳۷۷

فهرست نویسی پیش از انتشار : مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی

مجلس شورای اسلامی، کتابخانهٔ مرکزی و مرکز اسناد
فهرست نسخه های خطی کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی / علی صدرایی خویی، زیر نظر عبدالحسین حائری؛ مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی .ـ قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیهٔ قم، مرکز انتشارات، ۱۳۷۷ .
ج .ـ (دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیهٔ قم، مرکز انتشارات؛ ۶۲۱ : مسلسل انتشار؛ ۱۲۳۸ : آثار مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی؛ ۸۹)
جلدهای اوّل تا بیست و چهارم این مجموعه توسط کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی به چاپ رسیده است.
شابک: ۹ـ ۴۸۶ـ ۴۲۴ـ ۹۶۴ ISBN: 964 - 424 - 486 - 9
۱. نسخه های خطی- فهرستها. ۲. نسخه های خطی فارسی- فهرستها.
۳. نسخه های خطی عربی- فهرستها. ۴. نسخه های خطی- ایران- تهران- فهرستها.
الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیهٔ قم، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی.
ب. صدرایی خویی، علی، ۱۳۴۲ـ ج. حائری، عبدالحسین، زیر نظر.
د. دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیهٔ قم، مرکز انتشارات. هـ . عنوان.
۹ ف ۴ ص / Z ۶۶۲۱ ۰۱۱/۳۱



فهرست نسخه های خطی کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی / ج۳۸

نویسنده: علی صدرایی خویی، با نظارت عبدالحسین حائری
مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی
ناشر: مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانهٔ دفتر تبلیغات اسلامی
نوبت چاپ: اول / ۱۳۷۷
شمارگان: ۱۰۰۰
بها: ۲۸۰۰ تومان

نشانی: قم، خیابان شهدا (صفائیه) مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیهٔ قم،
ص پ ۹۱۷، تلفن: ۷ـ۷۴۲۱۵۵، نمابر: ۷۴۲۱۵۴، پخش: ۷۴۳۴۲۶
شبکه اینترنت: BUSTAN @APADANA.COM
شبکه شارح: BUSTAN(تلفن ۴ـ ۷۴۴۱۵۳)
Printed in the Islamic Republic of Iran

محققانی که در تهیه و تنظیم این فهرست همکاری داشته‌اند :

ابوالفضل حافظیان	تنظیم و کنترل برگه‌های کتاب‌شناسی و نسخه‌شناسی
رضا محمدی	تنظیم برگه‌های نسخه‌شناسی و کنترل برگه‌های کتابشناسی و نسخه‌شناسی
رمضانعلی انتظاری شهرکهنه	تنظیم فیش‌های نسخه‌شناسی، مراجعه به مصادر، مقابلهٔ نمونه های چاپی و پی‌گیری امور اداری
قاسم شیرجعفری	تنظیم فیش‌های کتابشناسی و مقابلهٔ نمونه‌های چاپی
محمد ترابیان	مقابلهٔ نمونه‌های چاپی

فهرست مطالب کتاب

بسم الله الرحمن الرحیم

با حمد و سپاس خدای تعالی، اینک جلد سی و هشتم از فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی تقدیم ارباب فضل می‌گردد. این جلد آخرین جلد از فهرست‌هایی است که طبق قرارداد منعقده بین مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی «پژوهشگاه» دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیهٔ قم و کتابخانه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی توسط این‌جانب و همکاران و زیرنظر استاد عبدالحسین حائری تدوین شده است.

براساس قرارداد مذکور تعداد سه هزار نسخه از نسخه‌های خطی کتابخانهٔ مجلس، فهرست و در شش جلد بدین ترتیب منتشر گردید:

جلد ۲۵	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۷۰۰۱	تا	۷۵۰۰
جلد ۲۶	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۷۵۰۱	تا	۸۰۰۰
جلد ۳۵	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۱۲۰۰۱	تا	۱۲۵۰۰
جلد ۳۶	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۱۲۵۰۱	تا	۱۳۵۰۰
جلد ۳۷	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۱۳۵۰۱	تا	۱۴۰۰۰
جلد ۳۸	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۱۴۰۰۱	تا	۱۴۵۰۰

در این‌جا ذکر چند نکته لازم است:

الف: فهرست‌های جلد ۲۷ تا ۳۴ (هشت جلد) شامل معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۸۰۰۱ تا ۱۲۰۰۰ بعداً منتشر خواهد شد.

ب: در لابه‌لای شماره‌های ۱۲۵۰۱ ـ ۱۳۵۰۰ (جلد ۳۶)، ۶۳۵ شماره، سند هستند که

ج: برای شش جلد مذکور، کتاب مستقلی به عنوان فهرست راهنما، شامل مطالب زیر، در دست تهیه است:

* فهرست: کتاب‌های معرفی شده، مؤلفان و مترجمان، کاتبان، اماکن، اعلام مندرج در متن و کتاب‌های مذکور در متن
* مستدرکات
* غلط‌های چاپی

قدردانی و تشکر

تهیه و تنظیم این فهرست‌ها مرهون تلاش همکاران و عزیزانی است که هر کدام به نحوی در شکل‌گیری و آماده‌سازی آن‌ها نقش داشته‌اند. ما ضمن سپاس و قدردانی از خدمات تک‌تک سروران اسامی آنان را جهت زینت این فهرست در این‌جا می‌آوریم:

استاد گرانقدر ***عبدالحسین حائری*** که قرارداد تألیف این فهرست‌ها در زمان تصدی ریاست کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی به وسیلهٔ ایشان منعقد گردید و بعد از آن هر شش جلد فهرست، زیر نظر ایشان تألیف و تنظیم گردید.

محققان محترمی که در تهیهٔ این فهرست‌ها همکاری صمیمانه داشته‌اند، حجج اسلام آقایان: ***ابوالفضل حافظیان بابلی، رضا محمدی، قاسم شیرجعفری، رمضانعلی انتظاری شهرکهنه، محمد ترابیان فردوسی، محمد کاظمی، محمدعلی کوشا*** و ***اسماعیل محمدی.***

و هم‌چنین از مسئولین محترم مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی «پژوهشگاه» و ریاست محترم کتابخانه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی که کمال همکاری در اتمام فهرست‌ها داشتند تشکر می‌شود.

و آخر دعوانا ان الحمدلله رب العالمین

علی صدرائی خوئی

۱۳۷۷/۲/۲

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ ۱۴۰۰۱ ﴾

مجموعه

۱ ـ نامه ملّا عبدالرحیم مولوی به فرهاد میرزا «۱ ر ـ ۴ پ» **(فارسی)**

نامه‌ای است که ملّا عبدالرحیم مولوی به فرهاد میرزا معتمدالدولهٔ قاجار نگاشته است. تحریر نامه در نبی کندی صورت گرفته است.

آغاز : «ربنا اغفرلنا و لاخواننا الذین سبقونا بالایمان... و بعد در مطلع سخن از منطوق این آیه نصیحت مایه که حقّ تعالی تعلیم ما را به آن فرموده».

انجام : «... و باغ حکومت را همیشه به آبیاری مرحمت تازه دارید وفقکم الله تعالی... در نبی کندی تحریر پذیرفت».

۲ ـ المجمعة الکبری من القصائد الفخری فی حقّ نبینا محمّد البشری «۵ ر ـ ۴۱ پ» (چاپ سنگی) **(عربی)**

از : حاج محمّد بن محمّد بلواجی

مؤلّف در این رساله مجموعهٔ چند قصیده که در مدح حضرت پیامبرﷺ سروده شده جمع‌آوری نموده است، این قصاید عبارت‌اند از :

قصیدهٔ برده، قصیدهٔ مضریه بوصیری، قصیدهٔ ابوبکر، قصیدهٔ عمر، مناجات شیخ جمال قرمانی، قصیدهٔ حسان، قصیدهٔ امام حسینؑ به معاویه.

مؤلّف در مقدّمهٔ رساله ابتدا خواص برخی ابیات قصیدهٔ برده را به نقل از شیخ عبدالسّلام بن ادریس مراکشی ذکر نموده، سپس قصاید را ذکر کرده و در لابه‌لای سطور،

هر بیت از قصاید را با یک بیت به ترکی ترجمه نموده است.

این رساله چاپ سنگی است و کاتب آن حاج مصطفی راقم است که در مدرسهٔ یازلی در جوار خالد بن زید بن ایّوب انصاری در اسلامبول سال ۱۲۶۵ ق. عصر سلطان عبدالمجید عثمانی، آن را تحریر نموده و با خط وی به چاپ رسیده است.

آغاز: «الحمدللّه الذی جعل تأثیر الادعیة بالشروط و الخواص و خص الانبیاء و المرسلین بالمعجزات...

اَمِن تذکر جیران بذی سلم — مزجت دمعا جری من مقلة بدم

فقلت این حفظتها یا ابا الرجاء و ما قرأتها علی احد ممن التی جاء قال لقد سمعتها البارحة».

انجام: «و لعلی رضی الله تعالی عنه:

لیس للعباد سوی الفردوس ان عملوا — و ان هفوا هفوة فالرّب غفار».

۳ـ مطالب متفرقه به عربی و فارسی «۴۲ پ ـ ۴۳ پ»

۴ـ الجامع الصغیر (منتخب) «۴۴ ر ـ ۶۲ ر» **(حدیث ـ عربی)**

از: جلال الدین عبدالرحمن سیوطی (۹۱۰ ق)

در این رساله مختصر احادیثی از «الجامع الصغیر» سیوطی انتخاب و نقل شده است.

آغاز: «هذه احادیث منتخبة من مدوّن جامع الصغیر لعبد الرحمن... آخر ما تکلم به ابراهیم حین القی فی النار حسبی اللّٰه و نعم الوکیل آکل کما یأکل العبد و اجلس کما یجلس العبد».

انجام: «من زار قبری وجبت له شفاعتی تم من زارنی بالمدینة محتسبا کنت له شهیدا و شفیعا یوم القیمة تم».

۵ـ مصابیح السنة (احادیث منتخبه از آن) «۶۳ ر ـ ۶۸ پ» **(حدیث ـ عربی)**

از: ابومحمّد حسین بن مسعود بغوی شافعی

[مجلس ۲۵/۲۷۰، ش ۷۲۷۳].

آغاز : «باب فی مناقب... ابی‌بکر... من الصحاح عن ابی‌سعد الخدری عن النبی صلّی الله تعالی علیه و سلّم قال انّ من امنّ النّاس علیّ فی صحبته و ماله ابابکر...».

۶ـ الزبدة فی‌شرح‌البردة = شرح قصیدة‌البردة «۶۹ پ ـ ۱۰۳ پ» **(ادبیات ـ عربی)**

از : خالد بن عبدالله ازهری مصری (۹۰۵ ق)

شرحی است بر قصیدهٔ بردهٔ بوصیری.

[مخطوطات الادب فی المتحف العراقی، اسامه نقشبندی و ظمیاء عبّاس ۳۳۴ ـ ۳۳۶ کـه در آن دوازده نسخه از این شرح معرفی شده است؛ سرکیس ۸۱۲/۱].

آغاز:«امّا بعد حمدالله مستحقّ الحمد و التهلیل و التسبیح و التکبیر و الصلوة و السّلام علی سیّدنا محمّدﷺ صاحب الوجه الملیح و القـدر الرجـیح و اللسـان الفـصیح و عـلی‌آله و اصحابه اولی الاقتباس و التضمین و الحل و العقد و التلمیح فیقول العبد الفقیر الی مولاه الغنی خالد بن عبدالله الازهری قد سألنی ابن الاخ النجیح ان اشرح شرحاً لطیفاً علی بردة المدیح».

انجام : «و الالحان و یذکرها العهد بالحمی و الاوطان فانّك امرتنا بالصلوة و السّلام علیه تمت القصیدة الشریفة و شرحها».

۷ـ بحرالسعادة (منتخب) «۱۰۵ ر ـ ۱۲۸ پ» **(اخلاق ـ فارسی)**

از : تاج‌الدین محمّد بن محمّد بن ابراهیم کازرونی معروف به حاج هراس (قرن ۱۰ ق)

[مجلس ۳۱۷/۱۰؛ منزوی ۱۵۴۹/۲؛ کشف الظنون ۲۲۴/۱].

در نسخهٔ حاضر منتخب کوتاهی از این رساله در موضوعات :

فضایل شافعی، فواید ذکر، حکایت زاهد، حکایاتی از عرفا، جنید، در ذم شهوت در دو فصل، در گناهان کبیره و محبت نیکان نقل شده است.

۸ـ احادیثی ازحضرت پیامبرﷺ، صفات ثبوتی خداوند«۱۲۹ر ـ ۱۳۰ر» **(فارسی)**

۹ـ رساله در امکان رؤیت حضرت پیامبرﷺ « ۱۳۰پ ـ ۱۵۴پ»**(عرفان ـ فارسی)**

از : ؟

در این رساله مؤلّف از اشکال مخالفین طریقهٔ خود، که امکان رؤیت حضرت پیامبر ﷺ را توسط شیخ و قطب طریقت وی، نفی می‌کردند، پاسخ داده است و امکان رؤیت حضرت پیامبر ﷺ را برای شیخ خود در خواب و بیداری اثبات نموده، و در اثنای آن ازکاک احمد و سیاح خراسانی، یاد نموده است.

نسخهٔ حاضر از انجام ناتمام است.

آغاز : «احمد من اعطی کل ماشاء لکل من شاء کلما شاء لا علی طریقة الوجوب و الایجاب... وبعد فقد بلغ الیّ کتاب طب من نحو طبیبی و خطاب حبّ من جانب حبیبی».

انجام نسخه : «با آدم سیّاح خراسانی مناظره‌ای واقع شد گفتم بر سر استاد همین زاغ دادن است و بس بعد از آن جوهر هر تیغ».

۱۰ ـ رساله در وضو «۱۵۵ ر ـ ۱۵۹ پ» **(فقه ـ فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ مختصری است در وضو، مؤلف در آن با استناد به آیهٔ «فاغسلوا وجوهکم...» و با استفاده از «مصابیح السنة» بغوی و شرح آن، درصدد است تا شستن پاها و سر را به مذهب اهل‌سنّت اثبات نماید.

آغاز : «الحمدللّه ربّ العالمین... و بعد در آیهٔ فاغسلوا وجوهکم و ایدیکم... در نصب و جرّ ارجل در بین اهل‌سنّت و اهل تشیع گفتگو هست و قاعدهٔ اصولیهٔ...».

انجام : «و لکن الله یهدی من یشاء و السّلام علی من تابع خیرالانبیاء علیه الف صلوة و سلام و ثناء و... و غلب الذین غسلوا ایدیهم و ارجلهم عن ادناس البدع و الاهواء».

۱۱ ـ مطالب و فواید متفرقه‌ای به فارسی و عربی شامل : بحثی پیرامون وقف در تجوید، حدیثی به نقل از نافع از عمر، فرق میان رسول و نبی،مطلبی به‌نقل از مواهب علیه و بحرالسعاده،مبحث حلال و حرام خوردن، بحث «الله نور السموات و الارض»، مبحث خلق آسمان و زمین و مادّهٔ آن‌ها، فضایل خلفا، مطلبی از کتاب مواهب علیه، شرح حال مختصر شافعی «۱۶۱ ر ـ ۱۷۳ پ»

۱۲ ـ آجرومية = مقدّمة الآجرومية «۱۷۴ ر ـ ۱۷۸ ر» **(نحو ـ عربی)**

از : ابوعبدالله محمّد بن محمّد بن داود صنهاجی مشهور به ابن آجُرّوم (۷۲۳ ق)

مقدّمهٔ کوتاه و مشهوری است در نحو که مؤلّف برای تعلیم مبتدیان در مکّه تألیف نموده است. بر این مقدّمه شروح زیادی نوشته شده است.

[کشف الظنون ۱۷۹۶/۲ ـ ۱۷۹۷؛ رضوی ۱/۱۲ ـ ۲].

در نسخهٔ حاضر شرح این مقدّمه در حواشی تحریر شده است.

آغاز مقدّمه : «الحمدللّه و کفی و السّلام علی عباد الّذین اصطفی قال الشیخ الامام العلاّمة ابی‌عبدالله... الکلام اللفظ المرکب المفید بالوضع».

انجام : «...نحو قولک ثوب خزّ و باب ساج و خاتم حدید و ما اشبه ذلك».

۱۳ ـ نثر اللئالی = الدر المکنون «۱۷۸ پ ـ ۱۸۲ ر» **(حدیث ـ عربی)**

از : ابوعلی فضل بن حسن بن فضل طبرسی (۵۴۸ یا ۵۵۲ ق)

[مجلس ۱۱۹/۲۵، ش ۷۱۰۷]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۴ـ فوایدی شامل: عمر خلفای‌اربعه،قصّهٔ‌اصحاب‌کهف «۱۸۲پ ـ ۱۸۵پ» **(فارسی)**

۱۵ ـ مناسک حج و عمره «۱۸۵ پ ـ ۲۰۶ پ» **(فارسی)**

از : ؟

باب هفتم از کتاب مفصلی است در فقه. این باب در احکام حج و عـمره و شـامل دوازده فصل است.

آغاز : «باب هفتم در مناسک حج و عمره کردن بدانکه حقّ تعالی جلّ جلاله در کلام مجید فرموده و لله علی النّاس حج البیت... پس این حکم موقوف است بر استطاعت».

انجام : «گفت ای نفس همان گیر که امشب شب گور است حـالی غـنیمت دان و طاعتی بی‌ریا کن. بیت :

جـوانـی ره طـاعت امـروز گـیر ‌ ‌ ‌ کـه فـردا جـوانـی نـیاید اسـیر

فـراغ دلت هست و نـیروی تـن ‌ ‌ ‌ چو میدان فراخست گویی بزن».

۱۶ ـ اعتقادات «۲۰۷ ر ـ ۲۰۹ ر» **(اعتقادات اهل‌سنت ـ فارسی)**

از: ؟

رسالهٔ کوتاهی است در بیان اعتقادات اهل‌سنّت شامل شش اصل ایمان (توحید، ایمان به فرشتگان، ایمان به کتاب‌های آسمانی، ایمان به پیامبران الهی، ایمان به قیامت) و ارکان پنج‌گانه (شهادت به وحدانیت خداوند، نماز، زکات، روزه و حج).

آغاز: «الحمدللّه حقّ حمده و الصلوة و السّلام علی خیر خلقه محمّد و علی آله و صحبه اجمعین الطیبین، نموده می‌شود که بر کلّ مکلّف یا مذکر و یا مؤنث باشند اتیان بر شرع قلبا و قالبا و اعتقاداً و عملا واجب است».

انجام: «و مقدار فطره چنانچه در شرع قرارداد کرده‌اند شش مشت معتدل است این فطره بر همهٔ مسلمانان... تفصیل اینها که مذکور شدند در مبسوطات بجویند».

۱۷ ـ خواص طبی برخی حیوانات و برخی حبوبات «۲۱۰ ر» **(فارسی)**

۱۸ ـ وصایای عثمان خالدی «۲۱۰ پ ـ ۲۱۴ ر» **(عرفان ـ فارسی)**

از: عثمان خالدی مجددی نقشبندی

نه وصیت است در دعوت به طریق مجددیه و لزوم پیروی بزرگان این طریقه.

آغاز: «الحمدللّه ربّ العالمین و الصلوة و السّلام علی خیر خلقه محمّد و آله و صحبه اجمعین امّا بعد قال رسول الله صلی علیه و سلّم: الدین نصیحة. پس حقیر مسکین عثمان خالدی... عام و خاص خلفا و مریدان خود را به چند فقره از وصایای مشفقانه».

انجام: «وصیت دهم این که فرزندان و مریدان و خلفاء و محبان من وصایا را سرسری خیال نکنند...

مراد ما نصیحت بود گفتیم   حوالت با خدا کردیم و رفتیم

و صلّی اللّه... الحمدللّه ربّ العالمین».

نستعلیق؛ رسالهٔ چهارم فرج الله بن میرزا عبدالرحیم الخلخالی الکجلی الاصل الساکن بطالش دولاب، دوشنبه ۲۷ محرم ۱۲۸۳؛ رسالهٔ ششم محمّد طاهر الطائی برای حاج

محمود سنندجی کردستانی، چهارشنبه صفر ۱۲۸۳ (پارس‌ئیل)؛ رسالهٔ دوازدهم فرج‌اللّه، پنج‌شنبه ۱۵ شوال ۱۲۸۳؛ رسالهٔ شانزدهم و هجدهم حبیب‌اللّه انصاری، ۱۲۸۵؛ در حاشیهٔ برگ ۱۳۰ پ غزلی به فارسی در هفت بیت، در اوّل نسخه تملک ریحان‌اللّه بن جعفر الموسوی با مهر بیضوی ربیع‌المولود ۱۳۲۲، در برگ ۵ تملک صفائی الخوانساری با مهر بیضوی «مصطفی الحسینی»؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر با نقش گل، مجدول گرهی.

۲۱۴ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۳۴۲].

﴿ ۱۴۰۰۲ ﴾

مهذب الاسماء فی مرتب الاشیاء (فرهنگ عربی به فارسی)

از : محمود بن عمر بن محمود قاضی سجزی

[مجلس ۳۷۸/۲۵، ش ۷۳۹۶]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

در نسخهٔ حاضر بعد از پایان کتاب، بابی آمده در پنج صفحه با این عنوان :

«باب فی آخر الکتاب فی اسماء شتی» شامل این مطالب : فصل فی الحساب، فصل فی الکسور، فصل فی حساب الشهور و الایام، فصل فی ذکر الشهور بالعربیة، فصل فی اسماء الشهور بالرومیة، فصل الاسبوع، فصل فی الاثنی عشر، فصل فی منازل القمر.

آغاز : «باب فی آخر الکتاب فی اسماء شتّی فصل فی الحساب احد و واحد یکی اثنان و اثنتان دو و ثلث و ثلثه سه اربع و اربعة چار خمس و خمسة پنج».

انجام : «فصل فی منازل القمر و له ثمانیة و عشرون منزلا ینزل القمر... و هو الرشاء دو منزل و ثلثی از منزل برجی باشد والله اعلم...».

نسخ معرب؛ عباس بن محمّد بیگ بن قاجار معروف به ناسخ، ۲۴ صفر ۱۰۹۲؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در لابلای سطور توضیحاتی پیرامون ضبط و معنی برخی لغات ذکر شده است؛ در اوّل نسخه پنج بیت شعر عربی منسوب به ابوذر در مدح اهل‌بیت علیهم‌السلام و چند ماده تاریخ ولادت در ۱۰۹۵ ق، در برگ آخر نسخه ۴۵ لغت متضاد با معنی فارسی

هر یک نوشته شده است و همچنین شعر ابوالحسین و جواب شیخ بهایی به عربی در مورد خلفا؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای.

۲۰۴ برگ؛ ۱۶×۲۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۴۴].

﴿۱۴۰۰۳﴾

تفسیر سورهٔ مائده =گل و برگ (فارسی)

از : رستم بن فتحعلی خان جراشی لارستانی (زنده در ۱۳۱۷ ق)

ترجمه و تحریری است از تفسیر سورهٔ مائدهٔ کتاب «البرهان فی تفسیر القرآن» سیّد هاشم بحرانی (متوفای ۱۱۰۷ یا ۱۱۰۹ ق). مترجم در اثنای ترجمه مطالبی از خود با عنوان «مترجم» می‌آورد.

در آخر نسخه قصیده‌ای از مترجم به فارسی در چهار صفحه به خط وی تحریر شده که در ۱۸ رجب ۱۳۱۷ در مرثیهٔ فوت برادر خود سروده است. با این مطلع :

دامنکشان چه می‌گذری از کنار من   بـر بـاد نـاز داده غـم انـتظار مـن

آغاز : «یا ایها الّذین آمنوا اوفوا بالعقود مستند به تفسیر برهان نیست در قرآن یا ایها الّذین آمنوا مگر که آن در تورات یا ایها المساکین است».

انجام : «نازل شد مائده پیش از آنکه قبض بشود یعنی رسول به دو ماه یا سه ماه... برای او در هر یک از امورات ثلاثه عشرات مذکور است».

نستعلیق؛ بی‌کا، جمعه ۲۴ ربیع‌الثانی ۱۳۱۷؛ عناوین مشکی، در آغاز نسخه یادداشتی از شعاع شیرازی مبنی بر اینکه نسخه بعد از مقابله و تصحیح به جلال‌الدین محمّد ملقب به مجدالاشراف قطب سلسلهٔ ذهبیه در شیراز برسد. همچنین در پایان نسخه یادداشتی از همو مبنی بر مقابلهٔ نسخهٔ حاضر توسط وی و رستم با نسخهٔ اصلی مؤلف، که در ۲ شعبان ۱۳۱۷ این یادداشت را نوشته است؛ جلد : مقوایی، عطف تیماج.

۲۶۹ برگ؛ ۱۷/۵×۲۲ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۴۹۹].

﴿ ۱۴۰۰۴ ﴾

شرح ابیات المفصل فی النحو **(نحو ـ عربی)**

از : ؟

شرحی است بر ابیاتی که در کتاب «المفصل فی النحو» زمخشری، برای استشهاد آورده شده است. شارح این بیت‌ها را به ترتیب ذکر شده در کتاب می‌آورد و شرح می‌کند. او پس از هر بیت ابتدا نام شاعر آن را ذکر کرده و پس از آن به تجزیه و ترکیب آن می‌پردازد. شارح در این شرح از کتاب المقتبس فی توضیح ما التبس تألیف شیخ ابوالقاسم علی بن عمر بن خلیل فقیهی مشهور به فخر اسفندری (متوفای ۶۹۸ ق.) نقل می کند. این شرح در کشف‌الظنون بدون نام شارح ذکر گردیده است.

[کشف‌الظنون ۱۷۷۶/۲؛ ظاهریه، نحو ص ۲۲۶ نسخه‌ای از آن معرفی شده و مؤلّف آن امام فخرالدین خوارزمی احتمال داده شده که درست نیست].

آغاز : «احمدالله و هو بالحمد جدیر علی ان السیر علی ما هو عسیر و حقّق لی ما رجوته بفضله العمیم و اتانی ما سألته».

انجام : «قوله غداة طفت علماء بکر بن وائل... لما ذکرنا من معنی البیت انه اهلک هؤلاء و قصم الی قتل اولئک و انه المستعان و علیه التکلان».

نستعلیق؛ بی‌کا، ۲۸ رمضان المبارک ۱۰۸۹؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ با حواشی توضیحی؛ در آخر نسخه محمّدجعفر بن ولی بیگ به تاریخ ۱۰۹۹؛ جلد : گالینگور، تهوه‌ای، ضربی، ترنج.

۱۰۳ برگ؛ ۱۵×۲۵ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۰۰].

﴿ ۱۴۰۰۵ ﴾

فرهنگ لغات قرآن **(فارسی)**

از : ؟

ترجمهٔ فارسی لغات قرآن کریم است. این فرهنگ به ترتیب الفبایی و در هر حرف به

ترتیب حروف آخر کلمات تنظیم شده است. این کتاب غیر از ترجمان القرآن سیّد شریف جرجانی است، در آخر نسخه نام این کتاب «جواهرالقرآن» احتمال داده شده است.

آغاز: «الحمدلله ربّ العالمین حقّ حمده و الصلوة و السّلام علی محمّدالمصطفی رسوله و عبده و علی جمیع الموقنین لمیثاقه و عهده و علی سائر المصدقین بوعیده و وعده باب الالف (ا) ساکنه اسم مضمر مرفوع متصل بود برای تثنیه غائب در ماضی و مضارع و امر معناها آن دو مرد یا آن دو زن چون کانا یاکلان وکانتا و برای تثنیه حاضر در مضارع و امر معناها شما دو مرد چون تستفتیان وکلا و منصوب در مثل اهدنا و اننا و نون درینها نون عمادست و متحرکه مفتوحه حرف استفهام بود چون ءانذرتهم و در استفهام از حقّ تعالی مراد غیر حقیقت باشد و حرف ندا باشد چون أ زید ای یا زید (اذا) چون و آن ظرف زمان است برای مستقبل اگر چه بر ماضی درآید».

انجام نسخه: «ع (یسع) الیشع و الیسَع نام پیغامبری است علیه السلام (ییع) الییع بجای رسیدن میوه یعنی پخته شدن باب فتح ف (یوسف) نام پیغامبری است معروف علیه السلام ق (یعوق) نام بتی است».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و لغات عربی شنگرف، رموز مشکی، در اوّل و آخر نسخه مهر مربعی «احمد بن ابوالحسن الشریف ۱۲۹۱» متعلّق به احمد دیوان بیگی صاحب حدیقة الشعراء و مهر بیضوی «شعاع» متعلّق به شعاع شیرازی؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای.

۹۸ برگ؛ ۱۴×۲۰ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۰۴].

﴿ ۱۴۰۰۶ ﴾

مجالس **(مقتل ـ فارسی)**

از : ؟

مجالسی است در وعظ و پند و اندرز که مؤلف از سخن‌رانی‌های منبری خود در ماه رمضان و محرم، تحریر و تنظیم نموده است. مجموع مجالس سی عدد است و مؤلّف

برای هر مجلس خطبهٔ جداگانه‌ای ایراد نموده و در اغلب مجالس از کتاب «ابواب الجنان» ملّا رفیع واعظ قزوینی مطالبی را نقل نموده است.

آغاز: «الحمدللّه الذی انعم علینا بالنعم الجلیلة و اکرمنا بالکرامة الجلیة الجمیلة و... قال اللّه تبارک و تعالی فی کتابه المتین و خطابه المستبین اعوذ باللّه...».

انجام: «ماها را بیک ریسمان بسته بودند هر یک که از راه رفتن کوتاهی می‌کردیم... عرض کنم در شام بر امام از شماتت... جاری گشت».

نستعلیق؛ خط مؤلّف، بی‌تا، نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ توسط مؤلّف بعضی از عبارات خط خورده و عباراتی در حاشیه اضافه شده؛ در حاشیهٔ برگ ۱۰۳ نوشته‌ای از مؤلّف به تاریخ سه‌شنبه ۹ شوال ۱۲۹۲؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۱۹ برگ؛ ۱۷×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۰۳].

﴿۱۴۰۰۷﴾

جواهر العقول فی شرح فرائد الاصول (اصول فقه ـ عربی)

از: سیّد ابوالقاسم بن معصوم حسینی اشکوری (حدود ۱۳۲۵ ق)

شرحی است بر کتاب فرائدالاصول شیخ انصاری با عنوان «قوله ـ قوله». نسخهٔ حاضر جلد اوّل شرح و تا آخر «الکلام فی حجیة الظن» را شامل است. تألیف این بخش در شب جمعه ۱۱ ذی‌قعدهٔ ۱۲۹۲ به پایان رسیده است. **[الذریعه ۲۷۲/۵].**

آغاز: «الحمدللّه... و لعنة الله علی اعدائهم و مخالفیهم و مبغضیهم... و بعد فیقول العبد الغریق فی بحر العصیان المشرف بالانتساب الی ثانی سیدی شباب اهل الجنة».

انجام: «قوله ان العمل بالجزاء المخالف للمشهور مشکل الخ... لذا قالوا ان الجزا مخالف للمشهور کلما ارتقی قوة ازداد ضعفا زاداللّه قوتنا فی اللّه و قوتنا فی الاجتهاد بمحمّد و آله الامجاد».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها مشکی، در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای.

۱۱۵ برگ؛ ۱۸×۲۳/۵ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۷۴۸۷].

﴿ ۱۴۰۰۸ ﴾

فتاح المجامع بمفاتیح الشرائع (فقه ـ عربی)

از: ملّا محمّد علی بن محمّدباقر بهبهانی کرمانشاهی (۱۲۱۶ ق)

شرح مختصری است بر «مفاتیح الشرائع» فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق) شامل دو جلد و هر جلد در چندین جزء.

نسخهٔ حاضر جزء آخر از جلد دوم کتاب و «کتاب الفرائض و المواریث» را شامل است.

در نسخهٔ حاضر در حاشیهٔ باب دوم کتاب ارث یادداشتی از عبدالله بن محمّد جعفر بن محمّد علی کرمانشاهی (نوهٔ مؤلّف) نوشته شده با این عبارت:

«از اوّل کتاب شرح الارث تا (قوله و اذا اعتق الخ) از مرحوم آقا است قدس سره و از اینجا تا آخر کتاب از جناب والد ماجد است دام ظله الا مفتاح حبوه که آن هم از مرحوم جد امجد است ره».

از این عبارت استفاده می‌شود که این شرح ناتمام مانده و باقی آن را فرزند مؤلّف ملّا محمّد جعفر بهبهانی کرمانشاهی نگاشته است.

[الذریعه ۱۶/۱۰۱؛ مرعشی ۹/۲۸۷، ش ۳۴۸۹؛ آستان مقدّس معصومه علیهاالسلام قم ۲/۱۴۲].

آغاز: «احمده علی نواله مصلّیا علی احمده و صحبه و آله التابعین لفعله و قاله و بعد هذا هو الجزء الاخیر من المجلد الثانی من کتاب فتاح المجامع بمفاتیح الشرائع المورّخ الملقب بخدم الشروح».[1]

انجام: «... فالحکم بالاباحة فی امثال ذلک فی امثال زماننا ظنی و الدلیل علیه ظنی».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در اوّل نسخه مهر بیضوی «عبده محمّد

۱ـ جملهٔ «خدم الشروح» به حساب ابجدی برابر ۱۱۸۹ می‌باشد که سال تألیف کتاب است.

جعفر بن محمّد علی»؛ گوشهٔ پایین اوراق سوخته و وصالی شده؛ جلد : پارچه‌ای، مشکی.
۱۷۲ برگ؛ ۱۵×۲۳ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۸۷۴۸۵].

﴿ ۱۴۰۰۹ ﴾

(شعر ـ فارسی)

مثنوی عرفانی

از : گدا

مثنوی عرفانی است در شرح و تفسیر اسمای حسنای الهی. مؤلّف اسمای حسنی را به ترتیب ذکر نموده و به صورت منظوم تفسیر می‌کند و در اثنا آیاتی از قرآن کریم و احادیث حضرت پیامبرﷺ را نیز تفسیر می‌کند.

شاعر در این منظومه به «گدا» تخلص می‌کند.

این منظومه غیر از مثنوی رائیهٔ «تحفة النصائح» یوسف گدا است که در پند و اندرز در هشت باب سروده شده و در [منزوی ۲۷۲۱/۴؛ گنج‌بخش، منزوی ۱۵۷۷/۳؛ گنج‌بخش، محمّد حسین تسبیحی ۱۱۰/۱] معرفی شده است. گرچه احتمال اتحاد مؤلّف بعید نیست.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه :

زان چنین فرموده سلطان جلیل — جمله دنیا را که باشد او قلیل
با قلیلی دل مبند ای هوشیار — عاقلان خود بنگرند پایان کار

المقدّم المؤخر

المقدم پیش از جمله عیان — او همیشه بود و باشد ای جوان
هم مؤخر بعد بعد اولیست بس — او همیشه باشد این را دان تو پس
اوّل او را بدایت نیست دان — آخرست و بی‌نهایت از عیان
اوّل او بود و نبوده هیچ شی — آخر او ماند که هست قیوم حیّ
بود او و هم نبود اشیا ورا — هم نماند هیچ شی ماند خدا

هم نماند غیر او ای خوب‌رو / نیست باقی غیر ذات پاک او
ما نبودیم بود خداوند جهان / ما نمانیم او بماند جاودان

انجام نسخه :

صورتش بسیار کس را دل ربود / دید نقش صورت و میلش فزود
شد هلاک از زخم مار اندر زمان / بر نخورده زو هنوز ای نوجوان

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، دو برگ اوّل و برگ آخر نسخه پارگی دارد و ناقص است؛ جلد : مقوا، سرخ، عطف و گوشه تیماج.

۱۱۸ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۴۹۵].

﴿ ۱۴۰۱۰ ﴾

کلیات صائب تبریزی (فارسی)

از : محمّدعلی بن عبدالرحیم تبریزی (۱۰۷۷ یا ۱۰۸۱ ق)

به شمارهٔ [۷۸۴۸] مراجعه شود.

[مجلس ۲۵۵/۳ و ۳۲۹/۲۶؛ الذریعه ۵۶۸/۹؛ مرعشی ۱۸۶/۲۰، ش ۷۸۳۹ با عنوان (دیوان صائب اصفهانی)؛ منزوی ۱۸۷۷/۳ و ۲۳۹۱ با عنوان «دیوان صائب»].

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز :

اگر نه مد بسم الله بودی تاج عنوانها / نگشتی تا قیامت نو خط شیراز دیوانها

انجام :

آن نرگس بیمار عجب هوش ربائیست / این ظالم مظلوم‌نما طرفه بلائیست

شکسته نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمام صفحات جدول زرین و مشکی در پشت طبلهٔ اوّل صفحه‌ای از دست خط چاپی صائب ضمیمه شده است. در اوّل نسخه، کاتب نسخهٔ حاضر عارف تبریزی اصفهانی کاتب و شاگرد صائب ذکر شده است، در حاشیهٔ یکی از اوراق دو بیت شعر به خط آقاجان بزاز در ربیع‌الثانی ۱۲۶۴ نوشته شده است؛ جلد:

تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۳۶۸ برگ؛ ۱۱×۲۰ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۳۵].

﴿ ۱۴۰۱۱ ﴾

وقفنامهٔ حاج نظرآقا اصفهانی (فارسی)

در این نسخه سه وقف‌نامه از حاجی نظرآقا موجود است. او در این وقف‌نامه‌ها املاکی را برای امور خیریه در سال‌های ۱۱۲۶ و ۱۱۱۹ و ۱۱۲۱ وقف نموده است. تفصیل موارد وقف هر یک از این وقف‌نامه‌ها به شرح زیر است :

وقف‌نامهٔ اوّل : وقف رقباتی در محال پودهٔ سمیرم فارس و ماربین اصفهان مورخ ۱۱۲۶، برای تعمیر قنوات و اجرت افرادی برای اعزام آن‌ها به زیارت اماکن متبرکه به نیابت از واقف با تولیت آخوند محمّد مؤمن بن مولانا محمّد صالح پیش نماز مسجد جامع کبیر عباسی.

وقف‌نامهٔ دوم : وقف سی جریب از اراضی مزروعی قریه جنیران ماربین اصفهان مورّخ ۱۱۱۹ برای اجرت معلم که در این قریه تکالیف اسلامیه و ضروریات دین اثنی‌عشری بگوید. با تولیت آقا محمّدحسین ولد مرحوم شفیع.

وقف‌نامهٔ سوم : وقف هفت جریب زمین واقع در همان قریه وقف بر متولی وقف‌نامهٔ دوم مورخ ۱۱۲۱.

همهٔ این سه وقف‌نامه را عدّه‌ای از عالمان معروف عصر شاه سلطان حسین صفوی در اصفهان تأیید کرده‌اند. مهرهای این عالمان عبارتند از :

«لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده علاء الدین محمّد بن علاء الدین حسین حسینی ۱۱۲۹».

«افوض امری الی الله الغنی علاء الدین حسین بن محمّد باقر حسینی ۱۱۰۸».

«المتوکل علی الله الملک الغنی عبده محمّد باقر بن سیّد حسن حسینی ۱۱۰۶».

«محمّد فاضل بن محمّد باقر حسینی ۱۱۱۱».

هم‌چنین در زیر آن‌ها مهر واقف با سجع «حاجی مومنان ز حق نظر است ۱۰۸۱» به چشم می‌خورد.

آغاز نسخه : «والسّلام علی من شرّف الحرمین و اوّل من وقف فی الموقفین... امّا بعد باعث بر تحریر این کتاب صواب و مطلب از تسطیر این خطاب».

انجام نسخه : «و بعد از فوت او با اولاد او بشرحی که در متن قلمی شده بطنا بعد بطن... رجب المرجب من شهور سنهٔ احدی و عشرین و مائة».

نسخ زیبا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف و زر؛ در آغاز نسخه یادداشتی از سیّد محمّد علی بن محمّد هاشم روضاتی اصفهانی نوشته شده و در آن اظهار شده که نویسنده وقفنامه گویا همان کاتب چهار نسخهٔ وقفنامهٔ مدرسهٔ چهارباغ اصفهان، شاه قلی بن محمّد یوسف افشار باشد که بهترین خوش‌نویس زمان خود بوده است؛ جلد : تیماج، مشکی.

۴۸ برگ؛ ۱۷×۲۵ سانتی متر؛ ۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۱۸].

﴿ ۱۴۰۱۲ ﴾

جوامع الحکایات و لوامع الروایات (حکایت ـ فارسی)

از : سدید الدین محمّد بن محمّد عوفی بخاری (قرن ۷ ق)

[مجلس ۱۶۱۷/۱۰ و ۱۶/۲۶، ش ۷۵۰۹].

نسخهٔ حاضر از حکایت ۱۸ از باب اوّل از قسم اوّل شروع و به باب نهم قسم چهارم ختم می‌شود. و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «عالی مرتفع پدید آمده است بی‌آنک کسی عمارتی کند یا کسی جویی کند پادشاه بخندید و گفت مگر دیوانه شده‌ای در عقل چگونه گنجد که بنایی بی بنا کننده‌ای پدید آید».

انجام نسخه : «حکایت ـ آورده‌اند که مردی به نزدیک هشام بن عبدالملک رفت و گفت یا امیر درین راه که به خدمت تو می‌آمدم... آفریدگارا دفع نمایی تویی می‌بینی که

دو خصم قوی قصد من».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ لبهٔ اوراق را موریانه از بین برده است؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای.

۳۶۰ برگ؛ ۱۸×۲۵ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۳۶].

﴿ ۱۴۰۱۳ ﴾

جُنگ (فارسی)

از : ؟

جُنگی است شامل مطالب پراکنده در فقه عامه، عرفان، حدیث و اخلاق. جمع کنندهٔ این جنگ اهل هند و پیرو مذهب عامه است. او در این جنگ استفتائاتی را که از استادش شیخ محمّدهاشم بن عبدالغفور سندی تتوی پیرامون مسائل فقهی نموده و او جواب داده با دست‌خط استادش ضمیمهٔ جنگ نموده است. هم‌چنین در آن جواب‌های دیگر فقهای عصر وی با مهر آن‌ها موجود است.

در این جنگ چند رسالهٔ مستقل نیز درج شده و در میان آن‌ها مطالب فقهی و اخلاقی و تفسیری و حدیثی از کتاب‌های مختلف نقل شده است.

فهرست مطالب موجود در این جنگ عبارت است از :

۱ ـ **چند سؤال و جواب فقهی** از محمّدهاشم، مطلبی به نقل از تفسیر معالم‌التنزیل از بخش تفسیر سورهٔ حم مومن، مطالبی به نقل از جلد اوّل بیاض محمّد هاشم «۱ ر ـ ۳ ر»

۲ ـ **تصویر نعلین حضرت پیامبر**صلی‌الله‌علیه‌وآله «۳ پ ـ ۴ ر»

در این دو صفحه عکس نعلین حضرت پیامبرصلی‌الله‌علیه‌وآله به نقل از شمس‌الدین عدوصی شاگرد محمّد بن محمّد جزری رسم شده و خواصی برای آن نقل شده است.

۳ ـ **مطالبی** در مورد عالم و متعلم به نقل از کتاب الملتقط و المحیط، احادیثی از حضرت پیامبرصلی‌الله‌علیه‌وآله پیرامون علم و ثواب تعلیم آن «۵ ر ـ ۶ ر»

۴ ـ مصباح الظلام فی الائمة الکرام «۶ پ ـ ۵۵ پ» **(تاریخ ـ فارسی)**

از : عبدالله بن محمّد سندی حنفی (قرن ۱۲ ق)

رسالهٔ مفصلی است در چند فصل در تاریخ حضرت پیامبرﷺ، خلفا و امامان دوازده گانه. شامل :

نام، لقب و کنیهٔ آنان، نام پدران و مادران، محل تولد، مدّت عمر و ارشاد، ملوک زمان ولادت ایشان، سبب وفات، ایام و سال وفات، مدفن آنان.

مؤلّف در پایان، شرح حال اقطاب سلسلهٔ قادریه را ذکر نموده و پس از آن مطالبی را به نقل از بیاض استاد خود شیخ محمّد هاشم سندی تتوی نقل نموده و تألیف رساله را در روز سه شنبه ۱۳ رمضان ۱۰۸۹ به پایان رسانیده است.

آغاز : «حمد و ثناء و شکر بی‌انتهاء مر حضرت پاک خدای صاحب علو و کبریاء راست... بعد می‌گوید بندهٔ احقر و ذرّهٔ افقر... که این رساله‌ای است در بیان تاریخ...».

انجام :

«چهارشنبه ذی حجه روز عید — در ساعت غروب به تقدیر ذوالجلال

تاریک گشت جمله جهان بی جمالشان — تاریخ بود هفصد و هشتاد و پنج سال

کذا وجدت فی بیاض... واسکنه بحبوحة جنانه بمنّه و کمال کرمه و احسانه».

۵ ـ جامع المتفرقات و دافع المشکلات «۵۶ ر ـ ۱۲۲ پ» **(متفرقه ـ فارسی)**

از : ؟

کشکولی است شامل مطالب متفرقه در تاریخ، حکایات، اعتقادات و اغلب، مسائل فقهی بر مذهب حنفی. مؤلف این مطالب را از کتاب‌های زیر نقل نموده است :

شرح المصابیح، مفاتیح الجنان، خزانة الفوائد، روضة العلماء، تنبیه الغافلین تألیف ابواللیث سمرقندی، شرح شرعة الاسلام، دقایق الاخبار، مجموع خانی، راحت القلوب، شرح صراط المستقیم شیخ عبدالحقّ دهلوی، تذکرهٔ شیخ عبدالرحمن مرشدی، جامع الفقه، فردوس الفتوی، بیاض شیخ محمّد هاشم بن عبدالغفور سندی تتوی.

در بالای این رساله نوشته شده : «الجزء الاوّل من بیاض جامع المتفرقات و دافع المشکلات».

مطالب مندرجه در این کشکول عبارت‌اند از :

باب ما یصیر المسلم به کافرا، لبس الاحمر و الاصفر و غیرهما، فی ذکر ابی‌بکر، فی نسب النبی، الکلام فی حرمة البنج، بیان صورت عقد و الایجاب، فی اقتداء الحنفی بالشافعی و الشافعی بالحنفی، در طریق گزاردن نماز تهجد، البحث فی الحلف، البحث فی الجمعة و سایر مطالب متفرقه.

آغاز : «هر که این چهارده کلمه را به خطا خواند او کافر شود باید که به تأکید تمام بخواند... اوّل در سورهٔ بقره و اذ ابتلی ابراهیم ربه».

انجام نسخه : «قوله فیه تقوم الساعة وجه دلالته علی الخیر هو ان عندها یصل ارباب الکمال الی... فی شرح المصابیح ۱۲ مفاتیح الجنان».

۶ ـ راحت الواعظین «۱۲۳ ر ـ ۱۴۴ پ» **(اخلاق ـ فارسی)**

از : فضل الله سنایی

رسالهٔ مفصلی است در اخلاق و اعتقادات که مؤلّف به درخواست بزرگی در نوزده باب تألیف نموده است.

فهرست ابواب کتاب عبارتند از :

باب اوّل : در بیان قیامت

باب دوم : در بیان خوف قیامت

باب سوم : در بیان صفت دوزخ

باب چهارم : در بیان صفت بهشت

باب پنجم : در بیان حقّ مادر و پدر

باب ششم : در بیان خوردن ربا و دادن ربا و گرفتن ربا

باب هفتم : در بیان نماز گزاردن و زکات مال دادن

باب هشتم : در بیان منع کردن از خمر و مناهی

باب نهم : در بیان فضیلت نماز گزاردن

باب دهم : در فضیلت قرآن خواندن

باب یازدهم : در فضیلت روزه ماه رمضان

باب دوازدهم : حقّ شوهر بر زن

باب سیزدهم : در منع کردن از دروغ گفتن

باب چهاردهم : در منع کردن از غیبت

باب پانزدهم : در منع کردن حسد و عجب

باب شانزدهم : در منع کردن از کبر و عجب

باب هفدهم : در بیان خلق نیکو و خشم فرو خوردن

باب هجدهم : در بیان نصیحت و حکایت

باب نوزدهم : در بیان قصه ابوشحم فرزند عمر

آغاز : «الحمدللّه ربّ العالمین و طوبی للفائزین و الصلوة و السّلام علی رسوله محمّد و آله اجمعین می‌گوید بندهٔ ضعیف مبارکه... که هیچ کاری و مهمی ترا پیش آید».

انجام : «پس از گور و قیامت خوف و ترس همیشه باید و غافل شدن از این نشاید کما قال الله تعالی یا ایها النّاس اتقوا ربکم و اخشوا... و لا یغرنکم بالله الغرور».

۷ـ **مطالبی** به نقل از کتاب «غنیة الطالبین» و «تنبیه الغافلین» سمرقندی «۱۴۵ر ـ ۱۵۶ر»

۸ ـ **مطالبی** متفرقه شامل : باب ماجاء فی نشأ نبینا محمّد صلی الله علیه و آله و سلم به نقل از کنزالعرفان، مطالبی به نقل از مشارق الانوار، سراج الطالبین و کنز المعرفة «۱۵۶ ر ـ ۱۶۰ پ»

۹ ـ شرح حدیث عما «۱۶۱ ر» **(فارسی)**

از : نورالدین عبدالرحمن جامی (۸۹۸ ق)

شرحی است بر حدیث ابن رزین عقیلی که گوید : «قلت : یا رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم أین کان ربنا قبل ان یخلق الخلق؟، قال : کان فی عماء ما تحته هواء و مافوقه هواء».

[منزوی ۱۲۲۸/۲؛ دانشگاه ۴۵۴/۳ و ۱۳۷۵/۵ و ۱۴۸۴/۹].

آغاز :

«ای پاک ز حیّز و مبرا ز مکان　　　خالی ز تو نی درون و بیرون جهان

از کنه تو کش نه نام باشد نه نشان　　　در ستر عماست دیده عقل و گمان

قال ابن رزین القیلی قال قلت یا رسول‌الله... این چند کلمه جامعه از مشکوة نبوت به صحت پیوسته است امّا معنی آن...».

۱۰ ـ طریق خواجگان = نوریه = سررشته «(۱۶۱ پ ـ ۱۶۲ ر)» **(عرفان ـ فارسی)**

از : مؤلّف پیشین

به شمارهٔ [۱۳۶۴۶/۶] مراجعه شود. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۱ ـ تهلیلیه =کلمة فی التوحید «(۱۶۲ ر ـ ۱۶۲ پ)» **(عرفان ـ فارسی)**

از : مؤلّف پیشین

تفسیری عرفانی است از کلمهٔ توحید «لا اله الاّ الله». [منزوی ۳۶/۱].

آغاز : «لا اله لاله‌ایست از باغ هدایت که مکحله وار میل الف احدیت...».

انجام :

فرض باشد که قصد خاک کند　　　نفس را همچو خاک پاک کند

۱۲ ـ مطالب متفرقه شامل : مباحثی در اخلاق به نقل از تنبیه الغافلین، مشارق الانوار و بیاض محمّد معین تتوی «(۱۶۳ ر ـ ۱۶۵ ر)» باب فی احوال السمکة و زکوتها و موتها و اباحتها به نقل از بیاض محمّد هاشم سندی تتوی «(۱۶۵ پ ـ ۱۶۶ پ)» مراتب و مقامات ذکر (به صورت تصویر در جداولی) «(۱۶۷ ر)» دو حدیث نبوی «(۱۶۸ ر)» چند سؤال و جواب در مورد نفس و روح «(۱۶۸ پ)» حدیثی از حضرت پیامبر که در تشییع جنازهٔ مردی از انصار فرموده‌اند و چند حدیث در مورد قبر و سؤال در آن و عذاب قبر «(۱۶۹ ر ـ ۱۷۰ ر)» بحثی در عدم قبول شهادت کسی که در راه بول کند و طعام خورد به نقل از کتاب حیات‌الصائمین «(۱۷۰ پ)» حکایتی به فارسی و مطالبی به نقل از کفایة‌المصلین و

بحرالرائق و منیةالمصلی، فتاوی نورالدین «(۱۷۱ ر)» باب در بیان عصای حضرت موسی علیه‌السلام «(۱۷۱ پ - ۱۷۲ ر)» مطالب متفرقه در فقه و حدیث و موعظه به نقل از کتب مختلف «(۱۷۲ پ - ۲۰۳ ر)»

۱۳ - باب فی نشاءة نبینا محمّد صلی‌الله‌علیه‌وآله و معراجه و معجزاته به نقل از کنزالعرفان «(۲۰۳ پ)» سؤال و جواب‌هایی از امام اعظم که برای امتحان وی صورت گرفته است. «(۲۰۴ پ - ۲۰۵ ر)» ذکر فضیلت سورهٔ فاتحه «(۲۰۵ پ - ۲۰۶ ر)»

۱۴ - مطالب متفرقه در تاریخ، فقه و موعظه به نقل از کتاب‌های زیر :

نقایة الاثر شرح خلاصة السیر، تنبیه الغافلین، فتح الرحمن، قاموس، تفسیر حسینی، حاشیه تفسیر حسینی، شرح ملّا علی قاری بر شمائل، خزانة الروایات «(۲۰۶ر - ۲۱۱پ)».

۱۵ - شعری به اردو از محمّدهاشم تتوی «(۲۱۲ ر - ۲۱۳ پ)»

۱۶ - چند سؤال و جواب فقهی به فارسی «(۲۱۴ ر - ۲۱۴ پ)»

۱۷ - مطالب متفرقه در تاریخ و دعا «(۲۱۵ ر - ۲۱۶ ر)»

۱۸ - چند سؤال و جواب فقهی به‌فارسی با مهر تأیید چند تن از علما «(۲۱۶پ - ۲۱۸ر)»

۱۹ - مطالب متفرقه به نقل از اشخاص و کتاب‌های زیر : حیات الصائمین، غایةالبیان، مشکوة الانوار، اشعاری به اردو، حیرة الفقهاء، محمّد هاشم تتوی، شرح صراط المستقیم، سؤال و جواب فقهی به فارسی از محمّد هاشم با مهر چند تن از علما، روضةالاحباب، فتح القوی، کتاب السبعیات فی مواضع البریات شیخ ابونصر محمّد بن عبدالرحمن همدانی، تفسیر اصمعی، تفسیر بیضاوی، معالم التنزیل، مطالع المسرات بجلاء دلائل الخیرات، نافع المسلمین، انیس المتقین، مجموع خانی، تحفه خانی، قصیده امالی «(۲۱۹ ر - ۲۴۶ ر)»

۲۰ - تفسیر سورهٔ فاتحه به فارسی و عربی «(۲۴۶ پ - ۲۴۹ ر)»

۲۱ - مطالبی به نقل از :

لطائف الطرائف، مشکوة، شرح شرعة الاسلام، سؤال‌های فقهی و جواب آن از محب

العلماء عبدالله، بحرالرائق، شرف المصطفی نیشابوری، مطلع الانوار شرح المصابیح، فضیلت سوره یس، صلوة حاجت، فتاوی ظهیری، باب فی ذکر الله بعد المکتوبه، باب فی بیان التراویح، کنزالمعرفه، داستان سوده زن حضرت پیامبرﷺ، مطلبی در منع از ذکر جهر با مهر سه تن از مشایخ صوفیه در تأیید آن، مطالبی به نقل از منبهات ابن حجر عسقلانی، سؤال و جواب‌های فقهی، باب فی مسائل آداب القبر، فی مسائل رضاع و نحوه، فصل فی السواک، ترتیب عقیقه کودک، مطالب متفرقه در حدیث و تاریخ و فقه و موعظه به نقل از کتب مختلف «۲۴۹ پ - ۳۱۵ ر»

۲۲ - کرسی نامهٔ سلسلهٔ نقشبندیه «۳۱۶ ر - ۳۱۶ پ» **(فارسی)**

از : ابراهیم بن شیخ عبداللطیف بن محمّد هاشم تتوی سندی

در این کرسی نامه مؤلّف طریق اتصال خود را به سلسلهٔ نقشبندیه ذکر نموده است. سلسلهٔ وی به پدرش و بعد از وی به جدش محمّد هاشم تتوی و بعد از وی به اقطاب سلسلهٔ نقشبندیه تا به مؤسس آن منتهی می‌شود.

۲۳ - مولودیه حضرت پیامبرﷺ «۳۱۶ پ - ۳۴۲ پ» **(تاریخ - عربی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در تولد حضرت پیامبرﷺ و نسب و شرح حال و خصوصیات مختصر آن حضرت.

آغاز : «الحمدلله الذی جعل شهر ربیع‌الاوّل بالمولود الشریف ربیع القلوب... و بعد فهذا ذکر مولد سیّد الاولین و الآخرین و قائد الغر المحجلین».

انجام : «و علی صحابته الکرام و آله و التابعین لهم بخیر فاجهد هذا سماع حدیث مولده انتهی فالحمدلله المعین المسعد و صلی الله... برحمتک یا ارحم الراحمین».

نسخ؛ به خط‌های مختلف قرن ۱۲، رسالهٔ آخر محمّد حفیظ پنج‌شنبه ۹ ربیع‌الثانی ۱۱۹۹، عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد : مقوائی، عطف گالینگور.

۳۴۳ برگ؛ ۲۱×۳۰ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۸۳۷].

﴿ ۱۴۰۱۴ ﴾

دیوان عطار (فارسی)

از : عبدالرزاق بن علی اصغر متخلص به عطار و شیخ عطار (قرن ۱۴ ق)

کلیات اشعار شاعر است با تخلص عطار و شیخ عطار با دیباچه‌ای به نثر. شاعر، معاصر مظفرالدین شاه قاجار بوده و در اشعارش او را مدح می‌کند و دیوانش را در عصر همین سلطان در مدّت نه سال جمع‌آوری نموده است.

نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : دیباچه «ص ۱ ـ ۹»

آغاز : «اشراق نیر اعظم عشق جهان افروز از پی فجر فرج و فتوح سعادت هدایت بصبح تعلق بست».

ب : قصاید «ص ۱۰ ـ ۳۸»

آغاز :

مظهر ذات خدای حیّ توانا — کیست محمّد شه سریر تولّا

مظهر ذات است و مظهر است صفات را — زانکه صفت باشدی ز ذات هویدا

ج : غزلیات به ترتیب حروف تهجی «ص ۳۹ ـ ۴۹۱»

آغاز :

نه آسان است الفت عشق مشکل کار با دلها

که مشکل کرد آسانها و آسان کرد مشکلها

من این دیوانگی خوش داشتم ز اوّل که برجستم

ز دام صحبت زاهد ز بند پند عاقلها

د : رباعیات «ص ۴۹۸ ـ ۵۰۹»

آغاز :

آینه ذات کبریا روی علی است — در پرده سرّ ستر غطا موی علی است

در عالم کون هر چه بینی بـه شـهود   از دست یداللهی بازوی عـلی است

انجام :

عــهد مــظفر سلطان قـاجار   نه ساله مجموع کردیم اشعار

شهر صیامی شد ختم تـاریخ   جــرید نـامی از شیخ عـطار

نستعلیق؛ به خط شاعر، بی‌تا؛ شاعر در بعضی از اشعار تغییراتی داده است؛ در اوّل نسخه یادداشتی از جعفر منصوری به تاریخ ۱۵ اردیبهشت ۱۳۱۵؛ جلد : تیماج، مشکی.

۲۵۵ برگ؛ ۱۳×۲۰ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۴۸۲].

﴿ ۱۴۰۱۵ ﴾

دیوان الحماسة   (شعر - عربی)

از : ابوتمام حبیب بن اوس طائی (۲۳۱ ق)

منتخبی است از اشعار شاعران عرب. مؤلف اشعار انتخابی را در ده باب تنظیم نموده با این عناوین :

الحماسة، المراثی، الادب، النسیب، الهجا، الاضیاف و السخا، الصفات، السیر و النعاس، الملح، مذمة النساء.

[مرعشی ۲۴/۱۲، ش ۴۴۲۶؛ سرکیس ۲۹۷/۱۰].

نسخهٔ حاضر دیباچهٔ کتاب را فاقد است.

آغاز نسخه : «باب الحماسة - قال ابوعبیدة اغار ناس من بنی شیبان علی قریط فاخذوا ثلثین بعیرا فاستنجد اصحابه فلم ینجدوه

لو کنت من مازن لم یستنج ابلی   بو اللقیطة من ذهل ابن شـیبانا».

انجام :

علی تعاتع سالت فـی بـلاعمها   کثیرة الوشی فی لیـن و تـرقیق

کانّما لبست او البست فـنسکاً   فقلّصت من حواشیه عن السوق

نسخ؛ بی‌کا، ۲۵ جمادی الاولی ۱۲۸۳ (برای علی بخش میرزا نوهٔ عباس میرزا نوشته شده)؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در اوّل نسخه تملک نادر قاجار به تاریخ ۱۲۹۵ و نوشته‌ای از وی که در آن ذکر کرده، کاتب نسخه «ملاّ عبدالعلی سلمه‌الله» است و در سال ۱۲۵۵ استاد وی بوده و تملک لطف‌اللّه بن فتح‌اللّه در اواخر ذی‌قعدهٔ ۱۳۰۰ با مهر بیضوی وی؛ جلد : تیماج، مشکی، مجدول گرهی.

۲۰۵ برگ؛ ۲۱×۳۵ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۳۹].

﴿ ۱۴۰۱۶ ﴾

سیف الملوک و بدیع الجمال (افسانه ـ فارسی)

از : ؟

داستان عاصم پسر صفوان از پادشاهان عرب است. چندین تحریر از این داستان در فهرست نسخه‌های خطی فارسی، منزوی ۲۹۳۱/۳ و ۳۷۲۴/۵ معرفی شده است.

نسخهٔ حاضر تحریر دیگری از این داستان است و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «و در تنقیح اقسام کم متصل و به تصحیح کمیاب منفصل لحظه در تلویح اجناس مسطحات دایره‌وار سر در جیب افکار و بتوضیح مجسمات ساکنه».

انجام نسخه : «مرا از شنیدن این سخن دل بر بیکسی و درماندگی مشتری بازرگان بسوخت گفتم ای برادر اکنون که مرا امید صحت موبد یار بکلی منقطع شده... چاره کارت برایم و زمین».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول شنگرف و مشکی محرر؛ اوراق نسخه کرم‌خوردگی دارد و هر برگ در بین دو زرورق صحافی شده است؛ جلد : گالینگور، قهوه‌ای.

۳۳۴ برگ؛ ۱۵/۵×۲۶ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۴۱].

﴿۱۴۰۱۷﴾

منتخب دیوان‌ها

(شعر ـ فارسی)

از : ؟

در این مجموعه منتخبی از اشعار هفده شاعر قدیم فارسی زبان جمع‌آوری شده است. شاعرانی که منتخب اشعار آنها در این مجموعه آمده عبارت‌اند از :

۱ ـ **اشعاری** از ابوالقاسم فردوسی (۴۱۱ ق) «۲ ر ـ ۷ ر»

آغاز :

سر نامه نام جهاندار پاک　　　برآرندهٔ رستنی‌ها ز خاک

انجام :

شدم به دریا غوطه زدم نذیدم درّ　　　گناه بخت من است این گناه دریا نیست

۲ ـ **اشعاری** از خواجه نصیرالدین طوسی «۷ پ ـ ۹ ر»

آغاز :

هر مهنتی کآید به تقدیر خدای لم یزل　　　جرم مه در خانهٔ مریخ یعنی در حمل

۳ ـ **دیوان سنایی** (منتخب) «۱۰ ر ـ ۲۰ پ»

آغاز :

ای خداوند جسم و جان و خرذ　　　بیش ازین فرع و هم برنبرذ

انجام :

جز نام بذ و نیک همی از تو نماند　　　پس به ز نکونامی از ما اثری نیست

۴ ـ **دیوان ازرقی هروی** (منتخب) «۲۱ ر ـ ۴۳ پ»

از : ابوبکر بن اسماعیل وراق ازرقی هروی (قبل از ۴۶۵ ق)

[مجلس ۲۶/۱۲۱، ش ۷۶۲۲].

آغاز :

ز نور قبهٔ زرّین آینه تمثال　　　زمین تفته فرو پوشد آتشین سر بال

انجام:

اگر غم را چو آتش دوذ بوذی — جهان تاریک ماندی جاوذانه

سراسر گرد عالم گر بگردی — هنرمندی نبینی شادمانه

۵ ـ دیوان نظامی گنجوی (منتخب) «۴۴ ر ـ ۴۸ پ»

آغاز:

ختنی جمالی ای جان ز حبش چه نام داری

بحر از خطی و خالی ز حبش کدام داری

انجام:

خون باذ دلم کورسن زلف تو دیذ — وانگاه میان نسبت جان بازی را

۶ ـ دیوان شمس طبسی (منتخب) «۴۹ ر ـ ۵۷ پ»

از: شمس الدین محمّد بن عبدالکریم قاضی شهر هرات (۶۲۴ یا ۶۲۶ ق)

[مجلس ۳/۲۵۰؛ رضوی ۸۱۴/۷؛ الذریعه ۵۴۳/۹؛ منزوی ۲۳۸۳/۳].

آغاز:

هر دل که سوی عرصهٔ تحقیق راه یافت — در سایهٔ سرادق عزّت پناه یافت

انجام:

چون مشک گیسوی تو کافور شدندی — زین پس مگیر دامن خوبان مشک خط

۷ ـ دیوان رشیدالدین وطواط (منتخب) «۵۷ ر ـ ۶۲ پ»

آغاز:

شاها ببارگاه تو کیوان نمی‌رسد — در همت تو گنبذ گردان نمی‌رسد

انجام:

ز من بیزار شذ معشوق و با منش — ندانم تا چه آزار اوفتادست

۸ ـ دیوان سوزنی[1] (منتخب) «۶۳ ر ـ ۷۴ پ»

۱ـ در نسخهٔ حاضر نام شاعر «فخرالدین ابوبکر سوزنی» ذکر شده است.

از : شمس الدین محمّد بن علی سوزنی سمرقندی «۵۶۲ ق»

آغاز :

بدست خاطر من داده شد عنان سخن   زمانه داد زبان مرا بیان سخن

انجام :

بزهد سلمان اندر رسان مرا ملکا   چو یافتم ز پدر کز نژاد سلمانم

۹ ـ دیوان سراج قمری = دیوان قمری (منتخب) «۷۴ ر ـ ۸۱ ر»

از : سراج الدین قمری آملی طبری (قرن ۷ ق)

شاعر که در اشعارش به «سراج» و «قمری» تخلص می‌کند با توجّه به سال تحریر نسخهٔ حاضر (۶۹۸ ق) از شاعران قبل از این تاریخ است. بنابراین آن‌چه در فهرست نسخه‌های خطی فارسی ۲۳۴۷/۳ و لغت‌نامهٔ دهخدا، مادّهٔ «سراج» و الذریعه آمده و در آن‌ها شاعر از مداحان سلطان ابوسعیدخان (۸۵۵ ـ ۸۷۲ ق) قلمداد شده، نمی‌تواند صحیح باشد.

[مجلس ۱۴۶/۳؛ منزوی ۲۳۴۷/۳؛ ملی تهران ۱۲۵/۱؛ الذریعه ۴۳۷/۹؛ دیوان قمری آملی به چاپ رسیده است].

آغاز :

تا نگار من ز سنبل برسمی بر جبین نهاذ   داغ حسرت بر دل صورت‌گران چین نهاد

انجام :

ملک را معمار عدل تُست از آن آباذ ماند   همچنین از عدل تو تا روز حشر آباذ باذ

۱۰ ـ دیوان انوری (منتخب) «۸۲ ر ـ ۱۰۲ پ»

آغاز :

اگر محوّل حال جهانیان به قضاست   چرا مجاری احوال بر خلاف هواست

انجام :

گر غمت انوری بر آتش دل   آب حسرت ز دیده می‌بازد

۱۱ ـ دیوان خاقانی شیروانی (منتخب) «۱۰۳ ر ـ ۱۱۲ پ»

آغاز:

ای منح نو به گرفته در دار ملک ترا که در چهار بالش وحدت کشند ترا

انجام:

کردم منادی سخت دی و بریر و امروز چونانک آن منادی ما شهر و روستا شد

۱۲ ـ دیوان مجیر بیلغانی «۱۱۳ ر ـ ۱۲۲ ر»

از: مجیر الدین ابوالمعالی بیلغانی (۵۸۶ یا ۵۸۹ یا ۵۹۲ ق)

[مجلس ۱۳/۸؛ الذریعه ۹۶۹/۹؛ منزوی ۲۵۱۳/۳].

آغاز:

کار عالم نیک دیدم هیچ بر بنیاذ نیست بر دل خاصان عالم جز غم و بیداد نیست

انجام:

فارغ بنشین که صبح زودست و شراب در شیشه و در قرابه باقیست محتسب

۱۳ ـ دیوان اثیرالدین اخسیکتی «۱۲۲ پ ـ ۱۲۸ ر»

از: اثیرالدین اخسیکتی (۵۶۲ یا ۵۷۰ یا ۵۷۷ یا ۵۸۰ ق)

[مجلس ۸۵/۸؛ الذریعه ۵۴/۹؛ منزوی ۲۲۱۷/۳].

آغاز:

من خاک جنان باذم کو زلف تو جنباند در آتشم از آبی کاندام ترا ماند

انجام:

که مرغ اگر چه توکل کند بدانه و آب بدست خوذ ز برای خود آشیانه کن

۱۴ ـ دیوان سراج‌الدین سکزی «۱۲۸ پ ـ ۱۳۵ پ»

[منزوی ۲۳۴۷/۳؛ الذریعه ۴۳۶/۹؛ فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران ۹۲/۱].

آغاز:

ای از بر سدره شاه راهت وی قمّه عرش تکیه گاهت

انجام :

محضر می و معشوقه و سماع ... طـلب نـی غـمی کـند

۱۵ ـ دیوان ظهیر فاریابی (منتخب) «(۱۳۶ ر ـ ۱۵۶ ر)»

آغاز :

گیتی که اوّلش عدم و آخرش فناست در حقّ وی گمان ثبات و بقا خطاست

انجام :

بـا کس غـم دل مگـوی زیـرا کـه نـماند یک دوست که با او غم دل بتوان گفت

۱۶ ـ دیوان سعدی (منتخب) «(۱۵۷ ر ـ ۱۸۶ ر)»

آغاز :

دنیا نیرزد آنکه پـریشان کـنی دلی زنهار بذ مکن کی نکردست عاقلی

انجام :

ولیکن گاو و خر بسیار بینی که در پیراهن و شلوار باشد

۱۷ ـ دیوان شرف شفروه (منتخب) «(۱۸۷ ر ـ ۱۹۸ پ)»

از : شرف الدین محمّد یا عبدالمؤمن بن هبة الله اصفهانی (۵۹۸ ق)

[مجلس ۱۳/۸؛ الذریعه ۵۱۳/۹؛ منزوی ۲۳۷۷/۳].

آغاز :

خدای عزّوجلّ بر جهان چو فرمان داذ ترا کلاه فـریدون و تـخت خـاقان داذ

انجام :

عـــالم هـــمه پـــر ز ... تــو است اینست که کس را به تو پیوندی نیست

نسخ؛ منصور بن کمال الدین حسینی ۶۹۵؛ تمامی صفحات مجدول محرر دارای هفده ترنج (در اوّل دیوان‌ها) و هفده سرلوح کتیبه الوان؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج هر دو طبله جدا شده، مجدول گرهی.

۲۰۰ برگ؛ ۱۴×۲۲ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۳۴].

﴿ ۱۴۰۱۸ ﴾

مجمع الجوامع **(فرهنگ فارسی، عربی، ترکی به فارسی)**

از : علی محمّد بن عبدالحقّ محدّث دهلوی (قرن ۱۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۸۵۰] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب است و از حرف دال با میم تا شین با قاف را شامل است.

آغاز نسخه : «فصل فی العربی (دحم) بالفتح سخت سوختن (دهم) بالفتح عدد سیار از هر چیزی (درم) بالفتح درمان و نزدیک نهادن خرگوش کام رو نرم زفتن ستور».

انجام نسخه : «فصل فی العربی... (شهیق) بفتح بانک برکشیدن و بلند شدن (شهوق) بلند شدن (شتاق) بالکسر دراز و بند سرمشک (شیاق) بستن طناب (شقراق) بکسرتین و بالفتح مشدد الراء مرغی که آن را بفال پردازند».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و لغات اصلی شنگرف؛ جلد : گالینگور، مشکی.

۲۰۲ برگ؛ ۲۴×۳۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۲۵].

﴿ ۱۴۰۱۹ ﴾

حدیقة المتقین فی معرفة احکام الدین **(فقه ـ فارسی)**

از : ملّا محمّد تقی بن مقصود علی مجلسی (۱۰۷۰ ق)

رسالهٔ عملیهٔ فارسی است که مؤلّف برای عمل مقلّدین نگاشته است.

[الذریعه ۳۸۹/۶؛ مقدّمه‌ای بر فقه شیعه ص ۲۳۸ و ۳۸۴؛ مشار، فارسی ۱۷۳۶/۲].

نسخهٔ حاضر جلد اوّل کتاب است و تا باب چهارم (کتاب الصوم) را شامل است. اوراق نسخه در صحافی جابجا شده است.

آغاز : «الحمدللّه ربّ العالمین و الصلوة علی اشرف المطهرین محمّد و عترته المعصومین امّا بعد چنین گوید اضعف عبادالله الغنی محمّد تقی بن مجلسی الاصفهانی که این رساله‌ایست در بیان عبادات».

انجام نسخه : «فائدة جليلة بدانکه احوط قول جامع بین الاقوال را گویند که مستلزم خروج از خلاف است و اظهر قولی را گویند که... و همچنین مشهور روایت مقبول الطرفین است به خلاف مشهور فتوی فقط که خلافی است».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمامی صفحات مجدول مرصع؛ با حواشی مفصل از علماء و منقول از کتب فقهی؛ در حاشیه تصحیح شده؛ اطراف اوراق نسخه از بین رفته و هر برگ در بین دو زرورق صحافی شده؛ جلد : گالینگور، قهوه‌ای.
۳۱۹ برگ؛ ۱۶×۲۵ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۲۶].

﴿ ۱۴۰۲۰ ﴾

ترتیب اسماء انساب السمعانی = تذکرهٔ معتمدخان بدخشی (تراجم - عربی)

از : محمّد بن معتمدخان بدخشی[1]

ترتیب و تلخیصی است از «انساب السمعانی» تألیف ابوسعد عبدالکریم بن محمّد سمعانی شافعی (۵۶۲ ق) [کشف الظنون ۱۷۹/۱].

مؤلّف در این کتاب شرح حال رجال را به ترتیب حروف تهجی اسامی مترجمین و نام پدران آن‌ها تنظیم نموده و شرح حال آن‌ها را با تلخیص با همان عبارت «انساب السمعانی» ذکر نموده است. و در مواردی بعد از اتمام عبارت سمعانی، مطالبی را از الکاشف ذهبی و طبقات الحفاظ ابن ناصرالدین و التقریب ابن حجر اضافه می‌نماید.

۱ـ سه نام در قرن دهم می‌شناسیم که گویا همه یک نفر بوده و مؤلّف رسالهٔ حاضر نیز هموست. این سه نفر عبارت‌اند از :

الف : محمّد بدخشی (متوفای ۹۲۲ ق) : در کشف الظنون ۱۰۶۳/۱ رسالهٔ حاشیه بر شرح الیاس رومی بر شمسیه در منطق، از تألیفات وی یاد شده است.

ب : کمال‌الدین محمّد بدخشی از عالمان سدهٔ دهم هجری و معاصر با امیر علی شیر نوائی [دانشنامهٔ ادب فارسی جلد یکم آسیای مرکزی ص ۱۸۱ و ۷۸۱].

ج : محمّد بن المعتمد الحنفی بغدادی (متوفای ۹۲۹) : ایضاح المکنون [۴۸/۱] از وی یاد نموده و از تألیفاتش کتاب «دلیل المختار الی المختار فی الفقه» را نام برده است.

در صفحهٔ اوّل نسخه به خط قدیم نام کتاب، «تذکره معتمدخان بدخشی» و نام مؤلّف، میرزا محمّد بن معتمدخان بدخشی نوشته شده است.

آغاز: «الحمدللّه علی افضاله و الصلوة و السّلام علی حبیبه محمّد و صحبه و آله و بعد فهذه... حفاظ الحدیث و نقاد الاثر استخرجتها من کتاب الانساب للامام تاج الاسلام ابی‌سعد».

انجام: «محمّد بن حبّان البستی ابوحاتم احد الائمة ذکره فی نسبة البستی... و ابوعبداللّه الغنجاری النجاری و جماعة سواهم و توفی فی شوال سنة اربع و خمسین و ثلثمائة ببست انتهی».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ در چند مورد (حدود ۵ مورد) حاشیه‌هایی به خطی غیر خط متن از عالمی شیعی نوشته شده که مواردی از کتاب را که مؤلّف در شرح‌حال شخصیت‌های شیعی کوتاهی نموده نقد کرده است، در حاشیه تصحیح شده؛ اوراق کرم‌خوردگی دارد و هر برگ در بین دو زرورق وصالی شده؛ جلد: مقوا، قهوه‌ای، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای.

۱۷۹ برگ؛ ۲۲×۳۲ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۲۸].

﴿۱۴۰۲۱﴾

مجموعه

۱ ـ تهذیب الاسماء = تاج الاسامی «۱ ر ـ ۳۱۴ ر» **(فرهنگ عربی به فارسی)**

از: ؟

فرهنگ عربی به فارسی است ویژهٔ نام‌ها و مصدرها.

[مجلس ۲۷۲/۲؛ فرهنگنامه‌ها ص ۱۳۸؛ منزوی ۱۹۷۶/۳].

آغاز: «الحمدللّه المحمود بجمیع الاوصاف و الاسماء الممدوح بانواع الکرم».

انجام: «(الیمانی) شمشیر معروف (الیمنی) دست راست (الیهودی) جهود (الیهود) جماعة والله اعلم بالصواب».

۲ ـ نامه معاویه به حضرت علی علیه السلام و جواب آن حضرت «۳۱۴ پ ـ ۳۱۶ پ»

در این نسخه این دو نامه به سند ابوبکر محمّد بن عبدالرحمن بن عبدالعزیز بستی نقل شده و از آخر افتادگی دارد.

آغاز: «بسلمه قال الشیخ الامام الادیب ابوبکر محمّد بن عبدالرحمن بن عبدالعزیز البستی... (نامه معاویه) امّا بعد فقد ابتغیتَ ما یضرک و ترکت ما ینفعک و خالفتَ کتاب اللّه و سنة رسوله صلی اللّه علیه و سلّم و قد انتهی الیّ ما فعلت... (جواب امیرالمؤمنین علی علیه السلام) بسم اللّه الرحمن الرحیم من عبداللّه و ابن عبده امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب الی معاویة بن صخر امّا بعد فانی علی بن ابی‌طالب».

انجام نسخه: «فنظر معاویة و قال و الله لقد کتب من غیر امری فقال الطرماح ان کتب ذلك من تلقاء نفسه فقد خانک و ان امرتّه».

نسخ؛ محمود ظفرجو و ملک برهان حسام، ۱۱ ذی‌قعده ۸۸۲؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول شنگرف؛ در آخر نسخه تملک ابوبکر بن علم بن قاسم تصداری و تملک محمّد محسن بن حافظ رحیم‌الدین؛ تمام اوراق کرم‌خوردگی دارد و هر برگ در بین دو زرورق وصالی شده؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای.

۳۱۷ برگ؛ ۱۸×۲۹ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۲۷].

﴿ ۱۴۰۲۲ ﴾

الفتاوی = فتاوی قاضی خان **(فقه ـ عربی)**

از: فخرالدین حسن بن منصور اوزغندی فرغانی (۵۹۲ ق)

به شمارهٔ [۱۳۷۷۵] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از اوّل «کتاب العتاق» تا اوّل «کتاب الشهادات» را شامل است.

آغاز نسخه: «کتاب العتاق ـ اسباب العتاق کثیرة منها الاعتاق و منها دعوی النسب و منها الاستیلاد... فصل فی صریح العربیة، رجل قال لعبده اعتقتک، حررتک، انت حر».

انجام نسخه: «ان المبیع اذا جن عند المشتری و لا یعلم انه کان عند البایع کان للمشتری

ان یردّ لان الجنون انما یکون لآفة فی الدماغ فاذا وجد عند المشتری یستدل بذلک علی انه کان عند البایع الاّ ان هذا قول مهجور و لا ینفذ قضاء القاضی فیه والله اعلم».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ در حاشیه تصحیح شده، با حواشی توضیحی؛ در آغاز نسخه تاریخ فوت محمّدپاشا بن حاجی خیرالدین ۹۰۴؛
جلد : تیماج دورو فرسوده، قهوه‌ای، شمسه، مجدول گرهی.
۲۵۳ برگ؛ ۱۸×۲۷ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۱۱].

﴿ ۱۴۰۲۳ ﴾

مختصر القدوری فی فروع الحنفیة **(فقه حنفی ـ عربی)**

از : ابوالحسن احمد بن محمّد بن احمد قدوری (۴۲۸ ق)

رسالهٔ مختصر مشهوری است در فروع فقه حنفی. این رساله بارها به چاپ رسیده و شروح متعددی بر آن نگاشته شده است.

[کشف الظنون ۱۶۳۱/۱؛ مرعشی ۸۶/۴، ش ۱۲۸۹؛ سرکیس ۱۴۹۸/۲].

نسخهٔ حاضر دیباچه را فاقد است و فهرست مطالب کتاب در اوّل نسخه آمده است.

آغاز : «بسمله کتاب الطهارة قال اللّه تعالی یا ایها الذین امنوا اذا قمتم الی الصلوة... ففرض الطهارة غسل الاعضاء الثلاثة و مسح الرأس و المرفقان و الکعبان یدخلان فی الغسل و المفروض فی مسح الرأس مقدار الناصیة».

انجام : «و اذا صحت مسئلة المناسخة و اردت معرفة ما یصیب کلّ واحد من حساب الدرهم قسمت ما صحت منه المسئلة الثانیة علی ثمانیة و اربعین فما خرجت اخذت له من سهام کل وارث حبّة والله اعلم».

نسخ؛ محمّدبن سلیمان بن بکر، شنبه رجب ۹۰۲؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در حاشیه تصحیح شده، با حواشی توضیحی، برگ اوّل نونویس، در اوّل نسخه فهرست کتاب و نامه‌ای به ترکی به تاریخ ۱۲۲۱ و مهر مدور «ز درگاه خدا امیدوارم محب عثمان... ۱۲۵۶» که در پشت ظهر طبلهٔ اوّل نوشته شده است؛ جلد : مقوا؛ قهوه‌ای، عطف تیماج.

۱۳۲ برگ؛ ۱۸×۲۶ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۱۰].

﴿ ۱۴۰۲۴ ﴾

جامع الرموز

(فقه ـ عربی)

از : شمس الدین محمّد خراسانی قهستانی (حدود ۹۶۲ ق)

برهان الشریعه محمود بن عبیدالله محبوبی (۶۷۳ ق) کتابی به نام «وقایة الروایة فی مسائل الهدایه» در فقه حنفی تألیف نمود. پس از آن فرزند دختر وی به نام صدرالشریعة دوم این کتاب را به نام «النقایة مختصر الوقایة» تلخیص نمود.

شمس الدین قهستانی در رسالهٔ حاضر کتاب «النقایه» را به صورت مزجی، به نام عبیدالله خان اوزبک، شرح نموده و به روز ترویه سال ۹۴۱ به پایان رسانیده است.

[مرعشی ۱۴۹/۶، ش ۲۱۳۸؛ سرکیس ۱۵۳۴/۲].

نسخهٔ حاضر از آغاز دیباچه افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «الواجب المسطور فی خزانة المفتین فی ضمن عبارات موضحة و انبتت حدائق ذات بهجة... اعلم ان المصنف قد افتتح باسم اللّه».

انجام: «و لا شک انه ختم علی احسن اوجه الانتهاء فانه ذکر مسائل الاخرس و المقتفل و الغنم المذبوحة فی آخر الکتاب ثم نبه علی ما اختاره مما هو المعول علیه فی الباب».

نسخ؛ حسن بن محمّد، شب جمعه اواخر شوال ۱۰۸۲ در شهر توقان در مدرسهٔ پروانه بک؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده، بعضی از کلمات خط خورده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ترنج با سر، مجدول، لولادار.

۴۰۰ برگ؛ ۱۸×۲۹ سانتی متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۰۹].

﴿ ۱۴۰۲۵ ﴾

تبیین الحقائق علی کنز الدقائق

(فقه اهل سنّت ـ عربی)

از : فخرالدین ابومحمّد عثمان بن علی زیلعی (۷۴۳ ق)

شرحی است بر «کنزالدقائق» ابوالبرکات عبدالله بن احمد نسفی (۷۱۰ ق).

[کشف الظنون ۱۵۱۵/۲؛ سرکیس ۹۸۸/۱].

نسخهٔ حاضر جلد چهارم کتاب است و از نیمه کتاب قبل از «کتاب المزارعه» شروع و تا آخر شرح را شامل است.

آغاز نسخه: «لانه خرج عن ملکه بالبیع قال و یقسم فی المنقول و العقار المشتری و دعوی الملک ای یقسم فی المنقول الموروث والعقار المشتری و فیما اذا ادعوا الملک».

انجام: «لو ماتت المرأة و خلفت ثلاث اخوات متفرقات و زوجا... ولو جعلت کانها لم تکن لکانت من ستة و بقی سهم للعصبة و الله سبحانه و تعالی اعلم بالصواب».

نسخ؛ عبدالرحمن محمّد بن اسمعیل الحنفی الشهیر بالکرکی، جمعه ۲۲ جمادی‌الاولی ۸۳۸؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای.

۲۴۰ برگ؛ ۱۸/۵×۲۸ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۰۸].

﴿ ۱۴۰۲۶ ﴾

درر الاحکام فی شرح غرر الاحکام (فقه حنفی - عربی)

از: محمّد بن فرامرز مشهور به ملّا خسرو (۸۸۵ ق)

شرحی است بر کتاب «غررالاحکام» خود مؤلّف. که آن را در سال ۸۸۳ ق به پایان رسانیده است. [کشف الظنون ۱۱۹۹/۱؛ مرعشی ۳۴۹/۴، ش ۱۵۴۹؛ سرکیس ۱۷۹۰/۲].

از همین مؤلّف کتاب مرآت الاصول در شمارهٔ [۱۳۷۹۲] معرفی گردید.

آغاز: «الحمدللّه الذی احکم احکام الشرع القویم بمحکم کتابه و اعلی اعلام الدین المستقیم بمعظم خطابه... امّا بعد فان من المقدّمات المقررة عند اولی الابصار».

انجام: «و هذا العبد الفقیر الی الله الغنی مع مطارحته معهم فی تصانیفهم فیما انتسب الیه و معارضته ایاهم... بل الامتثال بما یفهم من قوله تعالی و امّا بنعمة ربک فحدث».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ با حواشی به امضاء «وانی»، در حاشیه تصحیح شده؛ در اوّل نسخه فهرست مطالب آمده؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با

سر، لچکی، لولادار با ترنج.

۳۲۴ برگ؛ ۱۷×۲۸/۵ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۰۵].

﴿ ۱۴۰۲۷ ﴾

الاختیار لتعلیل المختار **(فقه حنفی ـ عربی)**

از : مجدالدین عبدالله بن محمود موصلی حنفی (۶۸۳ ق)

شرحی است بر کتاب «المختار فی فروع الحنفیة» خود مؤلّف که در شمارهٔ [۱۳۵۰۴] معرفی گردید.

[کشف الظنون ۱۶۲۲/۲؛ المخطوطات الفقهیة فی مکتبة المتحف العراقی، اسامة ناصر نقشبندی قسم اوّل ص ۶۵ ش ۱۰۰].

فهرست مطالب کتاب در پایان نسخه آمده است.

آغاز : «الحمدلله الذی شرع لنا دینا قدیما و هدانا الیه صراطا مستقیما...کتاب الطهارة اعلم ان مدار علوم الدین متعلق بالاعتقادات و العبادات و المعاملات و المزاجر».

انجام نسخه : «قوله الاهل الزوجة ای لو اوصی لاهل فلان فهی علی زوجته... قوله و الآل اهل‌بیته ای لو اوصی لآل فلان فهو لاهل بیته لان الآل القبیلة».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۹ ق]؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده، با حواشی توضیحی؛ در آخر نسخه فهرست مطالب آمده است؛ جلد : تیماج، مشکی، لولا جدا شده.

۱۸۰ برگ؛ ۱۶×۲۴ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۰۴].

﴿ ۱۴۰۲۸ ﴾

شرح وقایة الروایة فی مسائل الهدایة **(فقه حنفی ـ عربی)**

از : ابن ملک محمّد بن عبداللطیف بن عبدالعزیز حنفی (قرن ۹ ق)

شرحی است بر «وقایة الروایة فی مسایل الهدایة» برهان الشریعه محمود بن صدر

الشریعه‌اوّل عبیدالله محبوبی حنفی. پدر شارح عبداللطیف بن‌عبدالعزیز(متوفای ۸۸۵ ق) قبلاً شرحی بر این کتاب نوشته بود ولی چون در مسوده مانده بود لذا مؤلّف آن را پاک‌نویس کرده و مطالبی از خود بر آن افزوده است. [کشف الظنون ۲۰۲۱/۲].

فهرست مطالب کتاب در اوّل نسخه آمده است.

آغاز: «الحمدللّه الذی جعل العلم اربح المتاجر و المکاسب و ارجح المفاخر... و بعد یقول العبد الضعیف محمّد بن عبداللطیف المشهور بابن الملک و المنصور... (بسم الله الرحمن الرحیم حمد من جعل) ای صیّر (العلم اجل) ای اعظم (المواهب) جمع الموهبة و هی مصدر و المراد منه الموهوب».

انجام: «و قید بقوله و الاقل طاهر لان المختلط لو کان اناثین یریقهما و یتمم اتفاقا و لو کان اقلهما یخسا یتحرس اتفاقا و یریق ما غلب علی ظنه هذا آخر الکلام».

نسخ؛ بی‌کا، شنبه جمادی الاولی ۸۸۹، عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در برگ اوّل مطلبی به نقل از فتوحات مکیه و مطلبی به نقل از مجمع‌الفواید و حدیثی از حضرت علی علیه‌السلام و وقفنامهٔ حسین آغا بن عبدالحی که این کتاب را به مدرسه‌ای که در شهر آماسیه بنا کرده، در اوّل ربیع‌الاوّل ۹۰۸ وقف نموده است و در برگ آخر نسخه مطلبی از عبدالله بن محمود نسفی به نقل از شمس الائمة الکردری در مورد حشیش ای ورق القنّب در نه سطر؛ جلد: مقوایی فشرده، قهوه‌ای، عطف و حاشیه تیماج.

۲۵۱ برگ؛ ۱۸×۲۵/۵ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۰۳].

﴿ ۱۴۰۲۹ ﴾

مجموعه

۱ ـ گلستان سعدی «۱ ر ـ ۹۲ پ» (ادبیات ـ فارسی)

از: شیخ مصلح الدین سعدی شیرازی (۶۹۱ یا ۶۹۳ ق)

[مجلس ۲۷۸/۸ ـ ۳۱۳ و ۳۷۱/۲۶، ش ۷۸۹۱ آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است].

۲ ـ مناجات منظوم «۹۳ ر ـ ۹۴ پ» (فارسی)

از: مؤلّف پیشین

آغاز:

یا رب بسی کرده گناه　　　استغفرالله العظیم

نسخ؛ شمس الدین بن پیر محمود بن شمس الدین، ۷ ربیع الثانی ۸۴۸؛ عناوین شنگرف؛ جلد : تیماج، طبلهٔ راست قهوه‌ای، ضربی، ترنج، مجدول، طبلهٔ چپ سوخت، ترنج مذهب با نقش گل، لولادار با روکش پارچه‌ای.

۹۴ برگ؛ ۱۲×۱۶/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۰۲].

﴿ ۱۴۰۳۰ ﴾

دیوان رضی آرتیمانی (فارسی)

به شمارهٔ [۱۳۹۳۰/۲] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر غزلیات، ترجیع‌بند، رباعیات و ساقی‌نامهٔ شاعر را شامل است. در آغاز نسخهٔ حاضر طی یادداشتی اظهارنظر شده که این دیوان متعلّق به رضی اصفهانی (متوفای ۱۰۲۴ ق) است که صحیح نیست.

آغاز:

چون مهر برآی بام و ایوان را　　　بگداز چو موم سنگ و سندان را

امشب مه چارده ز خورشیدم　　　شرمنده نشد ببین تو عرفان را

انجام:

همیشه چو خور گیتی افروز باد　　　همه روز او عید نوروز باد

شراب شهادت بکامش رسان　　　بجدّ علیه السلامش رسان

نستعلیق؛ محمّد بن افضل شوشتری ۲۲ ربیع‌الثانی ۱۱۶۴ برای اسماعیل‌خان ولد مهرعلی خاقانی؛ اوراق کرم‌خوردگی دارد؛ جلد : مقوائی، عطف و گوشه‌ها تیماج انگور سبز.

۳۴ برگ؛ ۱۳/۵×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۲۳].

﴿ ۱۴۰۳۱ ﴾

دیوان فارسی مسمی به سرعلوی (فارسی)

از: علوی چشتی هندی

غزلیات شاعر است به ترتیب حروف تهجی با تخلص «علوی»، در این دیوان ۱۹۲ غزل موجود است و پس از پایان کتاب یک غزل دیگر اضافه شده است.

در غزل‌های ۱۸۱ تا ۱۸۳ افراد زیر مدح شده اند :

نصیرالدین چراغ دهلوی، خواجه معین‌الدین چشتی، شاه سلیمان توسوی، نظام‌الدین محبوب الهی، فخرالدین دهلوی، حافظ خیرآبادی.

از همین شاعر منظومه‌های «رموز المعانی» و «اسرارنامهٔ علوی» و «نقش علوی یا کلام عارفانه» در شماره‌های [۱۴۰۳۲ و ۱۴۰۳۳] معرفی خواهد شد.

آغاز:

چو آن واجب گره بگشاد امکان محالی را
نشانده بر سریر صدق تصویر خیالی را
بعالم چون تجلی داد شأن لاابالی را
دمید از خودسری در جسم کل شکل مثالی را

انجام:

رسیدی و بجذب عشق جا اندر دلم کردی   سراپایم بحسن خویشتن بنواختی رفتی
مرا هر دم به مرگت علویا افسوس می‌آید   چه بودی آه قدر خویشتن نشناختی رفتی

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد : مقوائی، سبز، عطف پارچه.
۵۲ برگ؛ ۱۹/۵×۳۲ سانتی متر؛ ۲۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۲۷].

﴿ ۱۴۰۳۲ ﴾

دیوان علوی (فارسی)

از: علوی چشتی هندی

اشعار و غزلیاتی است از شاعر با تخلص «علوی». نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : رموز المعانی «ص ۱ ـ ۱۴»

تضمین و تفسیر اشعار مثنوی معنوی مولوی است. شاعر بعضی ابیات را از مثنوی انتخاب و با شعر به صورت تضمین تفسیر می‌کند.

آغاز :

(بشنو از نی چون حکایت می‌کند — از جدایی‌ها شکایت می‌کند)
گوش دل را کن سوی آواز نی — کاین حکایت با هدایت می‌کند
گفتگویی آن نیستان مو به مو — در دمی با صد اشارت می‌کند

انجام :

چهرهٔ دلدار هر دم روبروست — در حجاب آن عارض پر ناز نیست
حیف ای علوی بقول مولوی — (آینه جانت ترا غماز نیست)

ب : اسرارنامهٔ علوی «ص ۱۵ ـ ۲۴»

غزلیاتی است به ترتیب حروف تهجی.

آغاز :

ای سینه‌ها ز درهم داغت خزینه‌ها — دلها ز درد توست به پهلو دفینه‌ها
از بادهٔ وصال تو مستند عارفان — از دل گرفته زیر بغل آبگینه‌ها

انجام :

یار و اغیار است یکسان هر نفس — روح قدسی تا شده مهمان حی
یوسفان جان علوی آشیان — می‌رسند از غیب در زندان حی

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نام شاعر در ضمن اشعار به شنگرف، اشعار مثنوی معنوی با خطوط شنگرف مشخص شده؛ جلد : مقوائی، سبز، عطف پارچه.

۱۳ برگ؛ ۲۰×۳۲ سانتی متر؛ ۲۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۲۸].

﴿ ۱۴۰۳۳ ﴾

نقش علوی = کلام عارفانه (زمانهٔ سلوک و مجاهده) (شعر - فارسی)

از: علوی چشتی هندی

صد و نوزده غزل است به ترتیب حروف تهجی که شاعر در عشق و سیر و سلوک و مجاهده سروده است.

آغاز:

در حمد چو بگشود زبان قلم ما / سر زد بسر عرش معلّی علم ما
حمدی که بود سورهٔ الحمد دلیلش / حمدی که سزاوار به او شد منم ما

انجام:

گو بندهٔ کمینم افتاده بر زمینم / افضل کن و امینم وز غم بده رهایی
علوی ضعیف همت ناقابلی به خدمت / شد با نوا ز فضلت از حال بی‌نوایی

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نام شاعر در ضمن اشعار به شنگرف؛ جلد: مقوائی، قهوه‌ای، عطف و گوشه تیماج.

۲۸ برگ؛ ۲۰×۳۱ سانتی متر؛ ۲۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۲۹].

﴿ ۱۴۰۳۴ ﴾

مجموعه

این مجموعه دو بخش دارد. بخش اوّل از برگ ۳ تا ۲۹۴ و بخش دوم از برگ ۲۹۵ تا آخر نسخه را شامل است.

در بخش اوّل، برگ‌ها به سه ستون عمودی (دو ستون هفت سانتی در دو طرف و یک ستون دو سانتی در وسط) تقسیم شده است. بعد از آن در ستون میانی «مفتاح‌العلوم» و ستون اوّل شرح «مفتاح‌العلوم» تفتازانی و ستون سوم «المصباح فی شرح المفتاح» تحریر شده که در زیر معرفی می‌شوند:

۱ ـ شرح مفتاح العلوم «ستون اوّل برگ‌های ۳ ر ـ ۲۹۴ ر» **(ادبیات ـ عربی)**

از : سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۲ ق)

[مجلس ۳۴۵/۴، ش ۱۶۴۳]. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «لا الی حکم مفعول یشار الیه قال الشیخ عبدالقاهر الصدق و الکذب متوجهان الی اسناد».

انجام : «خاصة فی کلام جارالله من الکشاف و المقالات و المقامات و غیرذلک و الباقی لایحتاج الی البیان فلنختم الکتاب».

۲ ـ مفتاح العلوم «ستون وسط برگ‌های ۳ ر ـ ۲۹۴ ر» **(ادبیات ـ عربی)**

از : ابویعقوب یوسف بن بکر سکاکی (۶۲۶ ق)

[مجلس ۱۶۱/۲۵، ش ۷۱۵۱]. نسخهٔ حاضر قسم معانی و بیان را شامل است و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «یرجع الی الحکم بمفهوم لمفهوم و هو الذی نسمّیه الاسناد».

انجام : «لزمنا ان لا نضمن بشیء من جملة و ان نستمدالله التوفیق فی تکملته تـم القسمان اعنی علمی المعانی و البیان و الصلوة علی سیّدنا محمّد اشرف بنی عدنان».

۳ ـ المصباح فی شرح المفتاح «ستون سوم برگ‌های ۳ ر ـ ۲۹۴ ر» **(ادبیات ـ عربی)**

از : سیّد شریف علی بن محمّد جرجانی (۸۱۶ ق)

[مجلس ۹۸/۲۵، ش ۷۰۸۷]. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «قوله والله یعلم انک لرسوله علی ما سیأتیک فی بحث الاطناب».

انجام : «کما صرّح به فیما مرّ و حقّقه هیهنا و هذا آخر ما یسّر الله لی بمنه و لطفه من کشف فوائد هذا العلم و نظم فرائده و نسأل الله سبحانه ان ینفع به المسترشدین».

۴ ـ یادداشتی از سلام بن علی کمالی «۱۹۶ پ» **(عربی)**

او این یادداشت را در سال ۸۳۷ ق. نوشته و در آن اظهار داشته که کتاب‌های موجود در

این مجموعه را با جمال‌الدین معروف بحث نموده است.

۵ـ نظم‌البیان = نظم مفتاح‌العلوم (قسم معانی و بیان)«۲۹۵پ ـ ۳۵۳ر» **(شعر ـ عربی)**
از: عبدالرحیم بن معروف رازی (متوفای بعد از ۸۳۹ ق)

منظومه‌ای است در نهصد بیت که شاعر در آن قسم سوم «مفتاح‌العلوم» سکاکی (قسم معانی و بیان) را به نظم کشیده، و سرودن آن را در سال ۸۳۹ به پایان رسانیده است.

شاعر بعد از اتمام منظومه، مقدّمه‌ای به نثر در تعریف علم معانی و بیان و اشکالات وارده و دفع آن‌ها، در آغاز منظومه اضافه نموده است. این مقدّمه در نسخهٔ حاضر در برگ‌های «۲۹۵ ـ ۲۹۷» قرار دارد و در صفحهٔ «۲۹۴ پ» صفحهٔ اوّل مقدّمه مجدداً تحریر شده است.

آغاز مقدّمه : «بسمله اللّهم ارنی الاشیاء کما هی نحمدالله علی ما علم القرآن خلق الانسان علّمه البیان وضع المیزان فلا تطغوا فی المیزان و نصلی علی خیر من اوتی الفرقان محمّد المصطفی من بنی عدنان و علمی آله المسترشدین لارکان الایمان و اصحابه المؤسسین لمبانی الاکرام و الاحسان و بعد فلما کان بعض من الانس و الجان یخوضون فی کتابنا نظم البیان».

انجام مقدّمه : «و لا تتمنوا ما فضل الله به بعضکم علی بعض للرجال نصیب مما اکتسبوا و للنساء نصیب مما اکتسبن و اسالوا الله من فضله ان الله کان بکل شیء علیما».

آغاز نظم :

ألا خیر نطق المرء ساعة بسملا — هو الحمدلله الحمید مهلّلا
فخیر افتتاح فی الامور جمیعها — صلوة علی خیرالکرام توسلا

انجام :

و تسع مآتٍ ما نظمناه غیر ما — به قد وصفنا من علی النّاس قد علا
ختمناه فی تسعٍ ثلثون بعدها — ثمان مآت بعد ذاک فنا و لا

۶ـ یادداشتی از عبدالرحیم بن معروف رازی «۲۹۸ پ» (عربی)

در این یادداشت رازی اظهار نموده که مدّتی در شیراز نزد فضلای آن شهر به تحصیل علوم مشغول بوده که در اثنای آن نامه‌ای از طرف سیّد شریف جرجانی به وی می‌رسد. جرجانی بنا داشته که کتاب «شرح الفواید الغیاثیة»[1] خود را به نام امیر هند تألیف نماید. لذا در این نامه از رازی می‌خواهد تا کلمات مسجع زیر را که جرجانی بنا داشته در تعریف امیر هند در آغاز آن کتاب قرار دهد در دو بیت به نظم بیان کند تا در اوّل کتاب مذکور قرار گیرد. و رازی در پاسخ وی آن‌ها را در دو بیت به نظم می‌کشد.

کلمات مسجعی که جرجانی ارسال داشته عبارت‌اند از :

شعاره التوجه و المراقبة و حکمه العطیة و الموهبة و شأنه مجالسة الافاضل و أمره مدافعة الاباطل. و دو بیتی که رازی سروده چنین است :

سلوک طریق الاولیاء شعاره	و احکامه فی الخلق بسط المواهب
و صحبة ارباب الفضایل شأنه	و عادته تخلیصهم من غیاهب

رازی بعد از این دو بیت، شش بیت دیگر از خود زیاده بر درخواست جرجانی، اضافه نموده است.

نسخ؛ عبدالرحیم بن معروف رازی، ۸۳۹، دارای دو سر لوح و یک ترنج، در آخر رسالهٔ اوّل و سوم تملک صدر بن ناصر الشریعه منصور بن محمّد بن منصور حسنی حسینی شیرازی، در برگ [۱۹۷ ر] ترنج با سر ترنج مذهب و الوان، داخل آن با زر نوشته شده «ان الکتاب و شرحیه لکاتبه عبدالرحیم بن معروف و صاحبه»، در برگ [۳۵۳ ر] تملک شیخ علی‌اصغر هزارجریبی در ذی‌حجّهٔ ۱۳۳۴، برگ [۳۵۳ پ ـ ۳۵۴ ر] ابیاتی از حضرت علی علیه السلام، در صفحهٔ آخر شش بیت شعر در بیان معجون الفلاسفه و چهار بیت که کاتب آن را سروده است؛ جلد : تیماج دورو، قهوه‌ای، ضربی، ترنج.

۳۵۴ برگ؛ ۲۲×۲۹/۵ سانتی متر؛ ۲۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۳۴].

۱ـ الفوائد الغیاثیة فی المعانی و البیان تألیف قاضی عضدالدین عبدالرحمن بن احمد ایجی (۷۵۶ ق) این کتاب را عالمان زیادی از جمله تفتازانی شرح نموده‌اند. [کشف الظنون ۱۲۹۹/۲].

﴿ ۱۴۰۳۵ ﴾

گلچین مثنوی معنوی (فارسی)

از : ؟

در این رسالهٔ مفصل، مؤلّف اشعاری از دفاتر شش‌گانهٔ «مثنوی معنوی» مولوی رومی، انتخاب و به صورت موضوعی تنظیم نموده است.

این رساله در دو بخش تحریر شده بدین ترتیب :

بخش اول «۱ ر ـ ۴۱ ر»

این بخش مسوده و موضوعات در آن نامرتب است.

آغاز : «فی الخلفاء دفتر اوّل صفحهٔ سی و یکم

بد عمر را نـام اینجا بت‌پرست   لیک مؤمن بود نـامش در الست

فی الخلفاء دفتر اوّل صفحهٔ پنجاه و یکم

آن زمان حقّ بـر عـمر خـوابی گـماشت   تا که خویش از خواب نتوانست داشت».

بخش دوم «۴۳ ر ـ ۲۹۲ پ»

موضوعات در این بخش به ترتیب حروف تهجی تنظیم و بعد از هر موضوع اشعار مربوط به آن ذکر شده است. نمونهٔ موضوعات این بخش عبارتند از :

اخلاص، احسان، استاد، اولیاء، ایمان، اذان... بهتان، بخل، بلاء، بکاء و... .

آغاز : «فی الاخلاص

هـر کسـی را سیرتی بـنهاده‌ایـم   هر کسی را اصطلاحی داده‌ایم».

انجام بخش دوم و انجام نسخه : «فی الیوم دفتر ثانی صفحهٔ هفتم

دشمن روزنـد ایـن قـلابکان   عاشق روزند این زرهای کان

* * *

زان سبب فرمود یزدان والضحی   والضحی نور ضـمیر مـصطفی».

نسخ؛ به خط مؤلّف؛ بی‌تا؛ جلد : گالینگور، مشکی.

۲۹۲ برگ؛ ۱۷×۲۲ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۳۵].

﴿ ۱۴۰۳۶ ﴾

مجموعه

۱ ـ دیوان نیاز جوشقانی «۱ پ ـ ۷۷ پ» **(فارسی و عربی)**

از: سیّد حسین طباطبائی اصفهانی جوشقانی متخلص به نیاز (قرن ۱۳ ق)

[مجلس ۳۲۸/۳، منزوی ۲۵۹۰/۳؛ رضوی ۷۲۹/۷؛ دانشگاه ۲۷۹۴/۱۲؛ الذریعه ۱۲۳۹/۹؛ ملک تهران ۴۶۵/۸، ش ۵۶۸۹].

نسخهٔ حاضر اشعار فارسی و عربی شاعر را بدین ترتیب شامل است :

الف : ترجیع‌بندها و قصاید در مدایح و مراثی اهل‌بیت علیهم السلام «۱ پ ـ ۲۳ ر»

آغاز :

شد غلام تو ماه کنعانی　　　بتو باد این عزیزی ارزانی

زلف تو کیش اهرمن دارد　　　لب تو خاتم سلیمانی

ب : غزلیات به ترتیب حروف تهجی «۲۳ پ ـ ۶۸ پ»

آغاز :

همره خویش ببر این دل شیدایی را　　　هر کجا می‌بری این خوبی و زیبایی را

نتوان دید جمالت که چو خورشید سپهر　　　نور روی تو کند منع تماشایی را

ج : اشعار عربی در مراثی حضرت سیّدالشهداء علیه السلام «۷۱ پ ـ ۷۷ پ»

آغاز :

یا ساکن الطف ان القلب یهواکا　　　لو غاب شخصک عنی لست انساکا

و کیف انساک یا من لیس فی خلدی　　　و فی سویداء قلبی غیر ذکراکا

۲ ـ رسالهٔ سیاسی «۷۸ پ ـ ۸۴ پ» **(فارسی)**

گویا از: شاعر پیشین

چند فصل است در انتقاد از کارهای سیاست‌مداران عصر مؤلّف به صورت طنز و لطیفه‌گویی. نسخهٔ حاضر که از آغاز و انجام ناقص است این بخش‌ها را دارا است :

فصل فی الوظیفة، فصل فی الحکام و الضباط، فصل فی الدواوین و اخوان الشیاطین الذین هم عن الحقّ معرضون و للمعروف منکرون.

آغاز نسخه : «الوظیفة ما الوظیفة و ما ادریک ما الوظیفة معلوم اسمها معدوم رسمها یکتبها الدبیر و یسلبها الوزیر نقد و جنسی است سرمایهٔ دزدان، یوسفی است نصیب گرگان».

انجام نسخه : «کلیم با رتبهٔ نبوّت چهل سال در تیه حیرت ماند و اسکندر با همهٔ قدرت عمری ظلمات را به آخر رساند... رشوتی باید داد و چیزی باید مایه نهاد اگر در کار خود آگهی تا ندهی نرهی».

نستعلیق و نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ پشت طبلهٔ اوّل یادداشتی از محمّدحسین الحسینی به تاریخ سه شنبه ۲۲ ربیع‌الاوّل ۱۲۷۳؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای.

۸۴ برگ؛ ۱۴×۲۰ سانتی متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۳۶].

﴿ ۱۴۰۳۷ ﴾

مجموعه

۱ ـ کنز اللغات «۲ پ ـ ۳۲۶ ر» **(فرهنگ عربی به فارسی)**

از : محمّد بن عبدالخالق بن معروف (قرن ۹ ق)

[مجلس ۳۵/۲۶، ش ۷۵۳۷]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲ ـ تحفة الاحباب «۳۲۷ پ ـ ۳۶۴ پ» **(فرهنگ عربی به فارسی)**

از : سلطانعلی حافظ اوبهی هروی (قرن ۹ ق)

[مجلس ۱۲۶/۲۶، ش ۷۶۳۰].

آغاز : «فضلای فصیح زبان و فصحای بلیغ بیان افضل کلمات و افصح لغات حمد و ثنای متکلّمی را دانند که رتبهٔ فصاحت و درجهٔ بلاغت عرب را به مرتبهٔ اعلی علیین رسانید».

انجام: «پهلو کردن احتراز کردن پسری نوی دید انزال کرد...

چون بنای انتخاب این کتاب اتمام یافت   شد رقم تاریخ اتمامش باتمام الکتاب».

نسخ؛ رسالهٔ اوّل محمّد مؤمن بن محراب بن علی الشریف، پنج‌شنبه ۱۳ جمادی‌الثانی ۹۸۷؛ رسالهٔ دوم همو، دوشنبه ۱۷ جمادی‌الثانی ۹۸۷ در اصفهان؛ عناوین و نشانی‌ها و لغات معنی شده به شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ در صفحهٔ ۳۲۷ غزلی از عبیدالله ازبک هنگامی که بر دروازهٔ هرات آمده بود به خواجه امیر بیک فرستاده و در صفحهٔ آخر مطالبی از فتح‌نامه‌ای که در مورد وقایع کشمیر و لاهور نوشته شده است؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با نقش گل و بلبل، لچکی، مجدول گرهی.

۳۶۵ برگ؛ ۱۶×۲۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۳۷].

﴿ ۱۴۰۳۸ ﴾

جنگ اشعار فارسی

از : ؟

جنگی است ترتیب یافته از اشعار شاعران پارسی‌گوی به طور متفرقه.

شاعرانی که شعرشان در این جنگ درج شده عبارت‌اند از :

حافظ، سعدی، نظامی، جامی، امیرخسرو، ابوعلی سینا، لطف علی بیک شاملو (آذر)، محتشم، میر سیّد علی مشتاق، محمّدصادق‌خان بیگدلی، ذوقی، حکیم عمرخیام، باباطاهر عریان، میرزا محمّدعلی مجرم، میرزا عبدالحمید شکوه، حکیم قاآنی، سیّد احمد هاتف، اسماعیل خان سرباز بروجردی، میرزا ابوالحسن یغما، طوفان مازندرانی، محمّدکاظم واله، غلامعلی پروین همدانی، نوعی، محمّدهاشم میرزا، سلمان ساوجی، میرزا عبدالوهاب نشاط اصفهانی، محمّدتقی تشنه، عطار نیشابوری، میرزا حبیب فارس، هما، میرزا نصرالله، پریشان، عاشق اصفهانی، تاراج شیرازی، صفایی.

آغاز: از سعدی

ندیدمت که بکردی وفا بدانچه بگفتی   طریق وصل گشادی من آمدم تو برفتی

انجام:

یکی خال سیه جا کرده بر کنج لب لعلش
تو گویی بر لب آب بقا بنشسته هندوئی

دو پستانش ز چاک پیرهن دیدم بدل گفتم
تماشا کن که سرو ناز بار آورده لیموئی

نستعلیق چلیپایی (دو ستونی)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ در آغاز نسخه یادداشتی از عبدالقادر دبیری شاملو که در اصفهان ۱۲ فروردین ۱۳۰۸ نوشته است؛ در داخل جنگ نام سیّدعلی همدانی که قطعه‌ای از اشعار وی در سال ۱۲۷۵ق در رشت در این جنگ تحریر شده، همچنین نام حسینعلی سائل که در سال ۱۳۱۹ یادداشتی در این جنگ نوشته است؛ جلد: گالینگور، سبز.

۹۱ برگ؛ ۱۶×۷/۵ سانتی متر (قطع بیاضی)؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۰۳۸].

﴿۱۴۰۳۹﴾

جنگ اشعار فارسی

از: ؟

جنگی است شامل ۲۶۹۰ بیت، جمع‌آوری شده از اشعار شاعران پارسی‌گوی، بدین اسامی:

نظیری نیشابوری، عبدالرحمن جامی، خواجه قوام الدین، حاذق، خضری، سمندر، بنیاد، طوفان، سیّد محمّد نجفی، خسرو، هلالی جغتایی، محتشم، ریاضی، عارف، مشتاق، حافظ، کمال خجندی، محبی، مهری، نصیر طوسی، عصمت، نیازی، وصال شیرازی، صاحب دیوان، کاتبی، خالصی، بابافغانی شیرازی.

آغاز: نظیری

چه خوش است پیش زلفش سر شکوه باز کردن
گله‌های روز هجران به شب دراز کردن

غـم تـو گـرفته بـاری بـه مـیان جـان شـیرین

کـه تـوان تـو را و جـان را ز هـم امـتیاز کـردن

انجام:

خـواهـم انـدر تـو کـنم ای بت پـاکـیزه خـیال

نـظر از مـنظر خـوبی شب و روز و مـه و سـال

خــواطـرت رفت کـه در کـودکیت مـی‌کردم

آن نصیحت که نکرده است کسی ز اهل کمال

شکستهٔ چلیپایی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول گرهی.

۱۵۲ برگ؛ ۷/۵×۱۵ سانتی متر (قطع بیاضی)؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۰۳۹].

﴿ ۱۴۰۴۰ ﴾

مجموعه

۱ ـ دیوان امامی هروی «۱ پ ـ ۶۰ ر» **(فارسی)**

از: ابوعبدالله محمّد بن ابوبکر بن عثمان امامی هروی (۶۷۶ یا ۶۸۰ یا ۶۸۶ ق)

[مجلس ۴۰۷/۸؛ رضوی ۳۶۷/۷؛ الذریعه ۹۴/۹؛ منزوی ۲۲۳۱/۳].

نسخهٔ حاضر غزلیات به ترتیب حروف تهجی، قصاید و رباعیات شاعر را شامل است.

آغاز:

سحرگه در جـهان جـان بـعون مـبدع اشـیاء

مسافت قـطع مـی‌کردم ز لا تـا حـضرت الاّ

موالید و طبایع را چـنان از هـم جـدا کـردم

که بر سطحی مربع شد ز یک نقطه شه خطا

انجام:

در صدر بلاغت ار چه با دست رسیم   در عـالم نـظم ار چـه مسیحا نـفسیم

دانم که به خاک در دستور جهان [؟] ما به مجد همگر نرسیم

۲ ـ دیوان شمس طبسی «۶۱ ر ـ ۹۵ ر» **(فارسی)**

از: شمس محمّد بن عبدالکریم قاضی شهر هرات (۶۲۴ یا ۶۲۶ ق)

به شمارهٔ [۶/۱۴۰۱۷] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر قصاید را شامل است.

آغاز:

پیش از این کاید پدیدار از پس کوه آفتاب
ماه رویا در صبوحی درفکن جام شراب

باده مسکین بده چون صبح کافوری به لب
طره مشکین شب را می‌کند پر پیچ و تاب

انجام:

کو آن شب خلوت که غنودیم بهم وان راز که گفتیم و شنودیم بهم
آیا بودا که باز بینیم شبی یکبار دگر چنانکه بودیم بهم

نستعلیق؛ بی‌کا، رسالهٔ اوّل شوال ۱۲۴۸؛ در صفحهٔ اوّل نسخه نوشته شده که این نسخه شامل پنج دیوان بوده، (دیوان امامی هروی، رفیع‌الدین لبنانی، شمس طبسی، نجیب‌الدین جرفادقانی، محمّدقلی سلیم شاملو) که سه دیوان از آن جدا شده و دو دیوان هم اکنون موجود است؛ در آغاز نسخه یادداشت هایی از حسینعلی متخلص به واضع که در شعبان ۱۲۸۷ نسخه را در طهران خریده است با مهر بیضوی وی به سجع «حسینعلی»، در آخر نسخه چند تاریخ تولد؛ جلد: تیماج، سرمه‌ای، مجدول.

۹۶ برگ؛ ۱۳×۲۰ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۴۰].

« ۱۴۰۴۱ »

کلیات ظهوری ترشیزی **(فارسی)**

از: نورالدین محمّد ظهوری ترشیزی (۱۰۲۴ ق)

[مجلس ۲/۲۴۵؛ ۳۲۸/۲۵، ش ۷۳۵۱؛ الذریعه ۶۵۶/۶؛ منزوی ۱۸۸۰/۳؛ مرعشی ۸۶/۲].

نسخهٔ حاضر که توسط یکی از دوستان ظهوری تحریر شده، یکی از کامل‌ترین نسخه‌های کلیات ظهوری و شامل ۱۳۹۰۲ بیت است و نسبت به سایر نسخه‌ها اضافاتی دارد که قابل توجّه است. این نسخه بخش‌های زیر را شامل است :

الف : دیباچهٔ سخن خوان خلیل «۱ پ ـ ۸ ر»

آغاز :

«ای از تو بر اهل تخت و اکلیل سبیل — گر ذکر جمیلست و گر قدر جلیل

نطق از تو به مهمانی ارباب خرد — انداخته خوان از سخن خوان خلیل

شکر موهبت جلیل که حضرت ابراهیم‌خلیل یکی از پیشکاران خوان خلت اوست».

ب : دیباچهٔ گلزار ابراهیم «۸ ر ـ ۱۱ پ»

آغاز : «خرمی چمن سخن به طراوت چمن بهار پیرائیست که گلزار ابراهیم در».

انجام :

داستان شد ختم بستان رخش — غیرت گلزار ابراهیم باد

ج : شرح حال ظهوری «۱۱ ر ـ ۱۲ ر یازده سطر» **(فارسی)**

از : کاتب نسخهٔ حاضر (معاصر با ناظم)

آغاز : «مولانا نورالدین محمّد ظهوری اصل وی از قصب الرجال ترشیز است و در شاعری طبعش در کمال جودت».

انجام : «و در نهصد و نود و نه این چند قصیده به این کمینه فرستاد».

د : قصایدی که ظهوری برای کاتب مجموعه فرستاده، شامل ۹۳۵ بیت «۱۲پ ـ ۲۹ر»

آغاز :

ای از بهار صنع تو یکبرگ نوبهار — وز برگ صد زبان به ثنای تو شاخسار

بر روی سرخوشان شراب هوای تو — در باغ و راغ، لاله و نرگس پیاله‌دار

انجام :

از نقطهٔ خامهٔ ظهوری — بر ختم کلام قرعه افتاد

زین پس در اختتام سفتن — در عهدهٔ گفتن و نگفتن

ه: ساقی نامه «۳۰ پ - ۱۰۸ پ»

نسخهٔ حاضر شامل ۴۳۷۹ بیت است. در سایر مراجع عدد ابیات این ساقی نامه ۴۱۰۰ بیت ذکر شده است.

آغاز:

ثنا می‌کنم ایزد پاک را — ثریا ده طارم تاک را

که خورشید را صورت جام از اوست — شراب شفق در خم شام از اوست

انجام:

که گردد به حسرت سخن‌ها تمام — چو در آخر نامه زو و السّلام

و: غزلیات به ترتیب حروف تهجی شامل ۸۲۷۰ بیت «۱۰۹ پ - ۲۶۲ ر»

آغاز:

آن که خواهد داشت فردا رحمتش دیوان ما

گشته وصفش آفتاب مطلع دیوان ما

انجام:

انجمن افروزی انجم ظهوری شد کهن — می‌کنم بر سینه از داغش چراغان نوی

ز: رباعیات، شامل ۳۱۸ بیت «۲۶۲ پ - ۲۶۸ پ»

آغاز:

یا ربّ نظری که چشم جان باز کنم — یا ربّ جگری که رزم خود ساز کنم

انجام رباعیات و نسخه:

گل کز سر کوی تو نروید خارست — راحت که ز داغت نرسد آزارست

تا تیغ کشیده سر بپا غلطیده است — جلاد فراق تو چه تیز انهار است

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا (نسخه در زمان حیات مؤلّف نوشته شده [۱۲ ر] و کاتب از دوستان مؤلّف بوده است)؛ دارای دو سرلوح مزدوج مذهب مرصع با گل‌های الوان، تمام

صفحات جدول مذهب؛ اشعار در متن و حاشیه تحریر شده؛ جلد : ساغری، مشکی، سوخت، ترنج با سر با زمینهٔ مذهب با نقش گل و بوته.

۲۶۸ برگ؛ ۲۴×۱۴/۵ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۴۲].

۱۴۰۴۲

کلیات سلمان ساوجی **(فارسی)**

از : جمال الدین بن علاءالدین محمّد، سلمان ساوجی (۷۷۸ ق)

نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : جمشید و خورشید «۱ پ - ۶۹ پ»

[مجلس ۳۱۶/۸؛ منزوی ۲۷۴۲/۴؛ الذریعه ۱۳۳/۵ و ۱۴۷/۱۹؛ این مثنوی به چاپ رسیده است].

نسخهٔ حاضر از انجام، ۱۶ بیت افتادگی دارد.

آغاز :

الهی پردهٔ پندار بگشای در گنجینهٔ اسرار بگشای

انجام نسخه :

رخ آئینه می‌بینم به آزرم که می‌آید ز روی خویشتن شرم

ب : دیوان اشعار (قصاید) «۷۰ ر - ۲۰۴ پ»

آغاز افتاده :

براق فکر را یک شب به معراج حقیقت ران

بگوش ... بشنو که سبحان الذی اسرا

انجام :

دعایت می‌کنم از جان و ما را نیست روز و شب

دعایی غیر ازین یا ربّ تقبّل هذه منّا

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین زرین، تمام صفحات جدول زرین و شنگرف و لاجوردی، در اوّل نسخه کتیبهٔ مذهب و لاجوردی و عنوان کتاب به زر در داخل کتیبه؛ در اوّل نسخه این

نوشته آمده : «نسخهٔ دیگر به خط همین کاتب دیده شده در تاریخ هفتصد و شصت کتابت شده بود و این نسخه نیز مسلماً در این سنه تحریر یافته است. حرره جلال‌الدین قاجار»؛ جلد : تیماج دورو، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر و لچکی با زمینهٔ مذهب، مجدول گرهی، لولادار، پشت جلد زیتونی، ترنج با سر، جدول مذهب.

۲۰۴ برگ؛ ۱۰×۱۹ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۴۳].

﴿ ۱۴۰۴۳ ﴾

دیوان جامی (فارسی)

از : عبدالرحمن بن احمد بن محمّد جامی (۸۹۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۱۵۶] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر دیوان اول، با مقدّمهٔ اول است، و آغاز آن با آغاز نسخهٔ شمارهٔ ۸۷۲۷، [فهرست ۳۰۸/۲۶] برابر است.

انجام :

جامی دم گفت و گو فرو بند دگر — دل شیفتهٔ خیال مپسند دگر
در شعر مده عمر گرانمایه بباد — انگار سیه شد ورقی چند دگر

نستعلیق؛ درویش محمود بن عبدالله قونوی فی بلدة قسطنطنیة، ۸۷۴؛ برگ اوّل کتیبهٔ زرین و نام کتاب در داخل کتیبه، چند برگ از نسخه جدول زرین؛ در اوّل نسخه وقف با مهر بیضوی «السیّد احمد رشید» و مهر دیگری به سجع «الرحمن علم القرآن خلق الانسان علمه البیان وقفه... السیّد عثمان ۱۲۴۹»؛ جلد : تیماج دورو، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر لچکی، لولادار.

۱۵۶ برگ؛ ۱۳×۱۷ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۴۴].

﴿ ۱۴۰۴۴ ﴾

دیوان شمس مغربی (فارسی و عربی)

از : شمس الدین محمّد بن عزالدین شیرین مغربی تبریزی (۸۰۸ ق)

به شمارهٔ [۱/۱۳۴۳۱] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر دیباچهٔ نثر، قصائد عربی، اشعار فارسی و رباعیات را شامل است.

آغاز دیباچه : «الحمدللّه الّذی انشأ عروض الکون بسببی الجسم الثقیل و الروح الخفیف... امّا بعد در بدء حال پیش از حل و ارتحال که هنوز لطیفهٔ ربانی».

انجام دیوان :

در روی پری رخان چو در می‌نگرم   جز روی تو می‌نیاید اندر نظرم
هر لحظه ز هر پری‌رخی حسن رخت   بر دیده کند جلوه بوجهی دگرم

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و لاجوردی، برگ اوّل سرلوح مزدوج مذهب و داخل آن نام کتاب و بسمله، اوراق نسخه به رنگ‌های مختلف؛ جلد : تیماج، مشکی، مجدول گرهی.

۱۰۰ برگ؛ ۱۳/۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۴۵].

﴿ ۱۴۰۴۵ ﴾

مجموعه

۱ ـ فهرست تألیفات علّامه مجلسی «۷ صفحه نونویس در آغاز نسخه»

از : امیر محمّدحسین خاتون‌آبادی (۱۱۵۱ ق)

فهرست کوتاه و فشرده‌ای است از نگاشته‌های ملّا محمّد باقر بن محمّد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق). این رساله در ضمن کتاب‌شناسی مجلسی به کوشش حسین درگاهی و علی‌اکبر تلافی داریانی در سال ۱۳۷۰ ش توسط بنیاد فرهنگی امام رضا؈ در تهران در ده صفحه به چاپ رسیده است.

[کتابشناسی مجلسی ۴۱ ـ ۵۱، دانشگاه تهران ۱۴۶۹/۹ و ۳۶۳/۱۶ و ۳۷۷؛ مجلهٔ دانشکدهٔ ادبیات دانشگاه تهران سال دهم شمارهٔ ۲].

آغاز : «الحمدللّه کفی و الصلوة علی محمّد و آله الذین اصطفی و بعد تفصیل مؤلّفات مرحمت و غفران پناه علامة العلماء المتقدّمین و المتأخرین».

انجام : «و اگر بر سنّ تکلیف که پنجاه و هشت سالست قسمت شود سالی بیست و چهار هزار و یکصد و هفتاد و هفت بیت... و روزی شصت و هفت بیت و هشت حرف می‌شود و الله تعالی یعلم و الحمدللّه اوّلاً و آخراً».

۲ ـ حلیة المتقین **(آداب و سنن ـ فارسی)**

از : ملّا محمّد باقر بن محمّد تقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

[مجلس ۱۱۷۱/۱۰، ۱۶۸/۱۲؛ مرعشی ۴۰۴/۲، ش ۷۹۸؛ سپهسالار ۲۵۱/۱؛ کتاب‌شناسی علامه مجلسی ۲۲۱ ـ ۲۲۳]. این کتاب بارها در ایران به چاپ رسیده است.

فهرست مطالب کتاب در آغاز نسخهٔ حاضر موجود است.

آغاز : «الحمدللّه الذی حلی انبیائه المرسلین باحسن حلیة المتقین... امّا بعد چنین گوید تراب اقدام مؤمنین و خادم طلبه علوم ائمّه طاهرین».

انجام : «و بهترین مردم کسی است که مردم از او منتفع شوند».

نستعلیق (عبارات عربی معرب)؛ بی‌کا، ۱۷ رجب ۱۰۷۹؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول زرین، در اوّل نسخه فهرست تألیفات علامه مجلسی و تملکی با مهر مربعی «لا اله الاّ اللّه الملک الحقّ المبین عبده علی عسکر» و تملکی به تاریخ صفر ۱۰۹۲؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ترنج با سر، لچکی با زمینهٔ مذهب و نقش گل و بوته، مجدول گرهی.

۲۲۰ برگ؛ ۱۴×۲۵ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۴۷].

﴿ ۱۴۰۴۶ ﴾

تخمیس غزلیات حافظ

از : مولانا زینی (قرن ۹ ق)

در این رساله، شاعری با تخلص «زینی» منتخبی از غزلیات حافظ را به ترتیب حروف تهجی قوافی، تخمیس نموده است. از این شاعر در کتاب‌های تذکره ذکری به میان نیامده است. در فرهنگ سخنوران سه شاعر با تخلص «زینی» معرفی شده که هر سه

متعلق به قرن دهم هجری بوده و غیر از شاعر مورد بحث ما هستند.

آغاز:

بیار آب عنب جانا برافروز آتش دلها
بباد نیستی برده چو خاک تیره حاصلها
چو مقطع نیست مقصد را چه می‌پرسی ز منزلها
الا یا ایّها الساقی ادر کأسا و ناولها
که عشق آسان نمود اوّل ولی افتاد مشکلها

انجام:

زینیا چند فسانه به دعا دست برآر
ریح اگر می‌طلبی دست کن و تخم بکار
تا رگی هست درین تن ز طلب دست مدار
حافظ خام طمع شرمی ازین قصه بدار
عملت چیست که مزدش دو جهان می‌خواهی

نسخ؛ بی‌کا، ۸۸۵ (تاریخ کتابت داخل دایرهٔ زرین در اوّل کتاب آمده)؛ تمام صفحات جدول لاجوردی، مصرع پنجم مخمسات به شنگرف، در اوّل نسخه کتیبه زرین و نام کتاب به زر در داخل کتیبه؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر و لچکی.

۴۵ برگ؛ ۱۲×۱۷ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۴۸].

﴿ ۱۴۰۴۷ ﴾

لب لباب معنوی **(ادبیات ـ فارسی)**

از: ملّا حسین واعظ کاشفی بیهقی سبزواری (۹۱۰ ق)

[مجلس ۶۷۱/۳ و ۳۷۳/۸ و ۴۸/۲۶؛ منزوی ۳۹۰۴/۴؛ مشار، فارسی ۴۳۶۵/۴].

آغاز: «بعد از تقدیم وظایف ثنای حضرت واجب‌الوجود عمّ جوده که لب لباب معنوی را...

ای کمینه بخششت ملک جهان / من چه گویم چون تو می‌دانی نهان
ای که جان خیره را رهبر کنی / وی که قلب تیره را انور کنی».

انجام:

پوست چینان را ازین لب لباب / دیده‌ها بر دوز تا روز حساب
عشق بازان را ازین ماء معین / فیض ده آمین ربّ العالمین

نستعلیق؛ معظم چشتی فاروقی،[1] بی‌تا [قرن ۱۰ ق] صفحهٔ اوّل نونویس است؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ تمام صفحات جدول زرین و محرر، در حاشیه تصحیح و بعضی لغات معنی شده؛ در آخر نسخه تملک علی بابا با مهر بیضوی و نوشته‌ای از نوهٔ وی به تاریخ پنج‌شنبه ۱۸ ذی‌قعدهٔ ۱۲۷۱؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر و لچکی و حاشیه با نقش گل و بوته، مجدول.

۲۹۲ برگ؛ ۱۱×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۴۹].

﴿۱۴۰۴۸﴾

مجموعه

در این مجموعه غزلیات بابافغانی شیرازی در متن صفحات تحریر شده و در وسط صفحات داخل جدولی رباعیات عمرخیام نیشابوری نوشته شده است.

۱ـ دیوان بابا فغانی

از: بابا فغانی سکاکی شیرازی (۹۲۵ ق)

[مجلس ۲۶/۲۸۶، ش ۷۸۰۲]. نسخهٔ حاضر غزلیات را شامل است و از انجام افتادگی دارد.

۱ـ در آغاز نسخه محمّد حسین شعاع الملک شیرازی طی یادداشتی که در ۲۸ جمادی‌الثانی ۱۳۴۷ ق نوشته اظهار داشته که نسخهٔ حاضر به خط مؤلّف است. ایشان با قرار دادن تاریخ تألیف کتاب به جای تاریخ کتابت و هم‌چنین قرائت چشتی فاروقی به حسین فاروقی دچار اشتباه شده و توجیه کرده که فاروق گویا نام زادگاه مؤلّف است، و این احتمال درست نیست؛ زیرا نام کاتب نسخه معظم چشتی فاروقی است و نسخه تاریخ تحریر را فاقد است. هر چند به شهادت کاغذ و خط در قرن دهم هجری تحریر شده است.

آغاز:

شکر و سپاس بیکران باد ز ما خدای را — خالق حادث قدم رازق کبریای را
نیست به غیر ذکر او مطلب جمله عارفان — نیست به غیر ورد او سالک و پارسای را

انجام نسخه:

ایزد همه خلق و لطف بخشید ترا — وز خلق جهان به لطف بگزید ترا
یک ذرّه‌ات از .... نیست — بالله که می‌توان پرستید ترا

۲ ـ رباعیات خیام

از: حکیم عمر خیام نیشابوری (۵۱۷ ق)

[مجلس ۱۷۶/۲۶، ش ۷۶۸۰؛ منزوی ۲۸۲۹/۴؛ مشار، فارسی ۲۵۱۶/۲].

آغاز:

با تو به خرابات اگر گویم راز — به زانکه به محراب کنم بی تو نماز

انجام:

گویند بهشت و عارض حور خوشست — من می‌گویم که آب انگور خوشست
این نقد بگیر و دست از آن نسیه بدار — کاواز دهل شنیدن از دور خوشست

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمام صفحات جدول مذهب مرصع، سر لوح مزدوج مذهب مرصع با گل‌های الوان؛ جلد: مقوا، آبی، عطف و گوشه پارچه.

۹۶ برگ؛ ۱۲×۲۰ سانتی متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۵۰].

﴿ ۱۴۰۴۹ ﴾

دیوان حافظ (فارسی)

از: شمس‌الدین محمّد حافظ شیرازی (۷۹۱ یا ۷۹۲ ق)

[مجلس ۴۰۰/۲۵، ش ۷۴۲۰]. نسخهٔ حاضر دیباچه، قصائد، غزلیات، قطعات، ساقی‌نامه و رباعیات را شامل است.

آغاز دیباچه : «حمد بیحد و قیاس و ثنای بی‌عد و سپاس حضرت عزّت خداوندی را که جمیع دیوان حافظان ارزاق به... سلطان ارادت اوست».

انجام :

گفتم که لبت گفت لبم آب حیات　　　گفتم دهنت گفت زهی حبّ نبات

گفتم سخن تو گفت حافظ گفتا　　　شادی رخ لطیفه گویان صلوات

نستعلیق؛ محمّد بن عربشاه الحسینی الاستادی، ۹۶۳؛ عناوین شنگرف، دارای یک سر لوح مزدوج و دو کتیبهٔ مذهب مرصع و یک مینیاتور، تمام صفحات جدول زرین و لاجوردی، دو صفحهٔ اوّل طلااندازی بین سطور؛ جلد : روغنی دورو، با زمینه گل و بوته الوان مجدول مذهب، حاشیه با گل‌های الوان پشت طبله با زمینهٔ سرخ با نقش گل و بوته الوان، مجدول مذهب.

۱۷۶ برگ؛ ۱۲/۵×۲۰ سانتی متر؛ ۱۵ ـ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۵۱].

﴿ ۱۴۰۵۰ ﴾

مرآت القدس = داستان مسیح **(تاریخ ـ فارسی)**

از : پادری ژیرونیمو شویر[1] (۱۶۱۷ م)

سرگذشت حضرت مسیح است. اصل این رساله به زبان پرتغالی نگاشته شده و در سال ۱۶۰۲ م به دستوراکبر شاه توسط مولانا عبدالستار فرزند قاسم لاهوری مترجم زبان پرتغالی دربار اکبرشاه به فارسی برگردانده شده است. متن این رساله به نام داستان مسیح با ترجمهٔ لاتین و حواشی به کوشش لودویکو دی‌دیو[2] در لیدن هلند به سال ۱۶۳۹ م. به چاپ رسیده است.

این رساله در چهار باب و هر باب در چند بخش ترتیب یافته و فهرست ابواب آن چنین است :

1- Geronimo Kavier.

2- Ludovico Dedieu.

باب اوّل : در طفولیت او «۱ ر ـ ۱۴ ر»

باب دوم : معجزه‌ها و تعلیم مسیح «۱۴ ر ـ ۴۸ پ» که از اثنای این باب افتادگی دارد.

باب سوم : در جفاها و محنتها و مرگ او «۴۹ ر ـ ۵۰ پ»

باب چهارم : در برخاستن او از قبر «۵۱ ر ـ ۶۱ پ»

[منزوی ۴۵۳۷/۶؛ بریگل ۵۲۲/۲، نسخه‌های خطی فارسی دفتر سوم ص ۲۳۹].

نسخهٔ حاضر از آغاز و ا نجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «باب اوّل در طفولیت او ـ دیگر به عبادت خانه پاک می‌بریم و به بندگی تو می‌سپاریم و چون هر سال سه مرتبه در روزهای عید موافق دین خود...».

انجام نسخه : «چشمان او کبود و به غایت روشن در ملامت کردن و سرزنش نمودن حیرت‌انگیز در تعلیم و ترغیب نرم زبان و دوست داشتنی».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین زرین، تمام صفحات جدول زرین و لاجوردی، با تعدادی تصاویر کوچک پرنده در کنار عناوین؛ جلد : مقوا، با روکش پارچه‌ای.

۶۴ برگ؛ ۱۱×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۵۲].

﴿ ۱۴۰۵۱ ﴾

معدن الاسرار **(موعظه و اخلاق ـ فارسی)**

از: ملّا علی بن محمّد قزوینی قارپوزآبادی زنجانی (۱۲۹۰ ق)

مباحث مفصلی است در وعظ و اندرز که مؤلّف به صورت مجالسی برای اهل منبر در پنج جلد و هر جلد در چند مجلس تنظیم نموده است.

جلد دوم این کتاب در عصر مؤلّف مفقود گشته و چهار جلد باقی (جلد اوّل و سوم در تبریز دوبار سال ۱۳۰۳ و ۱۳۰۵ ق و جلد چهارم و پنجم در تهران سال ۱۳۳۳ ق) به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۲۱/۲۱۹ ـ ۲۲۰؛ مشار، فارسی ۴۸۱۳/۴].

نسخهٔ حاضر جلد سوم کتاب و شامل سی و سه مجلس است که فهرست مجالس آن در آغاز نسخه مندرج است. هم‌چنین در اوّل نسخهٔ حاضر تعداد مجالس جلد اوّل بیست و پنج و جلد دوم بیست و نه مجلس ذکر شده است.

آغاز: «الحمدلله الذی کتب علینا فی هذا الشهر المبارک الصیام و امرنا فی... بالرکوع و السجود و القیام و نهانا عن الفواحش... و عن الزلل و الآثام و الصلوة علی اشرف... مجلس اوّل در عبادت و عبودیت قال تعالی فی سورة والذاریات و ما خلقت الجن و...».

انجام: «و جعل یقاتلهم بها حتی قتل رض بلی ای عزیز من، شنیدن ندای قتل الحسین عبث نیست... والاّ می‌بایست ازگریه و غم هلاک شده باشیم الا لعنة الله علی الظالمین».

نسخ؛ به خط مؤلّف، بی‌تا؛ عبارات زیادی خط خورده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بلبل، مجدول گرهی، طبله دوم افتاده.

۲۵۶ برگ؛ ۱۷×۲۱ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۶۲۴۶].

﴿ ۱۴۰۵۲ ﴾

نوامیس الاصول (اصول فقه ـ عربی)

از: ملاّ علی بن محمّد قزوینی قارپوز آبادی زنجانی (۱۲۹۰ ق)

مباحث مفصل و استدلالی است با رد و ایرادهای فراوان در اصول فقه، نسخهٔ حاضر جلد اوّل کتاب است و در روز دوشنبه ۲۳ رمضان ۱۲۶۲ به پایان رسیده و تا آخر مباحث الظواهر و المجملات را شامل است. مؤلّف در پایان این جلد وعده داده که جلد دوم را شامل دو مقصد، بعداً تألیف نماید. [الذریعه ۳۵۱/۲۴].

از همین مؤلّف کتاب «معدن الاسرار» در شمارهٔ قبلی معرفی گردید. همچنین کتاب «نظام الفرائد فی شرح القواعد» در چندین جلد از همو، در الذریعه ۱۹۳/۲۴ معرفی شده است.

آغاز: «الحمد لاصل الوجود و اصیله و متاصله حریّ و الصلوة علی فرعه الاوّل و

فروعه سیما سلطان الغری... و بعد فیقول المدهوش من صدمات عالم التعلقات».

انجام: «هذا هو الکلام فی المتم بحثه من اقسام اللفظ المفید و امّا ما عداه کالمتشابه... و فی مباحث الظواهر و المجملات ما یغنی عن البحث عنها علی حدة بالمرة کما لا یخفی فلذا طوینا الکشح عنه».

نسخ؛ به خط مؤلّف، دوشنبه ۲۳ شعبان ۱۲۶۲؛ توسط مؤلّف در حاشیه تصحیح شده و بسیاری از عبارات خط خورده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۰۷ برگ؛ ۱۷×۲۲ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۶۲۴۵].

﴿ ۱۴۰۵۳ ﴾

مجموعه

۱ ـ جُنگ رباعیات «۴ ر ـ ۱۳۷ پ» **(فارسی)**

رباعیاتی است از شاعران مختلف که در جنگ حاضر به‌ترتیب حروف تهجی قوافی جمع‌آوری شده است.

آغاز :

خورشید وجود روبرو نیست ترا — تا پشت بکام و آرزو نیست ترا
همچون مه چارده نه در حدّ کمال — زانی که تمام رو بـه او نیست ترا

انجام :

گر بر شب تیره تابیم روز شوی — ور در دم مردن آییم سور شوی
از دیدهٔ من اگر ببینی رخ خویش — ترسم که بحسن خویش مغرور شوی

۲ ـ اشعاری از شعرای مختلف «۱۳۸ ر ـ ۱۴۶ پ» **(فارسی)**

نام شاعرانی که رباعیاتشان و اشعارشان در برگ‌های ۴ تا ۱۴۶ ذکر شده عبارتند از : ملّا مؤمن حسین یزدی، نظام الملک، ملّا سحابی، خیام، بابا افضل کاشی، ابراهیم ادهم، کمال اسماعیل، ملّا حسین رفیق، ابوسعید، نظیری مشهدی، ملّا محمّد صوفی،

میرعبدالوحید گیلانی، فدایی نوربخشی، میر رضی آرتیمانی، ظهوری خراسانی، زین‌الدین خوافی، میرزا رفیع دستور، میرصابر، سامی، مغربی، میرزا ابوالحسن، میرمحمّدباقر داماد، غنی کشمیری، واعظ، میرزا محمّدتقی نقیب کلانتر نیشابور، میر سیّد محمّدجامه‌باف متخلص به فکری، محمّد سعید، طالب آملی، ملّا جلال‌الدین مولوی خاموش، تقنای شوشتری، سراجا نقاش، ملّا حسنعلی یزدی، ملّا محمّد نصیر مدرس قم، میرزا نصیر عتیقی نصرت، ملّا عرفی، کلبعلی نادر، اطهری، نجفقلی مپ والی، محمّد هادی اصفهانی تسنیم، میرزا جعفر منشی، میرزا حیدر رضوی، ملّا محمّدعلی کرباسی، مولوی، راچی، مجذوب، میرمشتاق، شاه محمّد شیرازی عارف، شیخ عبدالهادی، میرزا محمود اوراقه‌نویس، شیخ نجم‌الدین کبری، اوحدی، سالک یزدی، ملا عبدالله امانی، امینا نجفی، میرزا خلیل، مولا عبدالله بیانی، اهلی، ملّا حسنعلی سبزواری معتقد، عجم قلی بیک، مخلص خان، سلمان ساوجی، محمود لاری، فریدالدین عطار، شانی تکلو، حاجی محمّدخان فندی مشهور، غنی کشمیری، جامی، سعیدا لاهجی، ملّا غیاثای لاری، عبدالرزاق فیاض لاهیجی، میر دوست محمّد کتابدار، میرزیتی، ثنائی، ملّا ناظم هروی، ملّا خواجه علی پیشنماز، جلالای نائینی، میرزا طوفان مازندرانی، میرزا مهدی عالی، دولت یار سلطان ایلچی، میرزا تراب فطرت، میر ابوطالب ترشیزی، ملّا نطقی نیشابوری، فاضل میر اسماعیل همدانی ناظر، میرزا محمّد سعید حکیم تنها، میرزا فصیح برادر وحید، میرزا رضی دانش، ملّا محمّدعلی مهابادی، کلیم، نجیبا، خواجه نصیر طوسی، میر علی جرفادقانی، میرزا رفیع واعظ قزوینی، مرتضی قلیخان شاملو، میرزا مقیم کتابدار، فخرالدین عراقی، عمادالدین فضل‌الله، محسنای قلندر، میر عین علی، ناصح تبریزی، خلیفه سلطان، میرزا شرف، شکوهی، فلکی شیروانی، آقامحمّدباقر قمی نافع، میرزا محمّدتقی نصیری منشی دیوان، میر ابوتراب خادم، میرزا جعفر گلستانه، میرنجات، نصرت، میرزا جلال اسیر، محمّدطاهر قمی، ده ده مغربی، باباطاهر عریان.

۳ـ معراج خیال «۱۴۷ ر ـ ۱۵۲ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: میرزا علی رضای تجلی شیرازی (بعد از ۱۰۸۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۲۳/۲۴] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۴ـ چاه وصال «۱۵۲ ر ـ ۱۵۴ پ» **(مثنوی ـ فارسی)**

از: سیّد بخارائی

به شمارهٔ [۱۳۶۹۵/۲] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۵ـ شیخ صنعان «۱۵۴ پ ـ ۱۶۱ پ» **(مثنوی ـ فارسی)**

از: فریدالدین عطار نیشابوری (۶۲۷ ق)

[مجلس ۴۴/۸؛ الذریعه ۹۵/۱۷ با عنوان «قصهٔ شیخ صنعان»؛ منزوی ۲۹۷۷/۴].

آغاز:

شیخ صنعان پیر عهد خویش بود   در کمال از هر چه گویم بیش بود

۶ـ نسخهٔ مفرح یاقوتی روح‌افزا «۱۶۲ ر» **(مقالهٔ ادبی ـ فارسی)**

از: ؟

مقامهٔ ادبی است در عشق و عاشقی و نسخهٔ طبی که برای تسکین درد عاشق توصیه شده است.

آغاز:

«در سینه ترا چو گنج راهی دادم   جان را به تماشای نگاهی دادم

در راه رضای تو از روز ازل   دنیا همه را به پرکاهی دادم

اطبای حکمت اساس و حکمای مزاج شناس از روی قانون و عقل و ادراک تألیف نموده‌اند و پدران عشق و رنجوران دل از دست رفته و خسته دلان».

۷ـ سراپای مهری = آینهٔ بدن نما «۱۶۲ پ ـ ۱۶۳ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: سیّد علی مهری عرب جبل عاملی (قرن ۱۲ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۶۳/۳۵] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۸ـ ترجیع‌بند عرفی شیرازی «۱۶۴ ر ـ ۱۶۵ ر» **(فارسی)**

آغاز:

ای حسن تو برتر از چه و چون　　سبحان الله ز حسن بی‌چون

۹ـ نخل بیت «۱۶۵ ر ـ ۱۶۸ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: سیّد احمد اصفهانی

به شمارهٔ [۱۳۳۹۹/۷] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۰ـ مثنوی محمود و ایاز «۱۶۸ پ ـ ۱۷۴ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: حکیم محمّد حسن زلالی خوانساری (۱۰۲۴ یا ۱۰۳۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۶۴۱] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر از آغاز چند بیت افتادگی دارد.

آغاز نسخه:

لک الحمد ای بنامت مایهٔ عشق　　بیادت گرمی هنگامهٔ عشق

۱۱ـ اشعاری از سعدی، جامی، محتشم و محرم «۱۷۵ ر ـ ۱۷۷ ر»

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف و مشکی و زرین، اوراق نسخه الوان؛ در برگ ۷۴ نوشته‌ای به تاریخ ۱۲۹۹ و در برگ ۱۰۵ نوشته‌ای از جلال‌الدین که در دارالعلم شیراز در روز چهارشنبه ۲۰ جمادی‌الثانی ۱۲۷۲ تحریر کرده است و در برگ ۱۰۶ نوشته‌هایی به تاریخ ۱۲۷۲ و ۱۲۹۸ آمده است؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۱۷۶ برگ؛ ۱۵/۵×۲۲ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۶۴۳۷].

﴿ ۱۴۰۵۴ ﴾

پنج گنج = خمسهٔ نظامی **(شعر ـ فارسی)**

از: الیاس بن یوسف مطرزی نظامی گنجوی (قرن ۶ ق)

[مجلس ۳۱۷/۲۶، ش ۷۸۳۳]. نسخهٔ حاضر هر پنج مثنوی را شامل است بدین ترتیب:

۱ ـ خسرو و شیرین «۱ پ ـ ۶۸ پ»

آغاز :

خداوندا در توفیق بگشـای   نظامی را ره تحقیق بـنمای

۲ ـ لیلی و مجنون «۶۹ پ ـ ۱۱۴ ر»

آغاز :

ای نام تو بهترین سرآغاز   بی‌نام تو نامه کی کنم باز

۳ ـ هفت پیکر = هفت گنبد «۱۱۴ پ ـ ۱۶۳ پ»

آغاز :

ای جهان دیده بود خویش از تو   هـیچ بـودی نـبود پـیش از تـو

۴ ـ اسکندرنامه هر دو بخش :

الف ـ شرف‌نامه «۱۶۴ پ ـ ۲۳۱ ر»

آغاز :

خدایا جـهان پـادشاهی تـراست   ز ما خدمت آید خدایی تـراست

ب ـ اقبال‌نامه «۲۳۲ پ ـ ۲۶۹ ر»

آغاز :

خرد هر کجا گنجی آرد پدید   ز نام خـدا سـازد آن را کـلید

نسخ (چهارستونی)؛ بی‌کا، ۸۴۱؛ عناوین شنگرف، دارای ۵ کتیبهٔ مذهب با زمینهٔ لاجوردی و گل‌های زرین و الوان ریز در اوّل پنج بخش کتاب و نام هر بخش به زر در داخل کتیبه، تمام صفحات جدول زرین؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۶۹ برگ؛ ۱۴/۵×۲۲ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۶۴۲۶].

﴿ ۱۴۰۵۵ ﴾

مطالع الانوار = شرح شرائع الاسلام **(فقه ـ عربی)**

از : سیّد محمّدباقر بن محمّدنقی شفتی اصفهانی (۱۲۶۰ ق)

شرح مزجی مفصلی است بر «کتاب الصلوة» شرایع الاسلام محقق حلی، این شرح در چندین جلد برگزار شده است.

[مجلس ۱۷/۲۲۱ ـ ۲۲۲؛ الذریعه ۲۱/۱۴۲؛ مرعشی ۵/۳۵، ش ۱۶۳۲؛ دانشگاه ۵/۲۰۴۷؛ سپهسالار ۱/۴۵۹؛ مقدّمه‌ای بر فقه شیعه ۳۳۳ ـ ۳۳۴].

نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب و از «افعال الصلوة» تا مبحث قواطع را شامل است.

آغاز: «الحمدللّه الّذی احکم شرایع‌الدین بمطالع الانوار و مسالک الیقین و اتقنها بمدارک الاحکام... یقول احوج العباد الی غفران ربه الغافر... قال المصنف قدس الله روحه الرکن الرابع فی افعال الصلوة».

انجام: «تنبیها لجواز النوم فی ذلک الوقت و الحالة و تبعید الاحتمال الاثم و الحرمة و له دائما متوالیا الحمد و الشکر و المنة نرجو منک اللهم التعجیل فی فرج ولیک... اصحاب العصمة و الجلالة و الطهارة علیه و علیهم آلاف السّلام و الثناء و التحیة».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌های اوراق اولیهٔ نسخه به شنگرف و جای بقیهٔ عناوین سفید مانده است؛ جلد: تیماج، مشکی.

۲۷۴ برگ؛ ۲۰×۳۰ سانتی متر؛ ۲۶ ـ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۸۶۲۵۱].

۱۴۰۵۶

بحارالانوار
(حدیث ـ عربی)

از: ملّا محمّدباقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

[مجلس ۲۵/۷۸، ش ۷۰۶۸]. نسخهٔ حاضر بخشی از جلد بیست و چهارم را شامل است و در آن: کتاب الاحکام و مایناسبها من الکلام، باب اللقطة و الضالة و ابواب الشهادات، ابواب المیراث و ابواب الجنایات مندرج است.

آغاز: «الحمدللّه و سلام علی عباده الذین اصطفی محمّد و آله خیرة الوری امّا بعد فهذا هو المجلد الرابع و العشرون... کتاب الاحکام و ما یناسبها من الکلام باب اللقطة و

الضالة ب عنهما عن ضال قال سالت».

انجام : «باب دية الكلب ل ابی عن سعد عن البرقی... ص بالاسناد عن الصدوق عن ابن الوليد عن الصفار عن ابن عيسى مثله شی عن الرضاعليه السلام مثله».

نسخ؛ سه سطر اوّل به خطّ علّامه مجلسی، بقیهٔ به خط دیگران، بی‌تا، نشانی‌ها شنگرف؛ در آغاز آن یادداشتی از عبدالعلی اصفهانی آمده که در ۱۱۸۲ نوشته و اظهار نموده که این نسخه به خط علاّمهٔ مجلسی است، در آغاز نسخه مهر بیضوی «محمّد جواد» متعلّق به فرزند حجةالاسلام شیخ فضل‌الله زنجانی؛ جلد : تیماج روغنی، قهوه‌ای، عطف و حاشیه تیماج.

۸۱ برگ؛ ۲۰×۲۶ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۶۲۵۳].

﴿ ۱۴۰۵۷ ﴾

مجموعه

۱ ـ حديقة الحقيقة و شريعة الطريقة = فخری نامه «۱ ر ـ ۱۵۳ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از : حکیم مجدود بن آدم سنایی غزنوی (قرن ۶ ق)

[مجلس ۲۶/۲۶۸، ش ۷۷۸۵]. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه :

سیم بهر خزینه دارد شاه   لعل بهر هزینه دارد شاه

۲ ـ جام جم = جام جهان‌نما «۱۵۴ ر ـ ۲۲۹ ر» **(مثنوی عرفانی ـ فارسی)**

از : رکن‌الدین اوحدی مراغی اصفهانی (۷۲۸ ق)

به شمارهٔ [۱۳۵۱۵] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نستعلیق؛ رسالهٔ اوّل ر ضاقلی، پنج‌شنبه ۹ جمادی‌الثانی ۱۰۰۹؛ عناوین با سفیدآب، تمام صفحات جدول شنگرف و لاجوردی، برگ اوّل سر لوح مزدوج مذهب مرصع؛ اشعار در متن و حاشیه تحریر شده؛ صفحهٔ آخر حدیقه که طرف دیگرش آغاز جام جم اوحدی است در اوّل نسخه قرار گرفته است؛ در آخر نسخه آمده که نسخه را قدوة

السالکین محمّدهاشم... در ۲۳ ربیع‌المولود به میرزا محمّد اسماعیل به یادگار داده است؛ جلد: تیماج دورو، مشکی، سوخت، ترنج، مجدول.

۲۲۹ برگ؛ ۱۱×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۵۳].

﴿ ۱۴۰۵۸ ﴾

ذخائرالنشأتین **(فقه ـ فارسی)**

از: علی بن میرزا محمّد رشتی جیلانی (قرن ۱۳ ق)

مباحث فقهی است در معاملات که مؤلّف به درخواست یکی از دوستانش بعد از دو کتاب «استیفاء المهمات فی العبادات و المعاملات» [مرعشی ۱۲/۷۸، ۴۵۰۲] و «منهاج الاقتصاد فی شرح الارشاد»، نگاشته است.

مؤلّف در این رساله مباحث و مسائل تجارت، مضاربه، اجاره و چند کتاب فقهی دیگر را برای عمل مقلدین به صورت ساده بیان نموده و در اندک مواردی استدلال نیز نموده است. در خاتمه نیز ده فایده شامل مسایلی که مناسب کتاب حاضر است مانند مسایل عاریه، نکاح و... بیان نموده است.

آغاز: «الحمدللّه ربّ العالمین و الصلوة و السّلام علی محمّد و آله اجمعین لاسیما اخیه و ابن عمه... امّا بعد چنین گوید اقل المفتقرین... که بندهٔ خدا که دیدهٔ بصیرتش مکحل به نور توفیق و تأیید اللهی باشد».

انجام: «و همچنین طلاق مطلقه بطلاق سیم که دو مرتبه باو رجوع نموده باشد طلاق بائنست و طلاق صغیره و یائسه علی الاظهر الاشهر و این کتاب گنجایش بیش از این ندارد و فایدهٔ دوم در بیان فهرست... و صلّی الله علی محمّد و علیّ و آلهما اوّلا و آخرا».

نستعلیق؛ حاج میرزا رفیع بن حاج مقیم جیلانی صیقلانی با مهر بیضوی وی در اوّل و آخر نسخه؛ جمعه ۱۷ شوال ۱۲۴۳؛ در اوّل نسخه تملک نوهٔ کاتب به تاریخ ۱۷ شعبان ۱۳۰۱؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۳۳۶ برگ؛ ۱۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۱۸۱].

﴿ ۱۴۰۵۹ ﴾

مناسک حج

(فقه ـ فارسی)

از: ملّا محمّدباقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

رسالهٔ مفصلی است در مناسک حج مشتمل بر دو مقاله و یک خاتمه. علّامه محمّدباقر مجلسی در پایان نسخه اظهار نموده که پدرم بخشی از این کتاب را تألیف نموده و بقیه ناتمام مانده بود. و او به درخواست بعضی از مؤمنین آن را طبق نظر خود تکمیل نموده که رسالهٔ حاضر است. مجلسی گفته که خود وی غیر از این رساله رسالهٔ صغری و اصغری در مناسک حج نوشته است.

این رساله در بعضی موارد به ملّا محمّدباقر مجلسی و در برخی موارد به پدر وی ملّا محمّد تقی مجلسی نسبت داده شده است.

[الذریعه ۲۵۸/۲۲، ش ۶۹۵۳؛ مرعشی ۲۷/۱، ش ۱۵؛ کتابشناسی مجلسی ۳۰۴].

نسخهٔ حاضر دیباچه را فاقد است.

آغاز: «الحمدللّه ربّ العالمین و الصلوة علی اشرف المطهرین محمّد و عترته المعصومین و بعد بدان ایدک الله تبارک و تعالی که این رساله‌ای است در بیان واجبات حج و عمره».

انجام: «... و بهترین زیارات زیارت جامعه کبیر است اگر ممکن باشد او را نیز بخواند فصل چهارم... غایتش آنکه می‌باید که باکمال تدبر و تفکر در این کلمات او و منتفع شوند والله اعلم بالصواب واللّه المرجع و المآب».

نستعلیق (عبارات عربی نسخ معرب)؛ بی‌کا، سه‌شنبه ۲۳ جمادی‌الاولی ۱۲۵۷ در بندر جده؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۶۸ برگ؛ ۱۶×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۱۸۶].

﴿۱۴۰۶۰﴾

شرح شرائع الاسلام (فقه ـ عربی)

از: شیخ علی بن ملّا خلیل طهرانی (رازی) نجفی[1] (۱۲۹۶ ق)

شرح مزجی و استدلالی است بر «شرایع الاسلام» محقق حلّی.

[الذریعه ۳۲۶/۱۳، ش ۱۲۰۱] که نسخهٔ حاضر را معرفی نموده است.

نسخهٔ حاضر شرح «کتاب الوصایا» را شامل است و تألیف این جلد روز شنبه آخر ذی‌قعدهٔ ۱۲۸۰ ق. به پایان رسیده است. و معلوم نیست شارح غیر از این بخش، بخش‌های دیگر کتاب شرایع را شرح نموده یا نه.

مؤلّف شرح دیگری بر «تلخیص المرام» علّامهٔ حلّی دارد که دو نسخه از آن در دست است. [الذریعه ۱۵۲/۷؛ فهرست الفبائی آستان قدس ص ۷۴۱، ش ۷۶۳۲ و ۷۶۳۳، مقدّمه‌ای بر فقه شیعه ص ۱۲۱].

آغاز: «الحمدللّه و صلّی الله علی محمّد و آله الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین... کتاب الوصایا اقول هی جمع وصایة لا الوصیة کما تخیله فی الریاض و ان کانت الوصأة و الوصایة و الوصیة بمعنی».

انجام: «مسئلة لو اعتق امة تستوی ثلث ماله فاصدقها بثلث ماله... فهل لها مهر المثل ام لا تردد المحقق فیه و تبعه آخرون و منشأ لزوم الدور ان ذلک بمنزلة ارش الجنایة ولیکن هذا آخر... و ظاهراً و باطنا».

نستعلیق؛ به خط مؤلّف، شنبه سلخ ذی‌قعدهٔ ۱۲۸۰؛ نشانی‌ها مشکی؛ مقابله و در حاشیه تصحیح شده؛ بعضی از کلمات و عبارات خط خورده است؛ جلد: تیماج، مشکی، عطف پارچه‌ای.

۱ـ در آغاز نسخهٔ حاضر شرح حال مؤلّف در چند سطر درج شده و در آن اظهار گردیده که مؤلّف از شاگردان شریف العلماء بوده و از شیخ انصاری روایت می‌کند و عدّه‌ای از علما از جمله سیّد عبدالصمد بن احمد جزائری تستری (۱۳۳۷ ق) صاحب نقد البیان و میرزا حسین نوری و شیخ علی بن حسین خاقانی (۱۳۳۴ ق) و ابو محمّد حسن بن هادی صدرالدین کاظمی (۱۳۵۴ ق)، از وی روایت می‌کنند.

۵۵ برگ؛ ۲۲/۵×۱۵/۵ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۱۸۸].

﴿ ۱۴۰۶۱ ﴾

حاشية المطول (ادبیات ـ عربی)

از : یحیی بن سیف (یوسف) سیرامی مصری حنفی (۸۳۳ ق)

حواشی مفصلی است با عناوین «قوله ـ قوله» بر کتاب «المطول» سعدالدین تفتازانی، این حاشیه در صفر ۸۳۰ به پایان رسیده است. [کشف الظنون ۴۷۵/۲].

نسخهٔ حاضر از آغاز دو برگ و از انجام چهار برگ افتادگی دارد.

آغاز کتاب : «الحمدلله الذی زین سماء البلاغة...».

آغاز نسخه : «الذات فی جمیع الصفات و لا اشعار بهذا العموم اتی باسم الذات المستجمع لجمیع الصفات دون ما یدل علی صفة مخصوصة فلقائل ان یقول».

انجام نسخه : «قوله اذا حذف الزاید ای لابد فی الناقص من الاتفاق فی الامور الثلاثة فیکون الاختلاف فی القدر فقد قوله...».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در اوّل نسخه تملک محمّد الموسوی ربیع‌الثانی ۱۲۶۷؛ جلد : تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر با زمینهٔ مذهب با نقش گل و بوته، جدول مذهب.

۱۹۸ برگ؛ ۲۲×۱۷ سانتی متر؛ ۲۶ سطر؛ [ثبت ۸۷۱۸۹].

﴿ ۱۴۰۶۲ ﴾

غاية المأمول فی شرح زبدة الاصول (اصول فقه ـ عربی)

از : فاضل جواد بن سعدالله بن جواد کاظمی (قرن ۱۱ ق)

شرح استدلالی است با عناوین «قال ـ اقول» بر «زبدة الاصول» استادش شیخ بهایی. این شرح را مؤلّف به امر شیخ بهایی تألیف نموده است.

[الذریعه ۱۵/۱۶؛ مرعشی ۱۷۸/۱۰، ش ۳۷۹۴].

آغاز: «نحمدک یا من وفقنا لسلوک طریق العمل بکتابه المبین و نشکرک... فیقول فقیر رحمة ربه الغنی محمّد المشتهر بالجواد... لا یخفی علی احد شرف علم الاصول».

انجام: «القسم الرابع الترجیح بالخارج... فان ذلك هو الاولی بل طریق النجاة فی الآخرة و الاولی نجّانا الله و ایاکم من عقوبته... و یجعله زاداً لنا لیوم اللقا و صلّی الله علی محمّد و آله الطاهرین».

نسخ؛ محمّد بن سعید بن محمّد بن عبدالله بن حسین، یک‌شنبه ۸ صفر ۱۱۰۴ (برای کتابخانهٔ سیّدمحمّد و سیّدعلی نوشته شده است)؛ جای عناوین سفید مانده، با حواشی مفصل از علماء، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده و در پایان آن صورت انهاء به خط سیّدعلی بن سیّدابراهیم موجود است که در ۷ ذی‌قعدهٔ ۱۱۰۵ تحریر نموده و در آنها اظهار نموده که سلیمان بن عبدالله بحرانی ماحویزی که نسخه را از بحث مطلق و مقید تا آخر در نزد وی قرائت نموده و اجازهٔ روایت کتاب را به وی داده است؛ جلد: گالینگور، سرخ، عطف و گوشه تیماج.

۱۸۹ برگ؛ ۲۵/۵×۱۴/۵ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۱۹۰].

﴿ ۱۴۰۶۳ ﴾

جنگ مراثی

گویا از: یحیی بن حسن بحرانی

جنگی است که در آن قصاید گوناگون در مرثیهٔ مصیبت حضرت سیّدالشهدا حسین بن علی بن ابی‌طالب علیهما السلام، از شعرای گوناگون جمع‌آوری شده است.

اسامی شاعرانی که مراثی آن‌ها در این جنگ مندرج است عبارتند از:

- شیخ راشد جزایری «۱ پ ـ ۵ ر»
- شیخ جمال‌الدین علّامة زمانه گویا علّامهٔ حلّی «۵ ر ـ ۷ پ»
- مقامهٔ نبذة الحدّاد «۷ پ ـ ۱۹ پ» (عربی)

از: ؟

مقامه‌ای است ادبی و به نثر در رثای حضرت سیّدالشهداءعلیه‌السلام و اصحابش.

آغاز: «الحمدلله الذی اعلی درجة المجاهدین فی اعلی علییّن... و بعد فان میراث الاجواد و آثار مقامات الامجاد یتفاوت مقدارها».

- ادیب عبدالله بن داود درمکی «۱۹ پ ـ ۲۵ پ» و «۴۰ پ ـ ۴۳ ر» و «۴۷ پ ـ ۴۸ ر»
- یحیی بن حسن بحرانی با عنوان «و مما قاله الفقیر الی الله اقل خلق الله فی الخلیقة یحیی بن حسن بحرانی راثیاً لسیده و مولاه الحسین‌علیه‌السلام» «۲۵ پ ـ ۲۷ پ»
- سیّد رضی «۲۷ پ ـ ۲۸ پ»
- سیّد ماجد بحرانی «۲۸ پ ـ ۳۱ ر»
- شیخ المقدس مغامس بن داغرالادیب[1] «۳۱ ر ـ ۳۹ ر» و «۵۰ پ ـ ۵۲ پ» و «۵۶ ر ـ ۵۸ پ» و «۶۶ پ ـ ۶۹ پ» و «۸۳ ر ـ ۸۵ پ»
- بخشی از دوازده بند محتشم «۳۹ ر»
- شیخ علی بن حماد «۴۳ ر ـ ۴۷ پ» و «۴۹ پ ـ ۵۰ پ»
- شیخ ناصرالدین بن عبدالحسین سماهیجی «برگ ۴۸»
- شیخ محمّد بن عبدالله السبعی «۵۲ پ ـ ۵۶ ر»
- ابوعبدالله علی بن مقرب بن منصور بن مقرب بن حسین بن عذیر بن سبّاد بن عبدالله بن علی «۵۸ پ ـ ۶۲ ر»
- شیخ داود بحرانی «۶۲ ر ـ ۶۶ پ»
- ادیب نعمان «۷۳ ر ـ ۷۵ ر»
- سیّد مرتضی «۷۵ ر ـ ۷۷ پ»
- ادیب سیف بن بحیره «۷۷ پ ـ ۸۰ پ»
- یعقوب «۸۰ پ ـ ۸۳ ر»

آغاز جُنگ: «و قال الشاعر الادیب الشیخ راشد الجزایری طاب ثراه

۱ـ شیخ مغامس بن داغر حلّی از علمای قرن نهم هجری. ر.ک: الذریعه ۱۰۷۹/۹ و الغدیر ۲۴/۷.

اتـصبح لاهـیاً تـبدی المجونا و تـمس مـذنبا فـی المـذنبینا
و تـــعصی اللـــه ربّ العــالمینا و لا تخشی العقاب و لا المنونا».

انجام جُنگ :

«و عـلیکم مـا تـولّی سـحرا او مـا تـجلّی
نـــور صـبح و اسـتقلا سـلّم اللـــه و صـلّی

و احسیناه».

نسخ معرب؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در حاشیه تصحیح شـده؛ در اوّل نسخه یادداشتی شامل نام شعرایی که شعرشان در این مجموعه آمـده بـا مـختصری از ترجمه آنها در یک برگ آورده شده؛ در آخر نسخه تملک عبدالرزاق نجل المرحوم الشیخ حسن المظفر با مهر بیضوی در ۱۳ صفر ۱۳۴۳ با مهر بیضوی «عبدالرزاق المظفر»؛ جلد : مقوائی، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای.

۸۵ برگ؛ ۲۶×۱۴/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۱۹۲].

﴿ ۱۴۰۶۴ ﴾

المحصول فی علم الاصول = شرح وافیة الاصول (اصول فقه ـ عربی)

از : سیّد محسن بن حسن اعرجی کاظمی (۱۲۲۷ ق)

مباحث مفصل و استدلالی است در اصول فقه که مؤلّف بعد از شرح مفصل خود بر «الوافیه» تونی به نام «الوافی فی شرح الوافیة» نگاشته و گویا تلخیصی از شرح مذکور است. [الذریعه ۱۵۱/۲۰؛ مرعشی ۲۰۲/۵، ش ۱۸۱۸؛ مجلس ۲۰۷/۲۶، ش ۷۷۱۸].

نسخهٔ حاضر از بحث «المطلق و المقید» شروع و تا پایان «الاجتهاد و التـقلید» را شامل و از آخر ناتمام مانده است.

آغاز : «المطلق و المقید و الکلام فی بیان ماهیتهما و اقسامها ـ فصل ـ قد عرفت فی اوّل مباحث‌العموم... الکثرة و الوحدة ملاحظات شتّی و قد وضعوا لها ملحوظةبکل نوع».

انجام نسخه : «و عن السادس ان الامر بالعکس فان الاستدلال علی الفروع یحتاج الی

اعداد و استعداد و جدّ... منه یعرف الجواب عن السابع هذا و قد احتج موافقونا علی المنع».

نستعلیق؛ بی‌کا، شنبه ۴ ذی‌حجّهٔ ۱۲۳۴؛ عناوین شنگرف، نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ در حاشیه تصحیح و نسخهٔ بدل تذکر داده شده؛ جلد : مقوا، عطف و گوشه تیماج.

۲۵۸ برگ؛ ۱۴×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۸۷۱۹۴].

﴿ ۱۴۰۶۵ ﴾

جنگ مخمسات فارسی

از : ؟

جنگی است شامل مخمسات از شعرای مختلف، شاعرانی که تخمیساتشان در این جنگ آمده عبارتند از :

حاجی، شفایی، فانی، فغانی، صائب، حافظ، حسینی، عصمت، عرفی، قلندر، شیخ، قابل، سعدی، محتشم، هلالی و چند شاعر دیگر.

آغاز :

چراغ راه هدایت نمود باقر را تمام علم نبی را به او فراوان داد

پی امامت و بهر رواج ملت و دین به جعفر بن محمّد طریق احسان داد

انجام :

بپای خویشتن آیند عاشقان به کمندت

که هر که را تو بگیری ز خویشتن برهانی

مرا مپرس که چونی به هر صفت که تو دانی

مرا مگوی چه نامی به هر لقب که تو خوانی

شکسته نستعلیق ساده چلیپایی (دوستونی)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در آغاز نسخه تملکی با تاریخ ۱۲۵۴؛ تمام صفحات جدول زرین؛ چندین مهر در داخل نسخه با سجع‌های مختلف؛ جلد : گالینگور، مشکی.

۱۰۶ برگ؛ ۹/۵×۱۸ سانتی متر (بیاضی)؛ ۱۰ ـ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۱۹۵].

﴿ ۱۴۰۶۶ ﴾

خلاصة الاصول **(اصول فقه ـ فارسی)**

از : ملّا محمّد تقی بن علی عقدائی یزدی (قرن ۱۳ ق)

مباحث مفصلی است در اصول فقه، که مؤلّف در یک مقدّمه و پنج مقصد و هر مقصد در چند باب و یک خاتمه، حسب امر شاه‌زاده محمّد ولی میرزا نگاشته است.

فهرست مطالب آن چنین است :

مقدّمه : در شناختن معنی اصول فقه

مقاصد : ۱ ـ در مبادی لغویه ده باب، ۲ ـ در بعضی از دلیل‌های شرعی دو باب، ۳ ـ در سنت سه باب، ۴ ـ در دلیل‌های عقلی چهار باب، ۵ ـ در اجتهاد و تقلید دو باب.

خاتمه : در تعارض و تعادل و ترجیح، سه مطلب.

[مرعشی ۵۸/۴، ش ۱۲۵۸ آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است].

مؤلّف کتاب دیگری دارد در اصول فقه موسوم به «قواعد الاصول».

آغاز : «الحمدللّه الذی جعل الاصول اصولاً للفروع و الفروع فروعا للاصول... امّا بعد چنین گوید غائم لجج و بحار حسرت و ناتوانی و هائم فلوات حیرت و سرگردانی».

انجام : «آن چیزی که مرجحش راجحست مقدّمست خواه مرجح متنی باشد و خواه سندی و خواه... و خواه در دلیل فقاهتی باشد و خواه اجتهادی و وجهش ظاهر است».

نسخ؛ ابوتراب، ۱۲۴۴؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد : تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۱۱۷ برگ؛ ۱۶×۲۱ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۱۹۸].

﴿ ۱۴۰۶۷ ﴾

مجموعه

۱ ـ الاجماع «۱ پ ـ ۳۱ ر» **(اصول فقه ـ عربی)**

از : علم‌الهدی، محمّد بن محسن فیض کاشانی (۱۱۱۵ ق)

رسالهٔ مختصری است در حجیت اجماع به نظر علمای امامیه در چند فصل، مؤلّف آن را در قمصر کاشان در ذی‌حجّهٔ ۱۰۷۵ ق به پایان رسانیده است.

آغاز : «الحمدللّه الذی جعل افئدتنا تـهوی الی اتـباع اهـل‌بیت نـبیه المـطاع حـین انشعبت... امّا بعد فیقول الفقیر الی الله فی الآخرة و الاولی محمّد المدعو بعلم الهدی».

انجام : «لانا لا نسمع الاجماع الا من الشیخ و من تاخر عنه من فقهائنا المجتهدین دون المتقدّمین علیه من سلفنا الصالحین فتنبه لذلک و لاتکن من... بنور المعرفة و الیقین».

۲ - رسالة فی معانی الاستخارة «۳۳ پ - ۷۱ ر» **(اعتقادات - عربی)**

از : مؤلّف پیشین

بحث استدلالی است در معانی استخاره در چند فصل با عناوین «انارة - انارة».

مؤلّف آن را در سال ۱۱۱۰ ق به پایان رسانیده است.

آغاز : «سبحان الذی بطن الغیوب فخبر مخزون اسرارها فی اکنّة استارها و حال بین القلوب... و بعد یقول المستجیر بالله من الحور بعد الکور حقّ الاستجارة».

انجام : «احمد و اشکر حمدا لاینتهی الیه توغل الافهام و لایقف علیه تغلغل الفکر بحدید النظر».

نسخ؛ هر دو نسخه به خط مؤلّف، بی‌تا، حواشی دارد از مؤلّف به امضای منه سلمه الله؛ عناوین شنگرف؛ در اوّل نسخه مهر بیضوی مؤلّف به سجع «بمحمد علم‌الهدی علم‌الهدی علم‌الهدی ۱۰۷۱» و مهر بیضوی «جمال‌الدین اسحق» و وقف کتاب به همراه صد جلد کتاب دیگر از طرف ابوتراب فیضی بن نصرالدین سلیمان بن علم‌الهدی بن محمّدمحسن بر اولاد ذکورش با مهر بیضوی «ابوتراب فیضی ۱۱۲۲»؛ در آخر نسخه نیز مهر بیضوی مؤلّف آمده؛ جلد : تیماج، سرخ، مجدول.

۷۲ برگ؛ ۱۲×۱۸ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۷۲۰۲].

﴿ ۱۴۰۶۸ ﴾

مجموعه

۱ ـ ترجمهٔ مسائل عبدالله بن سلام = هزار مسأله «۱ پ ـ ۲۹ ر» **(حدیث ـ فارسی)**

هزار مسأله‌ای که یهودیان از حضرت پیامبر پرسیده و آن حضرت پاسخ داده است.

عبدالله بن سلام (متوفای ۴۳ ق) قبل از مسلمان شدن بیش از هزار مسأله از تورات استخراج و آن‌ها را از حضرت پیامبرﷺ سؤال نمود و حضرت به آن‌ها پاسخ داده که پس از آن عبدالله مسلمان گردید. تمامی این سؤال و جواب‌ها را علّامهٔ مجلسی در السماء و العالم بحارالانوار درج نموده است. [الذریعه ۳۵۶/۲۰].

در نسخهٔ حاضر این مسایل به فارسی ترجمه شده است.

[مجلس ۴۳۰/۲۶، ش ۷۹۵۵ با عنوان «هزار مسأله»؛ دانشگاه ۳۳۸۴/۱۳؛ منزوی ۹۸۸/۲].

آغاز : «الحمدللّه ربّ العالمین و العاقبة للمتقین و بعد این رساله‌ایست که فرستاد پیغمبرﷺ بسوی یهودی‌های خیبر و یهودی‌های خیبر بردند نزد عبدالله بن سلام».

انجام : «و هفتاد جهود مسلمان گشتند از صدق درست و پیغمبر ایشان را بنواخت و خلعت را دو مهمان کرد بان بجای خودشان فرستاد و بعضی از مردم آنها مسلمان شدند و ایمان آوردند به صدق درست تمت...».

۲ ـ معراج نامه «۲۹ پ ـ ۴۴ پ» **(اعتقادات ـ فارسی)**

از : ؟

مختصری است در شرح معراج حضرت پیامبرﷺ.

آغاز : «الحمدللّه ربّ العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السّلام علی سیّدالانبیاء و المرسلین بدان که در خبر آمده است که حضرت حقّ عزّوجلّ جلاله و عم نواله».

انجام : «بعضی دیگر دشمن پیغمبرﷺ بودند که گفتند حدیث معراج دروغ است انکار کردند به دروغ پیوستند به اتمام رسید معراج نامه».

نسخ؛ ملّا اللّه‌وردی بن کربلایی محمّدحسن، رسالهٔ اوّل ۷ ربیع‌الاوّل ۱۲۳۲، رسالهٔ دوم

۹ ربیع‌الاوّل ۱۲۳۱؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ برگ اوّل و قسمتی از برگ دوم نونویس؛ جلد : مقوائی، عطف تیماج.

۴۵ برگ؛ ۱۴×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۴۸].

﴿ ۱۴۰۶۹ ﴾

حکایت عمر نعمان

(افسانه ـ عربی)

از : ؟

سرگذشت افسانه‌ای سلطان عمر نعمان است که به صورت قصه پرداخته شده است.

آغاز : «بسمله حکایة عمرالنعمان قال الرجل اعلم ایها الملک انه کان فی قدیم الزمان ملک یقال له الملک عمرالنعمان و کان [من] الملوک الجبابرة الثقال و قد أهلک ملوکا».

انجام : «فلما فرغ العبد من شعره اخذ برویزه الطلق و اذا بغبار قد تار فخاف العبد من الغبار فما کان له غیر انه سحب السیف و قتلها و اخذ و ما معها و رکب جواده و سار».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد : گالینگور، تیماج، تهوه‌ای.

۲۷ برگ؛ ۱۱×۱۶ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۴۹].

﴿ ۱۴۰۷۰ ﴾

مجموعه

۱ ـ تحفهٔ جهان = تفسیر سورهٔ فاتحه «۱ پ ـ ۴۲ پ» **(تفسیر ـ فارسی)**

از : علی بن محمّدحسن حسینی زنوزی خوئی[1] (قرن ۱۳ ق)

تفسیری ادبی است بر سورهٔ فاتحه که به درخواست یکی از شاه‌زادگان قاجار نگاشته است.

[منزوی ۱/۱۰؛ دانشگاه ۱۸۹۵/۱۰؛ الذریعه ۴۲/۳].

۱ـ مؤلف فرزند ارشد علّامه سیّد محمّدحسن زنوزی متخلص به فانی صاحب دائرةالمعارف «ریاض الجنه» و «بحرالعلوم» است.

نسخهٔ حاضر از انجام ناتمام است.

آغاز : «الحمدللّه العزیز العلیم و الصلوة علی نبیّه النبیه و علی وصیّه الوفی بنده جانی و اسیر فانی علی بن المتخلص بالفانی افاض الله تعالی علیه من شائیب جوده البحرانی».

انجام : «مراد شارح این نیست بلکه مرادش این است که استعانت باسم غیر استعانت به مسمی است».

۲ ـ سرگذشت مظفر علیشاه کرمانی «۴۳ ر ـ ۴۴ پ» **(تاریخ ـ فارسی)**

از : حبیب‌الدین محمّد بن علی‌اصغر گلپایگانی (بعد از ۱۲۶۵ ق)

شرح حال کوتاهی است از میرزا محمّدتقی بن میرزا محمّدکاظم کرمانی مشهور به مظفر علی‌شاه (متوفای ۱۱۱۵ ق)، این شرح را مؤلّف در سال ۱۲۶۵ ق در گلپایگان به درخواست سیّدعلی بن محمّدحسن زنوزی نگاشته است. **[دانشگاه ۱۸۹۵/۱۰].**

آغاز : «در شهر ربیع‌المولود سنه ۱۲۶۵ در بلدهٔ گلپایگان شرف صحبت و فیض خدمت جناب مستطاب سیّد الاجل».

انجام : «روح پاکش به جوار حضرت عزت خرامید انا للّه و انا الیه راجعون».

۳ ـ رسالهٔ عرفانی «۴۴ پ ـ ۵۱ پ» **(عرفان ـ فارسی)**

از : ؟

مؤلّف در این رساله مقامات عرفانی را به ترتیب حروف تهجی به صورت کوتاه در ۲۸ مقام بیان نموده است.

در مقدّمهٔ آن بعد از خطبه کتاب نام حبیب‌الدین محمد بن علی‌اصغر گلپایگانی نوشته شده که بعداً پاک شده است.

آغاز : «الحمدللّه ربّ العالمین حمدا ازلیا بابدیته و صلوات الله و ملائکته و حملة عرشه و جمیع خلقه علی محمّد سیّدالمرسلین المصطفین الاخیار و علی نوره فی الانوار و علی نفسه فی الانفاس و علی حسّه فی الحواس».

انجام : «و این مرتبه آخر مقامات نزول قرآنی و اسفل مراتب هبوط فرقانی است و

لقد قال الله تبارک و تعالی هوالذی بعث فی الامیین... والله ذوالفضل العظیم».

نستعلیق؛ رسالهٔ دوم به خط مؤلّف، ربیع‌الثانی ۱۲۶۵، عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: مقوا، عطف و گوشه تیماج.

۵۱ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۵۰].

﴿ ۱۴۰۷۱ ﴾

نتائج الافکار

(اصول فقه ـ فارسی)

از: محمّد تقی بن حسینعلی هروی اصفهانی (۱۲۹۹ ق)

مباحث کوتاهی است در اصول فقه شامل یک مقدّمه و سه باب و یک خاتمه، تألیف آن در اوایل ذی‌حجّهٔ ۱۲۵۸ به پایان رسیده است.

[مرعشی ۲۱۱/۹، ش ۳۴۲۵؛ الذریعه ۴۳/۲۴].

آغاز: «احسن خطاب یهتدی باشاراته الی نتایج الافکار و اکرم کتاب یرتقی بعباراته... امّا بعد فیقول المفتقر الی الله القوی... انّ هذه ما یهتم بها من القواعد الاصولیة».

انجام: «الثانی عشر تعارض الاجماع مع اجماع آخر... و الا ففی طرحهما و الرجوع الی الاصل او الحکم بالمتیقن بینهما وجهان بل قولان ولیکن هذا آخر ما اردنا... و عترته البررة الکرام».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول شنگرف؛ جلد: مقوا، عطف تیماج.

۵۰ برگ؛ ۱۵×۲۲ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۱۸۳].

﴿ ۱۴۰۷۲ ﴾

صحیفة الرضا عليه‌السلام = مسند الرضا عليه‌السلام = الرضویات

(حدیث ـ عربی)

منسوب به: امام علی بن موسی الرضا عليه‌السلام (۲۰۳ ق)

به شمارهٔ [۱۲۳۵۴] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «یوم القیمة المکرم لذریتی... و باسناده قال قال رسول‌الله صلی الله علیه و آله الایمان اقرار باللسان و معرفة بالقلب و عمل بالارکان».

انجام : «یا موسی لو سألتنی فی الاولین و الآخرین لاجبتك ما خلا قاتل الحسین بن علیّ فانی انتقم له من قاتله صدق الله و صدق رسوله و صدق خلفاؤه الراشدون المهدیون صلوات الله علیهم اجمعین».

ـ در آخر نسخه نامهٔ ملک روم به معاویه و مطرح کردن سؤالاتی و عجز معاویه و اطرافیانش از جواب به سؤالات و ارسال نامه به خدمت حضرت علی علیه السلام و جواب دادن حضرت به آن سؤالات، به نقل از شعبی در یک صفحه آمده است.

ثلث معرب؛ عبدالله بن علی العکاشی الطبیب، غرّه ربیع‌الثانی (سال کتابت پاک شده)؛ تمام صفحات جداول زرین و شنگرف و محرر؛ مقابله و در حاشیه تصحیح شده؛ اوراق کرم‌خوردگی دارد؛ جلد : گالینگور، مشکی، عطف و گوشه تیماج.

۳۶ برگ؛ ۱۶×۲۴/۵ سانتی متر؛ ۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۲۳].

﴿ ۱۴۰۷۳ ﴾

مجالس وعظ

(اخلاق ـ فارسی)

از : حاج محمّدکریم بن ابراهیم خان کرمانی (۱۲۸۸ ق)

بیست و پنج مجلس است که مؤلّف از مجالس وعظ خود که در رمضان ۱۲۸۶ ق برگزار نموده جمع‌آوری و تحریر کرده است. در الذریعه ۲۵۵/۱۹، ش ۱۵۸۴ رساله‌ای به عنوان المجالس ترتیب یافته از مباحثات مؤلّف در ایام مسافرتش به تهران معرفی شده که غیر از رسالهٔ حاضر است.

نسخهٔ حاضر بیست و پنج مجلس را شامل است و از آخر مجلس بیست و پنجم افتادگی دارد.

آغاز : «الحمدلله ربّ العالمین و صلی الله علی محمّد و آله الطیبین و شیعتهم الانجبین... و بعد چون این ناچیز از فضل و کرم خدا و لطف و مرحمت رسول خدا».

انجام‌نسخه: «باز مراتب معرفت را عرض کنم تا بدانی و با بصیرت شوی از دور که تو شخصی را می‌بینی... و از اهل مکّه است و اسمش را هم می‌دانی که کیست و چیست».

نستعلیق (عبارات عربی نسخ)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۲۰۸ برگ؛ ۱۷×۲۲ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۱۸۰].

﴿ ۱۴۰۷۴ ﴾

تذکرة العارفین (اخلاق - فارسی)

از : محمّد جعفر بن علی عقدایی یزدی (قرن ۱۳ ق)

[مجلس ۲۳/۲۵، ش ۷۰۱۴] که در آن جلد دوم کتاب معرفی شده است.

نسخهٔ حاضر جلد اوّل کتاب بوده و در آغاز آن بعد از مقدّمه فهرست محفل‌های سی‌گانهٔ آن ذکر شده است.

آغاز مقدمه : «الحمدللّه الذی قصرت الالسن عن بلوغ ثنائه کما یلیق بجلاله و عجزت العقول عن ادراک کنهه... حمد خدای را سزاست که قاصر است زبان‌ها از ثنای او».

آغاز جلد اوّل : «الحمدللّه الذی من علی عباده بانزال الکتب المنزلة و ارسال الرسل المرسلة... اما بعد چنین گوید خادم آثار ائمّه طاهرین و منتشر اخبار مخبرین صادقین».

نسخ (عبارات عربی معرب)؛ حسینعلی بن محمّد زمان الاصفهانی، سه‌شنبه ۲۸ ربیع‌الثانی ۱۲۷۳؛ در اوّل نسخه مهر بیضوی «عبده الراجی محمّدجواد الحسینی»؛ جلد : تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر.

۴۰۵ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۱۹۶].

﴿ ۱۴۰۷۵ ﴾

شرح الکافی (شرح حدیث - عربی)

از : مولی صدرالدین محمّد بن ابراهیم شیرازی (۱۰۵۰ ق)

[مجلس ۳۹۴/۲۵، ش ۷۴۱۲]. نسخهٔ حاضر شرح کتاب علم را شامل است و اتمام تألیف این بخش در نسخهٔ حاضر ۱۰۴۴ ق ذکر شده است.

آغاز: «بسمله باب فرض العلم و وجوب طلبه و الحث علیه و هو الباب الثانی من کتاب العقل و فیه تسعة احادیث الحدیث الاوّل و هو الخامس الثلثون اخبرنا محمّد بن یعقوب... طلب العلم فریضة».

انجام: «لکن المتاخرون اذا اطلقوا السنة ارادوا ما یقابل الفرض... فالواجب مقابل للسنة فی العرف الجدید و هو سنة و لهذا ورد فی حدیث غسل الجمعة انه سنة واجبة تم کتاب العقل...».

نستعلیق؛ محمّد محسن بن علم‌الهدی (نوهٔ فیض کاشانی)، ۵ شعبان ۱۱۴۳؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ مقابله و در حاشیه تصحیح شده؛ در آخر نسخه مهر مربعی به سجع «اغفرلی یا محسن بمحمّد علم‌الهدی ۱۱۱۷»؛ در اوّل نسخه دستخط سلیمان بن نصیرالدین بن علم‌الهدی بن محمّد محسن مبنی بر وقف کتاب همراه با صد جلد دیگر از تصانیف اجدادش بر اولاد ذکور و مهر بیضوی با سجع «ابوتراب الفیضی»؛ جلد: تیماج، مشکی.

۱۳۹ برگ؛ ۱۳/۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۲۰۵].

﴿ ۱۴۰۷۶ ﴾

قرة العیون (تاریخ ـ فارسی)

از: محمّد صادق بن آقا محمّد لنکرانی (قرن ۱۳ ق)

داستان‌های تاریخی از حالات حضرت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله است که مؤلّف برای مزید یقین و استحکام اعتقاد موالیان و معتقدان اهل‌بیت علیهم‌السلام به فارسی نگاشته و تألیف آن را در ۴ صفر ۱۲۸۴ به پایان رسانیده است.

آغاز: «الحمدللّه الذی اکرم سیّدنا و نبینا محمّدا بالرسالة و ختم به النبوة... و بعد چنین گوید این بندهٔ خاکسار محمّد ابن آقامحمّد لنکرانی که ذکر فضایل انبیاءو اولیاء و دلایل».

انجام : «بعد از آنکه آن حضرت مبعوث گردید خدیجه او را تصدیق نموده... و مادامی که خدیجه زنده بود آن حضرت به جهت احترام زن نگرفت هذا تمام...».

نستعلیق؛ پاشا ولد حاجی نظر با مهر بیضوی وی، شنبه ۲۱ جمادی‌الاولی ۱۲۸۴؛ جلد : گالینگور، زرشکی.

۷۸ برگ؛ ۱۴×۲۲ سانتی متر؛ ۱۶ و ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۵۱].

﴿ ۱۴۰۷۷ ﴾

جنگ مدایح ائمّه علیهم‌السلام **(شعر ـ فارسی)**

از : ؟

جنگ اشعاری است شامل مدایحی از شاعران گوناگون که در مدح اهل‌بیت علیهم‌السلام سروده‌اند. اسامی شاعران و موضوعات قصاید عبارت‌اند از :

قصیدهٔ سنایی در معجزات حضرت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله، قصیدهٔ شهربَربَر از عبدالعلی، قصیده در منقبت حضرت امیر علیه‌السلام از ابن‌حسام، بحر طویل در مدح ائمّه علیهم‌السلام، هفت‌بند کاشی که برابر هفت گنج سروده است؛ ولایت‌نامهٔ جابر و سر گاو بریده از محمّدعلی؛ ولایت‌نامهٔ امام الجن و الانس از شوریدهٔ مداح، سخن گفتن آفتاب با حضرت امیر علیه‌السلام از سلیمی، از روایات راوی اخبار، تخمیس قصیدهٔ مظهرالعجائب، قصیدهٔ قصّاب، وصف پنج تن از محمّد بن حسام قهستانی، مناجات اهلی، داستان در آتش رفتن جابر، معجزهٔ پیغمبر از علی حجازی، قصیدهٔ مُحَلِّب و حجّاج.

آغاز :

روز پنجم گفت می‌خواهم اجازه یابنی تا روم سوی قبیله چون منم شان پیشوا

دارم از مردان نامی در قبایل صدهزار لیک بیگانه ز اسلامند و با کفر آشنا

انجام :

خواجه از بهر رضای حق به ضرب ذوالفقار
داد دیـــن و مـــلّت اســلام را احــیا عــلی
هست از روی حقیقت کور بخت هر دو کون
هــر کــه او را نــیست نــور دیـدهٔ بینا عـلی

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد : تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۵۵ برگ؛ ۱۲×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۵۲].

﴿ ۱۴۰۷۸ ﴾

مجالس **(پند و اندرز ـ فارسی)**

از : محمّد علی بن عبدالحمید بن محمّدتقی (قرن ۱۴ ق)

مطالبی است در پند و اندرز که مؤلّف به درخواست دوستانش از کتاب‌های شیعیان جمع‌آوری و در بیست و نه مجلس تنظیم نموده است. او در پایان هر مجلس شمه‌ای از مصائب حضرت سیّدالشهداعليه‌السلام را بازگو می‌کند.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز : «نحمدک اللهم یا سمیع الدعاء و نصلی و نسلم علی نبیک... و بعد اقل الواعظین و الذاکرین محمّدعلی... المجلس الاوّل بسم الله الرحمن الرحیم فی المنهج از حضرت رسول‌صلی‌الله‌عليه‌وآله روایت است که فرمود».

انجام نسخه : «اصحاب امام‌عليه‌السلام همین که زهیر را گرفتار اشرار دیدند به کمک درآمدند خود را به زهیر رساندند او را به همان حالت به لشکرگاه آوردند ولی نیم‌جانی در بدن زهیر بود».

نستعلیق (عبارات عربی نسخ)؛ به خط مؤلّف، بی‌تا؛ نشانی‌ها مشکی؛ در اوّل نسخه تاریخ ۱۳۶۱ آمده است؛ جلد : مقوا، عطف تیماج.

۸۳ برگ؛ ۱۳×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۵۳].

﴿ ۱۴۰۷۹ ﴾

مجموعه

۱ ـ منتخب الاشباه و النظایر سیوطی «۲ پ ـ ۱۷۶ پ» **(ادبیات ـ عربی)**

گویا از: بهاءالدین محمّد بن محمّدباقر مختاری اصفهانی (متوفای حدود ۱۱۴۰ ق)

منتخبی است از کتاب «الاشباه و النظائر فی النحو» جلال‌الدین عبدالرحمن سیوطی. اصل کتاب در هفت مقصد بوده که در منتخب نیز همان ترتیب رعایت شده است.

آغاز: «قال المصنف و هذا الکتاب مشتمل علی سبعة فنون الاوّل فن القواعد و الاصول التی تردّ الیها الجزئیات و الفروع و هو مرتب علی حروف المعجم».

انجام: «و عند ابن مالک ان المعنی ان اعطیتک واعداً لک سایلا ایای فعبدی حر فواعداً حال من فاعل اعطیتک... و هذا مقتضی قوله فی الشرطین و هذا ایضاً ضعیف».

۲ ـ رسالة فی تحقیق لفظ عرفات منعاً و صرفاً «۱۶۲ پ ـ ۱۶۳ ر» **(نحو ـ عربی)**

از: شیخ جمال‌الدین عصامی[۱]

رسالهٔ کوتاهی است پیرامون تحقیق در لفظ «عرفات» که از جهت نحوی منصرف است یا غیرمنصرف. این رساله در لابه‌لای رسالهٔ اوّل واقع شده است.

آغاز: «بسمله و صلی الله علی سیّدنا محمّد و آله و صحبه اجمعین اعلم ان عرفات جمع سمی به الموقف».

۳ ـ اوزان الاشعار «۱۷۷ ر ـ ۱۷۷ پ» **(عروض ـ عربی)**

هجده بیت است به عربی در بیان بحور پانزده گانه شعر.

۱ـ در معجم المؤلفین کحاله (چاپ جدید ۳۱۶/۲) دانشمندی به نام، عبدالملک بن جمال‌الدین بن صدرالدین بن عصام‌الدین عصامی (متوفای ۱۰۳۷ ق) ذکر شده که مؤلّف گویا پدر وی است.

آغاز:

اسماء بحور الشعر الخمسة عشر — علی اجمال و ترتیب اشتهر

طویل مدید و البسیط و وافر — و کامل اهزاج الاراجیز ارملا

انجام: المتقارب

عن المتقارب قال الخلیل — فعولن فعولن فعولن فعیل

۴ـ المؤنثات السماعیة «۱۷۸ ر ـ ۱۷۹ ر» **(ادبیات ـ عربی)**

از: ؟

رسالهٔ کوتاهی است در ذکر مؤنثات سماعی در کلام عربی به ترتیب حروف تهجی و معنی هر کدام.

آغاز: «مقالة فی ذکر المؤنثات السماعیة علی ترتیب حروف الهجاء الالف اُذُن اصبع اردی و هی المعز الجبلی اتان امام آل و هی السراب».

انجام: «الیاء یمین بجمیع معانیها وکذا ید و الیاء بمعنی الید یعرب و هی اسم قبیلة... و الحروف المعنویة نحو فی و علی و اشباههما کلها مؤنثات سماعیة».

نسخ؛ محمّد بن محمّد باقر مختاری[1]، ۱۱۰۸، با مهر مربعی کاتب به سجع «بهاءالدین محمّد الحسینی ۱۱۰۸»؛ کاتب در اوایل نسخه و اواخر آن فوائد متفرقه‌ای در نحو و تاریخ و ادبیات نوشته که عبارتند از:

لغز جامع بعض التراکیب المشکلة به عربی در هفت بیت با این مطلع:

قیل قیل جامع للمشکلات — ان من قد فاق من فنّ النُحات

در حاشیهٔ صفحهٔ اوّل مطلبی مربوط به تشیع سیوطی که مختاری از استادش سیّدعلی‌خان مدنی نقل نموده است، اعتبار قصد در کلام به نقل از «حدائق الندیة فی شرح الفوائد الصمدیة» سیّدعلی‌خان مدنی و مطالب متفرقه‌ای در نحو و ادبیات.

۱ـ بهاءالدین محمّد بن محمّدباقر حسینی مختاری نائینی (متوفای حدود ۱۱۴۰ ق) از بزرگان و ادبای شیعه در قرن دوازدهم هجری قمری است و بیش از بیست رساله ادبی، فقهی و فلسفی از وی به یادگار مانده است. برای اطلاع از تألیفات وی به معجم مؤلفی الشیعه، فاضل قاینی ص ۳۸۶ مراجعه شود.

عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در حاشیه تصحیح شده است؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای.
۱۸۴ برگ؛ ۱۲×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۵۵].

﴿ ۱۴۰۸۰ ﴾

مجموعه

۱ ـ بحارالانوار «۱ پ ـ ۱۰۹ پ» **(حدیث ـ عربی)**

از : ملّا محمّدباقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

[مجلس ۷۸/۲۵، ش ۷۰۶۸] نسخهٔ حاضر جلد بیست و دوم «کتاب زیارات» را شامل است.

آغاز : «الحمدللّه الذی هدانا لزیارة احبائه و اصفیائه فجعلها ذریعة للوصول الی اعلی منازل الفوز و الفلاح... باب مقدّمات السفر و آدابه اقول قد قدمنا فی کتاب الآداب».

انجام : «السلام علی الطاهر و ابراهیم و القاسم اولاد رسول‌اللّه و رحمة الله و برکاته».

۲ ـ انشاء الصلوات و التحیات = دوازده امام «۱۱۰ پ ـ ۱۱۲ ر» **(عربی)**

از : خواجه نصیر محمّد بن محمّد طوسی (۶۷۲ ق)

[مجلس ۳۸۱/۳۵، ش ۱۲۴۲۵].

آغاز : «اللهم صل علی النبی الامی العربی القرشی الهاشمی المکی المدنی الابطحی».

انجام : «واحشرنا معهم و فی زمرتهم و تحت لوائهم بفضلک و... برحمتک یا ارحم الراحمین و صلی الله علی خیر خلقه محمّد و آله المعصومین الطیبین الطاهرین».

۳ ـ ابیاتی از : جامی، شیخ ابوسعید و ملا محمد صوفی «۱۱۳ پ»

۴ ـ تفسیر عرفانی «۱۱۴ پ ـ ۱۱۹ پ» **(عربی)**

از : ؟

تفسیر عرفانی مهمی است که در نسخهٔ حاضر مقدمهٔ آن و تفسیر سورهٔ فاتحه و بخشی از تفسیر سورهٔ توحید، موجود است.

مؤلّف در مقدّمه گوید : بعد از آنکه از سیر و سلوک و مجاهده و مراقبه فارغ شدم دوست داشتم که بخشی از این حقایق را به قلم بیاورم :

«فتعرضت ان اعرف من هذه البحور الازلية غرفات من حكم الازليات و اشارات الابديات... ثم اردفت بعد قولى اقوال مشايخى مما عبارتها الطف و اشارتها اظرف تبركاً بهم و تركت كثيراً منها ليكون كتابى اخف مجملاً و احسن تفصيلاً».

مؤلّف در این تفسیر از استاد خود (با عنوان قال الاستاد)، ابن عطا و واسطی مطالبی را نقل نموده است.

آغاز : «الحمدللّه الذى كان فى ازل الآزال موجودا بوجوده و ذاته كمون صفاته و صفاته معادن جوده تقدّس ذاته بذاته عن الاضداد».

آغاز تفسیر فاتحه : «سمى الفاتحة فاتحة لانفتاح ابواب خزائن اسرارالكتاب بها لانها مفتاح كنوز لطائف الخطاب بانجلائها ينكشف جميع القرآن لاهل البيان لان من عرف معانيها يفتح بها اقفال المتشابهات».

آغاز تفسیر سورهٔ توحید : «قل هواللّه احد كان اللّه جلّ جلاله مستترا بنفسه فى ازل ازله قال كنت كنزاً مخفيا... فاذا اوجل اعلام ظهور افعاله تعرف بقوته بفعله فلم يعرفه احد بالحقيقة».

انجام‌نسخه:«سبحان‌المنزه بذاته عن رؤية كلّ رائى و معرفة كلّ عارف و توحيد كلّ... و وصف كلّ واصف كلهم فى نكرة النكرة معزولون من حقيقة المعرفة قال ابن عطا».

نسخ (سه ستونی و بعضی از صفحات چلیپایی)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول زرین؛ جلد : تیماج، مشکی.

۱۲۰ برگ؛ ۱۲×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۵۶].

﴿ ۱۴۰۸۱ ﴾

گلشن سعادت (نامه‌نگاری ـ فارسی)

از : منشی محمّد امین بنی اسرائیلی (قرن ۱۲ ق)

مؤلّف در دستگاه سعادت‌خان فرمانروای کرناتک (متوفای ۱۱۴۵ ق) منشی بوده و در رسالهٔ حاضر نامه‌هایی را که از طرف آن سلطان در موضوعات مختلف انشا نموده در چهار فصل با این عناوین جمع‌آوری نموده است :

فصل اوّل : صحائف نواب سعادت انتساب به بزرگان و خویشاوندان خود

فصل دوم : رقایم رائی عالم‌آرا به احباء و اصدقاء

فصل سوم : مفاوضات خان سراپا فضل (فضل الله خان) و احسان به اعزهٔ دربار و بزرگان روزگار

فصل چهارم : رقعات از جانب خود نگارنده به اعزهٔ بزرگان و دوستان مهربان

[منزوی ۲۱۱۵/۳؛ مشترک پاکستان ۲۹۹/۵ که هفت نسخه از این کتاب در آن معرفی شده است؛ مرعشی ۷۶/۲؛ مشار، فارسی ۴۳۰۰/۴].

آغاز : «انشاء حمد و ثنا سزای ثناء انشاپردازیست که منشی تقدیرش مجموعهٔ جامعهٔ موجودات را با وجود عدم‌وجود اسباب تحریر برنگ‌صورت آئینه‌صورت‌پذیر گردانید».

انجام : «احوال فدوی و بعضی از ضرور ضروری التوجه بعرض خواهد رسانید و خاطر عاطر را متوجه خواهد گردانید لطفکم مزید بربّ المجید».

نسخ؛ مقصدی، ۱۱ جمادی‌الثانی ۱۱۶۲ سال دوم جلوس احمدشاه؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، مطالب در متن و حاشیه تحریر شده؛ اوراق نسخه کرم‌خوردگی دارد و ترمیم شده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج مذهب با سر، لچکی مجدول.

۵۵ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۲۲].

﴿ ۱۴۰۸۲ ﴾

دیوان شیخ کردی

(شعر ـ کردی)

اشعار کردی شاعری است با تخلص «شیخ». در پایان نسخه چند بیت نیز از مصطفی‌خان بیگ تحریر شده است.

آغاز:

ژ دستی شکرا میزان — سراسر غرق منتیمه

سمن بووُ دلاویزان — بریحانین خوه بستیمه

انجام:

ای میم رخ خوش دفتره — هر جی ژ من نی باوره

نه ژامتا پیغمبره — نی مستحقی شفاعتی

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، تمام صفحات جدول شنگرف؛ جلد: مقوا، عطف و گوشه تیماج سرخ.

۱۴۲ برگ؛ ۱۱×۱۵/۵ سانتی متر؛ ۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۵۹].

﴿ ۱۴۰۸۳ ﴾

دیوان سرخوش مشهدی قوچانی (فارسی)

از: محمّدصادق سرخوش قوچانی (قرن ۱۳ ق)

شاعر که به «سرخوش» تخلص می‌کند اشعارش را در این دیوان به درخواست عسکرخان سرهنگ خوئی جمع‌آوری و تنظیم نموده است.

نسخهٔ حاضر قصائد، چند غزل و رباعیات شاعر را شامل است. وی در این قصاید به مدح یا هجو افراد و شخصیت‌های معاصر خود پرداخته است.

ممدوحین وی در قصایدش عبارتند از:

حسن خان سالار (کشته شده در ۱۲۶۶ ق) و پدرش آصف‌الدوله اللهیارخان،[1] فتح

۱ـ آصف الدوله الله‌یارخان پسر بزرگ رکن‌الدوله میرزا محمدخان بیگلر بیگی دولو قاجار از سال ۱۲۵۰ تا ۱۲۶۳ حاکم خراسان بود. پس از آن حکومت آن سامان را به فرزند پنجم خود حسن‌خان سالار سپرد و او نیز از سال ۱۲۶۳ تا ۱۲۶۶ ق حاکم خراسان بود و در این مدّت به کمک انگلیسی‌ها علیه حکومت مرکزی سر به شورش برداشت تا این‌که در سال ۱۲۶۶ توسط سلطان مراد میرزا حسام‌السلطنه دست‌گیر و همراه پسرش امیر ←

قلعهٔ فورک، مهدعلیا مادر شاه، عبدالعلی خان سرهنگ توپ‌خانهٔ خراسان، میرزا نصرالله پیشکار سالار، حاجی میرزا عسکری مجتهد، قهرمان خان، حاجی ملّا احمد قاضی نیشابور، سرهنگ عسکرخان خوئی سرهنگ فوج گروسی، فضل‌الله خان سرتیپ قراگوزلو، مهدی‌خان هراتی، میرزا موسی وزیر و متولی آستان قدس، نبی‌خان قراگوزلو، امام جمعهٔ مشهد، اسماعیل خان فراش باشی، میرزا نصرالله برادرزادهٔ میرزا محمّد ندیم، ایلخانی، علی احمد بیگ ناظر، آقا عبدالمجید خرم کردشتی، میرزا مسعود وزیر خارجه، میرزا علی نقی صاحب اختیار مستوفی، میرزا محمّدصادق ناظر، علی قلی‌خان افشار، ابراهیم خلیل خان خوئی، حاجی میرزا کزازی، میرزا شفیع، حاجی ملّا ولی‌الله طبیب، میرزا محمّد رضای طبیب و مادهٔ تاریخ تولد فرزند وی در ۱۲۵۴، یار محمّدخان افغان و شیر محمّدخان افغان، صفی خان قرائی، میرزا محمّدقلی‌خان آذربایجانی، آغا نصرالله خواجه مهدعلیا، میرزا بیک نایب قوچان، کلانتر قوچان، میرزا باقر مستوفی قوچان، آقا کوچک بیک صندوق‌دار نبی‌خان، فتح‌الله خان افشار، سیّد جلال اصفهانی، بکو بیگ قوچانی، سیّد میرزای وزیر، ماده تاریخ بنای حمام سالار.

آغاز: «چهارده بند در جواب دوازده بند محتشم

باز این چه شورش است که در کلّ ماسواست

باز این چه شور و غلغله در ارض و در سماست

باز این چه موج حادثه‌خیز است در زمین

کز لطمه‌اش غریق فنا کشتی بقاست

انجام:

ای پیش جمالت آفتاب آینه‌دار — از شرم رخت آینهٔ گردون تار

بهتر گر از آفتاب خواهی رخسار — رخسارهٔ خود مقابل آینه دار

← اصلان‌خان و برادرش محمّد علیخان در شب دوشنبه ۱۶ جمادی‌الثانی ۱۲۶۶ در مشهد اعدام گردیدند. «شرح حال رجال ایران، مهدی بامداد ۱۵۴/۱ ـ ۱۵۸ و ۳۲۷ ـ ۳۲۹».

نسخ؛ به خط شاعر برای عسکرخان خوئی، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در اوّل نسخه فهرست اشعار و یک صفحه در شرح حال شاعر به خط دبیر سیاقی نوشته شده است؛ جلد : تیماج، سرخ مجدول.

۱۵۵ برگ؛ ۱۵×۲۲ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۶۰].

﴿ ۱۴۰۸۴ ﴾

دیوان فروغ اصفهانی (فارسی)

از : مهدی فروغ الدین فرزند محمّدباقر بهجت تبریزی متخلص به فروغ (۱۲۶۶ ق)

کلیات شاعر است با تخلص «فروغ». شاعر از علمای عصر فتحعلی شاه قاجار بوده و اشعاری در مدح وی و عباس میرزا و قائم مقام سروده است. او چون ملازم فریدون میرزا فرخ بوده به فروغ فرخی لقب گرفته است.

[دانشگاه ۱۰/۱۶۰۰؛ منزوی ۲۴۶۵/۳؛ الذریعه ۸۲۵/۹].

نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : قصاید که از آغاز افتادگی دارد. «ص ۲ ـ ۱۵۲»

آغاز نسخه :

آیـه عـز و شرف سـایه فـتح و ظـفر   پـایه جـاه و جـلال مـایه ابـر سـخا

فتحعلی شاه آنکه با کف او روز جـود   کان نه یکی مفلسی یم نه یکی بینوا

ب : غزلیات به ترتیب حروف تهجی «ص ۱۵۴ ـ ۲۰۶»

آغاز :

ای مایهٔ سـودای تـو سـود هـمه بـازارهـا   از سود سودای رخت پیدا زیان در کارها

افسانهٔ عشق تو را فرزانـه مـی‌گوید هـمی   دیوانـهٔ سـودای تـو در کـوچه و بـازارهـا

ج : مقطعات «ص ۲۰۹ ـ ۲۲۵»

آغاز :

ای شاه فلک قدر ترا درد مبادا — بر دامن جاهت ز جهان گرد مبادا

گرم است دل خلق به اقبال بلندت — از حادثه چرخ دلت سرد مبادا

د : رباعیات «ص ۲۲۵ ـ ۲۳۱»

آغاز :

یا رب تو به امتحان نشانم منما — بگذر ز گناه و امتحانم منما

دانی که به امتحان سیه روی شوم — پس روی سیاه دو جهانم منما

انجام :

آنکه بر مسند عزّت بتو جا بخشیده — نه ز ما داده به تو نز تو به ما بخشیده

گر به فرعون خدا عزّت شاهی داده — هم به موسی ید بیضا و عصا بخشیده

نستعلیق؛ بی‌کا، ربیع‌المولود ۱۲۵۸ (برای علی خان نوشته شده)؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در اوّل نسخه فهرست مطالب و یک صفحه در شرح حال شاعر آمده است؛ جلد : تیماج، تهوه‌ای، مجدول.

۱۱۵ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۶۱].

﴿ ۱۴۰۸۵ ﴾

دیوان شریف تبریزی

(فارسی)

از: شریف تبریزی از شاگردان لسانی شیرازی (۹۵۶ ق)

دیوان اشعار شاعر است با تخلص «شریف»، شامل صد و هشتاد غزل به ترتیب حروف تهجی و چند رباعی و تک‌بیتی در مجموع هزار و دویست بیت.

[مجلس ۴۳۷/۲؛ سپهسالار ۶۱۸/۲ و ۵۰۲/۴ آغاز نقل شده در هر دو مصدر با نسخهٔ حاضر برابر است؛ الذریعه ۵۲۰/۹؛ فرهنگ سخنوران ۲۹۷؛ منزوی ۲۳۷۹/۳].

مثنوی بیمار و طبیب همین شاعر در شمارهٔ [۱۳۴۶۳/۶۳] معرفی گردید.

آغاز:

ای نخل تمنا قد رعنای تو ما را   از پای درافکند تمنای تو ما را
چون چاک نسازیم گریبان که چو لاله   بر خاک نشاند آتش سودای تو ما را

انجام

سالها در طلب گنج فراغت گشتم   خوشتر از گوشهٔ میخانه ندیدم جایی
گر ملامت کشد از عشق مکن منع شریف   کی تواند که ملامت نکشد رسوایی

نستعلیق؛ بی‌کا، ۹۹۵؛ در آخر نسخه مهر ترنجی شکل با سجع «چاکر شاه اولیا احمد» و در صفحهٔ اوّل قطعه‌ای از میرزا قلی متخلص به میلی، همچنین یادداشتی نونویس در شرح حال شاعر؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، عطف و حاشیه تیماج مشکی، مجدول.

۳۸ برگ؛ ۸×۱۵ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۶۳].

﴿ ۱۴۰۸۶ ﴾

دیوان منصور = ابراهیم آباد (فارسی)

از: میرزا محمّدرضا طبیب شرابی فرزند رجبعلی (۱۲۳۸ ق)

شاعر که از ملازمان و مداحان ابراهیم خان قاجار[۱] (والی کرمان و پسرعمو و داماد فتحعلی‌شاه قاجار) است و به «منصور» تخلص می‌کند هزار بیت از سروده‌هایش را در این دیوان به نام همین حاکم جمع‌آوری و به «ابراهیم آباد» نام‌گذاری نموده است.

او مقدّمهٔ نثر کوتاهی بر دیوان نوشته و در آن نام خود، ممدوح و دیوانش را ذکر نموده است.

نسخهٔ حاضر از انجام ناتمام مانده است.

۱ـ ابراهیم خان قاجار ملقب به ظهیرالدوله فرزند مهدیقلی خان قویونلو (متوفای ۱۱۹۸ ق) برادر آغامحمدخان قاجار مؤسس سلسلهٔقاجاریه و داماد فتحعلی‌شاه قاجار. او از سال ۱۲۱۸ ق تا پایان عمر (۱۲۴۰ق) به مدّت ۲۳ سال حکومت کرمان را در دست داشت و در آن شهر به افکار شیخ احمد احسائی گرایش پیدا کرد. خاندان ابراهیمی در کرمان و سایر مناطق از اولاد او می‌باشند. «شرح حال رجال ایران، مهدی بامداد ۲۱/۱».

آغاز دیباچه : «چون ظل ظلیل قادر متعال و صورت وجود قدیم لم یزل و لایزال».
آغاز نظم :

وقت آن شد که دگر در گلزار — سیم گون خیمه زند ابر بهار
آذری ابر شود بت پرور — بانوی باغ بود غنچه نگار

انجام :

هر سحر در بزم گردون تا به چشم این و آن
مهوشی بی‌پرده شوخی با نقابست آفتاب
آفتاب دولتت در پرده و بی‌پرده باد
آنچنان کز بی‌حجابی در حجابست آفتاب

شکسته نستعلیق ساده (یک ستونی)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۱۰ برگ؛ ۱۰/۵×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۶۲].

﴿ ۱۴۰۸۷ ﴾

دیوان مهجور تفرشی

(فارسی)

از : مهجور تفرشی (زنده در ۱۲۳۷ ق)

کلیات اشعار شاعر است با تخلص «مهجور». شاعر در نسخهٔ حاضر که مسودهٔ دیوان وی و به قطع بیاضی است، اشعارش را به ترتیب تاریخ نظم، ضبط نموده است.

نسخهٔ حاضر، قصائد، رباعیات، غزلیات، قطعات و ماده تاریخ‌ها و یک مثنوی به نام «شور و شکر» را شامل است.

قصایدی که در ماده تاریخ‌ها و مناسبت‌ها سروده شده عبارتند از :

ماده تاریخ وفات محمدخان قاجار (۱۲۳۷ ق)، تاریخ تولد فرزند میرزا مرتضی (۱۲۳۱ ق)، قصیده‌ای که شاعر در هنگام اقامت خود در شیراز در تعریف آن شهر

سروده است، مدح حسن خان تکلو، تاریخ تولد فرزند نور محمّدخان (۱۲۳۲ ق)، تاریخ بنای تکیهٔ حسینیه حاجی علیرضا (۱۲۳۲ ق)، تاریخ تولد فرزند زمان خان (۱۲۳۱ ق).

شاعر در اثنای دیوان، مثنوی مستقلی سروده با این عنوان:

شور و شکر = خسرو و شیرین «ص ۳۸ ـ ۴۸» **(مثنوی ـ فارسی)**

آغاز:

شنیدستم که چون خسرو ز شیرین — مذاق کام جان را کرد شیرین

به بزم عیش با شیرین هم آغوش — ز شیرین لعل او کردی شکرنوش

آغاز دیوان:

ای سپهر سفله‌پرور وی جهان کینه‌جوی — شادمان هرگز نشد از تو دلی در روزگار

در نقاب خاک از تو سروران باشکوه — خفته در خاک عدم از تو سران کامکار

انجام نسخه و انجام دیوان:

گه زآب دیده شستی راه او — تا نگیرد گرد روی ماه او

چونکه اندر عشق او صادق بدی — بی‌ریا بر روی او عاشق بدی

نستعلیق (اکثر صفحات چلیپایی)؛ به خط شاعر، بی‌تا؛ ص ۸۶ دستخطی از محمّدزمان قاجار که در سال ۱۲۲۸ نوشته است؛ در اوّل نسخه دو برگ دربارهٔ شاعر و دیوانش آمده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۳۳ برگ؛ ۱۰×۲۱ سانتی متر (قطع بیاضی)؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۳۶۴].

﴿ ۱۴۰۸۸ ﴾

دیوان مطلع مازندرانی **(فارسی)**

از: مطلع مازندرانی [۱] (قرن ۱۳ ق)

مسودهٔ کلیات اشعار شاعر با تخلص «مطلع» که از مردمان مازندران و از شعرای عصر

۱ـ در فهرست کتابخانهٔ ملک ۳۹۳/۸، ش ۵۴۵۶/۱ دیوان غزلیات شاعری با تخلص «مطلع» معرفی شده که گویا نسخه‌ای دیگر از دیوان حاضر است.

فتحعلی شاه قاجار بوده است.

نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : غزلیات به ترتیب حروف تهجی «ص ۱ ـ ۵۶»

آغاز :

اگـر بـه جـلوه در آری جـمال زیـبا را کـنی ز جـلوه مسـخر تـمام دنـیا را
عـجب ز نـاوک چشـمان فـتنه‌انگـیزت که کرده صید همه وحش و طیر صحرا را

ب : قصاید و ترکیب‌بندها و رباعیات «ص ۵۷ ـ ۲۳۱»

در لابه‌لای قصاید، غزلیاتی به صورت نامرتب به چشم مـی‌خورد. در ایـن بـخش قصایدی در این موضوعات مندرج است :

مدح امام علی بن موسی الرضاؑ، توحید باری، مدح امیرالمؤمنینؑ، مدح شهر قم و ذم اهل آن، قصیده در قتل ایلچی روس در سال ۱۲۴۴، قصیدهٔ وبائیه در شکایت از وبای ری در سال ۱۲۴۶، مرثیهٔ ابی عبدالله الحسینؑ، قصیدهٔ تفرجیه در مدح حضرت پیامبرﷺ، دوازده بند در مرثیهٔ حضرت سیّدالشهداؑ «ص ۱۹۰ ـ ۱۹۸» با این مطلع :

انـدوه و شـور و ولوله در خـلق عـالم است
و آفاق را خضاب به خون رخ ز ماتم است

آغاز قصاید :

در کعبهٔ کوی رشک مینوست در خـاک بـود خـدود کـونین
مسـجود مـلائکی چـو آدم بـهر تـو بـود سـجود کـونین

انجام قصاید و دیوان :

ایـن بـز کـه بـود مکـان او بـر درگـاه خود صورت اوست گاه دیدن جان کـاه
از رایـحهٔ مـنتن او بـر افـواه لا حـول و لا قـوة الا بـالله

نستعلیق؛ ظاهراً دستخط مؤلّف، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ اشعار در متن و

حاشیه تحریر شده؛ بعضی از اشعار خط خورده و تغییر داده شده؛ در اوّل نسخه فهرست اشعار و یک صفحه در شرح حال شاعر و دیوانش آمده است؛ جلد : تیماج، زیتونی، مجدول.

۲۳۱ برگ؛ ۱۶×۲۳ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۳۷۳۶۵].

﴿ ۱۴۰۸۹ ﴾

دیوان سعیدای هندوستانی (فارسی)

از : سعیدای هندوستانی (زنده در ۱۰۹۳ ق)

دیوان اشعار شاعر با تخلص «سعیدا» است. مؤلّف دیباچهٔ نثری بر دیوان خود نوشته و در آن مصطفی پاشا را مدح نموده است. او در دیباچه اظهار نموده که از هندوستان عزم سیر و سیاحت جهان به دلش افتاده و به نقاط مختلف دنیا از جمله کشور عثمانی مسافرت‌هایی کرده است. هم‌چنین او در اشعارش سلیمان پاشا وزیر اعظم عثمانی، سلطان محمّد غازی عثمانی و مصطفی پاشا فرزند سلطان و یوسف پاشا والی حلب را ستوده است. در دیوان حاضر قصیده‌ای آمده که آن را در سال ۱۰۹۳ سروده است.

نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : دیباچه به نثر «ص ۱ ـ ۷»

آغاز : «حمد بیحد و ثنای بیعد مالک الملکی را که هیچ دیده جمال او را پی پردهٔ صفات ندیده».

ب : **قصاید** «ص ۷ ـ ۷۲»

این قصاید در مدح حضرت پیامبرﷺ و مدح سلطان محمّد غازی و خلفا است.

آغاز :

بنهاد چو بر دوش قضا طبل و علم را	فرمود نویسندهٔ تقدیر علم را
طغرا کش فرمان قضا و قدر خویش	بیدست و قلم کرد همان امر قدم را

ج : **غزلیات** به ترتیب حروف تهجی «ص ۷۳ ـ ۴۱۷»

آغاز :

نقاش قضا نسخه ابروی بتان را گویا که به تصویر کشیده است کمان را
هرگز نگشود است و نبسته است مه من از ناز میان را و ز انداز دهان را
عمریست که در دامن زلف تو زدم دست شاید که به چنگ آورم آن موی میان را
ای بی‌خبران از غم او مرده دلانید جز مرگ چه تعبیر بود خواب گران را
در دور رخت دست نداده دل جمعی زلف تو و بخت من و چشم نگران را...
کردند برای تبع و آل تو پیدا آراسته با زینت و فر باغ جنان را
بربست لب از وصف کمال تو سعیدا حاجت نبود مدح صفات تو بیان را

د : **رباعیات** «ص ۴۱۷ ـ ۴۵۰»

آغاز :

اشعار سعیدا به نظامی نرسید لطف سخنش به خاص و عامی نرسید
سرشار نشد ساغر او از معنی تا قطرهٔ می به جام جامی نرسید

انجام :

گفتم تو چه چیزی که تمامی نازی از ناز به خلق تیر می‌اندازی
کار تو چه است و صنعتت چیست بگو گفتا ز سرناز که بازی بازی

ه : **تک‌بیتی‌ها** «ص ۴۵۰ ـ ۴۸۸»

آغاز :

کشت ما را انتظارت تیزتر آه از نگاه در نظرهای رقیبان کو شود عالم سیاه

انجام :

انبیا راست شام باغ عرم شاهد او مقام ابراهیم
شام چشمیست برزخ عالم طاق ابرو مقام ابراهیم

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در دو صفحهٔ اوّل دو کتیبه و در اوّل غزلیات سرلوح مزدوج و هر سه مذهب مرصع با گل‌های الوان، عناوین شنگرف، زمینهٔ دو صفحهٔ اوّل گل‌های زرین، تمام صفحات جدول زرین و شنگرف؛ در صفحهٔ اوّل نسخه یادداشتی از رضاقلی‌خان هدایت با مهر مربعی «لا اله الا الله الملک الحقّ المبین عبده رضا قلی» که این نسخه را در تبریز سال ۱۲۸۲ ق خریداری نموده است، همچنین چند برگ نونویس در شرح حال شاعر که همه از دیوان حاضر استخراج شده است؛ در آخر نسخه مهر بیضوی «محمّد حسین»؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۲۲۵ برگ؛ ۱۳×۲۳/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۶۵].

﴿ ۱۴۰۹۰ ﴾

شرح دیوان خاقانی

(ادبیات ـ فارسی)

از : عبدالوهاب بن محمّد حسینی معموری

[مجلس ۲۳۹/۲، ش ۴۱۱؛ منزوی ۳۴۶۵/۵؛ الذریعه ۷۹۲/۹؛ سپهسالار ۱۸۷/۵].

این شرح در پاورقی دیوان خاقانی چاپ عبدالرسولی به طبع رسیده است.

شرح دیگری بر دیوان خاقانی از داود شادی آبادی در شمارهٔ [۱۳۷۴۳] معرفی گردید.

آغاز : «خاقانی کشور سخن‌وری و سلطانی ملک بلاغت‌گستری سزاوار اقلیم‌گیر بلاغت و براعتیست که تیغ بی‌دریغ زبان را از نیام ان من البیان لسحر».

انجام : «مقصد از آن احسان و انسانیت به مصالح خلعت است یعنی چه احسان و انسانیت به بخت کنم که ترا از من باز بگیرد و حال ترا به من ارزانی دارد تمت...».

نستعلیق؛ بی‌کا، شب عید مبارک ۱۰۵۴؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد : تیماج دورو، قهوه‌ای.

۱۷۷ برگ؛ ۱۲×۲۴ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۶۹].

《۱۴۰۹۱》

مجموعه

۱ ـ تاریخ گزیده «۱ ر ـ ۲۷۹ پ» **(تاریخ ـ فارسی)**

از : حمدالله بن تاج‌الدین ابوبکر مستوفی قزوینی (۷۵۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۶۶۸] مراجعه شود.

۲ ـ ذیل تاریخ گزیده «۲۷۹ پ ـ ۳۵۴ ر» **(تاریخ ـ فارسی)**

گویا از : شرف‌الدین یزدی معمائی

کتاب «تاریخ گزیده» حوادث تاریخی را تا سال ۷۳۰ ق شامل است. بعد از آن دو ذیل بر این کتاب در وقایع سال‌های بعدی نوشته شده است. با این خصوصیات :

ذیل اول : این ذیل شامل دو بخش است :

بخش اوّل : که قطعاً ادامهٔ اصل تاریخ گزیده است و در نسخهٔ چاپی دیده نمی‌شود شامل ادامهٔ وقایع سال‌های ۷۳۴ تا ۷۳۹ است. مؤلّف در آن شرح حال خود را نیز آورده و مسافرتش به شیراز و دزدیده شدن اموالش و بازگشت به قزوین، را در این بخش ذکر نموده است عدّه‌ای با استناد به همین بخش این ذیل را تألیف خود حمدالله مستوفی می‌دانند.[۱]

بخش دوم : شامل وقایع سال‌های ۷۴۰ تا ۷۷۸ ق. در این بخش این موضوعات و اسامی به چشم می‌خورد :

شرح حال بغداد خاتون، طغا تیمورخان برادرزادهٔ چنگیزخان، شمه‌ای از حالات مؤلّف، امیرحسن چوپانی از امرای سربداران، خواجه مسعود دامغانی منشی خوشنویس، ابواسحاق بن محمود شاه شیرازی ممدوح خواجه حافظ، سلمان ساوجی، وبای تبریز، قلعهٔ ری و اهمیّت آن، پیرانشاه گورگانی.

۱ـ آقای دبیر سیاقی طی سه برگ یادداشت در آغاز نسخهٔ حاضر بر این مطلب تأکید دارند که این ذیل قطعاً از خود مستوفی است.

مؤلّف در پایان ذیل، باقی تاریخ را به کتاب ظفرنامهٔ خود حواله می‌دهد و قطعاً منظور از آن ظفرنامهٔ حمدالله مستوفی [**منزوی ۲۹۹۶/۴ و ۴۱۸۳/۶؛ الذریعه ۱۹۹/۱۵؛ بریگل ۸۲/۱**] نمی‌تواند باشد زیرا ظفرنامهٔ مستوفی در سال ۷۳۵ ق سروده شده و معقول نیست حوادث سال‌های ۷۷۸ ق را به آن حواله دهند. گویا منظور از آن همان ظفرنامهٔ شرف‌الدین یزدی معمائی است که وقایع سال‌های ۷۳۳ تا ۸۰۷ ق را دربر دارد.

[فهرستوارهٔ کتاب‌های فارسی، منزوی ۱۰۱۷/۲].

نسخهٔ دیگری از این ذیل در کتابخانهٔ دانشگاه تهران موجود است که در آن وقایع تا سال‌های ۷۹۵ ق مندرج است.

[مجلهٔ یادگار سال سوم (۱۳۲۶ ش) شمارهٔ دهم ص ۷۴ ـ ۷۶؛ دانشگاه ۱۰۲۳/۹، ش ۲۴۰۲].

ذیل دوم : این ذیل توسط زین‌الدین بن حمدالله مستوفی قزوینی نگاشته شده و نسخه‌ای از آن به خط علی بن شیخ محمود ابیوردی تحریر سال ۸۱۳ ق در کتابخانهٔ لنینگراد موجود است. که از روی همان نسخه به صورت عکسی و با ترجمهٔ ترکی و روسی در سال ۱۹۹۰ م در باکو به چاپ رسیده است. و از روی همان چاپ عکسی به تصحیح ایرج افشار در سال ۱۳۷۲ ش در تهران، انتشارات موقوفات دکتر محمود افشار به قطع وزیری در ۲۲۴ صفحه به چاپ رسیده است. این ذیل با ذیل اوّل، تفاوت‌های اساسی دارد و حوادث سال‌های ۷۴۲ تا ۷۹۴ را شامل است.

نسخهٔ حاضر ذیل اول را تا وقایع سال ۷۷۸ شامل است.

آغاز: «و هم در این سال فصل تابستان سنهٔ اربع و ثلثین و سبعمائه هجری بود خبر به سلطانیه رسانیدند که پادشاه اوزبک خان از نسل موسی خان بن چنگیزخان از دشت خزر آهنگ این ملک داد و سلطان ایران به حکم آنکه به تدارک و تلافی خلل‌های ملک پیش از تمکین خصم مبادرت نماید و این معنی از فرائض احکام جهان‌داری است و دفع آن فتنه از لوازم امور بود با خود گفت بیت :

دست زمانه بازوی شاهی برون کند   از بازویی که آن نکشیده است بار تیغ».

انجام : «امیر عباس و جمعی امرا به سلطان احمد رسیدند و خواتین و پسر او را علاءالدوله بگرفتند... بعد از آن بندگی حضرت اعلی از بغداد متوجّه قلعه تکریت شد و باقی احوال در کتاب ظفرنامه بندگی حضرت اعلی مذکور است تم».

نستعلیق؛ جمال‌الدین محمّد بن ابواسحاق النیریزی، ۱۰ صفر ۹۴۶؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در حاشیه تصحیح شده؛ حواشی دارد از سیّد خیری افندی، در برگ ۲۳۰ مهر مربعی «الواثق بالله الغنی عبده زین‌العابدین ۱۲۲۷»؛ و مهر بیضوی «سها خانم ۱۲۰۹» و در برگ ۲۳۱ مهر بیضوی «زین‌العابدین ۱۲۹۳»؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول گرهی.

۳۵۴ برگ؛ ۲۲/۵×۱۵/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۷۰].

﴿ ۱۴۰۹۲ ﴾

دیوان نعمت

(فارسی)

از: محمودبن زین‌العابدین‌حسینی‌فسائی شیرازی متخلص به نعمت[1] (بعداز ۱۳۲۷ ق)

چند اثر ادبی نظم و نثر از مؤلف است حاوی : ۴۱ حکایت نثر و ۲ مثنوی و ۶۳ غزل و ۵ قطعه و ۲۰ رباعی، در مجموع ۶۱۶ بیت، بدین ترتیب :

۱ ـ حکایات «ص ۱ ـ ۲۲» **(فارسی)**

حکایت‌های عشقی است به نثر ادبی که مؤلّف در سفرهایش از شهرهای مختلف از ماه‌رویان آن شهرها نگاشته است. شهرهایی را که مؤلّف از آن‌ها دیدن کرده و حکایت‌هایی از آن آورده عبارت‌اند از : بمبئی، عشق‌آباد، بخارا، سمرقند، مصر، اسکندریه، اسلامبول، تفلیس.

آغاز : «(بمبئی) در (سیرک) دختری ماهرو در قفس چهار نرّه شیر رفت و هنرها

۱ـ برای شرح حال شاعر رک : فرهنگ سخنوران ص ۶۱۲، تذکرهٔ سخن‌سرایان فارس ۲۳۳. اثر دیگری از مؤلف به نام «بدیع التواریخ» در شمارهٔ [۱۳۷۰۱] معرفی گردید.

نمود آخر حکم کرد که شیرها خوابیدند و خود بر روی آن‌ها خفت)).

۲ ـ مثنویات ((ص ۲۳ ـ ۳۳))

دو مثنوی است بدین ترتیب :

الف : شمع و پروانه ((ص ۲۳ ـ ۲۷))

آغاز :

شبی پروانه با شمع از سر سوز — بگفت ای روی تو روشن‌تر از روز

کنی از چهره بزم غیر روشن — ولی آتش زنی در خرمن من

انجام :

هر آنکو گردد اندر دوست فانی — دگر باقی بماند جاودانی

ب : مثنوی ((ص ۲۸ ـ ۳۳))

آغاز :

با فلک گفتم که آخر تا به چند — بینم از دست تو آزار و گزند

تا به کی از جور تو باشم به رنج — وز جفای تو کشم درد و شکنج

انجام :

کارها یکسر بدست دیگری است — تیرها جمله ز شست دیگری است

۳ ـ غزلیات، ۶۳ غزل ((۳۴ ـ ۱۶۳))

آغاز :

هر که یک جرعهٔ می خورد ز پیمانهٔ ما — تا ابد گشت مقیم در میخانهٔ ما

دل محنت زده پر خون بود و دیده پر آب — تا تهی گشته ز می شیشه و پیمانهٔ ما

۴ ـ مقطعات، ۵ قطعه ((۱۶۴ ـ ۱۶۶))

آغاز :

پیر می فروشم دوش ساغری عنایت کرد — وز شفقت و رأفت این ستوده پندم داد

نیکویی نمی‌بینی از زمانهٔ بد عهد — راستی نمی‌یابی در جهان کج بنیاد

۵ ـ **رباعیات**، ۲۰ رباعی «(۱۶۷ ـ ۱۷۶)»

آغاز:

اکنون که چو جنت است باغ و صحرا — یک لحظه مده ز دست جام و مینا

خوش باش که بر روی زمینی امروز — زآنروی که در زیر زمینی فردا

انجام رباعیات و انجام نسخه:

صحرا همه گشت لاله‌زار ای ساقی — هان لالهٔ گلرنگ بیار ای ساقی

کاین چرخ همان است که همچون بهرام — کرده است به گور صد هزار ای ساقی

شکسته نستعلیق؛ بی‌کا، ربیع‌الاوّل ۱۳۲۷ در دارالخلافه تهران؛ تمام صفحات جدول شنگرف؛ در اوّل نسخه دو برگ در شرح حال شاعر آمده و عکس شاعر الصاق شده و درزیر آن یادداشتی از شاعر مبنی بر اهداء نسخه به میرزا حسینخان نوشته شده است؛ در آخر نسخه مهر بیضوی شاعر به سجع «عبده الراجی محمود الحسینی»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۸۸ برگ؛ ۱۰/۵×۱۶/۵ سانتی‌متر؛ ۸ سطر (بعضی صفحات چلیپایی)؛ [ثبت ۸۷۳۷۱].

﴿۱۴۰۹۳﴾

دیوان نعیم (فارسی)

از: نعیم

کلیات اشعار شاعر است با تخلص «(نعیم)».[1] نسخهٔ حاضر ۱۰۵۰۰ بیت از اشعار شاعر را در چندین بخش بدین ترتیب شامل است:

۱ ـ **غزلیات** به ترتیب حروف تهجی که از آغاز افتادگی دارد «(ص ۱ ـ ۳۵۱)»

۱ـ این شاعر غیر از نعیم بهایی است که در فهرست نسخه های خطی فارسی [۲۵۸۳/۴] دیوان وی معرفی شده است.

آغاز نسخه:

خودپرستان کی توان دیدن جمال یـار را
کـور مـی‌گردد چـو مـی‌بیند زمـرّد اژدهـا

ما بسوی کوی جانان پی ز مستی برده‌ایم
می‌رسد بر کوی جانان هر که رو آرد به ما

انجام:

وصف روی تو نمودن بر کوران چون است
کـه بـخوانـی صحفی بـر کـر مـادرزائـی

شـادی و غـم ز تـو و خسـته نـعیمم از تـو
سـر نـپیچد ز هـر آن چـیز کـه تـو فـرمائی

۲ ـ ترجیع‌بند به حروف تهجی در مدح حضرت علی علیه‌السلام «ص ۳۵۲ ـ ۳۶۵»

آغاز:

نی خدائی و نی ازو تـو جـدا — لیک خلقت شده از نور خدا
کار یـزدان بـه بـندگی از تـو — شده ظاهر چو در خلا و مـلا

۳ ـ رباعیات «ص ۳۶۱ ـ ۳۹۸»

آغاز:

چون عرش منور است دایم دل ما — بسرشته شده به آب حیوان گل مـا
از کـردهٔ امـروز دلم مـعلوم است — فرداست به روضهٔ جنان مـنزل مـا

انجام رباعیات و انجام نسخه:

درد و الم و غـصه پـی یک طـرب است
چونانکه غمی را دو سه عیشش عقب است

بـــینندهٔ ایـن عـیش و غـم پـی در پـی

بنشیند اگـر زار و غـمین بس عـجب است

شکسته نستعلیق ساده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در اوّل نسخه یادداشتی پیرامون این دیوان و شاعر آن در یک صفحه آمده؛ اشعار در متن و حاشیه تحریر شده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج، مجدول گرهی.

۱۹۹ برگ؛ ۱۴/۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۷۲].

﴿ ۱۴۰۹۴ ﴾

دیوان موسی[1] (فارسی)

بخشی از غزلیات شاعر است با تخلص «موسی». او در چند جا تخلص خود را آورده از جمله در این ابیات :

شکر گفتار من جایی که لب شیرین کند «موسی»

حدیث قـند و تـعریف شکـر کـردن تـوان نـتوان

مـی‌دهد جـان بـه ضـرورت ز فـراقت «مـوسی»

نـدهد کس بـه هـوس جـان چـو ضـروری نـبود

هـر کـه آرد بـر «مـوسی» خـبر وصـل حـبیب

بــهترست ار خـبر مـوسی عـمران آرد

۱ـ از دو شاعر به نام موسی در فرهنگ سخن‌وران ص ۵۷۵ یاد شده و گویا شاعر مورد بحث یکی از آن‌ها است. آن دو شاعر عبارت‌اند از :

میر موسی سیف‌الدینی از سادات قاضی سیف‌الدین از شعرای قرن دهم که در تذکرهٔ سامی ص ۴۴ شرح‌حال وی مسطور است.

میرزا موسی نقاش همدانی که شرح حال وی در تذکرهٔ صبح گلشن ص ۴۷۲ و قاموس الاعلام ۴۴۷۶/۶ مندرج است.

در این نسخه بخش‌هایی از غزلیات شاعر به صورت نامرتب و تزئینی تحریر شده است. در هر صفحه سه بیت شعر به صورت چلیپایی و عمودی در عرض و پس از آن یک بیت به صورت افقی در طول صفحه‌ها تحریر شده است.

آغاز:

نوبهاران ندهد بلبل آشفته ز دست　　دامن گل که به صد خون جگر باز آمد

جام می گیر و نظر باز به خوبان موسی　　عاشق روی نکو رند و نظر باز آمد

انجام:

ز مستی می‌شود بیهوش و از خود می‌رود موسی

گر آن مه با دو چشم پرخمار از در درون آید

شکرلله که مرا گلشن اقبال شکفت

که جهان باغت از آن غنچه نو رسته شکفت

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ [قرن ۱۱ ق]؛ تمام صفحات جداول زرین و مرصع و در حاشیه گل‌های زرین؛ جلد: روغنی، با زمینهٔ سرخ و داخل زمینه گل‌های الوان درشت، مجدول با گل‌های الوان کوچک در حاشیه.

۳۸ برگ؛ ۱۳/۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۶ سطر چلیپایی؛ [ثبت ۸۷۳۷۵].

﴿ ۱۴۰۹۵ ﴾

تنقیح المفتاح = شرح مفتاح العلوم (ادبیات ـ عربی)

از: تاج‌الدین ابوالحسن علی بن ابی محمّد عبدالله اردبیلی تبریزی[1] (۷۴۶ ق)

شرح مزجی کوتاهی است بر قسم سوم «مفتاح العلوم» سکاکی در علم معانی و بیان و بدیع. شارح این قسم را نزد نظام‌الدین حسین بن محمود طوسی و او نزد شمس‌الدین

۱ـ برای شرح حال مؤلّف ر.ک : معجم‌المؤلفین کحاله (چاپ جدید) ۴۶۶/۲؛ الاعلام زرکلی ۱۲۱/۵؛ هدیة‌العارفین ۷۱۹/۱.

محمّد بن ابوالقاسم بن صالح مغربی و او نزد شهاب‌الدین خوافی و او نزد مصنف آن سکاکی، قرائت نموده است.

آغاز: «الحمدللّٰه الّذی خصّ نوع الانسان من جنس الخلیقة بایضاح المعانی... امّا بعد یقول الفقیر الی الله... انی لما قرأت قسمی المعانی و البیان من کتاب مفتاح العلوم».

انجام: «الاصل فی ذلک کله ما اوردناه مختصرا ولیکن علی ذکر منک و لیکن هذا آخر ما اردناه من التنقیح و الحمدللّه... غفرالله لمن قرأه و سمعه و کتبه و لوالدیه و لجمیع المسلمین».

نسخ؛ بی‌کا، ۱۲ ربیع‌الاوّل ۷۳۰ (از روی نسخهٔ به خط مصنف در زمان حیات وی مقابله شده)؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ در آخر نسخه تاریخ وفات عبدالرحمن بن زین‌الدین پنج‌شنبه ۸۱۶ ق؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر، داخل ترنج «ای رسول‌خدا رسول‌خدا، نظری کن باین فقیر گدا».
۱۱۱ برگ؛ ۱۳/۵×۲۰ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۷۶].

﴿ ۱۴۰۹۶ ﴾

معیار جمالی = معیار اللغة = مفتاح ابواسحاقی

(ادبیات ـ فارسی)

از: شمس‌الدین محمّد بن فخرالدین سعید فخری سپاهانی (قرن ۸ ق)

فرهنگی است مشتمل بر چهار فن که مؤلّف به نام سلطان جمال‌الدین شیخ ابواسحاق اینجو در سال‌های ۷۴۴ ـ ۷۴۵ نگاشته است. عنوان فنون آن عبارت است از:

۱ ـ عروض ـ ۲ ـ قافیه ۳ ـ بدایع‌الصنایع ۴ ـ فرهنگ فارسی

[مجلس ۲۸۳/۲ و ۱۸۲/۱۰؛ منزوی ۱۹۵۶/۳؛ مشار، فارسی ۴۸۳۴/۴].

نسخهٔ حاضر فن اوّل عروض (در ده باب) را شامل است و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «بدان که شعر در اصل لغت دانستن است ادراک معانی به حدس صایب و استدلال راست و از روی اصطلاح در حدّ شعر گفته‌اند الشعر کلام موزون».

انجام نسخه : «شعرای عجم را درین بحر شعر کمتر باشد و پدرم طاب ثراه درین بحر هم قصیدۀ مطول گفته است و مطلع آن این است صاحبی‌ایش الخبر بازگشتی از سفر».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و لاجوردی و محرر؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۴ برگ؛ ۱۱/۵×۱۹ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۷۸].

﴿ ۱۴۰۹۷ ﴾

دیوان طایر شیرازی (فارسی)

از : حسن خان بن عبدالرحیم خان طایر شیرازی (۱۲۴۷ ق)

دیوان اشعار شاعر است با تخلص «طایر» که در سال ۱۲۴۷ ق به مرض طاعون در کرمانشاهان درگذشته است. **[مجلس ۲۶۴/۳؛ منزوی ۲۴۱۳/۳؛ الذریعه ۶۳۵/۹].**

نسخۀ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد و غزلیات به ترتیب حروف تهجی از حرف «تا» تا «یا» و رباعیات و چند مادۀ تاریخ را شامل است.

آغاز غزلیات (حرف تاء) :

با هیچ کس نکردم زان بی‌وفا شکایت — افغان که ماند در دل سربسته این حکایت
نبود رقیب خرسند از تو براز پنهان — دشنامی از لب تو ما را کند کفایت

آغاز رباعیات :

لعل لب تو به هر لب آسان نرسد — مشکل برسد تا به لبی جان نرسد
حاصل نشد از لعل تو کامم آری — دست همه کس به آب حیوان نرسد

انجام نسخه :

صفای این جهان بوستان نشاطانگیز — نسیم سنبل آن مشکبوی و عنبر راست
در این خجسته چمن گلبنی مکان دارد — که ظل مرحمتش همنشین فر هماست

شکسته نستعلیق ساده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ بعضی از اشعار خط خورده و تغییر داده شده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، مجدول گرهی.

۶۱ برگ؛ ۱۴/۵×۲۰ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۷۷].

﴿ ۱۴۰۹۸ ﴾

ترجمهٔ منظوم دیوان امیرالمؤمنین علیه السلام

(فارسی)

از: میرتقی‌الدین محمّد کاشانی صاحب خلاصة الاشعار (زنده در ۱۰۱۶ ق)

در این نسخه حدود صد بیت از اشعار دیوان امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب علیه السلام انتخاب و هر بیت با یک رباعی در لابلای سطور به فارسی، ترجمه شده است.

آغاز:

لیس الیتیم من مات والده — ان الیتیم یتیم العقل و الحسب
رتبت نه به جامه است ای مرد خدا — از علم شود رتبت مردان پیدا
از مرگ پدر نمی‌شود طفل یتیم — آنست یتیم کز خرد ماند جدا

انجام:

واصبر علی ظلم السفیه — و للزمان علی خطوبه
ای دوست مکن عیب کسان را اظهار — وز جرم و گناه خلق بگذر زنهار
بر جور و جفای ظالمان صابر باش — وین طایفه را به دست جبار سپار

نستعلیق؛ جلال بن فتح‌اللّه، ۱۳۲۵؛ اشعار عربی زرین و اشعار فارسی شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و شنگرف و لاجوردی، برگ اوّل سر لوح مرصع؛ لبهٔ اوراق را موریانه خورده؛ جلد : مقوا.

۸ برگ؛ ۱۲/۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۸۰].

﴿ ۱۴۰۹۹ ﴾

جُنگ رباعیات فارسی = درج گهر

از: میرزا علی نقی (زنده در ۱۲۹۲ ق)

جنگی است شامل رباعیات شاعران. مؤلف مادهٔ تاریخ تنظیم جُنگ را در پایان آن

بیان نموده که مطابق آن جمع‌آوری اشعار در سال ۱۲۹۲ ق به پایان رسیده است.

شاعرانی که رباعیاتی از آن‌ها در این جنگ آمده عبارت‌اند از :

سلطان ابوسعید، آذر شاملو، ابوالفرج، اثیرالدین، مهستی گنجه‌ای، عبدالواسع جبلی، افضل کاشانی، خیام، مقصود، وصاف، مشتاق اصفهانی، سعدی، هلالی جغتایی، صهبائی، راهب، وجهی اصفهانی، عین‌القضاة، طبری اصفهانی، نجم‌الدین، سیّدمحمّد، سنایی، قراری، صباحی، مشرب، محمودی، الهی، ظهیر فاریابی، کمال خجندی، حافظ، سعدالدین، کمال اسماعیل، شمس‌الدین، میر رکن‌الدین، میر مغیث، حاتم، قطران، عبید زاکانی، محمّدحسین، فردوسی، جامی، میرزا حیدر، صهبا، بیانی، انوری، اثیر اومانی، لطف علی، زین‌العابدین، وحشی، شاه سنجان، مجد همگر، ابن‌یمین، فغانی، آذر شاملو، میرزا نصیرا، عذری شاملو، ازرق هروی، یغما، شهوری، نوایی، سلمان، ملّا غضنفر، قاآنی، شاه شجاع، شیخ ابواسحاق، خاتون پادشاه، میرمهدی، مطربه سمرقندی، شیخ احمد، جدا علی عطا ملک جوینی، ملکشاه، علاءالدین حسین، عطاءالله محمود، امیر معزی، شیخ فیض، امامی هروی، منوچهری، سالک، خالد هروی، فریدالدین کاتب، طغرل تکین، رشید وطواط، شمس‌الدوله، ملک ضیاءالدین، صاحب کاشی، صاحب دیوان، امیرزاده علینقی میرزا، نظامی، اثیرالدین، قاضی، شاه نعمةالله، میرزا نصیر، میرزا نقی، اسدی، اوحدی، شرف‌الدین، خاقانی، سمرقندی، عسجدی سمرقندی، ابوالحسن رودکی، سلمان ساوجی، امیرخسرو دهلوی، سوزنی، روحانی سمرقندی، مطربه کاشغری، طلحه هروی.

آغاز :

ای عشق تو کشته عارف و عامی را	سودای تو گم کرده نکونامی را
شوق لب میگون تو آورده برون	از صومعه بایزید بسطامی را

انجام : امیرزاده علینقی میرزا

این جنگ که درجیست پر از لؤلؤ تر	بحریست که موج او بود درّ و گهر

جویا شدم از عقل ز تـاریخش گـفت　　ایـن نکـته بـجو ز لفـظ سـال و اخـتر

نسخ؛ محمّدحسن بن محمّد الهمدانی، ۲۲ ربیع‌الثانی ۱۲۹۲ (برای میرزا علینقی نوشته شده)؛ اوراق نسخه الوان؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول گرهی.

۳۰ برگ؛ ۱۱×۱۸ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۲۱].

﴿ ۱۴۱۰۰ ﴾

شرح دیوان امیرالمؤمنین علیه‌السلام　　(فارسی)

از: قاضی کمال‌الدین میرحسین میبدی (قرن ۱۰ ق)

شرحی است مشهور بر دیوان اشعار منسوب به امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب علیه‌السلام. این شرح دیباچه مفصلی دارد با عنوان «فواتح سبعه».

[مجلس ۱۵۶/۷؛ منزوی ۳۴۶۸/۵؛ الذریعه ۲۶۶/۱۳؛ مشار، فارسی ۳۲۳۰/۳].

نسخهٔ حاضر دیباچه «فواتح سبعه» و تمامی شرح را شامل است و از آغاز دیباچه افتادگی دارد.

الف: دیباچه «فواتح سبعه» که از آغاز افتادگی دارد «۱ ر - ۱۰۳ ر»

آغاز نسخه: «و مجاوران منازل حقیقت مخفی نیست که علم روشن تر ستاره‌ایست که در آسمان ماهیّت انسان تابد و نازلتر غنچه‌ایست که در چمن حقیقت او شمه شکفتن یابد».

ب: شرح «۱۰۳ پ - ۳۵۴ ر»

آغاز:

«الناس من جهة التمثال اکفاء　　ابـــوهم آدم و الام حـــواء

مفهوم تعریف اشارتست به تعین و تمیز معنی در ذهن سامع و حرف تعریف که نزد سیبویه لام و نزد مبرد همزه و نزد خلیل مجموع همزه و لام است اشارت به حقیقت است».

انجام:

یحصی مناقب اهل‌البیت حاصرها	لو کـان یـضبط عـد ارمـل بـرینا
مهما ترا وصف عقد من مـدیحهم	فی نـظمه ود زهـرة الحر تـضمینا

نستعلیق؛ بی‌کا، ۹۹۷؛ اشعار شنگرف معرب؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و لاجوردی، با حواشی از کتب مختلف، و حواشی از مـؤلّف و دیگـران؛ جلد: مقوائی، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای.

۳۵۴ برگ؛ ۱۳×۲۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۲۸].

﴿ ۱۴۱۰۱ ﴾

شرح قواعد الاحکام

(فقه ـ عربی)

از: ؟

شرحی است بر «قواعد الاحکام» علّامهٔ حلّی با عناوین «قال ـ اقول و قوله ـ قوله».

شارح در این شرح از عالمان زیر نقل می‌کند:

شهید اول، ایضاح الفوائد فخرالمحققین با عنوان «قال شیخنا»، ابن متوج (متوفای حدود ۸۰۰ ق) که بسیار از او نقل می‌کند و بر او رحمت می‌فرستد، ابن‌نما که در اواخر کتاب الصلوة از وی چنین یاد می‌کند: «و حکی شیخنا ابن نما انه سافر مع جدنا شیخه لزیارة مولانا امیرالمؤمنین» و از این عبارت استفاده می‌شود که شارح از شاگردان ابن‌نما بوده که او نیز از شاگردان سید عمیدالدین می‌باشد، علامه حلی (مؤلف متن) که از وی در مواردی با عنوان «هذا من املاء المصنف» نقل می‌کند.

در قرن هشتم و نهم غیر از کنزالفوائد و ایضاح‌الفوائد چند شرح بر قـواعـدالاحکـام نوشته شده بدین ترتیب:

۱ ـ وسیلة القاصد از شیخ فخرالدین احمد بن عبدالله بـن مـتوج بـحرانـی [الذریـعه ۱۷/۱۴؛ دانشگاه ۲۱۴۴/۳۵؛ آستان قدس ۵۲۸/۵ و ۵۲۹ ش ۲۷۸۲ و ۵۷۲۷].

۲ ـ حاشیه یا شرح جمال‌الدین احمد بن نجار (متوفای ۸۲۳ یا ۸۳۵ ق) [سنا ۵۹/۲ ش

۷۸۰؛ دانشگاه ۶/۲۱۹۴ ش ۱۱۹۳؛ مقدمه‌ای بر فقه شیعه ص ۱۲۳].

۳ـ سدید الافهام از فخرالدین احمد بن محمّد سبیعی (زنده در ۸۵۴ ق) که نسخه‌ای از آن تا به حال شناسایی نشده است. [الذریعه ۱۴/۱۸].

نسخهٔ حاضر گویا یکی از این شرح‌ها بوده و خطبهٔ شارح را فاقد است و از انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «قال قدس الله سره فی اوّل خطبة القواعد الحمدلله اقول الحمد هو الثناء الجمیل علی جهة التعظیم و التبجیل علی الافعال الحسنة الاختیاریة فالثناء... یدخل تحته الجمیل و غیره کما یقال ذو ثناء حسن و ذو ثناء غیرحسن فتقییده بالجمیل کالفصل لیخرج عنه غیره و تقییده بالتعظیم و التبجیل لفصل آخر لیخرج به الثناء بالجمیل علی جهة الاستهزاء...».

آغازکتاب النکاح : «کتاب النکاح و هو فی اللغة الضم یقال تناکحت الاشجار اذا انضم بعضها الی بعض».

انجام نسخه : «قوله و روی ان لکل نقطة تظهر النقطة دینارا هذه الروایة رواها الصدوق و ابن الجنید و الشیخ روی عن یونس الشیبانی عن الصادقعليه‌السلام ان النقطة».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در اوّل نسخه تملک محمّد بن علی بن محمّد نباطی شعبان ۸۶۳؛ با حواشی به امضای مهدی و دیگران؛ جلد : تیماج دورو، مشکی، مجدول گرهی.

۳۳۰ برگ؛ ۱۳/۵×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۲۶].

﴿ ۱۴۱۰۲ ﴾

کلیات نصیبی کرمانشاهی **(شعر ـ فارسی)**

از : میرزا محمّدخان بن موسی بیک کرمانشاهی لکهنویی [1] (زنده در ۱۲۶۰ ق)

۱ـ برای شرح حال شاعر ر.ک : تذکرهٔ صبح گلشن ص ۵۲۰ ـ ۵۲۱؛ قاموس الاعلام ۶/۴۵۸۰؛ ریحانةالادب ←

کلیات شاعر است با تخلص «نصیبی». شامل چهار مثنوی فارسی مفصل از شاعر که آن‌ها را در هند در سال‌های ۱۲۴۹ ـ ۱۲۵۲ ق سروده است. این مثنوی‌ها عبارت‌اند از :

۱ ـ رونق المجالس = قصص الانبیای منظوم «ص ۳ ـ ۴۹۹»

شاعر در این منظومهٔ مفصل قصهٔ پیامبران قبل از پیامبر اسلامﷺ را برای استماع دوستانش به نظم آورده و در ۱۲۵۲ آن را به پایان رسانیده است. او شرح حال و معجزات پیامبراسلامﷺ را در منظومهٔ جداگانه‌ای به نظم کشیده ولذا در این منظومه متعرض آن نشده است.

آغاز :

به آن نامی کـه آن از عـین ذات است — به آن ذاتی که در او هر صفات است

بـه آن نـامی کـه ذاتش بـی‌زوال است — که اندر هر صفت مثلش مـحال است

انجام :

بـــه وصـــف و مـدح اشـجع مـرتضی را

شـــــده مـــــحشور جـــمع انـــبیا را

بـــه سـال نـظم چـون مـه گشت سـادس

که یک جلد است رونق بر مجالس (۱۲۵۲)

۲ ـ ید بیضا در قصهٔ حضرت موسی «ص ۴۹۹ ـ ۶۰۹»

منظومهٔ مفصلی است در تاریخ و داستان حضرت موسیؑ. این مثنوی را شاعر در سال ۱۲۴۹ ق سروده است.

آغاز :

ابـتدای نـامه نـام یـار بـه — نام شوخ پرده‌گی دلدار بـه

آنکه اشیا را نبودی کـرد بـود — آنکه هر بودی ازو گردد نبود

← ۲۰۰/۴؛ فرهنگ سخنوران ص ۶۰۴.

انجام :

ای نصیبی گو برای دوستان	مصرعی بی تعمیه تاریخ آن
سال تاریخ کتاب ما بود	آن ید و بیضی که بر موسی بود

۳ ـ سلیمان و بلقیس «ص ۶۰۹ ـ ۶۶۴»

منظومه‌ای است در داستان سلیمان و بلقیس و آوردن تخت او از سبا. شاعر آن را در سال ۱۲۵۱ ق سروده است.

آغاز :

ابتدا نامی که ابن برخیا	خواند و تخت آورد از [ملک سبا]
آن گرامی نام نام داور است	مطلع دیوان دل زان ... است

انجام :

حق کند رحمت بر آن نیکو نهاد	کو نصیبی را کند با خیر یاد
نک ز تاریخش گرفتم در رقم	هست آنچه گفته‌ام بی‌کیف و کم

۴ ـ طریق النجات «ص ۶۶۵ ـ ۶۹۲»

مثنوی است در پند و اندرز که مؤلّف در آن مضامین چهل سورهٔ قرآن کریم را در چهل صحیفه در سال ۱۲۵۲ ق به نظم کشیده است.

آغاز :

به نامی که موجود اشیا از اوست	ز هر شیء نفعی هویدا از اوست
همه جا بلندی و پستی از اوست	زبردست را زیردستی از اوست
... به توفیق بخشنده هر سخن	که بخشیده طبع سخن را به من
چه موزون بود طبع نبود سزا	که غافل نشینی ز ذکر خدا
... نکو این کتابی ز احکام حق	کنم ذکر هر حرف آن در ورق
نهم نام او را طریق نجات	که باشد نجات من از هر جهات
چهل سوره باشد که پروردگار	... عطا کرده در روزگار

انجام:

ز هجرت بدی عین با را و نون | که گفتم من این نظم را از بطون
نصیبی بگو انبیاء را تمام | ز آدم به خاتم هزاران سلام

نستعلیق؛ به خط شاعر، ۱۲۴۹ ـ ۱۲۵۲ ق؛ عناوین شنگرف؛ تمام اوراق کرم‌خوردگی دارد و ترمیم شده؛ جلد: گالینگور، مشکی.

۳۴۶ برگ؛ ۱۷/۵×۲۸/۵ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۲۴].

❖ ۱۴۱۰۳ ❖

جامع الکنوز و نفائس التقریر فی شرح الولدیة (آداب مناظره ـ عربی)

از: حسین بن شیخ حیدر تبریزی مرعشی رومی حنفی[۱] (زنده در ۱۱۷۶ ق)

شرح مزجی مفصلی است بر رسالهٔ «الولدیة» محمّد مرعشی ساچقلی‌زاده صوفی حنفی (۱۱۵۰ ق) مشهور به «الساجقلیة الصغری» که در آداب مناظره برای فرزندش نگاشته است. **[ظاهریه، الفلسفة و المنطق و آداب البحث ص ۲۱۲ ـ ۲۱۵ که هشت نسخه از این کتاب معرفی شده است].**

ساچقلی‌زاده رسالهٔ دیگری در همین موضوع به نام «تقریر القوانین المتداولة من علم المناظرة» تألیف نموده که به «الساجقلیة الکبری» مشهور است. **[ذیل کشف الظنون ۳۱۵/۱ و ۳۵۷].**

آغاز: «الحمدللّه الذی هدا خیر عباده سبیل الصواب و جعلهم من المدافعین المباحثین لاظهار الصواب و الصلوة علی من اولی جوامع الکلم و فصل الخطاب و بعث الی الخلق من قبل الباری بقرآن و کتاب و علی آله و اصحابه المتأدبین بخیرالآداب و بحسن النظر».

انجام: «والحمدللّه جملة اسمیة معطوفة علی جملة و سلام علی المرسلین ربّ العالمین و هذا ایضا مشهور مستغن عن البیان فنعم ما وصفه الاستاد حیث اقتبس فی اخر الرسالة...».

۱ـ برای شرح حال مؤلف ر.ک: معجم المؤلفین کحاله (چاپ جدید) ۶۰۹/۱.

نسخ؛ بی‌کا؛ ۱۲۱۹؛ نشانی‌ها شنگرف؛ تمام صفحات جدول شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد : مقوائی، عطف پارچه‌ای، لولادار.

۷۰ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۴۷].

﴿ ۱۴۱۰۴ ﴾

جنگ اشعار فارسی

از : ؟

جنگی است شامل اشعار شاعران پارسی‌گوی. در آن دو منظومه نیز درج شده که عبارتند از :

۱ ـ روضة المحبین = ده نامه «۱۶۴ پ ـ ۱۷۶ پ» **(منظومه ـ فارسی)**

از : ابن عماد خراسانی شیرازی (۸۰۰ ق)

ده نامهٔ منظوم خیالی است که بین عاشق و معشوق رد و بدل شده است. در آغاز، مقدّمه‌ای به نظم دارد در توحید باری و مدح حضرت پیامبرﷺ و سبب نظم داستان. شاعر این مثنوی را در سال ۷۹۴ ق به پایان رسانیده است.

[منزوی ۲۸۴۵/۴؛ دانشگاه ۱۷۱/۸ و ۲۳۰۸/۱۱؛ الذریعه ۲۸۳/۸؛ مشار، فارسی ۲۷۰۸/۲].

آغاز :

الحمد لخالق البرایا   و الشکر لواهب العطایا

ای نام تو صدر هر کتابی   آرایش فصل هر کتابی

انجام :

یا ربّ بصلاح توبه کاران   یا ربّ بصلاح رسته گاران

کرده گذری رفیق توفیق   بنمای مرا طریق تحقیق

۲ ـ قصیدهٔ رشحة الحال «۱۷۶ پ ـ ۱۷۸ پ و ۱۹۴ پ»

از : نورالدین عبدالرحمن جامی (۸۹۸ ق)

آغاز :

منم چو گوی به میدان فسحت مه و سال   بصولجان قضا منقلب ز حال بحال

اسامی شاعرانی که شعرشان در این جنگ آمده عبارت‌اند از :

زکی همدانی، حکیم شفایی، رکنا، مؤمن حسین، میرزا فصیح، محوی، نصیر مولوی، میرزا ابراهیم، گوهری، شاهی، امیرخسرو، ملک قمی، عصمت، رسمی لاهیجی، هاتفی، فضولی، اقدسی، میرشرف، طالب آملی، حاتم، مولی نصرالله ولی، امیر محمّد زرگر، معنوی بغدادی، کاسبی، مولانا شکیبی، احسن، خواجه حسین ثنائی، شیخ علی‌نقی، ابن حسام، خواجه کمال، مولانا رومی، ناظر سمرقندی، وحید، نجم‌الدین کبری، ملّا حسین واعظ کاشفی، رکن زرگر، خواجه عصمت بخاری، قدسی مشهدی، شافعی، میراسیری، خاقانی، کاتبی، نظام استرآبادی، خواجه سلمان، طفیلی، ضیای دسپولی، عبدالواسع جبلی، سیف اسفرنک، میر حضوری، قیاس، شاه طاهر دکنی، مسیحی، حکیم آذری، شرف، عبدی گنابادی، شرفی ساوجی، میرهاشمی، خواجه حسن دهلوی، غضنفر، امام فخر رازی، بابافغانی، منوچهر شصت کله، غزالی مشهدی، کشوری، ولی دشت بیاضی، عمیدالملک شمس‌الدین، عثمان مختاری، جمال‌الدین خطیب، خواجه مجیر، خلیل، ده نامه ابن عماد، تقی، اسیری، بزمی، قندی سمرقندی، قصیده شیخ نظام، رودکی، حکیم بوعلی، منظومه هدایت آب حیات، ساقی‌نامهٔ قدسی، محمّد یوسف جرپادقانی، خواجه غیاث نقشبندی، حشری تبریزی، مشکی، اثیرالدین، آصفی، مهستی، همایون پادشاه، نعیمی، ملیح طوسی، بیرام خان، گنج العارفین، ماهانی، رباعیات فردوسی، ابن یمین.

آغاز جنگ :

زآن آیتی به مکتب عشق تو خوانده‌ایم   معنی آن به محکم و میرم نمی‌دهیم

یک جرعه ز جام تو در کام رسید   زآن قطره‌ای به کوثر و زمزم نمی‌دهیم

انجام جنگ :

بگیر این نکته‌ها را سربسر یاد   که زیرا این همه پند است و ارشاد

چو این گنج از برای عارفانست　　　کسی کاین گنج دارد عارف آنست

نستعلیق؛ حاج محمّد سندی، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد : تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۲۲۴ برگ؛ ۱۶×۲۱ سانتی متر؛ ۱۲ سطر (چلیپایی)؛ [ثبت ۸۷۷۴۵].

﴿ ۱۴۱۰۵ ﴾

مجموعه

۱ ـ البحر المورود فی المواثیق و العهود «۱ پ ـ ۱۵۲ ر»　　　**(عرفان ـ عربی)**

از : عبدالوهاب بن احمد بن علی شعرانی شافعی (۹۷۳ ق)

رسالهٔ مفصلی است در عرفان. مؤلّف در آن عهدهایی که خدای تعالی از انسان گرفته با عنوان «اخذ علینا العهود» به صورت پند و اندرز بیان نموده و در آخر نام اساتید دهگانه خود را که این عهدها را از وی گرفته‌اند ذکر نموده است.

[ظاهریه، تصوف ۱۶۵/۱ که پنج نسخه از این رساله را معرفی نموده است، سرکیس ۱۱۳۰/۲؛ کشف الظنون ۱۴۴۱/۲ با عنوان «کتاب العهود»].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «ثم ارسلها من طریق بعیدة الی بعض... من غیر اجتماعه بی فداد بها فی الجامع... انظرو الی هذا الکتاب الذی الفه».

انجام : «و الشیخ العارف باللّه تعالی الکامل المحقق الامی الاحمدی سیّده علی الخواص و هو... عهوداً علیّ رضی الله و نفعنا الله تعالی بهم فی الدنیا و الآخرة آمین و صلی الله علی سیّدنا محمّد و علی سایرالانبیاء... و رضی الله عن اصحاب رسول الله اجمعین و الحمدللّه ربّ العالمین».

۲ ـ صندوق الجوهر «۱۵۲ پ ـ ۱۶۱ پ»　　　**(عرفان ـ عربی)**

گویا از : شهاب‌الدین سهروردی، شیخ اشراق

رسالهٔ کوتاه عرفانی است شامل حقایقی که بر مؤلّف در اثنای سیر و سلوک کشف شده است. در آغاز آن وصایایی دارد کوتاه با عناوین «ما رایت» و بعد از آن فصول کوتاهی با این عناوین:

فی نعت الفقیر السالک، باب فی حقیقة دخول الفقیر الخلوة، فصل فی معرفة النفس و عیوبها، فصل فی نصیحته الفقیر و ارشاده، فصل فی تفصیل الفقیر و اختباره، باب صفة طریق الله.

آغاز: «الحمدلله الذی یعلم مکاییل البحار و مثاقیل الجبال و مرسل السحاب الثقال... و بعد سألتنی وفقک الله تعالی عن شرح بعض ما اعطانی الله من نعمة الفقر».

انجام:

مـــدرس قـــلبی وذا مـــعبدی	و تکرار ذنبی و علم تقدیسی
نـــفسی ابـــلیس فـــجربتها	تـــعوذوا مـــن شـــر ابـــلیسی

نسخ؛ رسالهٔ اوّل بی‌کا، چهارشنبه اوایل شعبان ۱۰۷۶؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ برگ اوّل نسخه پاره شده و ناقص است؛ در آخر نسخه تملک الشیخ محمود الزّیناوی؛ جلد: مقوائی، عطف تیماج (فاقد طبله اوّل است).

۱۶۱ برگ؛ ۱۴/۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۴۳].

﴿ ۱۴۱۰۶ ﴾

المفصل فی صنعة الاعراب **(نحو ـ عربی)**

از: جارالله محمود بن عمر زمخشری (۵۳۸ ق)

[مجلس ۱۹۴/۲۵، ش ۷۱۹۵]. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «من اسباب... و تکرر واحد و هی العلمیة و التانیث اللازم لفظاً او معنی فی سعاد و طلحة و وزن الفعل الذی یغلبه فی نحو افعال فانه فیه اکثر منه فی الاسم».

انجام: «فصل و قد عدلوا فی بعض ملاقی المثلین و المتقاربین لاعواز الادغام... و اذا کانوا ممن یحذفون مع امکان الادغام فی یتّسع و یتّقی فهم مع عدم امکانه احذف تم».

نسخ معرب؛ سعید بن محمّد بن ابی‌سعید بن محمّد بن علی بن محمّد بن علی بن الولید الهراسکانی، یکشنبه غرهٔ ذی‌حجهٔ ۵۸۹؛ با حواشی مفصل در چند برگ اوّل نسخه؛ در آخر نسخه چنین آمده:

«تم کتاب المفصل فی صنعة الاعراب و اخذ الشیخ فی صنعته غرّة شهر رمضان سنة ثلث عشرة و خمس مائة و فرغ من اتمامه غرة المحرم سنة خمس عشرة و خمس مائة و فرغ من انتساخه العبد المذنب المحتاج الی رحمةاللّه تعالی و غفرانه سعید بن محمّد بن ابی‌سعید بن محمّد بن علی بن محمّد بن علی بن الولید الهراسکانی غفرالله له و لجمیع المؤمنین وقت صلوة العصر یوم الاحد غرة ذی‌حجه سنه تسع و ثمانین و خمس مائه حامدالله تعالی و مصلیا علی نبیه محمّد و آله من نسخة بخط الشیخ العالم البارع محمّد بن احمد بن ایوب من نسخة بخط (پاک شده) الامام العالم جمال‌الدین ابی الفتوح الحسین‌بن علی بن محمّد الرازی[1] متع‌اللّه (پاک شده) الشیخ الامام الاجل العالم العابد الزاهد نجم‌الدین فخرالاسلام صدرالاماثل زین‌الکتاب بدر الزمان تاج الادبا محمّد بن علی الراوندی حرس‌الله ایّامه بلطفه و فضله و کبت اعداه بفضله و کرمه و جوده و (پاک شده).»؛ جلد: گالینگور، مشکی.

۱۴۹ برگ؛ ۱۶×۱۹ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۴۲].

﴿ ۱۴۱۰۷ ﴾

تحفة الوزراء = تحفة الملوک (اخلاق ـ فارسی)

از: جلال محمّد اصفهانی

[مجلس ۱۱/۳۵، ش ۱۲۰۰۳/۱]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نستعلیق؛ خان لرخان پسر شاهزاده ملک ایرج میرزا الملقّب برئیس الاطباء، ۲۶ محرم ۱۲۷۹ در دارالسلطنهٔ اصفهان در مدرسهٔ چهارباغ؛ عناوین زرین، اوراق نسخه الوان است که در داخل برگ‌های مشکی وصالی شده؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۱ـ صاحب تفسیر «روض‌الجنان و روح‌الجنان».

۱۱ برگ؛ ۱۱×۱۸ سانتی متر؛ ۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۱۵].

﴿ ۱۴۱۰۸ ﴾

تهذیب الاحکام **(حدیث ـ عربی)**

از: شیخ‌الطائفه ابو جعفر محمّد بن حسن طوسی (۴۶۰ ق)

[مجلس ۹۶/۲۵، ش ۷۰۸۵]. نسخهٔ حاضر از «کتاب المزار» تا آخر تهذیب را شامل است.

آغاز: «کتاب المزار من کتاب التهذیب مختصر فی انساب النبی ﷺ و الائمه علیهم السلام... باب نسب رسول‌الله ﷺ و تاریخ مولده و وفاته».

انجام: «و قد ذکرنا نحن مستوفی فی کتاب فهرست کتب الشیعة و الحمدلله وحده و الصلوة علی سیّدنا محمّد... صلوات الله و سلامه علیه و علی اولاده الطیبین الطاهرین».

نسخ؛ محمّدباقر الخراسانی [آخر کتاب مزار]، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و مشکی؛ با حواشی به امضاء «م ت ق ر ره» و حواشی به نقل از کتب فقهی؛ در حاشیه تصحیح شده؛ در اوّل نسخه تملک ابوالقاسم با مهر بیضوی و تملک ابراهیم بن عبدالله الموسوی با مهر مربعی در غرّه ربیع‌المولود ۱۲۶۵ و تملکی در دارالسلطنه طهران در ۲۲ محرم ۱۲۸۲؛ در اوّل نسخه یادداشتی از محمّدعلی روضاتی مبنی بر استنساخ نسخه از روی نسخهٔ علّامه مجلسی؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر و لچکی مذهب با نقش گل و بوته، پشت جلد تیماج زیتونی.

۵۴۴ برگ؛ ۱۶×۲۸ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۲۰].

﴿ ۱۴۱۰۹ ﴾

ابکار الافکار **(کلام ـ عربی)**

از: سیف‌الدین علی بن علی بن محمّد آمدی (۶۳۱ ق)

رسالهٔ مفصلی است در علم کلام با نقل قول بسیاری از دانشمندان این فن. این رساله

شامل هشت قاعده است.

[مرعشی ۲۴۲/۲۰، ش ۷۹۱۲؛ کشف‌الظنون ۴/۱ در هر دو مصدر فهرست قواعد کتاب ذکر شده است].

نسخهٔ حاضر از آغاز کتاب تا «المسئلة السابعة فی ان الله تعالی...» را شامل است و بعد از آن ناتمام مانده و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «علی اربعة اقسام (ا) فی حد العلم و حقیقته (ب) فی العلم الضروری و اختلاف العلما فیه (ج) فی العلم الکسبی (د) فی احکام العلم ـ القسم الاوّل فی حدّ العلم و حقیقته امّا حقیقة العلم فقد اختلف العلماء فی العبارات الدالة علیها».

انجام نسخه: «مذهب بعض البصریین من المعتزلة ان الرؤیة منها حادثة بطریق التولد عن قیح العین و هو باطل علی ما یأتی ایضاً فی ابطال التولد والله اعلم المسئلة السابعة فی ان الله».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ تمام اوراق کرم‌خوردگی دارد؛ شش برگ اوّل و هفت برگ آخر نسخه سفید است؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، شمسه، مجدول، لولادار.

۷۳ برگ؛ ۱۷×۲۶ سانتی متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۱۳].

﴿ ۱۴۱۱۰ ﴾

مجموعه

۱ ـ رسالة فی الارث «۱ پ ـ ۳ ر» **(فقه ـ عربی)**

از: ؟

بخشی است از رساله‌ای در ارث، موضوع این بخش سهم ارث بطن ثانی است.

آغاز نسخه: «و کذلک عند محمّد ای کما یعتبر حال الاصول فی البطن الثانی کذلک یعتبر حال‌الاصول المتعددة اذا کان فی‌اولاد البنات المتساویة فی الدرجة بطون مختلفة».

انجام: «تمت الصور الاربع بتفاصیلها تأمل فانها من مطارح الازکیاء فلا تغفل فانه

بحث شریف مقصود فی هذا الفن تمت».

۲ ـ شرح کتاب الارث «۳ پ ـ ۸۸ پ» **(فقه اهل‌سنّت ـ عربی)**

از : ؟

شرحی است بر کتابی در ارث. ظاهراً این شرح بخشی از کتاب مفصل فقهی است. شارح در این شرح از شرح سرخسی[1] یاد نموده است.

این شرح به صورت مزجی و مفصل برگزار شده است.

آغاز : «قال رسول الله صلّی الله تعالی علیه و سلم الجمهور علی انّه الرسول اخص من النبی و یدل علیه ظاهر قوله تعالی و ما ارسلنا من قبلک من رسول و لا نبی».

انجام : «و علی الروایتین عن علی و ابن مسعود یعتبر موت الاکبر او لا... فقد اجتمع للام عشرون و لبنت کل منهما ستون و للمولی عشرة فالله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب».

۳ ـ شرح فقه اکبر «۸۹ پ ـ ۱۰۰ ر» **(فقه ـ عربی)**

از : احمد بن ابوالمنتهی محمّد مغنیساوی (قرن ۱۰ ق)

شرح مزجی کوتاهی است بر کتاب فقه اکبر ابوحنیفه نعمان بن ثابت (متوفای ۱۵۰ ق) این شرح در سال ۹۳۹ به پایان رسیده است.

[کشف‌الظنون ۱۲۸۷/۲؛ آستانهٔ حضرت معصومه علیهاالسلام ۴۵/۲، ش ۴۳۳].

آغاز : «الحمدلله الذی هدانا الی طریق السنة و الجماعة بفضله العظیم... امّا بعد فیقول العبد الضعیف... ان کتاب الفقه الاکبر الذی صنفه الامام الاعظم کتاب صحیح مقبول».

انجام : «و یثبت علی اعتقاد صحیح و عمل صالح من تعلق شیته الازلیة فی الازل بهدایة قول الامام الاعظم ابی‌حنیفة والله یهدی... اللهم یا هادی المهتدین اهدنا الصراط

۱ـ گویا شرح شمس الائمه محمّد بن احمد بن ابی‌سهل سرخسی متوفای ۴۸۳ ق که شرحی بر الجامع الکبیر محمّد بن حسن شیبانی حنفی دارد و گویا نسخهٔ حاضر بخشی از شرح دیگری بر همین کتاب است. [کشف‌الظنون ۵۶۷/۱ ـ ۵۷۰].

المستقیم».

۴ ـ رساله در فضیلت علم و عالم «۱۰۱ پ ـ ۱۰۳ پ» **(عربی)**

از : ؟

رساله‌ای کوتاه است در بیان فضیلت علم و علما و ترغیب بر کسب علم و دوری از حبّ دنیا.

آغاز : «اعوذ بالله ای الجئ الیه من الشیطان فیقال من شطن اذا بعد لبعده عن رحمة الرحمن او فعلان من مشاط اذا هلک لهلاکه فی الطغیان الرجیم فعیل».

انجام : «و قال یحیی بن معاذ ترک الدنیا شدید و ترک الآخرة اشد منه... و لو لم یکن فی النار سوی المحرومیة من انواع نعم الجنان لکان کافیا فی الخسران کیف و فیها انواع العقوبة التی سمعت».

۵ ـ شرح قصیدة یقول العبد «۱۰۶ ر ـ ۱۲۰ ر» **(اعتقادات ـ عربی)**

از : ؟

شرحی است بر قصیدهٔ یائیهٔ سراج‌الدین علی بن عثمان اوشی فرغانی حنفی (۷۵۷ ق).

[مرعشی ۲۲۶/۳، ش ۱۰۳۳ که نسخهٔ دیگری از این شرح در آن معرفی شده است؛ کشف‌الظنون ۱۳۴۹].

شرح دیگری بر این قصیده به نام «نفیس الریاض لاعدام الامراض» در شمارهٔ [۱۳۸۶۰/۱] معرفی گردید.

اوراق نسخهٔ حاضر در صحافی جابجا شده است.

آغاز :

«یقول العبد فی بدء الامالی   لتوحید بنظم کاللآلی

المراد بالعبد نفسه البدأ الابتداء و الامالی جمع الاملا هو الکتب عن ظهر القلب».

انجام :

«لعل الله یعفوه بفضل   و یعطیه السعادة فی المآل

العون مصدر بمعنی الفاعل... صلی الله علی سیّدنا... و الحمدللّه ربّ العالمین».

۶ـ شرح مقدمة الصلوة «(۱۲۰ پ ـ ۱۴۱ پ)» **(فقه ـ عربی)**

از: مولی احمد طاشکبری زاده (۹۶۸ ق)

شرحی است بر کتاب «مقدمة الصلوة» شمس‌الدین محمّد الفناری که در هشت باب تألیف نموده است. این شرح به صورت مزجی برگزار شده است.

[کشف الظنون ۱۸۰۲/۲].

آغاز مقدمة الصلاة : «الحمدللّه ربّ العالمین... اعلم ان العبد مبتلی ان یطیع اللـه فیثاب و بین ان یعصیه فیعاقب».

آغاز شرح : «الحمدللّه الذی جعل الصلوة تالیة للایمان و جعلها عماد... و علی آله و اصحابه اهل الرحمة و الرضوان امّا بعد فهذه شرح لمقدمة الصلوة التی جمعها العالم».

انجام شرح : «فلو کان یصلی تحت جدار المسجد فانهدم فانحذر من ذلک الجدار علی رأسه و ادماه و هو من قبیل سبق الحدث فلا یفسد الصلوة به و علی هذین الفصلین مسائل کثیرة تفسیرها فی الفتاوی».

۷ـ شرح الرسالة الوضعیة العضدیة «(۱۴۳ پ ـ ۱۵۶ ر)» **(ادبیات ـ عربی)**

از: ابوالقاسم بن ابی‌بکر لیثی سمرقندی (قرن ۹ ق)

شرح مزجی مفصلی است بر «الرسالة الوضعیة» عضدالدین ایجی (۷۵۶ ق) که در شمارهٔ [۱۲۶۵۵/۷] معرفی گردید.

آغاز : «الحمدللّه الذی خص الانسان بمعرفة اوضاع الکلام و مبانیه و جعل الحروف اصول کلمة... و بعد فلما شاع فی الامصار و ظهر ظهور الشمس فـی النـهار الرسـالة العضدیة».

انجام : «ان المعتبر فی الالفاظ هو حال الوضع و الموضوع له فی ذو امر کـلی و ان استعمل ههنا فی شخص فلا یکون جزئیا بخلاف زید فانه جزئی لوضعه تمت».

۸ـ آداب البحث و المناظرة «۱۵۷ پ ـ ۱۵۹ پ» **(عربی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در آداب بحث و مناظره. در فهرس مخطوطات دارالکتب الظاهریة، الفلسفة و المنطق و آداب البحث، ص ۱۹۲ رساله‌ای با عنوان الرسالة الحسینیة فی آداب البحث از حسین افندی معرفی شده که آغاز آن با نسخهٔ حاضر برابر است ولی گویا آن رساله شرح رسالهٔ حاضر است.

آغاز : «یا من وفقنا لوظایف البحث فی التحریرات و التحقیقات و یامن یسّرنا... و هذه عجالة کافیة لوسائل السائلین لوظائف الکلام و علالة شافیة لعلل المعللین».

انجام : «و امّا المعارضة التقدیریة بلا اعتبار الدعوی و لعل الصوب السابق لبعض الفضلاء خارجا ههنا لکن بلا استثناء و قس علیه التقییدات و التخصیصات الواقعة فی التحریرات و التحقیقات تمت».

۹ـ اظهار الاسرار «۱۶۰ پ ـ ۱۷۱ پ» **(نحو ـ عربی)**

از : محمّد بن پیرعلی برکلی (۹۸۱ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در نحو. شرح آن به نام «نتایج الافکار» در جلد ۲۵، صفحهٔ ۷۳، شمارهٔ [۷۰۶۳/۱] معرفی گردید.

آغاز : «الحمدللّه ربّ العالمین و الصلوة و السلام علی محمّد و آله اجمعین و بعد فهذه رسالة فیما یحتاج الیه کل معرب اشد الاحتیاج و هو ثلثة اشیاء».

انجام : «یجوز بناؤها علی الفتح نحو لا رجل ظریف و اعرابها رفعا و نصبا نحو لا رجل ظریف و ظریفا تمت الکتاب...».

۱۰ـ العوامل المائة «۱۷۲ پ ـ ۱۷۵ ر» **(نحو ـ عربی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در نحو در سه باب (العامل، المعلول، الاعراب). این رساله به غیر از العوامل المائه جرجانی و ملّامحسن قزوینی است.

آغاز : «الحمدلله ربّ العالمین و الصلوة علی محمّد و آله اجمعین و بعد فاعلم انه لابد لکل صاحب معرفة الاعراب من معرفة مائة شیء ستون منها تسمی عاملا ثلاثون تسمی معمولا».

انجام : «ثم الاعراب ان ظهر فی اللفظ یسمی لفظیا کما فی الامثلة المذکورة و ان لم یظهر بل قدر فی آخره یسمی محلیا نحو توکلنا علی من یأتی الخیر تم».

۱۱ - آداب البحث و المناظرة «۱۷۵ ر - ۱۷۸ ر» **(عربی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در آداب بحث و مناظره. رسایل آداب البحث و المناظرة در «فهرس مخطوطات دارالکتب الظاهریة، الفلسفة و المنطق و آداب البحث» تألیف عبدالحمید الحسن ص ۱۸۷ - ۲۱۶ معرفی شده‌اند.

آغاز : «الحمد لله حمدا یلیق بنواله و الصلوة علی سیّدنا محمّد و آله امّا بعد حمدالله ان هذه الحدود معرفتها فریضة و معانیها غریبة و ان کانت قلیلة لکن فضیلتها نبیلة».

انجام : «و حدّ التسبیح عبارة عن تعبد الرب عن اوصاف جمیع المخلوقات قیل الشکر فعل ینبیء... النهی فی اللغة المنع و فی الاصطلاح استدعاء ترک الفعل تمت».

۱۲ - شرح ابیات الضوء «۱۷۸ پ - ۱۸۸ ر» **(فقه - عربی)**

از : اسماعیل بن علی

شرحی است بر شواهد شعری کتاب «ضوء المصباح» تاج‌الدین محمّد بن محمّد اسفراینی به همان ترتیب کتاب.

آغاز : «الحمدلله الذی بسط الارض و رفع السماء و تفرد بالعظمة و الکبریاء... و علی آله و خلفائه خیر الآل و خیرالخلفاء امّا بعد... هذه رسالة حالة الابیات الضوء...

و بعد غد یا لهف نفسی من غد　　　اذا راح اصحابی و لست برایح».

انجام : «بل بلدة ذی صعد و احباب و البلد متعلق بعامل محذوف و ای سرت رب المفازة ذی صعد صفته بلدة و احباب معطوف علی صعد تمت».

نسخ؛ رسالهٔ دوم و سوم عمر بن محمّد، ۱۱۰۷ و ۱۱۱۲؛ رسالهٔ آخر محمّد بن حسن، بی‌کا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد : مقوائی، عطف و حاشیه تیماج مشکی، لولادار.
۱۸۸ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۱۲].

﴿ ۱۴۱۱۱ ﴾

تمهید القواعد **(نحو - عربی)**

از : ؟

تلخیص و تهذیبی است از شرح اثیرالدین ابی حیان محمّد بن یوسف اندلسی (۷۴۵ ق) بر کتاب «تسهیل الفوائد و تکمیل المقاصد» جمال‌الدین ابی عبدالله محمّد بن عبدالله معروف به ابن مالک نحوی (۶۷۲ ق) که آن را به نام یلنغا عمری اشرفی تألیف نموده است.

ابوحیان اندلسی در شرح خود که آن را «التخییل الملخص من شرح التسهیل» نامیده شرح ابن مالک را که بر کتاب خود نوشته و فرزندش آن را تکمیل کرده، تلخیص نموده است. [کشف‌الظنون ۱/۴۰۵].

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز : «الحمدللّه مطلق السنة الحامدین باحلی مقال و مقید کلام الراشدین عن التحریف من غیر اعتقال... و بعد فان کتاب تسهیل الفواید و تکمیل المقاصد للعلامة».

انجام نسخه : «الرابع عشر کونها تالیة لاحق بالظرف المختص و المراد بذلك الجار و المجرور المختص... و الجملة‌المشتملة لافایدة نحو قصدک غلامه رجل قال المصنف».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در اوّل نسخه تملک سیّدمحمّدعلی بن محمّدهاشم الموسوی الروضاتی الاصفهانی؛ جلد : تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر و لچکی با نقش گل، مجدول گرهی، عطف تیماج سرخ.
۲۳۳ برگ؛ ۲۰×۳۱ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۲۱].

﴿ ۱۴۱۱۲ ﴾

دیوان نشأهٔ تبریزی

(فارسی)

از: زین‌العابدین عبدالرزاق مشهدی مازندرانی تبریزی (۱۲۰۸ ق)

دیوان اشعار شاعر است با تخلص «نشأه». او از اولاد جهانشاه ترکمان بوده و نامش عبدالرزاق ملقب به زین‌العابدین و از اهالی مشهد است که مدّتی مستوفی مازندران و در اواخر عمر مقیم تبریز گردیده و در همان شهر در سال ۱۲۰۸ ق روی در نقاب خاک کشیده است. نام کامل وی چنین است: زین‌العابدین میرزا عبدالرزاق مستوفی مشهدی مازندرانی تبریزی متخلص به نشأه. تعدد عنوان وی در تذکره‌ها (نشأهٔ مشهدی، نشأهٔ مازندرانی و نشأهٔ تبریزی) موجب گردیده که عدّه‌ای وی را چند شاعر قلمداد نمایند.[۱]

[دانشگاه ۲۹۳۵/۱۲؛ منزوی ۲۵۷۱/۳؛ الذریعه ۱۱۸۷/۹ با عنوان «نشأهٔ تبریزی» و ۱۱۸۹ با عنوان «نشأهٔ مشهدی»].

نسخهٔ حاضر اشعار فارسی و چند مثنوی ترکی شاعر را شامل است و در آن این بخش‌ها موجودند:

الف: غزلیات به ترتیب حروف تهجی «۱ ر - ۵۹ ر»

آغاز:

دم صبح سعادت از ثنایت لوح عنوانها
ز حمدت مطلع خورشید هر بیتی ز دیوانها
زبان را رشتهٔ یاقوت از ذکر تو در کامش
دهان را سبحهٔ گوهر بکف از عقد دندانها

۱- برای شرح حال شاعر ر.ک: لغت‌نامهٔ دهخدا، مادهٔ نشأه؛ تذکرهٔ حزین ص ۱۲۴؛ قاموس الاعلام ۴۵۷۶/۶؛ صبح گلشن ۵۱۷؛ آتشکدهٔ آذر ص ۴۳۰.

انجام :

کسی را پیش نادان حرف حق باطل کند ای دل

نمی‌دانم چرا گفتی نمی‌دانم چرا کردی

تو می‌گفتی که با گفتار یکسان است کردارم

چه سان با هستی خود نشأه ترک ماسوا کردی

ب : **مثنویات** (چند مثنوی به فارسی و ترکی) «۵۹ ر ـ ۶۲ پ»

آغاز :

اوصاف علی برون ز حدّ احصاست — از قول نبی علو شأنش پیداست

واجب نتوان گفت و لیکن ذاتش — از عیب منزّه است بی‌عیب خداست

ج : **قطعه ادبی** به فارسی «۶۳ ر ـ ۶۵ ر»

مقامه‌ای است ادبی به نظم و نثر.

آغاز :

الا ای بزرگ بزرگی نشان — که همخوابه بادت عروس جهان

ز روی تو نور یقین ظاهر است — تویی مؤمن امّا دلت کافر است

انجام : «مریم احترام شیرین کام فرموده مادام الحیوة در سلک غلامان حلقه به گوش خود منسلک گرداند.

تو مسیحا نفسی نیست ز انفاس تو دور — که بدل لالهٔ داغم گل مریم گردد

والسّلام علیکم و لمن تبعکم».

شکسته نستعلیق زیبا؛ میرزا محمّدعلی منشی اصفهانی، ۱۱۶۴؛ در صفحهٔ اوّل تملک محمّد رفیع بن محمّد شفیع تبریزی با مهر بیضوی «لا اله الا الله الملک الحقّ المبین محمّد رفیع ۱۱۸۱»؛ جلد : تیماج دورو، مشکی، در وسط طبله گل و بوته مذهب، مجدول مذهب؛ پشت جلد تیماج سرخ، مجدول مذهب.

۶۶ برگ؛ ۱۱×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۲۸].

﴿ ۱۴۱۱۳ ﴾

عوالم العلوم و المعارف (حدیث ـ عربی)

از: شیخ عبدالله بن نورالله بحرانی (قرن ۱۲ ق)

[مجلس ۲۵/۱۵۰، ش ۷۱۳۸].

نسخهٔ حاضر جزء اوّل از «کتاب المطاعن» «۱ ر ـ ۹۶ پ» و جزء دهم از «احوال النبی ﷺ» «۹۷ پ ـ ۱۲۸ پ» را شامل است و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «و ان الجنة حقّ و ان النار حقّ قالوا نشهد قال و انا من الشاهدین قال الستم تشهدون ان رسول‌الله ﷺ حدثنا ان شر الاولین و الاخرین اثناعشر».

آغاز جزء دهم : «الجزء العاشر من کتاب احوال النبی ﷺ من کتاب عوالم... ابواب اخبار الله تعالی النبی بموته...».

انجام نسخه : «فنادت الانصار من وراء البیت یا علی انا نذکرک اللّه و حقنا الیوم من رسول‌الله ﷺ ان... ادخل منا رجلا یکون لنا به حظّ من مواراة رسول‌اللّه ﷺ فقال».

نسخ؛ محمّدمهدی بن محمّدباقر الیزدی التفتی [۹۶ پ]، یکشنبه ۱۳ جمیدی‌الثانی ۱۲۵۹ (برای حاج محمّد ابراهیم القزوینی نوشته شده)؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد : مقوائی، عطف تیماج قهوه‌ای.

۱۲۸ برگ؛ ۱۴×۲۲ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۲۳].

﴿ ۱۴۱۱۴ ﴾

مجموعه

۱ ـ رسالة فی (عدم انفعال ـ بیان حکم) الماء القلیل «۵ پ ـ ۲۲۲ پ» **(فقه ـ عربی)**

از: صدرالدین محمّد بن محمّدباقر رضوی همدانی (زنده در ۱۱۶۰ ق)

بحث مفصلی است در احکام فقهی آب قلیل.

[الذریعه ۱۸۵/۵،ش ۱۲۳۸ با عنوان «کتاب الطهارة» که گویا همین نسخه را ملاحظه نموده است، تم گلپایگانی ۸۲/۳، ش ۱۸۶۲/۱۱؛ غرب همدان ۱۷۹ ش ۲۶۵؛ مقدّمه‌ای بر فقه شیعه ۲۸۳].

از همین مؤلّف کتاب «شرح الوافية» در جلد ۲۵، صفحهٔ ۳۶۴، شمارهٔ [۷۳۷۷/۴] معرفی گردید.

هم‌چنین مؤلف اثر مفصلی در مسائل فقه از طهارت تا دیات موسوم به «استقصاء النظر» دارد که نسخه‌ای از جزء اوّل و دوم آن تا پایان احکام اعتکاف در [مرعشی ۲۷۴/۷، ش ۲۷۰۴] معرفی شده است.

فهرست مطالب کتاب در اوّل نسخه ذکر شده است.

آغاز: «الحمدللّه ربّ العالمین و الصلوة و السّلام علی افضل المرسلین و آله الطیبین الطاهرین المعصومین امّا بعد فیقول العبد القلیل البضاعة... ان هذه الرسالة مشتملة علی بیان حکم الماء القلیل».

انجام: «سألوا اباجعفر عليه السلام عن شراء اللحم من الاسواق و لایدری ما صنع القصابون... و لاتسأل عنه و رواه ایضاً الصدوق بسنده الی هؤلاء الفضلاء عنه عليه السلام».

۲ ـ الاجازة الکبیرة «(۲۲۳ پ ـ ۲۴۹ پ)» **(تاریخ ـ عربی)**

از: عبدالله بن نورالدین بن نعمة الله جزایری (قرن ۱۲ ق)

اجازه‌نامه‌ای است که مؤلّف برای چهار نفر از علمای حویزه (شیخ محمّد بن کرم‌الله حویزی، شیخ ابراهیم بن خواجه عبدالله بن کرم‌الله، شیخ ابراهیم بن شیخ عبدالله بن ناصر حویزی و شیخ محمّد بن شیخ محمّد مقیم بن شیخ درویش محمّد اصفهانی غروی) در روز یک‌شنبه ۲ جمادی‌الثانی ۱۱۶۸ نگاشته‌است. این اجازه‌نامه به تحقیق جناب آقای محمّد سمامی حائری توسط کتابخانهٔ آیت الله مرعشی نجفی در قم، ۱۴۰۹ ق، در ۴۱۶ صفحه به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۲۰۶/۲ ش ۱۰۷۷؛ طبقات اعلام‌الشیعه قرن ۱۲ ص ۴۵۷؛ معجم‌المطبوعات العربیه، رفاعی ۲۷۳].

آغاز: «الحمدللّه المتواترة نعمائه المتظاهرة آلائه المسلسلة مکارمه المستفیضة مراحمه... و بعد فیقول الضعیف... أن مواهب الله علی العباد خارجة عن الحصر».

انجام : «و لولاخوف الاطالة لاوردنا لجميع ما ذكرناه امثلة بها تتضح جليلة الحال و قد نبهت على نبذ منها فى شرح النخبة خامسها و هى خاتمة الشروط... و وفقنا جميعاً للعلم و العمل».

نسخ؛ رسالهٔ اوّل نورالدين بن نعمت‌الله الحسينى، محرم ۱۱۵۴؛ رسالهٔ دوم گويا به خط مؤلّف؛ عناوين و نشانی‌ها شنگرف؛ با حواشى به امضاء «منه سلمه‌الله»، در حاشيه تصحيح شده؛ جلد : تيماج، مشكى، مجدول.

۲۴۹ برگ؛ ۱۵×۲۰ سانتى متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۳۱].

﴿ ۱۴۱۱۵ ﴾

مجموعه

۱ ـ مبادى الوصول الى علم الاصول «۱ ر ـ ۴۲ ر» **(اصول فقه ـ عربى)**

از : علّامه حسن بن يوسف بن مطهر حلّى (۷۲۶ ق)

[مجلس ۲۶/۲۲۶، ش ۷۷۳۵].

آغاز : «الحمدللّه المتفرد بالازلية و الدوام المتوحد بالجلال و الاكرام... امّا بعد فهذا كتاب مبادى الوصول الى علم الاصول قد اشتمل من علم اصول الفقه».

انجام : «البحث التاسع فى الاستصحاب الاقرب انه حجة... الظن بالنفى لابد له من دليل وليكن هذا آخر ما تذكره فى هذه المقدّمة و الحمدللّه... و حصول ما اوردناه».

۲ ـ شامل الوصول فى شرح مبادى الاصول «۴۳ ر ـ ۹۹ ر» **(اصول فقه ـ عربى)**

از : سيّد عميدالدين بن عبدالمطلب بن مجدالدين بن ابى الفوارس اعرجى (۷۵۴ ق)

شرحى است بر كتاب «مبادى الاصول» علّامهٔ حلّى. شيخ آغابزرگ در الذريعه [۱۴/۵۳ و ۱۶/۱۰، ش ۴۰] نام اين شرح را «نهاية البادى» و «غايه البادى» دانسته كه صحيح نيست. «نهاية البادى» يا «غاية‌البادى» نام شرح جرجانى است كه در جلد ۲۵، صفحهٔ ۷۵، شمارهٔ [۷۰۶۴] معرفى گرديد.

نسخهٔ حاضر تا اوّل «الفصل الحادی عشر فی الترجیح» را شامل است و از انجام افتادگی دارد.

آغاز : «الحمدللّه الذی عجز عن ادراک هویته الاوهام و قصر عن تصور ذاته الافهام... [و بعد] فلما افاض الله تعالی علی دواعی الاستکمال و قرنها بالتوفیق».

انجام نسخه : «الفصل الحادی عشر فی الترجیح الی قوله... و ان اخذت بدلیل الحظر فقد حرمت علیک و لا یکون ذلک اذنا فی العقل و الترک بل یکون ذلک».

نسخ؛ رسالهٔ اوّل (نام کاتب پاک شده)، ۸۰۲؛ نشانی‌های رسالهٔ اوّل شنگرف، جای عناوین رسالهٔ دوم خالی مانده؛ رسالهٔ اوّل مقابله شده و دارای حواشی توضیحی است؛ در اوّل نسخه تملک ابوعلی بن المرحوم محمّد حسین الموسوی الشوشتری ۳ شعبان ۱۲۷۷، در برگ ۴۳ یادداشتی از حسن بن محمّد الحسینی المازندرانی اصلاً و النجفی مولدا و مسکنا الشهیر بالطریحی نزیل دارالمؤمنین قم که سلخ ربیع‌الثانی ۱۱۰۰ نوشته است؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، مجدول گرهی.

۹۹ برگ؛ ۱۳×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۳ ـ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۳۲].

﴿ ۱۴۱۱۶ ﴾

التحفة السنية فی شرح النخبة المحسنية = شرح نخبهٔ فیض (اخلاق ـ عربی)

از : سیّد عبدالله بن نورالدین جزائری تستری (۱۱۷۳ ق)

[مجلس ۳۵/۲۶، ش ۷۵۳۸]. نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «بالتحفة السنية فی شرح النخبة المحسنية و قد کان تصدی لهذا المرام والدی العلّامة الامام اعلی الله مقامه فی دارالسّلام فشرح منها بضعة فی مجلد یسیر و عاقه عن انهائه عوائق الدهر العسیر».

انجام نسخه : «تفجرت ینابیع الحکمة من قلبه علی لسانه و قوله ﷺ لاتجعلوا بطونکم قبور الحیوانات و هما بمراحل».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نشانی‌ها مشکی؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد : مقوائی، عطف

تیماج.
۱۶۹ برگ؛ ۱۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۳۴].

﴿ ۱۴۱۱۷ ﴾

کفایة الاصول (اصول فقه ـ عربی)

از: آخوند ملّا محمّدکاظم بن حسین خراسانی (۱۳۲۹ ق)

[الذریعه ۸۸/۱۸؛ معجم‌المطبوعات العربیة، رفاعی ۱۹۷ که در آن سیزده چاپ از این کتاب معرفی شده است]. نسخهٔ حاضر نسخهٔ اصل مؤلّف است و مؤلّف اصلاحات و اضافاتی در حواشی به خط خود انجام داده است.

آغاز: «الحمدللّه... و بعد فقد رتبته علی مقدّمة و مقاصد و خاتمة اما المقدّمة ففی بیان امور الاوّل انما موضوع کل علم و هوالذی یبحث فیه عن عوارضه الذاتیة».

انجام: «ولو بملاحظة دلیل اعتبارها کما لا یخفی هذا آخر ما اردنا ایراده و الحمدللّه اولا و اخرا و باطنا و ظاهراً امّا الخاتمه».

نستعلیق؛ به خط مؤلّف، بی‌تا؛ با حواشی از مؤلّف؛ بسیاری از عبارات خط خورده و تغییر داده شده، این نسخه توسط آقای کفائی به کتابخانهٔ مجلس اهدا گردیده؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، ترنج با سر، مجدول.
۱۳۳ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۳۷].

﴿ ۱۴۱۱۸ ﴾

دیوان حسن دهلوی (فارسی)

از: نجم‌الدین حسن بن علاء سنجری دهلوی (۷۲۷ یا ۷۳۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۴۲] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر غزلیات به ترتیب حروف تهجی و چند قطعه و رباعی را شامل است و از آغاز غزلیات تا نیمهٔ قافیهٔ دال و هم‌چنین از انجام نسخه افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «و له ایضاً

... بـــه جـــهان در نـــبسته‌انـــد زانست کز وی آرزویی بر نبسته‌انـد».

انجام نسخه : «و له ایضاً

مخدوم کرد وعـدهٔ اسب و وفـا نشـد نی این گله ازو که ز بخت نگون کنم

آن ابر بر سر همه بـارید و گـاه مـن آواز داد لیک نـبارید چـون کـنم».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، تمام صفحات جـدول زریـن و لاجـوردی؛ جـلد : تیماج، سرخ، ضربی، با نقش گل و بوته، مجدول.

۲۱۹ برگ؛ ۱۵×۲۲ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۴۰].

۱۴۱۱۹

المعادن الذهبية اللجينية فی المحاسن الوهبية الحسينية (تراجم ـ عربی)

از : مفتی میرمحمّدعباس شوشتری لکهنویی (قرن ۱۳ ق)

رسالهٔ مفصلی است در شرح حال استاد مؤلّف، سیّدالعلماء سیّدحسین بن دلدار علی نقوی لکهنویی. این رساله در یک مقدّمه و ده معدن و یک خاتمه تنظیم شده و در سال ۱۲۶۴ ق تألیف آن پایان پذیرفته و مؤلّف در سال ۱۲۶۸ ق مطالبی بر آن افزوده است.

[مرعشی ۳/۲، ش ۴۰۲ که در آن فهرست معدن‌های کتاب ذکر شده و آغاز و انجام آن با نسخهٔ حاضر برابر است].

آغاز : «سبحانک اللهم و حنانیک و تبارکت و تعالیت و الخیر کل بیدیک و الصلوة علی محمّد صاحب الزلفی لدیک القایل فیک لا احصی ثناء علیک... امّا بـعد فـهذه عجالة سمحت بها ارتجالة فی ذکر جمیل و شکر قلیل لمواهب المولی الجلیل...».

انجام : «الخاتمة فی فراغ القلم... صادف الفراغ منها منتصف شعبان فـاتفق للـقلم اختتام الحرکة یوم افتتاح البرکة بمولد خاتم امناء الرحمن صاحب العصر و الزمان عجل الله ظهوره و اتمّ نوره».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین مشکی، تمام صفحات جدول شنگرف و لاجوردی و محرر؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۴۰ برگ؛ ۱۳×۲۰ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۶۲].

﴿ ۱۴۱۲۰ ﴾

معادن الرضا = شرح هفت بند کاشی (ادبیات ـ فارسی)

از : اصغر حسین

شرحی است بر منظومهٔ «هفت بند» حسن کاشی که در مناقب اهل‌بیت علیهم‌السلام سروده است. این شرح در لکهنو در ۱۹۲ صفحه به چاپ رسیده است.

[منزوی ۳۵۱۱/۵؛ الذریعه ۱۷۶/۱۴ ش ۲۰۶۳ با عنوان «شرح هفت بند»؛ مشار، فارسی ۴۷۹۷/۴ که در آن اشتباهاً هفت بند از ملاّ حسین کاشفی دانسته شده است].

آغاز : «کلامی که مطلع و مقطعش بحلیه معانی رفیع محلی و مزیّن است و ثناء علامی که عندلیب لسان را به هزاران لغات ناطق و مترنم گردانید بیانی که نظم و نثرش بجلوه معانی بدیع متجلی و روشن است».

انجام : «هاتف غیبی منظومه تاریخ باتمام رسانید و بر کلام خیرالتیام اختتام گردانید.
رباعی

شکر خدا که ختم شد شرح متون هفت بند
از مدد امیر من نعمتی علی مرتضی
خواست طبیعتم ز فکر سال تمام و نام آن
هاتف غیب چون شنید گفت معادن الرضا

للّه الحمد و المنة و لرسوله الصلوة و التحیة».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ اوراق نسخه کرم‌خوردگی دارد؛ جلد : تیماج، سبز.

۲۰۷ برگ؛ ۱۳×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۶۳].

﴿ ۱۴۱۲۱ ﴾

قواعد زبان فارسی

(دستور زبان ـ فارسی)

از: عبدالواسع هانسوی

رسالهٔ مختصری است در قواعد زبان فارسی در یک مقدّمه و سه باب و یک خاتمه، که برای تعلیم مبتدیان نگاشته شده است. **[منزوی ۲۰۷۴/۳؛ قاهره، فارسی ۴۹/۲].**

آغاز: «ربّ اغفر و ارحم و انت خیرالراحمین و صلّ علی نبیک و رسولک محمّد و آله و اصحابه اجمعین امّا بعد این رساله چند ورقی معدود مشتمل بر قواعد و ضوابط کلیه».

انجام: «اگر موصوف و صفت باشد مرکب توصیفی نامند چنانچه مردبزرگ... و اگر جزو ثانی قید اوّل نباشد مرکب امتزاجی گویند چنانچه در خانه و بر بام تمام شد».

نستعلیق؛ کاتب در پایان نسخه چنین مرقوم نموده : «بخط ناربط وزیر نبیل بکام غالب علمی فرح‌آباد که هیچ افاده نمیداشت تحریر یافت»، پنج‌شنبه ۲۵ صفر ۱۲۲۶؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ تمام اوراق کرم‌خوردگی دارد؛ جلد : مقوائی، زرد، عطف و گوشه پارچه.

۲۹ برگ؛ ۱۶×۲۴/۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۶۸].

﴿ ۱۴۱۲۲ ﴾

ترجمة العجایب = داستان بدرشاه و انار دانه

(افسانهٔ هندی ـ فارسی)

از: تبکیة فرزند وندلال فرزند گنگارام کاینه سکسینه بلگرامی

ترجمه‌ای است از داستان بدرشاه و اناردانه. مؤلّف در سال ۱۲۱۴ ق که در شهر بلگرام بوده این ترجمه را نگاشته است. این داستان به نظم و نثر برگزار شده است.

آغاز: «هزاران ستایش و ثنا مر احدی را که از سودای... وحوش خامه مانند شاخ آهو بر خود پیچیده و از اندیشهٔ گفتگویش خون در دل دواب نافه‌وار سیاهی آورده».

انجام:

بر جرم من ببخش که آورده‌ام شفیع   اشک نـــدامت و عــرق انــفعال را

الهـــی بـــیامرز ایـــن هـــر ســـه را مـــصنف نـــویسنده خـــوانـــنده را

نستعلیق؛ بی‌کا، چهارشنبه سلخ ربیع‌الثانی ۱۲۴۳؛ عناوین شنگرف؛ جلد: مقوائی، عطف و گوشه پارچه آبی.

۲۰۰ برگ؛ ۱۲×۱۹ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۶۹].

﴿ ۱۴۱۲۳ ﴾

اعلام‌الاخبار من‌فقهاء مذهب‌النعمان‌المختار = طبقات‌الحنفیة(تاریخ - عربی)

از: محمود بن سلیمان کفوی قسطنطینی رومی حنفی (۹۹۰ ق)

شرح حالی است از فقهای حنفی به ترتیب تاریخی. در اثنای آن برخی مطالب فارسی به نقل از کتاب‌های فارسی نقل شده است. نسخهٔ حاضر جلد اول کتاب تا شرح‌حال «نجم‌الدین یوسف بن احمد بن احمد بن ابی‌بکر خوارزمی الخاصی» را شامل است و از انجام افتادگی دارد.

[کشف الظنون ۱۴۷۲/۲ با عنوان «کتائب اعلام الاخیار من فقهاء مذهب النعمانی المختار»؛ فهرس‌الخدیویة ۱۱۷/۵؛ فهرس المخطوطات المصورة، لطفی عبدالبدیع ۲۰۷/۲].

کتاب دیگری در همین موضوع با عناوین «طبقات الحنفیة»، علی بن محمّد حنّاوی زاده علاءالدین (متوفای ۹۷۹ ق) در [کشف‌الظنون ۱۰۹۹/۲ و فهرس المخطوطات المصورة کویت، السیرة النبویّة، تاریخ، تراجم ۳۰۷/۱] معرفی شده و رسالهٔ دیگری با عنوان «طبقات العلماء الحنفیة» از مولی علی بن اسرافیل‌زاده فاضل قنالی (متوفای ۹۷۹ ق) در فهرس المخطوطات العربیة المصورة کویت، احمد سعید الخازندار ۱۶۲/۳ معرفی شده که گویا با رسالهٔ بالا یکی است.

آغاز: «الحمدللّه الذی [ارسل] رسوله بالهدی و دین الحقّ و انزل علیه الکتاب فبلغ ما انزل الیه و خص و جعل علماء امته کانبیاء بنی‌اسرائیل... و بعد فانّه سنة اللـه الجلیلة الجاریة فی بریته».

انجام نسخه : «الشیخ الامام جمال الائمة نجم‌الدین یوسف بن احمد بن ابی‌بکر الخوارزمی الخاصی نسبته الی الخاص هی قریة... و ذکر قاضیخان و ذکر فی الواقعات عن».

نسخ؛ بی‌کا، کتابت نسخه ۱۷ جمادی‌الثانی ۱۲۸۲ [صفحهٔ اوّل نسخه]؛ اسامی مترجمین شنگرف؛ جلد : مقوائی، عطف و گوشه پارچه.

۳۵۴ برگ؛ ۱۷×۲۶ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۴۶].

۱۴۱۲۴

الامینیة فی الفروع = فتاوی الامینیة

(فقه - فارسی)

از : محمّد امین بن عبدالله مؤمن‌آبادی بخاری حنفی (زنده در ۹۵۸ ق)

رسالهٔ مفصلی است در فروع فقه حنفی که مؤلّف برای عمل حنفیان نگاشته است. این رساله از کتاب الطهارة تا الوصایا را شامل است و مسائل هر کتاب با عنوان «مسئلة - مسئله» بیان شده و از رد و استدلال و نقل اقوال جز در موارد قلیل خودداری شده است.

[گنج‌بخش، منزوی ۲۲۵۷/۳؛ فهرستوارهٔ فقه هزار و چهارصد سالهٔ اسلامی ص ۶۶؛ کشف‌الظنون ۱۶۹/۱].

آغاز : «یا دائما للفضل علینا بتوفیق محامدک و یا باسطا لایدینا... رسالتک اهدنا هدایة کافیة... و بعد فیقول العبد الفقیر... لما صرفت معظم عمری و عنفوان شبابی فی ملازمة الفقهاء الماهرین فی البلدة القاهرة بخارا... کتاب الطهارة و هی مشتمل علی ستة فصول الفصل الاول فی فرائض الوضوء».

انجام : «و کذا فی فتاوی الانباری الحمدللّه الّذی وفقنا بتعالیق (بتکالیف) هذا الکتاب بعون الملک الوهاب و صلی الله علی سیدنا محمّد و علی آله و کرام الاصحاب قد فرغت من تألیفه و تسویده عن السواد الی البیاض... بعون الله تعالی».

نستعلیق؛ دوست محمّد بن خان محمّد قولچنی، رمضان ۱۰۲۱ در شهر قبة الاسلام بلخ در عهد امامقلی محمّد بهادرخان؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ با حواشی به امضاء «منه»،

«قاضی خان» و دیگران؛ بعضی از حواشی با تاریخ‌های ۱۰۶۷، ۱۰۶۸، ۱۰۶۹، ۱۰۷۱، ۱۰۸۱؛ در لابلای اوراق برگ‌هایی اضافه و در آنها حواشی و فتاوایی افزوده شده؛ تمام اوراق کرم‌خوردگی دارد؛ جلد : تیماج؛ سرخ؛ ضربی، مجدول.

۲۵۶ برگ؛ ۱۹/۵×۲۶ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۵۹].

۱۴۱۲۵

مصباح المبتدی (ادبیات ـ فارسی)

از : رحم علی خان بن بهره‌مندخان ایمان فرح‌آبادی هندی[1] (۱۲۲۶ ق)

رساله‌ای است که مؤلّف آن را برای تعلیم مبتدیان در دو فن تألیف نموده است. فن اوّل در علم بلاغت، فن دوم در مقدّمات منطق.

مؤلّف این رساله را بعد از سه اثر دیگرش (تذکرةالشعرا موسوم به «منتخب اللطائف»،[2] خلاصهٔ علوم، مطلوب طالب و مفتاح الاصطلاح) نگاشته و آن را به امیرالدوله دلیر همت خان مظفر جنگ بهادر تقدیم نموده است.

آغاز : «بسم الله ابجد آموزان دبستان ابتدا و فاتحه فراغ طلبای مدرسه انتها حمد موجدی است که خالق مفردات و بسایط و آفریننده مرکبات و وسایط صرف وقت».

انجام : «وجود مطلق سبحانه و تعالی ای طالب روزی کند ما را و تو را این مقام به حرمت النبی و آله الامجاد و صلّی الله... اللهم صلّ علی محمّد و آله و سلّم».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ با حواشی توضیحی؛ جلد : مقوایی،

۱ـ نام کامل وی چنین است : رحم علی‌خان بن بهره‌مندخان بن نواب پردلخان فرح‌آبادی هندی متخلص به ایمان (متوفای ۱۲۲۶ ق) برای شرح‌حال وی ر.ک : فرهنگ سخنوران ۷۲، تذکرهٔ روز روشن ۴۸ ـ ۴۹، الذریعه ۱۱۵/۹ و ریحانةالادب ۱۲۹/۱.

۲ـ تذکرهٔ منتخب اللطائف به کوشش سیّد محمّدرضا جلالی نائینی و دکتر سیّد امیرحسن عابدی در سال ۱۳۴۹ ش به صورت عکسی در تهران به چاپ رسیده است. آثار دیگر وی عبارت‌اند از : جامع‌اللطائف، بدیع‌النوادر، مصطلح الشعرا، مصباح الصبیان که گویا همین مصباح‌المبتدی می‌باشد.

زرد، عطف پارچه.

۱۲۰ برگ؛ ۲۳×۱۴/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۵۸].

﴿ ۱۴۱۲۶ ﴾

بهجة المحافل فی السیر و المعجزات و الشمائل (تاریخ ـ عربی)

از : ابو زکریا یحیی بن ابی‌بکر بن محمّد بن یحیی عامری یمنی (۸۹۳ ق)

مختصری است در تاریخ و سیره و معجزات حضرت پیامبرﷺ شامل شش باب که مؤلّف تألیف آن را در ۱۴ شعبان ۸۵۵ به پایان رسانیده است.

[کشف‌الظنون ۲۵۸/۱؛ بروکلمان ۲۲۵/۲؛ مخطوطات المصورة کویت، احمد سعید ۲۶۰/۱؛ سرکیس ۱۲۶۱/۲ با عنوان «بهجة المحافل و بغیة الاماثل فی تلخیص السیر و المعجزات و الشمائل»].

فهرست مطالب کتاب در آخر نسخهٔ حاضر ذکر شده است.

آغاز : «الحمدلله الواحد البر الرحیم الفاطر الصمد العلیم الذی بعث محمّداًﷺ بالحنفیة السمحة والدین القویم... و بعد فان من اجل ما ینبغی معرفته و تعریفه و...».

انجام : «انه هو الرب المعبود والاله المقصود لارب سواه و لامعبود الا ایاه و هو حسبی و نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر و لا حول و لا قوّة الاّ بالله العلی العظیم».

نستعلیق؛ محمّد برکت الله اللکهنوی الفرنگی محلی بن مولانا الحافظ محمّد احمدالله رحمه الله بن بحرالعلوم و الجاه مولانا المفتی محمّدنعمت‌الله طاب ثراه و جعل الجنة مثواه بن خاتم المحدثین و الفقهاء مولانا المفتی محمّد نورالله بن مالک زمام العلوم الخفی و الجلی مولانا المفتی محمّد ولی رحمه‌الله القوی بن مولانا القاضی غلام مصطفی بن الفاضل الارشد الملّا محمّد اسعد بن سلطان المحققین الملّا محمّد قطب‌الدین الشهید السهالوی، بی‌تا؛ عناوین شنگرف و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ بعضی از عبارات خط خورده، قسمتی از بعضی اوراق نسخه از بین رفته و ترمیم شده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، عطف گالینگور.

۲۷۷ برگ؛ ۲۵/۵×۱۶/۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۴۸].

﴿ ۱۴۱۲۷ ﴾

اعلام الاخبار من فقهاء مذهب النعمان المختار = طبقات الحنفية (تاریخ ـ عربی)

از: محمود بن سلیمان کفوی قسطنطینی رومی حنفی (۹۹۰ ق)

به شمارهٔ [۱۴۱۲۳] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب است و از شرح حال «جلال‌الدین محمود بن حسین استروشنی والد مفتی محمّدالدین صاحب الفصول محمّد بن محمود الاستروشنی» تا شرح حال «تقی‌الدین شیخ ابوبکر بن حاج خیرالدین کفوی» را شامل است:

آغاز: «الحصاد فان کان الامام وقت الحصاد یؤم فی المسجد یستحقّ فصار کالجزیة... شیخ‌الاسلام جلال‌الدین محمود بن حسین الاستروشنی والد المفتی».

انجام: «یاربّ ثبت قلبی و قدمی سبحانک اللهم انت حسبی و نعم الوکیل... و صلّی الله علیه خیر خلقه محمّد و آله و صحبه اجمعین».

نسخ؛ بی‌کا، ۱۷ جمادی‌الاولی ۱۲۸۲، عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در پایان نسخهٔ حاضر مادهٔ تاریخ نسخه‌ای که این نسخه از روی آن استنساخ شده چنین بیان شده است:

بود در مکّه روز پنج‌شنبه — خامس عشر ثالث شعبان

طلبیدیم عام آن تاریخ — ماز صاحب دلان با عرفان

هاتف غیب گفت تاریخش — حصرات بلا نهایت دان (۱۱۴۳)

جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج، مجدول.

۲۸۷ برگ؛ ۱۸×۲۷ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۴۷].

﴿ ۱۴۱۲۸ ﴾

مجموعه

۱ ـ هدایة الابرار الی طریقة الائمة الاطهار «۱ پ ـ ۹۷ پ» (اصول فقه ـ عربی)

از: حسین بن شهاب‌الدین عاملی کرکی (۱۰۷۶ ق)

بحث‌های استدلالی است در طریقهٔ مجتهدین و محدثین و اصولیین و اخباریین،

مشتمل بر یک مقدّمه و هشت باب و یک خاتمه که در ربیع‌الثانی ۱۰۷۳ ق به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۶۷/۲۵؛ مرعشی ۶۳/۹، ش ۳۲۷۸ که فهرست ابواب در آن ذکر شده است].

آغاز : «الحمدللّه الذی ابان طرق الحقّ فلم یجعل لاحد علیه حجّة... و بعد فیقول الفقیر الی الله الغنی... این من جملة مکائد ابلیس اللعین اذا اعیاه».

انجام : «و لا اذن الا فیما ورد عن الائمة الاطهار و ما خالف طریقهم فهو بدعة و کلّ بدعة و صاحبها فی النار فالحمدللّه علی الهدایة... اشرف المرسلین محمّد و عترته الطیبین الطاهرین».

۲ ـ فوائد متفرقه «۹۸ پ ـ ۱۰۵ ر» شامل : **(عربی)**

مطالبی به نقل از کتاب‌های الشافی سیّدمرتضی، مسائل الطبرستانیه همو، غنیه ابن زهره، الذریعه فی اصول الفقه سیّدمرتضی، وافی فیض کاشانی، اصول الاصلیه، مطلبی به نقل از خط میرزا سیّدعلی مشهور به سیّدعلی‌خان کبیر، خصال شیخ صدوق، جواب مسائل الطرابلسیات، آیات الاحکام ملّا احمد اردبیلی. تاریخ وفات‌های عالمان زیر :

میرزا احمد بن محمّد معصوم حسینی شنبه ۲۶ صفر ۱۰۸۵ در حیدرآباد، ملّا احمد اردبیلی صفر ۹۹۳ در مشهد مقدّس غروی، شهید ثانی ۹۶۶، حسن بن زین‌الدین بن علی بن احمد عاملی ۱۰۱۱؛ محمّد بن علی بن کیل استرآبادی مشهور به میرزا محمّد استرآبادی «کان من قبل من سکان العتبة العلیة الغرویة علی ساکنها الصلوة و التحیة و الیوم من مجاوری مکّة المعظمة و مات ۳ ذی‌قعدهٔ ۱۰۲۸ فی المکة و دفن بجوار سیّدتنا خدیجة الکبری».

نستعلیق؛ سیّد مسیح الحسینی، جمعه ۲۰ رمضان‌المبارک ۱۰۹۵ در بلده اورنگ‌آباد (از روی نسخه‌ای که توسط علی بن احمد الحسینی الحسنی در ۱۰۸۲ از روی نسخهٔ مؤلّف استنساخ شده بود؛ رسالهٔ دوم یک‌شنبه ۲۲ رمضان ۱۰۹۵ در اورنگ‌آباد از روی خط سیّدعلی‌خان مدنی شیرازی؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ با حواشی به امضاء «محمّدعلی

الحسینی عفی‌الله عنه»، در حاشیه تصحیح شده؛ در اوّل نسخه نوشته‌ای از شرف‌الدین محمّد نوادهٔ شهید اوّل به تاریخ ۱۱۸۵ و تملکی با مهر بیضوی بزرگ به سجع «میرزا محمّد فدوی پادشاه غازی محمّدشاه ۱۱۵۰»؛ لبهٔ تمام اوراق وصالی شده؛ جلد : گالینگور، ضربی، ترنج با سر، لچکی، مجدول.

۱۰۵ برگ؛ ۱۸×۲۷/۵ سانتی متر؛ ۲۶ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۵۰].

﴿ ۱۴۱۲۹ ﴾

مصابیح الانوار فی حل مشکلات الاخبار (شرح حدیث ـ عربی)

از : عبدالله بن محمّدرضا شبر حسینی (۱۲۴۲ ق)

شرحی است بر ۲۶۳ حدیث مشکل. مؤلّف این احادیث را به نحو مبسوط و مستوفیٰ شرح و توضیح و مشکلات لفظی و معنوی آن‌ها را رفع نموده است.

[الذریعه ۸۵/۲۱؛ مشار، عربی ۸۵۰].

نسخهٔ حاضر جلد اوّل کتاب و شرح ۱۶۰ حدیث را شامل است.

آغاز : «الحمدللّه الذی عجزت عن ادراک ذاته العقول و الافهام و تحیرت فی درک کنه صفاته... امّا بعد فیقول العبد العاصی الفقیر العاصی الغریق فی بحر المعاصی».

انجام : «الحدیث الستون و المائة ما روی عن النبی ﷺ ان حسنات الظالم ینتقل الی دیوان المظلوم... و تحمل عقاب سیئاته و لامانع من ذلک عقلا و لاشرعا تم...».

نسخ خوانا؛ حسین بن الشیخ محمّدعلی الخوانساری، رجب ۱۳۳۲؛ برای شعبان علی‌خان بهادر در نجف اشرف؛ عناوین شنگرف؛ با حواشی توضیحی؛ در اوّل نسخه یادداشتی از سیّداحمد بن مرحوم شمس العلماء؛ جلد : گالینگور، تهوه‌ای.

۱۹۷ برگ؛ ۱۷×۲۵/۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۵۱].

﴿ ۱۴۱۳۰ ﴾

دیوان کلیم کاشانی (فارسی)

از : میرزا ابوطالب کاشانی (۱۰۶۱ ق)

[مجلس ۲۹۲/۲۶، ش ۷۸۱۰]. نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : قصائد «۱ ر ـ ۶۰ ر» **آغاز** :

شوق هر کس را که در راه طلب سر می‌دهد
کز در آرد اوّل از پا آخرش برمی‌دهد
بچهٔ شهباز قدسی گر دو روزت روزگار
پای بند آشیان کرد آخرت سر می‌دهد

ب : مثنویات «۶۱ پ ـ ۹۷ پ» با این عناوین :

تاریخ عمارت اکبرآباد، تعریف جلد کتاب، تعریف خیمهٔ زربـاف، تـعریف سپر، شکست دست، در صفت اسب و مردن آن، تعریف اکبرآباد و توصیف باغ جهان‌آرا، احوال نظام شاه و قحط ملک دکن (قحطیه)، تعریف عمارت و شاه و وزیر، تـعریف عمارت لاهور و شاه جهان، صفت عمارت و صاحبقران ثانی، تعریف بـرج مـثمن و شاه جهان، صفت برج مثمن، تعریف کشمیر، مثنوی در ادبازحجهار سنکه هندیله.

آغاز :

زهی دلنشین قصر آراسته — به باغ جهان سرو نوخاسته

انجام مثنویات و انجام نسخه :

قضا را رفت بر سنگ از میانه — پسر شد صاحب اقطاع و خانه
همه جاگیرها با یک جهان گنج — مسلم گشت بزجـجهار بـی رنـج

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، تمام صفحات جدول شنگرف و لاجوردی؛ در اوّل نسخه مهر مدور از هندیان با سجع «غضنفر خانه‌زاد عالم شاه پادشاه غازی»؛ تـمام اوراق نسخه در وسط برگ‌های جدید وصالی شـده؛ جـلد : گـالینگور دورو، قـهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، مجدول.

۹۷ برگ؛ ۱۹×۲۹ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۵۳].

« ۱۴۱۳۱ »

عباس نامه = تاریخ شاه عباس (تاریخ ـ فارسی)

از : عمادالدین محمّدطاهر بن حسین وحید قزوینی (قرن ۱۱ ق)

رسالهٔ مفصلی است در تاریخ وقایع عصر شاه عباس دوم صفوی (۱۰۵۲ ـ ۱۰۷۷ ق) که مؤلّف در سال ۱۰۶۶ ق نگاشته است. این رساله به کوشش ابراهیم دهگان در اراک سال ۱۳۲۹ ش به چاپ رسیده است.

[منزوی ۴۳۶۱/۶؛ دانشگاه ۴۲۰۱/۱۵؛ الذریعه ۲۱۰/۱۵؛ مشار، فارسی ۴۴۸۸/۳].

آغاز : «نیایش خالقی را سزاست که زبان محمدت سکال را از کلمات رنگین کسوت بال طاوسی در بر کرده که در فضای حدایق سخن سرای پر فصاحت گشاید و دل معرفت سرشت را بمصقل قدرت جلای آینه گیتی نما داده که شاهد رضا و تسلیم درین مرات الهی جلوه ظهور نماید».

انجام : «غریو و فغان مردم از سمک به سما رسید و عمارت و بنیان بهوس خفتن پهلو بر بستر صعب نهاده والله اعلم بحقیقة الاحوال تمت».

نستعلیق؛ بی‌کا، پنج‌شنبه ۱۵ جمادی‌الاولی ۱۲۰۰ (سنه ۲۸ جلوس[۱] شاه عالم پادشاه غازی)؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ تمام اوراق کرم‌خوردگی دارد و در وسط برگ‌های جدید وصالی شده؛ در لابلای نسخه بعد از برگ ۹۷ برگی از نسخه‌ای دیگر اضافه شده، این برگ شرح اشعار است و گویا برگی از شرح اشعار خاقانی است؛ جلد : گالینگور، سبز، ضربی، ترنج با سر، مجدول.

۱۶۹ برگ؛ ۲۵/۵×۱۷ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۴۴].

« ۱۴۱۳۲ »

العِبر فی خَبَر مَن غَبَر (تاریخ ـ عربی)

از : حافظ شمس الدین محمّد بن احمد ذهبی (۷۴۸ ق)

۱ـ جلوس شاه عالم دوم جلال الدین علی جوهر از سلاطین بابر هند سال ۱۱۷۳ ق بوده است.

تاریخ حوادث و وقایع جهان اسلام است به ترتیب تاریخی از اول هجرت حضرت پیامبر ﷺ تا سال ۷۰۰ ق. این کتاب در سه جلد در کویت سال ۱۹۶۳ م به چاپ رسیده است. **[کشف‌الظنون ۱۱۲۳/۲].**

نسخهٔ حاضر از وقایع سال ۴۵۰ تا پایان کتاب (وقایع سال ۷۰۰ ق) را شامل است.

آغاز نسخه : «سنة خمسين و اربعمائة فيها سار طغرل بيک ليأخذ الجزيرة فنازل الموصل و عمد ارسلان و البستاسيری و کاتب ابراهيم ينال بعده».

انجام : «و قد انتهی ما اردت ايراده من کبار الحوادث و اکابر الناس من العلماء و الرواة و الاعيان فاسأل الله المنان بفضله علی عباده ان يغفر لی زلتی... و لمن نظر فی هذا الکتاب و دعا لی بالعفو و العافية».

نستعلیق؛ محمّد بن ابی عمر الحنبلی، ۶ رمضان المعظم ۸۶۹؛ عناوین شنگرف؛ نسخه کرم‌خوردگی دارد؛ جلد : مقوا با روکش پارچه‌ای، سبز، عطف و گوشه گالینگور مشکی.

۱۹۶ برگ؛ ۲۰×۲۹ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۷۴].

﴿ ۱۴۱۳۳ ﴾

مجموعه

۱ ـ محمود و ایاز «۱ ر ـ ۲ پ» **(مثنوی ـ فارسی)**

از : امام قلی‌خان والی بخارا (قرن ۱۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۷۲/۱۵] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

آغاز مجموعه و مثنوی :

چو گردد صیدگاه عشق بنیاد — نه صید آنجا امان یابد نه صیاد

۲ ـ جُنگ دوبیتی‌ها «۳ ر ـ ۵۶ ر» **(فارسی)**

از : ؟

جنگ اشعاری است که در آن دوبیتی‌هایی از شاعران زیر جمع‌آوری شده است :

جامی، آهی، مسیحی، شاه شجاع، انوری، شیخ سعدالدین، شیخ ابوالحسن، بدرالدین، ملهمی، شمس‌الدین محمّد، شاهی، فردوسی، رازی، شیخ ابوحامد، سلطان ابوسعید، ابوالفرج، حسام، رضی‌الدین، نظیری، فریدالدین عطار، آصفی، حکیم ازرقی، فیاض، قمری، اشراق، پیرجمال، جمال‌الدین، خواجه حبیب‌الله، راضی، حکیم شفایی، ظهیرالدین، کمال‌الدین اسماعیل، امیدی، شیخ مجدالدین، امام فخر، عبید زاکانی، وحید، داعی، شاه طاهر، بابافاضل، هجری، محوی، خواجه حافظ، فارغی، عرفی، عنصری، منوچهری، شیخ ابوالغره، سیف‌الدین، اثیرالدین، کمال‌الدین مسعود، ابوعلی الشطرنجی، حکیم سوزنی، عشقی، مطربه، سراج‌الدین، مهری، صباحی، صهبا، صفا، غنی، غیرت، مایل، صاحب، مشرب، منت، هجری، آذر.

انجام مجموعه :

دم مکرم او همدم کلام علوم — دل مطهر او مورد صلاح امم

هم او و هم ... را معمار — هم او و همدم او درد ملک را مرهم

شکسته نستعلیق زیبا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ برگ اوّل سرلوح مزدوج مذهب مرصع با گل‌های الوان و در داخل کتیبه بسمله، دو صفحهٔ اوّل طلااندازی بین سطور، تمام صفحات زرافشان؛ جلد : روغنی، قهوه‌ای، با نقش گل و بوته، مجدول مذهب؛ پشت جلد تیماج قهوه‌ای. ۵۶ برگ؛ ۱۲×۷/۵ سانتی متر؛ ۱۰ سطر چلیپایی؛ [ثبت ۸۷۸۷۶].

﴿ ۱۴۱۳۴ ﴾

مناقب السادات **(اعتقادات ـ فارسی)**

از : قاضی شهاب‌الدین عمر بن عمر دولت‌آبادی (۸۴۹ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در فضایل سادات، مشتمل بر ده باب با این عناوین :

باب اوّل : در مودت اولاد رسول صلی الله علیه و آله

باب دوم : در بشارت محبان اولاد رسول صلی الله علیه و آله

باب سوم : در رعایت اولاد رسول صلی الله علیه و آله

باب چهارم : در فضیلت اولاد رسول علیه السلام

باب پنجم : در ثبوت نسبت علوی رضی الله عنه

باب ششم : در وسیلت ساختن اولاد حضرت رسالت علیه السلام

باب هفتم : در اسماء و القاب سادات علیهم السلام

باب هشتم : در بیان آنکه سادات باصرار کفر کافر نمیرد

باب نهم : در ذکر منشور سادات رضی الله عنهم

باب دهم : در لعن کردن بر یزید و تابعان و اعوان او

[منزوی ۴۵۵۳/۶؛ آصفیه ۲۶۸/۴؛ الذریعه ۳۲۷/۲۲].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «موروث شود آمین ربّ العالمین اللهم اهد قوما لا یعلمون فهرست ابواب... باب اوّل در مودة اولاد رسول صلی الله علیه و سلم قال الله تعالی ذلک الذی یبشر الله عباده الذین آمنوا».

انجام : «الهی هم برین بمیران و برانگیزان و برکات آن درین بیچاره ارزانی گردان و با آبا و اجداد و احبا و احفاد و اولاد نجات فرمای بمنه و کمال کرمه آمین...».

نستعلیق؛ عالم الرضوی الحسینی، شنبه ۲۱ محرم ۱۰۶۱ در لاهور؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ اوراق نسخه کرم‌خوردگی دارد؛ جلد : مقوایی، زرد، عطف پارچه‌ای.

۵۵ برگ؛ ۱۴×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۷۰].

﴿ ۱۴۱۳۵ ﴾

زبدة التواریخ = مجمل التواریخ = لب التاریخ (تاریخ ـ فارسی)

از : کمال‌الدین بن جلال منجم خادم شاه عباس صفوی (قرن ۱۱ ق)

تاریخ مختصر عمومی است شامل وقایع عالم از حضرت آدم تا تاریخ ۲۰ ربیع‌الثانی ۱۰۶۳ ق. مؤلّف این رساله را به نام شاه عباس صفوی تألیف نموده و وقایع صفویه را

نسبتاً مبسوط گزارش داده است.

[منزوی ۴۱۷۳/۶؛ تهران دانشکده حقوق ص ۱۳۱؛ ملک تهران ۱۱۰/۷، ش ۳۹۲۰].

آغاز: «بعد از حمد و ثنای پروردگار و درود بی‌پایان بر احمد مختار و آل اطهارش... چون در مجلس بهشت آئین و ملازمت ملازمان و مقربانش راهی بود».

انجام: «روز چهارشنبه ۲۸ شعبان بطالع قوس پنج درجه که هفتم شهر شهریور ماه بود داخل دارالسلطنهٔ اصفهان شدند».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ ۹۷ برگ اوّل نسخه جدول زرین و لاجوردی، برگ اوّل سرلوح مزدوج مذهب مرصع با گل‌های کوچک الوان؛ در اوّل نسخه نوشته‌ای به تاریخ غرّه شعبان ۱۱۶۱ در سبزوار حسب الخواهش درویش شیخ محمّد اشرف؛ جلد: تیماج، سرخ، جدول مذهب.

۱۱۷ برگ؛ ۹/۵×۱۶/۵ سانتی متر؛ ۱۳ ـ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۷۵].

‹ ۱۴۱۳۶ ›

هدایة العلوم الهندیة = انموذج برج لال (دستور زبان سانسکریتی ـ فارسی)

از: برج راج مخاطب به رای برج لال بن راجه جشودانندن بهادر برهمن مالوی به شمارهٔ [۱۳۸۵۴] مراجعه شود.

آغاز: «لآلی متلالی صنوف ستایش و جواهر زواهرالوف نیایش نثار بارگاه... و بعد می‌گوید جویای دقایق علوم صوری و معنوی فقیر حقیر برج راج المخاطب».

انجام: «که سُچ و کتواچ و چتم در آخر اینهاست و بَهَلت که بعد اویی آیه... گردد و مذکر و مؤنث و مخنث وی یکسان است والله اعلم بالصواب».

نستعلیق و خط سانسکریت؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها و جداول داخل متن به شنگرف؛ در اوّل نسخه نوشته‌ای مبنی بر خرید نسخه برای نواب احسان حسنخان و ارسال آن برای وی در تاریخ ۲۴ محرم ۱۲۸۰؛ تمام اوراق نسخه کرم‌خوردگی دارد و در وسط برگ‌های جدید وصالی شده؛ جلد: گالینگور، تهوه‌ای.

۱۰۳ برگ؛ ۱۴×۲۳ سانتی متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۷۲].

《 ۱۴۱۳۷ 》

جنگ نظم و نثر فارسی

از : ؟

جنگی است به نظم و نثر شامل حکایاتی از عارفان و دیگران و اشعاری در پند و اندرز و سایر موضوعات، که مؤلّف از کتاب‌های گوناگون به طور پراکنده جمع‌آوری نموده است.

اوراق جنگ در صحافی جابجا شده و در آن این رساله تماماً موجود است :

ـ تحفة الملوک = تحفة الوزراء «۳۴ پ ـ ۳۶ پ» **(اخلاق عملی ـ فارسی)**

از : جلال محمّد اصفهانی

[مجلس ۱۱/۳۵، ش ۱۲۰۰۳]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

آغاز جنگ : «الحمدللّه ربّ العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة علی رسوله محمّد و آله اجمعین اعلم نوّر الله قلوبک و قلوبنا این کتابیست نکات نادرات و منقولات».

انجام جنگ : «ابن عبدالله از سیّدالانبیاء روایت کند که یکی از ملائکه مقرّب از حضرت عزّت مسئلت نمود که طواف عرش... پرید و قوت طلبید خدا طاقت بخشید».

شکسته نستعلیق (بعضی از صفحات چلیپایی)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ تمام صفحات از چهار طرف وصالی شده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، عطف گالینگور.

۷۵ برگ؛ ۱۶×۲۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۸۷۳].

《 ۱۴۱۳۸ 》

تمرنامه = تیمورنامه = ظفرنامه **(شعر ـ فارسی)**

از : ملّا عبدالله هاتفی جامی (۹۲۷ ق)

[مجلس ۴۰۷/۲۶، ش ۷۹۲۷]. نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام چند برگ افتادگی دارد.

آغاز نسخه :

سرشته ز علم آمد آن کان حلم　　　نبود احتیاجش به تحصیل علم

انجام : «اتمام این نامهٔ نامی و اختتام این صحیفهٔ گرامی

بحمدالله این نامهٔ دلفریب　　　ز تحریر عنوان پذیرفت زیب

.... آن ساحری　　　که گوساله شد سامری».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و لاجوردی؛ اوراق اوّل و آخر نسخه فرسوده شده؛ جلد : روغنی، سبز، سوخت، ترنج با سر و لچکی، مجدول گرهی.

۱۲۱ برگ؛ ۱۰/۵×۱۸ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۷۷].

﴿ ۱۴۱۳۹ ﴾

یوسف و زلیخا طغانشاهی

(مثنوی ـ فارسی)

منسوب به : ابوالقاسم بن حسن فردوسی طوسی

[مجلس ۴۷۱/۸؛ منزوی ۳۳۴۲/۴؛ مشار، فارسی ۵۶۰۹/۵؛ دانشگاه ۴۱۰۱/۱۵].

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : بسمله

ز دیرینه که خود به نام منست　　　سرشت و نهادش بکام منست

بدو نیز باید که نامی شوم　　　فزون زین که هستم گرامی شوم

انجام نسخه :

چو خوشتر بود آنکه با تیره بخت　　　سخن خوش بگوید خداوند بخت

شنیدم که یوسف علیه السلام　　　چنین گفت با آن زن خویش کام

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین زرین، تمام صفحات جدول زرین و مشکی، برگ اوّل سرلوح مزدوج زرین و داخل کتیبه بسمله، دارای ۸ تابلوی مینیاتور در داخل نسخه؛

دو برگ آخر نونویس؛ جلد : روغنی دورو، روی جلد در داخل جدول زرین یک تابلو مینیاتور که دارای تصویر ۶ مرد است و روی طبلهٔ دوم هم مینیاتور دیگری با تصویر ۶ مرد آمده، حاشیهٔ جلد گل‌های زرین؛ پشت جلد زمینهٔ قهوه‌ای با جدول زرین و در حاشیه گل‌های زرین؛ قلم‌زن روی جلد نظام‌الدین بن ابوتراب مرودشتی ۱۲۶۱.

۲۱۳ برگ؛ ۱۱×۱۷/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۷۸].

﴿ ۱۴۱۴۰ ﴾

خسرو و شیرین
(مثنوی ـ فارسی)

از : میرزا محمّد جعفر بن محمّدباقر شعله نیریزی (۱۳۱۵ ق)

به شمارهٔ [۱۳۸۰۵/۱] مراجعه شود.

آغاز :

بنام آنکه شیرین آفرین است — بر او از آفرینش آفرین است

به خوبان جایگاه خسروی داد — بتان را عشوه‌های معنوی داد

انجام :

سعادت یار دولت رهنمونش — قوی دل همچو کوه بیستونش

از این فرهاد شهرا دولت و دین — منور چون دل خسرو ز شیرین

نستعلیق؛ میرزا محمّدعلی ولد آقامحمّد حسن نیریزی، دوشنبه ۱۲ شوال ۱۳۰۴؛ در اوّل نسخه یادداشتی از شعاع شیرازی در مورد شاعر و مثنوی، در این یادداشت از مثنوی دیگر مؤلّف به نام یوسف و زلیخا یاد شده است؛ در آخر نسخه مهر بیضوی «شعاع»؛ جلد : تیماج، سرخ، مجدول.

۱۶۳ برگ؛ ۱۰/۵×۱۷ سانتی متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۷۹].

﴿ ۱۴۱۴۱ ﴾

کلیات صائب تبریزی (منتخب)
(فارسی)

از : محمّدعلی بن عبدالرحیم تبریزی (۱۰۷۷ یا ۱۰۸۱ ق)

[مجلس ۳۲۹/۲۶، ش ۷۸۴۸]. نسخهٔ حاضر منتخبی از غزلیات شاعر را شامل است.

آغاز:

اگر نه مدّ بسم الله بودی تاج عنوانها   نگشتی تا قیامت نو خط شیرازه دیوانها

انجام:

برین مباش که خون در دل نیاز کنی   به قدر زمزمه‌ای حسن خویش باز کنی

نظر به جانب من کن که چند روز دگر   غبار خط نگذارد که چشم باز کنی

نستعلیق؛ بی‌کا، شعبان ۱۰۹۳ در [؟] من اعمال قباه؛ تمام صفحات جدول شنگرف و مشکی، در اوّل نسخه مهر مدور «بندهٔ شاه جهان شد بکتاش» و تملک محمّد نصیر بن حاجی مظفر تراز شماخی ۷ صفر ۱۱۳۸؛ در آخر نسخه مهر بیضوی «لطف الهی منظر نجف ۱۰۹۶»؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر، مجدول.

۱۰۶ برگ؛ ۱۳×۲۰ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۸۱].

﴿ ۱۴۱۴۲ ﴾

فرهنگ فرانسوی به فارسی (چاپ سنگی)

از: صنیع‌الدوله اعتمادالسلطنه محمّد حسن بن علی مراغی (۱۳۱۳ ق)

فرهنگ لغات فرانسوی به فارسی است. این نسخه چاپ سنگی است که در پنجم جمادی‌الثانی ۱۳۰۰ ق برابر با پانزدهم مارس ۱۸۸۳ میلادی در تهران، دارالطباعهٔ خاصهٔ همایونی به قیمت هر جلد پنج هزار دینار، به چاپ رسیده است.

آغاز: «بسمه تبارک و تعالی ـ چون تحصیل زبان فرانسه که امروز به زبان عمومی».

انجام: «دزدیدن Voler پریدن Voler دزدیده شده Vole مرتبه ـ رتبه Volee».

چاپ سنگی؛ کلمات با حروف فرانسوی و ترجمه با حروف فارسی؛ برگ اوّل سرلوح مزدوج مذهب مرصع با گل‌های الوان، تمام صفحات جداول زرین و مرصع (تزئینات نسخه با دست انجام شده)؛ جلد: تیماج، سرخ، جدول مذهب گرهی.

۲۹ برگ؛ ۱۰×۱۶ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۸۰].

﴿ ۱۴۱۴۳ ﴾

نل و دمن (مثنوی ـ فارسی)

از: شیخ ابوالفضل بن مبارک فیضی دکنی (۱۰۰۴ ق)

[مجلس ۱۰۷/۱۹، ش ۶۱۱۷؛ دانشگاه ۱۸۴۰/۱ و ۳۳۴۰/۱۳؛ مشار، فارسی ۵۳۰۲/۵].

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز:

ای در تک و پوی تو ز آغاز عنقای نظر بلند پرواز
فکر تو بدل خیال بگداخت اوج تو ز مرغ بال بگداخت

انجام نسخه:

بر اهل فرس ریاستم هست در علم فرس فراستم هست
صورتگریم به دل زند راه در عالم منقسم هم آگاه

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ در اوّل نسخه رباعی از اشرف‌الدوله؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای.

۷۰ برگ؛ ۱۵×۲۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۸۲].

﴿ ۱۴۱۴۴ ﴾

مجمع الفوائد (اخلاق ـ فارسی)

از: ابواسعد بن ابوسعیدخان

فواید و داستان‌هایی است در پند و اندرز که مؤلّف از کتاب‌های گوناگون جمع آوری و با عنوان «فائدة ـ فائدة» تنظیم نموده است.

نسب نیای پدری مؤلّف به امیر حاجی برلاس و از طرف مادری به خواجه عبیدالله

احرار منتهی می‌شود. **[مرعشی ۱۰۶/۱۲، ش ۴۵۲۴].**

آغاز : «حمد بی‌قیاس و ثنای قدسی اساس شایسته بارگاه مالک الملکیست که زمام انتظام... امّا بعد بنده پرعصیان مترصد رحمت بیکران ابواسعد بن ابوسعید».

انجام : «بقراط گوید عمر اقل قلیل و کار اکثر کثیر عاقل آن است که گوهر بی‌بهای حیات را در اموراتی که اشد ضرور است صرف کند للّه الحمد...».

نستعلیق؛ رشیدا، ۱۰۱۲؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و لاجوردی و محرر، برگ اوّل سرلوح مزدوج مذهب با گل‌های کوچک الوان و در داخل کتیبه بسمله، دو صفحهٔ اوّل طلااندازی دندان موشی بین سطور؛ تمام اوراق نسخه در وسط برگ‌های جدید وصالی شده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، مجدول گرهی.

۹۵ برگ؛ ۱۶×۲۵ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۸۳].

۱۴۱۴۵

سفینهٔ سعیدا **(فارسی)**

از : سعید

جنگی است شامل مطالب متنوع به نظم و نثر با دیباچه‌ای به نثر، مطالب مندرج در این جنگ عبارت‌اند از :

۱ ـ دیباچهٔ سفینه «۱ پ ـ ۲ ر»

آغاز :

در دیده سفینه لایقت جائی هست   دریاب گرت میل تماشایی هست

از شوخی طفل اشک من تر نشوی   هر جا که سفینه هست دریایی هست

۲ ـ منشآت نصیرای همدانی، دو رقعه : (رقعه‌ای که در باغ به عزیزی به جهت طبع نوشته و رقعه به میرمعین وزیر همدان و جواب وی) «۲ ر ـ ۲ پ»

۳ ـ حکایتی و دو فائده «۳ پ»

۴ ـ هفت جام = ساقی‌نامهٔ فضولی «۴ ر ـ ۱۰ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از : محمّد بن سلیمان فضولی بغدادی (۹۷۶ ق)

ساقی‌نامه شاعر است که در هفت جام سروده است.

[مجلس ۴۲۱/۸؛ منزوی ۳۳۲۲/۴؛ الذریعه ۱۱۲/۱۲؛ دانشگاه ۱۸۳۹/۱۰].

آغاز:

سر از خواب غفلت چو برداشتم　　　لوای فـراسـت بـرافـراشـتم

۵ ـ بحر طویل شاهدا «۱۰ پ ـ ۱۳ پ»　　　**(فارسی)**

از: شاهدی نیشابوری

[مجلس ۱۱۸/۱۷؛ الذریعه ۴۹۸/۹؛ منزوی ۲۶۵۸/۴؛ دانشگاه ۱۵۸۹/۱۰ و ۲۰۴۷/۱۱].

آغاز: «منشاء نشاء صهبای سخن نام کریمیست که در بزم کرم چیده بساط طرب».

۶ ـ نصایحی از: گشتاسب، اسفندیار، بهمن، کیخسرو، لهراسب، هوشنگ، کیقباد، جمشید و کیکاوس و چند فایدهٔ دیگر «۱۳ پ ـ ۱۴ پ»

۷ ـ اشعاری از ملّا ظهوری «۱۴ پ ـ ۱۷ پ»

۸ ـ نقل از کشکول شیخ بهایی «۱۸ ر ـ ۱۹ پ»

۹ ـ اشعاری از شیخ بهایی «۲۰ ر ـ ۲۱ پ»

۱۰ ـ گلشن آرا = گلشن خیال (بخشی از آن) «۲۲ ر ـ ۲۳ پ»

از: میرزا محمّدطاهر نصرآبادی (قرن ۱۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۳۳/۲۰] مراجعه شود.

۱۱ ـ مثنوی تجلی اردکانی «۲۳ پ ـ ۲۵ ر»　　　**(فارسی)**

از: میرزا علیرضا تجلی اردکانی شیرازی (بعد از ۱۰۸۰ ق)

مثنوی دیگری از همین شاعر در شمارهٔ [۱۳۴۴۳/۶۳] معرفی گردید.

آغاز:

پر شد ز عطر خوشدلی از بسکه روزگار　　　چون عطسه از دماغ زمین ج ست نوبهار

انجام:

خصمت چو دانه در دهن آسیا بود　　　بادا محب جاه تو از عیش کامکار

۱۲ ـ **اشعاری** از : عصمت بخارایی، کمال اسماعیل، قاضی نورالدین، مولانا، صائب و یک شاعر مجهول «۲۵ ر ـ ۲۶ پ» **(فارسی)**

۱۳ ـ **دوازده امام منظوم** (۸ بیت) «۲۶ پ»

آغاز :

یا ربّ به حقّ سیّد کونین مصطفی   آن شافع معاصی و آن منبع سخا

انجام :

یا ربّ به حقّ مهدی هادی که ذات اوست

مانند مصطفی مُعلّاء مجتبی

۱۴ ـ **اشعاری** از : میرزا طاهر وحید، طالب کلیم، خیام «۲۷ ر»

۱۵ ـ **مخمس** «۲۷ ر ـ ۲۷ پ» با این مطلع :

ای زلف سرکشت همه چین چین شکن شکن

مویت ز بهر بستن دلها رسن رسن

۱۶ ـ **اشعاری** از : نظامی، شیخ بهایی، مغربی «۲۸ ر»

۱۷ ـ **مستزاد** «۲۸ پ»

۱۸ ـ **اشعاری** از شرف‌الدین یزدی «۳۰ ر»

۱۹ ـ **رباعیات ملا سحابی** «۳۰ ر ـ ۳۰ پ»

۲۰ ـ **مخمس** غزل ملّا نظری از طاقت «۳۰ پ ـ ۳۱ ر»

۲۱ ـ **اشعاری** از : امیر اخسیکتی، محتشم، مجذوب تبریزی، فیاض، کشوری، طوسی «۳۱ پ ـ ۳۲ ر»

۲۲ ـ **رباعیات عمر خیام** «۳۲ پ ـ ۳۵ پ»

۲۳ ـ **رباعیات مولانا محوی** «۳۵ پ ـ ۳۶ ر»

۲۴ ـ **اشعاری** از : نظیری، طبیعی، خواجه طفیلی، عصمت، قاسمی، آصفی، اکابر، ملّا سحابی «۳۷ پ ـ ۳۹ پ»

۲۵ ـ مطلبی از کشکول شیخ بهایی «۴۰ ر ـ ۴۱ ر»، حکایت احمد زنبرکش و خضر «۴۱ ر ـ ۵۲ پ»، شعری از هلالی و سنجر کاشی «۵۲ پ ـ ۵۳ پ»

۲۶ ـ بحر طویل شیخ جلالی «۵۳ پ ـ ۵۴ پ»

آغاز:«دوش دیدم پسری غمزه گری لب شکری سیمبری موکمری روقمری یاسمنی».

۲۷ ـ مرقع قاسم ضیایی «۵۴ ر»

۲۸ ـ مناجات اهلی شیرازی «۵۴ ر ـ ۵۴ پ»

۲۹ ـ اشعاری از : مولانا، ملاّ مرشد، ژنده پیل احمدجام، خاقانی، کمال اسماعیل، ملّا حاجی بابا قزوینی، میرمحمّدباقر داماد، مولانا غیاث‌الدین شیرازی، خواجه حافظ شیرازی «۵۵ ر ـ ۵۹ پ»

۳۰ ـ مطلبی دربارهٔ صفات اقوام مختلف «۶۰ ر» ذکر قربان کردن ابراهیم اسماعیل را «۶۰ ر ـ ۶۰ پ»

۳۱ ـ بحر طویل «۶۱ ر ـ ۶۱ پ»

از : ؟

آغاز : «دلبر زیبا چابک و رعنا زلف شمس سا جعد معنبر زلف چلیپا برده به یغما غارت دلها».

۳۲ ـ اشعاری از : حسن خان شاملو، میرزا محمّد رفیع باذل، رضی، میرزا جلال اسیر، عظیم نیشابوری، میرزا رضی دانش، فخری «۶۲ ر ـ ۶۲ پ»

۳۳ ـ دیباچهٔ گلزار ابراهیم و دیباچهٔ خوان خلیل «۶۳ ر ـ ۶۶ پ»

از : نورالدین محمّد ظهوری ترشیزی (۱۰۲۴ ق)

به شمارهٔ [۱۴۰۴۱] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۳۴ ـ سخنی چند از اکابر اولیاء از عرفا «۶۷ ر ـ ۷۳ پ»

۳۵ ـ اشعاری از سعیدا که ظاهراً جامع جنگ است «۷۴ ر ـ ۷۵ پ»

۳۶ ـ اشعاری از : شیخ علی نقی کمره‌ای، ابن یمین، حکیم ثنایی، واعظ قزوینی،

سعدی، قطب‌الدین، احمدجام، آصفی «۷۵ ر - ۸۰ ر»

۳۷ - دیوان مجذوب تبریزی «۸۰ پ - ۹۰ پ» **(فارسی)**

از : میرزا محمّد بن محمّدرضا مجذوب تبریزی

[مجلس ۴۷۳/۳، ش ۱۱۸۵؛ دانشگاه ۳۳۴۱/۱۳؛ منزوی ۲۵۱۰/۳، در آن اظهار شده که دیوان شاعر در تهران سال ۱۳۳۱ ش به نام مجذوب همدانی کبودرآهنگی به چاپ رسیده است].

نسخهٔ حاضر بخشی از غزلیات شاعر را شامل است.

۳۸ - دیوان هلالی «۹۱ ر - ۱۰۰ پ» **(فارسی)**

از : نورالدین استرآبادی هلالی جغتایی (۹۳۶ ق)

[مجلس ۲۸۲/۲۶، ش ۷۷۹۹]. نسخهٔ حاضر بخشی از غزلیات و مقطعات شاعر را شامل است.

۳۹ - اشعاری از : شاه خاشعا، محمّدجان قدسی، والی، عمر خیام، تجلی، ملاّ سحابی، کمال اسماعیل، ظهوری، مرتضی قلی‌خان شاملو، میر رضی آرتیمانی، میرزا داراب، شیخ آذری، حکیم سنایی، اوحدالدین مراغی (بخشی‌از جام جم وی)«۱۰۱ ر - ۱۰۸ پ»

نستعلیق؛ چلیپایی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، تمام صفحات جدول زرین، در اوّل نسخه آمده : «بتاریخ عاشر محرم‌الحرام سنه ۱۱۴۸ عرض دفتر شد» و تملک محمّد حسین به تاریخ ۱۲۹۷ با مهر مربعی و بیضوی؛ فهرست برخی از مطالب در آخر نسخه آمده؛ جلد : تیماج، تهوه‌ای.

۱۰۸ برگ؛ ۱۲×۲۰ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۸۸۵].

﴿ ۱۴۱۴۶ ﴾

جنات الخلود المعمور من جداول النور **(متفرقه - فارسی)**

از : میرزا محمّدرضا بن محمّد مؤمن امامی خاتون‌آبادی اصفهانی (قرن ۱۲ ق)

مؤلّف، این رساله را در جدول‌هایی تنظیم نموده و مطالب متنوع و مختصری در موضوعات مختلف مانند : تاریخ پیامبران و ائمه علیهم‌السلام، تاریخ سلاطین، جغرافیای شهرها،

معرفت جهت قبله، آداب سفر، اعمال روزها و ماه‌ها و فواید دیگری در دعا و حرزها، در آن درج نموده است.

او این رساله را در مدت پانزده ماه به نام شاه سلطان حسین صفوی تألیف نموده و در سال ۱۱۲۸ ق به پایان رسانیده است. **[الذریعه ۱۵۰/۵ ـ ۱۵۱؛ مشار، فارسی ۱۵۷۶/۲].**

آغاز : «الحمدللّه الحکیم المعبود المتفرد بالازلیة والابود المتعزز بالکرم و الجود... امّا بعد بر لوایح ارواح زاکیه و صفایح اذهان صافیه ارباب الباب می‌نگارد».

انجام :

«فاعف لنا یوم یقوم الحساب   وقف رضانا برضا الوالدین

معروض رای عقده... الحمدللّه اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا و الصلوة و السلام علی محمّد و آله اجمعین».

نسخ؛ عبدالکریم کهدوئی الیزدی، یکشنبه ۱۱ شعبان ۱۲۳۱؛ عناوین شنگرف و زر و لاجورد، تمام صفحات جدول زرین؛ جلد : روغنی دورو، سوخت، ترنج با سر و لچکی مذهب با نقش گل، مجدول مذهب؛ پشت جلد تیماج مشکی.

۳۷ برگ؛ ۲۰/۵×۲۹/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۸۸۸].

« ۱۴۱۴۷ »

کلیات اهلی شیرازی

از : محمّد بن یوسف اهلی شیرازی (۹۴۲ ق)

نسخهٔ حاضر دو مثنوی از شاعر را شامل است بدین ترتیب :

۱ ـ شمع و پروانه «۱ ر ـ ۴۲ پ»   **(شعر ـ فارسی)**

[مجلس ۲۱۱/۲ و ۲۳۷/۸؛ منزوی ۲۹۷۰/۴؛ دانشگاه ۱۸۳/۲].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه :

که جبریلی که عرشش زیر بالست   کمین پروانهٔ شمع جمالست

چو برق از تیغ قهرش میزند دم | بیکدم میفتد آتش بعالم

انجام :

سخن کز بهر تاریخش کنم کم | بود تم الکتاب الله اعلم

بیا اهلی که اینها خودستائیست | دعایی کن که این رسم گدائیست

۲ ـ سحر حلال ((۴۴ پ ـ ۷۰ ر)) **(شعر ـ فارسی)**

[مجلس ۲/۲۳۴ و ۸/۲۳۷ و ۱۷/۲۴۵؛ منزوی ۴/۲۹۰۲؛ الذریعه ۱۲/۱۵۱].

آغاز دیباچه : ((حمد نامحدود و شکر نامعدود سزاوار صانعیست که به یک امر کن نسخهٔ دو کون پرداخت)).

آغاز نظم :

ای همه عالم بر تو بی شکوه | شوکت خاک در تو بیش کوه

نام تو زان بر سر دیوان بود | کاتش بال و پر دیوان بود

انجام :

بر لب بحر از همه سو فارغم | رسته‌ام از ناوک و سوفار غم

شرط شد از همت محمود باد | آخر کار همه محمود باد

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین با سفیدآب در داخل کتیبه‌های مذهب و لاجوردی با گل‌های الوان، تمام صفحات جداول زرین و مرصع، دارای دو سرلوح مذهب لاجوردی با گل‌های الوان؛ ۴ صفحه طلااندازی دندان موشی بین سطور؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۷۱ برگ؛ ۱۳/۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۸۶].

﴿ ۱۴۱۴۸ ﴾

جنگ

از : سیّدمحمّد

جنگی است شامل مطالب نظم و نثر که جامع جنگ در سال‌های ۱۱۵۳ تا ۱۱۷۵ ق آن

را جمع‌آوری نموده و در آن دست خط چند عالم که مطالبی را به درخواست صاحب جنگ نوشته‌اند به چشم می‌خورد.

این جنگ مطالب زیر را شامل است :

۱ ـ چند تاریخ تولد در سال‌های ۱۲۵۵ و ۱۲۶۰، چند بیت به فارسی «۱ ر ـ ۲ ر»

۲ ـ **دیباچه جنگ** «۲ پ ـ ۳ ر»

آغاز :

ای ذکر تو گل فروش بازار سخن　　رنگین ز تو برگ برگ گلزار سخن

اوصاف تو دیباچه مجموعهٔ نطق　　توحید تو مشاطهٔ رخسار سخن

۳ ـ **نامه‌ای** که به ارباب قلم نویسند «۳ ر ـ ۳ پ»

۴ ـ **نقاش و صورت = مثنوی ناصرعلی** «۴ ر ـ ۳۰ ر» **(فارسی)**

از : میان ناصرعلی سرهندی متخلص به علی (۱۱۰۸ ق)

[مجلس ۴۲۶/۸؛ منزوی ۳۲۸۱/۴؛ الذریعه ۳۲۵/۱۹؛ مشترک پاکستان ۹۸۲/۸].

آغاز :

الهی ذرهٔ دردی به جان ریز　　شرر در پنبه‌زار استخوان ریز

۵ ـ **اشعاری** از مقصد[1] «۳۰ ر»

۶ ـ **اشعاری** از کلیم «۳۰ پ ـ ۳۵ پ»

۷ ـ **اشعاری** از : سعدی «۳۶ ر ـ ۳۶ پ» رباعیات فنا «۳۷ ر ـ ۳۷ پ» غزلیات محمّدرضا منشی (زنده در ۱۱۵۳) «۳۷ پ ـ ۴۰ ر» صائب «۴۰ ر» میرنجات، طالب آملی، نظیری «۴۰ ر ـ ۴۷ پ»

۸ ـ مادهٔ تاریخ وفات ابوطالب و سیّدمحمّد در ۱۱۵۳ از محمّدرضا منشی «۴۷ پ»

۹ ـ **قاصد صبا** «۴۷ پ ـ ۴۸ ر» **(مثنوی ـ فارسی)**

از : ؟

۱ـ گویا مقصدی ساوجی ر.ک : فرهنگ سخنوران ۵۵۹.

نسخهٔ حاضر از انجام ناتمام است.

آغاز:

السلام ای قبلهٔ اهل حجاز   السلام ای نازنین دلنواز

۱۰ ـ دیباچه بیاض «۴۸ پ ـ ۵۱ پ» **(فارسی)**

از: ؟

آغاز: «تبارک الله احسن الخالقین این چه لعبت موزون و پیکر همایون است که کبکان خوشخرام».

۱۱ ـ دیباچه‌ای که صاحب جنگ برای واقعه جلوس سلطنت سیّداحمدخان در کرمان برای میرزا شریف نصیری نوشته «۵۲ ر ـ ۵۳ ر»

آغاز: «چون درین اوان فرخنده اثر سعادت قرین و زمان مسرور میمنت آئین».

۱۲ ـ عریضه صاحب جنگ که در جواب فتح‌نامهٔ عمان نوشته است «۵۳ ر ـ ۵۴ ر»

۱۳ ـ دیباچه‌هایی که در منشآت نویسند «۵۴ پ ـ ۵۹ ر»

۱۴ ـ نامه طهماسب میرزا به پادشاه هند «۵۹ پ ـ ۶۱ پ»

۱۵ ـ دیباچه که در منشآت نویسند «۶۲ ر ـ ۷۲ ر»

۱۶ ـ بحر طویل سیّدعلی مهری «۷۲ پ ـ ۷۳ ر» **(فارسی)**

به شمارهٔ [۱۳۴۴۳/۲۷] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۷ ـ مثنوی سیّدعلی مهری، قطعه در بی‌وفائی، رباعیْ مستزاد «۷۳ ر ـ ۷۴ ر»

۱۸ ـ زبورالعاشقین «۷۴ پ ـ ۷۶ ر» **(مثنوی ـ فارسی)**

از: میرزا داود اصفهانی (۱۱۳۳ ق)

مثنویی است در تعریف معشوق و اوصاف وی.

[سپهسالار ۵۹۷/۲؛ دانشگاه ۱۴۰۴/۹؛ رضوی مشهد ۲۶۳/۷؛ منزوی ۲۸۵۴/۴].

آغاز:

عـزیزان، دوسـتان، مـهرآفـرینان   شهیدان، کشتگان، محنت قرینان

۱۹ ـ شعری از سعدی «۷۶ ر»

۲۰ ـ سراپا = آینهٔ بدن‌نما «۷۶ ر ـ ۷۷ پ» **(فارسی)**

از : سیّدعلی مهری عرب جبل عاملی (قرن ۱۲ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۶۳/۳۵] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲۱ ـ قضا و قدر سلیم تهرانی «۷۸ ر ـ ۸۲ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از : محمّدقلی سلیم تهرانی (۱۰۵۷ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۶۳/۳۶] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲۲ ـ حاتم نامه = داستان حاتم طائی «۸۲ پ ـ ۸۳ پ» **(مثنوی ـ فارسی)**

از : شاعر پیشین **[مجلس ۳۷۱/۱۷ با عنوان «روضه حاتم طائی»؛ منزوی ۲۷۵۹/۴]**.

آغاز نسخه :

راوی افسانهٔ اهل کرم   طوطی پر ریخته یعنی قلم

۲۳ ـ مثنوی سلیم در خر خریدن آن ساده لوح «۸۳ ر ـ ۸۴ ر»

از : شاعر پیشین

آغاز :

ساده دلی را ز پی راه دور   گشت خری همچو مسیحا[1] ضرور

۲۴ ـ اشعاری از عرفی «۸۴ پ»

۲۵ ـ مثنوی فارسی «۸۵ ر ـ ۹۱ ر» **(فارسی)**

از : ؟

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه :

زیاد از حد گلاب پاشید   گلستان‌ها ز برگ گل تراشید

۱ـ در بعضی نسخه‌ها : «گشته خری چون خر عیسی ضرور».

انجام:

به آن رسوائی عصمت فروشی   بـه قـربانی مـاه جـامه پـوشی

۲۶ ـ سوز و گداز «۹۱ ر ـ ۹۹ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: ملّا محمّدرضا نوعی خبوشانی (۱۰۱۹ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۶۳/۳۸] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲۷ ـ مخمس درویش آزاد (تخمیس غزل مولانا) «۹۹ ر ـ ۹۹ پ»

۲۸ ـ ساقی‌نامهٔ حافظ شیرازی «۹۹ پ ـ ۱۰۳ پ»

[منزوی ۲۸۶۵/۴؛ الذریعه ۱۰۶/۱۲].

آغاز:

سر فتنه دارد دگـر روزگـار   من و مستی و فتنه چشم یار

۲۹ ـ اشعاری به فارسی، قصایدی در مـدح حـضرت پـیامبر و حـضرت علی علیه‌السلام «۱۰۳ پ ـ ۱۰۷ پ»

۳۰ ـ قطعه‌ای به نثر در پند و اندرز از: محمّد بن ابراهیم تبریزی فـراهـانی کـه بـه درخواست میرزا سیّدمحمّد در روز جمعه ۲۲ ربیع‌الثانی ۱۱۷۵ نوشته است و از انجام افتادگی دارد. «۱۰۸ ر ـ ۱۱۲ ر»

۳۱ ـ سوز و گداز «۱۱۲ پ ـ ۱۱۷ ر» **(مثنوی ـ فارسی)**

از: آقا محمّدصادق بن سیّد فضل‌الله هجری تفرشی (۱۱۶۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۱۵۸/۱۲] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۳۲ ـ قطعه‌ای در شرح حال ادهم، نان و حلوای شیخ بهایی، قطعه‌ای از رفعتی و میرزا شرف و چند شعر دیگر «۱۱۷ پ ـ ۱۳۳ ر»

شکسته نستعلیق چلیپایی؛ به خـط‌های مـختلف از جـمله: سـیّد مـحمّدجامع جـنگ، محمّدرضا متخلص به منشی که در ۲۴ ذی‌قعدهٔ ۱۱۶۱ در شیراز مطلبی را به درخواست صاحب جنگ نوشته است [۱۰۳ پ] محمّد بن ابراهیم تـبریزی کـه مـطلبی را در روز جمعه ۲۲ ربیع‌الثانی ۱۱۷۵ بـرای صـاحب جـنگ نـوشته است [۱۱۲ ر]، مـهر شـعاع

شیرازی در برگ [۱۳۰ ر]؛ جلد : تیماج، سرخ.
۱۳۳ برگ؛ ۱۱×۲۰ سانتی متر (قطع بیاضی)؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۸۸۴].

﴿ ۱۴۱۴۹ ﴾

جنگ نظم و نثر

جنگی است از قرن یازدهم که گردآورندهٔ آن گویا شاعری متخلص به «مشتاق» است که در پایان جنگ اشعاری از خویش با عنوان «لمؤلفه» می‌آورد.

این جنگ شامل عنوان‌های زیر است :

۱ ـ دیوان حافظ «۱ پ ـ ۱۹۵ ر» **(فارسی)**

[مجلس ۴۰۰/۲۵، ش ۷۴۲۰]. این نسخه دارای شیوه و ویژگی خاصی است بدین‌گونه که از برگ «۱ ـ ۱۸۶ پ» یک غزل در هر برگ در ستونی در قسمت راست صفحه نوشته شده و از برگ «۱۸۷ پ ـ ۱۹۵ ر» رباعیات، قطعات، مثنوی و ساقی‌نامهٔ حافظ تمام صفحات را فراگرفته است.

انجام نسخه «برگ ۱۹۵ ر» :

من طفلم و بی‌گنه مرا می‌سوزند ای وای تراکه پیری و دیرگهی
دیوان شریف حافظ است این بی‌جام می و مغانه مگشای
بی نظم لطیف آن از این پس (در وصالی از بین رفته است)
یا رب که روان پاک حافظ بادا به بهشت عدن بادای

۲ ـ تحفة العراقین «۱ ر ـ ۵ پ»

از : خاقانی شیروانی

[منزوی ۲۷۱۴/۴؛ مجلس ۲۶۹/۸ و ۲۷۳؛ الذریعه ۴۵۳/۳؛ مشار، فارسی ۳۶۹].

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

۳ ـ قصایدی از : خاقانی، انوری، سنایی، سعدی شیرازی «۱ پ ـ ۱۵۱ پ»

۴ ـ دیوان قاسم سمنانی «(۱۵۲ ـ ۱۶۲ پ)» **(فارسی)**

از : محمّد قاسم سمنانی (زنده در سال ۱۰۶۴ ق)

یک ساقی‌نامه و سه قصیده از شاعر است با تخلص «قاسم» در موضوعات زیر بدین ترتیب :

الف : قدغن شراب = ساقی‌نامهٔ قاسم سمنانی «(۱۵۲ پ ـ ۱۵۹ پ)» **(فارسی)**

ساقی‌نامه‌ای است که شاعر در هنگام قدغن شدن شراب در سال ۱۰۶۴ ق توسط شاه عباس صفوی، سروده است و از هر مصرع آن مادّه تاریخ فرمان شاه عباس (سال ۱۰۶۴ ق) به دست می‌آید.

این ساقی‌نامه دیباچهٔ نثری دارد از محمّد بن عبدالسلام در تاریخچهٔ این واقعه و تاریخ سرودن ساقی‌نامه.

آغاز دیباچه : «بعد از ادای سپاس بی‌حد و قیاس و سپاس بی‌عد ضراعت اساس وهاب کریم و تواب رحیم».

آغاز ساقی‌نامه :

الهی به مستان صدر صفا — ملالت پسندان شهد وفا

به حلم رسول خدای جلیل — به ساقی کوثر امام جمیل

به حزن بتول از دوام ستم — به خلق حسن آن امام امم

انجام :

که عباس شه دم به دم از شراب — کشد جام شاد او شود کامیاب

ب : قصیده در مدح وزیر عوض بیک که فرمان قدغن شراب به وسیله او اجرا شد (۴۱ بیت). در دیباچه منثور ساقی نامه از این قصیده با این عبارت یاد شده است :

«و قصیده‌ای در کمال سلامت الفاظ... در باب نهی می و اسکار... به رشتهٔ نظم کشیده مزین و موشح و ثنای نواب عالی شأن در ذیل ساقی نامه مسطور شد».

آغاز :

خواستم صبحدم از ساقی گل پیراهن — چون رخ دلکش او بادهٔ صافی روشن

ج : **قصیده‌ای در مدح نواب‌الله ویردی بیک** و تبریک «نوروز وزارت او» در ۱۰۶۷ پس از پدر (۵۴ بیت)، در پایان قصیده مادهٔ تاریخ وزارت او را چنین بازگو می‌نماید :

ولی چون مقصدش تاریخ نوروز وزارت بود
به خوانش این چند دانه نقل شیرین ماحضر باشد
شد آن تاریخ چون در منتظم در سلک این مصرع
ز عدل الله ویردی بیک ولی‌عهد پدر باشد

آغاز :

چو در برج حمل خورشید رخشان جلوه‌گر باشد
گر از عشرت کسی فارغ نشیند بی‌خبر باشد

د : **قطعه** به مناسبت دعوت یهودیان ایران به دین اسلام به امر شاه عباس و تاریخ مسلمان شدن یهودیان خطهٔ لار. این قطعه در نسخهٔ حاضر یازده بیت است و از انجام ناتمام است.

آغاز :

به عهد مرشد دین پادشاه خطهٔ اسلام　　که هست خادم درگاه او هزار سلیمان

۵ ـ سوز و گداز «حاشیهٔ برگ‌های ۱۵۶ ر ـ ۱۶۵ پ»　　**(مثنوی ـ فارسی)**

از : آقا محمّدصادق بن سیّد فضل‌الله هجری تفرشی (۱۱۶۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۱۵۸/۱۲] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۶ـ مرآت‌الرجال فیما یعلم من‌ظواهرالافعال=فراست«۱۶۳پ ـ ۱۶۵پ»**(فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در بیان شکل و رنگ هر یک از اعضای انسان و احکامی که از هر کدام استنباط می‌شود.

فخر رازی رساله‌ای در علم فراست دارد به نام «مرآة الرجال» که دوبار به فارسی ترجمه شده است و گویا با رسالهٔ حاضر یکی است.

[مجلس ۸۳/۸؛ منزوی ۴۳۹/۱ و ۴۵۴؛ الذریعه ۱۵۳/۱۶].

برای اطلاع از رساله‌های علم فراست رجوع شود به : [منزوی ۴۳۸/۱ ـ ۴۴۰ و الذریعه ۱۵۲/۱۶ ـ ۱۵۳].

نسخهٔ حاضر از انجام ناتمام است.

آغاز : «حمد و سپاس حضرت صانع حکیم را که به موجب خمرت طینة آدم بیدی اربعین صباحاً بید قدرت و قلم ارادت خط وجود آدم بر صفحهٔ عالم نگاشت».

انجام نسخه : «ناخن سفید به غایت پسندیده و نیک است... و با عقل نهم باشد تا هشت در بهشت بر روی او گشادند».

۷ ـ اخبارالانسان «۱۶۵ پ» **(پزشکی ـ فارسی)**

از : ؟

در مقدّمهٔ رساله چنین آمده : «خلیفه بغداد حکما را جمع کرده و به آن‌ها دستور داد نسخه‌ای سازند تا مؤمنان را به کار آید» و آن‌ها این رساله را تألیف نمودند. در نسخهٔ حاضر فقط برگ اوّل این رساله موجود است.

آغاز : «چنین روایت کنند... و این را اخبارالانسان نام کردند... باب در خوشی و ناخوشی چنین آورده‌اند که پرهیز کردن به وقت تندرستی آسان‌تر...».

۸ ـ اشعاری از شاعران زیر : «۱۶۶ ر ـ ۱۸۵ پ» **(فارسی)**

میرزا شرف جهان، میرزا مخدوم، شیخ بهایی، خواجه افضل ترکه، میرزا سلمان، میرراستی، مولانا نورالدین محمّد، خواجه حبیب‌الله ترکه، میر شمس‌الدین محمّد، پادشاه عالم شاه عباس، محمّد میرک صالحی، میرعلی اکبر مشهدی، شیخ ابوالفیضی، میرمعصوم خان، حکیم رکن‌الدین، خواجه غیاث نقشبند، میرزا عرب مقلد، محمّد هاشم، مولانا کامی، مولانا محمّد شرفی، احمد بیک شرف، طهماسب قلی بیک، میرزا صفر، قاسم بیک قمی، خان میرزا، سلطان محمود خان، علیخان میرزا، محمّد موسی بیک، مراد بیک، محمّدصالح میرزا ترکی، میرزا نظام الملک، امیر نوراللـه شوشتری،

میرحضوری، عباس بیک، محمّد بیک خلیفه، میرصفی، میرسدید رازی، میر ابوتراب علوی، میر محمّد مؤمن استرآبادی، میر اشکی، میر والهی قمی، قاضی اسیری رازی، سیّد محمّد نجفی، میر منهی، میر جزمی، میر ابوتراب مخروم رازی، میر بزمی همدانی، میرزا صادق، مولانا میرعلی، میر مغیث، میر ابراهیم، میرزا خلیل، میر معزالدین، میر سیّدعلی منصور، میر جعفری، میر یعقوبی خیاط، میر فریبی، میر امینی، فضولی، میر تشبیهی، میر صدرالدین محمّد، میر نجدی، میرزا قلی میلی، یوسف قلی بیک شاملو، قاسم بیک حالتی، حسن بیک شکراد علی، مولانا شافی، امام فخر رازی، میرخسرو، نرگسی، فسونی، امیرخان بیک، مقصود علی بیک شکیبی، مشربی تکلو، میرزا محمّد ایواعلی، لسانی، میرقلی بیک، امیر بیک، ضمیری، غزالی مشهدی، وحشی مینوی، شریف تبریزی، محتشم، خواجه حسین ثنایی، ولی دشت بیاضی، قاضی نور، نثاری، صبری، میرزا حسابی نظیری، مولانا شجاع، شیخ علی نقی کمره، اختر تونی، مولانا طوفی، محمّدقاسم زاری، حیدر کلیچ، مولانا هلاکی همدانی، قاضی احمد فکاری، فکری اردوبادی، ملکی سرکانی، مولانا نیکی، سایل عدانی، عبدی جنابذی، یمینی سمنانی، مولانا شرف‌الدین علی، مولانا خانم کاشی، مولانا ملک قمی، مولانا کمال سبزواری، مولانا وقوعی، غازی قلندر، مالک دیلمی، ظهوری شیرازی، غضنفر کله خاری، زکی همدانی، نذری کاشی، مولانا سروری، خواجه نصیر، مولانا خرمنی، سیری استرآبادی، قالعی دماوندی، غباری، شراری همدانی، زلالی گیلانی، ذوقی، مردمی کاشی، میرزا محمّد امین، مولانا وجهی، حریفی ساوجی، مولانا ظریفی، رضای کاشی، عارضی قمی، حامدی، مجدی، ابوالعرفاء قلندر، نازکی نهاوندی، قاضی دانی، جسمی همدانی، مظفر رنگرز، مولانا شهودی، غفرانی.

۹ ـ شعری از جامع جنگ با تخلص مشتاق «۱۸۵ پ»

در آخر آن گوید :

بهر قتلم هجر و غم کردند با هم دل یکی   کاشکی می‌بود مشتاق ترا قاتل یکی

۱۰ ـ رساله در عشق «۱۸۶ ر ـ ۱۸۷ پ» **(عرفان ـ فارسی)**

نسخهٔ حاضر بخشی از یک رساله است.

آغاز نسخه: «صاحب التهم و النفس الصعداء... گفته‌اند عشق مرضیست وسواسی این سخن دورست از حقّ شناسی بیمار عشق از این حیثیت که مستغرق جمال حبیب است مستغنی از علاج طبیب است».

۱۱ ـ دیوان حافظ (بخش دیگر) «۱۸۸ پ ـ ۱۹۶ ر»

۱۲ ـ انوار حکمت = نصایح یوسفی «۱۹۶ پ ـ ۱۹۷ پ» **(اخلاق ـ فارسی)**

از: یوسف بن محمد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ ق)

[مجلس ۹۳/۲۵، ش ۷۰۸۰/۲]. نسخهٔ حاضر از آغاز چند سطر و از انجام چند برگ افتادگی دارد.

۱۳ ـ فتح‌نامهٔ شاه عباس «۱۹۸ ر ـ ۱۹۸ پ» **(فارسی)**

فتح‌نامه‌ای است که شاه عباس بعد از فتح آذربایجان و شیروان و گنجه به یکی از شاهان نوشته است.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

۱۴ ـ فتح‌نامهٔ شاه عباس به شاه نوازخان هندی «۱۹۸ پ ـ ۱۹۹ ر»

آغاز: «چون دریای مناقب و قلزم محامدی عالیحضرت با رفعت بلندمرتبه».

۱۵ ـ نامه‌ای که برای تأیید سیادت ابوالقاسم سراجا نوشته شده است «۱۹۹ ر ـ ۱۹۹ پ»

شکسته نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، لچکی، مجدول گرهی.

۱۹۹ برگ؛ ۱۵×۲۴ سانتی متر؛ سطور مختلف و چلیپایی؛ [ثبت ۸۷۸۸۹].

﴿ ۱۴۱۵۰ ﴾

دیوان حسرت همدانی **(فارسی)**

از: محمّدتقی یا ابراهیم حسرت همدانی (قرن ۱۳ ق)

[مجلس ۳۷۴/۲۶، ش ۷۸۹۶؛ دانشگاه ۳۲۰۵/۱۳ آغاز غزلیات نسخهٔ حاضر با آغاز نسخهٔ دانشگاه برابر است؛ منزوی ۲۲۹۶/۳؛ الذریعه ۲۳۸/۹].

نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : غزلیات به ترتیب حروف تهجی «ص ۱ ـ ۲۱۴» **آغاز :**

ای نام نکوی تو آرایش دیوان‌ها　　وی زنده به بوی تو گل‌ها و گلستان‌ها

فرهاد تو را بستر در کوه بلا خار　　مجنون تو را بالین خاشاک بیابان‌ها

ب : ترکیب‌بند (فقط سه بیت آن) «ص ۲۱۴».

ج : رباعیات «ص ۲۱۴ ـ ۲۱۷» **آغاز :**

عمریست که بت‌پرستی آئین منست　　کفر سر زلف نوخطان دین منست

د : ساقی نامه «ص ۲۱۷ ـ ۲۲۸»

آغاز :

بده ساقی آن ساغر شرک سوز　　به وحدت چراغ دلم برفروز

بده ساقی آن جام لاهوتیم　　بکن فارغ از بند ناسوتیم

نستعلیق؛ محمّدابراهیم بن مرحوم حاجی قدیر ابهری با مهر بیضوی «یا ابراهیم»، چهارشنبه ۲۴ شعبان ۱۳۰۹؛ هفت برگ اوّل جدول شنگرف؛ جلد : مقوائی، سبز، عطف و گوشه تیماج.

۲۳۰ صفحه؛ ۱۸/۵×۱۲ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۹۱].

﴿ ۱۴۱۵۱ ﴾

بحارالانوار　　(حدیث ـ عربی)

از : ملّا محمّدباقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

[مجلس ۷۸/۲۵، ش ۷۰۶۸]. نسخهٔ حاضر از اوّل بحار تا آخر «کتاب العلم» را شامل است.

آغاز : «الحمدللّه الذی سمک سماء العلم و زیّنها ببروجها للناظرین».

انجام : «اسمع هذا من نبیکم قال قلت نعم فاسلم ثم قال والله انی وجدت فی التوریة انه یکون فی آخر الانبیاء نبی و هو یفسّر ما یقول الناقوس».

ـ اجازه نامهٔ علاّمهٔ مجلسی به عبدالرضا کاشانی

اجازه‌نامه‌ای است که علاّمه مجلسی به خط خود برای کاتب نسخه نوشته و در آن اظهار داشته که کاشانی این جلد بحار و بسیاری از مجلدات دیگر آن را نزد وی قرائت نموده و به او اجازهٔ نقل روایت آن‌ها را داده است. این اجازه در ۷ شعبان ۱۰۸۳ نوشته شده و در بخش اجازات بحارالانوار به چاپ رسیده است. [طبقات اعلام الشیعه قرن ۱۱ ص ۳۲۲].

آغاز اجازه نامه : «الحمدللّه و سلام علی عباده الذین اصطفی... امّا بعد فقد قرأ علیّ المولی الفاضل الکامل البارع التقی الزکی مولانا عبدالرضا الکاشانی وفقه الله تعالی...».

نسخ؛ عبدالرضا الکاشانی، رجب ۱۰۸۳ در اصفهان؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ در اوّل نسخه وقف نسخه از طرف محمّد بن مرتضی بر شیعهٔ امامیه با تولیت اصلح اولاد وی با مهر بیضوی «نورالدین محمّد ۱۰۹۲» و در زیر آن دستخط محمّد جعفر مشهور به علاّمه فیضی فرزند ابراهیم بن صدرالدین فیضی که در سال ۱۳۶۷ق نوشته است؛ جلد : تیماج، سرخ.

۱۰۹ برگ؛ ۱۸×۲۹ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۶۸۵۵].

﴿ ۱۴۱۵۲ ﴾

الصراح من الصحاح = صراح اللغة **(فرهنگ عربی به فارسی)**

از : جمال‌الدین ابوالفضل محمّد بن عمر قرشی، جمال قرشی (۶۸۱ یا ۶۹۶ یا ۷۰۰ق)

ترجمه و گزیده‌ای است از «صحاح اللغة» جوهری که در سه‌شنبه ۶ صفر ۶۸۱ در کاشغر به پایان رسیده است.

[مجلس ۲۷۵/۲ آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است؛ منزوی ۱۹۹۹/۳؛ مشار، فارسی ۳۳۸۶/۳].

نسخ؛ محمّد بن اسداللّه بن... دوست، دوشنبه ۱۵ شوال ۱۰۷۰؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ قسمت بالای برگ اوّل بریده شده؛ در اوّل نسخه تملک محمّدرضا بن محمّد رضی کاشانی با مهر بیضوی و تملک محمّد جعفر بن حاجی حبیب‌الله ۱۰۹۳ با مهر بیضوی؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول گرهی.

۳۶۶ برگ؛ ۱۸×۳۱ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۶۸۵۹].

﴿ ۱۴۱۵۳ ﴾

کتابچهٔ دستورالعمل جمع و خرج آذربایجان ۱۳۲۷ و ۱۳۲۸ ق

۱ ـ دستورالعمل سال ۱۳۲۸ «ص ۱ ـ ۱۵۵»

در نسخهٔ حاضر مهر بیضوی «مرتضی قلی» در پایین تمامی صفحات آمده و از آخر افتادگی دارد.

۲ ـ دستورالعمل سال ۱۳۲۷

نسخهٔ حاضر طبق صفحه شمار اصل از صفحهٔ ۱۲۸ تا ۲۵۸ را شامل است و در پایین تمامی صفحات مهر بیضوی «قوام‌الدوله ۱۳۱۵» آمده و از آغاز، ۱۲۷ صفحه افتادگی دارد.

به خط سیاق؛ جلد : گالینگور، مشکی.

۱۴۳ برگ؛ ۲۱×۳۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۶۰۸].

﴿ ۱۴۱۵۴ ﴾

تاریخ دکن هند (تاریخ هند ـ فارسی)

از : عبدالعظیم بن نصرالله خان خویشگی احمدی خورجوی (۱۲۸۵ ق)

تاریخ مفصل پادشاهان دکن هند است شامل تاریخ سلسله‌های : عادلشاهیان، قطب شاهیان، برید شاهیان، نظام شاهیان، عماد شاهیان و در پایان ذکر مزارات مشایخ دکن.

این کتاب چند بار در هند به چاپ رسیده است.

[فهرستواره، منزوی ۱۱۷۶/۲؛ مشار، فارسی ۱۰۷۶/۱].

آغاز: «سپاس خداوند صمد راست که سفر را وسیلهٔ ظفر گردانید درود فرستهٔ آخر زمان محمّدﷺ راست... الحمد لمن هو محمود فی کلّ شأن والصلوة علی رسوله».

انجام: «و دهم مزار حضرت مولانا شاه سعدالله صاحب مجددی مظهری نقشبندی است... سر ما خاک ره پیر مغان خواهد بود الحمدللّه... بر احوال بزرگان طریقت ختم گردید رحمهم الله

بس کن ز حدیث عشق بس کن   ای سوخته ترک این نفس کن».

نستعلیق؛ میرکریم‌الدین تلمیذ سیّدمحمّد حسین بن الحسن بن السعید العلوی الهراروی النقشبندی القادری، جمعه ۷ جمادی‌الثانیه ۱۲۸۵؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و لاجورد، تمام صفحات جدول شنگرف و لاجورد؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای.

۱۹۵ برگ؛ ۲۴×۳۲ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۷۶].

﴿ ۱۴۱۵۵ ﴾

شاهنامهٔ قاسمی

(شعر حماسی ـ فارسی)

از: میر محمّدقاسم بن سیّد جنابذی، قاسمی (قرن ۱۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۶۴۴/۳] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر دفتر دوم کتاب و شرح حال شاه طهماسب صفوی را شامل است و از انجام افتادگی دارد.

آغاز دفتر دوم:

جهان داورا کبریائی تراست   خدائی ترا پادشاهی تراست

به دریوزه شاهان گدای تو اند   گدای در کبریای تو اند

توئی ایزد و ما همه بنده‌ایم   به تسلیم خدمت سرافکنده‌ایم

توئی کارساز وجود همه   ز بود تو بود و نبود همه

ظهور دو عالم ز نورت بود   دو عالم نهان در ظهورت بود

انجام نسخه :

به چشم عنایت به من کن نظر　　　مرا عینک دیده کن جام زر
که بی می برون شد ز دستم عنان　　　بده قاسمی را می آنچنان

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ در صفحهٔ اوّل نسخه دستخطی از سلطان محمود بن حسین بن محمّدحسین ده‌آبادی که در اوّل رجب ۱۰۳۰ نوشته است؛ جلد : تیماج، سرمه‌ای.

۲۴۱ برگ؛ ۱۱×۱۸ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۶۴۲۳].

﴿ ۱۴۱۵۶ ﴾

دیوان حافظ (فارسی)

از : خواجه شمس‌الدین محمّد حافظ شیرازی (۷۹۱ یا ۷۹۲ ق)

[مجلس ۲۵/۴۰۰، ش ۷۴۲۰]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

انجام :

چشم تو که سحر بابلست استادش　　　یا ربّ که فسونها ببرد از یادش
وان گوش که حلقه کرد در گوش جمال　　　آویزهٔ در ز نظم حافظ بادش

نستعلیق زیبا؛ بی‌کا، ۹۳۴؛ سه برگ اوّل جدول مذهب، برگ اوّل سرلوح مزدوج مذهب و لاجوردی؛ چند غزل با خط کاتبی دیگر در حواشی اضافه شده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۵۴ برگ؛ ۱۱×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۷۳].

﴿ ۱۴۱۵۷ ﴾

دیوان حسن دهلوی (فارسی)

از : نجم‌الدین حسن بن علی سنجری دهلوی (۷۲۷ یا ۷۳۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۴۲] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : غزلیات به ترتیب حروف تهجی «۱ ر ـ ۲۱۷ پ» **آغاز :**

ای برفراز سرو برآورده ماه را — بر ماه کج نهاده به شوخی کلاه را
دل می‌بری ز ما به گواهی قد خویش — ای دوست راست کرده چه آری گواه را

ب : مثنوی «۲۱۸ ر ـ ۲۱۹ پ» **آغاز :**

بیا ای گهر جوی دریای غیب — ز در هر چه داری برون کن ز جیب

ج : رباعیات «۲۱۹ پ ـ ۲۳۲ ر» **آغاز :**

ای فضل تو تخته شوی نادانی‌ها — عفو تو پذیرای پشیمانی‌ها
از لطف بکن کار پریشانم جمع — ای جمع کنندهٔ پریشانی‌ها

انجام رباعیات :

ای ترک مرا که رفتم از دست بخوان — بنواز و بخوان وصل پیوست بخوان
شاهین دلم باز هوای تو گرفت — چون می‌دانی که خواندنی هست بخوان

بعد از رباعیات سه بیت دیگر آمده که بیت آخر چنین است :

یک بندهٔ دلسوخته باشد که خدا را — در خانهٔ دل جای دهد صورت ما را

نستعلیق؛ پیرحسین الکاتب الشیرازی، جمادی‌الثانی ۹۴۱؛ تمام صفحات جداول زرین و لاجوردی، عناوین لاجوردی و اطراف عناوین نقوش زرین، برگ اوّل سرلوح مزدوج مذهب مرصع با گل‌های الوان، دو صفحهٔ اوّل طلااندازی بین سطور؛ در آخر نسخه مهر بیضوی بزرگ به سجع «...بهادر فخرالدوله غالب جنگ فدوی شاه عالم پادشاه غازی»؛ جلد : تیماج‌دورو، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر، مجدول.

۲۳۲ برگ؛ ۱۲/۵×۲۲/۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۶۴۲۹].

۱۴۱۵۸

تحفة الامراء

(نامه‌نگاری ـ فارسی)

از : محمّدیوسف

منشآتی است که مؤلّف در موضوعات گوناگون برای تعلیم آداب و روش نامه‌نگاری نوشته و به نام محمّد یحیی‌خان فرزند نواب مرشدخان بهادر جنگ صوبه‌دار بنگاله جمع‌آوری و تنظیم نموده است. او کتابش را در چهار فصل و هر فصل در دو قسم قرار داده با این موضوعات:

فصل اوّل: قسم اوّل در فرامین پادشاهی، قسم دوم در پروانجات و دستکات حکام عدالت ارتسام

فصل دوم: قسم اوّل در عرض داشت و عرایضات، قسم دوم در مکتوبات و رقعات

فصل سوم: قسم اوّل در قبالات و محضر و اسناد شرعیه، قسم دوم در مکاتبات شکر و تهنیت

فصل چهارم: قسم اوّل در عیادت و تعزیت، قسم دوم در القاب و آداب و روابط کلام و ختم کتاب

آغاز:

«به نام پادشاه پادشاهان   برافرازندهٔ رفعت پناهان...

مبرا ذاتی که غواصان بحر ایقان لطیف‌ترین گوهر محمدت و ستایش را در رشتهٔ تحریر... بعد طی مراحل محمدت و قطع منازل منقبت آنکه مصنف این مسودات محمّد یوسف».

انجام: «قانون ـ مرقوم قلم فیض رقم گشته بود مرقوم قلم مرحمت شیم گشته بود... نگارش پذیر قلم بدایع نگار شده بود رقم پذیر خامهٔ صنع دثار شده بود».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای.

۱۰۳ برگ؛ ۱۹×۲۷ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۷۵].

﴿ ۱۴۱۵۹ ﴾

چهار گلزار (ادبیات ـ فارسی)

از: مولوی نثار علی محمّد عبدالرحمن فرزند محمّد روشن (قرن ۱۳ ق)

رسالهٔ مختصری در دستور زبان و صنایع ادبیات فارسی که مؤلف برای مستر کورنر اوزلی صاحب در سال هزار و دویست و اندی تألیف نموده است. او کتابش را در چهار گلزار و هر گلزار در چند گل تنظیم نموده است با این عناوین :

گلزار اول : دستور زبان فارسی، پنج گل

گلزار دوم : صنایع لفظی و معنوی، دو گل

گلزار سوم : نظم و عروض، دو گل

گلزار چهارم : تشبیه و استعاره و قافیه، سه گل

[دانشگاه ۲۲۹۱/۱۱؛ الذریعه ۳۱۴/۵؛ منزوی ۲۰۵۲/۳؛ مشار، فارسی ۱۶۸۷/۲].

آغاز : «بعد حمد بی‌حد ایزد صمد که لم یلد و لم یولد صفت او است و درود بیعد بر آن سرور که احمد نام و لولاک لما خلقت الافلاک نعت و شأن اوست و علی آله و اصحابه اجمعین امّا بعد اضعف بندگان باری نثاری چنین گوید : که بنده را صاحب بلند اقبال دریا نوال روشن قیاس مردم شناس».

انجام : «چرا که بی‌رعایت این قافیه صحیح نمی‌شود تمام شد نسخهٔ چهار گلزار... غزل صنعت توشح که آن را اهل بلاغت موشح خوانند غزل...

هاتف ز فلک رسید و تاریخ نوشت   بر رنگ و بهار این فدا باغ بهشت».

نستعلیق؛ صدیق علی عثمانی ساکن موضع لوربینی متعلقه ضلع بهاکلیور، ۲۴ رمضان‌المبارک ۱۲۴۱ فصلی؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در آخر نسخه تملک عنایت‌الله ۱۲۵۳؛ جلد : گالینگور، تهوه‌ای.

۷۲ برگ؛ ۱۵×۲۳ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۷۸].

﴿ ۱۴۱۶۰ ﴾

درج الدرر و درج الغرر فی بیان میلاد سیّد البشر (تاریخ پیامبر ﷺ ـ فارسی)

از: اصیل‌الدین عبدالله بن عبدالرحمن واعظ حسینی دشتکی شیرازی (۸۸۳ یا ۸۸۴ ق)

به شمارهٔ [۱۳۸۲۲] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر از آغاز تا نیمهٔ مجلس دوازدهم را شامل

است و از آغاز خطبه مؤلّف و انجام کتاب افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «المشتهر بین کل لافظ باصیاں الواعظ انطق الله لسانه بافصح الکلام و شرح صدره بمتابعة سیّدالانام به مساعدت توفیق الهی و میامن فیض فضل نامتناهی».

انجام نسخه : «آنگاه آن نور منقسم گشت بده جزو از جزو اوّل عرش و از دوم کرسی و از سیم قلم... بعد از آن بحار در موج آمدند از حرکات امواج دریاها».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد : مقوائی، آبی، عطف و حاشیه گالینگور مشکی، لولادار.

۲۷۳ برگ؛ ۱۸×۲۶ سانتی متر؛ ۲۳ سطر [ثبت ۸۷۷۷۹].

﴿ ۱۴۱۶۱ ﴾

فرائض العثمانی

(فقه حنفی - عربی)

از : برهان الدین علی بن ابی‌بکر مرغینانی حنفی (۵۹۳ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در مسائل و احکام ارث و بیان حکم و سهم هر یک از طبقات وارثین. **[کشف الظنون ۲/۱۲۵۰].**

آغاز : «الحمدللّه حقّ حمده و الصلوة علی رسوله محمّد و عبده قال الشیخ الامام الاجل... المرغینانی غفرالله له و لوالدیه و احسن الیهما و الیه هذا مجموع یلقب بالعثمانی و قد رغب فیه القاصی و الدانی و انی قرأته علی المشایخ مرارا... اوّل ما یبدا به من ترکة المیت تجهیزه».

انجام : «اذا مات الرجل عن ابن و ولد خنثی قال ابوحنیفة ثلثا المال للابن و الثلث للخنثی و اختلف ابویوسف و محمّد... و قال ابویوسف رحمه الله للخنثی ثلاثة من سبعة و للابن اربعة والله اعلم...».

نسخ؛ شرف بن مولانا کمال‌الدین بن حسام‌الدین حسن بن علی السراجی، دوشنبه ۲۰ جمادی‌الاولی ۷۹۴؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ نسخهٔ حاضر در سال ۷۹۶ به وسیلهٔ

کاتب مطالعه و مقابله گردیده و حاشیه زده شده؛ در آخر فوایدی در نکاح و حقیقت و مجاز و برخی فواید به عربی در سه صفحه ذکر شده است؛ جلد : مقوائی، عطف تیماج سرخ، لولادار.

۳۴ برگ؛ ۱۷×۲۳ سانتی متر؛ ۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۸۰].

﴿ ۱۴۱۶۲ ﴾

حدائق الازهار فی شرح مشارق الانوار (شرح حدیث - عربی)

شارح : وجیه الدین عمر بن عبدالمحسن ارزنجانی حنفی (زنده در ۸۷۱ ق)

شرح مفصلی است بر کتاب «مشارق الانوار النبوية من صحاح الاخبار المصطفوية» حسن بن محمّد صغانی (۶۵۰ ق).

[کشف الظنون ۶۳۲/۱ و ۱۶۸۹/۲؛ مخطوطات مصوره کویت، احمد سعید ۷۱/۲، ش (۳۵۹۵ ک) و (۳۹۳۹ م ک)].

آغاز : «احمد الله تعالی علی تواتر فضله و آلایه و اشکره علی تواتر منه و نعمایه... قال الشیخ الامام الافضل الاکمل العلامه اوحد دینه و فرید عصره... الحمدلله محیی الرمم... اقول اللام فی الحمد لتعریف الجنس و معناه الاشارة الی ما یعرفه کل احد».

انجام : «و انما قدم صلعم العمرة علی الحج لانه یبدأ باعمال العمرة فکذا یبدأ بذکرها و ان اخرت فی التلبیة جاز لان الواو للجمع المطلق و الله اعلم بالصواب...

فهناک ان تر ما یشین فاوره کرماً و ان ترما یزین فافشه

و الحمدلله ربّ العالمین و صلّی الله علی سیّدنا محمّد و آله اجمعین».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف؛ جلد : تیماج دورو، قهوه‌ای، ضربی، ترنج، مجدول.

۲۸۱ برگ؛ ۱۸×۲۸ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۸۱].

﴿ ۱۴۱۶۳ ﴾

مجموعه

۱ - شرح یوسف و زلیخای جامی «۱ پ - ۵۶ پ» **(ادبیات - فارسی)**

از : عبدالواسع هانسوی

شرح کوتاهی است بر منظومهٔ «یوسف و زلیخا» عبدالرحمن جامی. در فهرست نسخه‌های خطی فارسی، منزوی ۳۵۰۲/۵ چهار نسخه از این کتاب در کتابخانه‌های پاکستان معرفی شده است.

از همین شارح کتاب «قواعد زبان فارسی» در شمارهٔ [۱۴۱۲۱] معرفی گردید.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز : «محبوبترین مقالات شرح قصه ستایش جمال یوسفی است که خاتون... قوله

الهی غنچهٔ امید بگشای   گلی از روضهٔ جاوید بنمای

تمهید این فضل و استدعای حصول علم و عرفان که مقصود از خلقت بنی‌آدم».

انجام نسخه :

«درآ گریان براه عذرخواهی   به آب برف شو از دل سیاهی

در آب زیادت لفظ درآ صیغهٔ امر است از آمدن و گریان حال است از فاعل درآ

سیاهی گر ندانی شستن از دل   ندانم ناسیه ....».

۲ - آیات، احادیث، اشعار و اقاویل در کتب سعدی «۵۸پ - ۷۱ر» **(ادبیات - عربی)**

از : ؟

در رسالهٔ حاضر برخی از آیات، احادیث و نقل‌قول‌های عربی که در کتاب‌های سعدی شیرازی ذکر گردیده، جمع‌آوری و در لابه‌لای سطور به فارسی ترجمه شده است.

آغاز : «الحمدلله الذی خلق الانسان و علّمه البیان و الصلوة... و صحبه الذین کانوا ناطقین بالحق و افضلین من الناس مع الحجة و البرهان امّا بعد فهذه الآیات و...».

انجام : «کم من مؤمن فی قباء و کم من کافر فی عباء - ظل الله تعالی فی الارض و رب

الارض راض عنه اللهم... اطال الله عمره و اجلّ قدره و شرح صدره و ضاعف اجره».

۳ ـ انهار الاسرار = شرح بوستان «۷۳ پ ـ ۸۲ پ» **(ادبیات ـ فارسی)**

از : علیم الله حسینی چشتی جالندهری

شرح کوتاهی است بر کتاب «بوستان» سعدی شیرازی. شارح قبل از شرح، دیباچهٔ کوتاهی در دستور زبان فارسی ذکر کرده، پس از آن شروع به شرح کتاب نموده است.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز : «حمد خداوندی را که در بوستان جان انهار اسرار جاری ساخته... امّا بعد فیقول العبد المرتجی بفضل الله... از بسکه کتاب بوستان سر دفتر نکته طرازی».

انجام نسخه : «کسی که در علم الهی ذلیل و خوار باشد هیچگاه عزیز و ارجمند نبود و مؤید این است آنچه در تفسیر عمدة‌المعانی گفته است و کان من الکافرین ای فی حکم‌الله و سابق علمه و هکذا قال البیضاوی».

۴ ـ شرح اسکندرنامهٔ نظامی «۸۳ پ ـ ۱۱۱ پ» **(ادبیات ـ فارسی)**

از : ؟

شرح کوتاهی است با عناوین «قوله ـ قوله» بر منظومهٔ «اسکندرنامه» نظامی گنجوی.

در فهرست نسخه‌های خطی فارسی، منزوی ۳۴۵۲/۵ و ۳۴۵۳، دوازده شرح دیگر برای این مثنوی معرفی شده است.

آغاز : «قوله خدایا آه ای بار خدای تعالی پادشاهی جهان علی‌الاطلاق ترا است قوله ز ما خدمت اه خدایی صاحبی ای ما سزاوار بندگی و عبودیت‌ایم و تو سزاوار خدایی».

انجام : «قوله سکاهن بآهن کمین آورد کمین نقصان یعنی اگرچه آهن سختی دارد امّا سکاهن او می‌گدازد... به خاک درآمدن عبارت از عاجز شدن است».

۵ ـ صیغهٔ عقد نکاح «۱۱۲ ر»

۶ ـ قواعد زبان فارسی «۱۱۵ پ ـ ۱۶۳ پ»

از : عبدالواسع هانسوی

به شمارهٔ [۱۴۱۲۱] مراجعه شود. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نسخ و نستعلیق؛ رسالهٔ آخر حافظ بدیع‌الدین جیو و محمّد معظم، چهارشنبه سلخ محرم ۱۱۹۳ سنه ۲۰ جلوس شاه عالم پادشاه غازی در قصبه روتهک؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در چند جای نسخه مهر بیضوی «محمّد محمود ۱۱۹۲»؛ جلد: مقوائی، عطف و گوشه تیماج.

۱۶۳ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۷۸۲].

﴿ ۱۴۱۶۴ ﴾

مکتوبات احمد سعید صاحب = قلوب العارفین (عرفان ـ فارسی)

جمع‌آوری از: دوست محمّد قندهاری

مؤلّف بعد از آن‌که نزد عدّه‌ای از مشایخ صوفیه حاضر می‌شود، دلش آرام نمی‌گیرد تا این‌که در دهلی به شیخ احمد سعید صاحب مجددی می‌رسد و او را دارای ویژگی‌های استادی می‌یابد. و نزد وی یک سال و دو ماه و پنج روز شاگردی می‌کند. پس از آن با کسب اجازهٔ طریقهٔ نقشبندیه و قادریه و چشتیه از شیخ مذکور، راهی موطن خویش خراسان می‌گردد و از آن‌جا با استادش از طریق نامه ارتباط خود را حفظ می‌کند.

رسالهٔ حاضر مجموعهٔ نامه‌های عرفانی شیخ احمد سعید صاحب است که به قندهاری و دیگر شاگردان خود در مسائل سیر و سلوک طریقهٔ نقشبندیه و قادریه و چشتیه نگاشته است. این مکاتبات توسط دوست محمّد قندهاری جمع‌آوری شده است.

در این رساله ۱۳۸ نامه از احمد سعید جمع‌آوری شده و در پایان نیز نامه‌ای به خط غیر متن از صاحب‌زاده محمّد عمر صاحب به حاجی دوست محمّد صاحب (جمع‌کنندهٔ نامه‌ها) ضمیمه شده است.

مؤلّف در مقدّمهٔ کتاب اجازه‌نامهٔ طریقی خود را که از طرف احمد سعید صاحب به وی عطا شده، درج نموده است.

آغاز: «الحمدلله الذی نور قلوب الطالبین الصادقین السالکین بذکر اسماء ذاته و

صفاته... امّا بعد می‌گوید عبدالضعیف العاصی دوست محمّد قندهاری که در اوایل حال محبت فقرا بسیار می‌داشتم».

انجام : «تمنّا آن است که به این سرافرازی عنایت استکتاب تمام و کمال و تصحیح هم منضم شده و بعد از آن به شرف وصول آن ممتاز شوم فقط».

نستعلیق؛ بی‌کا، نامهٔ آخر نسخه با خط کاتب دیگر و به تاریخ ۲۶ محرم ۱۲۸۲؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ تمام اوراق کرم‌خوردگی دارد و هر برگ در بین دو زرورق وصالی شده؛ جلد : مقوائی، آبی، عطف و گوشه گالینگور.

۶۳ برگ؛ ۱۵/۵×۲۳/۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۸۱].

﴿ ۱۴۱۶۵ ﴾

الفتاوی الحدیثیة = الفتاوی الهیثمیة **(فقه ـ عربی)**

از : شهاب‌الدین احمد بن محمّد، ابن حجر هیثمی مکی (۹۷۳ ق)

سؤال‌های فقهی است که از مؤلف پرسیده شده و او به آن‌ها پاسخ داده است. مؤلّف ابتدا سؤال و جواب‌های فقهی خود را در کتاب «الفتاوی الکبری الهیثمیة» جمع‌آوری نموده، پس از آن سؤال و جواب‌های متفرقه را که به باب خاصی مربوط نمی‌شوند در رسالهٔ حاضر به عنوان خاتمهٔ فتاوای کبری جمع‌آوری نموده است. این خاتمه دارای چندین بخش است.

[متحف العراقی، المخطوطات الفقهیة ۲۷۹ ـ ۲۸۰؛ قاهره، فواد سید ۱۶۱/۲؛ سرکیس ۸۳/۱].

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد و تا اول بخش بیست و پنجم را شامل است.

آغاز : «الحمدللّه ربّ العالمین و صلّی الله علی سیّدنا محمّد و علی آله و صحبه اجمعین و بعد فقد قال بعض تلامذة الشیخ الامام المحقق العاطر العلاّمة المدقق... احمد بن حجر الهیثمی المکی... خاتمة فی المسائل المنثورة التی لیس لها تعلق بباب من الابواب السابقة سئل نفع الله بعلومه المسلمین عن قراءة قل هوالله احد مائة مرة فهل ورد لقراءة ذلك القدر ثواب بخصوصه ام لا... فاجاب فسح الله فی مدّته نعم ورد فی ذلك

ثواب بخصوصه منها ما اخرجه ابن عدی و البیهقی».

انجام نسخه : «و سئل نفع الله به ما معنی توحید الصوفیة الموهم للحلول و الاتحاد... فاجاب بقوله اعلم وفقنی الله و ایاک... بل قلوبهم بشهود الاغیار مستغرقة فی الشهوات و ان فرض ان».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف و مشکی و نشانی‌ها شنگرف؛ مقابله و در حاشیه تصحیح شده؛ در اوّل نسخه تملک محمّد بن عیسی بن داود الافغان فی بلدالله الحرام ۱۱۰۸؛ جلد : مقوائی، سرخ، عطف و گوشه گالینگور.

۲۴۱ برگ؛ ۱۵×۲۰ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۹۰].

❖ ۱۴۱۶۶ ❖

فتح الباقی بشرح الفیة العراقی (علوم حدیث ـ عربی)

از : شیخ‌الاسلام ابی یحیی زکریا بن محمّد بن احمد انصاری شافعی (۹۲۶ ق)

شرح مزجی کوتاهی است بر «الفیة العراقی» موسوم به «تبصرة المبتدی و تذکرة المنتهی» سرودهٔ عبدالرحیم بن حسین عراقی کردی (۸۰۶ ق).

عراقی در الفیهٔ خود کتاب علوم حدیث ابن صلاح را به نظم کشیده و از وی به لفظ شیخ تعبیر می‌کند و خود نیز اضافاتی بر آن نموده و نظم آن را در روز پنج‌شنبه سوم جمادی‌الثانی ۷۶۸ ق در شهر طیبه به پایان رسانده و خود شرحی بر آن نگاشته موسوم به «فتح المغیث بشرح الفیة الحدیث» که آن را در ۲۵ رمضان ۷۷۱ ق به پایان رسانیده است.

انصاری در شرح حاضر که به صورت مزجی نگاشته از شرح ناظم نقل می‌کند و این شرح را در دهم رجب ۸۹۶ به پایان رسانیده است.

[کشف الظنون ۱۵۶/۱؛ قاهره، جلد اوّل : مصطلح حدیث ۱۶۳ و ۲۶۵ ـ ۲۶۷].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «باربعة اضعافه ماء حتی یبقی منه النصف ثم صفر جیّدا و اعزله و اسحق

ما طبخت من المرد سنج باربعة امثاله من الخل الابیض الحاذق».

انجام:

«و افضل الصلوة و السلام   الی النبی سیّد الانام

و افضل الصلوة و السلام علی النبی المصطفیﷺ سیدالانام ای الخلق صلی الله و سلم علیه کلما ذکره الذاکرون و غفل عن ذکره الغافلون».

نسخ و نستعلیق؛ حسن بن محمّد بن عبدالقادر بن احمد بن علی العثمانی العفانی الحنفی، چهارشنبه ۷ ربیع‌الثانی ۹۷۱ ق؛ عناوین شنگرف، تمام اوراق فرسوده شده و هر برگ در بین دو زرورق وصالی گردیده؛ جلد : مقوائی، تهوه‌ای، عطف و گوشه گالینگور.

۱۴۶ برگ؛ ۱۱×۱۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۹۱].

﴿ ۱۴۱۶۷ ﴾

زاد عاقبت **(تاریخ ائمهعلیهم‌السلام -فارسی)**

از: سیّد اظهر علی بن سیّد حیدر علی رضوی کربلایی (قرن ۱۳ ق)

رسالهٔ مفصلی است در بیان ثواب و فضیلت تعزیه و عزاداری بر اهل‌بیتعلیهم‌السلام و شرح‌حال و مقتل امام حسینعلیه‌السلام. مؤلّف این رساله را در ایامی که در هندوستان بوده به درخواست سیّد ذوالفقار علی بن سیّد امانت علی زیدی حاکم جونپور هند نگاشته است.

او در این کتاب احادیث را در موضوعات مذکور از کتاب‌های حدیثی شیعه انتخاب و شرح نموده است.

آغاز: «الحمدللّه الذی انزل ماء من السماء فاخرج منه نباتات و خلق الانسان من جهة التمثال اکفاء فقد ابوهم آدم و امهم حوّاء و انت الذی فلمّا دعاک به موسیٰ من جانب الطور فاستجبت له... امّا بعد هذا تراب الاقدام سالکان مسالک مصطفوی و ناهجان مناهج مرتضوی مذنوب ازلی سیّد اظهر علی بن سیّد حیدر علی رضوی الکربلایی».

انجام: «و این کتاب از جمله سفینة النجات است جامع الشتات جمیع مؤمنین و المؤمنات را بر کشتی اهل‌بیتی کمثل سفینة نوح و ما تخلف غرق و ما رکب نجی سوار

گرداند و از دغدغه قیامت بر کران سازد ربّنا لا تؤاخذنا ان نسینا او اخطأنا ربّنا لا تحمّل علینا اصراً کما حملته علی الذین من قبلنا ربّنا لا تحملنا ما لا طاقة لنا به عافنا و ارحمنا و اعف عنّا انت مولانا فانصرنا علی القوم الکافرین و الحمدللّه ربّ العالمین».

نستعلیق؛ بی‌کا، چهارشنبه ۶ رمضان ۱۲۷۱؛ عناوین شنگرف، نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ جلد: مقوائی، سرمه‌ای، عطف و گوشه تیماج.

۵۰۴ برگ؛ ۱۸×۲۹ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۹۳].

﴿ ۱۴۱۶۸ ﴾

سری (شری) بهاکوت = پوران سری بهاکوت = سری کریشن (افسانه ـ فارسی)

از: ؟

به شمارهٔ [۱۳۸۱۹] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر جلد اوّل این افسانه را شامل است و در آن داستان سری کشن و راجه پریچهت آمده است.

آغاز:

«ای هـیژده هـزار عـالم از شـوق تـو مست
هر ذرّه به جست و جوی جان بر کف دست
بس تـخته سیاه گشت و بس خـامه شکست
حـرفی نـه نگـاشتید زان گـونه کـه هست

هیهات هیهات ذرّهٔ امکان را که گم گشته بادیه حیرت و هیمان است».

انجام نسخه: «خوی خصال آن هر دو یکی بود باتفاق یکدیگر سال‌ها در کوه بن... چند هزار سال به یک پای ایستاده عبادت کردند... و حقیقت آن دو برادر و عبادت».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، تمامی صفحات جدول شنگرف و لاجوردی؛ تمامی صفحات کرم‌خوردگی دارد و هر برگ بین دو زرورق وصالی شده؛ جلد: مقوائی، قهوه‌ای، عطف و گوشه گالینگور.

۱۳۸ برگ؛ ۱۷×۲۸ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۹۴].

﴿ ۱۴۱۶۹ ﴾

رسایل منیر لاهوری
(ادبیات ـ فارسی)

از : ابوالبرکات بن ملاّ عبدالمجید منیر ملتانی لاهوری (۱۰۵۴ ق)

در نسخهٔ حاضر چند رساله از رسایل «منیر لاهوری» مندرج است، بدین ترتیب :

۱ ـ انشای منیر = رقعات منیر «۱ پ ـ ۴۵ پ»

چهل نامه‌ای را که منیر از طرف نواب صیف‌خان به بعضی از خان‌ها نوشته، در نسخهٔ حاضر جمع‌آوری نموده و در ۱۹ ذی‌قعدهٔ ۱۰۵۰ کار گردآوری آن‌ها را شروع نموده است.

[گنج‌بخش ۱۱۶۱/۳ با عنوان«انشای منیر» و ۱۱۸۷ با عنوان«رقعات منیر»؛مشار،فارسی ۵۵۷/۱].

آغاز : «الحمدللّه ربّ العالمین هو الرحمن الرحیم و الصلوة علی رسوله سیّد المرسلین محمّد المصطفی و علی آله و اصحابه... بعده بر راز شناسان سخن نهفته مباد».

انجام : «نادان چشم بر حباب دارد و دانا چشم بر گوهر هر که درو سخنی دارد می‌داند که چه می‌گویم والسّلام».

۲ ـ منشآت منیر «۴۵ پ ـ ۵۹ ر»

چهل و نه نامه است که منیر به درخواست فرزندش از نامه‌های خود و دوستانش جمع‌آوری نموده است.

آغاز : «یکی از سخن شناسان چون معنی، آمده از درم که قید حاجت ندارد ناخوانده درآمد و گفت».

انجام : «رقعهٔ چهل و نهم بعد از ستایش ایزدی که چرخ ازرق شعار را درجه والا داد... و دانا چشم بر گوهر هر که درو سخنی دارد می‌داند که چه می‌گویم والسّلام».

۳ ـ مناظرات منیر «۵۹ ر ـ ۷۷ پ»

سه مقامهٔ ادبی است که به صورت مناظره ترتیب یافته شامل :

مناظرهٔ عناصر اربعه، خاک و آب و آتش و باد، مناظرهٔ تیغ و قلم و مناظرهٔ روز و شب.

[منزوی ۳۶۳۴/۵؛ گنج بخش ۱۳۰۳/۳].

آغاز: «آغاز سخن به نام جهان‌آفرینی که عالم کون و فساد را از چهار عنصر انتظام بخشیده و هر عنصری را پایه و منزلی ارزانی داشت».

انجام: «که برابری ایشان تا ابد خواهد ماند هیچ یکی بیشی و افزونی نخواهد یافت».

۴ ـ کارستان «۷۸ ر ـ ۱۶۲ پ» (ادبیات ـ فارسی)

داستانی ادبی است شامل قصهٔ شاه‌زاده هرمز پادشاه افسانه‌ای مشرق زمین. این کتاب در هند، لکهنو در سال ۱۲۶۴ ق در ۷۲ صفحه به چاپ رسیده است.

[منزوی ۳۵۹۳/۵ و ۳۷۳۶؛ آصفیه ۵۸/۳؛ مشار، فارسی ۳۹۸۴/۴].

آغاز: «ستایش گوناگون پادشاهی را سزاوار است که پادشاهان روی زمین بر آستانهٔ کبریائیش روی بر زمین نهاده‌اند».

انجام:

موشکافان را سر گیسوی اوست — معنی پیچده گویی موی اوست

جادوان رشک‌آفرین چون رعد باد — دیدهٔ نامحرمان زو دور باد

نستعلیق؛ اودطی یول ساکن محلهٔ محلپرمن محلات قصبه پرکنه حویلی بهار سرکار مصوبه مذکور به پاس خاطر نیم خبر ساهو ساکن محله مصاد پور پرکنه مذکور [۴۵ پ]، ۱۰ ماه حیت ۱۲۹۱ فصلی؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، جای تعدادی از عناوین خالی مانده؛ اوراق نسخه کرم‌خوردگی دارد و ترمیم شده؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با نقش گل و بلبل.

۱۶۲ برگ؛ ۱۴×۲۴ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۹۶].

« ۱۴۱۷۰ »

دقایق الانشاء (ادبیات ـ فارسی)

از: رنچهور داس فرزند رنجیت رای کایته جونپوری (قرن ۱۲ ق)

به شمارهٔ [۱۳۹۵۲] مراجعه شود. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد : گالینگور، قهوه‌ای.
۱۵۲ برگ؛ ۱۵×۲۳ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۹۹].

﴿ ۱۴۱۷۱ ﴾

مجموعه رسایل صرف و نحو عربی **(فارسی)**

در این مجموعه نه رسالهٔ کوتاه در صرف و نحو عربی که همه برای تعلیم مبتدیان تألیف گردیده، جمع‌آوری شده است. عنوان و ترتیب این رسائل عبارت‌اند از :

۱ ـ رساله در صرف «۱ پ ـ ۲ پ» **(فارسی)**

قطعهٔ کوتاهی است از یک رسالهٔ صرفی.

آغاز نسخه : «برای تعادل زیرا که ماضی محقق الوقوع است پس گویا دعاء مؤلّف».

۲ ـ میزان در علم صرف «۳ پ ـ ۱۰ پ» **(فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی در صرف که مؤلّف در آن صیغ چهارده گانه صرف را بیان نموده است.

آغاز : «الحمدللّه ربّ العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة علی رسوله محمّد و آله و اصحابه اجمعین بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین که جمله افعال متصرفه بر سه گونه».

انجام : «و لام کلمه را تنوین ده تا مفعول گردد اسم فاعل ـ مفعول مفعولان مفعولون مفعولة مفعولتان مفعولات».

۳ ـ ارشاد المبتدی «۱۳ پ ـ ۱۹ ر» **(صرف ـ فارسی)**

از : نصرت حسن

سؤال و جواب‌های کوتاهی است در صرف که برای تعلیم مبتدیان مرتب شده است.

آغاز : «الحمدللّه علی ما اعطا الانام و الصلوة علی من ارسله لجریان الاسلام و علی احباء الکرام سؤال سَیّارُ کدام لفظ است جواب صیغه واحد مذکر غایب».

انجام : «سؤال لقادٌ کدام لفظ است جواب صیغهٔ... اجتماع ساکنین شد میان دو الف یکی افتاد لقادٌ شد جنس وی اجوف است».

۴ـ تصریف «۲۰ ر ـ ۵۲ پ» **(صرف ـ فارسی)**

رسالهٔ مختصری در چگونگی صرف افعال چهارده گانه عربی است.

آغاز : «الحمدللّه ربّ العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة علی رسوله محمّد و آله و اصحابه اجمعین بدان اسعدک الله فی الدارین که جمله افعال متصرفه بر دو گونه است ثلاثی و رباعی».

انجام : «بدان که چند کلمه از معتل و مضاعف بر اصل داشتند و تعلیل نکردند... چون عور و صید و... و استصوب و استجود عنه... تمت».

۵ـ رساله در نحو «۵۳ ر ـ ۶۰ پ» **(فارسی)**

رسالهٔ مختصری است در صرف و نحو که برای تعلیم مبتدیان به نحو سؤال و جواب تنظیم شده است. در آغاز آن نام ابوالحسن صفا آمده است.

آغاز : «چند... که در خواندن سبق استادنا و مولانا اعنی مولوی ابوالحسن دام ظله این دبستان...».

انجام نسخه : «سؤال مجرور را مکسور ضرور است در اینجا مکسور نیست جواب محل مجرور دو است... چرا که الف همیشه ساکن باشد بی‌ضفط زبان و در معنا».

۶ـ زبده فی علم الصرف «۶۱ پ ـ ۸۱ ر» **(فارسی)**

از : ظهیر بن محمود بن مسعود علوی

رسالهٔ کوتاهی است در صرف.

آغاز : «الحمدللّه الموصوف بالتصریف المنعوت بالتخفیف الذی انعامه صحیح علی العباد... امّا بعد فقد قال العبد الضعیف الرجی الی رحمة الله القوی... بدان علمک الله».

انجام : «روا باشد که یکی را حذف کند تخفیف چون نیز او... تمام شد».

۷ـ عوامل منظوم = مائة عامل فی علم النحو «۸۱ پ ـ ۸۳ پ» **(نحو منظوم ـ فارسی)**

از : کمال‌الدین بن جمال‌الدین بن حسام مشهور به ابن حسام (قرن ۸ ق)

[مجلس ۱۵/۳۵، ش ۱۲۰۰۴/۸]. در آغاز نسخهٔ حاضر بیتی در مدح سلطان معین‌الدین حسین به چشم می‌خورد.

آغاز :

بـعد تـوحید خـداونـد و درود مـصطفی
نـعت آل پـاک پـیغمبر رسـول مـجتبی
هست مدح خسرو غازی معین‌الدین حسین
حـامی دیـن آفـتاب مـعدلت ظـل خـدا

انجام :

عامل رافع مضارع معنوی باشد بـدان
همچنین عامل بود معنی یقین در مبتدا
دولت و اقبال شاه شاهزاده بـر دوام
در تضاعف باد باقی ختم کردم بر دعا

۸ـ صرف میر «۸۴ ر ـ ۱۰۸ پ» **(صرف ـ فارسی)**

از : سیّد شریف علی بن محمّد جرجانی (۸۱۶ ق)

[مجلس ۱۵/۳۵، ش ۱۲۰۰۴/۹]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۹ـ رساله در صرف «۱۰۹ پ ـ ۱۴۷ ر» **(فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در صرف برای تعلیم مبتدیان.

آغاز : «الحمدللّه ربّ العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة علی رسوله محمّد و آله و اصحابه اجمعین بدان آنچه از زبان انسان برآید آن را لفظ گویند».

انجام : «قاعده بدانکه حروف زاید که نه بـرای الحـاق دیگـر بـرین حـروف سـالم مهیاست و برای دیگر بر همهٔ حروف را زاید...».

نستعلیق؛ رسالهٔ دوم نبی بخش ساکن قصبه بهار، ۱۶ شوال ۱۲۴۰ فصلی مطابق ۱۲۴۸

هجری؛ رسالهٔ چهارم همو، یکشنبه ۱۲۴۰ فصلی مطابق ۲۶ جمادی‌الثانی ۱۲۴۷ هجری؛ رسالهٔ هشتم همو، ۱۲۳۹ فصلی؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در چند جای نسخه تملک کاتب با مهر مربعی «شیخ نبی بخش ۱۲۴۵»؛ اوراق نسخه کرم‌خوردگی دارد و ترمیم شده؛ جلد : مقوائی، سبز، عطف و گوشه گالینگور سبز.

۱۴۷ برگ؛ ۱۵×۲۴ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۸۰۰].

﴿ ۱۴۱۷۲ ﴾

جنگنامهٔ (داستان) محمّد حنفیه = زیغنون نامه **(داستان منظوم ـ فارسی)**

از : مسکین محمّد بن ابوالخیر متخلص به عاشقی (قرن ۸ ق)

منظومهٔ حماسی داستانی است که شاعر در سال ۷۸۰ ق آن را به نظم کشیده است.

موضوع داستان ابن حنفیه ابوالقاسم محمّد بن علی بن ابی‌طالب علیهما السلام (۲۱ ـ ۸۱ ق) است و این منظومه داستان افسانه‌ای است در مورد وی. در آن از عشق خیالی بین ابن‌حنفیه و زنی به نام زیغنون[1] سخن رفته و داستان عشقی آن‌ها در قالب اشعار بیان شده است.

در فهرست [گنج بخش ۱۳۸۹/۳، ش ۱۹۹۰] جنگنامه محمّد حنفیه به نثر معرفی شده که از جهت محتوایی با منظومهٔ حاضر برابر است.

داستان محمّد حنفیه توسط داستان‌سرایان در رساله‌های منظوم و منثور تحریر شده که ذیلاً چند رساله معرفی می‌شود :

رساله‌های منظوم : [منزوی ۲۸۰۶/۴ که در آن سه منظومه در این زمینه معرفی شده است، دانشگاه ۳۸۱۵/۱۴].

۱ـ در مصادر نام وی مختلف ضبط شده است. در منظومهٔ حاضر «زیغون» ذکر شده و در لغت‌نامهٔ دهخدا «زیغنون» و «زیفنون»، در فهرست نسخه‌های خطی گنج‌بخش پاکستان، منزوی ۱۳۹۰/۳ «زینفنون» ذکر شده است. دربارهٔ سرگذشت وی نیز نقل‌ها تفاوت اساسی با هم دارند. در برخی منابع، او معشوقه محمد حنفیه ذکر شده که محمد بعد از کشتن شوهر وی به نام غضنفر، او را به همسری خود درآورد [منزوی ۲۸۰۶/۵].

رساله‌های نثر: [منزوی ۳۶۶۸/۵؛ گنج بخش، منزوی ۱۳۸۹/۳ ـ ۱۳۹۰].

در منظومهٔ حاضر بعد از هر قطعه در عنوان قطعهٔ بعدی عبارت «لا اله الا الله محمّد رسول‌الله» آمده و بعد از پایان هر قطعه از داستان، یک رباعی آمده، که آغاز مصرع اول همهٔ آن‌ها چنین است: «درین شب متبرک...».

رباعی بعد از قطعهٔ اوّل چنین است:

درین شب متبرک پس از ثنای خدا — به روح پاک محمّد بگو هزار ثنا

به خاندان نبوت که جمله‌اند جواد — زدیم دست به دامن هرآنچه بادا باد

شاعر در پایان داستان، نام خود را آورده و در تاریخ نظم آن گوید:

نمی‌خواهد ز حد صبح تا شام

ز حق مسکین محمّد عاشقی نام ...

چو شد قصه ز نشر این نظم بنیاد

ز هجرت سال هفصد بود و هشتاد (۷۸۰)

هم‌چنین شاعر بعد از ختم داستان قطعه‌ای دارد در شرح‌حال عرفانی خود و ذکر نام اساتید عرفانیش از جمله حبیب‌الله بن شیخ جمال و گوید:

حبیب الله بن شیخ جمال است — که جدّش خادم سیّدجلال است

بزرگ شیخ عبدالله نام است — نکوکاری که او مشهور عام است

و شیخ زین‌العابدین حسینی بخاری که گوید:

چه خواهم شیخ زین‌العابدین را — بگویم مدح آن قطب زمین را...

دگر بشنو ز من ای مرد ساده — صفات حضرت مخدوم زاده

که نامش شیخ صدرالدین بخوانند — که او را اوسیان شیخ دانند

جوانی/ خوش لقای روی انور — ز خورشید و مه رویش منور

آغاز:

سیر/ این نامه کنم نام خدای — که نتوان گفتنش چون و چرای

خـداونـد و کـریم و خـالق پـاک — که در ذاتش کسی را نیست ادراک
مــــنزّه ذاتش از ادراک مـــردم — در این حیرت ملایک گشته سرگم
کـجا در عـقل مـی‌گنجد خـداونـد — که هست او خالق عـقل خـردمند

انجام:

به تصحیح‌اش رسان این نـغز نـامه — چو گل خشـبو ز عـنبر کـرد خـامه
از آن طبع زکی روشن چو مصباح — ز بـــی اصـــلاحی او رد اسـلاح

نستعلیق؛ محمّد افضل ولد محمّد عادل، ماه صفر سنه ۳ جلوس فرخ سیر؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در اوّل نسخه دو مهر مربعی به سجع «فرحت الله ۱۲۲۰» و «جان محمّد»؛ تمام اوراق نسخه در وسط برگ‌های دیگر وصالی شده؛ جلد: مقوائی.

۱۵۷ برگ؛ ۱۶×۲۵ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۰۱].

﴿ ۱۴۱۷۳ ﴾

دیوان وهبی شاهجهانپوری (فارسی)

از: محمّد عمرخان شاهجهانپوری متخلص به وهبی

دیوان اشعار شاعر است شامل غزلیات و قطعات به صورت نامرتب.

[منزوی ۲۶۰۵/۳؛ الذریعه ۱۲۸۲/۹؛ فرهنگ سخنوران ۶۵۴؛ قاهره، فارسی ۱۵۴/۱].

آغاز:

الهی جلوه‌ای کن مـعنی اصـحاب عـرفان را
ز نور دل مـنور کـن شبستان دل و جـان را
رهـــایی بـخش از دامـم... در عـالم هسـتی
که بینم در دل حـیران فـروغ نـور ایـمان را
ز نفس دون ندارم چاره‌ای در پردهٔ غـفلت
به فضل خود رسان درد دلم امروز درمان را

انجام :

بـه زهـد خشک چـرا نـاز مـی‌کنی زاهـد
درآ بـه مـیکده بـنگر عـجب گـلستانیست

چو نقش پای تو دیدم ز خویش رفت دلم
که نور ذرّه درو نور صبح نـورانـی است

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تخلص شاعر به شنگرف؛ نشانی‌ها مشکی؛ جلد : گالینگور، مشکی.
۱۰۳برگ؛ ۱۱×۱۹/۵ سانتی‌متر(قطع بیاضی)؛ ۱۲ سطر چلیپایی؛ [ثبت ۸۷۸۰۲].

﴿ ۱۴۱۷۴ ﴾

الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة (فقه ـ عربی)

از : شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۵ ق)

[مجلس ۲۸۸/۲۵، ش ۷۲۹۷]. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «هذا الاختلاف یتّفق فی الدراهم بضرب واحد و انّما یغتفر هذا المقدار من الدم غیرالدماء الثلاثة و الحق بها بعض الاصحاب دم نجس العین».

نسخ زیبا؛ محمّد سعید بن محمّد صالح المازندرانی، ۲۱ ربیع‌الاوّل ۱۰۹۷؛ عـناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و لاجوردی و محرر؛ با حواشی به امضاء «منه ره»، «ع ل ره»، «سلط ره»، «محمّدتقی ره»، «م س ره» و حواشی دیگر از کتب فقهی، در حاشیه تصحیح شده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، مجدول.
۳۸۴ برگ؛ ۱۷×۲۶/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۰۰].

﴿ ۱۴۱۷۵ ﴾

شرح نهج‌البلاغه (شرح حدیث ـ عربی)

از : عزالدین عبدالحمید بن هبةالله، ابن ابی الحدید معتزلی (۶۵۵ ق)

[مجلس ۲۶۸/۲۶، ش ۷۷۸۶].

نسخهٔ حاضر از شرح خطبهٔ «من کلام له‌علیه‌السلام : ایها النّاس انما الدنیا دار مجاز و الآخرة دار قرار» تا آخر شرح خطبهٔ «و من خطبة له‌علیه‌السلام یذکر فیها آل محمّد علیه و علیهم السلام» را شامل است.

آغاز نسخه : «الحمدللّه الواحد العدل الاصل و من کلام له‌علیه‌السلام ایها النّاس انما الدنیا دار مجاز... الشرح ذکر ابوالعباس محمّد بن یزید المبرد فی الکامل عن الاصمعی قال خطبنا اعرابیّ بالبادیة فحمدالله و استغفره و وحّده و صلّی علی نبیه».

انجام نسخه : «الاصل و من خطبة له‌علیه‌السلام یذکر فیها آل محمّد علیه و علیهم السّلام هم عیش العلم... و من یحفظ العلم حفظ فهم و ادراک اصالة لا تقلیدا قلیل تم الجزء الثالث عشر».

نسخ خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ جزء اوّل و دوم توسط زین‌العابدین عاملی در سال ۱۱۰۴ در اصفهان و جزء آخر توسط حسن اعرجی حسینی مقابله شده است، عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و محرر، دارای سه سرلوح مزدوج مذهب مرصع با گل‌های کوچک الوان، با حواشی توضیحی از : زین‌العابدین عاملی و حسن اعرجی حسینی و علی‌نقی حیرت و «ح س ن» و «ق»؛ در چند جای نسخه تملک نواب حسین علی خان؛ جلد : تیماج، مشکی، مجدول.

۵۶۹ برگ؛ ۱۷/۵×۲۹ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۰۲].

﴿ ۱۴۱۷۶ ﴾

مجموعه

۱ ـ آداب الخط = مداد الخطوط «۱ ر ـ ۲ ر» **(فارسی)**

از : میرعلی بن ذوالکمالین حسینی هروی (۹۵۱ ق)

میرعلی هروی رساله‌ای در آداب خط دارد موسوم به «مداد الخطوط» مشتمل بر پنج باب (۱ ـ در بیان خطوط و سطح و دور ۲ ـ در ذکر استادان و مخترعان و بیان مرتبهٔ ایشان ۳ ـ در بیان ادوات کتابت ۴ ـ در بیان قواعد مفردات و اصول ترکیب خطوط ۵ ـ در بیان

کتابت و انواع حروف) سه باب اوّل این کتاب در «کتاب آرایی در تمدن اسلامی» به کوشش نجیب مایل هروی ص ۸۹ ـ ۱۱۰ به چاپ رسیده و در همان‌جا اظهار شده که باب چهارم و پنجم این کتاب مفقود است. نسخهٔ حاضر بخشی از باب پنجم این کتاب را شامل است و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «چهارم فم الاسد که بشکل نعلیست و بدهان شیر ماند».

انجام : «یا های مجرد پیوندد که ایشان را مدور نویسد امّا حروف دال و ذال نیز این حال دارد دیگر به ایشان متصل تواند شد و صلّی الله علی خیر خلقه محمّد و آله اجمعین تم بالخیر».

۲ ـ رسم الخط «۲ پ ـ ۲۱ پ» **(فارسی)**

از : محمّد بن محمود رفیقی مشهدی مشهور به جنون (قرن ۱۰ ق)

منظومهٔ مفصلی است در آداب رسم و چگونگی نوشتن حروف مفرده و مرکبه.

این رساله همراه دو رسالهٔ «سواد الخط» و «آداب المشق» از همین مؤلّف در ضمن «کتاب‌آرایی در تمدن اسلامی» به کوشش نجیب مایل هروی ص ۱۶۱ـ۲۳۶ چاپ آستان قدس رضوی، مشهد ۱۳۷۲ ش به چاپ رسیده است. [منزوی ۱۹۱۲/۱؛ دانشگاه ۲۵۳۸/۲].

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز :

بیا ای خامه انشایی رقم کن　　به نام کاتب لوح و قلم کن
رقم ساز همه اشیا کما هی　　به دیدار سفیدی و سیاهی

انجام نسخه : در شکل میم

چـــنین مـــی‌گفت اســتاد ســخنور　　که شش نوع است میم ای طرفه منظر

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و لاجـوردی، بـرگ دوم سرلوح مزدوج مذهب و لاجوردی؛ لبهٔ اوراق فرسوده شده و اوراق از طرف شیرازه وصالی گردیده؛ بدون جلد.

۲۱ برگ؛ ۱۱×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۰۳].

﴿ ۱۴۱۷۷ ﴾

مجموعه

۱ ـ دیوان مدهوش = ارشاد السالکین و انیس العاشقین «۱ پ ـ ۶۹ ر» **(فارسی)**

از: اسماعیل بلورفروش تهرانی متخلص به مدهوش (قرن ۱۳ ق)

دیوان‌غزلیات شاعر است به‌ترتیب حروف تهجی با تخلص «مدهوش». دیوان شاعر با نام «ارشادالسالکین و انیس العاشقین» در سال ۱۲۹۰ ش در ۲۴۰ ص به چاپ رسیده است. [دانشگاه ۱۸۱۶/۱۰؛ الذریعه ۱۰۲۴/۹؛ منزوی ۲۵۲۲/۳؛ مشار، فارسی ۲۳۶۸/۲].

آغاز:

اگرم سر برود عشق تو از سر ما را — مختصر می نرود ور برود سر ما را

در خرابات نهادم به در میکده سر — تا بخوانند مگر خادم آن در ما را

انجام:

من افتاده ز پا را که توان دست گرفت — بجز از نالهٔ شبگیری و آه سحری

رمز توحید ز مدهوش شنو از مطلع — که نگفته است کسی قصّه بدین مختصری

۲ ـ دیوان شاهین «۷۱ ر ـ ۱۷۵ ر» **(فارسی)**

از: شاهین تفرشی

کلیات اشعار شاعر است با تخلص «شاهین». نسخهٔ حاضر رباعیات، ترجیع‌بندها، مراثی و غزلیات را شامل است و گویا مسودهٔ شاعر و به خط خود او است.

آغاز:

دیشب صنما صحبتی از زلف تو بود — امروز شنیدم ز رقیب محسود

من بودم و دل غیر دل آن خانه نبود دیگر نتوان کرد به دل گفت و شنود

انجام :

بر عاشقان روی تو فکر و خیال نیست بر هر دلی که عشق تو باشد ملال نیست

هر عشق را زوال بود ز انقلاب دهر جانا سوای عشق تو کو را زوال نیست...

هر کس متاع دارد و ما را متاع شعر از شاعران غزل بود این قیل و قال نیست

از کی شنیده که به شاهین زر است و مال ما را به غیر شعر دگر ملک و مال نیست

شکسته نستعلیق؛ رسالهٔ اوّل بی‌کا، ۱۷ ربیع‌المولود ۱۲۹۹ ئیلان ئیل؛ رسالهٔ دوم گویا به خط شاعر، ۲۹ جمادی‌الاولی ۱۲۸۳ [۱۳۴ ر]؛ جلد : تیماج، مشکی، مجدول.

۱۷۵ برگ؛ ۱۱×۱۷ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۹۰۵].

﴿ ۱۴۱۷۸ ﴾

جنگ اشعار فارسی

از : ؟

جنگ اشعاری است از شاعران مختلف. در آغاز این جنگ شش برگ به خط نونویس اضافه شده شامل این مطالب :

الف : قصیده‌ای از سعدی «۱ ر - ۴ ر»

ب : قصیدهٔ دشت ارجن در وصف امیرالمؤمنین گویا از جامی «۵ ر - ۶ پ»

مطالب موجود در این جنگ عبارت‌اند از :

۱ - **اشعاری** از جامی، سعدی و شعرای دیگر «۱ ر - ۳۴ ر»

۲ - **ترجیع‌بند سیّد علی مشتاق** در هشت بند «۳۴ پ - ۳۹ پ»

آغاز :

من کیستم از خم کمندی در حلقهٔ شوق پای بندی

۳ - **حسرت‌نامه** «۴۰ ر - ۴۴ پ» **(مثنوی - فارسی)**

از : میرزا ابراهیم بن غیاث‌الدین منصور دشتکی شیرازی، متخلص به صفا

به شمارهٔ [۱۳۶۹۵/۳] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.
آغاز نسخه:

پابست محبت زبانی یعنی سگ و بنده‌ات فلانی

۴ - مثنوی طوفان «۴۵ ر - ۴۷ ر» **(فارسی)**
گویا از: میرزا طبیب طوفان هزارجریبی مازندرانی که مثنوی دیگری از وی در [منزوی ۳۱۲۹/۴ و دانشگاه ۲۴۹۶/۱۱] معرفی شده است.
آغاز:

ای مه رخ سرو قامت من وی قامت تو قیامت من

۵ - قصیدهٔ مربع در شکایت از فراق یار، اشعاری از مشتاق، میرزا جعفر غیرت، عبدالواسع جامی «۴۷ پ - ۶۴ ر»
۶ - دیوان ابن یمین (مقطعات) «۶۴ ر - ۷۵ پ»
۷ - قطعه‌ای از میرزا ابراهیم ادهم «۷۵ پ»
۸ - گنج المسافر «۷۶ ر - ۸۹ ر» **(مثنوی - فارسی)**
از: نصرت مشهدی[1]
در آغاز مثنوی از شاعر با دعای «زید عزّه» یاد شده است.
آغاز:

شنیدستم که در ایام روزی به طوف کعبه آمد کفش‌دوزی

انجام:

گریبانم ز دست آز کن دور بده نصرت ازین دارم چو منصور

۱ـ گویا میرزا عبدالحسین فرزند محمدحسن مستوفی شمس‌آبادی اصفهانی مشهور به نصرت خراسانی (متولد ۱۲۸۹ ق) که منتخب آثار وی به تحقیق آقای محمود فرخ به همراه مثنوی وی به نام «فروزنده» در مشهد سال ۱۳۳۱ ش به چاپ رسیده است. دیوان وی نیز در فهرست نسخه‌های خطی فارسی، منزوی ۲۵۷۴/۳ معرفی شده است.

ز نظمش جمع چون گردید خاطر مسمی کردمش گنج المسافر

۹ ـ سراپای مهری «۸۹ پ ـ ۹۴ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از : سیّدعلی مهری عرب جبل عاملی (قرن ۱۲ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۶۳/۲۵] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۰ ـ سوز و گداز نوعی (بخشی) «۹۴ پ ـ ۱۰۴ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از : ملا محمّدرضا نوعی خبوشانی (۱۰۱۹ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۶۳/۳۸] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر منتخبی از این مثنوی را شامل است.

آغاز نسخه :

آیا پروانهٔ بلبل ترنم جگر خون گشتهٔ عاشق تبسم

انجام :

ترا نوعی ز مردم شرم ناید ازین دون همتی آزرم ناید

ز خار آباد رحمت رخت بستم چو داغ عشق بر آتش نشستم

۱۱ ـ قضا و قدر «۱۰۴ ر ـ ۱۱۳ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از : محمّدقلی سلیم تهرانی (۱۰۵۷ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۶۳/۳۶] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۲ ـ نان و حلوای شیخ بهایی (بخشی) «۱۱۴ ر ـ ۱۱۹ ر» **(شعر ـ فارسی)**

۱۳ ـ مرثیهٔ محتشم در مرگ برادر خود و همچنین مرثیهٔ وی در مرگ خان پرور خانم دختر شاه. «۱۱۹ ر ـ ۱۲۸ پ» **(فارسی)**

۱۴ ـ حکایت‌های منظوم از سعدی شیرازی «۱۲۸ پ ـ ۱۵۲ پ»

آغاز :

شنیدم که در وقت نزع روان به هرمز چنین گفت نوشیروان

شکسته نستعلیق چلیپایی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و بعضی از ابیات به شنگرف، تمام صفحات جدول زرین؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای.

۱۵۵ برگ؛ ۱۱×۲۰ سانتی متر (قطع بیاضی) سطور چلیپایی؛ [ثبت ۸۷۹۰۴].

﴿ ۱۴۱۷۹ ﴾

سفینهٔ شمسا

(فارسی)

از: شمسا محمّدخان (قرن ۱۱ ق)

جنگ اشعاری است که شمسا در آن خطوط شکسته‌نویسان و خوش‌نویسان عصر خود را جمع‌آوری نموده است. متأسفانه نام اغلب کاتبان ذکر نشده است.

موضوعات و مطالب این جنگ عبارت است از اشعاری از شعرا و رقعات و نامه‌هایی از ادبا و چند مثنوی و رساله بدین ترتیب:

۱ـ **چند بیت** از سعدی شیرازی به خط علی‌اصغر همدانی تحریر سال ۱۲۱۲ ق «۱ ر»

۲ـ **دیباچه سفینه** «۱ پ ـ ۲ ر»

از: مرتضی قلی‌خان بن حسن شاملو به خط وی تحریر در سلخ رمضان سال ۱۰۵۰ ق.

آغاز: «برسم ارباب عقول سلیمه و اصحاب صنایع مستقیمه مبدأ هر کار و مطلع هر گفتار حمد و ثنای آفریدگاریست که...».

۳ـ **ساقی‌نامه شوکتی** «۲ ر ـ ۴ پ» (فارسی)

گویا از: محمّد ابراهیم اصفهانی متخلص به شوکتی (قرن ۱۱ ق)

[منزوی ۲۸۷۳/۴؛ الذریعه ۱۰۹/۱۲؛ نسخه‌های خطی فارسی ۴۰/۱].

آغاز:

الهـــی دلم را شکســتی رســان   چو دیوانه کردی به مستی رسان

۴ـ **اشعاری** از: میرزا علی قلی‌خان شاملو، به خط محمّدحسین تحریر ذی‌قعده ۱۰۵۸ در هرات «۷ پ» میرزا جلال «۸ پ» نصیرای همدانی «۹ ر» فصیحی انصاری «۱۰ ر» کلیم «۱۰ پ» یوسف شاملو بیک «۱۱ پ» اقدسی «۱۲ پ» یادداشت و بیتی از محمّد عیسی گرمرودی من محال تبریز که در حضور ملّا خلیل در جمادی‌الثانی ۱۲۶۸ ق نوشته

است «۱۲ پ» عرفی «۱۵پ».

۵ ـ **آمار** عمارات، مساجد، خانقاهها و محله‌های اسلامبول به خط نورالدین محمّد حسینی تحریر در ۱۱۴۲ ق «۱۵ پ»

۶ ـ **دیوان محوی** (رباعیات) «۲۲ ر ـ ۲۳ پ» **(فارسی)**

از : محوی

در بالای این بخش به خط قدیم نوشته شده رباعیات محوی اردبیلی ولی بعداً به خط نونویس نوشته شده که این رباعیات از میرمغیث محوی همدانی است که معاصر محوی اردبیلی بوده است.[1]

۷ ـ **نامهٔ علمای ماوراء النهر به سادات مشهد** و جواب آن «۴۳ پ»

۸ ـ مسودهٔ قبضی که میرزا محمّدعلی به محسنای قلندر نوشته «۴۵ ر ـ ۴۵ پ» رقعه رخصت مولانا عبدالوهاب به مکه «۴۶ ر» رقعه رخصت مولانا اهلی به جانب مکه معظمه «۴۶ ر ـ ۴۶ پ» نشان امیر سیّداحمد در باب تولیت اوقاف «۴۷ پ ـ ۴۸ ر» نشان نظام‌الدین احمد برلاس «۴۸ ر» مینیاتور آب و رنگ شامل عکس دو زن «۵۰ ر»

۹ ـ **دیوان حسن شاملو** «۶۱ ر ـ ۶۶ پ» **(فارسی)**

از : حسن خان فرزند حسین خان شاملو (قرن ۱۱ ق)

[مجلس ۲/۲۵۴، ش ۴۳۶؛ منزوی ۲۲۹۷/۴؛ دانشگاه ۳۳۶۵/۱۳].

دیوان شاعر است با تخلص «حسن» شامل دیباچه‌ای به نثر و یک غزل و رباعیات.

آغاز دیباچه : «بعد از ادای ستایش نگارش دهنده کاخ سخن و توسل اذیال مقدسه».

آغاز غزل :

یا رب این مخمور غفلت را می اسرار ده   همچو آهم بر در دلهای روشن بارده

روزگاری شد که حرف گوشه گیری میزنم   یا رب این گفتار را توفیق آن کردار ده

۱ـ دیوان محوی همدانی در فهرست نسخه‌های خطی فارسی، منزوی ۲۵۱۸/۴ و دانشگاه ۱۲۳۵/۹ معرفی شده. برای شرح‌حال محوی اردبیلی ر ک : دانش‌مندان آذربایجان ۳۳۸، فرهنگ سخن‌وران ص ۵۲۷.

انجام رباعیات :

برآنکه ننوشد می روشن رحم است | بی روح به بی‌نوایی تن رحم است
مستان غم محرومی زاهد دارند | این قافله را به حال رهزن رحم است

۱۰ ـ قضا و قدر «۷۲ ر ـ ۷۳ پ» **(فارسی)**

از : محمدقلی سلیم تهرانی (۱۰۵۷ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۶۳/۳۶] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۱ ـ مثنوی شکست دست «۹۲ ر» **(فارسی)**

از : ابوطالب کلیم کاشانی (۱۰۶۱ یا ۱۰۶۲ ق)

به شمارهٔ [۱۳۶۱۰/۳۰] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۲ ـ سوز و گداز نوعی «۹۴ ر ـ ۹۸ پ» **(فارسی)**

از : ملاّ محمّدرضا نوعی خبوشانی (۱۰۱۹ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۶۳/۳۸] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۳ ـ قصیدهٔ ترجمة الشوق = هراس و مماس «۱۰۵ ر ـ ۱۰۵ پ» **(فارسی)**

از : سیّد محمّد بن خواجه زین‌الدین علی عرفی (۹۹۹ ق)

به شمارهٔ [۱۲۶۲۶/۸] مراجعه شود.

۱۴ ـ نشان امیر محمّد یزنین «۱۰۸ ر»

۱۵ ـ حسن و عشق = صحت و مرض «۱۲۱ ر ـ ۱۲۵ پ» **(عرفان ـ فارسی)**

از : محمّد بن سلیمان فضولی بغدادی (۹۷۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۷۷] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «اول غاذیه که غذا را به همه اشخاص می‌رساند... دوم نامیه که...».

انجام صحت و مرض و انجام سفینه : «خود را به خود رساند و معشوقی و عاشقی از آن در خلوت وحدت ببرد».

۱۶ ـ علاوه بر مطالب فوق در سفینهٔ زیر اشعاری از شاعران زیر آمده است :

میرزا جلال، مظفر حسین کاشی، نصیرای همدانی، میرابوالحسن، فصیحی انصاری، کلیم، یوسف شاملو بیک، اقدسی، جامی، محمّد بن احمد، اثیرالدین، ملّازاده، فخرالدین، غزالی، خاقانی، احمد بن مؤید، رباعی از ابوالقاسم در وصف اصفهان، اشعاری از محمّد رودکی، مهستی، کثیری، میر سیّد محمّد ولد شاه قاسم، خواجه محمّد طاهر، عندلیب، امیر زین‌العابدین، خواجکی، محمّدصادق، امیر شمس‌الدین، مولانا نصیری، امیرقاضی، رشکی همدانی، سیّد محمّد نوربخش، عبدالغنی، ملک بونی، بزمی، مسعود، ملّا محمّد عصار در تعریف قلعه، عبید زاکانی، بدیعی، ابوبکر بجلی، میر عبدالباقی، فکاری، قاضی بیضاوی، حیدری، شیخ شهاب‌الدین، تذروی، خواجه همام، امین‌الدین، اثیرالدین استکی، جمالا کازرونی، مجیرالدین سلطانی، از خسرو و شیرین میرزا قاسم جنابذی، کمال اسماعیل، شاپور فریدی، از خسرو و شیرین ملّا عبدی، از شاهنامه اسدی، از شاهنامه فردوسی، صائب، نظیری، میرکمال‌الدین حسین، محمّدقلی سلیم، نظامی، غزلی بی‌نقطه از بدرالدین جاجرمی، قاسم‌بیک حالتی، نجاتی، بابا افضل کاشی، میرصیدی، میر والهی، شیخ اوحدی، جمالای دهدشتی، قدسی سنه ۱۰۴۹، شعری از راقم جنگ، ملّا ظهوری، میرزا ملک، میرمعصوم، محوی اردبیلی، محمّدرضا فکری، فغفور لاهیجی، حکیم رکنا، ناظم هروی، شرح حال خواجه علاءالدین صانعی و سیّد شمس‌الدین محمّد زبدخانی، طالب آملی، ولی، ملاّ اوجی، نصرت، قصیده شانی تکلو، در تعریف مرقع شاه جهان از گفتار ابوطالب کلیم، فهمی، اختری، محبی شاملو، قصه‌هایی از مثنوی، اشعاری از حسن، صائب. حکایات و مطالبی به نثر از جمله هجو سلمان ساوجی درباره عبید زاکانی، دیباچه عقدنامچه، نعت رسول ﷺ از کلام جامی. هجو حمار شاعر، سیّد محمّد جامه‌باف، محمّدعلی سالک، ملک سعید خلخالی، میرجعفر کاشی، نادم گیلانی، نظیری نیشابوری، خواجه آصفی نیشابوری، عماد فقیه، نظام‌الملک، وصال شیرازی، سراج‌الدین، صفی‌الدین یزدی، ابونصر محمّد بصره‌ای، محمّد بن عبدالعزیز کوفه‌ای، میرعزمی، شیخ عطار، قاسم ارسلان، درویش نظام،

محمّدهاشم، نادری، رضی‌الدین، ملّا مؤمن حسینی، سیفی، کاتبی، شمس‌الدین ذاتی، عمر خیام، سیّد جلال عضد یزدی، ملّا لطف‌الله، خواجه حسین ثنایی، میرزاجان، قنبری، شاه غیاث‌الدین عبدالعلی، محمّد شرفی، آگهی، معینی، خواجه غیاث نقشبند، شوقی، وحشی، کسوتی، ملّا حسن علی، نجدی، عشرتی یزدی، میرمحمّدباقر، امینی، مایلی، فغانی، فضل‌الله اوصاف، مجد همگر، ضیاءالدین فارسی، رفیع مرزبان، ابواسحق، میر فارغی، میرمرتضی شریفی، شریف، ملک قاسم نقاش، یاری محرر، ملهمی، ابراهیم‌خان، عادل شاه، قدری، صدرالدین، پرتوی، داعی، رازی، اوحدالدین کرمانی، اسیری، ابوالفرج، میرصافی، شاه جهانگیر هاشمی، حکیم سنایی، جنونی، خواجه حسن، محمّدشاه انسی، میرزا عزیزخان اعظم، وحشتی، امیرخسرو، ابوسعید ابوالخیر، حسن عنصری، ظهیر فاریابی، ابوعلی‌سینا، رشید وطواط، شمس‌الدین باقلانی، انوری، میرزا کامران، میر سیّدعلی منصور، قاسم‌خان موجی، نیازی، ندیمی، ضیاءالدین محمود، عادلی، تبری، ملّا بدخشی، حافظ خطیب، میرزا علی بیک، ادیب صابر، باقی، علی بن اسد، ملک شمال‌الدین، خواجه عبدالله انصاری، نامی، محمّد امین مستغنی، عزیزی، حنظله باوغی، عبدالواسع جبلی، خواجه‌زاده، یوسف‌خان، غیوری، میرامانی، حمیدی، مظهری، واصلی، عالم، ملّا امامی، رکن صاین، فخرالدین خالد، میرم سیاه، بابا علیشاه، ملّا بنایی، نوری رندانی، شاه سنجان، شاه شجاع، تاج‌الدین اسماعیل، سیف‌الدین باخرزی، فرقی، نصرت، سقایی، میرزا رضی، مؤمن حسین، سحابی نجفی، اختری، صائب تبریزی، میرنجات، مولوی (رومی)، حکیم عارف، طراز یزدی، بهاءالدین بغدادی، مسعود سعد سلمان، استاد محمّدرضا، ابونصر محمّد بصره‌ای، زمانا مشهور، زمانا راضی، حقی خوانساری، میرسیّدمحمّد نجفی عتابی، درویش نظام، اقدسی، قاسم ارسلان، نقی پریزاد، الفتی، نادری، عبدالعلی، شیخ روزبهان شیرازی، میر محمّدباقر، عبدی ابرقوهی، سعدگل، ملّا جلال دوانی، عشرتی یزدی، میر فارغی، علاءالدوله سمنانی، درویش حسین سالک، ملک قاسم نقاش، کمال ابن غیاث، طبال بمی،

عماد فقیه، ملّا غیرتی، عادل شاه، ابراهیم خان، شرف‌الدین محمّد فراهی، عاشقی، حکیم عثمان مختاری، یعقوب چرخی، عبدالحق، شیخ فیضی، خرم شاه، شیخ جمالی، شاه جهانگیر هاشمی، علی المنجم، بدیع ترکو.

شکسته نستعلیق؛ به خط خوشنویسان مختلف، قرن ۱۳؛ عناوین و نشانی‌ها به شنگرف و زر، تمام صفحات جداول زرین و لاجوردی و محرر، تمام صفحات زرافشان، بر روی برگ اول شمسه و پشت آن سرلوح مزدوج مذهب مرصع با گل‌های کوچک الوان، در برگ «۵۰ ر» یک تصویر که نقاش‌باشی آن را ترسیم کرده، در برگ «۶۱ ر» نقوش مذهب مرصع در داخل کتیبه؛ جلد : تیماج، سرخ، ضربی، ترنج با سر با زمینه مذهب، مجدول. ۱۲۵ برگ؛ ۲۱/۵×۳۴ سانتی متر؛ سطور چلیپایی؛ [ثبت ۸۷۹۰۶].

﴿ ۱۴۱۸۰ ﴾

عهدنامه‌ها و قراردادها **(اسناد سیاسی ـ فارسی)**

در مجموعهٔ حاضر تعدادی از عهدنامه‌ها و قراردادهای ایران با سایر کشورها در عصر قاجاریه مندرج است بدین ترتیب :

۱ ـ **عهدنامهٔ ترکمان‌چای** منعقده بین ایران و روس در ترکمان‌چای در پنجم شعبان ۱۲۴۳ «(۲ پ ـ ۱۵ ر)»

آغاز : «اعلیحضرت پادشاه اعظم والا جاه امپراطور اکرم شوکت دستگاه مالک...».

انجام : «زودتر اگر ممکن باشد مابین وکلای مختار ایشان مبادله خواهد شد».

۲ ـ **عهدنامهٔ تجارت بین ایران و روس** منعقده در ترکمان‌چای در پنجم شعبان ۱۲۴۳ «(۱۵ پ ـ ۲۲ ر)»

این عهدنامه ضمیمهٔ عهدنامهٔ ترکمان‌چای است.

آغاز : «فصل اوّل چون دولتین علیتین تمنّا دارند که اتباع خود را از جمله منافع».

انجام : «دو نسخه است به توسط ما دستخط گذاشته به مهر ما رسید و مبادله شد».

۳ ـ **سواد عهدنامهٔ تشریفات در ترکمان‌چای** پنجم شوال ۱۲۴۳ از ملحقات

عهدنامهٔ ترکمان‌چای «۲۲ پ ـ ۲۷ ر»

آغاز: «چون وکلای مختار روس و ایران مجتمع شده بودند تا اینکه بر طبق فصل».

انجام: «قدر و قیمت را دارد که گویا لفظ به لفظ به عهدنامهٔ امروزه مندرج است».

۴ ـ قرارنامهٔ تجارتی ایران و روس در عهد محمّدشاه منعقده در طهران ۲۲ شوال ۱۲۵۹ «۲۷ ر ـ ۳۲ ر»

آغاز: «تدبیراتیکه به جهت دفع افلاس جعلی و رفع حیله در شکست‌ها لازم است».

انجام: «باید قبل از وقت از دیوان اعلی و رعیت اذن حاصل کند».

۵ـ عهدنامهٔ تجارت ایران و انگلیس منعقده در تهران ۱۲ رمضان ۱۲۵۷ «۳۲ پ ـ ۳۵ ر»

آغاز: «چون به یمن الطاف خداوند یگانه جلت نعمائه و عظمت آلائه از روزی که».

انجام: «در مملکت ایران صانها الله عن الحدثان خواهد بود این عهدنامهٔ تجارت را ما که وکلای مختار...».

۶ ـ عهدنامهٔ صلح بین ناصرالدین شاه و شاهنشاه انگلیس منعقده در ۲ شعبان ۱۲۷۳ «۳۵ پ ـ ۴۲ پ»

آغاز: «چون اعلیحضرت خورشید رایت اقدس همایون پادشاه اعظم شاهنشاه».

انجام: «عهدنامه را ممضی و به مهر خود ممهور ساخته در پاریس در چهارنسخه...».

۷ ـ قرارنامهٔ اخیرهٔ ارزنة‌الروم بین ایران و عثمانی منعقده در ۱۶ جمادی‌الثانی ۱۲۶۴ «۴۳ پ ـ ۴۸ پ»

آغاز: «غرض از ترقیم و نگارش این کلمات خجسته دلالات آنکه از مدّتی...».

انجام: «از جانب دولتین قبول و امضا شده تصدیق نامهای آن مبادله خواهد شد».

۸ـ مقاوله‌نامه منعقده بین ایران و عثمانی در ۲۴ محرم‌الحرام ۱۲۹۴ «۴۹ ر ـ ۵۴ پ»

آغاز: «صورت مقاوله نامه‌ایست که بشرط بقا و... اوّلاً تبعه دولت علیه ایران».

انجام: «هر پنج فقره در حق رعایای ایرانیه در ممالک عثمانیه جاری است».

۹ ـ صورت قرارنامهٔ اولی ارزنة‌الروم مابین دولتین ایران و عثمانی منعقده توسط

میرزا محمّدعلی آشتیانی «۵۵ پ ـ ۶۲ پ»

آغاز: «غرض از تحریر این کتاب مستطاب این که در این چند سال به سبب حدوث».

انجام: «جناب وکیل مشارالیه نظر برخصت کامله از جانب دولت عثمانی در این تاریخ یکهزار و دویست و سی و هشت نوزدهم شهر شریفه ذی‌قعدةالحرام یوم یکشنبه این تمسک ممهور شد و این جانب نیز این عبد مملوک دولت علیه ایران برخصت کامله خود اساس و شروط و موارد مذکوره را بوجه مشروحه قبول نمود این تمسک تحریر و به جناب وکیل مشارالیه مبادله و تسلیم شد بالخیر و السعادة و الیمن و البرکة و الحمدللّه اوّلاً و آخراً و ظاهراً و باطناً».

شکسته نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۳]؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمامی صفحات مجدول مذهب محرر؛ جلد: تیماج، سبز، مجدول.

۶۲ برگ؛ ۱۱×۱۷ سانتی متر؛ ۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۰۷].

﴿ ۱۴۱۸۱ ﴾

جنگ

شامل:

۱ ـ ترجیع‌بند سعدی «۱ پ ـ ۳ پ»

با این بند ترجیع:

بنشینم و صبر پیش گیرم   دنبالهٔ کار خویش گیرم

۲ ـ ترجیع‌بند از شاعری مجهول «۴ ر ـ ۶ ر»

با این بند ترجیع:

که همه هر چه هست یکسر اوست   جان و جانان و دلبر و دل و دوست

۳ ـ ترجیع‌بند از شاعری مجهول «۶ ر ـ ۶ پ»

آغاز:

الا ایـها الرفـیق و یـا هـادی الطریق　　تفضل علی الغریق بکاس من الرحـیق

۴ ـ ترجیع‌بند میررضی «۶ پ ـ ۷ پ»

آغاز:

ای سرو سهی که بر سـمندی　　اینت دو جهان بگو به چندی

بند ترجیع:

بنشینم و خو کنم به هجران　　ور جان برود فدای جـانان

۵ ـ ترجیع‌بند میرزاقلی میلی «۷ پ ـ ۸ پ»

آغاز:

ای شـهره ز مـاه تـا بـه مـاهی　　خواهان تو بیش از آنکه خواهی

بند ترجیع بند:

پیش آیم و دامن تو گیرم　　در پای تـو افـتم و بـمیرم

۶ ـ ترجیع‌بند جامی «۸ پ ـ ۹ ر»

آغاز:

ای روی تـو مـاه عـالم‌آرای　　چون ماه ز پرده روی بـنمای

بند ترجیع:

بـنشینم و بـا غـم تـو سـازم　　پنهان ز تو با تو عشق بـازم

۷ ـ ایضاً ترجیع‌بند جامی «۹ ر ـ ۱۰ ر»

آغاز:

ای به روی تو چشم جان روشن　　وز فـروغ رخت جـهان روشـن

بند ترجیع:

تو همین کن کـه روی خـود بـنمای　　کز دو عالم مرا همین وصال تو بس

۸ ـ اشعاری از جامی «۱۰ ر ـ ۱۱ ر» حافظ «۱۲ ر ـ ۱۲ پ»

۹ ـ ترجیع‌بند شاه نعمت‌الله ولی «۱۱ پ ـ ۱۲ پ»

آغاز:

ای ز مهرت دل خراب آباد — وز غمت جان مستمندان شاد

بند ترجیع:

که سراسر جهان و هر چه در اوست — عکس یک پرتوست از رخ دوست

۱۰ ـ غزلی از زیب‌النساء «۱۲ پ» رباعی در تعریف خط ابوالفتح خان «۱۲ پ»

۱۱ ـ قطعه‌ای به نثر در صنایع ادبی به فارسی «۱۳ ر ـ ۱۴ ر» نامه‌ای به فارسی در تعزیت «۱۴ ر ـ ۱۴ پ» بخشی از پندهای لقمان «۱۴ پ ـ ۱۵ ر»

۱۲ ـ دیوان سعدی (بخشی از غزلیات) «۱۶ ر ـ ۳۱ ر»

۱۳ ـ دیوان جامی (بخشی از غزلیات) «۳۲ ر ـ ۳۸ پ»

۱۴ ـ دیوان تسلیم «۳۸ پ ـ ۵۲ پ» **(فارسی)**

از: تسلیم[1]

بخشی از اشعار شاعر است با تخلص «تسلیم». در این بخش اشعاری است که شاعر در مدح محمّدعلی میرزا و امین‌الدوله سروده است. نسخهٔ حاضر این اشعار را شامل است:

الف: غزلیات به ترتیب حروف تهجی «۳۸ پ ـ ۴۸ پ»

آغاز:

ای نـــام نـامی تـو سـردفتر سـخن‌ها — وی از خط تو مشکین در بـاغ یـاسمن‌ها

یک ره قدم برون نه شاها ز کوی وحدت — بســتان نگـین خـاتم از دست اهـرمن‌ها

ب: قطعهٔ شاه و گدا «۴۸ پ ـ ۵۱ ر»

آغاز:

طوطی نطقم دگر بگشود لب — نکته‌سازی کرد آغـاز از ادب

۱ـ در فرهنگ سخن‌وران ص ۱۱۴، چهارده شاعر با تخلص «تسلیم» معرفی شده و گویا شاعر مورد بحث یکی از آن‌ها است.

ج : **قصیده‌ای** در مدح امین‌الدوله «۵۱ پ ـ ۵۲ پ»

د : **قصیده‌ای** در مدح محمّدعلی میرزا «۵۲ ر ـ ۵۲ پ»

۱۵ ـ ترجیع‌بند هاتف «۵۳ ر ـ ۵۴ پ»

آغاز :

ای فدای تو هم دل و هم جان　　　وی نثار رهت هم این و هم آن

۱۶ ـ دیوان محتشم (بخشی از غزلیات) «۵۵ ر ـ ۵۹ پ»

۱۷ ـ دیوان حافظ (بخشی از غزلیات) «۶۰ ر ـ ۶۷ ر»

۱۸ ـ غزلی از وصال شیرازی «۶۷ ر»　　　**(فارسی)**

آغاز :

ز هر درم که برانی درآیم از در دیگر　　　چو شمع ار بزنی سر برآورم سر دیگر

۱۹ ـ دیوان مشهور «۶۷ ر ـ ۷۲ پ»

از : ملّا حسین مشهور

بخشی از غزلیات و رباعیات شاعر است با تخلص «مشهور».

آغاز :

خوشا قاصدی کاورد از دیاری　　　پیامی ز یاری به یاری ز یاری

۲۰ ـ اشعاری از شعرای گوناگون «۷۳ ر ـ ۷۳ پ»

۲۱ ـ رباعیات باباطاهر «۷۳ پ ـ ۷۴ پ»

۲۲ ـ اشعاری از نظامی گنجوی «۷۵ ر» دو غزل از حاجی لطفعلی بیگ آذر «۷۶ ر» غزلیات عبید زاکانی «۷۶ ر ـ ۷۶ پ»

۲۳ ـ اشعاری از : عمادالدین غزنوی و امیر حسینی غوری «۷۷ ر»

۲۴ ـ دیوان رفیق «۷۸ ر ـ ۸۹ پ»

از : ملّا حسین رفیق اصفهانی (۱۲۱۲ ق)

[مجلس ۱۷۴/۲۶، ش ۷۶۷۸]. نسخهٔ حاضر بخشی از غزلیات و قصاید شاعر است.

۲۵ ـ غزلیاتی از نظیری «۹۰ ر»

۲۶ ـ غزلیاتی از عرفی «۹۱ پ»

۲۷ ـ مطلبی از افلاطون به عربی «۹۱ پ»

۲۸ ـ غزلیاتی از مشتاق «۹۲ ر»، اسامی ماههای رومی و ماههای فارسی «۹۳ ر»

۲۹ ـ بحر طویل ملاّ طرزی افشار «۹۳ پ»

آغاز: «اگرم ایزد غفار... سفر دیار، کنم بحر طویلی سر و گویم سخنان عجب و دلکش و موزون».

۳۰ ـ دیوان طرزی افشار (منتخب) «۹۴ ر ـ ۱۰۳ ر»

از: طرزی افشار (قرن ۱۱ ق)

[مجلس ۳۸۶/۲۵، ش ۷۴۰۵]. نسخهٔ حاضر بخشی از دیوان شاعر را شامل است و آغازش با آغاز آن نسخه برابر است.

۳۱ ـ پیر و جوان «۱۰۳ ر ـ ۱۰۷ پ» **(مثنوی ـ فارسی)**

از: محمّد نصیر طبیب تهرانی (۱۱۹۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۱۰/۳] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۳۲ ـ نای و حلوای شیخ بهایی «۱۰۸ ر ـ ۱۱۱ ر»

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۱۵۸/۱۴] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۳۳ ـ حسرت‌نامه «۱۱۱ ر ـ ۱۱۲ پ» **(مثنوی ـ فارسی)**

از: میرزا ابراهیم بن غیاث‌الدین منصور دشتکی شیرازی، متخلص به صفا

به شمارهٔ [۶۹۵/۳] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۳۴ ـ مثنوی نظیری «۱۱۲ پ ـ ۱۱۳ ر» **(فارسی)**

از: ملّا محمّدحسین نظیری نیشابوری (۱۰۲۱ یا ۱۰۲۳ ق)

به شمارهٔ [۱۳۱۵۸/۱۸] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۳۵ ـ مثنوی طوفان «۱۱۳ ر ـ ۱۱۳ پ» **(فارسی)**

از : میرزا طبیب مازندرانی هزارجریبی متخلص به طوفان (۱۱۹۰ ق)

[منزوی ۳۱۲۹/۴؛ رضوی ۲۲۴/۷؛ دانشگاه ۲۴۹۶/۱۱].

این مثنوی غیر از مثنوی طوفان است که در شمارهٔ [۱۴۱۷۸/۶] معرفی گردید.

آغاز :

ای صبا ای مایهٔ آرام من کام‌بخش این دل ناکام من

۳۶ ـ مسدس وحشی بافقی «۱۱۳ پ ـ ۱۱۵ ر»

آغاز :

ای گل تازه که بویی ز وفا نیست تو را خبر از سرزنش خار جفا نیست تو را

۳۷ ـ مربع ترکیب وحشی بافقی «۱۱۵ ر ـ ۱۱۶ ر»

آغاز :

دوستان شرح پریشانی من گوش کنید داستان غم پنهانی من گوش کنید

۳۸ ـ حاتم نامه = داستان حاتم طائی «۱۱۶ ر ـ ۱۱۸ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از : محمّدقلی سلیم تهرانی (۱۰۵۷ ق)

به شمارهٔ [۱۴۱۴۸/۲۲] مراجعه شود.

آغاز :

طوطی طبعم که به مرغ چمن تازگی آموخت به طرز سخن

۳۹ ـ چاه وصال = لیلی و مجنون «۱۱۸ ر ـ ۱۲۱ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از : سیّد بخارائی

به شمارهٔ [۱۳۶۹۵/۲] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۴۰ ـ اشعاری از: جامی، عطار، خسرو، عامری، رفیق، جلال، آذری، کمال‌الدین خلاق معانی، قصاب، شمس، صایب، ضیا، نسیم، عراقی، طبیب، هلالی «۱۲۱ ر ـ ۱۲۹ پ»

۴۱ ـ قصیده‌ای در هجو «۱۳۰ ر ـ ۱۳۰ پ» **(فارسی)**

از : میرزا ابراهیم بن غیاث‌الدین دشتکی شیرازی متخلص به صفا

آغاز :

ای ز رسم عشق و آئین محبت بی‌خبر   ای نگـار بـی‌وفا ای دلبـر بـیدادگـر

۴۲ ـ مضحکات از : سعدی، جامی، فوقی، عبید زاکانی، لطف‌الله، هجو حمام من کلام شفیعای اعمی، انوری «۱۳۰ پ ـ ۱۳۵ پ»

۴۳ ـ شیخ صنعان «۱۳۵ پ ـ ۱۴۳ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از : فریدالدین عطار نیشابوری (۶۲۷ ق)

به شمارهٔ [۱۴۰۵۳/۵] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۴۴ ـ لیلی و مجنون «۱۴۴ ر ـ ۱۶۶ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از : مکتبی شیرازی (۹۰۰ ق)

[مجلس ۳۴۴/۲۶، ش ۷۸۶۶]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

آغاز :

ای بر احدیتت ز آغـاز   خلق ازل و ابد هم آواز

۴۵ ـ مثنوی هجری تفرشی «۱۶۶ پ ـ ۱۶۸ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از : میرزا ابوالقاسم بن محمّدصادق هجری تفرشی

[مجلس ۴۴۱/۸؛ منزوی ۳۱۳۹/۴؛ الذریعه ۱۰۲/۱۹].

آغاز :

یا نسیم الصبح یـا خیرالبـرید   یا غراب الدیک یا نعم الوریـد

۴۶ ـ قطعه‌ای به فارسی «۱۶۹ ر»

۴۷ ـ بیمار و طبیب «۱۷۲ ر ـ ۱۷۴ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از : شریف تبریزی

به شمارهٔ [۱۳۴۶۳/۶۳] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۴۸ ـ قطعه‌ای از مناجات خواجه عبدالله انصاری «۱۷۴ ر» قطعه شعری به فارسی «۱۷۵ پ»

۴۹ ـ قطعهٔ عرفانی به نثر فارسی در شکایت از معشوق «۱۷۵ پ ـ ۱۷۶ ر»

آغاز: «خدا را این عتاب است آزردن بی‌کسان مسکین در شهر شما مگر ثواب است مگر از من هنوز گمان وجودی هست سبحان‌الله».

۵۰ ـ مناجات خواجه عبدالله انصاری «۱۷۶ ر ـ ۱۸۳ پ»

۵۱ ـ غزلی از وفا به خط خودش «۱۸۲ ر»

۵۲ ـ اشعاری از آیتی «۱۸۳ پ»

۵۳ ـ اشعاری از وصال شیرازی «۱۸۴ ر ـ ۱۸۸ ر»

۵۴ ـ قاصد صبا «۱۸۹ ر» **(مثنوی ـ فارسی)**

از: ؟

نسخهٔ حاضر بخشی از آغاز این مثنوی را شامل است. مثنوی دیگری به همین نام در شمارهٔ [۱۴۱۴۸/۹] معرفی گردید.

آغاز:

السلام ای قبله روحانیان السلام ای خسرو شیرین زبان

ـ برگ‌های ۱۹۰ تا آخر نسخه (۲۲۱) سفید است.

نستعلیق؛ زین‌العابدین بن محمّد، ۱۴ صفر ۱۱۹۲ [برگ ۱۲ پ] در آستانهٔ شاهچراغ شیراز، برگ ۳۸ پ و ۵۲ پ مهر بیضوی شعاع شیرازی با سجع «شعاع»؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در برگ ۱۸۸ پ یادداشتی از ملّا محمّدعلی خراسانی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۲۱ برگ؛ ۱۰×۲۰ سانتی متر (قطع بیاضی)؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۹۰۹].

﴿ ۱۴۱۸۲ ﴾

تاریخ زندیه

(تاریخ ـ فارسی)

از: علیرضا بن عبدالکریم شیرازی (قرن ۱۳ ق)

تاریخ سلاطین زندیه است از اواخر سلطنت کریم‌خان زند و پس از آن تاریخ حاکمان

این سلسله به ترتیب : زکی‌خان زند، ابوالفتح خان، صادق‌خان، علی‌مرادخان، جعفرخان و لطفعلی‌خان زند.

این رساله غیر از رسالهٔ تاریخ زندیه یا ذیل گیتی گشای عبدالکریم بن علیرضا است که در [مجلس ۶/۲۳۳، ش ۲۲۷۹؛ منزوی ۶/۴۲۴۴] معرفی شده است.

رسالهٔ حاضر به تحقیق ارنست بیر آلمانی در لیدن سال ۱۸۸۸ م به چاپ رسیده است.

[منزوی ۶/۴۲۴۵؛ فهرست میکروفیلم‌های دانشگاه تهران ۳۴/۱؛ مشار، فارسی ۱۰۸۵؛ فهرستواره، منزوی ۸۶۸/۲].

نسخهٔ حاضر از نیمهٔ تاریخ زکی خان زند تا آخر تاریخ لطفعلی‌خان زند را شامل است و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «دار المرز ایلغار و تا مازندران و استرآباد عنان باز نکشیده... در بیان صادریات امور زکیخان زند و کیفیت قتل آن ـ چون در سال قبل فیمابین...».

انجام نسخه : «انقراض دولت زندیه بود و در... سلسلهٔ مذکور منقرض گردید زیاده».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد : تیماج‌دورو، مشکی، مجدول گرهی، پشت طبله تیماج قهوه‌ای.

۱۳۷ برگ؛ ۱۰×۱۴/۵ سانتی متر؛ ۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۱۰].

﴿ ۱۴۱۸۳ ﴾

جنگ **(عربی و فارسی)**

از: میرزا قوام‌الدین محمّد رضا بن محمّد طباطبائی (قرن ۱۲ ق)

جنگ اشعاری است تحریر شده به صورت متن و حاشیه. در آن مطالبی از شعرا و ادبای مختلف جمع‌آوری شده است.

مطالب مندرجه در متن جنگ عبارت‌اند از :

۱ ـ وصیت شیخ عبدالصمد به شیخ بهایی در مورد انتخاب وطن برای سکونت،

حدیث حضرت علی‌ﷺ در چگونگی توبه «۱ر ـ ۲ر» مطلبی از لقمان، عمر عالم «۲ر»

۲ ـ رؤیة الهلال قبل الزوال «۲ پ ـ ۴ پ» **(عربی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در رؤیت هلال قبل از زوال و اعتبار آن. در آن از ملّا محمّدباقر سبزواری صاحب «کفایةالاحکام» یاد شده است.

آغاز : «فی رؤیة الهلال قبل الزوال مسئلة اذا رای الهلال قبل الزوال فللاصحاب فیه ثلثة اقوال الاوّل قول الاکثر و هو عدم اعتبار الرؤیة».

۳ ـ اشعاری از حضرت علی‌ﷺ «۴ پ ـ ۵ ر» قصیده در ماده تاریخ قتل سام میرزا در قلعهٔ قهقهه در سال ۹۷۲ از عبدی بیک با این بیت :

چه گفتم چیست حال سال و تاریخش   بگفتا در جوابم دولت طهماسب شرقی

۴ ـ رباعی از سیّد شریف جرجانی در تحصیل علم «۵ ر ـ ۵ پ»

۵ ـ یادداشتی از اسماعیل که در سال ۱۱۳۹ در مشهد مقدّس به درخواست صاحب جنگ میرزا قوام‌الدین محمّد نوشته است «۵ پ ـ ۶ ر»

۶ ـ شرح خواص نادعلی «۶ پ» کلمات متشابهة المعنی «۶ پ»

۷ ـ اشعاری از : محسن، امام علی‌ﷺ، فردوسی، وحشی، شیخ بهایی، سحابی، ولی محمّدخان، حکایت اصمعی، ابوسعید، حکایت شیر و گرگ و روباه، حکایت عمروبن اللیث و چند حکایت دیگر «۷ ر ـ ۱۶ پ»

۸ ـ اشعاری از امام سجادﷺ و حضرت علی‌ﷺ، اعتبار خبر واحد، مطلبی از مجالس سیّدمرتضی، چند حدیث و مطلب و اشعار متفرقه «۱۷ ر ـ ۲۲ پ»

۹ ـ وقفنامهٔ قرآن «۲۳ ر ـ ۲۴ پ» **(فارسی)**

از : آقا حسین بن جمال‌الدین محمّد خوانساری (۱۰۹۹ ق)

وقفنامه‌ای است که آقا حسین خوانساری برای وقف یک جلد کلام‌الله مجید به آستان مقدّس حضرت امام رضاﷺ در مشهد مقدّس انشا نموده است.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

۱۰ ـ **رقعهٔ منظومی** که میرمحمّدخان طباطبائی[1] متخلص به «خیر» به ملّا محسن فیض کاشانی نوشته همراه با یک غزل از طباطبائی «۲۴ ر ـ ۲۵ پ»

آغاز:

به خدایی که ز فیضش بود آثار وجودم   که در ایام فراق تو نه بودم نه نبودم

انجام رقعه:

پیش از این «خیر» مده درد سر یار خَمُش کن

که وداد تو فرامش نکند یار ودودم

۱۱ ـ **غزلی** از جامی «۲۵ ر»

۱۲ ـ **مناجات نامهٔ خواجه عبدالله انصاری** «۲۵ پ ـ ۲۶ ر»   **(عرفان ـ فارسی)**

۱۳ ـ **وصیت پدری به فرزندش** در احتراز از سی و چهار چیز به نقل از حضرت علی علیه‌السلام، نصایح لقمان، اشعاری از: ابراهیم ادهم، شیخ‌الاسلام میرزا صالح تبریزی، امیرخسرو، مظهری، حاجی چلبی، ملّا وارسته، جعفر میناکار، نامهٔ پدری به پسرش، میر سیّدعلی مهری، محمّدعلی، میرنجات، جعفرخان، ملّا محمّدقاسم مشهدی، وحید، مخلصا، میر سیّدحسن، آقا شمس قمی «۲۶ پ ـ ۳۲ ر»

۱۴ ـ **مثنوی شکست دست** «۳۲ پ ـ ۳۳ پ»   **(فارسی)**

از: ابوطالب کلیم کاشانی (۱۰۶۱ یا ۱۰۶۲ ق)

به شمارهٔ [۱۳۶۱۰/۳۰] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۵ ـ **معراج خیال** «۳۳ پ ـ ۴۰ پ»   **(شعر ـ فارسی)**

از: میرزا علی رضا تجلی شیرازی (بعد از ۱۰۸۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۶۳/۲۴] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱ـ شرح حال وی در میراث اسلامی ایران دفتر سوم ص ۸۵۳ همراه با اجازه‌نامهٔ فیض کاشانی به وی مندرج است.

۱۶ ـ رقعهٔ میرزا طاهر نصرآبادی «۴۰ ر ـ ۴۱ پ»

۱۷ ـ وصف کشمیر از سلیم «۴۱ پ ـ ۴۸ پ» **(منظومهٔ فارسی)**

از : محمّدقلی سلیم تهرانی (۱۰۵۷ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۷۲/۱۲] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۸ ـ در شآمت ظلم و خاتمه آن، داستان‌هایی در مطایبات و غیره «۴۹ ر ـ ۵۴ پ»

۱۹ ـ بیمار و طبیب «۵۵ پ ـ ۵۶ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از : شریف تبریزی

به شمارهٔ [۱۳۴۶۳/۶۳] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲۰ ـ نکاح‌نامهٔ محمّد مقیم پدر صاحب جنگ که در نجف اشرف به خط خود نوشته‌اند «۵۷ ر»

۲۱ ـ جواب مکتوب میر سیّد محمّد خلف میر محمّدصالح شیخ‌الاسلام که نواب مستطاب نوشته، ایضاً نامهٔ وی به آقا حسنعلی، حدیثی از ابن عباس، مطلبی به نقل از کشف‌الغمه، قطعه شعری به فارسی «۵۷ پ ـ ۵۹ ر»

۲۲ ـ جواب منظوم حکیم محمّد سعید «۵۹ پ ـ ۶۰ ر»

۲۳ ـ تعریف ده و حمام شفیعا «۶۰ پ ـ ۶۲ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از : ؟

قصیده‌ای در تعریف روستای میرزا شفیعا و حمامی که در آن احداث نموده است.

آغاز :

شبی چون تخت عشاق از سیاهی   به معنی صورت قهر الهی

۲۴ ـ قدغن شراب «۶۲ ر» **(فارسی)**

از : میرزا محمّدعلی صائب تبریزی (بعد از ۱۰۸۰ ق)

قطعهٔ ادبی است که صائب در هنگام منع شراب از طرف شاه صفوی نگاشته است.

[منزوی ۳۵۹۱/۵؛ سلطنتی فهرست دکتر بیانی ۶۰۸؛ دانشگاه ۵۴/۱۶].

آغاز :

«زبـان شکسـته‌ترم از قـلم نـمی‌دانـم   که شرح آن به کدامین زبان کنم تقریر

ملخص کلام آنکه در اواخر شهر رمضان فرمانی از جانب نواب سکندر مکان مشتمل بر منع شراب و آزار شرابخوارگان رسید».

۲۵ ـ **اشعار** میر سیّد زین‌العابدین عالی، رباعیات ابوسعید ابـوالخیر، اشـعاری از : بابا سلطان، میرزا احمد، میرزا علی‌رضا، ملّای روم «۶۴ پ ـ ۸۱ پ»

۲۶ ـ **چند نسخهٔ طبی** «۸۲ پ ـ ۸۵ پ»

۲۷ ـ **اشعاری** از :

وحید، ملّا ابوتراب مشهدی، میرزا جعفر ولد میرزا ابوطالب، «۸۶ پ ـ ۸۷ پ»

۲۸ ـ **نسخه‌های طبی** و در میان آنها در برخی موارد چند بیت شعر «۸۸ ر ـ ۱۰۰ پ»

۲۹ ـ **حدیثی** از حضرت علی علیه‌السلام، معنی ابدال «۱۰۱ ر ـ ۱۰۱ پ»

مطالبی که در حاشیهٔ این جنگ تحریر یافته عبارت‌اند از :

۳۰ ـ **حدیثی** از حضرت علی علیه‌السلام «۱ ر»، تاریخ تعمیر قلعهٔ تبریز توسط شاه عباس از گفتار مرحوم حاتم بیک اعتمادالدوله، تاریخ فتح قلعهٔ دربندار از گفتار امیرجلال‌الدین حسن جیلانی، تاریخ آمدن ولی محمّدخان اورنگ به خدمت نواب گیتی‌ستان، تاریخ فوت میرزا شفیع مشهور به میرزای عالمیان، میرصفی‌الدین محمّد نوربخش به جهت شاه طهماسب در پاسخ گفته، تاریخ وفات میرجمال‌الدین محمّد صدر استرآبـادی و مـیر محسن رضوی قمی «فادخلوها بسلام آمنین»، قطعه‌ای از شیخ عبدالعلی «۱ پ»

۳۱ ـ تاریخ آمدن محمّد پادشاه سر قلعهٔ ایروان (۱۰۲۵ ق)، تاریخ مأیوس و مغلوب گشتن حافظ احمد پاشا سردار روم از بغداد، تاریخ جلوس شاه صفی از مـیرزا حسـن خواجه نعمت‌الله، تاریخ فوت شیخ بهایی از محمّدصالح بیک برادر شاه‌زاده اسکـندر بیک منشی «افسوس ز مقتدای دوران» و عزیزی گفته «افسر فضل افتاد بی سر و پـا گشت شرع»، تاریخ ولادت شاه صـفی (۱۰۰۲ ق)، تـاریخ صـدارت خـلیفه سـلطان

«زیبنده افسر وزارت شد» «۲ ر ـ ۲ پ»

۳۲ ـ تاریخ‌های جلوس شاهان قاجاریه و تاریخ وفات اجداد صفویه و تاریخ وقایعی از عصر صفویه و تولد و وفات عدّه‌ای از شخصیت‌های صفویه «۳ پ ـ ۹ پ»

۳۳ ـ تحفة الوزراء = تحفة الملوک «۹ پ ـ ۱۳ پ» **(فارسی)**

از : جلال محمّد اصفهانی

[مجلس ۱۱/۳۵، ش ۱۲۰۰۳]. نسخهٔ حاضر از باب هیجدهم تا سی و دوم این رساله را شامل است.

۳۴ ـ اشعاری از : صائب، نصیحت خواجه عبدالله به خواجه نظام‌الملک، معما، چند مادهٔ تاریخ، قصیدهٔ حکیم عبدالله متخلص به وحدت در تاریخ جلوس شاه سلیمان، اشعار مهرعلی خان متخلص به مظهر، سلطانعلی بیک، مادهٔ تاریخ فوت صائب، فایضی، حکایت، بخشی از لیلی و مجنون مکتبی، حکایات، معمائی از مولا شرف‌الدین علی یزدی، رقعهٔ میرزا طاهر در طلب باز به میرشکارباشی «۱۳ پ ـ ۴۵ پ»

۳۵ ـ رباعی از محمّدعلی که در غره ذی‌قعده ۱۱۰۹ در نجف نوشته است «۴۶ ر»

۳۶ ـ اشعار و مطالبی شامل :

شعر قصاب، حکایات، مطالبی از روضة‌الصفا، شعری از فایض و سعدی، من کلام نظام‌الملک، اشعار سعدی، قدسی، نقل از کتاب بشارة‌المصطفی، احکام رضاع، حکایت، نصیحت افلاطون به اسکندر، داستانی از سلمان، نقل از کشف الغمه، نسب‌نامهٔ شاه طهماسب تا حضرت امام موسی کاظم علیه‌السلام، اشعار متفرقه و حکایات، مطایبات عبید زاکانی، بحر طویل سیّدعلی مهری، حماریه محمّدقلی سلیم، اشعار میرزا محمّد یحیی، حکایت «۴۶ پ ـ ۱۰۳ پ»

شکسته نستعلیق زیبا؛ قوام‌الدین محمّدرضا بن محمّد الطباطبائی، ۱۱۴۰ [۴ پ و ۴۰ پ] و چند کاتب دیگر؛ عناوین و بعضی از اشعار شنگرف، تمام صفحات جداول زرین و محرر؛ اشعار و مطالب در متن و حاشیه تحریر شده؛ جلد : تیماج دورو، مشکی، عطف و حاشیه تیماج قهوه‌ای.

۱۰۳ برگ؛ ۱۱×۲۲ سانتی متر (قطع بیاضی)؛ سطور چلیپایی؛ [ثبت ۸۷۹۱۱].

﴿ ۱۴۱۸۴ ﴾

نیل المرام فی مذهب الائمة علیهم السلام (فقه ـ فارسی)

از : ملّا عبدالرحیم بن معروف گیلانی

رسالهٔ مفصلی است که مؤلّف به صورت رسالهٔ عملیه برای عمل مقلدین از روی شرایع محقق حلی و ارشاد و تبصرهٔ علامهٔ حلّی تألیف نموده است. اوکتابش را در پنجاه و پنج کتاب و هر کتاب را در چند باب به نام مظفر جلال‌الدین شهنشاه تألیف نموده است.

[الذریعه ۴۳۷/۲۴؛ دانشگاه ۲۰۹۹/۵؛ مرعشی ۲۸۱/۷، ش ۲۷۱۲؛ فهرست میکروفیلم‌های دانشگاه تهران ۳۳۸/۱؛ فهرستوارهٔ فقه هزار و چهارصد سالهٔ اسلامی در زبان فارسی، محمّدتقی دانش‌پژوه ۳۸].

آغاز : «حمد وافر و ثنای متکاثر حضرت خالقی راکه بر مقتضای و ما خلقت الجنّ... امّا بعد چنین گوید محرر این حروف الواثق باللّه... که بر دینداران بلندمقدار».

انجام : «مسئله ـ بدان که عاقله ضامن جنایت بنده و ضامن جنایت بهیمه نباشد... بلکه ضمان عاقله مخصوص به جنایتی باشد که بر سبیل خطا بر آدمی واقع شود».

نسخ (عبارات عربی معرب)؛ نظرعلی بن الامیر علی تبریزی با مهر بیضوی و مربعی، ۱۰۷۹؛ عناوین شنگرف و نشانی‌ها شنگرف و مشکی، در حاشیه تصحیح شده؛ در اوّل نسخه تملک فرهاد بن ولیعهد در ۱۳ ربیع‌الاوّل ۱۲۷۶ که وقت مراجعت از آذربایجان در زنجان خریداری نموده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۲۱۲ برگ؛ ۱۸/۵×۲۸ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۱۲].

﴿ ۱۴۱۸۵ ﴾

جنگ اشعار فارسی

از : ؟

۱ ـ گل و بلبل «۱ ر ـ ۴۰ ر» (مثنوی ـ فارسی)

از : میرزا کاظم مهجور همدانی (بعد از ۱۱۹۹ ق)

[مجلس ۲۳/۸؛ منزوی ۳۰۸۳/۴؛ ملی تهران ۳۲۹/۲؛ الذریعه ۲۳۱/۱۸ و ۲۳۲۹/۱۹].

آغاز :

ابـتدا بسـم خـداونـد کـریم آن الهی کوست رحمن و رحیم

۲ ـ سوز و گداز تفرشی = آتش‌خانه «۴۰ ر ـ ۵۴ ر» **(مثنوی ـ فارسی)**

از : آقا محمّدصادق بن سیّد فضل‌الله هجری تفرشی (۱۱۶۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۱۵۸/۱۲] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

آغاز :

آتشـی مـی‌بینم ای یـاران ز دور گرم می‌آید به چشمم نخل طـور

۳ ـ نان و حلوا «۵۴ ر ـ ۸۰ ر»

از : بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی، شیخ بهایی (۱۰۳۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۱۵۸/۱۴] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر دیباچهٔ نثری دارد و آغاز آن با آغاز نسخهٔ سابق برابر است.

۴ ـ اشعاری از شاعران زیر: **(فارسی)**

سعدی، شمس تبریزی، انوری، نشاط، محرم، یغما، نورعلی، قاسم انوار، حسن، عاشق، خاقانی، شیخ بهائی، عرفی، شفائی، سالک، حریف، محتشم، جامی، ملّا حسین رفیق، محجوب، خسرو، حافظ. «۸۰ پ ـ ۱۲۲ ر»

شکسته نستعلیق؛ بی‌کا، ۱۱ شوال ۱۲۵۵؛ عناوین شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و لاجوردی؛ در برگ ۵۹ پ مهر بیضوی «عبده آقاخان»؛ جلد : تیماج، سرخ، مجدول.

۱۲۲ برگ؛ ۱۴×۷ سانتی متر (قطع بیاضی)؛ ۶ سطر چلیپایی؛ [ثبت ۸۷۹۱۵].

﴿ ۱۴۱۸۶ ﴾

یوسف و زلیخا = احسن القصص **(شعر ـ فارسی)**

از : میرزا فضل‌الله حسینی خاوری شیرازی

مثنوی طولانی است در داستان یوسف و زلیخا که مؤلّف آن را در مدّت شش ماه سروده است. [مجلس ۴۷۰/۸؛ منزوی ۳۳۴۱/۴؛ الذریعه ۳۴۶/۱۹].

آغاز:

خداوندا دلم را دیده بگشای / بدیده طلعت نادیده بنمای

بنه از معرفت راهی به پیشم / از آن ره رهنمایی کن به خویشم

دلم را با غمت همخانگی ده / ز هر بیگانه‌اش بیگانگی ده

به مصر قرب خویشم کن عماری / عنایت را ده آنجا پرده‌داری

بدادت الفت ایوبیم بخش / به هجرت طاقت یعقوبیم بخش

انجام:

اگر در نظم من نقصی ز خامی است / غرامت بر جنین از ناتمامی است

همین نورس جنین روگشاده / ز بطن طبع من ششماهه زاده

در آری بیت بیت ار در شمارش / بود نهصد فزون از شش هزارش

اگر در خلقتش بینی قصوری / وگر در فطرتش یابی فتوری

نگردد میوه شیرین تا که خام است / نگردد بدر مه تا ناتمام است

چو بیشش مکث و افزونش مدار است / ثمر شیرین و مه کامل عیار است

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، برگ اوّل کتیبه مذهب مرصع، در دو صفحهٔ اوّل طلااندازی بین سطور و گل‌های زرین در حاشیه، تمام صفحات جداول زرین و مشکی و محرر؛ برگ ۸ نونویس است؛ در اوّل نسخه مهر بیضوی «علی‌آقا ۱۲۲۱» و در آخر نسخه مهر بیضوی «ع ل ی ۱۳۲۰»؛ جلد: مقوائی، گوشه تیماج مشکی.

۲۱۹ برگ؛ ۲۰×۱۳/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۱۸].

﴿ ۱۴۱۸۷ ﴾

تحریرات فی الاصول

(اصول فقه ـ عربی)

از: آخوند محمّدکاظم بن حسین خراسانی (۱۳۲۹ ق)

تقریراتی است در اصول فقه که آخوند از دروس اساتید خود در نجف اشرف، ـ گویا درس شیخ انصاری ـ تحریر نموده‌است. این تقریرات مفصل‌تر از کتاب «کفایة‌الاصول» است و با عنوان «مقصد ـ مقصد» و هر مقصد در چند ایضاح تنظیم شده است.

نسخهٔ حاضر از «المقصد الثانی فی النهی» تا آخر بحث مجمل و مبین را شامل است و تألیف این بخش در نجف اشرف روز دوشنبه شش شوال ۱۲۷۸ به پایان رسیده است.

آغاز: «الحمدللّه ربّ العالمین و صلّی الله علی خیر خلقه محمّد و آله اجمعین فلعنةاللّه علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین المقصد الثانی فی النهی، ایضاح: الحقّ ان النهی عبارة عن القول المخصوص بحکم التبادر و عدم صحة السلب و اما الفعل و الادلة العقلیة الدالة علی حرمة الافعال فخارجتان عن النهی».

آغاز مقصد رابع: «الحمدللّه ربّ العالمین و الصلوة و السّلام علی محمّد و آله الطاهرین و لعنةاللّه علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین، المقصد الرابع فی العام و الخاص، ایضاح، اعلم ان للقوم فی العام حدودا کثیرة لا یسلم اکثرها او جلها عن المناقشة او الخلل المحوج الی ارتکاب التعسف او التمحل و التعرض».

انجام: «امّا ادلة سایر الاقوال فلکثرة و نحن اغضضنا عن ذکرها بل یعرف الکلام فیها بعد معرفة ان المیزان فی الجواز و العدم علی عدم لزوم اللغویة و نقض الغرض و عدم [؟] و بهذا المیزان یعرف حکم هذه المسئلة و مسئلة تأخیر البیان عن وقت الحاجة و مسئلة اسماع العام من دون اسماع الخاص الحمدللّه اولا و آخرا».

نسخ؛ به خط مؤلّف، شب دوشنبه ۶ شوال ۱۲۷۸ در نجف؛ عناوین و نشانی‌ها مشکی؛ بسیاری از عبارات خط خورده و در بین سطور و یا در حاشیه به وسیلهٔ مؤلّف تصحیح شده؛ با حواشی به امضاء «منه»؛ در اوّل نسخه آمده که این نسخه را به انضمام ۶ نسخهٔ دیگر، زوجهٔ مؤلّف از ورثه خریداری کرده و وقف بر قاطبه علما و طلاب اثناعشری نموده است تحریر در جمادی‌الاخری ۱۳۸۰؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، مجدول.

۱۳۷ برگ؛ ۲۱/۵×۱۵/۵ سانتی متر؛ ۳۰ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۱۹].

﴿ ۱۴۱۸۸ ﴾

نامه‌های (مکاتبات) حسام‌السلطنه حاکم خراسان (تاریخ - فارسی)

سلطان مراد میرزا حسام‌السلطنه پسر سیزدهم عباس میرزا نایب‌السلطنه در ربیع‌الثانی ۱۲۳۳ ق متولد و در دوم جمادی‌الاولی ۱۳۰۰ ق درگذشت. او چند بار به حکومت خراسان منسوب شد. بار اوّل از سال ۱۲۶۴ ق تا ۱۲۶۶ ق، بار دوم از سال ۱۲۷۲ ق تا ۱۲۷۵ ق، بار سوم از سال ۱۲۷۷ ق تا ۱۲۸۳ ق، بار چهارم در سال ۱۲۸۸ ق به حکومت خراسان منسوب شد ولی قبل از رسیدن به خراسان درگذشت.[۱]

در نسخهٔ حاضر بخشی از مسودات نامه‌ها و گزارش‌هایی از حسام‌السلطنه که در سال‌های ۱۲۸۲ و ۱۲۸۳ ق در دوران سوم حاکمیت خود در خراسان به تهران نوشته، موجود است.

در این کتابچه که فقط ۲۷ برگ اوّل آن نوشته شده و باقی برگ‌ها سفید است، فهرست و خلاصهٔ گزارش‌ها و نامه‌های ارسالی حسام‌السلطنه به سپهسالار اعظم (دربار تهران) ذکر شده است. این گزارش‌ها توسط چاپار یا مأموران ویژه به تهران ارسال شده که نام نامه‌بران در بالای صفحات مندرج است.

نستعلیق؛ بی‌کا، ۱۲۸۲ - ۱۲۸۳ کتابت شده؛ نشانی‌ها مشکی؛ جلد : تیماج، مشکی.
۱۲۴ برگ؛ ۲۱×۳۴/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۹۲۱].

﴿ ۱۴۱۸۹ ﴾

(تاریخ) جهانگشای جوینی (تاریخ - فارسی)

از : خواجه علاءالدین عطا ملک بن محمّد جوینی (۶۸۰ ق)

[مجلس ۱۵۷/۱۷؛ منزوی ۴۳۰۶/۶؛ الذریعه ۲۴۷/۳؛ مشار، فارسی ۱۰۶۸/۱].

نسخهٔ حاضر از اول کتاب تا وقایع سال ۶۵۵ ق را شامل است و از انجام افتادگی دارد.

۱ـ برای شرح حال حسام‌السلطنه ر.ک : شرح حال رجال ایران، مهدی بامداد ۱۰۴/۲ - ۱۱۰.

آغاز: «سپاس و ثنا مر معبودی که واجب‌الوجود است مسجودی که وجود او واهب انوار عقل وجود است».

انجام نسخه: «تشویش در دل تمامت خلق تا به چه حدّ کشیده و از مخاصمت ایشان شب و روز در مضیق زندان از ترس کار دزدان ایشان تم».

نستعلیق (عبارات عربی نسخ)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و لاجوردی و محرر، در اوّل و آخر نسخه تملک بهمن میرزا فرزند عباس میرزا نایب‌السلطنه با دو مهر مربعی به سجع «یگانه گوهر دریای خسروی بهمن ۱۲۴۱» و «بهمن بن نایب‌السلطنه عباس میرزای قاجار ۱۲۵۱» و دستخط کتابدار وی رضی کتابدار مبنی بر داخل شدن کتاب به کتابخانهٔ بهمن میرزا در جمادی‌الثانی ۱۲۴۰؛ در آخر نسخه یادداشتی از محمّد کبیر موسوی مبنی بر هدیهٔ نسخه از طرف فرزند بهمن میرزا به وی با مهر «محمّد کبیر الموسوی ۱۳۰۹»؛ جلد: تیماج‌دورو، مشکی، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول گرهی، پشت جلد تیماج قهوه‌ای.

۱۴۰ برگ؛ ۱۵×۲۵/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۲۳].

﴿ ۱۴۱۹۰ ﴾

گنجینه خطوط (فارسی)

از: حاجی محمّد مؤمن بیک (قرن ۱۲ ق)

در این سفینه نفیس و گران‌بها دست‌خط‌های زیادی از مؤلّفان، دانش‌مندان، خوش‌نویسان و شعرای عصر مؤلّف جمع‌آوری شده که به این نسخه اهمیت خاصی بخشیده است. این نسخه بعد از مؤلّف چندین بار دست به دست شده و عالمانی دست‌خط خود را در حاشیه و صفحات سفید آن اضافه نموده‌اند.

مطالب و مندرجات این سفینهٔ عبارت‌اند از :

۱ ـ سوز و گداز «۵ پ ـ ۱۰ ر» **(مثنوی ـ فارسی)**

از: آقا محمّدصادق بن سیّد فضل‌الله هجری تفرشی (۱۱۶۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۱۵۸/۱۲] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است و توسط علیخان خسروی رودباری قزوینی در غرهٔ ذی‌قعده ۱۱۸۲ در قزوین تحریر شده است.

۲ ـ **اشعاری** از ملّا مظفر کاشانی رودباری به زبان رامندی «۱۰ پ»

۳ ـ **شعری** از ابن‌سینا به خط مقیم خسروی تحریر در ۱۲۴۰ «۱۱ ر ـ ۱۲ ر»

۴ ـ **چاه وصال = لیلی و مجنون** «۱۲ پ ـ ۱۹ ر» **(مثنوی ـ فارسی)**

از : سیّد بخارائی

به شمارهٔ [۱۳۶۹۵/۲] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است و در نسخهٔ حاضر این مثنوی به حاجی لطفعلی بیگ آذر نسبت داده شده است.

۵ ـ **پیشگویی‌های شاه نعمت‌الله** «۱۹ ر ـ ۲۰ ر» **(شعر ـ فارسی)**

۶ ـ **حدیثی** به خط محمود بیگ ولی تحریر شده در ۱۱۱۱ ق «۲۱ ر ـ ۲۱ پ»

۷ ـ **یادداشتی** از محمّدسعید بن حاجی علی‌نقی «۲۱ پ»

۸ ـ **اشعاری** به خط طهماسب‌قلی خسروی ۱۲۴۲ ق «۲۲ ر»

۹ ـ **موعظهٔ** کوتاهی به خط اسماعیل حسینی خاتون‌آبادی با مهر بیضوی وی «۲۲ ر»

۱۰ ـ **رساله در امامت** نگارش در ۲ جمادی‌الثانی ۱۱۱۵ «۲۲پ ـ ۲۵پ» **(فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است که کاتب به درخواست صاحب جنگ حاجی محمّد بیک نوشته و در آن ترجمهٔ چند حدیث را به فارسی درج نموده است.

آغاز:«لالی گرانبهای الفاظ و معانی و جواهر ثمینهٔ‌مضامین و مبانی را نور و بها و آب».

۱۱ ـ **صفات حضرت علی**علیه‌السلام به خط ثلث آقا اسحاق و حواشی آن اشعاری از میرزا علی‌رضا به خط خودش «۲۶ ر»

۱۲ ـ **دست‌خط** محمّد شفیع حسینی شامل اشعاری از خودش و میرزا جلال اسیر و صفی‌الدین حلی و مطلبی از ابراهیم ادهم و حدیثی از اباعبدالله‌علیه‌السلام «۲۶ پ ـ ۲۷ ر»

۱۳ ـ **اشعاری** از عبدالله حسینی که در ۱۲ صفر ۱۱۲۶ در اصفهان به خط خودش

نوشته است «۲۷ پ»

۱۴ ـ **اشعاری** از شاعری با تخلص «اخلاص» به خط خودش «۲۸ ر»

۱۵ ـ **اشعاری** از ولی محمّد متخلص به «مسرور» به خط خودش «۲۸ پ ـ ۲۹ ر»

۱۶ ـ **دست خط** عطاءالله بن ملک عطابیک برادر صفی قلی خان شیرعلی شامل چند حدیث از امام علی علیه‌السلام به خط ثلث معرب «۲۹ پ ـ ۳۰ ر»

۱۷ ـ **جواب حکیم سنایی** به سؤال سلطان سنجر به خط عطابیک «۳۰ پ»

۱۸ ـ **اشعاری** از شیخ مغربی، میرزا صالح رضوی، شیخ ابوسعید، میرزا نصر «۳۱ ر»

۱۹ ـ **دعای قضاء دین** از صحیفهٔ سجادیه به خط ثلث معرب محمّدمهدی بن محمّد معصوم جوهری «۳۱ پ ـ ۳۱ ر»

۲۰ ـ **اشعاری** به خط شکسته نستعلیق درویش مجید بن درویش شهریار تحریر در ۱۱۶۸ ق «۳۲ پ ـ ۳۳ ر»

۲۱ـ **حرز** و دعایی از امالی شیخ طوسی به خط محمّد سعیدا رودسری «۳۳پ ـ ۳۴ر»

۲۲ ـ **اشعاری** از صفی قلی بیک قرامحال به خط علی مردان شاملو تحریر اواخر صفر ۱۱۱۳ «۳۴ پ»

۲۳ـ **خطبه‌ای از حضرت علی** علیه‌السلام به‌خط محمّدباقر با یک رباعی از خودش «۳۵ر»

۲۴ ـ **مدح امامین همامین** (موسی بن جعفر علیه‌السلام و محمّد بن علی الجواد علیه‌السلام) در چهار بیت از شیخ بهایی «۳۵ پ»

۲۵ ـ **نقلی** از ربیع‌الابرار زمخشری، مطلبی از امام زین‌العابدین علیه‌السلام، نقلی از اسفندیار، حرزی منقول از شیخ بهایی، لغز، نصیحتی منسوب به امیرالمؤمنین علیه‌السلام، دعای حجب منقول از مهج‌الدعوات، دعای علی علیه‌السلام در لیلة المبیت، دعای امام حسن علیه‌السلام و امام حسین علیه‌السلام، دعای هر روز ماه صفر، سوره‌ها و دعائی که در چهارشنبه آخر ماه صفر خوانده می‌شود. همه به خط بهاءالدین محمّد بن حسن علی بن عبدالله تستری که به درخواست آقامحمّد صاحب جنگ نوشته است. «۳۶ ر ـ ۴۱ پ»

۲۶ ـ **دو حدیث** به نقل از کافی کلینی به خط محمّد بن عبدالفتاح سراب تنکابنی، تحریر در اواخر صفر ۱۱۱۰ «۴۲ ر ـ ۴۳ ر»

۲۷ ـ **دعای ناد علیاً** تحریر در ۱۱۴۶ «۴۳ ر»

۲۸ ـ **دعایی** به خط محمّدباقر حسینی، مطلبی در مدح قبّهٔ نجف و قبّهٔ مشهد مقدّس به خط محمّدحسین بن محمّدعلی «۴۴ ر»

۲۹ ـ **حکایت** قاضی نورای اصفهانی و فرزندش «۴۴ پ»

۳۰ ـ **دستخط** ابوطالب بن حاجی ابوتراب شامل: حدیثی از امام علی(ع)، عقد الانامل برای شمارش، سؤال یهودی از امام علی(ع)، روایتی از حضرت پیامبر(ص)، روایتی از آدم(ع)، مطلبی از ابن عباس «۴۵ ر ـ ۴۶ پ»

۳۱ ـ **مناجات امیرالمؤمنین(ع)** به خط حسن بن عبدالصمد «۴۷ ر»

۳۲ ـ **صلوات عصر جمعه** به خط میرزا صالح، دعای حضرت صاحب‌الامر(ع) به خط محمّدمهدی «۴۷ پ»

۳۳ ـ **اشعاری** از تأثیر تبریزی «۴۸ ر» داستان نوشیروان «۴۸ پ»

۳۴ ـ **قطعهٔ** آخر دعای صباح به خط قاسم حسینی فرزند رضی «۴۹ ر»

۳۵ ـ **اشعاری** از شیخ بهایی به خط محمّد مؤمن مازندرانی که به درخواست حاجی محمّدبیک نوشته است «۴۹ پ ـ ۵۱ ر»

۳۶ ـ **شعری** از تأثیر به خط ملّا محسن[1] «۵۱ پ ـ ۵۲ پ»

۳۷ ـ **اشعاری** از: جلال، جامی، حیدر، داعی، غیاث‌الدین محمّد حسینی، نجات حسینی، محمّد بدیع، ملّا تقی نواده محمّدطاهر اعتمادالدوله، صفای خوانساری، صفای زلالی، صائب، شفیعا، ظهوری، میرزا فصیحی، به خط علی‌اکبر معمایی «۵۳ ر ـ ۵۷ پ»

۳۸ ـ **غزلی** از رضا «۵۸ ر»

۳۹ـ **اشعار** غیاث‌الدین محمّد حسینی نوادهٔ محمّدباقر داماد به‌خط خودش «۵۸پ ـ ۵۹ر»

۱ـ گویا به خط خود تأثیر، زیرا نام وی محسن بوده است.

۴۰ ـ **غزلی** از محمّد سعید مشعلدار باشی به خط خودش «۵۹ پ ـ ۶۰ ر»

۴۱ ـ **غزلی** از عرفان به خط خودش «۶۰ پ»

۴۲ ـ **غزلی** از سیّدعلی حسینی عاملی متخلص به مهری به خط خودش که در اصفهان ۵ ربیع‌الثانی ۱۱۱۱ نوشته است «۶۱ ر»

۴۳ ـ **دعایی** به خط ثلث معرب زیبا به خط آقا اسحاق فرزند ابراهیم قمی «۶۱ پ»

۴۴ ـ **اشعاری** از خادم به خط خودش «۶۲ ر»

۴۵ ـ **اشعاری** از نجات که در شعبان ۱۱۱۰ نوشته است «۶۲ پ ـ ۶۳ ر»

۴۶ ـ **شعری** از محمّدباقر بن محمّد علی بیک نوهٔ قرچغای خان که به درخواست صاحب جنگ محمّد بیک نوشته است «۶۳ پ»

۴۷ ـ **شعری** از محمّد بدیع نصرآبادی ملقب به ملک‌الشعرا به خط خودش «۶۴ ر»

۴۸ ـ **رباعیات** و اشعاری از بیان به خط خودش «۶۴ پ ـ ۶۷ ر»

۴۹ ـ **دست‌خطی** از مقیم بن حاجی شرف‌الدوله خسروی که در سال ۱۲۴۰ به درخواست عابدین کیال نوشته است «۶۷ پ»

۵۰ ـ **یادداشتی** کوتاه مبنی بر مسافرت صاحب جنگ ولی محمّدبیگ به قراباغ «۶۸ ر»

۵۱ ـ **اشعاری** از میرزا محمّدتقی نوادهٔ اعتمادالدوله به خط خودش «۶۸ پ ـ ۶۹ پ»

۵۲ ـ **اشعاری** از میرزا حسن صاحب رقم به خط خودش «۷۰ ر ـ ۷۲ پ»

۵۳ ـ **اشعاری** به ترکی به خط موسی که در ۷ شوال ۱۱۰۱ در اصفهان نوشته است «۷۳ ر ـ ۷۴ پ»

۵۴ ـ **اشعاری** از صفایی زلالی خوانساری با تخلص صفایی به خط خودش که در سال ۱۱۱۰ نوشته است «۷۵ ر ـ ۷۶ پ»

۵۵ ـ **اشعاری** از غیبی خان استاجلو زاده به خط خودش «۷۷ ر»

۵۶ ـ **اشعاری** از عباسقلی به خط خودش تحریر در سال ۱۱۱۱ «۷۷ پ»

۵۷ ـ **اشعاری** به خط سلطان ابوسعید میرزا که در تهران دوشنبه ۲۵ شعبان ۱۳۱۳

نوشته است «۷۸ ر»

۵۸ ـ اشعاری از ماهر به خط خودش «۷۸ پ»

۵۹ ـ اشعاری از صائب و میرزا فصیحی و ظهوری به خط مقصود «۷۹ ر»

۶۰ ـ مثنوی در تعریف و تاریخ عمارت دولتخانهٔ شاهنشاهی «۷۹ پ ـ ۸۶ ر»

از : میرزا محمّد علیا نصرآبادی

مثنوی‌ای است که شاعر در مدح عمارت دولت‌خانهٔ شاه سلطان حسین صفوی که در سال ۱۱۰۶ بنا نموده، سروده است با این عناوین : صفت ایوان رفیع بنیان، تعریف آینه و آینه‌خانه، تعریف گچ‌کار و توصیف گچ، صفت جدول، توصیف حوض‌ها و آب آن، تعریف نقاشی و نقاش، وصف شبیه نرم قلم، بیان شبیه عاشق، تفصیل شبیه هر عضوی از اعضای معشوق از سر تا پا که نقاش کشیده، وصف شبیه عاشق و معشوق با هم، تجدید تعریف عمارت، صفت سرکار و معمار، تفصیل کار فرمودن سرکار به هر صنفی، کارفرمایی سرکار به بنا و تعریف بنا، صفت گچ‌کار و تعریف گچ، مدح و ثنای بندگان شاهنشاهی.

آغاز :

تعالی الله از این عالی عمارت — که دادش دست قدرت اوج رفعت

فضایش رفته از اندیشه بیرون — ز حسنش گوشواری ربع مسکون

انجام :

پی تاریخ گفتا صدق نیت — مکان دولت و جای سعادت (۱۱۰۶)

الهی تا بنای دهر برپاست — اثر از گردش افلاک پیداست

بود این شاه و دین را جاودانی — ببخشش پادشاهی کامرانی

۶۱ ـ اشعاری از محمدعلی بن محمّد مؤمن نصرآبادی به خط خودش تحریر ۱۱۱۱ «۸۶ ر ـ ۸۶ پ»

۶۲ ـ اشعاری از مقیم بن حاجی شرف خسروی به خط خودش تحریر ۱۲۴۰ «۸۷ ر»

۶۳ ـ **اشعاری** به خط محمّدرضا «۸۷ پ»

۶۴ ـ **اشعاری** از نواب ایران مداری و صائب به خط محمّدحسیب «۸۸ ر»

۶۵ ـ **اشعاری** به خط محمّدهادی از نواب وحیدالزمانی و نقی «۸۸ پ»

۶۶ـ **اشعاری** از ملک‌الشعرا میرزا نجیبا متخلص به نجیب به خط وی «۸۹ ر ـ ۹۶ پ»

۶۷ ـ **اشعاری** از لطف علی متخلص به سامی به خط خودش تحریر ربیع‌الاوّل ۱۱۱۰ «۹۷ ر ـ ۹۷ پ»

۶۸ ـ **اشعاری** به خط اسماعیل ذبیح از خود وی تحریر ۱۱۱۱ «۹۸ ر ـ ۹۹ ر»

۶۹ ـ **دست‌خط** حمزه که در سال ۱۲۵۸ برای اسکندر میرزا نوشته «حاشیه ۹۹ ر»

۷۰ـ **اشعاری** از صائب و دیگران به‌خط مقیم خسروی تحریر ۱۲۴۰ «۱۰۰ر ـ ۱۰۱ر»

۷۱ ـ **اشعاری** از صائب به خط محمّدقلی خسروی تحریر ۱۲۴۰ «۱۰۱ پ»

۷۲ ـ **اشعاری** از مقیم به خط خودش تحریر ۱۲۴۰ «حاشیه ۱۰۲ ر»

۷۳ ـ **اشعاری** از میرزا مقیم کتابدار به خط زین‌العابدین شریف حسینی فرزند میرزا علی‌اکبر مستوفی تحریر ۱۱۱۰ «۱۰۲ ر ـ ۱۰۲ پ»

۷۴ ـ **اشعاری** از محمّدرضا بن ملّا محمّد مشهور به سراب به خط وی تحریر یک‌شنبه ۲۱ جمادی‌الثانی ۱۱۱۱ «۱۰۳ ر ـ ۱۰۴ پ»

۷۵ ـ **اشعاری** از ملّا ناظم هروی، میرزا محمّدسعید حکیم، سیّدعلی مهری و کاتب، به خط ابوطالب «۱۰۵ ر ـ ۱۰۶ پ»

۷۶ ـ **اشعاری** از میرنجات و دیگران به خط میرزا کریم مستوفی خاصهٔ نائب اعتمادالدوله «۱۰۷ ر ـ ۱۰۸ پ»

۷۷ ـ **یادداشتی** از حمزه میرزا که به درخواست اسکندر میرزا فرزند اشرف در سال ۱۲۶۳ نوشته است «۱۰۷ پ»

۷۸ ـ **اشعاری** از محمّدصادق بن نورالدین محمّد به خط خودش «۱۰۹ ر ـ ۱۰۹ پ»

۷۹ ـ **اشعاری** به خط محمّدمهدی که به درخواست حاجی محمّدبیک در منزل شاه

محمودبیک در قراباغ در سال ۱۱۱۱ نوشته است، اشعاری به خط کاتبی که به درخواست علیخان بیک خسروی تحریر نموده، اشعاری به خط مقیم خسروی «۱۱۰ پ»

۸۰ ـ **اشعاری** به خط محمّد زمان تحریر ۱۶ ربیع‌الثانی ۱۱۱۱ «۱۱۱ ر»

۸۱ ـ **دعا** و اشعار عربی به خط محمّدمهدی بن نجفقلی بیک «۱۱۱ ر»

۸۲ ـ **دست‌خط** مقیم خسروی تحریر در ۱۲۴۰ شامل : اشعاری از جدش وحید و باباطاهر و بیتی در حاشیه به خط محمّد قلی خسروی «۱۱۱ پ»

۸۳ ـ **اشعاری** به خط عبدالمجید تحریر ۱۱۲۴ «۱۱۲ ر»

۸۴ ـ **وصیت بعض العرفا** به عربی به خط محمّد جعفر بن محمّدصالح پیشنماز مسجد شاه «۱۱۲ پ»

۸۵ ـ **اشعاری** از جعفر آرام میناکار به ترکی و فارسی به خط خودش تحریر ۷ جمادی‌الثانی ۱۱۱۱ در اصفهان «۱۱۳ ر ـ ۱۱۴ پ»

۸۶ ـ **اشعاری** تحریر شده در ۱۸ جمادی‌الاول ۱۱۶۸ «حاشیه ۱۱۳ ر»

۸۷ ـ **دست‌خط** مولا حسنای رودسری «۱۱۵ ر»

۸۸ ـ **ترجمهٔ حدیثی** از شیخ صدوق به خط محمّدسعید رودسری گیلانی «۱۱۵ پ»

۸۹ ـ **اشعاری** به خط مقیم خسروی تحریر ۱۲۴۰ «۱۱۶ ر»

۹۰ ـ **اشعاری** از تأثیر به خط میرزا ابوطالب خلف میرزا محسن تأثیر «۱۱۶ پ»

۹۱ ـ **اشعاری** از طالع گیلانی به خط خودش تحریر ۱۱۱۰ «۱۱۷ ر ـ ۱۱۸ پ»

۹۲ ـ **اشعاری** از محمّدهادی ارشد همدانی به خط خودش تحریر ۱۱۱۰ «۱۱۹ ر ـ ۱۱۹ پ»

۹۳ ـ **اشعاری** از محمّدرفیع متخلص به معجز به خط خودش «۱۲۰ ر»

۹۴ ـ **اشعاری** به خط یحیی کهدمی «۱۲۰ پ»

۹۵ ـ **اشعاری** از نوائی و کمال‌الدین رضوی قمی به خط همین قمی تحریر دوم ماه هفتم ۱۱۱۱ که به درخواست محمّد مؤمن بیک در قم تحریر نموده است «۱۲۱ ر ـ ۱۲۲ پ»

۹۶ ـ **اشعاری** از محمّدقاسم شربت‌دار به خط خودش «۱۲۳ ر ـ ۱۲۳ پ»

۹۷ ـ **حکایتی** از بهلول به خط ملّا عبدالله بن رفیع‌الدین محمّد واعظ و اشعاری از خودش «۱۲۴ پ ـ ۱۲۵ پ»

۹۸ ـ **اشعاری** از واعظ قزوینی به خط فرزندش محمّدعلی بن رفیع‌الدین محمّد واعظ که در شوال ۱۱۳۰ در قزوین نوشته است «۱۲۵ ر»

۹۹ ـ **اشعاری** از شاعری ناشناس به خط خودش «۱۲۶ ر ـ ۱۲۶ پ»

۱۰۰ ـ **اشعار و معماهای منظوم** از مفید بن سعید لاهیجی تحریر در ۱۱۱۰ در اصفهان «۱۲۷ ر ـ ۱۲۷ پ»

۱۰۱ ـ **اشعار** جواد حسینی به خط خودش «۱۲۸ ر ـ ۱۲۸ پ»

۱۰۲ ـ **اشعاری** از واعظ، عاملی، ناظم هروی، به خط شاکر تهرانی تحریر ۱۱۱۰ «۱۲۹ ر ـ ۱۳۰ پ»

۱۰۳ ـ **اشعاری** از محمّد گیلانی به خط خودش تحریر ۱۱۰۱ «۱۳۱ ر ـ ۱۳۱ پ»

۱۰۴ ـ **اشعاری** از طالب آملی و صائب «۱۳۲ ر ـ ۱۳۳ پ»

۱۰۵ ـ **اشعاری** به خط علی قلی خسروی تحریر ۱۲۴۸ «۱۳۴ ر»

۱۰۶ ـ **چند حدیث** از حضرت علی علیه‌السلام و حضرت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم به خط شمس بن سعید گیلانی «۱۳۴ پ ـ ۱۳۵ پ»

۱۰۷ ـ **دعایی** به خط محمّد قاسم قاری تحریر ۱۱۱۱ «۱۳۶ ر ـ ۱۳۷ ر»

۱۰۸ ـ **حدیثی** به خط محمّدمحسن بن محمّد مؤمن تنکابنی «۱۳۷ ر»

۱۰۹ ـ **شعری** به خط میرزا باقر «۱۳۷ پ»

۱۱۰ ـ **مطلبی** از بوذرجمهر و جنید بغدادی به خط محمّدقلی تحریر ۱۲۴۸ «۱۳۸ ر»

۱۱۱ ـ **تفسیر آیهٔ** «فنادته الملائکة و هو قائم یصلی فی المحراب» به خط سلمان بن خلیل الله قزوینی «۱۳۸ پ ـ ۱۳۹ ر»

۱۱۲ ـ **چند بیت شعر** و **چند حدیث** به خط محمّدعلی بن شاهوردی بیک

توشمال‌باشی ۱۱۱۷ «۱۳۹ پ»

۱۱۳ ـ اشعاری از سیّد محمّد تنکابنی متخلص به حجت به خط خودش تحریر رجب ۱۱۱۱ هنگام مراجعتش از اصفهان به گیلان، احادیثی به نقل از خط شیخ بهایی، مواعظی به نقل از: خط شیخ محمّد بن حسن بن شهید ثانی، اشعاری از مجنون عامری به نقل از خط میرزا محمّدرفیع نائینی، همه به خط سیدمحمد تنکابنی متخلص به حجت «۱۴۰ ر ـ ۱۴۱ پ»

۱۱۴ ـ حدیثی به نقل از کافی به خط میرزا محمّدمهدیا نوادهٔ قاضیخان صدر سابق و در حاشیهٔ آن رباعی به خط محمّدقلی خسروی تحریر ۱۲۴۸ «۱۴۲ ر»

۱۱۵ ـ دست‌خط شیخ عبدالله بن محمّد رانکوئی شامل:

الف: تفسیر بیت: «منم معلول بی علت...» «۱۴۲ پ» **(فارسی)**

از: ملاّ حسین

شرح کوتاه فلسفی است بر این بیت:

منم معلول بی علت که علت گشته پیوندم ازل فرزند من آمد ابد فرزند فرزندم

آغاز: «سراپردهٔ خزاین صمدیت که عارفی بعد از استکشاف لطایف اسرار محتجبه به استار مودعه در صحایف قدرت...».

ب: دعای مروی از امام حسن عسکری علیه‌السلام «اصبحت اللهم معتصماً بذمامک». «۱۴۳ ر»

ج: معمیات منظوم ملاّ عنایت فکری «حاشیه ۱۴۲ پ ـ ۱۴۳ ر»

۱۱۶ ـ چند رباعی از میرزا محمّد مؤمن بن میرزا قوام‌الدین به خط محمّدعلی تحریر ۱۱۱۱ «۱۴۴ ر»

۱۱۷ـ مناجاتی که به درخواست حاجی محمّدقلی بیک نوشته شده «۱۴۴ پ ـ ۱۴۵ ر»

۱۱۸ـ اشعاری از شوکت بخاری به خط محمّد نصیر فراهانی تحریر ۱۱۱۲ «۱۴۵ پ»

۱۱۹ ـ مطالب متفرقه «۱۴۶ ر ـ ۱۴۶ پ»

۱۲۰ ـ اقوال پیرامون نفس انسانی، در حاشیهٔ این صفحه اشعاری از میرزا بدیع

نصرآبادی و شوکت بخارائی به خط محمّد شفیع حسینی تحریر ۱۱۶۸ «۱۴۷ ر»

۱۲۱ ـ **حدیثی** از حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و چند روایت در خواص آیات قرآن به خط ابوطالب بن محمّد معصوم حسینی نوادهٔ نواب میرزا مهدی «۱۴۷ پ»

۱۲۲ـ **چند حدیث** و کلام عرفا به‌خط علی‌نقی‌و شعر عربی‌به‌خط محمّدقلی«۱۴۸ر»

۱۲۳ ـ **چند حدیث** و دعا به خط حاجی لطف‌الله رانکوهی «۱۴۸ پ»

۱۲۴ ـ **القاب شهرها** و قاعده تشخیص قبله به خط محمّد صفی مستوفی «۱۴۹ ر»

۱۲۵ـ **نامهٔ خان احمد** به محمّد امین بن جمشید به‌خط محمّدباقر لاهیجی «۱۴۹پ»

۱۲۶ ـ **دعای توسل امام رضا** علیه السلام به خط محمّدطاهر قزوینی تحریر ۱۱۱۱ «۱۵۰ ر»

۱۲۷ ـ **اشعاری** به خط محمّد قلی تحریر سنه لوی ئیل ۱۲۴۸ «۱۵۰ پ»، اشعاری از آقامحمّد امین زعفرانی و چند شعر دیگر «۱۵۱ ر ـ ۱۵۱ پ»

۱۲۸ ـ **رباعی** از محمّد نصیر مدرس جدهٔ بزرگ و روایتی از صحیح بخاری و رباعی از میرداماد هر سه به خط همان محمّد نصیر، شعری از فردوسی به خط محمّدباقر قزوینی تحریر ۱۱۷۷ «۱۵۲ ر»

۱۲۹ ـ **منشآت** شامل: نامه به آخوند ملّا محمّد نصیر مدرس، جواب نامه از محمّد نصیر، دو نامه به حاجی محمّد بیک ولد مرحوم نواب خلف سلطان در زمان نیابتش، دو نامه به میرزا فخرالدین محمّد فرزند میرزا علی نقی منجم‌باشی، نامهٔ میرزا محمّدمهدیا مشرف ایلچی فارس، جواب وی، در حاشیه کتابت عزیزی به عزیزی به طریق لغز، اشعاری از صادق، همه به خط صادق تحریر ۱۱۱۰ «۱۵۲ ر ـ ۱۵۶ پ»

۱۳۰ ـ **دلیلی از ادلهٔ امامت حضرت علی** علیه السلام به نقل از منهاج الکرامه علّامه حلّی به خط محمّدامین حسینی‌آملی و دعای ابوذر به خط محمّد غنی حسینی «۱۵۶ پ ـ ۱۵۷ ر»

۱۳۱ ـ **چند دعا و حدیث** به خط محمّد قاسم بن پنچق بیک «۱۵۷ پ»

۱۳۲ ـ **خطبهٔ همام** از نهج‌البلاغه با ترجمهٔ فارسی در لابه‌لای سطور به خط محمّدباقر بن علاءالدین محمّد حسینی ملقب به گلستانه سال ۱۱۱۰ «۱۵۸ ر ـ ۱۶۲ پ»

۱۳۳ ـ **رباعی** به خط معصوم حسینی که در کوشکدر رودبار نوشته «۱۶۲ پ»

۱۳۴ ـ **حکایتی** از اصمعی و مناجات امام زین‌العابدین به خط میرزا نصیر بن سیّدحسن حسینی برادر نواب صدر ۱۱۰۱ «۱۶۳ ر ـ ۱۶۴ ر»

۱۳۵ ـ **اشعاری** به خط محمّدرحیم «حواشی ۱۶۳ پ ـ ۱۶۴ پ»

۱۳۶ ـ **چند حدیث** و روایت به خط کاظم رودسری «۱۶۵ ر»

۱۳۷ ـ **رباعی** به خط شاعری که در سال ۱۲۴۶ نوشته است «حاشیه ۱۶۵ پ»

۱۳۸ ـ **رباعی** از محمّدباقر داماد «حاشیه ۱۶۶ ر»

۱۳۹ ـ **حدیثی** از حضرت علی علیه السلام در مورد سارق و بریدن دست وی توسط آن حضرت و مدح حضرت توسط وی به خط نسخ مذهب معرب آخوند ملّا علیرضا برادر ملاّ محمّدباقر مجلسی «۱۶۶ ر ـ ۱۶۷ پ»

۱۴۰ ـ **رباعی** و اشعاری به خط محمّدقلی خسروی تحریر ۱۲۴۶ «حاشیه ۱۶۷ ر و ۱۶۷ پ و ۱۶۹ ر»

۱۴۱ ـ **باب ادخال السرور علی المؤمن** (احادیث به عربی) به خط شیخ محمّد رانکوهی «۱۶۸ ر ـ ۱۶۸ پ»

۱۴۲ ـ **رساله در فضایل امام علی** علیه السلام «۱۶۹ ر ـ ۱۷۰ پ» **(فارسی)**

از : محسن بن ملّا حسن گیلانی تحریر ربیع‌الاوّل ۱۱۱۱ به خط خودش

رسالهٔ مختصری است در فضایل حضرت علی علیه السلام شامل چند حدیث از روایات عامه که در لابه‌لای سطور به فارسی ترجمه شده است.

آغاز :

«ای نام تو دیباچهٔ دیوان کمال — ای ذکر تو آرایش عنوان جلال

از بـادهٔ فیض مبدء فیاضت — شد جام دل اهل سخن مالامال

بر آئینهٔ ضمیر مهر تخمیر ارباب دانش و اصحاب بینش منکشف و ظاهر و منجلی و باهر است».

۱۴۳ ـ **رباعی** به خط درویش محمّد تحریر ۱۱۶۸ «حاشیه ۱۶۹ پ»

۱۴۴ ـ **اشعاری** از شاه طاهر دکنی، واعظ و رباعی از شیخ بهایی با جواب آن از میرزا رفیعا «حاشیه ۱۶۹ ر ـ ۱۷۰ پ»

۱۴۵ ـ **نشانهٔ صدق محبت** «۱۷۱ ر»

۱۴۶ ـ **مطلبی** به نقل از شواهد النبوه، اسامی شاهان صفویه و نسب‌نامه سیادت آن‌ها از شاه حسین صفوی تا امام موسی الکاظم علیه السلام، اشعاری از: مولانا، میر صیدی طهرانی، لطف علی بیک، جامی، فرق اشراقیین و صوفیه متشرعین و مشائین و متکلمین به خط میرزا محمّدباقر شیرازی «۱۷۱ پ ـ ۱۷۲ پ»

۱۴۷ ـ **دعای ناد علیاً** و در حاشیه سورهٔ نصر و یک مناجات «۱۷۳ ر ـ ۱۷۳ پ»

۱۴۸ ـ **دستخطی** از معین حیدر یوزباشی تحریر ۱۱۲۷ «۱۷۴ ر»

۱۴۹ ـ **اشعاری** از ملّا عبدالله بن محمّد رفیع واعظ قزوینی به خط خودش «۱۷۴ پ»

۱۵۰ ـ **احادیث** و اشعاری گویا به خط محمّد رفیع واعظ «۱۷۵ ر ـ ۱۷۵ پ»

۱۵۱ ـ **قلم سریانی قدیم** به خط عطاءالله بیک «۱۷۶ ر ـ ۱۷۷ ر»

۱۵۲ ـ **دستخط** محمّدتقی «۱۷۷ پ»

۱۵۳ ـ **دعای** طاعون و وبا «۱۷۸ ر»

۱۵۴ ـ **رباعی** به خط نصرالله بن محمّد زمان تحریر ۱۲۰۵ «۱۷۸ پ»

۱۵۵ ـ **شعری** به خط علی قلی «۱۷۹ ر»

۱۵۶ ـ **غزلی** از حافظ به خط ملّا معصوم ولد محمّد زمان تحریر ۱۲۴۴ ق، رباعی از وصال و عرفی «۱۸۰ پ»

نستعلیق و ثلث و نسخ؛ به‌خط عدّهٔ زیادی‌از دانشمندان و علما و شعرای قرن ۱۲ ق؛ جلد: کاغذی.

۱۸۱ برگ؛ ۱۲×۲۰ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۹۲۲].

﴿ ۱۴۱۹۱ ﴾

دیوان وصال شیرازی (فارسی)

از: میرزا محمّد شفیع بن میرزا کوچک وصال شیرازی (۱۲۶۲ ق)

دیوان اشعار شاعر است با تخلص «وصال»، تخلص قبلی وی «مهجور» بوده است.

[مجلس ۲/۲۳۰؛ دانشگاه ۵۹۸/۸؛ منزوی ۲۵۹۹/۳؛ الذریعه ۱۲۶۸/۹؛ مشار، فارسی ۲۳۸۸/۲].

نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : قصاید به ترتیب حروف تهجی «۱ ر ـ ۱۰۷ پ»

آغاز :

بینی چه رقم‌های شگرفست دلآرا — بر صفحهٔ هستی ز خداوند تعالیٰ

دارای دو گیتی ملک العرش خدایی — کو را نه نیاز است و نه انباز و نه مبدا

انجام :

هم از مدحت دعای خیر به باشد که همچون من

ز هر سو صد هزاران مدح خوان اندر جهان داری

همیشه توسن اقبال و دولت زیر ران بادت

سعادت در رکابت باد و دولت هم عنان بادت

ب : غزلیات به ترتیب حروف تهجی «۱۱۰ پ ـ ۱۷۴ پ»

آغاز :

وصف تو جز این نیافت عارف دانا — کز همه عیبی منزهی و مبرّا

مدح تو گویند اگر ز غایت بینش — مدحت خورشید گفته‌اند به عمیا

انجام :

کنی ملامت رندی که سیم و زر بازد

قمار عشق ندیدی که خویشتن بازی

ز شهد وصل چو گشتی وصال کام آلود

ضرورت است که چندی چو موم بگدازی

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جای عناوین خالی مانده، تمام صفحات جداول زرین و لاجوردی و محرر، در اوّل دیوان و اوّل غزلیات دو سرلوح مزدوج مذهب مرصع با گل‌های الوان، در حاشیه دو صفحهٔ اوّل دیوان و دو صفحهٔ اوّل غزلیات گل‌های مذهب و الوان؛ جلد: تیماج، مشکی.

۱۷۴ برگ؛ ۲۰×۳۰ سانتی متر؛ ۱۹ سطر در چهار ستون؛ [ثبت ۸۷۹۲۴].

﴿ ۱۴۱۹۲ ﴾

طرب المجالس = تذکرهٔ... **(شعر ـ فارسی)**

از: ؟

مؤلّف در آذرماه ۱۳۱۳ ش از طرف ادارهٔ معارف فارس به سمت مدیر دبستان کسکولی کازرون منصوب می‌گردد و راهی آن شهر می‌شود و تذکرهٔ حاضر را از اشعار شعرا و ادبای معاصر و متأخر خود در آن شهر جمع‌آوری می‌نماید.

این تذکره بخش‌های زیر را شامل است:

الف: اشعاری از شاعران مختلف «ص ۱ ـ ۱۴۷» شامل: اشعاری از:

مسرور، عشقی، میرزا محمّدجعفرخان عضو محترم مالیه کازرون که در قشلاق در باباکلان گفته، حکیم قاآنی، سعدی شیرازی، ایرج میرزا، جلال الملک، سامی، طرفه، رشید، ادیب‌السلطنه، افضل السلطنه، ناصری، وحید، عباس فرات، نظامی، مسعود سعد سلمان، انوری، ناصرخسرو، محمّد غزالی، روحانی، مولانا، نسیم شیرازی، غمام، جنتی، مسیح کاشانی، عشرتی یزدی، محمّدعلی ناصح، حبیب یغمایی، دیوانه، تاراج، همای عراقی، ناصر اصفهانی، مؤید تائبی، منیرهٔ فرخنده‌پی، هادی، عبرت، صفی علی شاه، کمال‌الدین اصفهانی، مشتاق، حبیبی، ذرهٔ شیرازی، فرصت‌الدوله، وحشی کرمانی، انیسی، مکتبی، مظفر، حافظ، حشمت‌زاده، جواد کمپانی و قاآنی.

ب : **رباعیات باباطاهر** «ص ۱۴۸ ـ ۱۶۰»

ج : **رباعیات خیام** «ص ۱۶۱ ـ ۱۹۵»

د : **دیوان ایرج میرزا** (بخشی) «ص ۱۹۵ ـ ۲۱۶» **(فارسی)**

از : ایرج میرزا جلال الممالک

دیوان وی بارها در ایران به چاپ رسیده است **[مشار، فارسی ۲/۲۲۷۰]**.

نسخهٔ حاضر بخشی از اشعار شاعر را شامل است.

آغاز تذکره : «شکر متواتر آفریدگاری را جلت کبریاؤه و عظمت اسماؤه که به قدرت بالغهٔ احدی از محض وجود سرمدی وجود نور احمدی را... این اشعار از مسرورست :

ای مترس شیک و مدمن ای مه پاریس وی بزم دل از نور رخت یـافته تـقدیس

در لندن زلف تـو صـد کـنگره تأسیس دل بسـته بـزنار سر زلف تـو تـجنیس

پیوسته به یک تار بگسسته به یک مو».

انجام تذکره :

خدا روزی کند مشتی چـنین را عـموم مـؤمنات و مـؤمنین را

به شوخی گفته‌ام گر بارهٔ چند مـبادا دوسـتان از مـن بـرنجند

نستعلیق؛ به خط مؤلّف، ۱۳۱۳ ش، عناوین مشکی؛ جلد : مقوائی، تهوه‌ای، عطف پارچه آبی.

۱۰۸ برگ؛ ۱۳×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۷ ـ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۲۶].

﴿ ۱۴۱۹۳ ﴾

مائة حدیث **(مواعظ ـ فارسی)**

گویا از : قاضی سیّد محمّد بن فرج‌الله دزفولی حائری (قرن ۱۳ ق)

رسالهٔ مفصلی است در پند و اندرز و ذکر مصیبت سیّدالشهداء علیه السلام. مؤلّف آن را در سال ۱۲۷۳ تألیف نموده و در آن از استاد خود صاحب جواهر با دعای «رحمه الله» یاد

می‌کند. او در اثنای کتاب، حکایات و داستان‌هایی در خوارق عادات که در عصر وی اتفاق افتاده نقل نموده است.

او نام کتابش را «صد حدیث» گذاشته ولی مقصود وی آن نیست که صد حدیث را در آن شرح کند بلکه منظور از حدیث معنی لغوی آن است یعنی صد سخن پند و اندرز.

مؤلّف در این رساله از کتاب دیگر خود موسوم به «وسیلة الرشاد»[1] یاد نموده است.

آغاز: «الحمدللّه الذی جعل الدنیا دار فناء و زوال متنقلة باهلها عن حال الی حال و حتم البلاء علی اهل الولاء و المحنة علی اهل المحبّة و الرزیة علی اولی المزیة و صیّر هذه الدار القصیرة سجنا للمؤمن لینتقل منها الی دار الابرار فیزداد علوا و شانا و جنة للکافر لیتحوّل الی النار فیکثر التحسر اسفا و الصلوة علی محمّد المرسل بالهدی و...».

انجام: «و همچنین یزید از نسل غلامی بود که با مادرش زنا کرده بود و همچنین امیه از نسل غلام رومی بودند و به این تفسیر شده آیه الم غلبت الروم فی ادنی الارض و هم من بعد غلبهم سیغلبون فی بضع سنین که مراد بروم بنی‌امیه‌اند که اگرچه به ظاهر از عرب بودند ولکن اصلشان رومی بودند از زنای غلام رومی با جدهٔ ایشان و این است معنی سخن امیرالمؤمنین علیه السلام بعد از آنکه معاویه به او نوشت که آیا ما و شما از شجرهٔ واحد نیستیم که اصل ما عبد مناف است تمت الکتاب».

نسخ؛ خط مؤلّف، ۲۲ رمضان المبارک ۱۲۷۳؛ نشانی ها مشکی و شنگرف؛ قسمت پایین صفحهٔ اوّل از بین رفته؛ جلد : تیماج، ضربی، مجدول.

۲۸۱ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۲۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۲۷].

۱ـ شیخ آغابزرگ در الذریعه کتاب «وسیلةالرشاد فی وفیات المعصومین علیهم السلام» را به فارسی در شش رکن مشتمل بر ۲۰ مجلس تألیف شده در ۱۲ جمادی‌الثانی ۱۲۷۰ ق، معرفی نموده که گویا منظورش کتاب مذکور است. [الذریعه ۷۷/۲۵]. همچنین از همین مؤلّف کتاب «فاروق الحق» را نیز معرفی نموده است. [الذریعه ۹۵/۱۶].

﴿ ۱۴۱۹۴ ﴾

روضة الاذکار **(دعا ـ فارسی)**

از : شرف الدین حاج محمّد بن محمّد تبریزی متخلص به مجذوب (قرن ۱۲ ق)

رسالهٔ مفصلی است در اذکار و اوراد، مشتمل بر یک مقدّمه و دوازده باب و یک خاتمه و هر باب در چندین فصل.

[مرعشی ۲۶۹/۳، ش ۱۰۹۲ که فهرست ابواب در آن ذکر شده است؛ الذریعه ۲۸۷/۱۱].

آغاز : «الحمدلله الذی دل عباده علی الطاعات و هدیهم الی ما یوجب علوّ الدرجات... امّا بعد چون به مقتضای آیه ان الصلوة کانت علی المؤمنین...».

انجام نسخه : «او را غسل دهند و نیت چنین کند که غسل می‌دهم این... تقرب به خدا و مقارن نیت آب بر سر او ریزند».

نسخ (ادعیه و اذکار معرب)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ لبهٔ تعدادی از اوراق وصالی شده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی، عطف تیماج مشکی.

۲۶۴ برگ؛ ۲۰×۳۱ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۲۸].

﴿ ۱۴۱۹۵ ﴾

گلشن محمود **(تذکرهٔ شعرا ـ فارسی)**

از : محمود میرزا بن فتحعلی شاه قاجار (۱۲۷۱ ق)

تذکره‌ای است شامل شرح حال چهل و هشت شاعر که از اولاد و نسل فتحعلی شاه قاجار هستند و ذکر بخشی از اشعار هر کدام.

[الذریعه ۲۲۸/۱۸؛ تاریخ تذکره‌های فارسی، گلچین معانی ۶۵/۲ ـ ۶۷؛ آستان قدس رضوی، ش ۴۲۶۸؛ ملی ملک، ش ۳۷۹۶ و ۳۹۱۴ و ۴۳۰۶].

آغاز : «صفای گلشن جنان سپاس بی‌قیاس محمودی است جل جلاله که فضای هشت بهشت غنچه‌ای از گلستان رحمت... امّا بعد این نیازمند درگاه حضرت ودود».

انجام: «و پیداست که اجتماع ایشان در یکدسته از برای متتبع در احوال و آثار ایشان اسهل می‌باشد اللهم احفظهم و زد فی اعمارهم و اجلالهم».

شکستهٔ نستعلیق ساده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف و داخل زمینه زرین، تمام صفحات جداول زرین و شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۹۸ برگ؛ ۱۰×۱۵ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۳۱].

﴿۱۴۱۹۶﴾

مجموعه

۱ ـ دیوان حسرت «۱ پ ـ ۲۴۵ پ» **(فارسی)**

از: حسرت

دیوان اشعار شاعر است با تخلص «حسرت». شاعر متوفای بعد از سال ۱۳۶۲ ق است چنان‌که خود گوید:

در زمانی که دور حسرت بود   سیصد و شصت و دو ز هجرت بود

این دیوان غیر از دیوان حسرت همدانی است که در جلد ۲۶ صفحهٔ ۳۷۴، شمارهٔ ۷۸۹۶ معرفی گردید.

نسخهٔ حاضر بخش‌های زیر را شامل است:

الف: غزلیات به ترتیب حروف تهجی «۱ ر ـ ۲۴۲ ر»

آغاز:

به جانان می‌رساند شوق جانان جان بی‌جان را

نسیم عشق دارد سبزه باغ کون و امکان را

به امید طواف کعبهٔ روز وصال او

به آسانی کشم دشواری شب‌های هجران را

انجام :

گم شد ره وصول لب چشمهٔ حیات

ای خضر پی خجسته تو آخر هدایتی

«حسرت» بریز اشک غم از دیده چونکه تو

بی‌شک و ریب بار درخت شقاوتی

ب : ترجیع‌بند «۲۴۲ پ ـ ۲۴۴ پ»

با بند ترجیع :

ای مرهم داغ سینه سوزم — تا کی ز شرار غم بسوزم

آغاز :

دردا که اسیر و دردمندم — پیوسته نشانهٔ گزندم

از زحمت درد آتش افروز — بیمارم و خار و مستمندم

ج : رباعیات «۲۴۵ ر ـ ۲۴۵ پ»

آغاز :

عالم به وجود ایلیا موجود است — سودائی آن عاقبتش محمود است

هر کس که به جای آن نشاند دگری — از درگه رحمت خدا مردود است

انجام :

ای سایهٔ حقّ قائمهٔ چرخ وجود — شایستهٔ کار حضرت ربّ ودود

بگشا در بسته بر رخم جز تو بگو — بر روی کسی کیست در بسته گشود

۲ ـ اختیارات ایام «۲۴۶ ر ـ ۲۵۰ ر» **(فارسی)**

از : ؟

اختیارات ایام کوتاهی است در چند فصل و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «چهار باشد و رقم سه هزار جمع باشد و رقم ده هزار یغ باشد برین قیاس باب اوّل در علامتی که تعلق به حروف جمل دارد و این چهار فصل اوّل در علامت».

انجام: «و قمر باذنب وکید و میان دو کس و طریقه مخرقه و خالی السیر خاصه که از نحس منصرف شود هیچ کاری نشاید تمت».

۳ـ مدخل منظوم «۲۵۰ ر ـ ۲۶۳ پ» **(ستاره‌شناسی منظوم ـ فارسی)**

از: عبدالجبار خجندی[1] (قرن ۷ ق)

[مجلس ۴۵۴/۱۹؛ منزوی ۳۴۷/۱ و ۳۱۹۲/۴؛ الذریعه ۲۹۰/۱۹].

آغاز:

مرد دانا سخن ادا نکـند　　　تا به نام حقّ ابتدا نکند

نستعلیق؛ بی‌کا؛ یکشنبه ۲۶ ربیع‌الاول ۱۳۶۰ [۲۵۰ ر] و سلخ شعبان ۱۳۶۰ [۲۶۳ پ]؛ تمام صفحات تا برگ ۲۴۶ جدول شنگرف، از برگ ۲۵۱ تا آخر کتاب عناوین شنگرف؛ جلد: گالینگور، آبی.

۲۶۵ برگ؛ ۱۴×۲۰ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۲۹].

❖ ۱۴۱۹۷ ❖

شرح لغات قصاید خاقانی و منظومهٔ تحفة العراقین **(ادبیات ـ فارسی)**

از: مصطفی قلی بن محمّدحسن موسوی سرابی (متوفای بعد از ۱۲۵۶ ق)

شرح کوتاه و ادبی است بر لغات مشکلهٔ قصاید خاقانی و تحفة العراقین وی. مؤلّف کتابش را در دو باب قرار داده (باب اوّل در شرح لغات قصاید، باب دوم در شرح لغات تحفة العراقین) و در هر باب ابتدا یک بیت را تماماً ذکر کرده و پس از آن به توضیح لغوی کلمات مشکلهٔ آن می‌پردازد و بعد بیت دیگری را نقل می‌کند.

این شرح در نسخهٔ حاضر از انجام ناتمام مانده است.

از همین مؤلّف رسالهٔ «سلطان نامه» که داستان کنیزک و بازرگانی است و بـه نـام ناصرالدین شاه در سال ۱۲۶۹ ق تألیف نموده، در فهرست نسخه‌های خطی فـارسی،

۱ـ این رساله در برخی مصادر، به خواجه نصیر طوسی نیز نسبت داده شده است.

منزوی ۳۷۲۱/۵ معرفی گردیده و در آنجا نسبت مؤلّف «سروی» ذکر شده است.

آغاز دیباچه : «سپاس و ستایش خداوند را سزاست و درودی که از قوهٔ بشر برتر... بعد بر ارباب بصایر و اصحاب ضمایر پوشیده نیست که ایزد تعالی اصحاب فضل و...».

آغاز شرح :

«مرا دل پیر تعلیم است و من طفل زباندانش
دم تسلیم سر عشر و سر زانو دبستانش[1]

دو ذمی نفس و... ذمی یهود را گویند ـ رسمی خدمت کار و سرهنگ را هم».

انجام :

«وایه شده در قریش و برمک صدق و کرم تو جعفران را (توجه)

امام جعفرصادقؑ به صفت صدق از سایر اوصاف مشهورتر است و جعفر...

صحن فلک از کفت چو انجم ماند رمهٔ مضمران را

مضمران اسبان باریک میان را گویند.

پیکان شهاب رنگت از آب آتش زده، دیو لشکران را».

نستعلیق؛ گویا به خط مؤلّف، ۱۲۵۶؛ لغات معنا شده و اشعاری که لغات در آنها بکار رفته به شنگرف و معنی لغات مشکی، نشانی‌ها شنگرف؛ در اوّل نسخه مهر مربعی «عبده ابوالقاسم بن محمّدتقی»؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۹۴ برگ؛ ۱۲×۲۰ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۳۳].

۱۴۱۹۸

کتابچهٔ تشخیص جمع و خرج ولایات

کتابچهٔ تشخیص جمع و خرج ولایات و استان‌های ایران در سال پارس‌ئیل (سال پلنگ) ۱۳۲۲ است.

۱ـ آغاز قصیدهٔ مرآت الصفا است که در شمارهٔ [۱۳۷۹۴/۲۵] معرفی شده است.

سیاق؛ بدون جلد.

۱۰ برگ؛ ۱۷/۵×۲۲ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۹۳۲].

﴿ ۱۴۱۹۹ ﴾

جنگ اشعار فارسی

از : آقا میرزا بیک

جنگی است شامل اشعار مختلف از شعرای گوناگون بدین ترتیب :

۱ ـ **مقطعات ابن یمین**، حکایت جوان عاشق در بغداد، اشعاری از ابوالحسن فراهانی، ظهیرالدین فاریابی و خواجه حسن ثنایی «۱ پ ـ ۲ پ»

۲ ـ **مثنوی فیض دکنی** «۳ ر ـ ۵ پ متن و حاشیه» **(فارسی)**

از : شیخ ابوالفیض بن مبارک فیضی دکنی (۱۰۰۴ ق)

مثنوی کوتاهی است در ستایش سخن.

در شمارهٔ [۱۳۶۳۵] مثنوی مرکز ادوار یا مبدأ فیاض و در شمارهٔ [۱۴۱۴۳] مثنوی نل و دمن همین شاعر معرفی گردید.

آغاز :

هر چه ز گنجینه کسی یافته　　　از در سلطان سخن یافته

۳ ـ **چند تاریخ تولد** «۱۷ ر»

۴ ـ **شکیات نماز** «۲۵ ر»

۵ ـ **بوستان سعدی** (منتخب) «۶۴ ر ـ ۶۵ ر»

۶ ـ **ساقی‌نامه محمّد صوفی** «۶۵ پ ـ ۶۹ پ»

از : ملّا محمّد صوفی مازندرانی «۱۰۳۵ ق»

به شمارهٔ [۱۰/۱۳۴۷۲] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۷ ـ **ساقی نامه حافظ شیرازی** «۶۹ پ ـ ۷۰ ر»

به شمارهٔ [۱۴۱۴۸/۲۸] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۸ ـ فتح‌نامهٔ «۷۹ پ ـ ۸۰ ر» **(فارسی)**

نسخهٔ حاضر از انجام ناتمام است.

آغاز: «حکم جهان مطاع عالیجاه عقیدت و اخلاص...».

۹ ـ دعای ترس و چند دعای دیگر «۸۵ ر ـ ۹۰ ر»

۱۰ ـ ساقی‌نامه «۹۱ ر ـ ۹۱ پ» **(فارسی)**

از: ؟

نسخهٔ حاضر از انجام ناتمام است.

آغاز:

الا ای دل فـارغ از ننگ و نام — چو شد صبح برگیر خورشید جام

۱۱ ـ تجوید «۹۲ ر ـ ۹۲ پ» **(فارسی)**

بحث کوتاهی است پیرامون صفات حروف.

۱۲ ـ اشعاری از حبیب‌الله بن محمّدباقر طالقانی متخلص به «شعله» به خط خودش «۹۴ ر»

۱۳ ـ لغزی از شیخ بهایی به اسم جعفر «۹۴ ر»

۱۴ ـ کلماتی از ابوتراب نخشبی، ابوالحسن خرقانی، عین‌القضاة همدانی، علی رودباری، شبلی، بهاءالدین نقشبند، سلطان العارفین، ابوالحسن قوشچی «۹۵ ر ـ ۹۵ پ»

۱۵ ـ معراج الخیال = چرخیات «۹۶ ر ـ ۹۷ پ»

از: مولانا نظام استرآبادی معمایی

به شمارهٔ [۱۳۸۷۵/۲۷] مراجعه شود.

۱۶ ـ مستزاد شاه نعمت‌الله ولی «۹۸ ر ـ ۹۸ پ»

۱۷ ـ چند دعا «۱۰۷ ر ـ ۱۰۸ ر»

۱۸ ـ مادهٔ تاریخ وفات آقا رضی در ۱۰۹۴ ق به نظم «۱۰۸ پ»

۱۹ ـ شهناز و فیروز = فیروز و شهناز «۱۰۹ ر ـ ۱۲۳ پ» **(مثنوی ـ فارسی)**

از : خواجه محمّدصادق ناظم تبریزی (زنده در ۱۰۳۶ ق)

مثنوی مفصلی است در داستان فیروز و شهناز که مؤلّف آن را در هند سروده است.

آغاز :

خداوندا دلی ده نـالهپرور زبانی بر هوای دل نواگر

[ملک ۴۴۶/۸، ش ۵۶۲۵/۲۵؛ منزوی ۳۰۳۳/۴؛ الذریعه ۲۵۹/۱۹].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه :

درو سوزند چندان عود و عـنبر که تا گردون هوا گـردد مـعطر

انجام :

مبر پیوند درد از تـار «نـاظم» به بحر فیض بگشا بار «ناظم»

۲۰ ـ اشعاری از سعدی که آقا میرزا بیک به درخواست خـواجـه مـحمّد صـحاف (صاحب جنگ) نوشته است. «۱۲۴ پ ـ ۱۲۵ ر» **(فارسی)**

۲۱ ـ اشعار میرزا بیک به خط خودش «۱۲۵ پ»

۲۲ ـ چند ماده تاریخ «۱۲۶ ر ـ ۱۲۶ پ»

۲۳ ـ علاوه بر مطالب مذکور، در لابهلای رسائل اشعاری از شعرای زیر آمده است :

مسعود سعد سلمان، شیخ عطار، سیّدحسن، مولانا ولی، مولا مؤمن حسین، رضی‌الدین نیشابوری، انوری، شرف‌الدین سوده، خواجه حافظ، کمال اسماعیل، امینی، بابافغانی، شاه نعمت‌الله ولی، خاقانی، عرفی، رفیع‌الدین ابهری، شهاب‌الدین مؤید، عین‌القـضاة همدانی، شرف بافقی، ولی دشت بیاضی، شاه غوری، مولوی، ابوسعید ابوالخیر، عمعق بخاری، عمر خیام، صادقی بروجردی، عبید زاکانی، آقا عـیسی یـزدی، حکـیم رکـنا، سعدی، سعید هرمزی، امیرخسرو، شکیبی، نعره، اثیرالدین اخسیکتی، نظامی، محتشم، قاضی نور، وحشی یزدی، اهلی شیرازی، امـیدی، امـینی شـاملو، مـلک قـمی، مـولانا

حمیری، میمون، مجیر بیلغانی، حسن دهلوی، مجیب جرفادقانی، غیرتی، عراقی، ملهمی تبریزی، رشیدالدین وطواط، عزالدین شروانی، سنایی، واعظ قزوینی، ظهوری، طالب آملی، جامی، فردوسی، ابوالقاسم کازرونی، ملّا مشهدی، میرهاشم، محمّد امین مستغنی، محمّد بیک، میرزاجانی، ملّا نوعی، خواجه خسرو، نصیرای همدانی، امیرکبیر، احسنی.

شکسته نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد : مقوائی، قهوه‌ای، عطف پارچه.

۱۳۱ برگ؛ ۱۳/۵×۲۴ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۰۶۱].

﴿ ۱۴۲۰۰ ﴾

جنگ نظم و نثر **(عربی و فارسی و ترکی)**

از : ؟

جنگی است شامل مطالب گوناگون به نظم و نثر که در قرن یازدهم در ترکیه در عصر سلاطین عثمانی تهیه شده است. مطالب مندرج در آن عبارت‌اند از :

۱ ـ **مطالبی** به نقل از کتاب المنهل الصافی و نفثة المصدور «۱ ر ـ ۵ ر» **(عربی)**

۲ ـ **قصیدهٔ احمد بن احمد بن خشاب** به نقل از مجموع یحیی بن بکر الاعوج تحریر شده در سال ۱۰۵۶ ق «۵ پ ـ ۷ پ»

آغاز :

سلا صاحبی الجزع من ایمن الحمی عـن الطـیبات الغـرّد البـیض کـالرّما

۳ ـ **شرح مقصورهٔ ابن درید** «۹ ر ـ ۹ پ» **(ادبیات ـ فارسی)**

از : محمّد بن سلیمان بن محمّد کماری الذرمی

شرحی است بر مقصورهٔ ابن درید، که در نسخهٔ حاضر فقط مقدّمهٔ آن موجود است. این شرح را مؤلّف به نام احمد بن صدر کبیر شمس‌الدین حسین بن فضل تبریزی تألیف نموده است.

آغاز : «الحمدلله الذی جعل العربیة مفتاح آیاته و مشراح لطایفه».

۴ ـ مقصورهٔ ابن درید « ۱۰ ر ـ ۱۴ ر» **(شعر ـ عربی)**

از : ابوبکر محمّد بن حسن بن درید ازدی (۳۲۱ ق)

[مجلس ۱۰۷/۲۵، ش ۷۰۹۹]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۵ ـ قصیده از عالم صاحب الشروح «۱۴ ر ـ ۱۶ ر» **(عربی)**

آغاز :

دعا حادی المطبّی و قد سمعنا   و ان لم تـصغ للـراعـی نـرمتا

۶ـ فواید منتخبه از کتاب عقدالفراید فیما نظم من‌الفواید تألیف علاءالدین عبدالباقی خطیب قاضی خانی مدرس مدینه که در سال ۱۰۰۵ تألیف نموده است « ۱۹ ر ـ ۲۳ ر»

۷ ـ اشعار عربی متفرقه «۲۳ پ ـ ۲۶ پ»

۸ ـ دیوان اشعار «۲۷ ر ـ ۴۴ پ» **(عربی)**

اشعار و قصایدی است به ترتیب حروف تهجی از شعرای زیر :

حسن بن هانی و ابونواس «۲۷ ر»، شیخ برهان‌الدین قیراطی «۲۷ ر ـ ۲۸ ر»، ابراهیم بن سهل الاشبیلی «۲۸ ر»، سیف‌الدین مشد «۲۸ ر ـ ۲۸ پ»، قاضی کمال‌الدین بن النبیه «۲۸ پ ـ ۲۹ پ»، بهاءالدین زهیر «۲۹ پ ـ ۳۰ ر»، صفی‌الدین حلی « ۳۰ ر»، ابـن حمدیش « ۳۰ پ»، صفی حلی « ۳۰ پ ـ ۳۱ ر»، جمال‌الدین بن نباته « ۳۱ ر ـ ۳۱ پ»، محمّد نواجی « ۳۱ پ ـ ۳۲ ر»، محمّد بن العفیف «۳۲ ر»، قاضی عبدالوهاب مالکی « ۳۲ ر»، الجلند البلدی « ۳۲ پ»، ابن مطروح «۳۲ پ ـ ۳۳ ر»، کمال‌الدین بن البیر «۳۳ ر ـ ۳۳ پ»، حسام‌الدین حاجری «۳۳ پ ـ ۳۴ ر»، منصور خطیب السقیفه « ۳۴ ر»، ظافر الحداد « ۳۴ ر ـ ۳۴ پ»، قطب‌الدین هندی « ۳۵ ر»، جمال‌الدین بن نباته « ۳۵ ر»، شهاب‌الدین بن حجر در مدح ابن مکانس «۳۵ ر ـ ۳۵ پ»، کمال‌الدین بن النبیه « ۳۵ پ ـ ۳۶ ر»، تاج‌الدین السبکی «۳۶ ر»، ابوالحسین یحیی الحزار «۳۶ پ»، حسام‌الدیـن الحاجری «۳۶ پ»، صفی‌الدین حلی «۳۶ پ ـ ۳۷ ر»، انصاری حموی « ۳۷ ر»، محمّد

بن عفیف «۳۷ ر»، ابوالعلاء المعری «۳۷ ر»، بدرالدین الدمامینی «۳۷ ر ـ ۳۷ پ»، تقی‌الدین بن حجة الحموی «۳۷ پ»، جمال‌الدین بن نباته «۳۸ ر»، علی بن ابی‌الوفا «۳۸ ر»، سراج‌الدین عمر الوراق، صدرالدین بن الوکیل، ابن صاحب تکریت، دمشقی، شمس‌الدین بن صایغ، جمال‌الدین انصاری، ابن مطروح، عفیف تلمسانی، احمد المنازی، برهان‌الدین القرامطی، شریف رضی «۳۸ پ ـ ۴۴ پ».

۹ ـ **اشعار متفرقه** «۴۵ ر ـ ۴۶ پ»

۱۰ ـ **اشعار متنبی** «۴۷ ر ـ ۵۴ پ»

۱۱ ـ **قصاید منتخبه** از صفی حلی و غیره در مدح رسول اکرم ﷺ و پادشاهان «۵۵ ر ـ ۶۲ پ»

۱۲ ـ **لامیة العجم = القصیدة اللامیة** «۶۳ ر و پ» **(شعر ـ عربی)**

از : مؤیدالدین ابو اسماعیل حسین بن علی اصفهانی طغرائی (۵۱۵ ق)

[مجلس ۳۷۲/۲۵، ش ۷۳۸۷]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۳ ـ **قصیدهٔ عینیه ابن فارض** «۶۴ ر» **(عربی)**

۱۴ ـ **اشعار و مطالب متفرقه** «۶۴ پ ـ ۶۷ پ»

۱۵ ـ **فهرست** مطالب مجموعه «۶۷ پ ـ ۶۸ ر»

۱۶ ـ **اشعاری** از : شافعی، شیخ ارسلان، عارف عبدالرحمن سهیلی «۶۹ ر ـ ۶۹ پ»

۱۷ـ **اللوامع الهمسیّة فی تخمیس القصیدة الهمزیة** «۷۰ ر ـ ۱۰۴ پ» **(شعر ـ عربی)**

از : شهاب‌الدین خالدی صفدی

تخمیس قصیدهٔ همزیهٔ بوصیری است که در شمارهٔ [۱۳۸۶۰/۲] معرفی گردید. صفدی در آغاز تخمیس، دیباچهٔ کوتاهی ذکر نموده است.

آغاز دیباچه : «الحمدلله الواجب الوجود البر الودود و اشهد انه الواحد».

آغاز تخمیس :

کنت نوراً و کان ثم عما　　　و نبیا و لیس طینا و ما

فاذا کان فیک فیک هذا العلا کیف ترقی رقیک الانبیا

یاسما ما طاولتها سماء

۱۸ ـ دیوان منجک پاشا[1] (منتخب) «۱۰۵ ر ـ ۱۳۰ ر» **(عربی)**

از : امیر منجک بن محمد پاشا بن منجک یوسفی دمشقی (۱۰۸۰ ق)

دیوان اشعار وی به تصحیح عبدالقادر بن شیخ عمر نبهان در دمشق سال ۱۳۰۱ در ۱۵۵ صفحه به چاپ رسیده است.

[سرکیس ۱۸۰۰/۲].

۱۹ ـ دیوان کریمی (منتخب) «۱۳۰ پ ـ ۱۵۳ ر» **(عربی)**

از : محمّد افندی کریمی (زنده در ۱۰۳۷ ق)

۲۰ ـ مختصر الغیث الذی انسجم فی شرح لامیة العجم «۱۵۳ ر ـ ۱۹۳ پ»

(ادبیات ـ عربی)

از : کمال‌الدین ابوالبقا محمّد بن شرف‌الدین موسی دمیری (۸۰۸ ق)

تلخیصی است از کتاب «الغیث الذی انسجم فی شرح لامیة العجم» صلاح‌الدین خلیل بن ایبک صفدی شافعی (۷۶۴ ق). [**نمازی خوی ش ۴۴۸؛ مرعشی ۱۸/۲۷۳**، ش ۷۱۱۸].

قصیدهٔ لامیة العجم در جلد ۲۵، صفحهٔ ۳۷۲، شمارهٔ [۷۳۸۷] معرفی گردید.

آغاز : «الحمدللّه الذی شرح صدر من تأدب و رفع قدر من تأهل للعلم».

۲۱ ـ اشعاری از اسماعیل بن ابی‌بکر مقری یمینی در مدح سلطان یمن ملک اشرف بن عباس «۱۹۴ ر»

۲۲ ـ اشعاری از : درویش افندی طالوی «۱۹۴ پ» شیخ علاءالدین بن صدقه، بیان اسامی الخمرة و هی التی عملها حسّان «۱۹۶ ر»، عبدالقادر گیلانی «۱۹۷ ر»، مهیار دیلمی، شیخ عمر بن وردی، زمخشری، بهاء زهیر، یزید بن معاویه، الملک‌الاشرف، حضرت علی علیه‌السلام، احمد پاشا شمسی، امرؤ القیس «۱۹۷ ر ـ ۲۰۳ ر»، قصیدهٔ طوق الحمامة از ابی محمّد عبدالمجید بن عبدون البابری «۲۰۳ پ ـ ۲۰۴ ر»، متنبی و دیگر

۱ـ شرح حال وی در ریحانةالالباء ص ۱۱۴ و معجم المطبوعات العربیة و المعربة ۱۸۰۱/۲ ذکر شده است.

شعرا «۲۰۴ ر ـ ۲۰۴ پ»، نقلی از مروج‌الذهب مسعودی (شعر یعزونه الی آدم انه قال حین جزع علی ولده) «۲۰۴ پ»

۲۳ ـ زهرالربیع فی المثل البدیع «۲۰۵ ر ـ ۲۰۸ پ» **(شعر ـ عربی)**

از : ؟

منتخبی است از کتاب «تحفة الادیب» خود مؤلّف که در آن اشعار شعرای گوناگون را جمع‌آوری نموده است. در رسالهٔ حاضر نیز اشعاری از شعرای مختلف به ترتیب حروف تهجی با دیباچهٔ کوتاهی به نثر، گردآوری شده است.

آغاز : «الحمدللّه المحمود بکل لسان الموصوف[1] بالجود و الاحسان العالم بما یضمر».

۲۴ ـ صد کلمه امیرالمؤمنین علیه‌السلام «۲۰۹ ر ـ ۲۱۰ پ» **(حدیث ـ عربی)**

از : ابوعثمان عمرو بن بحر الجاحظ (۲۵۵ ق)

[مجلس ۱۲۰/۲۵، ش ۷۱۰۷/۳]. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «من اتی فی عجانه قل حیاوه و بذو لسانه».

انجام : «لا برمع شحّ».

۲۵ ـ اشعاری از : ابوالعلا معری، شافعی، ابن هانی، اندلسی، ابو نواس، ابوزهیر، متنبی، علی علیه‌السلام، چند سؤال و جواب فقهی، صورت امضای اسعدی افندی «۲۱۱ ر ـ ۲۱۹ پ»

۲۶ ـ سؤال فقهی شیخ ابوبکر مفتی شافعیه صیدا از شیخ‌الاسلام صالح افندی مفتی حنفیه شهر صفد «۲۲۰ ر ـ ۲۲۱ ر» منظومهٔ مسک مختوم شیخ شهاب‌الدین احمد بن شیخ محمّد ملقب به عزیز الدین منصوری محلی «۲۲۱ ر ـ ۲۲۱ پ» قصیدهٔ غرس‌الدین خلیلی مدنی خطیب حرم حضرت رسول صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم «۲۲۱ ر ـ ۲۲۲ ر» اشعار عربی، مطالبی از کتاب الحان السواجع صفدی، اشعاری از شافعی و صلاح صفدی، چند نسخهٔ طبی، قصیدهٔ محمّد افندی کریمی در مدح عزیز افندی مشهور به ابن قره که در سال ۱۰۳۷ هنگام ورود وی به شام سروده است، انشاء اهل کمال، نامه‌ای به ترکی، شعر ترکی از کمال پاشا «۲۲۲ پ ـ ۲۳۹ ر»

۲۷ ـ **اشعار حسرتی** برای مصطفی آغا بن قاسم آغا به ترکی «۲۳۹ پ ـ ۲۴۱ ر»

۲۸ ـ **اشعاری** از شاعری ناشناس، چند مادهٔ تاریخ فوت به ترکی «۲۴۱ ر ـ ۲۴۴ ر»

۲۹ ـ **اشعاری** از :

شمس تبریزی، صافی، باقی، شاه عباس، نفعی، درویش محمّد، وحدتی، نجاتی، مرادخان، فراقی، احمد، شعر ذوقافیتین به فارسی، وصیت‌نامهٔ منظوم طفیلی به فارسی، عتیقی، شهر نیکی، حسرتی، معنی «۲۴۴ پ ـ ۲۵۸ پ»

۳۰ ـ **فتح‌نامهٔ قلعهٔ بغداد** به ترکی از صدقی افندی «۲۵۹ ر ـ ۲۶۰ ر»

۳۱ ـ **نامهٔ سلطان مراد** به لشکریانش به ترکی «۲۶۱ ر ـ ۲۶۱ پ» تیمار عرضی به ترکی از یوسف «۲۶۱ پ»

۳۲ ـ **اختلاجات اعضا** «۲۶۲ ر ـ ۲۶۹ ر» **(ترکی)**

۳۳ ـ ادامهٔ **اشعار محمّد افندی کریمی** «۲۶۹ ر ـ ۲۷۳ ر» که بخشی از آن در ردیف ۱۹ گذشت.

۳۴ ـ **چند لغز و معما** «۲۷۳ پ ـ ۲۷۴ پ»

۳۵ ـ **نامه‌ای** که پدری به اولادش نوشته «۲۷۵ ر ـ ۲۷۵ پ» **(ترکی)**

۳۶ ـ **اوصاف قسطنطنیه** «۲۷۶ ر» **(ترکی)**

از : ؟

آمارهایی است از اماکن مذهبی و عمرانی و تأسیسات شهر اسلامبول که در سال ۹۸۵ در زمان قاضی عسکر مولانا زکریا افندی تهیه شده است. متن این آمار چنین است :

«اوصاف قسطنطنیة المحروسه فی زمن قاضی العسکر مولانا زکریا افندی حرر ذلك فی سنه ۹۸۵:

جامع شریف ۱۴۸۵ ـ مسجد صغیر ۴۴۹۴ ـ اوچق مکتبی ۱۶۵۳ ـ خانگاه حرم ایچی ۱۵۰۰ ـ زوایه للمدرسین ۲۸۵۰ ـ عمارتلر ۱۵۰ ـ مسلمان محله‌لری ۳۹۷۳ ـ نصارا محله‌لری ۲۵۸۵ ـ یهودیلر محله‌لری ۳۵۸۵ ـ قصاطل ماء ۹۴۸ ـ سبیل چشمه ۴۹۸۵ ـ

اکمکجی فرنی ۲۸۵۰ ـ اسواق کبار مسلمان ۵۸۵ ـ خانات قافله ۴۴۸۰ ـ داروکاله ۲۱۳ ـ حمام عامی ۱۸۷۴ ـ بوزه خانه ۱۵۸۹ ـ کنایس کفره ۷۴۷». نقل از مجموعه یحچربکی اعوج اوغلی.

۳۷ ـ اسامی منازل شام تا اسلامبول («۲۷۶ ر»)، حروف ابجد و عدد هر یک و شعری از ابن جوزی («۲۷۶ پ»)

نسخ؛ رسالهٔ اوّل سال ۱۰۸۶ ق؛ رسالهٔ ۱۷ شمس‌الدین حسینی، اواخر ربیع‌الاوّل ۱۰۵۹، تخمیس ۲۵ رجب ۱۰۱۹؛ رسالهٔ ۲۰ محمود بن قاضی مصطفی، نیمهٔ ذی‌قعدهٔ ۱۰۶۵؛ رسالهٔ ۳۰ اوایل رمضان ۱۰۴۸؛ رسالهٔ ۳۶ سال ۱۰۵۰ ق؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد : تیماج، مشکی، مجدول.

۲۷۶ برگ؛ ۱۳×۲۹/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۰۶۲].

﴿ ۱۴۲۰۱ ﴾

گلشن ابراهیمی = تاریخ فرشته **(تاریخ هند ـ فارسی)**

از : محمّد قاسم هندوشاه استرآبادی، فرشته (زنده در ۱۰۳۳ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۳۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب و از «روضهٔ دوم در ذکر سلاطین بیجارپور» تا آخر کتاب را شامل است.

آغاز نسخه : «از گلشن آثار گیتی پروان و چمن اخبار سلاطین کشورستان نکته این حکایت که احسن القصص است به مشام جان این بی‌بضاعت چنین رسیده».

انجام : «در ردیف حرف القاف در ضمیمه احوال قلیچ‌خان مندرج است که... بل از ممتنعات عقلی است چون راوی خالی از وثوق نبود ثبت افتاد».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در چند جای نسخه مهر مربعی «حسام‌الله خان فدوی نظام‌الدوله سنه ۱۱۶۳»، تمام اوراق از طرف شیرازه یا لبه وصالی شده، اوراق نسخه کرم‌خوردگی دارد و ترمیم شده؛ در آخر نسخه توضیحی در مورد قلیچ‌خان ذکر شده است؛ جلد : گالینگور، زرد، عطف و گوشه گالینگور قهوه‌ای.

۲۶۳ برگ؛ ۲۴×۳۵ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۷۲].

﴿ ۱۴۲۰۲ ﴾

شرح دیوان امیرالمؤمنین علیه‌السلام (ادبیات ـ فارسی)

از : قاضی کمال‌الدین میر حسین بن معین‌الدین میبدی (قرن ۱۰ ق)

به شمارهٔ [۱۴۱۰۰] مراجعه شود.

آغاز : «سپاس سعادت اساس و شکر عبادت لباس معبودی را که اعلام نبوت و ولایت در میدان فتوّت و هدایت برافراشت».

انجام : «شخصی آمد و گفت جاریهٔ پادشاه را مرضی شده و طبیبان فرموده‌اند که گوهر را صلایه کنند و به آن دهند و پادشاه می‌فرماید که گوهر را زود بشکن و صلایه کرده بیاور».

نسخ؛ شیرعلی بن قاسم بن شیخ حاجی الهروی، صفر ۸۹۰ موافق اسفند سنه ۴۰۶ جلالی؛ برگ اوّل سرلوح مزدوج مذهب مرصع با گل‌های الوان، تمامی صفحات جداول زرین و لاجوردی، عناوین به زر و لاجورد و شنگرف، اشعار دیوان و نشانی‌ها شنگرف؛ با نسخهٔ اصل مقابله شده؛ با حواشی به نقل از کتب مختلف، در حاشیه تصحیح شده؛ نسخهٔ حاضر وقف شده؛ جلد : مقوایی، سبز، عطف و گوشه گالینگور.

۲۹۱ برگ؛ ۲۲×۳۳/۵ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۷۴].

﴿ ۱۴۲۰۳ ﴾

مجموعه

۱ ـ لطائف اللغات = شرح حدیقه سنایی (۱ پ ـ ۱۵۶ ر) **(فرهنگ فارسی به فارسی)**

از : ؟

فرهنگ لغات دشوار «حدیقة الحقیقه» سنایی غزنوی است. مؤلّف لغات مشکل حدیقه را به ترتیب حروف تهجی آخر واژه‌ها و در هر حرف به ترتیب حرف اوّل هر

واژه تنظیم و معنی لغوی هر یک را بیان نموده است.

این رساله گویا بخشی از فرهنگ مفصلی است. عنوان این بخش در نسخهٔ حاضر «چمن چهارم» ذکر شده که به «لطایف اللغات» موسوم است.

آغاز : «چمن چهارمین مبنی بر نعم موفور و درر منشور لغات غربیه عربیه و الفاظ عجیبه عجمیه و غیره... (انشاء) بکسر و سکون نون و شین معجمه پیدا کردن و آفرین (آرا) آراینده و امر از آراستن باشد نیز و جمع رای».

انجام : «فصل الیاء (یخنی) ذخیره است (یوفی) بضم اوّل یافه گوی به معنی بیهوده گوی و هرزه گوی».

۲ـ سره‌نامه «۱۵۷ ر ـ ۱۶۱ پ» **(ادبیات ـ فارسی)**

از : صدرالافاضل لطفعلی بن محمّد کاظم دانش شیرازی تبریزی (۱۳۵۰ ق)

فرهنگ کوتاه پارسی است که مؤلّف در آن لغاتی را که در برهان قاطع و فرهنگ دساتیر ذکر شده، ولی از لغات فارسی سره نیستند ذکر نموده، تا کسانی که قصد نوشتن به پارسی سره را دارند از آن‌ها اجتناب نمایند.

این رساله نامرتب و از انجام ناتمام و عدّه‌ای از دوستان مؤلّف آن را «سرّاللغه» نامیده‌اند که حروف آن به ابجد برابر با سال تألیف آن (۱۲۹۵ ق) است.

آغاز : «بعد از حمد بی‌حد و درود بی عد نزد ارباب دانش و اصحاب بینش پوشیده نماناکه لسان فرس از پس لغت عرب افصح و املح و اطیب و ارطب و احسن».

انجام نسخه : «نهرزام ـ بفتح نون و ضبط مزبور نام ملکی است ربّ النوع یاقوت... چنانکه بهرزام نام دارنده و پرورنده سرخ ارج است و نهرزام پرورکار بهرمان».

۳ـ شرح دیوان الحماسة «۱۶۳ پ ـ ۱۶۹ ر» **(عربی)**

از : ابوعلی احمد بن محمّد بن حسن مرزوقی اصفهانی (۴۲۱ ق)

نسخهٔ حاضر مقدّمهٔ این شرح را شامل است.

آغاز : «الحمدللّه خالق الانسان متمیزا بما علمه من التبیین و البیان و صلی‌الله... امّا

بعد فانک جاریتنی اطال الله بقاک فی اشمل سعادة و اکمل سلامة».

انجام نسخه : «و الشعراء انما اغراضهم التی یسدّدون نحوها و غایاتهم التی ینزعون الیها وصف الدیار و الآثار و الحنین الی المعاهد... فانا نشتغل بما هو القصد من شرح الاختیار والله الموفق للصواب و الصلوة علی رسوله محمّد و آله الاخیار».

نستعلیق و نسخ؛ بی‌کا، رسالهٔ اوّل ۲۵ شوال ۱۱۳۴، رسالهٔ دوم به خط مؤلّف، رسالهٔ سوم ۱۲۹۵ در دارالخلافه؛ لغات اصل در رسالهٔ اوّل و نشانی‌های رسالهٔ دوم به شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ در اوّل نسخه مهر بیضوی «الفانی لطفعلی» و در برگ ۱۵۶ ر مهر بیضوی «العبد المذنب لطف علی بن محمّدکاظم» و در آخر نسخه مهر بیضوی «عبده الراجی لطفعلی ۱۲۹۸»؛ در اوّل نسخه نوشته‌ای از لطفعلی به تاریخ ۱۳۲۵ در مورد یک بیت شعر از مثنوی معنوی و نوشته‌ای از همو در برگ ۱۲۶ ر به تاریخ ۱۲۹۲؛ جلد : مقوایی، زرد، عطف و گوشه تیماج مشکی.

۱۶۹ برگ؛ ۲۵/۵×۱۴/۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۶۳].

﴿ ۱۴۲۰۴ ﴾

شرح دیوان خاقانی (ادبیات ـ فارسی)

از : داود بن محمّد بن محمود شادی‌آبادی

به شمارهٔ [۱۳۷۴۳/۱] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است و از انجام افتادگی دارد و فهرست قصاید شرح شده در آغاز آن آمده است.

آغاز : «جواهر زواهر سپاس بی‌قیاس حضرت صمدیت قدرته را سزاوار است که به کرم عمیم... امّا بعد شارح قصاید شریفه و فاتح این جراید لطیفه محمّد بن داود... بیت دل من پیر تعلیم است و ... بدانکه دل نفس ناطقه راگویند که روح انسانیست».

انجام نسخه :

«آن کس که یافت طوبی و طرف ریاض خلد
طـرفه بـود کـه چشـم بـه طـرفا بـرافکـند

طرف گوشه، ریاض روضه، خلد بهشت، طرفه عجب، طرفا درخت گز و این بیت نیز نظیر ابیات بالا است... و طرف و طرفه و طرفا صنعت اشتقاق و تجنیس است».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در برگ ۳۸ ر نوشته‌ای از لطفعلی و در برگ ۲۱۳ پ نوشته‌ای از همو به تاریخ ۱۲۹۲؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، لچکی، مجدول گرهی، عطف گالینگور.

۲۵۲ برگ؛ ۱۶×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۶۴].

﴿ ۱۴۲۰۵ ﴾

مقصود جهان **(سفرنامه ـ فارسی)**

از : محمود میرزا بن فتحعلیشاه قاجار (قرن ۱۳ ق)

[مجلس ۲۵/۱۱، ش ۴۰۱۹؛ الذریعه ۱۱۴/۲۲].

آغاز : «بسمله بسم الله و بالله و لا اله الا الله و استعین بالله بمحمّد المحمود و علی المقصود چنین گوید بندهٔ شرمندهٔ پروردگار لیل و نهار محمود قاجار».

انجام : «عالمی آرد به طریقی که منظور محبان است نه به سیاقی که مقصود دشمنان ـ در روزگار ابوالنصر و الظفر فتحعلی شاه... مقصود جهان باشد نه مردود دونان بالله توفیق و علیه التکلان».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و لاجوردی؛ جلد : روغنی دورو، زرشکی، ترنج با سر و لچکی با نقش گل‌های الوان، مجدول با گل‌های الوان در حاشیه؛ پشت جلد زیتونی.

۵۵ برگ؛ ۱۴×۲۲ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۶۷].

﴿ ۱۴۲۰۶ ﴾

مطلع الانوار **(تاریخ ـ فارسی)**

از : محمّدعلی بن محمّد حسن آرانی کاشانی (قرن ۱۳ ق)

تاریخ عمومی است در سه جلد. جلد اوّل این کتاب مفقود است و جلد دوم آن در پادشاهان ایران از کیومرث تا هلاکو و از آن‌جا تا روزگار مؤلّف در جنگ‌های ایران و روس. جلد سوم در سرگذشت دانش‌مندان و سرایندگان معاصر مؤلّف تا سال ۱۲۲۶ ق.

[منزوی ۴۲۰۱/۶؛ الذریعه ۱۵۱/۲۱].

نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب را شامل است.

آغاز جلد دوم : «الحمدللّه ربّ العالمین و الصلوة و السّلام علی اشرف الانبیاء و المرسلین محمّد و عترته الطاهرین و بعد چنین گوید مترصد فیوضات ربانی... که قسم دویم از اقسام ثلثه کتاب مطلع‌الانوار... بدان‌که علمای تواریخ و سیر و دانایان‌از اوضاع».

انجام نسخه : «مصدوقهٔ جنات تجری من تحتها الانهار بود هوای خوش و آب‌های لطیف دلکش داشت من در آنجا مشغول شدم رفته رفته گذارم به در سرای عالی افتاد».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیهٔ صفحهٔ دوم نسخهٔ یادداشتی از علی سالار محتشم کمره‌ای که در شب ۲۲ جمادی‌الاولی ۱۳۰۰ شمسی (۱۳۴۰ قمری) نوشته است؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر؛ لچکی، مجدول گرهی.

۲۰۲ برگ؛ ۲۱×۳۳ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [تبت ۸۷۰۶۹].

﴿ ۱۴۲۰۷ ﴾

مجموعه

۱ - شرح اسکندرنامهٔ نظامی «متن ۱ پ - ۲۸۰ ر» **(ادبیات - فارسی)**

از : ؟

شرح مفصلی است بر «اسکندرنامهٔ» نظامی گنجوی. شارح ابتدا یک بیت را ذکر می‌کند و به شرح لغوی آن می‌پردازد و سپس مضمون و مفهوم بیت را توضیح می‌دهد و بعداً به بیت بعدی می‌پردازد.

[منزوی ۳۴۵۳/۵ که در آن دو نسخهٔ دیگر از همین شرح معرفی شده است؛ گنج‌بخش، فهرست تسبیحی ۲۳۵/۱].

شرح دیگری بر «اسکندرنامهٔ» نظامی در شمارهٔ [۱۴۱۶۳/۴] معرفی گردید.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد و تا شرح این بیت را شامل است.

چو بیداری بخت شد رهنمون ز تاریکی اسکندر آمد برون

آغاز: «بسمله الحمدلله... و الصلوة و السّلام علی سیّد المرسلین و آله الطیبین و صحبه الطاهرین

خدایا جهان پادشاهی تراست ز ما خدمت آید خدایی تراست

لفظ خدای بالضم که نام متبرّک ذات باری تعالی است مرکب است از کلمه خود و کلمهٔ آی».

انجام نسخه: «و بسیار سنگ‌های کوه و دشت را تهی ساخت در وزن خود تا هم... بصد مرد قبان برافروختند».

۲ ـ شرح گلستان سعدی «حاشیهٔ ۱ پ ـ ۱۷۳ پ» **(ادبیات ـ فارسی)**

از: ؟

شرح لغوی مزجی است بر «گلستان» سعدی شیرازی. در فهرست نسخه‌های خطی فارسی، منزوی ۳۴۸۹/۵ ـ ۳۴۹۴ چندین شرح بر گلستان معرفی شده است.

آغاز: «منّت خدای را عزّوجلّ که طاعتش موجب قربتست... (منّت) به کسر میم و تشدید... نعمت و نیکی و احسان کردن با کسی (عَزّ) بفتح عین مهمله و تشدید زای معجمه فعل ماضی معلوم به معنی گرامی و قوی».

انجام: «که لفظ انا باشد، بیت :

شکر که این نامه به عنوان رسید پیشتر از عمر به پایان رسید

عنوان بالضم و بالکسر دیباچهٔ کتاب و سرنامه، پایان آخر و انتها و کرانهٔ هر چیز باشد یعنی شکر است که این کتاب به ابتدا کردن در آمد و پیشتر از عمر به انجام رسید».

۳ ـ مخزن الفواید «حاشیهٔ ۱۷۴ ر ـ ۲۶۴ ر» **(دستور زبان ـ فارسی)**

از: محمّد فایق بن مولوی غلامحسین بن محمّد عظیم ترمذی متوطن نوح و ساکن

دوتانه از توابع اکبرآباد

رسالهٔ مختصری است در دستور زبان فارسی که مؤلّف برای یادگیری مبتدیان در دوازده باب تألیف نموده است.

[منزوی ۲۰۷۷/۳؛ الذریعه ۸۰۷/۹ و ۲۲۸/۲۰؛ مشار، فارسی ۴۶۵۱/۴].

آغاز : «سخنورانی که اعجاز مسیحایی را لب تشنهٔ آب زلال انفاس خود می‌دارند پیوسته به تقریر حمد حمیدی مصروف‌اند که بهار پیرای ریاض الانشا».

انجام : «ایطا در لغت به معنی قدم بر قدم دیگر نهادن است و در اصطلاح یک قافیه به جای قافیهٔ دیگر آوردن است».

نستعلیق؛ رسالهٔ دوم دوشنبه غره ربیع‌الاوّل ۱۲۶۳؛ رسالهٔ سوم ۲۱ شعبان ۱۲۶۳؛ عناوین شنگرف و مشکی و نشانی‌ها مشکی، تمام صفحات جدول مشکی و محرر، مطالب در متن و حاشیه تحریر شده؛ جلد : مقوایی، زرد، عطف و گوشه تیماج.

۲۸۰ برگ؛ ۲۳×۳۳/۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۷۶].

﴿ ۱۴۲۰۸ ﴾

ریاض العارفین **(شعر ـ فارسی)**

از : بایزید هندی

منظومه‌ای است در شرح حال شاعر. او ساکن برهانپور از شهرهای هند بود که قاصد خبر فوت نامزدش را می‌آورد و او با دل شکسته برای تسکین آلام خود اقدام به سرودن این منظومه می‌کند.

شاعر در مقدّمه، ابتدا به مدح حضرت پیامبرﷺ، مدح چاریار، مدح دوازده امام و مدح غوث اعظم عبدالقادر گیلانی می‌پردازد. پس از آن شروع به شرح چگونگی آمدن قاصد و دادن خبر مرگ معشوقش و حالات معشوقش در بیماری و مرگ وی و حال خودش بعد از شنیدن خبر فوت او می‌کند.

او در اشعارش (بایزید) تخلص می‌کند و نام منظومه‌اش را ریاض العارفین نهاده و گوید :

چه سر است این که از عشاق گفتم — چه دُرّ است این که در آفاق سفتم
ز درّ خویشتن دفتر گشادم — ریاض العارفین نامش نهادم
«بایزید» از جان غلام غوث اعظم — فدای نام پاک قطب عالم
بیا بایزید این گفتار بس کن — سخن بسیار شد ضبط نفس کن

در فهرست مشترک پاکستان ۱۸۵۲/۳ نسخه‌ای از این مثنوی در موزهٔ سالار پاکستان فهرست ۳۸۳/۵ معرفی شده است.

آغاز:

خداوندا منم در عاشقی فرد — دل من شعلهٔ پیچیده فرد
شرار جسته‌ای از آتش دل — سپند شعلهٔ آواز بسمل
به سینه این دل پژمرده تا کی — تهی دامان چراغ مرده تا کی

انجام:

برای من رفیق محشرش کن — وگر خاکم کنی خاک درش کن
خداوندا فزون کن لذت شوق — که در یادش مرا حاصل شود ذوق
ز فضلت قصهٔ نیکو سرانجام — بماند تا قیامت در جهان نام

نستعلیق؛ محمّدمحسن، ۷ شوال ۱۱۲۴؛ در اوّل نسخه سرلوح مزدوج مذهب با گل‌های الوان و بسمله در داخل کتیبه، عناوین شنگرف، تمام صفحات جداول مذهب مرصع و زرانشان؛ هر برگ از نسخه در وسط یک ورق مقوایی صورتی رنگ وصالی شده، برای محافظت از اوراق در بین آنها زرورق قرار داده شده؛ جلد : پارچه‌ای، صورتی با گل‌های سبز و سرخ.

۲۳ برگ؛ ۲۰/۵×۲۷ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۷۹].

﴿ ۱۴۲۰۹ ﴾

مجمع الافکار **(ادبیات ـ فارسی)**

از: محمّد حکیم هندی (قرن ۱۱ ق)

منشآت و قطعات ادبی است از ادیبان و نویسندگان معاصر مؤلّف در هند در قرن یازدهم هجری قمری، با دیباچه‌ای به نثر.

مطالب و منشآت مندرجه در این جنگ عبارتند از :

۱ ـ **دیباچه** مجمع الافکار «ص ۱»

آغاز :

«این نسخه که همچو گل ورق بر ورق است

از رشک صفای گل عرق بر عرق است

بر صفحهٔ ضمیر منیر مستفیدان».

۲ ـ **رقعهٔ** میرزا جلال‌الدین محمّد طباطبایی «ص ۳»

۳ ـ **دیباچهٔ** ریاض الانشاء «ص ۴»

۴ ـ **منشآت جلالا** «ص ۱۰ ـ ۴۰» **(فارسی)**

از : میرزا جلال بن میرزا مؤمن شهرستانی متخلص به اسیر (۱۰۴۹ ق)

بخشی از منشآت شاعر است بدین ترتیب :

الف : دیباچهٔ مرقع «ص ۸»

ب : دیباچهٔ سبعهٔ سیاره «ص ۱۰»

آغاز : «بنام ایزدی زهی برتر پایه سخن و سخنوری».

ج : دیباچهٔ مثنوی محمّدجان قدسی و شاه طالب کلیم «ص ۲۱»

د : دیباچهٔ دیوان طالب کلیم «ص ۳۴»

هـ : دیباچهٔ دیوان ملّا میرزا «ص ۳۷»

۵ ـ **دیباچهٔ** سواد اعظم ملّا میرزا عنایت الله گنبو «ص ۴۱»

۶ ـ **دیباچهٔ** دیوان نواب حکیم عبدالحاذق «ص ۴۵»

۷ ـ **خطبهٔ** شیخ محسن فانی بر مثنوی ملّا شاه «ص ۴۹»

۸ ـ **دیباچهٔ** مثنوی ظفرخان از میرباقر «ص ۵۱»

۹ ـ دیباچهٔ دیوان نصیرای همدانی «ص ۵۳»

۱۰ ـ دیباچهٔ مرقع نصیرای همدانی «ص ۵۴»

۱۱ ـ دیباچهٔ بیاض نصیرای همدانی «ص ۵۵»

۱۲ ـ دیباچهٔ مفتاح الحدود در طب از میرزا امان الله «ص ۵۶»

۱۳ ـ دیباچهٔ مرآت الجواهر از همو «ص ۵۷»

۱۴ ـ دیباچهٔ مثنوی زلالی «ص ۵۸»

۱۵ ـ دیباچهٔ سبعهٔ سیاره زلالی «ص ۵۸»

۱۶ ـ دیباچهٔ ساقی نامه «ص ۶۰»

۱۷ ـ دیباچهٔ بیاض شیخ فیضی «ص ۶۲»

۱۸ ـ دیباچهٔ بیاض صائب تبریزی «ص ۶۳»

۱۹ ـ دیباچهٔ بیاض نواب سعیدخان از روشن ضمیر «ص ۶۴»

۲۰ ـ دیباچهٔ بیاض میان محمّد نعیم از میان نورالله «ص ۷۳»

۲۱ ـ دیباچهٔ تباشیر الصبح دیوان فیضی «ص ۷۶»

۲۲ ـ دیباچهٔ جنگ المهمات از میان محمّد نورالله سلمه الله «ص ۷۹»

۲۳ ـ دیباچهٔ نورس مولانا ظهوری «ص ۸۰»

۲۴ ـ دیباچهٔ خوان خلیل ظهوری «ص ۸۸»

۲۵ ـ دیباچهٔ گلزار ابراهیم ظهوری «ص ۱۰۵»

۲۶ ـ دیباچهٔ گلزار ابراهیم ظهوری «ص ۱۱۳»

۲۷ ـ دیباچهٔ شاه جهان نامه از شیخ حمید «ص ۱۲۷»

۲۸ ـ دیباچهٔ پادشاه نامه از میرزا جلالا «ص ۱۲۸»

۲۹ ـ بعض دیباچهٔ شاه جهان نامه از میرزاجهان «ص ۱۴۴»

۳۰ ـ دیباچهٔ جلد دوم پادشاه نامه «ص ۱۵۶»

۳۱ ـ دیباچهٔ جلد دوم شاه جهان نامه از محمّدصالح گنبو «ص ۱۵۷»

آغاز : «فرخنده شبی فروغ صبح اقبال از جبینش چون نور از مردمک لامع».

۹۹ ـ منشآت میرزا جلالا «ص ۳۰۴ ـ ۳۰۷»

شامل : نامه به میر جمله، اسلام خان، جواب نامهٔ نواب افضل خان و نامه به او.

۱۰۰ ـ رقعه‌ای که طالب کلیم به نواب ظفرخان نوشته «ص ۳۰۹»

۱۰۱ ـ رقعهٔ میر علی شیر به سلطان حسین میرزا «ص ۳۱۰»

۱۰۲ ـ رقعه‌ای که قاضی محمّد قایم به نواب اسلام خان نوشته «ص ۳۱۱»

۱۰۳ ـ رقعه‌ای که میرقاسم کاهی به فریدخان نوشته «ص ۳۱۲»

۱۰۴ ـ رقعه‌ای که ملّا محمّد صوفی به آصف جاهی نوشته و جواب وی «ص ۳۱۲»

۱۰۵ ـ رقعه‌ای که قاضی نورالله به شیخ ابوالفضل در شکار نوشته «ص ۳۱۳»

۱۰۶ ـ منشآت خواجه محمّدهاشم «ص ۳۱۳ ـ ۳۱۵»

شامل : نامه به خدام بخشی الملکی، دو رقعه به قاضی عارف، رقعه به ملّا محمّد یوسف صدر، رقعه به محمّد قاسم حکاک، رقعه به ملّا محمّد مراد خوشنویس.

۱۰۷ ـ رقعهٔ شریف سرمدی به حکیم ابوالفتح «ص ۳۱۶»

۱۰۸ ـ رقعهٔ ملّا محمّدصالح به نواب جعفرخان «ص ۳۱۶»

۱۰۹ ـ مکتوب عبدالحمید منشی به آصف‌جاهی «ص ۳۱۷»

۱۱۰ ـ مکتوب منشی مذکور به نواب سعدالله خان «ص ۳۱۸»

۱۱۱ ـ منشآت حکیم عبدالحاذق «ص ۳۲۰ ـ ۳۲۵»

شامل رقعه به : نواب جعفرخان، قاسم خان، اسلام خان، خانخانان، خان زمان.

۱۱۲ ـ منشآت عرفی «ص ۳۲۵ ـ ۳۲۷»

شامل رقعه به : نواب خانخانان، آصف خان،نواب حکیم ابوالفتح گیلانی، خان خانان.

۱۱۳ ـ رقعه‌ای که ملّا منیر به اعتقادخان نوشته «ص ۳۲۷»

۱۱۴ ـ رقعه‌ای که ملّا منیر به سیف خان نوشته «ص ۳۲۸»

۱۱۵ ـ رقعه‌ای که ملّا حیاتی گیلانی به نواب رستم خان نوشته «ص ۳۲۸»

۱۱۶ ـ رقعه‌ای که میرزا صادق دست غیب به صفی قلی خان نوشته «ص ۳۲۸»

۱۱۷ ـ رقعه‌ای که ملّا پناهی به شاه غریب میرزا نوشته «ص ۳۳۰»

۱۱۸ ـ منشآت میرزا محمّدرضا «ص ۳۳۰ ـ ۳۳۷»

شامل رقعه به : نواب اعتقادخان، قاضی افضل و جواب قاضی، میرزا عبد معبود، نواب ایرج خان، میرزا محمّد شریف، ملّا یعقوب.

۱۱۹ ـ رقعهٔ ملّا ظهوری به حکیم آتشی و جواب وی «ص ۳۳۸»

۱۲۰ ـ رقعه‌ای که ملّا محمّدطاهر غنی نوشته «ص ۳۳۹»

۱۲۱ ـ رقعه‌ای از اکابران دکن که به شیخ فیضی نوشته «ص ۳۴۰»

۱۲۲ ـ رقعهٔ محمّدامین مستغنی پامیری «ص ۳۴۰»

۱۲۳ ـ رقعه‌ای که میرزا جلالا در جواب تبریزی نوشته «ص ۳۴۱»

۱۲۴ ـ رقعه‌ای که میرزا جلالا در جواب مراسلهٔ سیّد صفی‌الدین نوشته «ص ۳۴۲»

۱۲۵ ـ رقعه‌ای که میرزا جلالا به میرزا مراد نوشته «ص ۳۴۲»

۱۲۶ ـ نامهٔ میرزا کاظم به حضرت شیخ محمّد اشرف «ص ۳۴۳»

۱۲۷ ـ رقعه‌ای که خواجه محمّدهاشم به ملّا شاه نوشته «ص ۳۴۵»

۱۲۸ ـ رقعهٔ بی نقطه که میان محمّدباقر نوشته «ص ۳۴۵»

۱۲۹ ـ استفسار کیفیت بعضی مقدّمات حیرت‌انگیز از ابوالفتح ملتانی و جواب میرابوالفتح «ص ۲۴۶»

۱۳۰ ـ شرح رسالهٔ عجیبه در تصوف «ص ۳۴۹ ـ ۳۵۳» (عرفان ـ فارسی)

از : عبدالواحد ابراهیم حسینی بلگرامی

شرحی است بر برخی عبارات عجیب عرفانی که از عرفا صادر شده است.

آغاز: «امّا بعد حمدالله علی‌نواله و الصلاة علی‌نبیه محمّد وآله می‌گوید موضح این...».

۱۳۱ ـ رقعهٔ میرباقر علوی که در جواب رقعهٔ جلالا نوشته «ص ۳۵۴»

۱۳۲ ـ منشآت میرزا جلالا «ص ۳۵۶ ـ ۳۷۵»

شامل : وحشت نامه که به ملّا شیوا نوشته، قطعه‌ای در مذمت خودنمایی، رقعه به

ضیاءالدین ملّا جانی تبریزی، رقعه به میرزا محمّدحسین در عتاب ترک زیارت، رقعه به میرزا که از کشمیر نوشته، رقعه به حاج حسین کرمانی در طلب عینک، ایضاً رقعه به حاج حسین کرمانی در تکلیف سیر باغ،سه‌رقعه دیگر به حاج‌حسین کرمانی، رقعه به میرادائی، رقعه به میرزا شاه باقر در معذرت نامه، رقعه به خدام ضیاءالاسلام، رقعه به ملّا منیر.

۱۳۳ ـ رقعه‌ای که میرزا حسین فیاض نوشته «ص ۳۷۵»

۱۳۴ ـ رقعه‌ای که میرالهی به منیر نوشته «ص ۳۷۵»

۱۳۵ ـ رقعه‌ای که شاه صالی شیرازی به منیر نوشته «ص ۳۷۵»

۱۳۶ ـ رقعه‌ای که چندربهان برهمن به منیر نوشته «ص ۳۷۶»

۱۳۷ ـ رقعه‌ای که عنایت الله گنبو به منیر نوشته «ص ۳۷۶ ـ ۳۸۰»

۱۳۸ ـ رقعه‌ای که میرالهی به مولانا دانا نوشته «ص ۳۸۱»

۱۳۹ ـ رقعه‌ای که شیخ عبدالصمد به شیخ محمود نوشته «ص ۳۸۱»

۱۴۰ ـ رقعه‌ای که ملّا رونقی در طلب تحریر اقلیدس نوشته «ص ۳۸۲»

۱۴۱ ـ رقعه‌ای که ملّا مذکور به نادرالزمان مصور در طلب شبیه (عکس) مطلوب نوشته «ص ۳۸۲»

۱۴۲ ـ منشآت چندربهان «ص ۳۸۲ ـ ۳۸۴»

شامل : رقعه به میر عبدالکریم، رقعه به خواجه بهاگ مل و رقعه‌ای به حاجی محمّدجان قدسی

۱۴۳ ـ منشآت میرزا جلالا «ص ۳۸۴ ـ ۳۸۷»

شامل رقعه به : طالب کلیم، میر بنده رضا، میرزا محمّدحسین، میرزا عبدالله نجم ثانی و رقعه‌ای که به عزیزی نوشته

۱۴۴ ـ منشآت ملّا طغرا «ص ۳۸۷ ـ ۳۹۱»

شامل : رقعه به میرزا بزمی، رقعه‌ای به کاظم، جواب رقعهٔ ایلچی شاه صفی، معذرت‌نامه به میرزا حمزه و عبرت‌نامه به رحیمی.

۱۴۵ ـ **منشآت** میرباقر علوی «ص ۳۹۲ ـ ۳۹۴»

شامل رقعه‌ای به: میرزا صائب، به عزیزی در طلب کشتی، به فخرا درویش.

۱۴۶ ـ **مکتوب** فخرا درویش در طلب حلوا «ص ۳۹۵»

۱۴۷ ـ **رقعهٔ** نصیرای همدانی «ص ۳۹۵»

۱۴۸ ـ **رقعه‌ای** که میرزا محمّد منشی به طالب کلیم نوشته و جواب کلیم «ص ۳۹۸»

۱۴۹ ـ **رقعه‌ای** که طالب کلیم به میرزا امینا نوشته «ص ۴۰۰»

۱۵۰ ـ **رقعه‌ای** که طالب کلیم به میرزا رستم نوشته «ص ۴۰۱»

۱۵۱ ـ **رقعه‌ای** که ملّا حیدر خصالی از زبان میرزا رستم به کلیم نوشته «ص ۴۰۲»

۱۵۲ ـ **رقعه‌ای** که قاضی نورالله به حکیم حاذق نوشته «ص ۴۰۳»

۱۵۳ ـ **رقعه‌ای** که ملّا رشیدا به میرزا جلالا نوشته «ص ۴۰۳»

۱۵۴ ـ **رقعه‌ای** که عرفی به شیخ فیضی نوشته «ص ۴۰۵»

۱۵۵ ـ **رقعه‌ای** که حکیم عبدالحاذق به عبدالعزیز جونپوری نوشته «ص ۴۰۵ و ۴۰۶»

۱۵۶ ـ **رقعه‌ای** که عرفی به ظهوری نوشته «ص ۴۰۶»

۱۵۷ ـ **رقعه‌ای** که ظهوری به شیخ فیضی نوشته «ص ۴۰۷»

۱۵۸ ـ **رقعه‌ای** که مظفر حسین به طالب کلیم نوشته و جواب کلیم «ص ۴۱۰»

۱۵۹ ـ **منشآت** حکیم عبدالحاذق «ص ۴۱۰ ـ ۴۱۵»

شامل رقعه‌ای به: ملّا عبداللطیف، ملّا یوسف قراباغی، میرالهی، میرزا ابوالوفا، کلیم فتح‌الله، حکیم تقی پسر حکیم ارسطو، استاد قاضی نورالله و دو رقعه به شیخ احمد

۱۶۰ ـ **رقعه‌ای** که به میرزا یادگار حسین نوشته «ص ۴۱۶»

۱۶۱ ـ **رقعه‌ای** که میرزا یادگار حسین به عزیزی نوشته «ص ۴۱۶ ـ ۴۱۷»

۱۶۲ ـ **رقعه‌ای** که قاضی افضل به عزیزی نوشته «ص ۴۱۷»

۱۶۳ ـ **رقعه‌ای** که حکیم همام به فیضی نوشته «ص ۴۱۸»

۱۶۴ ـ **رقعه‌ای** که شیخ مبارک به فیضی نوشته «ص ۴۱۸»

شامل : رقعه‌ای در تهنیت عید نوروز به عالم‌افروز شاه، رقعه‌ای به مراسم تهنیت و مبارک‌باد ورود سعدالله خان، رقعه‌ای به جهت مبارک‌باد ولادت خلف سفارت رضویخان، دو رقعه به سعدالله خان در مبارک‌باد وزارت.

۱۸۷ ـ رقعهٔ محمّدمراد در نوروزی «ص ۴۶۶ ـ ۴۶۷»

۱۸۸ ـ عیارالحبیب[1] «ص ۴۶۷ ـ ۴۸۳» **(عرفان ـ فارسی)**

از : شیخ محب علی

مؤلّف گوید که در شهر لاهور در اوّل فصل بهار مردم در مزار شیخ حسین از عرفای بنام، جمع گشته و قبر وی را زیارت می‌کنند لذا او در این رساله شمه‌ای از حالات آن عارف و مقامات او را ذکر نموده است. مزار وی در نیم فرسخی شهر لاهور است.

آغاز : «بعد از نیایش احدی که مبرا است از تهمت والد و ولد و پس از ستایش صمدی که معرا است از کسوت مؤنت و مدد».

۱۸۹ ـ دیباچهٔ کارنامهٔ مولانا منیر «ص ۴۸۳»

۱۹۰ ـ اشعاری از : عرفی، طالب، زلالی، ظهوری «ص ۴۸۵ ـ ۴۹۱»

۱۹۱ ـ مناظرات منیر «ص ۴۹۴ ـ ۵۱۲» **(فارسی)**

از : ابوالبرکات بن ملّا عبدالمجید منیر ملتانی لاهوری (۱۰۵۴ ق)

به شمارهٔ [۱۴۱۶۹/۳] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر مناظرهٔ عناصر اربعه و مناظرهٔ تیغ و قلم را شامل است و آغاز آن با نسخهٔ سابق برابر است.

۱۹۲ ـ نکات فصاحت سمات «ص ۵۱۳ ـ ۵۱۵» **(فارسی)**

از : مؤلّف پیشین

آغاز : «الهی نمود همه نمایش تست و بهبود همه نیایش تو».

۱ـ در فهرست نسخه‌های خطی فارسی، منزوی ۱۲۸۸/۲ رساله‌ای با عنوان عیارالعرفان از محب علی مجرد معرفی شده و نسخهٔ آن به شمارهٔ ۵۰۸۳/۴ در کتابخانهٔ ملک نشان داده شده، که گویا با رسالهٔ حاضر یکی است.

۱۹۳ ـ **رقعه‌ای** که عزیزی به شیخ ناصر علی نوشته و جواب وی «ص ۵۱۵ ـ ۵۱۶»

۱۹۴ ـ **رقعهٔ** ملّا طغراء به مسیح‌الزمان در طلب سرکه «ص ۵۱۶»

۱۹۵ ـ **رقعهٔ** شیخ محمّد صالح گنبو «ص ۵۱۶»

۱۹۶ ـ **نامهٔ** عبدالله قطب محیی «ص ۵۱۸»

۱۹۷ ـ **مطلبی** از ملّا جلال دوانی به فارسی «ص ۵۱۹»

۱۹۸ ـ **رقعه‌ای** که سیّد شریف جرجانی به سیّد علی همدانی نوشته «ص ۵۱۹»

۱۹۹ ـ **مطلبی** از نواب خانخانان مرحوم «ص ۵۱۹»

۲۰۰ ـ **رقعه‌ای** از منیر «ص ۵۱۹»

۲۰۱ ـ **مطلبی** از محمّدصالح گنبو «ص ۵۲۰»

۲۰۲ ـ **حکایتی** از طبع معتمدخان «ص ۵۲۰»

۲۰۳ ـ **منشآت** میرزا جلالا «ص ۵۲۱»

۲۰۴ ـ از **بدائع افکار** میرزا نورالله «ص ۵۲۴»

۲۰۵ ـ **رقعه** از محمّدصادق مرحوم «ص ۵۲۴»

۲۰۶ ـ **دیباچه** به نثر از مؤلفی ناشناس «ص ۵۲۶»

آغاز: «تا کاتب دبستان صنع رقم قدرتی به جلوه آورد»

۲۰۷ ـ **سرمهٔ اعتبار** «ص ۵۳۰ ـ ۵۳۴» **(ادبیات ـ فارسی)**

از: عبدالقادر بن عبدالخالق بیدل دهلوی لاهوری (۱۱۳۰ یا ۱۱۳۳ ق)

قطعهٔ ادبی است که بیدل به دستور کامکارخان فرزند حملةالملک جعفرخان در تعریف گرد و غبار نوشته است.

آغاز:

«نه غبار است کزین دشت برافشان برخاست

نگهی بال تماشا زد و مژگان برخاست

حســن گـر مـوج زنـد ایـنقدرش طـوفان کـو
شوق گر ناله شود این هـمه نـتوان بـرخـاست

سبحان الله دلنشین غباری که تا مصور خیال به نقش تصویر پرداخته».

۲۰۸ ـ بهاریه «ص ۵۳۴»

از : مؤلف پیشین

آغاز :

بیار باده که در صیدگاه عالم هـوش
بهار می‌رسد از موج گل کمند بدوش

۲۰۹ ـ رقعهٔ بیدل به عبدالصمد متخلص به سخن «ص ۵۳۹»

۲۱۰ ـ از منشآت ظهیرای تفرشی «ص ۵۴۰»

۲۱۱ ـ از منشآت طغرا «ص ۵۵۰ ـ ۵۵۶»

۲۱۲ ـ رقعهٔ منعم خان «ص ۵۵۶»

۲۱۳ ـ صفت فواکه «ص ۵۵۷»

۲۱۴ ـ صفت نهر «ص ۵۵۷»

۲۱۵ ـ وجه تسمیهٔ باغ و نهر «ص ۵۵۷»

۲۱۶ ـ تاریخ انجام کارنامه ماهر «ص ۵۵۸»

۲۱۷ ـ تعریف شاه جهان آباد «ص ۵۵۸»

آغاز : «اکنون که انجمن‌افروز خرگاه اطلس فیروزگون»

۲۱۸ ـ تعریف اکبرآباد «ص ۵۷۷»

۲۱۹ ـ وصف لاهور «ص ۵۹۸»

آغاز : «اکنون که جاوید بهار سخن گل‌های معانی را رنگ و بو می‌بخشد».

۲۲۰ ـ منشآت میرزا محمّدرضا «ص ۶۰۷ ـ ۶۰۸»

شامل رقعه به : حاجی محمّدحسین در تهنیت انتساب به قضاوت، نواب سیف خان و ملّا عبدالنبی.

۲۲۱ ـ تعریف کشمیر = وصف کشمیر «ص ۶۰۹ ـ ۶۲۳» **(ادبیات ـ فارسی)**

از : ملّا طغرای مشهدی (قرن ۱۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۴۳/۷] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲۲۲ ـ رقعهٔ ملّا طغرا که به عزیزی نوشته، متضمن تعداد اشجار به‌اسامی خواتین «ص ۶۲۵»

۲۲۳ ـ تعریف چراغان از شیخ عبدالله «ص ۶۳۱»

۲۲۴ ـ رقعهٔ سواد بهار به عبداللطیف خان موسوی متخلص به تنها «ص ۶۳۲»

۲۲۵ ـ رقعه‌ای که خان موسوی در جواب ابراهیم خان نوشته «ص ۶۳۵»

۲۲۶ ـ تعریف کشمیر از میرزا جلالا «ص ۶۳۶ ـ ۶۴۷» **(فارسی)**

آغاز : «سحرگاهی چون باطن آگاه چشم برگشاد دریچهٔ فیض روگشاده».

۲۲۷ ـ تعریف چشمه ساردیرناک کشمیر از میرزا جلالا «ص ۶۴۷»

۲۲۸ ـ تعریف کشمیر از قاضی زاهد «ص ۶۴۸»

۲۲۹ ـ رقعه‌ای که ملّا طغرا در مذمّت سرمای کشمیر به قاضی زاهد نوشته«ص ۶۵۳»

۲۳۰ ـ رقعه‌ای که طغرا در هجو گل‌حیدر نام کشمیری به قاضی قندهار نوشته «ص ۶۵۳»

۲۳۱ ـ رقعهٔ میرزا جلالا در ستایش قلعه کانگره «ص ۶۵۴»

۲۳۲ ـ رقعه‌ای در ستایش مسجد جامع دارالخلافه شاه جهان آباد که به فرمان شهاب‌الدین محمّد صاحب قران در ۱۰۶۷ ساخته شده «ص ۶۵۸»

۲۳۳ ـ تاریخ کتابهٔ مسجد مستقر دارالخلافهٔ اکبرآباد «ص ۶۶۰»

۲۳۴ ـ ستایش باغ «ص ۶۶۳»

۲۳۵ ـ ستایش باغ سیف خان از مولانا منیر «ص ۶۶۶»

۲۳۶ ـ قطعهٔ ادبی به نثر «ص ۶۶۷»

۲۳۷ ـ رقعهٔ عزیزی متضمن تکلیف سیرباغ «ص ۶۷۰»

۲۳۸ ـ **شوقیه** از محمّد حبیب اصفهانی «ص ۶۷۲»

۲۳۹ ـ **رقعه** در طلب آب حیات و چند رقعهٔ دیگر «ص ۶۷۳»

۲۴۰ ـ **مکتوب** شیخ قطب‌الدین سلطان‌پوری «ص ۷۰۳»

۲۴۱ ـ **منشآت** محمّد حکیم (مؤلّف کتاب حاضر) «ص ۷۰۴ ـ ۷۰۷»

شامل رقعه‌ای که به التماس محمّد عابد مفتی به صدرالصدور نوشته است و رقعه‌ای که در خدمت حاجی عبدالنبی نوشته است.

۲۴۲ـ **نقل مسوده** میرشاه عالمی‌ملتانی که به قاضی محمّدا کرم نوشته «ص ۷۰۸»

۲۴۳ ـ **مکتوب** میرزا بیدل در تعزیت میر نورالله «ص ۷۱۱»

۲۴۴ ـ **خاتمهٔ** دیوان حکیم حاذق «ص ۷۱۲»

۲۴۵ ـ **خاتمهٔ** سواد اعظم مولانا منیر «ص ۷۱۳»

۲۴۶ ـ **خاتمهٔ** تفسیر حسینی «ص ۷۱۳»

۲۴۷ ـ **خاتمهٔ** گلستان شیخ شیرازی «ص ۷۱۵»

۲۴۸ ـ **چند نسخهٔ پزشکی** «ص ۷۱۸ ـ ۷۳۲»

۲۴۹ ـ **تاریخ** وفات و تولد شاهان هند از فوت همایون (۹۶۳) تا فوت اورنگ زیب (۱۰۲۷) «ص ۷۳۳ ـ ۷۳۴»

فهرست مطالب کتاب به خط نونویس در چندین برگ در آغاز نسخه نوشته شده است.

نستعلیق؛ خط مؤلّف، بی‌کا، [قرن ۱۱]؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، برگ اوّل سرلوح مزدوج مذهب و لاجوردی با گل‌های الوان و جدول زرین و لاجوردی و محرر، تمام اوراق نسخه کرم‌خوردگی دارد؛ در اوّل نسخه فهرست مطالب آمده؛ در آخر نسخه مهر بزرگ مربعی به سجع «حسین خان بهادر ناصر جنگ خادم نظام‌الملک منیرالدوله ۱۲۲۷» و نوشته‌ای مبنی بر این که این نسخه هنگام فتح قلعه کانگرا از کتابخانهٔ علی مظفرخان سبط اوسط علی مردانخان خان بهادر از ملّا زمان خریداری شده؛ جلد: پارچه‌ای، سرخ. ۳۶۷ برگ؛ ۲۱×۳۴ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۰۸۰].

﴿ ۱۴۲۱۰ ﴾

مجموعه

۱ـ المفصل فی صنعة الاعراب **(نحو ـ عربی)**

از: جارالله محمود بن عمر زمخشری (۵۳۸ ق)

[مجلس ۱۹۴/۲۵، ش ۷۱۹۵]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲ـ اجازه نامهٔ بیهقی «۱۱۳ پ ـ ۱۱۴ پ» **(عربی)**

از: عزالدین یحیی بن قاسم بن عمر علوی صنعانی (۷۵۰ ق)[۱]

اجازه‌نامه‌ای است که یحیی بن قاسم بن عمر علوی یمنی صنعاوی به شمس‌الدین محمّد بن محمّد بن شمس بن حسن حسینی بیهقی صادر نموده و در آن اجازهٔ روایت کافیه و شافیه ابن حاجب و کتاب مفصل و مختصر المعانی را به بیهقی داده است. صنعاوی خود، کتاب المفصل را از رضی‌الدین یحیی بن مسیب بن خمیر روایت می‌کند و او از فخرالدین قصاری و او از صدرالدین علی بن عمر بن محمّد خراسانی اندقانی و او از نجم‌الدین ابی عمرو عثمان بن الموفق اسفراینی و او از تقی‌الدین عثمان بن عبدالرحمن شهروزی و او از زمخشری روایت می‌کند. هم‌چنین صنعاوی مختصر المعانی را به سند متقدم از شهاب‌الائمه خوافی و او از مصنف روایت می‌کند. این اجازه را صنعاوی در ذی‌قعده ۷۲۹ در شهر جوین در بلاد خراسان نوشته است.

آغاز: «الحمدلله المتوحد بالعظمة و الکمال المتفرد بالجلال و الجمال...».

۳ـ خطبه منظوم «۱۱۵ ر» **(فارسی)**

از: نظام (قرن ۸ ق)

دوازده بیت عربی و فارسی است در توحید باری‌تعالی و نعت رسول اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلّم که تمامی آن چنین است:

۱ـ برای شرح حال وی ر.ک: معجم المؤلفین، کحاله (چاپ جدید) ۱۱۰/۴.

الحـــمدللّه الذی ابـــدی البـــرایـــا مـــن عـدم

لا لافـــــتقار اســـتوی لا لاحـــتیاج انـــتظم

فــرد و حکـیم و لم یـزل دانـا و بـی‌مثل و بـدل

وی را نه مامست و نه باب وی را نه خالست و نه عم

لا یـــــنقضی ســــلطانه لا یـــنتهی احســـانه

ســـبحانه مـــا شـــانه الا الکـــرامـــة و النـــعم

گـر عـاشق اویـی چرا در خـواب غـفلت مـانده‌ای

دستی بـرافشـان بـر جـهان در کـوی جـانان نـه قـدم

مـن خـاب عـن احسـانه مـا شم روح الانس قطّ

مـن خـاض فـی عـرفانه نـال العـطایا و الکـرم

تـا چـند ازت مـا و مـنی یک ره چـو مـردان خـدا

جـامی بنوش از نـیستی بـر روی هسـتی کش رقـم

ان کـنت تـرجـوا رحـمة مـن عنده قم فـاعتصم

مـــا لم تـــمسک فـضله مـا کـنت الا فـی الالم

گـــر آشـــنایی بـــایدت در بـــوستان وصـل او

خـار هـوا بـرچین ز ره وآنگـه در آن گـلشن بـچم

مـــن بـعد حـمد واجب صـلوا عـلی مـن بـعثه

صـدر الوری بـدر الدجـی بـحر العـلی هـادی الامـم

آن خواجه‌ای کـز نـور او شـد آشکـارا عـقل و جـان

گـر وی نگشـتی مـقتدا نـه لوح بـودی نـه قـلم

و هـــو الذی اثـــنی[1] عـــلیه الحـــق اجـــلالا له

لیـلاً عـلی فـوق العـلی مـن اجـل وصـم[2] مـغتنم

۱ـ در نسخه چنین آمده ولی گویا «اسری» صحیح باشد.

۲ـ در نسخه چنین آمده ولی گویا «وصل» صحیح است.

گر سال‌ها در وصف او کوشد «نظام» خسته‌دل
شرحش نیاید در بیان وصفش نگنجد در قلم

۴ـ عوامل مائه مشجر «۱۱۵ پ» **(نحو ـ عربی)**

از : ؟

عوامل صدگانه علم نحو به صورت مشجر دریک صفحه ذکر شده است.

نستعلیق؛ شمس بن محمّد بن شمس بن حسن حسینی بیهقی در قریه قارزیه از ناحیهٔ جوین؛ تاریخ کتابت پاک شده (قرن ۸)؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، با حواشی مفصل توضیحی؛ در برگ اوّل تملک سیّد محمّد حفظی بن علی افندی الکمافی در رمضان ۱۱۶۳ و تملک محمّد بن علی بن امراالله بن محمّد الحقیر الشهیر بقنالی‌زاده با مهر مضلع و تملک مسلم بن امراالله بن محمّد با مهر مدور؛ و تملک صالح مدرس و تملک حسین بن عبدالعلی بن حسین طبسی؛ جلد : تیماج، تهوه‌ای، سوخت، ترنج، لچکی.

۱۱۷ برگ؛ ۱۶×۲۴ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۷۲۰۸].

﴿ ۱۴۲۱۱ ﴾

دیوان موالی تونی **(فارسی)**

از : موالی تونی[۱] (۹۴۹ ق)

دیوان اشعار شاعر است با تخلص «موالی». او اشعار زیادی در این دیوان در مدح ائمّهٔ معصومین علیهم‌السلام و تبری از مخالفان آنان دارد.

نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : قصائد «۱ ر ـ ۲۱ پ»

ب : غزلیات به ترتیب حروف تهجی «۲۲ پ ـ ۱۱۳ پ»

۱ـ برای شرح حال شاعر ر.ک : فرهنگ سخنوران ص ۵۷۵؛ تذکرهٔ سامی ص ۱۲۳؛ هفت اقلیم رازی ذیل مادّهٔ «تون»، لغت‌نامهٔ دهخدا مادّهٔ «موالی».

آغاز :

خـــطیست بـــر کـتابه ایـوان کـبریا　　کـز صـفحهٔ زمـانه مـجو نـقش مـاسوا
هـر چـه دیـد دیدهٔ مـا جـلوهٔ تـو دیـد　　انـی اری جـمالک فـی کـل مـا اری
... ظاهر یکیست گرچه مظاهر بود هزار　　از یک چـراغ انـجمنی را بـود ضـیا

ج : **تخمیس شعر جامی** «۱۱۳ پ ـ ۱۱۴ پ»

آغاز :

رفتم از کویت به دل صد حسرت و غم همچنان
در سـرم عـزم سـر کـویت مـصمم هـمچنان
آستان‌بوست هـوس چـون بـود و دارم هـمچنان
آمـدم در دل اسـاس عشـق مـحکم هـمچنان
با غمت جان بلا فرسوده همدم همچنان

د : **ساقی نامه** «۱۱۴ پ ـ ۱۱۹ پ»

آغاز :

تعالی الله ای مجلس‌آرای حور　　فرح‌بخش جان از شراب طهور
لک الحمد ای نشأه بخش بقا　　که دادی می عشق ساقی به ما

هـ : **قطعات و رباعیات** «۱۱۹ پ ـ ۱۲۴ پ»

آغاز :

خوش آن گروه موالی که کاتب تقدیر　　به صفحهٔ دلشان مهر اهل‌بیت نـوشت
ز کـار سـنّی گـم کـرده راه حیرانـم　　که بهر خاطر عمر چرا بهشت بـهشت

انجام :

خواهی که رسد ز غیب امداد علی　　اوراد نـماز خـویش کـن نـادعلی
چون صبح ز مهر مرتضی میزن دم　　تا هست نفس مباش بی یاد عـلی

ـ برگ‌های ۱۲۵ تا آخر نسخه سفید است.

نستعلیق؛ میرهاشم تبریزی، ۲۶ شعبان ۱۰۶۲؛ تمام صفحات جداول مذهب مرصع؛ چند برگ از اوّل و آخر نسخه وصالی شده؛ در آغاز نسخه شرح حال شاعر به نقل از تذکرهٔ تحفهٔ سامی و هفت اقلیم امین رازی؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۳۷ برگ؛ ۱۰×۱۹ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۲۱۳].

﴿ ۱۴۲۱۲ ﴾

دیوان اسرار **(فارسی)**

از : حاج ملّا هادی بن مهدی سبزواری متخلص به اسرار (۱۲۹۹ ق)

به شمارهٔ [۱۳۳۷۳] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر بوده و این بخش‌ها را شامل است :

الف : دیباچهٔ فرصت بن بهجت شیرازی

این دیباچه را فرصت در روز شنبه ۱۵ جمادی‌الآخر ۱۳۰۱ به نام ناصرالدین شاه قاجار نگاشته است. او در این دیباچه شرح حال و تألیفات ملّا هادی سبزواری را ذکر نموده است و در آن اظهار نموده که چهار تن از شاگردان اسرار، از شدّت غلبهٔ عشق و جذبه، دچار عارضهٔ جنون گردیده و از دنیا رفته‌اند.

آغاز دیباچه : «ستایش و سپاس برتر از قیاس حکیمی را که عادل و بیعدیل است و هر مهدی را هادی و دلیل موجودی که اعیان ممکنات را از سرحدّ عدم به دارالملک وجود متوجّه ساخت».

ب : **غزلیات** به ترتیب حروف تهجی

ج : **قطعاتی در ترجیع** و چند رباعی

د : **ساقی نامه** با این مطلع :

دگرباره افتاده شوری به سر   به جانم شده آتش شعله‌ور

ه: **مناجات** و چند قطعه شعر.

نستعلیق؛ بی‌کا، ربیع‌الثانی ۱۳۰۶ (این نسخه را علی‌رضا الحسینی برای احتشام‌الدوله سلطان اویس میرزا حاکم فارس استکتاب نموده است)؛ بعضی از کلمات شنگرف، تمام صفحات جداول زرین و لاجوردی و محرر؛ در پشت طبلهٔ اوّل عکسی نقاشی شده از تصویر ملّا هادی سبزواری چسبانده شده؛ جلد : تیماج، سرخ.

۹۷ برگ؛ ۱۴×۲۲ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۷۲۱۲].

﴿ ۱۴۲۱۳ ﴾

این شماره سند است و در فهرست اسناد معرفی خواهد شد.

﴿ ۱۴۲۱۴ ﴾

مجموعه

۱ ـ دیوان خاقان قاجار

(فارسی)

از : فتحعلی شاه قاجار فرزند جهان‌سوز شاه (۱۲۵۰ ق)

دیوان اشعار فتحعلی شاه قاجار است که به «خاقان» تخلص می‌کند.

[مجلس ۲/۲۱۵؛ دانشگاه ۱۲/۲۷۵۴؛ الذریعه ۹/ ۲۸۰؛ منزوی ۳/ ۲۳۰۶؛مشار،فارسی ۲/ ۲۲۹۷].

نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : قصاید با دیباچه‌ای به نثر

آغاز دیباچه : «ناظم العوالم بدیع المناظم احتبس الهوا و احترس العما و اتکأ علیه».

آغاز قصاید :

چشمت ز سحر جادوی بابل نشان دهد   زلفت نشـان ز سنبل باغ جنان دهد

تیر کرشمه‌ات همه دم خون به دل کند   لعـل لبت تـوان بـه تـن نـاتوان دهد

ب : غزلیات به ترتیب حروف تهجی با دیباچه‌ای به نثر «۱۶ ر ـ ۹۲ پ»

آغاز دیباچه : «مطلع هر کلام براعت نظام نام ناظمی سزد که ابیات موزون بروج».

آغاز غزلیات :

از مـهر روی گـلرخـان در سینه دارم خـارها
آتش به جان و دل زنند این آتشین رخسارها
بـر روی مـا ای بـاغبان بگشا در گـلزارهـا
تا کی به حسـرت بـنگریم از رخنهٔ دیـوارهـا

ج : ابیات متفرقه و قطعات و خاتمهٔ دیوان به نثر.

انجام خاتمه : «آغاز و انجام این نامهٔ همایون بر حسب ایجاد و تکوینش به ایجاب و تکلیف شاهنشاه جمجاه روح من یروح فداه به دیباچه و خاتمه موشح و مذیل افتاد».

۲ ـ دیوان دولت قاجار «۱۲۱ پ ـ ۳۳۲ پ» **(فارسی)**

از : محمّدعلی میرزا دولت قاجار فرزند فتحعلی شاه (۱۲۳۷ ق)

به شمارهٔ [۱۳۵۷۲] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : دیباچهٔ دیوان «۱۲۱ پ ـ ۱۲۶ پ»

آغاز : «مطلع و مقطع هر سخن نام نامی ناظمی را درخور است که به نظمی خجسته».

ب : قصاید «۱۲۶ ر ـ ۱۴۵ پ»

آغاز :

ای کتاب مستطاب ای فکرت شه را بیان   وی زبان وحی را بر اهل عـالم تـرجـمان

ج : غزلیات «۱۴۵ ر ـ ۲۵۲ ر»

آغاز :

مـحرم اسـرار جـانانیم مـا   باخبر از عـالم جـانیم مـا
تاج بخشان سـریر عـزتیم   وارث ملک سلیمانیم مـا

د : رباعیات «۲۵۲ ر ـ ۲۶۰ ر»

آغاز :

آن طرفه پسر راکه رخش چون ماه است   هرجا کـه رود دوصـد دلش هـمراه است

پرسند گر از تو نام نیکش دولت گو آخر اول کلام الله است

ه: مثنویات «۲۶۰ ر - ۳۰۴ پ»

آغاز: قاصد صبا

ای صبا ای پیک ارباب وفا ای دوای دردهای بی‌دوا

ای صبا ای سالک آگاه عشق ای صبا ای رهنمای راه عشق

و: مراثی «۳۰۴ پ - ۳۳۲ پ»

آغاز:

شد تازه باز ماتم سلطان کربلا گل‌های غم شکفت ز بستان کربلا

غیر از متاع غصه و غم اندرو نچید دست قضا گشاد چو دکان کربلا

انجام:

از ظلم قوم بی‌دین غلطان به خاک و خون بین

چون طفل اشک دولت طفلان کربلا را

یاربّ چه حشر دیگر گردد به پا به محشر

چون روز حشر پرسند دیوان کربلا را

نسخ؛ علی‌اکبر معلّم امیرزادگان عظام، شعبان ۱۲۹۶؛ عناوین شنگرف، تمام صفحات جداول زرین و مرصع و محرر، دو سوم اوراق از ابتدای نسخه زرافشان؛ در پشت طبلهٔ اوّل یک رباعی از ناصرالدین شاه به خط حسینقلی قاجار که در شب سه‌شنبه ۴ ذی‌قعدهٔ ۱۳۱۷ در قریهٔ جزدان نوشته است؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول گرهی.

۳۳۴ برگ؛ ۲۰×۳۱ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۲۱۵].

﴿ ۱۴۲۱۵ ﴾

سفینهٔ بحرالمحیط **(فارسی)**

از: محمّد خلیل الله غلام شیخن احمد شطاری[۱] (زنده در ۱۱۴۹ ق)

۱ـ خلیل‌الله غلام شیخن احمد فرزند شیخ فتح‌الله بن شیخ شهاب‌الدین بن شیخ اسماعیل بن شیخ ابراهیم ←

سفینه‌ای است به نظم و نثر فارسی که مؤلّف از آثار اندیش‌مندان و ادیبان جمع‌آوری نموده است. مؤلّف که اهل هند است این سفینه را در یک افتتاح و دو دفتر و یک اختتام، مجموعاً در شش جلد قرار داده است، بدین ترتیب :

افتتاح : شامل یک جلد

دفتر اوّل : شامل کلام منثور در دو زورق هر زورق در یک جلد

دفتر دوم : شامل کلام منظوم در دو زورق هر زورق در یک جلد

اختتام : در یک جلد.

نسخهٔ حاضر دفتر اوّل سفینه را در دو زورق شامل است و مندرجات آن عبارت‌اند از :

۱ ـ **فهرست مطالب** زورق اوّل و دوم «۱ ر ـ ۹ پ» و «۱۲ ر ـ ۲۹ ر»

۲ ـ **دیباچه سفینه** «۹ پ ـ ۱۱ پ»

آغاز :

«ای نام تو سردفتر اطفال دبستان — بی یاد تو ناگشته زبان کام عجم را
یاد تو به بالغ خردان شمع شبستان — هر چند ندانند کلام عربستان

... الحمد لولیه و الصلوة لنبیه و الآل تقیه و الصحب نقیّه مرفوع ضمیر خورشید تنویر و معروض خاطر معانی تصویر آنکه این سفینه مونس دیرینهٔ جامع اوراق است».

۳ ـ **دیباچهٔ مجموعه شمع انجمن آرا** «۳۰ ر» **(فارسی)**

از : مؤلّف همین سفینه

مؤلّف، کتاب شمع انجمن‌آرا را بعد از سفینهٔ حاضر در سال ۱۱۴۹ ق تألیف نموده است.

آغاز :

«معاشران گره از زلف یار باز کنید — شب وصال بدین حیله‌اش دراز کنید

تفسیر کریمه کلّ یوم هو فی شأن سلسلهٔ جمعیّت دل‌های پریشان سلمای خاطر مفتون

→ حارثی یمنی، مؤلّف از معاصران عبدالقادر بیدل دهلوی (متوفای ۱۱۳۳ ق) بوده است.

لیلای دل مجنون».

۴ ـ دیباچهٔ بیاض «۳۰ پ ـ ۳۱ پ»

از : عبدالقادر بن عبدالخالق بیدل لاهوری (۱۱۳۳ ق)

آغاز : «سجود اندیشی جبین قلم به نگارش حمد واحدی که...».

۵ ـ دیباچهٔ محیط اعظم[1] عبدالقادر بیدل «۳۳ ر ـ ۳۵ ر»

از : ؟

آغاز : «حمد نشاء آفرینی که میخانهٔ حقیقت انسان را از نشأ کرمنا بنی‌آدم علو مفاخرت بخشید».

۶ ـ دیباچهٔ بیاض «۳۶ پ ـ ۳۷ ر»

از : ؟

نسخهٔ دیگری از این دیباچه در شمارهٔ [۱۳۴۴۳/۴۱] معرفی گردید. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۷ ـ مقدّمهٔ بهارستان جنون[2] بیدل «۳۷ پ ـ ۳۸ پ»

۸ ـ **خطبه‌ای** که شیخ محمّدعلی لاهوری فرزند شیخ مرادعلی ملتانی امانت خانی به درخواست صاحب جنگ به خط خودش در سال ۱۱۲۱ نوشته است «۳۹ ر ـ ۳۹ پ»

۹ ـ **رقعهٔ** خان والا شأن «۴۰ ر» رقعهٔ مبارک‌باد و رقعهٔ سفارش عزیزی «۴۱ پ»

۱۰ـ **منتخب** تاریخ لب‌اللباب خوافی خانی در حالات عالم‌گیر پادشاه «۴۱ ر ـ ۴۴ ر»

۱۱ ـ **قطعه‌ای** از اقبالنامهٔ جهانگیری «۴۵ پ»

۱۲ـ **رقعهٔ** محمّد هدایت علی که به‌دستور غلام قادربیگ نوشته‌است «۴۶ ر ـ ۴۶ پ»

۱ـ محیط اعظم ساقی نامه بیدل دهلوی است که در شمارهٔ [۱۳۴۴۶/۵] معرفی گردید.

۲ـ بهارستان جنون مجموعه‌ای از نامه‌های بیدل دهلوی است که در فهرست نسخه‌های خطی فارسی، منزوی ۲۰۹۷/۳ با عنوان «جنون بهاریه» معرفی شده است.

۱۳ ـ منشآت بیدل[1] «متن ۴۷ ر ـ ۵۷ پ»

از : عبدالقادر بن عبدالخالق بیدل دهلوی (۱۱۳۳ ق)

آغاز : «... هستی نقد انفاسیست که بی‌توقف از گنج خانه».

۱۴ ـ تمهیدات عالمگیرنامه «حاشیهٔ ۴۷ ر ـ ۵۰ ر»

آغاز : «تمهید در ذکر بدایع وقایع هنگام توجّه موکب گیتی ستان...».

۱۵ ـ حکایتی از چهار عنصر بیدل دهلوی «۵۸ ر»

۱۶ ـ تهنیت نامهٔ عید سعید فطر «۵۹ ر ـ ۵۹ پ»

۱۷ ـ تعریف‌نامهٔ فیل و مبارک‌باد عید به نام ذوالفقارخان بهادر نصرت جنگ عالمگیری «۵۹ پ»

۱۸ ـ منتخباتی از اقبالنامهٔ جهانگیری «۶۰ ر ـ ۶۱ ر»

۱۹ـ وقایع حیدرآباد = وقایع نعمت‌خانی «حاشیهٔ ۶۲ر و متن وحاشیهٔ ۶۲پ ـ ۷۰پ»

از : دانش‌مندخان نعمت خان عالی نورالدین محمّد شیرازی (۱۱۲۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۹۵۸] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲۰ ـ مرآت العالم (منتخب) «متن ۶۳ ر ـ ۶۸ پ» **(تاریخ ـ فارسی)**

از : بختاورخان محمّد سهارنپوری (قرن ۱۱ ق)

[منزوی ۶/۴۲۰۰؛ فهرستوارهٔ منزوی ۱/۶۵۵].

در نسخهٔ حاضر بخش کوتاهی از این کتاب شامل ذکر تألیفات بختاورخان موجود است.

۲۱ ـ نثرهای متفرقه «۷۱ ر»

۲۲ ـ چند رقعهٔ بی‌نقطه «۷۱ پ»

۲۳ ـ چهار رقعهٔ بی‌نقطه «۷۲ ر ـ ۷۲ پ» **(فارسی)**

از : عبدالقادر بیدل دهلوی (۱۱۳۳ ق)

۱ـ با عنوان «منشآت میرزا عبدالقادر بیدل سلمه الله تعالی».

آغاز: «طراح معمورهٔ حرم دلها هادم اساس حرص و هوا».

۲۴ ـ منشآت متفرقه «۷۳ ر ـ ۷۴ پ»

۲۵ ـ منشآت منیر لاهوری «۷۵ ر ـ ۷۸ ر» **(فارسی)**

از: ابوالبرکات منیر لاهوری ملتانی (۱۰۵۴ ق)

۲۶ ـ اسامی اسب‌ها و فیل‌ها و توپ و تفنگ «حاشیهٔ ۷۵ ر ـ ۷۶ پ»

۲۷ ـ مناظرهٔ تیغ (شمشیر) و قلم «۷۹ ر ـ ۸۱ پ»

از: ابوالبرکات منیر لاهوری ملتانی (۱۰۵۴ ق)

به شمارهٔ [۱۴۱۶۹/۳] مراجعه شود.

۲۸ ـ منشآت متفرقه «۸۲ ر»

۲۹ ـ مناظرهٔ شیخ فیروز و ملّا شیدا در ۱۰۲۴ «حاشیهٔ ۸۲ پ ـ ۸۳ پ»

۳۰ ـ رقعهٔ محمّدقلی سلیم به یکی از دوستان برای سیر باغ «۸۲ پ»

۳۱ ـ مناظرهٔ ملّا فیروز در خانه طالبای آملی در ۱۰۲۹ «حاشیهٔ ۸۳ پ ـ ۸۴ ر»

۳۲ ـ چند رقعه از شاهان هند «۸۳ ر ـ ۸۴ پ»

۳۳ ـ منشآت متفرقه «۸۵ ر ـ ۸۹ پ»

۳۴ ـ رقعات محمّد فایق خان مرحوم «۹۰ ر ـ ۹۴ ر»

۳۵ ـ رقعات محمّدهاشم پورباشی «حاشیهٔ ۹۰ ر ـ ۹۱ ر»

۳۶ ـ رقعات قزلباش خان امید «۹۵ ر ـ ۹۶ ر»

۳۷ ـ دیباچهٔ مرقع از معینی «۱۰۰ ر» **(فارسی)**

آغاز: «زینت سرلوح کتاب کریم آرایش کارنامهٔ دانش و زیب کارخانهٔ بینش ستایش صانع مصوریست».

۳۸ ـ منشآت محمّد طاهر «۱۰۰ پ ـ ۱۲۱ پ» تحریر در برهانپور ۱۱۲۵.

از: محمّدطاهر متخلص به کامل

آغاز: «بسمله نحمده و علی رسول و آله التسلیم... این سفینه محیط بحور معانی و

دفینه گنجور آسمانیست».

۳۹ـ دیباچهٔ نورس «حاشیهٔ ۱۰۰ پ ـ ۱۱۰ ر» **(فارسی)**

از : نورالدین محمّد ظهوری ترشیزی (۱۰۲۴ ق)

به شمارهٔ [۱۴۲۰۹/۲۳] مراجعه شود.

۴۰ـ دیباچهٔ گلزار ابراهیم و دیباچهٔ خوان‌خلیل«حاشیهٔ ۱۱۰پ ـ ۱۲۶پ» **(فارسی)**

از : مؤلّف پیشین

به شمارهٔ [۱۴۰۴۱] مراجعه شود.

۴۱ـ رقعه‌های متفرقه «متن و حاشیهٔ ۱۲۶ ر ـ ۱۳۱ ر» و «حواشی ۱۳۱ پ ـ ۱۳۲ ر»

۴۲ـ تعریف کشمیر = وصف کشمیر «۱۳۰ پ ـ ۱۳۳ پ» **(فارسی)**

از : ملّا طغری مشهدی (قرن ۱۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۴۳/۷] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۴۳ـ منشآت طغرا «حاشیهٔ ۱۳۴ ر ـ ۱۴۲ ر» **(فارسی)**

از : مؤلّف پیشین

به شمارهٔ [۱۳۴۷۰] مراجعه شود.

۴۴ـ وصف لاهور «۱۳۴ ر ـ ۱۳۶ پ» **(فارسی)**

از : میرکاظم فرزند خان

آغاز:«هزاران هزار سپاس بزرگ و ستایش‌سترگ نثار بارگاه‌حکیم‌ذوالکمال و قادر».

۴۵ـ منشآت متفرقه «۱۳۷ ر ـ ۱۵۲ پ»

۴۶ـ منشآت علوی «حاشیهٔ اوّل برگ‌های ۱۴۳ ر ـ ۱۴۹ ر»

از : میرمحمّدباقر علوی

۴۷ـ فتح‌نامهٔ منظوم قلعهٔ کهلنه در ۱۰۷۰ ق که مؤلّف سفینه، خود ناظر آن بوده است «حاشیهٔ بیرونی برگ‌های ۱۴۳ پ ـ ۱۵۱ ر»

۴۸ـ معیار الادراک «۱۵۰ ر ـ ۱۵۲ پ»

از : ملّا طغری مشهدی (قرن ۱۱ ق)

دیباچه‌ای است که طغرا بر دیوان حافظ نوشته است.

آغاز : «حمد بیحد و ثنای بیعد و سپاس خداوندی را که جمیع دیوان حافظان اوراق».

۴۹ ـ ابواب الجنان «۱۵۳ ر ـ ۱۶۳ پ» **(اخلاق ـ فارسی)**

از : میرزا رفیع‌الدین محمّد بن فتح‌الله واعظ قزوینی (۱۰۸۹ ق)

[مجلس ۳۷۴/۲۵، ش ۷۳۹۰]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۵۰ ـ منشآت میرزا جلالا «۱۶۶ ر ـ ۱۸۱ پ»

از : میرزا جلال بن میرزا مؤمن شهرستانی متخلص به اسیر (۱۰۴۹ ق)

به شمارهٔ [۱۴۲۰۹/۴] مراجعه شود.

آغاز : «یگانه ایزد سخن آفرینی و برآرندهٔ برین را به کدام نام آفرین خوانی برم».

۵۱ ـ دیباچهٔ چمن سخن «۱۸۲ پ ـ ۱۸۷ ر»

از : ملّا ظهیرای تفرشی (قرن ۱۱ ق)

به شمارهٔ [۱۴۱۴۸/۱۰] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۵۲ ـ فتح‌نامهٔ شیروان «۱۸۲ پ ـ ۱۸۴ پ» **(فارسی)**

این فتح‌نامه از سوی شاه عباس کبیر در سال ۱۰۱۴ ق در هنگام فتح شیروان نوشته شده است. در مقدّمهٔ آن آمده که شاه عباس در سال ۱۰۱۴ به تبریز رفته و از آن‌جا به اردبیل به زیارت شیخ صفی و پس از آن در اهر به زیارت مزار شیخ شهاب‌الدین اهری رفته، پس از آن به شیروان لشکر کشیده و آن را فتح نموده است.

۵۳ ـ منشآت آقاحسین خوانساری «۱۸۷ ر ـ ۱۹۹ پ» **(فارسی)**

از : آقا حسین بن جمال‌الدین محمّد خوانساری (۱۰۹۹ ق)

چند رقعه و منشآت از آقا حسین خوانساری که در موضوعات گوناگون انشاء نموده است بدین ترتیب :

الف : وقفنامه «۱۸۷ ر ـ ۱۹۱ ر»

وقفنامه‌ای است که خوانساری برای موقوفات رضی‌الدین محمّد، که املاکی را برای آستان مقدّس امام رضاعليه‌السلام وقف نموده، انشاء کرده است.

آغاز: «آب و رنگ گلستان سخن‌پردازی و گلگون بهارستان معنی طرازی».

ب: دیباچهٔ بیاض شاه عباس «۱۹۱ ر ـ ۱۹۳ ر»

به شمارهٔ [۱۳۴۳۳/۸۵] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

ج: منشآت متفرقه «۱۹۳ ر ـ ۲۰۰ ر»

آغاز: «تعالی الله زهی ایزد بی‌همال و یگانهٔ بی‌شبیه و مثال».

۵۴ ـ منشآت متفرقه «۲۰۰ ر ـ ۲۰۱ پ»

۵۵ ـ تعریف اصفهان «حاشیهٔ ۱۹۲ ر ـ ۱۹۶ ر» **(فارسی)**

از: ؟

آغاز: «چه گویم از صفای صفهان و نزهت این ساحت خیرنشان».

۵۶ ـ کیفیت بنای تبریز «حاشیهٔ ۱۹۶ پ ـ ۱۹۷ پ» **(فارسی)**

آغاز: «تبریز معظم‌ترین شهرهای آذربایجان و بلکه تمام ایران است».

۵۷ ـ مطایبات و لطایف «۲۰۲ ر ـ ۲۰۹ پ»

ـ برگ‌های ۲۱۰ تا ۲۱۳ سفید است.

۵۸ ـ چند دیباچه بیاض «۲۱۴ ر ـ ۲۱۷ ر»

۵۹ ـ دستورالعمل شیخ ابوالفضل در باب عمل و معاش حکام و عمال ممالک محروسه با سایر خلایق «۲۱۸ ر ـ ۲۲۰ پ»

۶۰ ـ مکتوب محمّدصادق خوصیتی برای ترکتازخان خوصیتی تصنیف نعمت‌خان عالی «۲۲۱ پ ـ ۲۲۳ پ»

۶۱ ـ قدغن شراب «حاشیهٔ ۲۲۴ ر ـ ۲۲۵ ر»

از: محمّدعلی بن صائب تبریزی (بعد از ۱۰۸۰ ق)

رقعه‌ای است از میرزا صائب در ترک شراب و تعریف تنباکو

این رقعه غیر از «قدغن شراب» از همین شاعر است که در شمارهٔ [۱۴۱۸۳/۲۴] معرفی گردید.

آغاز:

«شستم لب پیاله ز آب شراب تلخ　　　کردم بدود تلخ قناعت ز آب تلخ

روزهاست که این پروازده دودمان آفرینش».

۶۲ ـ مکاتبات علامی = انشای ابوالفضل «۲۲۴ ر ـ ۲۶۹ ر»　　　**(فارسی)**

از: ابوالفضل علامی بن مبارک (۱۰۱۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۸۳۶] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر دفتر دوم مکاتبات را شامل است.

۶۳ ـ منشآت نصیرای همدانی «حاشیهٔ ۲۲۶ پ ـ ۲۳۴ پ»　　　**(فارسی)**

از: خواجه نصیرالدین بن مسعود همدانی، نصیرای همدانی (۱۰۳۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۶۷/۱] مراجعه شود.

۶۴ ـ ممتازنامه «حاشیهٔ ۲۳۱ پ ـ ۲۴۹ پ»　　　**(تاریخ ـ فارسی)**

از: ؟

شرح حال «ارجمند بانو» ملقب به ممتازمحل و تاج‌محل و تاج‌بی‌بی، همسر شاه جهان (۱۰۳۷ ـ ۱۰۶۷ ق) پادشاه هند است. این زن که مورد علاقهٔ شاه بود در چهاردهمین وضع حمل خود در سال ۱۰۴۰ ق در شهر برهانپور فوت نمود و شاه در مدّت ۲۲ سال بارگاه مجللی در شهر آگره بنا نمود که یکی از شاهکارهای معماری مسلمانان است و هم‌اکنون در همین شهر به نام مقبرهٔ تاج محل معروف و مشهور است. شاه جهان نیز در همین مقبره مدفون است.

لازم به یادآوری است که جدّ «ارجمند بانو»، میرزا غیاث بیک ملقب به اعتمادالدوله فرزند خواجه محمّد شریف در عهد صفویه از دولت‌مردان نامی ایران بود و به هند مسافرت کرد. دختر وی «مهرالنساء» ملقب به نور جهان به همسری جهانگیرشاه درآمد و او پسرش را به صدراعظمی جهانگیرشاه منصوب کرد و به همین دلیل به اعتمادالدوله

شهرت یافت. اعتمادالدوله فرزندی داشت به نام آصف‌خان که ارجمند بانو دختر همین آصف خان است.

خاندان اعتمادالدوله در هند در نزد سلاطین گورکانی جهانگیرشاه (۱۰۱۴ ـ ۱۰۳۷ ق) شاه جهان، اکبرشاه و... مناصب مهمی را عهده‌دار بوده‌اند. مقبرهٔ خانوادگی اعتمادالدوله در شهر آگره به فاصله کمی از مقبرهٔ تاج محل واقع شده که در آن هشت نفر از این خاندان (اعتمادالدوله و همسرش، دختر نورجهان به نام لادی بیکم، برادر اعتمادالدوله به نام میرزا سلام بیک، آصف خان و همسرش و دو نفر دیگر) مدفونند. این مقبره هم‌اکنون به نام «اعتمادالدوله» مشهور است.

برای اطلاع بیشتر به دایرةالمعارف تشیع مادهٔ «تاج محل» و «اعتمادالدوله» مراجعه شود.

آغاز: «شکر نعمت منعمی که مقیمان ساحت افلاک وظیفه...».

۶۵ ـ ماتمکده «۲۵۰ ر ـ ۲۵۶ پ» **(فارسی)**

از: ابوالبرکات منیر لاهوری ملتانی (۱۰۵۴ ق)

آغاز:

«این نامه که تار و پود نومیدی یافت   از پـنبهٔ داغ، رشته مسطر یافت

زهی صبحی که شام نومیدی را سرمشق ظلمت می‌داد».

۶۶ ـ نسب‌نامهٔ ابوالمظفر محیی‌الدین محمّد اورنگ زیب عالمگیر پادشاه «۲۶۹ پ» تحریر ۱۱۱۸ ق

۶۷ ـ منشآتی شامل نامه‌ها و رقعات کوتاه از ادبای عصر صاحب سفینه «۲۷۰ ر ـ ۲۹۷ پ»

۶۸ ـ حسن و دل = عقل و سلطنت «۲۹۸ ر ـ ۳۰۹ پ» **(عرفان ـ فارسی)**

از: مولا یحیی سیبک فتاحی نیشابوری (۸۵۲ ق)

[منزوی ۳۶۷۶/۵؛ الذریعة ۱۶/۷؛ کشف الظنون ۶۶۶/۱؛ دانشگاه ۱۴۱۸/۹].

نسخهٔ حاضر هر دو دفتر را شامل است.

آغاز:«چنین‌گوید مخترع این حکایت و متتبع این روایت که در شهر یونان پادشاهی».

۶۹ـ حسن و عشق = تزویج‌العشق و الحسن«حاشیهٔ ۲۹۸ر-۳۰۷پ»**(عرفان ـ فارسی)**

از : دانشمندخان میرزا محمّدخان نعمت خان عالی شیرازی (۱۱۲۱ ق)

[منزوی ۳۶۷۷/۵؛ الذریعه ۱۷/۷].

آغاز :

«حدیث عشق شد زیب بیانم — چو شمع افتاد آتش در زبانم

عرایس ابکار معانی را با... الفاظ روشن بیانی برین گونه عقد مواصلت».

۷۰ ـ طوطی‌نامه «۳۱۰ ر ـ ۳۲۵ ر» **(افسانه ـ فارسی)**

از : ابوالفضل بن مبارک علامی (۱۰۱۱ ق)

منتخبی است از «طوطی نامهٔ» ضیاءالدین نخشبی که در شمارهٔ [۱۳۹۱۲] معرفی گردید.

[منزوی ۳۷۲۹/۵ که نسخه‌ای از این کتاب را در موزهٔ بریتانیا ش ۱۰۵۸۹ (فهرست ریو ۷۵۴/۲) معرفی نموده است].

آغاز : «بعد حمد سپاس خداوند زمین وزمان و ستایش دادار جان و تن‌آفرین که طوطی این باغ».

۷۱ ـ **سند تولیت** روضهٔ حضرت قدسیه بیک مصاحبهٔ مریم زمان که به سیّد صفدر علی خان حسینی موسوی صفوی متخلص به ضیا تفویض شده است، انشای تولیت در قلعهٔ امتیاز کدادولی در ۱۷ جمادی‌الثانی ۱۱۹۳ صورت گرفته است «۳۲۶ ر»

۷۲ ـ دلهٔ محتاله «۳۲۶ ر ـ ۳۳۳ پ» **(داستان ـ فارسی)**

از : ؟

به شمارهٔ [۱۳۹۳۹/۱] مراجعه شود.

مؤلّف سفینه طی یادداشتی که در حاشیهٔ برگ [۳۲۶ پ] نوشته اظهار نموده، ابوالمعالی

نامی در بلدهٔ پیشاور از نواحی کابل، بیاضی در سال ۱۰۴۵ ق ترتیب داده بود. چون آن جنگ در برهانپور به دست وی رسید او این بخش (دلهٔ محتاله) را از آن بیاض جدا نموده و به سفینهٔ حاضر الحاق کرده است.

۷۳ ـ قصهٔ مکر زنان «۳۳۴ پ ـ ۳۴۸ ر» **(فارسی)**

از : ؟

آغاز : «گذر مهتر عیسی در گورستان افتاد دید مردی نزدیک گوری نشسته».

این بخش به خط ملّا یعقوب است که در سال ۱۱۰۰ در بلدهٔ لاهور آن را به صاحب سفینه داده است. ملّا یعقوب از شاگردان ملّا مهرعلی مرحوم است.

۷۴ ـ مطالبی شامل پندهایی از عارفان و یک وصیت‌نامه، به نقل از بیاض گنج باد آورد تألیف شیخ نورالله لاهوری نوادهٔ شیخ محمّد جمیل حیدر که صاحب سفینه در سال ۱۱۱۱ در اورنگ آباد از روی آن نقل نموده است «حاشیهٔ ۳۳۵ ر ـ ۳۳۹ ر»

۷۵ ـ توزک تیموری «۳۳۹ ر ـ ۳۴۲ ر» **(فلسفهٔ عملی ـ فارسی)**

منسوب به : امیر تیمور گرگانی

[مجلس ۷۶/۲۵، ش ۷۰۶۵] در نسخهٔ حاضر عنوان رساله «هفت دستورالعمل تیمور» ذکر شده است.

۷۶ـ مطالبی شامل : تعداد حروف تهجی در قرآن، مناجات خواجه عبدالله انصاری، اسامی و عرض و طول بحار سبعه محیطه، تقسیم هفت اقلیم و اسامی شهرهای هر اقلیم، اسامی منازل قمر از شرح ابیات کتاب قران سعدین امیرخسرو دهلوی «حاشیهٔ ۳۴۲ پ ـ۳۴۷ پ»

۷۷ ـ شرح حال مؤلّف سفینه «حاشیهٔ ۳۴۸ ر»

مؤلّف در آن گوید که غیر از این سفینه، جنگ دیگری از دست‌خط‌های علما ترتیب داده که به «قابوس وسیط» موسوم است.

۷۸ ـ کلیات سعدی «۳۴۹ ر ـ ۳۶۸ پ»

از : مصلح‌الدین سعدی شیرازی (۶۹۱ یا ۶۹۴ ق)

[مجلس ۲۵۷/۶۶، ش ۷۷۷۳]. نسخهٔ حاضر بخش‌هایی از کلیات (مطایبات، مقطعات، مضحکات و رباعیات) را شامل است.

آغاز نسخه :

تو نه آن صورتی که بی‌رویت — متصور شود شکیبایی
من ز دست تو خویشتن بکشم — تا تو دستی به خون بیالایی

انجام نسخه :

گفتم که دگر چشم به دلبر نکنم — صوفی شوم و گوش به منکر نکنم
دیدم که خلاف طبع موزون منست — توبه کردم که توبه دیگر نکنم

شکسته نستعلیق و نسخ؛ رسالهٔ سی و نهم محمّد، ۱۱۵۴ در سیکاکل، رسالهٔ چهل و سوم ۱۱۱۰، رسالهٔ چهل و چهارم شیخ نور محمّد، بی‌تا، رسالهٔ چهل و نهم ذی‌قعدهٔ ۱۱۳۶، رسالهٔ پنجاه و نهم فیض علی خان بهادر بهادر جنگ، رسالهٔ شصت و هفتم محمّد اکرم مجنون ۱۱۱۵، رسالهٔ شصت و نهم محمّد منصور ۱۱۳۳ در شهر اورنگ‌آباد، رسالهٔ هفتاد و یکم ۱۹ صفر ۱۰۹۳؛ رسالهٔ هفتاد و هشتم بی‌کا، قرن دهم این رساله بعداً به سفینه ملحق شده است؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی و سبز، تمام صفحات جداول مرصع محرر و چند برگ از اوّل نسخه جدول زرین، مطالب در متن و حاشیه تحریر شده؛ نسخه کرم‌خوردگی دارد و ترمیم شده؛ رسالهٔ هفتاد و هشتم (کلیات سعدی): عناوین زرین و لاجوردی و شنگرف، تمام صفحات جداول مذهب مرصع و در داخل آنها جداول مشکی که مطالب در آنها تحریر شده، زمینهٔ اوراق با نقوش زرین تزیین گردیده؛ جلد : گالینگور، سبز، عطف و گوشه تیماج مشکی.

۳۸۶ برگ؛ ۲۱×۳۰/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۰۷۷].

﴿ ۱۴۲۱۶ ﴾

کتابچهٔ جمع و خرج علی‌بخش میرزا در سال ۱۲۹۹ ق (فارسی)

عنوان رساله در اوّل آن چنین ذکر شده : «کتابچهٔ جمع و خرج حبیب مبارک سرکاری

ابواب جمعی نواب علی بخش میرزا پیش خدمت مبارک در سال ۱۲۹۹ ق)».

علی بخش میرزا پیش‌خدمت خاصهٔ مظفرالدین میرزا ولیعهد شاه قاجار بوده و در این کتابچه صورت جمع و خرج وی معین شده است. در آغاز این کتابچه فرمانی از مظفرالدین شاه نوشته شده مبنی بر این که علی بخش اسناد خرج خود را تحویل کارگزاران دولتی نموده تا خط نسخ و بطلان بر آن‌ها کشیده شود و برای حین ضرورت نگه‌داری شوند و بعد از آن کتابچهٔ حاضر را مبنای سند خرج و مفاصا حساب خود قرار دهد. در پایان این فرمان مهر مظفرالدین شاه موجود است.

سیاق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در اوّل نسخه دستور مظفرالدین شاه در مورد به اجرا گذاشتن این دستورالعمل با مهر مربعی بزرگ به سجع «منشور حکمرانی بگرفت زیب و آئین، از خاتم ولیعهد سلطان مظفرالدین» و دو مهر بیضوی «فضل الله الحسنی الحسینی» و «محمّد شفیع ۱۲۷۸»؛ در پایین تمام صفحات مهر بیضوی «صدیق‌الدوله ۱۲۹۱»، دو برگ آخر سفید مانده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، عطف و حاشیه تیماج سبز.

۲۰ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۲۱۹].

﴿ ۱۴۲۱۷ ﴾

فقه مالکی[۱] **(عربی)**

از: ؟

شرحی است مفصل بر کتابی در فقه مالکیه، این شرح با عناوین «قوله ـ قوله» و به صورت استدلالی برگزار شده است. در این شرح از شیخ ابومحمّد بن ابی‌زید یمنی، قاضی ابن سهل، ابن بشیر، کتاب مدونه و موطأ مالک بن انس مطالبی نقل شده است.

نسخهٔ حاضر از «کتاب الصید» تا آخر «کتاب الایلا» را شامل است.

۱ـ از توضیحی که در فهارس (خاصه فهرست خدیوی مصر) دربارهٔ تذکرهٔ اولی‌الالباب فی شرح التفریع ابن جلاب آورده‌اند به نظر می‌رسد کتاب حاضر باید همان کتاب باشد. التفریع فقه مالکی از ابن الجلاب است و نام شارح آن معلوم نیست.

آغاز نسخه: «کتاب الصید، قوله الصید هذه اللفظة تطلق بالاشتراک علی فعل الصاید یقال منه صاد یصید و یصاد صیداً ای اصطاد و تطلق ایضا علی الصید نفسه».

آغاز کتاب النکاح: «هذه اللفظة مستعملة عرفاً في العقد علی المرأة و قلّ ما تستعمل فی... مراداً بها الوطی و تستعمل فی الشرع و اللغة فی الوجهین».

انجام نسخه: «اجلته اربعة اشهر و لا رجعة قبل العتق و من یأجل شهران ثم عتق... عند تمام الشهر... و لم یرد الراجل الحیّ و بالله سبحانه التوفیق».

خط مغربی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین مشکی، در حاشیه تصحیح شده، با حواشی به امضاء «الشیخ» و «السیّد»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج، مجدول، لولادار.

۲۶۱ برگ؛ ۲۰×۲۷/۵ سانتی متر؛ ۲۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۲۲۱].

﴿ ۱۴۲۱۸ ﴾

کتابچهٔ دستورالعمل خالصجات آذربایجان

کتابچه‌ای است شامل دستورالعمل جمع و خرج خالصجات آذربایجان در سال‌های ۱۳۲۰ بارس‌ئیل تا ۱۳۲۶ پیچی‌ئیل ابواب جمعی ناصرالسلطنه و سال ۱۳۲۷ ق که ابواب جمعی مخبرالسلطنه بوده است.

سیاق؛ چند برگ از نسخه سفید مانده؛ جلد: تیماج دورو، مشکی، عطف و حاشیه تیماج سبز، مجدول.

۷۱ برگ؛ ۲۱×۳۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۶۰۷].

﴿ ۱۴۲۱۹ ﴾

کلیات سحابی استرآبادی (شعر ـ فارسی)

از: مولانا سحابی استرآبادی مقیم نجف (۱۰۱۰ یا ۱۰۱۶ ق)

کلیات اشعار شاعر است با تخلص سحابی، نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است:

۱ ـ مثنوی «۱ پ ـ ۱۸ ر»

[مجلس ۴۵۲/۳؛ منزوی ۳۱۲۴/۵].

آغاز:

در جـهانند مشـتی خام طبع — کـید خـود را نـهاده نـام ورع
هر یک از دیگریست ضایع‌تر — پـی اسـمی کـه هست شـایع‌تر

انجام:

عــاشقان را از آن تـمیزی نـیست — که همه هیچ و عشوه چیزی نیست
او مـــنزه ســـوای او هـــمه چـیز — هــالک ایـنجا چـه مـی‌کند تـمیز

۲ ـ عروةالوثقی «۱۹ پ ـ ۳۸ پ» **(عرفان ـ فارسی)**

رسالۀ کوتاه عرفانی است به نظم و نثر در چهار فصل.

[مجلس ۳۳۳/۳؛ منزوی ۱۲۷۹/۲؛ دانشگاه ۲۵۰۸/۱۲؛ رضوی ۵۵۲/۷].

آغاز:

بسم الله الرحـمن الرحیم — تیر شهابست بدیو رجیم

انجام: «بر دفع تعرض فضولی قادر، درهم چند از مخزن قرآن شمردیم و به خازن ان علینا بیانه سپردیم».

۳ ـ رباعیات به ترتیب حروف تهجی «۳۸ پ ـ ۴۹۰ پ»

آغاز:

المـــنت للّـــه کـــه بـــانعام خـدا — از خـــلق رمـــیدم و شـــدم رام خـــدا
هر کس که سخن از آن و این می‌گوید — مــن مــی‌گویم نــام خــدا نــام خــدا

انجام:

در وجد خود او را طلب از هر چه کـنی — جفت و ولد و رفیق و هـمسر چـه کـنی
تــو کــوزۀ خـود پـر آب کـن ای تشنه — ایـن کـوزه تـهی کـوزۀ دیگـر چـه کـنی

۴ ـ مثنوی «۴۹۱ پ ـ ۵۰۴ پ»

نسخه‌ای دیگر از همان مثنوی بند الف است. آغاز و انجام این نسخه با آن برابر است.

۵ ـ رباعیات نامرتب «۵۰۵ پ ـ ۵۷۱ پ»

آغاز :

از خفّت جان و ثقل تن می‌سوزم وز شر خلاف این دو من می‌سوزم
در آتش دوزخم نسوزند که من در دوزخ خوی خویشتن می‌سوزم

انجام :

از ننگ وجود خویشتن منفعلم وز خواری و بیحاصلی خود خجلم
جز آه که سر می‌زند از جان و دلم یکبار نرست گلی از آب وگلم

نستعلیق؛ بی‌کا، پنج‌شنبه ۲۶ ذی‌حجهٔ ۱۰۴۱ پایان مثنوی [۱۸ ر]؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در برگ ۱۸ ر تاریخ فوت شاه عباس صفوی الموسوی الحسینی غازی بهادرخان سنه ۱۰۳۷ ذکر شده؛ جلد : تیماج، مشکی، ضربی، ترنج.

۵۷۱ برگ؛ ۱۳×۲۴ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۸۲].

﴿ ۱۴۲۲۰ ﴾

تحفةالابرار الملتقط من آثار الائمة الاطهار عليهم‌السلام (فقه ـ فارسی)

از : حجةالاسلام محمّدباقر بن محمّد نقی شفتی (۱۲۶۰ ق)

[وزیری یزد ۱۶۸/۱؛ فیضیه ۲۰/۲، ش ۷۶۹؛ مرعشی ۵۱/۲، ش ۴۴۸].

نسخهٔ حاضر بخشی از این کتاب (مباحث سجدهٔ سهو و تعقیبات نمازها) را شامل است.

آغاز نسخه : «در کیفیت این عبادت است بدان که اخبار در این باب مختلف است، حاصل اختلاف راجع است به پنج نحو اوّل آن است که امتثال حاصل می‌شود...».

انجام نسخه : «ختم کلام به ادعیهٔ مذکوره نمود اگر کسی تواند همهٔ آنچه مذکور شد تلاوت نماید... تلاوت بعضی نماید و در وقت دیگر تلاوت بعضی دیگر».

نستعلیق؛ به خط مؤلّف، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ در حاشیهٔ نسخه اصلاحاتی به خط مؤلف صورت گرفته است؛ جلد : تیماج، مشکی، مجدول.

۶۹ برگ؛ ۱۴×۲۰ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۸۵].

﴿ ۱۴۲۲۱ ﴾

کتاب الحجر (فقه ـ عربی)

از: شیخ جعفر بن خضر جناجی نجفی، کاشف الغطاء (۱۲۲۸ ق)

بخشی از یک رسالهٔ مفصل در فقه استدلالی است. نسخهٔ حاضر کتاب الحجر را شامل است و مؤلّف در اثنای آن بحث مبسوطی پیرامون ولایت فقیه و ولایت عدول مؤمنین ذکر نموده است. او در این بخش به کتاب غصب که قرار است بعد از این تألیف نماید حواله می‌دهد.

نسخهٔ حاضر مسودهٔ مؤلّف است و در لابه‌لای نسخه اوراقی سفید مانده و روی برخی عبارت‌ها اصلاحاتی صورت گرفته است.

در حاشیهٔ صفحهٔ اوّل نسخه نوشته شده: «کتاب اسرار الآیات از مرحوم وحید الدهر شیخ جعفر کبیر نجفی می‌باشد، نسخه اصل خط آن مرحوم است تا واضح باشد».

و در صفحهٔ آخر چنین نوشته شده: «عرض می‌شود این کتاب را بفرمایید کاتب مطابق قطع کتاب فقه طهارت با مرکب چاپ بنویسد ولی کاتبی باشد که خط او مناسب باشد. فقه طهارت که در یک مجلد... باید جلد کتاب اسرار الآیات... هرگاه کتابت و مقابله و ملاحظهٔ آن به دقت تمام شد آن را نیز تسلیم... که به طبع آورد».

کتاب مفصل فقهی کاشف الغطاء «کشف الغطاء عن خفیات مبهمات شریعة الغراء» نام دارد. او این کتاب را در سه فن (الفن الاوّل فیما یتعلّق ببیان الاصول الاسلامیة و العقاید الایمانیة الجعفریة، الفن الثانی فیما یتعلّق ببیان بعض المطالب الاصول الفرعیة، الفن الثالث فیما یتعلّق بالفروع الدینیة شامل چهار قسم: عبادات و عقود و ایقاعات و احکام) قرار داده است.

این کتاب ناتمام مانده و بخشی از آن که تألیف شده و به چاپ رسیده، دو فن اوّل و بخشی از فن سوم (کتاب طهارت تا آخر کفارات حج) را شامل است. نسخهٔ حاضر گویا

بخشی از ادامهٔ آن کتاب است.

آغاز : «کتاب الحجر الحجر مثلثا لغة کما صرح به جماعة هو المنع و التضییق و منه سمی الحرام حجراً لما فیه من المنع قال الله تعالی و یقولون حجراً محجورا ای حراماً محرماً و سمی العقل حجرا لانه یمنع صاحبه من ارتکاب القبیح و ما تضر عاقبته».

انجام : «مسئلة لا اشکال بل و لاخلاف ظاهرا فی انّ السفیه اذا حلف مثلاً علی فعل شیء... فلا یبعد القول بوجوب الکفارة المالیة علیه فی هذا الحال».

نسخ؛ به خط مؤلّف، بی‌تا؛ نشانی‌ها مشکی؛ بسیاری از عبارات خط خورده و حذف گردیده و یا تغییر داده شده؛ جلد : تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول گرهی.

۱۱۳ برگ؛ ۱۷×۲۲ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۳۸۶].

﴿ ۱۴۲۲۲ ﴾

هدایة الشیعه **(فقه ـ فارسی)**

از : آقامحمّد بن ابراهیم کلباسی اصفهانی (۱۲۹۲ ق)

رسالهٔ عملیهٔ فارسی است که مؤلّف آن را برای عمل مقلدین تنظیم نموده است. **[الذریعه ۱۷۸/۲۵].**

نسخهٔ حاضر از باب دوم کتاب سوم تا آخر زکات‌فطره را شامل است و از آخر ناتمام است.

آغاز : «بسمله و به نستعین باب دویم در صوم است و کلام در این باب تمام می‌شود در ضمن یک مقدّمه و چند منهج و یک خاتمه... بدان که روزه از اهم عبادات و افضل طاعات باطنی است».

انجام نسخه : «ابن ادریس مرحوم رفته‌اند بر این که در مسئله مهمان زکوة هم بر مهمان است و هم بر صاحب آن... زکوة فطره است یا خیر رفته جمعی بر این که».

نسخ؛ به خط مؤلف، بی‌تا؛ نشانی‌ها مشکی؛ بسیاری از عبارات خط خورده و حذف

گردیده یا تغییر داده شده؛ جلد : تیماج، مشکی، عطف پارچه.
۵۲ برگ؛ ۲۲×۱۵/۵ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۸۷].

﴿ ۱۴۲۲۳ ﴾

هدایة الشیعه (فقه ـ فارسی)

از : آقا محمّد بن ابراهیم کلباسی اصفهانی (۱۲۹۲ ق)

به شمارهٔ [۱۴۲۲۲] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از «باب دوم در محرمات و معاصی جوارح» تا آخر «احکام نـظر» را شامل است.

آغاز نسخه : «باب دویم در محرمات و معاصی جوارحیه است وکلام در این باب تمام می‌شود و در ضمن یک مقدّمه و دو منهج... بدان که وارد شده است در حدیث».

انجام نسخه : «اخبار حلال و حرام عمومی ندارد تا آن که بیایند بر آنها نقص بکنند اولا».

نسخ؛ مسوده مؤلّف، بی‌تا؛ نشانی‌ها مشکی؛ بسیاری از عـبارات خـط خـورده و حـذف گردیده یا تغییر داده شده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای.
۱۲۴ برگ؛ ۲۲×۱۵/۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۸۸].

﴿ ۱۴۲۲۴ ﴾

هدایة الشیعه (فقه ـ فارسی)

از : آقا محمّد بن ابراهیم کلباسی اصفهانی (۱۲۹۲ ق)

به شمارهٔ [۱۴۲۲۲] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از «باب دوم در فضیلت نماز جمعه» تا آخر «احکام و تعقیبات نماز» را شامل است.

آغاز نسخه : «این صفحات فهرست مطالب شریفه‌ایست که مندرج شده... بدان که

این اجزاء مشتمل است احکام وارده در خصوص روز جمعه و شب آن».

انجام : «پس واجب نیست قضا کردن آنچه نمازی که فوت شده باشد در پیش از بلوغ یا در حال جنون... یا در حال حیض و نفاس یا در حال کفر هرگاه کفر اصلی باشد».

نسخ؛ مسودهٔ مؤلّف، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها مشکی؛ بسیاری از عبارات خط خورده و حذف گردیده یا تغییر داده شده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای.

۱۳۹ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۲۰ ـ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۸۹].

﴿ ۱۴۲۲۵ ﴾

مجموعه

مجموعه‌ای است شامل مطالب پراکنده در حدیث، فقه، اصول فقه و اعتقادات. در آغاز نسخه اظهارنظر شده که این‌نسخه به‌خط علاّمه مجلسی و بخشی از بحارالانوار است.

در این مجموعه مطالب زیر موجود است :

۱ ـ توبه و شرایط آن «۱ پ»

آغاز : «فی التوبة و فیها مباحث الاوّل فی معناها قال الجوهری التوبة الرجوع من الذنب و فی الحدیث الندم توبة و تاب الی الله توبة و متابا».

۲ ـ مسائلی در صلوة «۲ پ ـ ۷ پ»

۳ ـ تواریخ الفقهاء و المفسرین «۸ ر ـ ۹ پ»

در این قسمت تاریخ وفات عدّه‌ای از بزرگان شیعه تحریر شده است.

۴ ـ آداب الوضوء و الادعیة فیه «۱۰ ر ـ ۱۰ پ»

۵ ـ شرایط قصر نماز «۱۱ پ ـ ۱۷ ر»

مؤلّف در پایان این بخش، بحثی دارد در حکم نماز در سفر برای مشایعت و متابعت سلاطین و در آن اقسام شغل‌های دولتی عصر خود و حکم هرکدام را بیان نموده است.

۶ ـ اصول الفقه «۱۸ ر ـ ۳۱ پ» **(عربی)**

از : ؟

در آغاز این رساله عنوان کتاب «کثیر من مسایل اصول الفقه» ذکر شده است. این نسخه از مباحث الفاظ تا آخر باب تعارض را شامل است.

مؤلّف در باب تخصیص گوید :

«تعلیق الحکم علی الشرط یدل علی انتفاء الحکم عند انتفاء الشرط إن لم یکن انتفاء الشرط المذکور من النوادر و ان کان کذلک فانا لا ادری ما الحکم فیه و لک ان تنظر فی الرسالة الصغیرة».

آغاز نسخه : «من المعانی المتعددة و الاستدلالات العقلیة علی اثباته ممنوع... المشترک واقع فی القرآن یظهر بالتتبع، المترادف واقع فی اللغة دلیله التتبع و الاستقراء، المترادف واقع فی القرآن یظهر بالاستقراء لیس بمترادفین لان الحد موضوع بخلاف المحدود للمفردات باوضاع متعددة و ایضا فان المترادفان من اقسام المفرد و لیس الحد بمفرد، یصح استعمال احد المترادفین مکان الآخر اذا لم یتعلّق باحدهما غرض لفظی».

انجام : «اعلم انه لاتعارض بین دلیلین قطعیین و لا بین علم قطعی و مفید علم عادی... و یرجح الحظر علی الاباحة و قیل بالعکس و علی الندب لان دفع المفاسد اهم و علی الکراهة و الوجوب علی الندب و المثبت علی النافی و یرجح لموافقته لدلیل آخر... لم نذکر لئلا یطول الکتاب فان شئت فارجع الکتب المفصلة تم».

۷ ـ الحریر و الامتزاج به «۳۲ ر ـ ۳۲ پ»

۸ ـ الرضا بقضاء الله و قدره فی غیر الطاعة و المعصیة «۳۳ پ»

۹ ـ فقه فارسی «۳۴ پ ـ ۴۲ پ»

مباحث فقهی است در اقسام طهارت و وضو و غسل که به صورت فتوایی برای عمل مقلدین نوشته شده است.

آغاز : «بسمله بحث اوّل در اقسام طهارت و آن وضو و غسل و تیمم است و در آن چند فصل است فصل اوّل در وضو و اسباب آن و احکام و... و در آن چند بحث است».

۱۰ - **جبران ضعف الخبر** «۴۳ ر»

۱۱ - **مسائلی در فقه و اخلاق** به فارسی و عربی به صورت پراکنده« ۴۴پ - ۱۳۴پ»

۱۲ - **فهرست** مطالب کتاب احیاءالعلوم غزالی «۱۳۵ ر - ۱۳۶ ر»

۱۳ - **خزاین جواهر القرآن** «۱۳۷ ر - ۱۵۸ پ» **(تفسیر - عربی)**

از : علی قلی خان بن قرچغای خان خلجی قمی (قرن ۱۱ ق)

تفسیری است از آیات فلسفی و کلامی و اخلاقی قرآن کریم.

مؤلّف در این کتاب از شرح اثولوجیای خود با عنوان «کما حققناه و بیناه فی تمهیدات شرح اثولوجیا» و هم‌چنین از ملّاصدرا با عنوان «عارف شیرازی» و شرح کافی وی و کتاب صافی و وافی مرحوم فیض یاد می‌کند.

[آستانهٔ حضرت معصومه، فهرست دانش پژوه ص ۱۱۴ - ۱۱۶؛ مرعشی ۹۰/۳، ش ۱۲۹۶؛ دانشگاه ۴۱۱/۸، ش ۱۸۱۸/۱؛ الذریعه ۱۵۴/۷].

نسخهٔ حاضر بخش آخر از خزینهٔ اوّل و بخش اوّل از خزینهٔ دوم را شامل است. عنوان خزینهٔ دوم چنین است : «الخزینة الثانیة فیها الآیات المتعلقة بصفات الله تعالی و تقدّس و هی مشتملة علی ثلثة فصول، الفصل الاوّل فی علمه تعالی و تقدّس».

آغاز نسخه : «ولا کبیرا الا و اذا ضم الیه مثله صار اکبر و فی ذلک زوال و انتقال عن الحالة الاولی و لو کان قدیما مازال و ماحال لان الذی یزول و یحول یجوز ان یوجد و یبطل فیکون لوجوده بعد دخول فی الحدث... و قال فی لقمان و لئن سألتهم من خلق السموات و الارض لیقولن الله، فی الصافی لوضوح البرهان بحیث اضطروا الی الاذعان، فی التوحید عن الباقر ﷺ قال قال رسول‌الله صلعم کل مولود یولد علی الفطرة».

انجام نسخه : «الخزینة الثانیة فیها الآیات المتعلقة بصفات الله تعالی و تقدّس و هی مشتملة علی ثلثة فصول... و الذی هو ذات الباری فرد خاص منه و ذلک الفرد لشدة نوریته و فرط ظهوره مجهول لنا محتجب عن عقولنا و ابصارنا».

۱۴ - **مسائلی** در ولایت فقیه، ولایت مؤمنین و میراث شخصی که وارث ندارد

«۱۵۹ ر ـ ۱۶۱ پ»

انجام مجموعه : «عن عمار الساباطی عن ابی‌عبدالله قال المیت احقّ بماله... فان تعدی فلیس له الا الثلث و فی نسخة التهذیب فان قال بعدی بدل فان تعدی».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، لولادار.

۱۶۲ برگ؛ ۱۹×۲۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۹۰].

﴿ ۱۴۲۲۶ ﴾

لوامع صاحبقرانی = شرح کتاب من لایحضره الفقیه **(فقه ـ فارسی)**

از : ملّا محمّدتقی بن مقصود علی مجلسی اصفهانی (۱۰۷۰ ق)

[مجلس ۳۲۴/۲۵، ش ۷۳۴۷].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد و از نیمهٔ کتاب حج تا آخر جزء دوم «باب الفروض علی الجوارح» را شامل است. تألیف این بخش در شوال ۱۰۶۶ صورت گرفته است.

آغاز نسخه : «و الیوم آن کتاب نیست و اقبال ابن طاوس کافی است و محمّد بن یعقوب به روایات صحیحه نقل کرده است چند دعا را و در رساله منسک نوشته...».

انجام : «امامیه اثنی عشریه در خوفند و خوف ایشان در زمان آن حضرت زایل خواهد شد و الحمدللّه... و افضل الاوّلین و الآخرین محمّد و عترته الاصفیاء الطاهرین».

نستعلیق (عبارات عربی معرب)؛ به خط مؤلّف، شوال ۱۰۶۶؛ عبارات عربی با خطوط مشکی مشخص شده؛ جلد : تیماج، مشکی.

۶۸ برگ؛ ۱۹×۲۸ سانتی متر؛ ۲۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۹۱].

﴿ ۱۴۲۲۷ ﴾

تاج القصص **(تاریخ ـ فارسی)**

از : ابونصر علی بن علی بن نصر بلخی (قرن ۵ ق)

قصه‌های مفصل پیامبران است از حضرت آدم تا حضرت محمّد صلّی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلّم.

[منزوی ۱/ ۱۰ و ۴۴۲۲/۶؛ فهرست میکروفیلم‌های دانشگاه تهران ۱/ ۲۷؛ کتابنامهٔ بزرگ قرآن کریم ۱۱۸۷/۴؛ برگل ۱۰۹/۱].

نسخهٔ حاضر دیباچهٔ مصنف را فاقد است و از انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «... صلوة الله و سلامه علیهم اجمعین بدان که هیچ درجتی و منزلتی و رتبتی نیست چنان که نیکو درجهٔ آدم صفی را بودﷺ چنان که خدای تعالی فرمود...».

انجام نسخه : «معجزه ـ روزی رسول... باهلی درآمد سنگی بر رسولﷺ سلام گفت و گفت... حالی مرا از سنگ‌های دوزخ نگرداند رسولﷺ بر وی دعا...».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول شنگرف؛ در اواخر نسخه فهرست بخشی از مطالب آمده است؛ چند برگ در وسط نسخه نونویس؛ تمام اوراق نسخه از چهارطرف وصالی شده؛ جلد : تیماج، مشکی، عطف گالینگور.

۳۶۷ برگ؛ ۱۶×۲۷ سانتی متر؛ ۲۶ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۹۲].

﴿ ۱۴۲۲۸ ﴾

مجموعه

۱ـ منافع المسلمین = ترجمهٔ النقایة مختصر الوقایه («۱ ر ـ ۲۰۲ ر») **(فقه حنفی ـ فارسی)**

از : محمّد صلاح بن بدرالدین محمّد گرگانی جوزوانی (قرن ۱۰ ق)

ترجمه و شرحی است از کتاب «النقایة مختصر الوقایة» عبیدالله بن مسعود بن تاج الشریعه (۷۴۳ یا ۷۴۵ ق). شارح عبارت‌های متن را به فارسی ترجمه نموده و در مواردی از خود شرح و اضافاتی می‌آورد.

[گنج بخش، منزوی ۲۳۱۸/۴ با عنوان «منافع المسلمین» و «شرح مختصر الوقایه»؛ ملک ۵۴/۹ ش ۵۸۱۲/۵؛ فهرستوارهٔ فقه هزار و چهارصد سالهٔ اسلامی ص ۵۰].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «به متن ممزوج ساخته شد اگرچه این نوع فعل حد این کمینه بنمود... قال

المصنف رحمه الله تعالی بسم الله یعنی ابتدا می‌کنم به نام خدای».

انجام: «فصل مسایل شتی یعنی مسئله‌های پراکنده ـ کتاب الاخرس... و این از جهت آن است که از قبیل حذر نمی‌توان کرد و متعذر است باز ایستادن از... علیه و علیهم الصلوة و السلام من الله ربّ العالمین اللهم اغفرلنا و... و لمن دعانا بالخیر و لمن قال آمین».

۲ ـ سؤال و جواب فقهی «۲۰۳ ر ـ ۲۰۴ پ» **(فارسی)**

چند سؤال و جواب فقهی اهل سنت است.

۳ ـ ارث «۲۰۵ ر ـ ۲۰۶ پ» **(فقه ـ عربی)**

بخشی است از رساله‌ای در ارث.

۴ ـ الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل «۲۰۷ ر ـ ۲۱۰ پ» **(تفسیر ـ عربی)**

از: جارالله محمود بن عمر زمخشری (۵۳۸ ق)

[مجلس ۶۵/۳۵، ش ۱۲۰۵۴]. نسخهٔ حاضر تفسیر سورهٔ جاثیه و بخشی از اوّل سورهٔ احقاف را شامل است.

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ با حواشی از ملّا شمس‌الدین محمّد؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد : گالینگور، قهوه‌ای.

۲۱۰ برگ؛ ۱۷×۲۶ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۹۳].

﴿ ۱۴۲۲۹ ﴾

مجموعه

۱ ـ دقائق الاخبار فی ذکر الجنة و النار «۱ ر ـ ۴۶ ر» **(حدیث ـ عربی)**

از: قاضی عبدالرحیم بن احمد

احادیثی است در کیفیت خلق عالم و ذکر مرگ و احوال آخرت، که مؤلّف از متون حدیثی جمع‌آوری و در چند باب مرتب نموده است.

[کشف الظنون ۷۵۷/۱؛ الذریعه ۲۳۳/۸؛ سرکیس ۱۲۸۱/۲؛ فهرس المخطوطات العربیة

المصورة، کویت ۱۹۳/۲ در آن مؤلّف کتاب، ابواللیث امام الهدی نصر بن محمّد بن احمد بن ابراهیم (متوفای ۳۹۳ ق) ذکر شده است].

آغاز: «الحمدللّه‌الذی فضل بنی آدم بالعلم... و بعد فلما رایت... فلهذا اردت ان اظهر... فاعلم انه قد جاء فی الخبر... خلق شجرة و لها اربعة اغصان و سمّاها شجرة الیقین».

انجام: «ثم ینظر الی الجنة فیری قصورها و اشجارها و زینتها فیطمع فیها فیقول اللهم ائذن... لاینقص من رحمتک قدر ابرة لو انفقت آناء اللیل و اطراف النهار تمت».

۲ـ کنز الاخبار «۴۶ ر ـ ۵۱ پ» **(حدیث ـ عربی)**

از: ؟

احادیثی نبوی است که حفص بن محمّد[1] از پدرش از جدّش از حضرت پیامبر ﷺ نقل نموده است. **[مرعشی ۱۴۰/۱۴، ش ۵۳۵۸/۵ که فقط بخشی از رسالهٔ حاضر است].**

آغاز: «عن النبی ﷺ روی عن حفص بن محمّد عن ابیه عن جدّه انه قال قال رسول‌الله ﷺ الصلوة مرضات الرب و حب الملائکة و سنة الانبیاء و نور المعرفة...».

انجام: «قال ﷺ من قرء هذا الدعاء اربعة ایام کل یوم عشرة مرات یکون ذهن و حفظ کل شیء سمع... زدنی علما و الحقنی بالصالحین آمین برحمتک یا ارحم الراحمین».

۳ـ اربعون حدیثاً فی فضل العلم «۵۱ پ ـ ۵۴ ر» **(حدیث ـ عربی)**

از: حافظ زکی‌الدین عبدالعظیم بن عبدالقوی منذری (۶۵۶ ق)

چهل حدیث نبوی است در فضیلت علم. این رساله غیر از کتاب «اربعون حدیثاً فی فضل اصطناع المعروف بین المسلمین و قضاء حوائجهم» [سرکیس ۱۸۰۲/۲] از همین مؤلّف است.

آغاز: «الحمدللّه ربّ العالمین و العاقبة... و آله و صحبه اجمعین الحدیث الاوّل عن

۱ـ ابوعمر حفص بن غیاث بن طلق بن معاویه نخعی ازدی کوفی، صحب اباحنیفه و ولی‌القضاء ببغداد ثم ولاه قضاء الکوفه و توفی فیها من آثاره: کتاب فیه نحو ۱۷۰ حدیثاً. «معجم‌المؤلّفین، کحاله (چاپ جدید) ۶۴۹/۱». نسخهٔ حاضر گویا همین کتاب حدیثی حفص بن غیاث است.

عبدالله بن عباس رض انه قال قال رسول‌الله صلی الله علیه و سلم من حفظ من امتی حدیثاً واحداکان له اجر عدد سبعین نبیا صدیقا».

انجام: «الحدیث الاربعون عن جابر بن سمرة رض قال قال رسول‌الله صلی الله علیه و سلم من حفظ اربعین حدیثاً بعد موتی... و من جلس ساعة فی مذاکرة العلم فهو رفیقی فی الجنة».

۴ ـ قصص الانبیاء «۵۶ ر ـ ۲۰۰ پ» **(تاریخ ـ عربی)**

از : ؟

رسالهٔ مفصلی است در داستان پیامبران از حضرت آدم تا حضرت محمدﷺ. مؤلّف در آن از کعب‌الاحبار، سدی، مجاهد و عطاء، مطالبی نقل نموده است.

نسخهٔ حاضر از قصهٔ حضرت آدمؑ تا حدیث حضرت یونسؑ را شامل است و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «حدیث الطاوس و ابلیس اللعین ـ فلما سمع ذلک ابلیس انتفخ و اودع و قال لاخرجتکما من الملکوت ثم مر مستخفیا فی طرقات السموات حتی وقف علی».

انجام نسخه: «و ذاالنون اذ ذهب... فقلت فی ای سورة هذه الآیة... فاسلمت علی یدی عمر بن الخطاب امیرالمؤمنین رض قال عطاء فسألته ثواب هذه الآیة فقال».

۵ ـ تفسیر قرآن «۲۰۱ ـ ۳۸۲ پ» **(فارسی)**

از : ؟

تفسیری است بر قرآن کریم به ترتیب سوره‌ها. در این تفسیر مؤلّف بعد از ذکر آیه، ترجمهٔ فارسی آن را ذکر می‌کند و توضیح کوتاه ادبی و روایی پیرامون آن می‌آورد.

نسخهٔ حاضر تفسیر سورهٔ توحید و از سورهٔ نجم تا نیمهٔ سورهٔ معارج را شامل است.

آغاز نسخه: «خواص سورهٔ اخلاص حدیث‌اش مشهور است که به ثلث قرآن است حدیث دیگر هر کس هزار بار او را بخواند نمی‌میرد تا جای خود را در بهشت نبیند».

انجام نسخه: «و الذین فی اموالهم حقّ معلوم للسائل و المحروم آن کسانی که در

مال‌های ایشان حقّی واجب باشد... لانّ ما لا یکون مفروضا لا یکون معلوما».

نسخ و نستعلیق؛ یونس ازرعی، ۱۲۹۵ (رسالهٔ چهارم در مهاباد نوشته شده)؛ عناوین و نشانی‌های رسالهٔ چهارم شنگرف و بقیه مشکی؛ جلد: مقوائی، عطف پارچه.

۳۸۲ برگ؛ ۱۸×۲۲ سانتی متر؛ ۱۵ ـ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۳۹۴].

﴿ ۱۴۲۳۰ ﴾

خود آموز کردی به فارسی و عربی

از: ؟

این فرهنگ که به صورت خودآموز در سه ستون تنظیم شده، در ستون اول لغات کردی به صورت نامنظم، در ستون دوم معانی فارسی و در ستون سوم معانی عربی واژه‌ها ذکر شده است.

در آغاز کتاب مقدّمهٔ کوتاهی ذکر شده که در ضمن آن محمّدرضا پهلوی مدح شده است و هم‌چنین مؤلّف متذکر شده که این کتاب توسط انتشارات سیدیانی در مهاباد به چاپ خواهد رسید.

آغاز: «سه ره تا ـ نه ته وه ی آده می زاده، که له سه ر ئه م زه ویه پان... به نام خووا بنام خدا بسم الله ده س ئه که م به مه شروع می‌کنم باین ابتدئ بهذا الکتاب خووا ـ خودا ـ خودی خدا یزدان الله پیغه م به ر ـ پیغامبر رسول ـ نبی».

انجام: «عربانه چی درشکه‌چی حوذی که شتی وان ناخدا رَبّانْ».

کلمات کردی و عربی به نسخ و کلمات فارسی به نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمام صفحات جدول مشکی؛ جلد: مقوائی، سبز، عطف و حاشیه گالینگور قهوه‌ای.

۵۰ برگ؛ ۱۲×۱۷/۵ سانتی متر؛ ۱۱ سطر در سه ستون؛ [ثبت ۸۷۳۹۹].

﴿ ۱۴۲۳۱ ﴾

مجمع البحرین و ملتقی النهرین

(فقه حنفی ـ عربی)

از: مظفرالدین احمد بن علی بغدادی، ابن ساعاتی (۶۹۴ ق)

رسالهٔ مختصر و مهمّی است در مسائل فقهی حنفی که تألیف آن در رجب ۶۹۰ در شهر بغداد به پایان رسیده است. بر این رساله شروح و حواشی متعددی نگاشته شده است. [مرعشی ۳۸/۱۰، ش ۳۶۳۸؛ کشف الظنون ۱۵۹۹/۲].

آغاز : «الحمدللّه جاعل العلماء انجما للاهتداء زاهرة و اعلاما للاقتداء ظاهرة... امّا بعد فهذا کتاب یصغر للحافظ حجمه و یعزّر للضابط علمه و تنکشف لوقّاد القریحة...».

انجام : «هذا آخر مجمع البحرین و ملتقی النیرین و قد اتیت به... فان الاحتیاط فیها ختم و اللّه هو المشکور علی افاضة نعمه و المسئول خاتمة السعادة بفضله و کرمه».

نسخ؛ بی‌کا، شب ۱۹ شعبان ۷۴۳؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ با حواشی مفصل توضیحی از علما، در چند برگ آخر چند حاشیه از کافی و طحاوی و محیط؛ دو برگ اوّل نونویس؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج، مجدول.

۱۰۴ برگ؛ ۱۷×۲۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۴۹].

﴿ ۱۴۲۳۲ ﴾

مجموعه

۱ ـ الاثنا عشریة فی الصلوة «۲ پ ـ ۳۲ ر» **(فقه ـ عربی)**

از : شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ ق)

[مجلس ۸۹/۲۵، ش ۷۰۷۹/۱]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲ ـ الحبل المتین «۳۳ پ ـ ۳۸ پ» **(فقه ـ عربی)**

از : مؤلّف پیشین

[مجلس ۳۱۸/۲۵، ش ۷۳۳۷]. نسخهٔ حاضر باب ثالث از منهج رابع فی المواریث را شامل است.

آغاز نسخه : «و فیه مقدّمة و خمسة مطالب امّا المقدّمة فاذکر فیها قبل الشروع».

انجام نسخه : «و قد سقط من سهم نصف الرد و هذه صورة العمل فی الثلثة الاخیرة».

۳ـ زیارت مطلقهٔ ائمّهٔ اثنی عشر «۳۹ پ» **(عربی)**

از: مؤلّف پیشین

زیارت‌نامهٔ کوتاهی است در دوازده کلمه که شیخ بهایی انشا نموده و با آن می‌توان تمامی ائمه علیهم السلام را زیارت کرد. متن این زیارت نامه چنین است:

«سلام الله علیکم اهل‌بیت العصمة و مفاتیح الرحمة و الاوصیاء بالحقّ و الهادون للخلق سلام الله علیکم معادن دین الله».

۴ـ الاثنا عشریة فی الصوم «۴۰ پ ـ ۵۱ ر» **(فقه ـ عربی)**

از: مؤلّف پیشین

[**مجلس ۸۹/۲۵، ش ۷۰۷۹/۲**]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۵ـ الاثنا عشریة فی الحج «۵۲ پ ـ ۶۱ ر» **(فقه ـ عربی)**

از: مؤلّف پیشین

[**مجلس ۸۹/۲۵، ش ۷۰۷۹/۳**]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۶ـ حاشیة جامع المقاصد «۶۲ پ ـ ۷۱ ر» **(فقه ـ عربی)**

از: شیخ عبدالعالی بن شیخ علی بن عبدالعالی کرکی (۹۴۰ ق)

حواشیی است بر «جامع المقاصد فی شرح القواعد» محقق کرکی. این حواشی را کمال‌الدین حاجی بابا بن میرزاجان قزوینی از درس محقق کرکی تقریر نموده است.

نسخهٔ حاضر بخشی از کتاب طهارت را شامل است.

آغاز: «بسمله قوله علی الاصح نعم لنص اصحابنا علی اعادة الطواف نسیانا ان کان واجبا و اجزائه ان کان ندبا و ذلک یستلزم عدم الاشتراط اذ النسیان لامدخل له فیما هو شرط قوله للکون ای لنفس کونه متوضیا فیکون الغرض بیان استحبابه لنفسه لا لغیره».

انجام: «قوله فلا یکون طاهرة فیه بحث لما مرّ من ان الاجسام الواقعة فی الخمر المخلل تطهر بزوال تلک النجاسة... قوله الا انه لا یعلم فیه تذکیر لما هو الحق مما سبق.

الی هنا من افادات الشیخ الاجل الاعلم الشیخ عبدالعالی رحمه الله بن الشیخ علی طاب ثراه، نقلتها حین استفادتی القواعد منه رحمه الله».

۷ـ چند حدیث، مطلبی از درایهٔ شهید ثانی در شناخت حدیث موضوع (تحریف شده)، مطلبی از تفسیر کشاف پیرامون آیهٔ «لا ینال عهدی الظالمین» مطلبی به نقل از مخزن الاسرار نظامی و نهایة العقول «۷۱ پ ـ ۷۴ پ»

۸ـ اجازه نامهٔ حاج بابا قزوینی «۳۲ پ و ۵۱ ر و ۶۱ پ» **(عربی)**

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

در نسخهٔ حاضر سه اجازه موجود است که آنها را شیخ بهایی به خط خود برای کمال‌الدین حاجی بابا بن میرزاجان قزوینی نوشته است با این خصوصیات :

الف : اجازهٔ روایت الاثناعشریة فی الصلوة که شیخ بهایی در سال ۱۰۱۶ در قریهٔ آب‌گرم واقع بین دیلمان و قزوین بعد از اتمام قرائت آن به قزوینی نوشته است.«۳۲پ»

ب : اجازهٔ روایت الاثناعشریة فی الصوم بدون تاریخ «۵۱ ر»

ج : اجازهٔ روایت الاثناعشریة فی الحج که شیخ بهایی در سوم شوال ۱۰۲۰ در اصفهان نوشته است «۶۱ پ»

نسخ؛ رسالهٔ اوّل بنیاد حسینی، چهارشنبه غرهٔ جمادی‌الثانی ۱۰۱۲ و توسط حاجی بابا قزوینی با نسخهٔ قرائت شده بر مؤلّف در دههٔ اوّل جمادی‌الآخر ۱۰۱۳ مقابله شده است، رسالهٔ دوم، بی‌کا، دههٔ سوم صفر ۱۰۱۶ در قم، رسالهٔ سوم، بی‌کا، بی‌تا، رسالهٔ چهارم و پنجم و ششم حاجی بابا بن میرزاجان قزوینی مولداً، رسالهٔ چهارم اوایل رمضان ۱۰۲۰ در اصفهان، رسالهٔ پنجم سه‌شنبه ۱۶ رمضان ۱۰۲۰ در اصفهان، رسالهٔ ششم بی‌تا، رسالهٔ دهم به خط شیخ بهایی؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در برگ «۶۲ ر» تاریخ وفات شیخ عبد العالی بن علی بن عبدالعالی کرکی در روز شنبه ۲۸ رجب ۹۷۳ ق همچنین تاریخ تولد وی به نقل از خط پدرش شیخ علی چنین نقل شده : وجدت بخط والده شیخ علی رحمه الله ما صورته «الحمدلله علی هبته ولد المولود المبارک انشاالله تعالی علی نفسه و

اهله تاج‌الدين ابومحمّد عبدالعالى بن على بن حسين بن على بن محمّد بن عبدالعالى تاسع عشر شهر ذی‌العقدة ليلة الجمعة سنة ست و عشرين و تسعمائة (۹۲۶) انشاءالله سبحانه انشاء مباركاً و جعله خلفاً صالحاً بحقّ محمّد و آله الطاهرين»؛ در صفحهٔ اوّل تملک طاهر حسينى با مهر دايره‌اى وى، صفحهٔ دوم بيتى از محمّدعلى تبريزى به فارسى و نام محمّد جعفر خراسانى و ميرزا عبدالغنى؛ رساله‌هاى شيخ بهايى حواشى دارد از مؤلّف كه توسط كاتب نقل شده با امضاى منه سلمه الله؛ جلد : مقوائى، عطف و حاشيه تيماج.

۷۴ برگ؛ ۱۲/۵×۱۹/۵ سانتى متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۸۹۶].

﴿ ۱۴۲۳۳ ﴾

ایضاح الفوائد فی شرح مشکلات القواعد (فقه ـ عربی)

از : فخرالدين محمّد بن حسن بن مطهر حلی (۷۷۱ ق)

[مجلس ۲۴۸/۲۵، ش ۷۲۴۹]. نسخهٔ حاضر از اوّل کتاب تا پایان کتاب وصیت را شامل است و تألیف این بخش در عید فطر ۷۲۴ به پایان رسیده است.

آغاز : «الحمدلله ذی العزة و البقاء و القدرة و العلاء و المجد و الکبریاء».

انجام نسخه : «لان من له ولاية من قبل اقران... و يحتمل عدم القبول مطلقا للاصل فهذا آخر ما اردناه فی حل اشكالات الجزء الاوّل فالحمدلله الّذی وفقنا لاتمامه...».

نسخ؛ محمّد بن حسن بن محمّد بن محمّد استرآبادى، بى‌كا، چهارشنبه ۱۹ شوال ۷۳۷؛ عناوين مشكى؛ در حاشيه تصحيح شده؛ در اوّل نسخه تملک احمد بن آخوند حاجى محمّدعلى الشهير بالبهبهانى با مهر بيضوى و تملک يونس بن حسن الجزايرى و تملک محمّدمهدى بن على الجيلانى با مهر مربعى و تملک محمّد بن جمال‌الدين الخوانسارى (آقاجمال) و يک صفحه فوائد به خط حسين بن محمّد القمى الاسترآبادى و نوشته‌اى از محمّد بن حمّاد العتايقى؛ جلد : تيماج، قهوه‌اى، مجدول.

۲۴۰ برگ؛ ۱۱/۵×۲۰/۵ سانتى متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۹۵].

﴿ ۱۴۲۳۴ ﴾

المصادر **(فرهنگ عربی به فارسی)**

از : ابوعبدالله حسین ابی احمد زوزنی (۴۸۶ ق)

[مجلس ۴۲۸/۲۵، ش ۷۴۵۰]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نسخ؛ محمّد بن مسعود الکرخی، غرّه محرم ۷۰۰؛ عناوین و رموز مشکی و شنگرف؛ در برگ آخر نسخه توضیحی پیرامون ایمان در چند سطر به فارسی و عربی؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با زمینهٔ مذهب، مجدول گرهی.

۱۲۹ برگ؛ ۱۴/۵×۲۲ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۸۹۴].

﴿ ۱۴۲۳۵ ﴾

شرح مختصر قدوری **(فقه ـ عربی)**

از : احمد بن محمّد بغدادی، ابی نصر اقطع (۴۷۴ ق)

شرح مفصلی است بر کتاب «مختصر قدوری». [کشف الظنون ۱۶۳۱/۲].

نسخهٔ حاضر از «کتاب المأذون» تا آخر فرایض را شامل است.

آغاز : «بسمله و صلی الله علی سیّدنا محمّد و آله و صحبه کتاب الماذون ـ الاصل فی جواز الاذن فی التجارة العبید ما روی ان النبی صلعم کان یرکب الحمار».

انجام : «قال و اذا صحت مسئلة المناسخة و اردت معرفة ما یصیب کل واحد من حساب الدراهم... و علی هذا القیاس یعمل جمیع ما اتاک من المسایل ان شاء الله... و قد اصلحت جمیع ذلک علی ما یقتضیه مذاهب اصحابنا رحمة الله علیهم اجمعین».

نسخ؛ دکر بن مکایل بن تولی بن سلار بن کربه بن کحین بن قرقوا من بلد دیار بکر من اعمال ماردین؛ دوشنبه ۷ جمادی‌الاخر ۶۱۹، عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ با حواشی توضیحی؛ در اوّل نسخه مهر مربعی «عبدالرزاق محمّد ۱۲۶۲» و نام محمّد بن عمر الحنفی و تملک عبدالرحیم صحاف معرفت جهان‌خان ۱۵ رمضان ۱۱۹۸؛ در آخر نسخه آمده که حواشی این نسخه به نام فواید بدریه در تاریخ شنبه ربیع‌الاوّل ۸۷۶ توسط

حاجی علی بن شرف الکمالی مقابله شده و همچنین مهر مربعی به سجع «عبدالوهاب محمّد ۱۲۸۳» در اوّل و آخر نسخه آمده؛ اوراق نسخه کرم‌خوردگی دارد و ترمیم شده؛ در آخر نسخه در دو برگ چند مسئله فقهی بر مذهب ابو حنیفه؛ جلد: مقوائی، زرد، عطف و گوشه تیماج مشکی.

۳۳۶ برگ؛ ۱۶×۲۶ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۵۸].

﴿ ۱۴۲۳۶ ﴾

نزهة النظر فی توضیح نخبة الفکر (درایه ـ عربی)

از: قاضی شهاب‌الدین احمد بن علی، ابن حجر عسقلانی (۸۵۲ ق)

شرحی است بر کتاب دیگر مؤلف «نخبة الفکر فی مصطلح اهل الاثر»، که در علم حدیث و درایه، تألیف نموده است. [سرکیس ۸۱/۱].

آغاز: «الحمدللّه الذی لم یزل عالما قدیرا حیا قیوما سمیعا بصیرا و اشهد... امّا بعد فان التصانیف فی اصطلاح اهل الحدیث قد کثرت».

انجام: «فلیراجع لها مبسوطاتها لیحصل الوقوف علی حقایقها والله الموفق و الهادی لا اله الا هو علیه توکلت و الیه انیب حسبنا الله و نعم الوکیل و الحمدللّه ربّ العالمین».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نشانی‌ها شنگرف؛ کاتب حواشی احمد سعید بن قادر حسین؛ در اوّل نسخه مهر مربعی «محمّد ادریس حکیم ۱۲۹۱»؛ در آخر نسخه آمده که احمد سعید بن قادر حسین این نسخه را بر شیخ خود قاضی الملک بهادر قرائت نموده به تاریخ پنج‌شنبه شعبان ۱۲۷۳؛ جلد: تیماج، سرخ، مجدول با نقش گل و بوته.

۱۳۳ برگ؛ ۱۲×۲۱ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۶۰].

﴿ ۱۴۲۳۷ ﴾

شرح مصابیح بغوی (حدیث ـ عربی)

از: محمّد بن سعید بن ابراهیم سلماسی (قرن ۸ ق)

شرح مفصلی است بر «مصابیح السنه» بغوی، با عناوین «قوله ـ قوله».

[کشف الظنون ۱۶۹۸/۲؛ فهرس مخطوطات مصورة کویت ۹۲/۳].

آغاز : «الحمدللّه الّذی فتح ابواب عقول الابرار بمفاتیح القدرة... امّا بعد فیقول المفتقر الی رحمة ربه الرحیم... قوله الحمدللّه الحمد هو الثنا باللسان علی حق بما فیه من الفضایل الاختیاریة سواء کان فی مقابلة نعمة او لا و الشکر هو الثناء...».

انجام : «قوله مثل امتی مثل المطر لایدری اوله خیر ام آخره ـ لا یحمل هذا الحدیث علی التردد فی فضل الاوّل علی الآخر لانهﷺ قال خیر امتی قومی... فکل سعیهم مشکور و اجرهم موفور جعلنا الله منهم بمحمّد و آله اجمعین».

نسخ؛ حاج عزالدین بن عوض بن جنید الچبنی، سه‌شنبه ۴ جمادی‌الاولی ۷۹۵؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ در آخر نسخه اسماء النبیﷺ ذکر شده است؛ در اوّل و آخر نسخه تملک سیّد سلیمان بن عیسی با مهر مضلع «نگین شرف باد مهر سلیمان»؛ در آخر نسخه فهرست بخشی از مطالب آخر کتاب آمده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، شمسه، مجدول لولادار.

۳۲۷ برگ؛ ۱۸×۲۷ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۶۲].

﴿ ۱۴۲۳۸ ﴾

مجموعه

۱ ـ شرح مجمع البحرین و ملتقی النهرین (فقه حنفی ـ عربی)

از : عبداللطیف بن عبدالعزیز مشهور به ابن ملک (۸۸۵ ق)

شرحی است بر کتاب «مجمع البحرین و ملتقی النهرین» تألیف ابن ساعاتی که در شمارهٔ [۱۴۲۳۱] معرفی گردید. این شرح به صورت مزجی برگزار شده است.

[کشف الظنون ۱۶۰۱/۲].

آغاز : «یا من لا یحوط کماله کماله نطاق وصف الفصحاء و لاینوط... و بعد یقول الضعیف النحیف المدین عبداللطیف... الحمدللّه ـ ابتدأ المصنف رحمه الله فی اوّل

تصنیفه بالتحمید اقتداء بکتاب الله الحمید و امتثالا لقوله ع م تخلقوا باخلاق الله».

انجام: «(فصل) فی الوصیة للاقارب (اذا اوصی لجیرانه) جمع جار (فهو للملاصقین) ای تلک الوصیة... (و اجارها) محمّد حملا لکلامه الی الصرف الی مصالحه تصحیحا له هذا آخر ما تکلم الحمدلله علی التمام و لرسوله افضل السلام».

۲ ـ فالنامهٔ شیخ سهروردی (عربی)

در بالای صفحات سمت چپ نسخه عبارت‌های کوتاهی برای فال‌گیری نوشته شده، و در آغاز آن گفته شده هر کس که خواهد فال بگیرد فاتحه‌ای برای سهروردی بخواند پس از آن فال بگیرد.

آغاز: «[۲ ر] لا تفلح من ظلم و اعدل فی امورک [۳ ر] و الصبر تورث الفرج و العجلة تورث الشر».

نسخ؛ محمّد بن شیخ [؟]، اوایل رجب ۸۵۹؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ در اوّل نسخه تملک خلیل بن عیسی بن ابراهیم؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر و لچکی با نقش گل و بوته، مجدول گرهی، عطف تیماج مشکی.

۲۵۰ برگ؛ ۱۷×۲۶ سانتی متر؛ ۳۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۶۳].

﴿ ۱۴۲۳۹ ﴾

شرح مثنوی معنوی (فارسی)

از: میر محمّد نعیم

شرحی است بر برخی از ابیات «مثنوی معنوی» مولوی رومی، که شارح از دفتر اوّل تا ششم به ترتیب اصل مثنوی انتخاب و شرح نموده است. او ابتدا بیت یا قطعهٔ مورد نظر را ذکر می‌کند و پس از آن به شرح لغوی و توضیحی آن می‌پردازد.

[منزوی ۳۴۹۷/۵ که نسخه‌ای از این شرح در موزهٔ بریتانیا (فهرست ریو ۵۹۱/۲) نشان داده شده و انجام نقل شده با انجام نسخهٔ حاضر برابر است].

آغاز:

«بشنو از نی چون حکایت می‌کند   از جـدایـی‌ها شکـایت مـی‌کند

مراد از نی بی‌استعاره و مجاز همان ساز است که نی‌نواز بدان نغمه‌پرداز است و مقصود از اصغاء سامع و حوالهٔ آن سامع بدان نی آن است که نی به زبان قال مثلاً حکایت لیلی و قیس و قصهٔ رامین و ویس».

انجام:

«دلوهایی دیگر از چه آب جو   دلو او فارغ ز آب اصحاب جو

یعنی دلوهای دیگران که عبارت از اهل دنیا باشد از چاه این دنیا جویندهٔ آب و نان‌اند و دلو تن آن عارف فارغ از آب و نان است و فارغ از اصحاب که آن اصحاب جوینده نان و آب‌اند ـ تمام شد مسودهٔ چند ابیات مثنوی مولوی از دست امیدوار کریم فقیر حقیر محمّد نعیم».

نستعلیق؛ بی‌کا، ۴ صفر ۱۰۹۱؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در حاشیه تصحیح شده؛ در اوّل نسخه مهر بیضوی «العزة لله»، در آخر نسخه چهار مهر بیضوی به سجع «محمّدباقر علوی» و «فضل مولا بر محمّد باقر است ۱۱۳۹» و «فضل مولا بـر مـحمّد بـاقر است ۱۱۴۰» و «حسام‌الدین ولد جمال‌الدین ۱۱۳۹»؛ جلد: پارچه‌ای، سرخ، عطف گالینگور، گوشه تیماج قهوه‌ای.

۱۵۸ برگ؛ ۱۷/۵×۲۸/۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۶۴].

﴿ ۱۴۲۴۰ ﴾

فرهنگ عربی به فارسی

از: ؟

فرهنگ مختصری است به ترتیب حروف تهجی اوّل واژه‌ها. مؤلّف بعد از هر واژه معنی فارسی و سپس جمع آن واژه را ذکر کرده و پس از آن واژهٔ بعدی را یاد می‌کند.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز : «اباریق : ابریق ـ ارائک : تخته آراسته ـ ارائک : ج ـ اناء : کاسه ـ آینه : ج ـ اوانی : ج ـ ارب : اندام ـ آرام : ج ـ ادمه : اندرون پوست».

انجام : «باب الیاء ـ یوم : روز ـ ایام : ج ـ یوم یوم : هر روز... یوم الاربعاء : روز چهارشنبه ـ یوم الخمیس : روز پنج‌شنبه ـ یقطین : کدو».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، در سه برگ آخر نسخه چند نسخهٔ پزشکی برای ساختن روغن راحت، آب لیمو، سیاه کردن محاسن، مفرح حبوبی، مسفوف دندان که گوشت بروید؛ در اوّل نسخه تملک میرزا تقی خان معز دیوان بن مرحوم نیرالسلطان پیشخدمت همایونی بن نوروز بیک پیشخدمت در ذی‌تعدهٔ ۱۳۱۹؛ جلد : تیماج، مشکی، مجدول.

۵۸ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۶۹].

﴿ ۱۴۲۴۱ ﴾

مجموعه

۱ ـ منظومهٔ فارسی «۱ ر ـ ۲ ر»

از : ؟

منظومهٔ تائیه‌ای است در پند و اندرز و مغرور نشدن بر علوم ظاهری. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه :

کار بیکاران نباشد خوابگاه آراستن   مسند درویش خواب آلوده کنج لنگرست

گشت رعنایان بود در زیر بید و پای گل   بوستان شیرمردان پای... است

انجام :

آنکه یک طبعم چهارست و برین نبود مزید

کامهات اربعین آمین ز... تراست

یـا ربـم تـوفیق ده کـار بـجا تـا روز حشـر
آنـچه فـرمان خـدا و سنت پیغمبر است

۲ ـ ظفرنامه **(تاریخ ـ فارسی)**

از: شرف الدین علی فرزند حاجی یزدی معمایی (قرن ۹ ق)

[مجلس ۱۴۸۱/۱۰ و ۲۵۶۴ و ۱۲۰/۱۷؛ منزوی ۲۹۹۷/۴ که در آن اشتباهاً این کتاب به نظام‌الدین شاهی نسبت داده شده است و ۴۳۴۶/۶؛ الذریعه ۲۰۰/۱۵].

آغاز: «حمدا کثیرا مبارکا لمن یؤتی الملک من یشاء و ینزع الملک... مقالهٔ اوّل در ذکر صادرات افعال و واردات احوال حضرت صاحب قران انار الله برهانه
بـنام خـدایـی کـه از نـام اوست که ما را توانایی و گفت و گوست».

انجام:

به عدلش جهان یکسر آراسته ز کـیهان رسـوم بـدی کـاسته
خـلایق مـرفه ز احسـان او زمین و زمان تـحت فـرمان او

نستعلیق؛ بی‌کا، ۸۸۱؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در اوّل نسخه مهر مدور به سجع «محمّد همایون پادشاه غازی» و مهر بیضوی بزرگ به سجع «...فخرالدوله غالب جنگ فدوی شاه عالم پادشاه غازی» و عرض این نسخه در قندهار به تاریخ ۹۵۲؛ در آخر نسخه مهر مدور که سجع وسط مهر چنین است: «سلیمان ثانی بملک جهان، شه ابن امین بیک صاحب قران، سنه ۱۱۷۳» و در اطراف مهر چنین آمده «ناد علیا مظهر العجایب تجده عونا لک فی النوایب کل هم و غم سینجلی بنبوتک یا محمّد بولایتک یا علی»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، لچکی، عطف و حاشیه گالینگور.

۳۳۶ برگ؛ ۱۷×۲۶ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۷۷۳].

﴿ ۱۴۲۴۲ ﴾

دیوان شکری **(فارسی و ترکی)**

از: شکری هندی (زنده در ۱۱۱۵ ق)

کلیات اشعار شاعر است با تخلص «شکر». شاعر در آغاز هر قصیده و غزل مناسبت و محل سرودن آن را ذکر نموده است. در این دیوان مرثیه‌ای است که شاعر در مرگ برادر خود امیرنظام که در بندر سورت درگذشته، سروده است. هم‌چنین در آن اشعاری است که شاعر در شهرهای داکا، بنلاپور، راج محل، سرای آجین، بصره، بنارس، برهانپور و هگلی سروده است. در این دیوان اشعاری به ترکی نیز به چشم می‌خورد.

نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است:

الف: غزلیات (اغلب در استقبال از غزلیات شاعران دیگر) «۱ پ ـ ۴۴ ر»

آغاز:

ای نامور به خطبهٔ حمدت رساله‌ها — وی معتبر به سکّهٔ نامت قباله‌ها

سور فلک ز مصحف فیض تو سوره‌ای — شمس و قمر در آیهٔ صنعت جلاله‌ها

انجام:

آن رشته که سررشتهٔ عمرت با اوست — زیبندهٔ او گره چو خال اندر دوست

خواهم چو بهر قرن دهی یک گرهش — بینی که صد و بیست گره در تن اوست

ب: قصاید، تخمیسات و مادّه تاریخ‌ها «۴۴ پ ـ ۶۷ پ»

آغاز:

مخواه از جمع دولت حشمت و جمشید جاهی را

بخواه از بذل نعمت هر چه می‌باید بخواهی را

نگر از حب دنیا زیر بارش گاو و ماهی را

در ابر عرش استغنا ببین حشمت پناهی را

که اول پایه نشماری در آنجا تخت شاهی را

نسخ؛ به خط مؤلّف، بی‌تا [قرن ۱۲ ق]؛ عناوین شنگرف، چند شعر در حاشیه تحریر شده و ابیات و کلماتی در متن تصحیح شده است؛ جلد: گالینگور، آبی.

۶۷ برگ؛ ۱۶×۲۱ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۳۱].

﴿ ۱۴۲۴۳ ﴾

دیوان حسینی مشهدی

(فارسی)

از : سیّد فتحعلی خان بن سیّد عوض علی خان حسینی رضوی الکرویزی (۱۲۲۴ ق)

کلیات شاعر است با تخلص «حسینی» با دیباچه‌ای به نثر، شاعر در دیباچه مادّهٔ تاریخ تدوین دیوان را چنین سروده :

حسینی به دیـوان اشـعار خـود — ز معنی و الفـاظ درهـا بسـفت

به جستم چو تـاریخ اتـمام آن — دلم «انتخاب حسینی»[1] بگفت

[الذریعه ۲۵۴/۹؛ فرهنگ سخنوران ص ۱۶۶].

نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : دیباچه «۱ پ ـ ۲ ر»

آغاز : «بعد حمد و ثنای حضرت کبریا و نعت سیّد و سرور انبیا صلوات الله علیه و علی آله و اصحابه کور سواد دبستان عقل و خرد نابلد اقلیم تمیز نیک و بد».

ب : **غزلیات** به ترتیب حروف تهجی «۲ پ ـ ۱۸۱ پ»

آغاز :

الهــی داغ کــن از آتش دل مــغز جــانم را

شرر افشان برنگ شمع گردان استخوانـم را

خـدایـا گـوهر گـوش بـتان گـردان بـنانم را

چو موج آب کوثر صاف کن طبع روانـم را

انجام :

حسـینی از دهـانش هـیچ نـتوانـم سـخن گـفتن

چو تنگ افتد مجال حرف درکارست خاموشی

ج : **متفرقات** «۱۸۲ ر ـ ۱۸۳ ر»

۱ـ کلمهٔ «انتخاب حسینی» به حساب ابجد برابر با ۱۱۸۷ می‌شود.

آغاز :

دفتر عشقیم و سربازی بود عنوان ما — نیست جز بسمل شدن بسم‌الله دیوان ما
جهان چو مهر فروزد چراغ محفل ما — اگر چو شمع شبی پا نهی به منزل ما

انجام :

تا کی چو زاهدان به لب خشک خو کنم — ساقی بیار باده که می در سبو کنم
در عشق تو راحت ز اجل وام گرفتیم — رفتیم و به کنج لحد آرام گرفتیم

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا (حسب الارشاد نامدار نواب غلام حسین خان بهادر)؛ نام شاعر در ضمن اشعار به شنگرف، تمام صفحات جداول مرصع؛ جلد : گالینگور، سبز، عطف و گوشه تیماج.

۱۸۷ برگ؛ ۱۲/۵×۲۲ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۳۲].

﴿ ۱۴۲۴۴ ﴾

رد کاشف اللثام (فارسی)

از : لکهنویی

ردی است که مؤلف در سال ۱۲۷۰ بر کتاب «کاشف اللثام» ابواسماعیل دهلوی (که در رد شیعهٔ امامیه و دفاع از عمر بن خطاب نوشته بود) نگاشته است.

آغاز : «الحمدللّه العلی الاعلی و الصلوة و السّلام علی رسوله سیّد الوری و آله ائمة الهدی امّا بعد بر مرآة ضمائر صفا مظاهر اخلاّی روحانی منطبع باد که».

انجام : «آیا حقیقت مذهب تسنن همین است که امام خود را به هنگام مناظره با فرقه مقابل خود تهجین و تشنیع بی‌اصل نماید... هر چه خوانند بنویسد و جوابش بگیرند و هذا آخر... والسّلام علی رسوله محمّد و آله اجمعین و لعنة الله علی اعداء الدین المبین».

نستعلیق (عبارات عربی نسخ)؛ گویا به خط مؤلّف، ۲۵ محرم ۱۲۷۱ در لکنهو؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، جلد : تیماج، سرخ.

۱۲۲ برگ؛ ۱۸/۵×۲۸ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۴۰].

﴿ ۱۴۲۴۵ ﴾

البیان فی الفقه (فقه ـ عربی)

از: شهید اوّل محمّد بن مکی عاملی (۷۸۶ ق)

[مجلس ۱۲۵/۲۵، ش ۷۱۱۴]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نسخ؛ محمّد بن علی...، چهارشنبه ۱۶ ذی‌حجهٔ ۸۳۵ (از روی نسخهٔ اصل که بیشتر آن توسط شیخ زین‌الدین بر مصنف قرائت شده)؛ عناوین شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ اختلافات کتاب دروس با این کتاب در حاشیه تذکر داده شده؛ در اوّل نسخه تملک اسمعیل الموسوی البهبهانی در نجف اشرف سنهٔ ۱۲۷۳؛ با حواشی از فخرالدین و شیخ حسن و مؤلّف، چند نسخه در حرزها به خط قدیم؛ در حاشیهٔ مقصد ثانی از کتاب الزکاة چنین آمده : «حاشیة من منقولة من مقروة علیه هکذا، الی هنا انتهی قرائة الشیخ زین‌الدین علی المصنف رحمهماالله...»؛ جلد : تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی.
۱۰۵ برگ؛ ۱۲/۵×۱۸ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۳۳].

﴿ ۱۴۲۴۶ ﴾

نقاش و صورت (مثنوی ـ فارسی)

از: میان ناصر علی سرهندی متخلص به علی (۱۱۰۸ ق)

[مجلس ۴۲۶/۸؛ الذریعه ۳۲۵/۱۹؛ منزوی ۳۲۸۱/۴؛ مشترک پاکستان ۹۸۲/۸].

آغاز:

الهی ذرهٔ دردی به جان ریز — شرر در پنبه‌زار استخوان ریز
بسوزان از محبت پیکرم را — به آتش رنگ کن بال و پرم را

انجام:

زند موج سرق گر تازیانه — برد چون عکس از آئینه خانه
به صد طوفان نمی‌گردد شمس غرق — به دریا موج و بر روی هوا برق

نستعلیق؛ حسین رضا، بی‌تا؛ تمام صفحات جدول شنگرف و لاجوردی، در اوّل نسخه

مهر مربعی «عبادالله ۱۱۸۸»؛ تمام اوراق کرم‌خوردگی دارد و ترمیم شده؛ جلد : مقوائی، قهوه‌ای، عطف و گوشه تیماج.

۴۹ برگ؛ ۱۲×۲۳ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۴۳].

﴿ ۱۴۲۴۷ ﴾

تحفة المنشی **(نامه‌نگاری ـ فارسی)**

از : سیّد زین‌العابدین بن مرتضی بن عاشق حسین خان موسوی برادرزادهٔ میرعالم (زنده در ۱۲۷۳ ق)

رسالهٔ مفصلی است در آداب منشی، احکام منشآت و ذکر برخی از نامه‌ها، که مؤلّف برای تعلیم و یادگیری انشا جمع‌آوری نموده و در هر مورد مثال‌هایی را ذکر کرده است. تألیف رساله در روز دوشنبه ۱۶ ربیع‌الثانی ۱۲۷۳ به پایان رسیده است. مؤلّف کتابش را در یک مقدّمه و دو جناح و یک قلب و یک ساقه تنظیم نموده بدین ترتیب :

مقدّمه : در بیان کیفیت ظهور سخن و تعریف و تقسیم آن

جناح اوّل : در تعریف منشی و اقسام و شرایط او

جناح دوم : در بیان سجع که در این فن از دانستن آن ناچار است و شرایط مکتوب و بیان اسم الله که بر سر کتاب مرقوم دارند و غیره

قلب : در انحصار مکتوب و ترسلات

ساقه : در فواید شتی

آغاز : «الحمدللّه الّذی علّم بالقلم علّم الانسان مالم یعلم و درود نامعدود بر منشئ که به زبان دربار... بعد از حمد معبود و درود محمود غرض خود بموقف».

انجام : «و بعضی گویند چون مهتر سلیمان بن داود علی نبینا و علیهما السلام به بلقیس کتاب مرسل فرمود... این سخن به قبول اقرب است والسّلام علی من اتبع الهدیٰ».

نستعلیق؛ به خط مؤلّف، دوشنبه ۱۶ ربیع‌الثانی ۱۲۷۳؛ عناوین و نشانی‌ها و معنی کلمات در بین سطور به شنگرف، دو صفحهٔ اوّل و چند صفحه در وسط جدول شنگرف و

مشکی، در اوّل نسخه مهر مربعی «میر زین‌العابدین الموسوی ۱۲۷۳»؛ جلد : گالینگور، تهوه‌ای.

۱۶۸ برگ؛ ۱۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۴۲].

﴿ ۱۴۲۴۸ ﴾

مجموعه

۱ ـ در المجالس «۱ ر ـ ۱۴۷ پ» **(اخلاق ـ فارسی)**

از : سیّد ظفر نوربهاری

رسالهٔ متوسطی است در پند و اندرز و موعظه که مؤلّف از مجالس بزرگان دین و خداوندان یقین جمع‌آوری و در سی و سه باب تنظیم نموده است.

فهرست عناوین برخی باب‌ها عبارت است از :

باب اوّل : در فضیلت آفرینش آدم علیه‌السلام

باب پنجم : در فضیلت مهتر سلیمان پیغمبر

باب دهم : در التماس خواجه عالم محمّد صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم

باب پانزدهم : در فضیلت بلال و هلال و پادشاه

باب بیستم : در حکایت آزر بت تراش

باب بیست و پنجم : در حکایت خواجه ربیع حسام

باب سی‌ام : در حکایت خانهٔ کعبه و فضیلت آن

باب سی و سوم : در فضیلت اهل بهشت.

آغاز : «حمدی که از عنایت الهی بر زبان عارفان درود ثنائی که از تواتر الهامات خدای در سینه محققان گردد مرمعطی را که از... ازل وجود انسان را به تاج خلافت».

انجام : «و ملک بهشت نقصان نکنم و هر روز مزید گردانم چون مؤمنان این بشارت بشنوند ابدالآباد در بهشت خوش باشند بفضل الله تعالی تمت».

۲ ـ احکام اقدام «۱۴۸ ر ـ ۱۴۸ پ» **(فارسی)**

از : ؟

قطعهٔ کوتاهی است در بیان قدم‌ها و احکام آن‌ها، رسالهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «این قصه خانه‌های سازواری آن این است، هفت قدم خانه کسی راست کند او را فقیر شود، هشت قدم خانه کسی راست کند او را پادشاهی شود».

انجام : «سی‌ام قدم خانه کسی راست کند او را فرزندان روزی شود تمت ـ این قصه پهنایی این است اگر در خانه پهنایی شش قدم باشد دنیا دولت شود.. اگر سیزده قدم باشد خوب است تمت».

۳ ـ مطالبی شامل : حدیثی از عبدالله بن عباس، باب معرفة السنة من الشهر المحرم، چند دعا، حدیث نبوی «ان فی کل وجود مؤمن و مؤمنة اربعة جواهر ایمان...» «۱۴۸ پ ـ ۱۵۱ پ»

۴ ـ رساله در اعتقادات «۱۵۲ ر ـ ۱۵۴ پ» **(عربی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در ایمان و شرایط و اقسام آن.

آغاز : «الحمدللّه ربّ العالمین... اعلم بان الایمان و الشریعة علی اربعة و عشرین وجهاً فستة منها علی القلب».

۵ـ مطلبی از منارالمسافرین «۱۵۴پ ـ۱۵۶پ»، رقعهٔ شیخ فرید شکر گنج «۱۵۶پ ـ۱۵۷ر»

۶ ـ اربعون حدیثاً «۱۵۷ پ ـ ۱۶۰ پ» **(حدیث ـ عربی)**

از : ؟

چهل حدیث نبوی است بدون شرح و توضیح و سند.

آغاز : «الحمدللّه... قال النبی ﷺ الصلوة عمادالدین فمن اقامها فقد اقام الدین».

۷ ـ وفات نامهٔ حضرت رسالت پناه محمّد ﷺ «۱۶۱ پ ـ ۱۶۸ ر» **(فارسی)**

از : ؟

تاریخ مختصری از وفات حضرت پیامبر ﷺ است.

۸ـ حیرة الفقهاء «۱۶۰ پ ـ ۱۷۲ ر» **(فقه ـ عربی)**

از: ؟

چند مسألۀ مشکل فقهی است با ذکر جواب هر یک بعد از هر مسأله.

آغاز: «مسئلة امة حلّ فی الظهر و حرم فی العصر ایضاً حلّ فی المغرب و حرم...».

انجام: «فالجواب یقع لکل واحدة منهن فبقین طلقة علی طلقتان».

۹ـ مطلبی به نقل از تفسیر بحر مواج «۱۷۲ ر ـ ۱۷۳ پ»

۱۰ ـ مسوخات «۱۷۴ ر ـ ۱۷۷ ر» **(کلام ـ عربی)**

از: ؟

رسالۀ کوتاهی است در بیان نام بیست و پنج حیوانی که مسخ شده‌اند و ذکر علّت مسخ هر یک. در این رساله عبارت عبری در هر مورد نقل و به عربی ترجمه شده است.

آغاز نسخه: «فذلک خمسة و عشرون من الرجال و النساء... فاما الفیل فکان یزنی بالبهایم».

۱۱ ـ روایتی از عبدالله بن عباس «۱۷۷ پ ـ ۱۷۸ ر»

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در اوّل نسخه آمده که اوراق نسخه در کتب خانه شیخ المشایخ حضرت شیخ بهاءالدین بن الشیخ نصیرالدین یکصد و نود و چهار است به تاریخ ۱۰ رجب ۱۱۸۰؛ در وسط نسخه مهر مربعی به سجع «سیّد یعقوب ۱۲۱۴»؛ جلد: گالینگور، مشکی، عطف و گوشه تیماج مشکی.

۱۸۰ برگ؛ ۱۴/۵×۲۰ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۴۴].

﴿ ۱۴۲۴۹ ﴾

فرهنگ عربی به فارسی

از: ؟

مؤلّف در این فرهنگ اغلب واژه‌ها و کلمات قرآنی را به ترتیب حروف تهجی اوّل

کلمات و هر حرف را در سه بخش (مفتوحه، مسکوره، مضمومه) با معانی لغوی هر کدام بیان نموده است. این فرهنگ غیر از مهذب الاسماء و ترجمان القرآن جرجانی و عادل خراسانی است و گویا ترتیب و تلخیصی از ترجمان القرآن جرجانی است.

نسخهٔ حاضر نیمهٔ الف مکسوره تا اوّل نون مفتوحه را شامل است و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «اذهاب بشدن، ازلاف نزدیک آمدن، اکفار کافر کردن، انبات رویانیدن، اماته بمیرانیدن، استحیا زنده کردن و شرم داشتن، امرأ مرد، اخوه...».

انجام نسخه : «باب النون المفتوحة ـ نعبد می‌پرستیم، نستعین یاری می‌خواهیم، ناس مردم، ...نلویه سر پیچانیدن، نوص گریختن، نعجة میش مادّه، نفاز سیری شدن و روان».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در حاشیه تصحیح شده؛ در آخر نسخه روی برگی جدید مهر بیضوی «محمّدطاهر الحسینی ۱۲۷۹»؛ جلد : مقوائی، مشکی، عطف تیماج قهوه‌ای.

۸۹ برگ؛ ۱۲×۲۵/۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۴۵].

﴿ ۱۴۲۵۰ ﴾

مهر خاوری **(شعر ـ فارسی)**

از : میرزا معصوم خاوری کوزه کنانی آذربایجانی کاشانی [1] (قرن ۱۳ ق)

شاعر که در اشعارش به «خاور» تخلص می‌کند از شاعران سدهٔ سیزدهم (عصر

۱ـ در صفحهٔ‌اوّل نسخه پرتوبیضایی‌کاشانی شرح‌حالی کوتاهی از شاعر یادداشت نموده و در آن آمده که : حاج میرزا معصوم خاوری کوزه‌کنانی آذربایجانی نزیل‌کاشان از شعرای عصر فتحعلی شاه و محمدشاه قاجار است و گویا مدّتی در دستگاه محمود میرزا فرزند فتحعلی شاه فرمانروای نهاوند و لرستان در سال‌های ۱۲۳۰ تا ۱۲۴۰ ق، بوده است. او داماد یکی از برادران ملک‌الشعرا صبا بوده و به همین علّت تا آخر عمر درکاشان بسر می‌برده و مقبرهٔ او قبل از تسطیح قبرستان پنجه شاه‌کاشان در آن قبرستان در حالت خرابی برپا بود. شاعر بزرگ‌کاشان سیداحمد فخرالواعظین متخلص به خاوری (متوفای ۱۳۳۱ ق) نوهٔ دختری وی است و خانهٔ حاج معصوم اکنون در محلهٔ میدان‌کهنهٔ‌کاشان موجود و در اختیار خانوادهٔ فخرالواعظین می‌باشد.

فتحعلی‌شاه و محمّدشاه قاجار) است.

خاوری بعد از آن که از نظم احسن القصص (یوسف و زلیخا) فارغ شد، سفینهٔ محمود میرزا را مطالعه کرده و پسند می‌کند لذا کتاب حاضر را در شرح‌حال و آثار وی در سه بخش تألیف می‌کند:

الف: شرح حال و تألیفات محمودمیرزا

ب: ابنیه‌ای که محمودمیرزا در ایام حکومت خود در نهاوند و لرستان ساخته است.

ج: هزار بیت منتخب از اشعار محمودمیرزا شامل قصاید، رباعیات و غزلیات به ترتیب حروف تهجی. **[منزوی ۳۲۵۱/۴؛ رضوی ۸۷۰/۷].**

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «و الظفر المؤید من عندالله الجبار ذو المعالی فتحعلی شاه قاجار خلد الله ظلال جلاله و ضاعف محاسن جماله بجاه نبینا محمّد و آله زیب و زینت داشت...».

آغاز قصاید محمودمیرزا:

چو شد ذات اشیا ز انوار پیدا   صور گشت پیرایه بخش هیولا
نخستین خرد گشت ایجاد وز آن پس   ز ستر عدم غیر آن شد هویدا

انجام:

پشیمانم که دل دادم به دست طفل نادانی   چرا عاقل کند کاری که باز آرد پشیمانی
آهو به تو هم چشمی گر کرد مرنج از وی   تکلیف ادب دور است از مردم صحرایی

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، تمام صفحات جداول مذهب مرصع محرر، صفحهٔ اوّل طلااندازی بین سطور و گل‌های زرین در حاشیه؛ در آخر نسخه آمده که نسخه در ۱۲ رجب ۱۳۱۰ به عظیم‌خان هدیه شده؛ جلد: گالینگور، مشکی.

۶۳ برگ؛ ۱۷×۲۶ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۵۰].

﴿ ۱۴۲۵۱ ﴾

دیوان تاراج (درویش، معراج) شیرازی (فارسی)

از: میرزا خسرو تاراج شیرازی[1] (قرن ۱۳ ق)

دیوان اشعار شاعر است با تخلص «تاراج»، «درویش» و «معراج» که شامل قصاید و ترجیع‌بندهای وی است. در عنوان قصاید این موضوعات به چشم می‌خورد: مدح ناصرالدین شاه قاجار، هجو آقا صراف کاشی تهرانی، مدح محمّدباقر خطیب‌زادهٔ همدانی و هجو سرهنگ فوج.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه:

به بزم تو شد از شرافت بیا — سراپردهٔ خلوت...

تو با نور خورشید همسایه‌ای — تو هم نور خورشید...

انجام نسخه:

خواهی کمرش پایی باریکتر از مو باش

خواهی دهنش بینی از دیده تو پنهان شو

با شهد لب لعلش سرچشمهٔ حیوان باش

با کفر سر زلفش سرحلقهٔ ایمان شو

چون مور خطش از مهر مُهری ز خطش برگیر

بر تخت شهنشاهی هم‌تخت سلیمان شو

خواهی اگر از حسرت لذت بری از سرّش

در حلقهٔ گیسویش چون ذکر دل «درویش»

چون خون جگر از دل پیوسته به پیکان شو

هم سبحه گسل میباش هم سلسله گردان شو

۱ـ برای شرح حال شاعر رک: الذریعه ۱۶۶/۹؛ فرهنگ سخن‌وران، ص ۱۰۹؛ حدیقة الشعراء، دیوان‌بیگی، ص ۴۲.

شکسته نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای.

۱۱۰ برگ؛ ۱۰/۵×۱۷ سانتی متر؛ ۸ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۴۹].

❁ ۱۴۲۵۲ ❁

دیوان سلیم تهرانی **(فارسی)**

از : میرزا محمّدقلی سلیم تهرانی (۱۰۵۷ ق)

به شمارهٔ [۱۳۹۷۳/۱] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : غزلیات به ترتیب حروف تهجی «ص ۱ ـ ۳۲۸»

آغاز :

دلا تویی که به کار خودت گزیده خدا / برای عشق بتانت نیافریده خدا

ب : رباعیات «ص ۳۳۰ ـ ۳۳۳»

آغاز :

در دل همه در گره‌گشائیست خدا / با ما بسر لطف خدائیست خدا

مفلس چو شدیم رو به او می‌آریم / معشوقهٔ روز بی‌نوائیست خدا

ج : مثنویات : شامل مثنوی قضا و قدر، وصف کشمیر، شکست دست و غیره. «ص ۳۳۴ ـ ۵۰۰» ـ برگ‌های این بخش جابه‌جا شده است.

آغاز :

شنیدم روزی از خونابه نوشی / چو گل از پارهٔ تن خرقه پوشی

انجام مثنویات و انجام دیوان :

از ایشان چو ساغر مثل خیره چشمی / از ایشان چو می سرخ رو بی‌حیایی

ازین قوم دانی چه باید طلب داشت / جدایی جدایی جدایی جدایی

شکسته نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ لبهٔ بعضی از اوراق وصالی شده؛ جلد : تیماج، مشکی، مجدول، عطف گالینگور مشکی.

۲۵۰ برگ؛ ۱۲×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۵۱].

﴿ ۱۴۲۵۳ ﴾

جنگ اشعار فارسی

از : ؟

۱ ـ نان و حلوا «متن و حاشیه ۱ ر ـ ۶ ر»

از : شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۱۵۸/۱۴] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه :

آن قیامت قامت پیمان‌شکن　　　آفت دوران بلای مرد و زن

۲ ـ حکایت شبلی و آن دو عاشق و معشوق «۶ پ ـ ۸ ر»　　　(شعر ـ فارسی)

از : سامی

۳ ـ سوز و گداز نوعی «۸ پ ـ ۱۶ ر»　　　**(شعر ـ فارسی)**

از : ملا محمّدرضا نوعی خبوشانی

به شمارهٔ [۱۳۴۶۳/۳۸] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۴ ـ شیخ صنعان و دختر ترسا «۱۶ ر ـ ۲۲ پ»　　　**(شعر ـ فارسی)**

از : فریدالدین عطار نیشابوری (۶۲۷ ق)

به شمارهٔ [۱۴۰۵۳/۵] مراجعه شود. آ غاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۵ ـ حکایت‌های منظوم از عطار نیشابوری «۲۲ پ ـ ۴۴ پ»　　　**(شعر ـ فارسی)**

۶ ـ عاشق و معشوق «۴۴ پ ـ ۵۰ ر»　　　**(شعر ـ فارسی)**

از : ؟

آغاز :

شنیدم از هوسناکان جوانی　　　ز ناگه فتنه شد بر دلستانی

۷ ـ ناز و نیاز «۵۰ پ ـ ۹۵ پ»　　　**(شعر ـ فارسی)**

از : ؟

مثنوی عرفانی است در بیان ناز معشوق و نیاز عاشق که به صورت نامه‌هایی بین عاشق و معشوق تنظیم شده است. شاعر در اندک مواردی نیز نثر کوتاهی می‌آورد. این مثنوی به سبک مثنوی «ناز و نیاز» وحید قزوینی [مجلس ۴۴۱/۳، منزوی ۳۲۵۸/۴] تألیف شده و غیر از آن است.

در بخش‌های پایانی آن آمده:

دوش در بزم خواجه مستو　　نی شنیدم که در دل آمده سو

دای آن نازنین چه کردم تحـ　　سین بدین شعرهای قافیه مو

زون عالم خدایگان سلا　　طین اعظم اتابک خسرو

هر که این را به نظم برخواند　　سر خود را بدو دهم به گرو

در پایان این مثنوی غزل‌هایی است با تخلص «نشاط»، گویا این مثنوی نیز از همین شاعر است.

آغاز:

به یغما برد دین و دل که دست انداز ناز است این

نهادم سر به کف منهم که قلبم را نیاز است این

۸ ـ **اشعاری** از: نشاط، سعدی، سالک، جامی، حافظ، طبیب، شاکر، مجرم، جمال، رفیق، غمین، کامل، حریف، طوفان، محمود، نسّاج، هجری، سرافراز، رباعیات باباطاهر «۹۵ ر ـ ۱۵۲ پ»

۹ ـ **مثنوی مجرم** «۱۵۳ ر ـ ۱۵۴ پ» **(فارسی)**

گویا از: حاجی میرسلام‌الله مجرم مراغه‌ای متخلص به مجرم (قرن ۱۳ ق)

آغاز:

یک شبی رفتم به سوی گلشنی　　تا بجویم در گلستان همدمی

انجام:

مجرما تا چند گویی این سخن　　ختم گردان این سخن در انجمن

در حقیقت گـفته‌ای ایـن مثنوی　　　پـیر اسـتاد تـو بـاشد مـولوی

۱۰ ـ **چند قطعه** به نثر و نظم با عنوان فراق‌نامه و مهرنامه «۱۵۴ پ ـ ۱۵۵ ر»

۱۱ ـ **مثنوی آذر** «۱۵۵ پ ـ ۱۵۸ ر» **(فارسی)**

از : حاج لطفعلی بیگ آذر کاشی (قرن ۱۲ ق)

[مجلس ۲۳/۸؛ منزوی ۳۱۱۷/۴؛ رضوی ۲۲۶/۷؛ الذریعه ۸۰/۱۹].

آغاز :

بشـــنوید ای مـــعشر آزادگـــان　　　این حکایت از دل از کف دادگان

۱۲ ـ **حکایت منظوم** «۱۵۸ ر ـ ۱۷۰ ر» **(فارسی)**

از : شعله

در این بخش ابتدا حکایت زن قاضی و محتسب و شحنه که به شوهران خـود مکـر می‌کردند از کتاب جامع‌الحکایات به نثر نقل شده و پس از آن، این حکایت را شاعری با تخلص «شعله» به نظم کشیده است.

۱۳ ـ **حکایت** دختر پیر زال به نظم «۱۷۰ پ ـ ۱۷۱ پ»

۱۴ ـ **زشت و زیبا** (دو غزل) «۱۷۱ پ» **(شعر ـ فارسی)**

آغاز غزل اوّل :

خوشا با تو به بالین سر نهادن　　　شراب و شمع را در بر نهادن

آغاز غزل دوم :

بیا ای شوخ یکدم پهلوی این بینوا جا کن　　　تحمل پیشه ساز ...خـرکاری تـماشا کـن

۱۵ ـ **دو غزل** در مطایبه «۱۷۱ پ ـ ۱۷۲ پ»

۱۶ ـ **ترکیب‌بند** مسمی به مجموعهٔ حسن و عشق، مراسلات نظم و نثر، چند فراق‌نامه «۱۷۲ پ ـ ۱۷۸ پ»

۱۷ ـ **قاصد صبا** «۱۷۹ ر ـ ۱۷۹ پ» **(فارسی)**

از : مستور

آغاز:

روان شو ای صبا با شادکامی به منزلگاه آن یار گرامی

۱۸ ـ قاصد صبا «۱۷۹ پ ـ ۱۸۰ ر» **(فارسی)**

از: غریبی

آغاز:

ای صبا با آن مه زندانیم بازگو این قصه پنهانیم

۱۹ ـ قاصد صبا «۱۸۰ ر ـ ۱۸۱ پ» **(فارسی)**

از: ؟

آغاز:

رسان ای پیک مهجوران مشتاق سلام من به آن خورشید آفاق

۲۰ ـ لیلی و مجنون «۱۸۱ پ ـ ۱۸۴ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: ؟

۲۱ ـ سراپا «۱۸۴ پ ـ ۱۸۵ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: ؟

۲۲ ـ سوز و گداز تفرشی = آتش خانه «۱۸۵ ر ـ ۱۸۷ ر» **(مثنوی ـ فارسی)**

از: آقا محمّدصادق بن سید فضل‌الله هجری تفرشی (۱۱۶۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۱۵۸/۱۲] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲۳ ـ حسرت نامه «۱۸۷ پ ـ ۱۹۱ ر» **(مثنوی ـ فارسی)**

از: میرزا ابراهیم بن غیاث‌الدین منصور دشتکی شیرازی، متخلص به صفا

به شمارهٔ [۱۳۶۹۵/۳] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲۴ ـ مثنوی هجری «۱۹۱ ر ـ ۱۹۵ پ» **(فارسی)**

گویا از: آقا محمّدصادق بن سیّدفضل‌الله هجری تفرشی (قرن ۱۲ ق)

آغاز:

ای میر ستمگر جفاجو　　　ای سید جورکیش بدخو

۲۵ ـ قطعاتی به نظم از شعرای مختلف «۱۹۵ پ ـ ۲۰۲ پ»

نستعلیق متن و حاشیه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات مجدول محرر؛ جلد: تیماج، مشکی.

۲۰۲ برگ؛ ۱۸×۳۱ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۵۲].

﴿ ۱۴۲۵۴ ﴾

ضیاء المؤمنین = نورنامه **(شعر ـ فارسی)**

از: بی‌بی خان بیگم نیشابوری

منظومه‌ای است در تاریخ حضرت پیامبر ﷺ و امامان علیهم السلام. شاعر در این منظومه بعد از حمد باری‌تعالی، شرح‌حال حضرت پیامبر را از بدو آفرینش نور آن حضرت و تولد و تاریخ زندگانی‌اش، ولادت حضرت علی علیه السلام، حضرت فاطمه علیها السلام و در پایان، قطعه‌ای در ظهور امام زمان علیه السلام آورده است.

شاعر مطالب این منظومه را از چهار کتاب، از جمله حیات‌القلوب علامه مجلسی به نظم کشیده است.

[گنج‌بخش، منزوی ۱۶۶۷/۳؛ مشترک پاکستان ۱۰۸۴/۸ که نسخهٔ گنج‌بخش را معرفی نموده است].

آغاز:

ابتدا می‌کنم به بسم‌الله　　　بعد از آن لا اله الا الله

حی و قیوم و ذوالجلال کریم　　　قادر و صانع و غفور و رحیم

انجام:

خان بی کس که مانده است حیران　　　یا رب او را عطا نما ایمان

خواهم از حرمت رسول انام　　　برسانی مرا به دار سلام

هر کـه خـوانـد بـه حـق رب عـباد　　　کـنـد ایـن خـان را بـه فـاتحه یـاد

نستعلیق؛ بی‌کا، شب دوشنبه دهه دوم ذی‌حجهٔ ۱۲۲۷؛ عناوین شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و لاجوردی و محرر، در برگ اول سرلوح مزدوج مذهب و لاجـوردی بـا گل‌های الوان، دو صفحهٔ اول طلااندازی بین سطور و گل‌های زریـن در حـاشیه، تـمام صفحات زرافشان؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۷۵ برگ؛ ۱۵×۲۲ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۷۵۵۳].

﴿ ۱۴۲۵۵ ﴾

کتابچه دستورالعمل جمع و خرج شهر تبریز و توابع آن

سیاق؛ جلد : مقوائی، آبی، عطف و حاشیه گالینگور قهوه‌ای.

۱۸ برگ؛ ۱۷×۲۶ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۶۰۳].

﴿ ۱۴۲۵۶ ﴾

فارغ نامه (شعر ـ فارسی)

از : فارغ گیلانی رودسری (قرن ۱۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۷۴] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر بخشی از اول منظومه را شامل است و آغاز آن با آغاز نسخهٔ سابق برابر است.

انجام نسخه :

خسته‌ها را همه به صف بـنشاند　　　پس لب جان‌فزای خـود جـنباند

چون دم روح‌بخش خویش دمید　　　در دمـــی جـــمله را دوا بـــرسید

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ اشعار در متن و حاشیه تحریر شده؛ جلد : تـیماج، قهوه‌ای، طبلهٔ دوم ترنج با سر، مجدول گرهی.

۱۵ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۷۴۰۰].

﴿ ۱۴۲۵۷ ﴾

شرح مراح الارواح (صرف ـ عربی)

از : شمس‌الدین احمد معروف به دیکنقوز (قرن ۹ ق)

به شمارهٔ [۱۳۷۸۸] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد و انجام آن با انجام نسخهٔ سابق برابر است.

آغاز نسخه : «ثالثا علی ما یقتضی الترتیب الا انه اخّرها عن ادلة احد المتخاصمین... الاشتقاق فی اللغة اخذ شیء من شیء فهو متعدّ و فی الاصطلاح تارة...».

نسخ؛ نام کاتب پاک شده، شعبان ۱۱۲۲؛ عناوین شنگرف و مشکی و سبز (در حاشیه)، نشانی‌ها شنگرف، با حواشی توضیحی از علمای مختلف و کتاب‌های صرفی؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، شمسه، مجدول؛ عطف و حاشیه گالینگور.

۱۹۶ برگ؛ ۱۸×۲۸ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۴۰۴].

﴿ ۱۴۲۵۸ ﴾

مصابیح الظلام فی شرح مفاتیح شرائع الاسلام (فقه ـ عربی)

از : سیّد عبدالله بن محمّدرضا شبرحسینی (۱۲۴۲ ق)

شرح مزجی مفصلی است بر «مفاتیح الشرائع» فیض کاشانی.

[الذریعه ۷۷/۱۴ و ۸۸/۲۱؛ مرعشی ۲۵۹/۳، ش ۱۰۷۹].

نسخهٔ حاضر از «القول فی اوقات الصلوة» تا آخر «کتاب الصوم» را شامل است.

آغاز : «الحمد لله ربّ العالمین و صلی الله علی محمّد و آله الطاهرین اما بعد فهذه هو المجلد الثالث... القول فی اوقات الصلوة قال الله عزوجل اقم الصلوة لدلوک الشمس».

انجام : «مفتاح ـ لایجب الترتیب فی القضاء بان ینوی... و نحوه کلام السید فی المدارک و ظاهرهما الاتفاق علی ذلک و ان کان للمناقشة فیه مجال و الله العالم...».

نسخ؛ محمّد العلیوی بن المحمّد الدجیلی، بی‌تا؛ عناوین شنگرف و نشانی‌ها مشکی؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول گرهی.

۳۸۲ برگ؛ ۲۰×۳۱ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۴۰۵].

﴿ ۱۴۲۵۹ ﴾

انوار سهیلی (داستان ـ فارسی)

از : ملا حسین بن علی واعظ کاشفی

[مجلس ۳۸۱/۲۵، ش ۷۳۹۹].

آغاز : «حضرت حکیم علی‌الاطلاق جلت حکمته...».

انجام : «و به حق سبحان تعالی نالید که بارخدایا تو عالمی و به تو عیانست احوال بی‌گناهان را به خلق».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در برگ اول چند نوشته به جهت یادگار و تملک میرزا ابوطالب ۱۲۸۲؛ لبهٔ بعضی از اوراق وصالی شده؛ جلد : گالینگور، قهوه‌ای.

۲۵۹ برگ؛ ۱۶×۲۳ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۴۰۶].

﴿ ۱۴۲۶۰ ﴾

شرح منار الاصول (اصول فقه ـ عربی)

از : ؟

شرح مزجی است بر «منار الاصول» شیخ ابوالبرکات نسفی (۷۱۰ ق). شارح در این شرح از قوام‌الدین کاکی، استادش حسام‌الدین الاسفیجانی که کتاب منار الاصول را نزد وی درس گرفته، عضدی، صدرالشهید فی الجامع، قاضی ابی‌زید دبوسی و صاحب التقویم مطالبی را نقل می‌کند. [کشف الظنون ۱۸۲۳/۲].

شرح دیگری بر منار الاصول به نام «افاضة الانوار فی اضائة اصول المنار» تألیف سعدالدین ابوالفضایل دهلوی (۸۹۱ ق) در شمارهٔ [۱۳۸۷۱/۴] معرفی گردید.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «لا يخلو عن اشتباه لان المراد من الطلب و التأمل ان كان هو الطلب و التأمل فى اللفظ... (و حكم اعتماد الحقيقة فيما هو المراد و التوقف فيه الى ان يتبين ببيان المجمل) بيانا شافيا (كالصلوة) فانها فى اللغة الدعاء».

انجام : «(و لهذا اذا اجبر) فى هذين القسمين و هما الثالث و الرابع (حتى قتل صار شهيدا) لانه يكون باذلا نفسه لاعزاز دين الله عزوجل و لاقامة حق الشرع فيه الحمد لله على التمام و للرسول اكمل التحية و افضل السلام و على آله الكرام و اصحابه العظام».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد : تیماج، مشکی، عطف گالینگور مشکی.

۱۷۷ برگ؛ ۱۲×۱۸ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۷۴۰۷].

﴿ ۱۴۲۶۱ ﴾

مجموعه

۱ ـ الترجيع و التصحيح على القدورى «۱ ر ـ ۵۵ پ» **(فقه حنفی ـ عربی)**

از : زین‌الدین قاسم بن قطلوبغا حنفی، ابن قطلوبغا (۸۷۹ ق)

حاشیه‌ای است با عناوین «قوله ـ قوله» بر «مختصر قدوری فی فروع الحنفیة» تألیف ابوالحسن احمد بن محمّد بن احمد قدوری (۴۲۸ ق) که در شمارهٔ [۱۴۰۲۳] معرفی گردید. **[کشف الظنون ۲/۱۶۳۴].**

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز : «بسمله و صلى الله على سيّدنا محمّد و آله و صحبه و سلم و بعد فان الشيخ الامام العالم العلامة زين‌الدين قاسم الحنفى يقول انى قد رايت من عمل فى مذهب ائمتنا بالتشهى حتى سمعت من لفظ بعض القضاة».

انجام نسخه : «قوله و غرم المقر بدله الصواب ما عبر به الاصل... طريقتان نقلهما».

۲ ـ شرح الاعتقادات «۵۶ ر ـ ۹۹ ر» **(کلام ـ عربی)**

از : ؟

شرحی است مزجی بر متن مختصری در کلام و اعتقادات، نویسنده متن و شارح هر دو از عامه هستند.

آغاز نسخه : «ابتدا... (و تجوز الصلوة خلف کل بر و فاجر) لقوله علیه الصلوة و السلام صلوا خلف کل بر و فاجر و لان علماء الامة کانوا یصلون خلف الفسقة».

انجام نسخه : «و هما ای الجنة و النار مخلوقتان الآن موجودتان تکوین و توکید و زعم اکثر المعتزلة انهما تخلقان یوم... الجزا... یکفی الخروج عن الانتفاع به ولو سلم».

۳ـ کتاب الغزنوی علی مذهب ابی حنیفة «۱۰۰ ر ـ ۱۱۶ پ» **(فقه حنفی ـ عربی)**

از : غزنوی[1] حنفی

مختصری است در فقه حنفی با مقدمه‌ای در آغاز آن در شرح حال ابوحنیفه.

نسخهٔ حاضر تا اول نواقض وضو را شامل است.

آغاز : «الحمد للّه الذی عم البلاد بنعمته و ارفاده و خص العباد بهدایته و ارشاده... امّا بعد فانی لما رأیت قصورهمم الناس فی طلب العلم».

انجام نسخه : «فصل فی الاغتسال ـ الاصل فی وجوب الغسل... حتی تغتسلوا او قوله صلّی».

۴ـ شرح الورقات فی اصول الفقه «۱۱۸ ر ـ ۱۲۵ پ» **(اصول فقه ـ عربی)**

از : شیخ جلال‌الدین محمّد بن احمد المحلی الشافعی (۸۶۴ ق)

شرحی است بر کتاب «الورقات» تألیف امام الحرمین عبدالملک بن عبدالله جوینی (متوفای ۴۷۸ ق). این شرح به صورت مزجی و کوتاه برگزار شده است.

آغاز : «قال الشیخ الامام... هذه ورقات قلیلة تشتمل علی معرفة فصول».

۱ـ چند دانش‌مند مشهور به غزنوی که همه حنفی هستند، سراغ داریم بدین ترتیب :

الف : یمین الدولة ابوالقاسم محمود بن ناصرالدولة غزنوی (متوفای ۴۲۱ ق) [هدیة العارفین ۴۰۱/۶].

ب : نصرالدین عالی بن ابراهیم غزنوی (متوفای ۵۸۲ ق) [هدیة العارفین ۴۳۵/۵].

ج : ابوالمعالی عبدالرب بن منصور غزنوی (متوفای ۵۰۰ ق) [هدیة العارفین ۵۱۱/۵].

انجام : «اذا اجتهد الحاکم فحکم... فله اجران و اذا حکم فاخطا فله اجر ـ تم».

نسخ؛ رسالهٔ آخر نام کاتب پاک شده و با خط دیگری نام محمّد بن علی... نوشته شده، ۹۷۷؛ عناوین شنگرف و نشانی‌ها مشکی، متن رسالهٔ آخر شنگرف و شرح آن مشکی؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد : تیماج، مشکی، مجدول.

۱۲۵ برگ؛ ۱۶×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۷ ـ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۷۴۰۸].

﴿ ۱۴۲۶۲ ﴾

کتابچهٔ دستورالعمل جمع و خرج خمسه و طارم علیا

کتابچهٔ جمع و خرج خمسه و طارم علیا است در چند سال، بدین تفصیل :

۱۳۲۲ (لوی ئیل) تا ۱۳۲۴ (یونت ئیل) ابواب جمعی وزیر همایون

۱۳۲۵ (قوی ئیل) ابواب جمعی سعد السلطنة

۱۳۲۶ (پیچی ئیل) ابواب جمعی مجدالسلطنة

۱۳۲۷ (تخاقوی ئیل) ابواب جمعی معین‌الدوله. در برگ ۳۸ دستورالعمل این سال نامه‌ای است از امین دفتر با این مضمون :

«مبلغ نوزده تومان و پنج هزار مواجب معتمدالسلطان میرزا محمودخان پسر مرحوم عمادالممالک به خرج دستورالعمل هذه السنه تخاقوی‌ئیل خمسه منظور شد و موافق تصویب مجلس فی شهر محرم‌الحرام ۱۳۲۸» با مهر بیضوی «امین دفتر».

سیاق؛ جلد : تیماج دورو، سبز، عطف و حاشیه تیماج سرخ مجدول، پشت طبله تیماج سرخ.

۱۴۷ برگ؛ ۲۱×۳۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۶۲۱].

﴿ ۱۴۲۶۳ ﴾

کتابچهٔ دستورالعمل جمع و خرج سنه لوی‌ئیل ۱۳۲۳ محال مرند ابواب جمعی شجاع نظام.

نسخهٔ حاضر مسوده است و مهر تأیید ندارد.

سیاق؛ جلد : تیماج، سرخ.

۲۱ برگ؛ ۱۹×۲۹ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۶۲۰].

﴾ ۱۴۲۶۴ ﴿

کتابچهٔ دستورالعمل جمع و خرج سال ۱۳۱۹ (اودئیل) مملکت فارس ابواب جمعی شعاع السلطنه

سیاق؛ در تمامی صفحات مهر بیضوی با سجع «وزیر دفتر» و در پایان نسخه مهر بیضوی «اتابک اعظم» موجود است؛ جلد : تیماج دورو، سبز، ضربی، شمسه، مجدول، عطف و گوشه تیماج سرخ، پشت طبله تیماج سرخ.

۱۰۷ برگ؛ ۲۲×۳۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۶۱۹].

﴾ ۱۴۲۶۵ ﴿

کتابچهٔ دستورالعمل جمع و خرج آذربایجان سال ۱۳۲۸

در این کتابچه دستورالعمل جمع و خرج وزارت دربار، وزارت خارجه، وزارت جنگ، وزارت علوم، وزارت مالیه و مواجب متوفیات سنواتی، آذربایجان در سال ۱۳۲۸ ذکر شده است.

سیاق؛ جلد : تیماج دورو، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، لچکی، عطف و حاشیه مشکی، پشت طبله تیماج مشکی.

۱۷۷ برگ؛ ۲۱×۳۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۶۱۸].

﴾ ۱۴۲۶۶ ﴿

کتابچهٔ دستورالعمل جمع و خرج گروس[۱] و کرانی[۲]

در این کتابچه جمع و خرج شهرستان گروس (بیجار) و کرانی در سال‌های ۱۳۰۸ تا

۱ـ گروس نام سابق شهرستان بیجار فعلی است.

۲ـ «کُرانی» نام یکی از دهستان‌های شهرستان بیجار (گروس) است.

۱۳۲۷ ق ثبت شده است. این منطقه در طی این سال‌ها، از سال ۱۳۰۸ تا ۱۳۱۶ ابواب جمعی امیرنظام گروسی، از سال ۱۳۱۷ تا ۱۳۲۳ و ۱۳۲۵ تا ۱۳۲۶ ابواب جمعی سالارالملک حاج علیرضا خان امیرتومان و سال ۱۳۲۴ و ۱۳۲۷ جزء ابواب جمعی یمین‌الدوله بوده است.

سیاق؛ جلد : تیماج دورو، سبز، ضربی، عطف و حاشیه و پشت جلد تیماج سرخ.

۱۴۴ برگ؛ ۲۰/۵×۳۴ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۶۰۱].

﴿ ۱۴۲۶۷ ﴾

کتابچهٔ دستورالعمل جمع و خرج میرزا ابراهیم آشتیانی

در این کتابچه تنخواه سال‌های ۱۳۱۰ ئیلان ئیل و ۱۳۱۱ یونت ئیل و ۱۳۱۲ قوی ئیل میرزا ابراهیم آشتیانی ملقب به معتمدالسلطنه به خط خود وی نوشته شده است.

سیاق؛ میرزا ابراهیم معتمدالسلطنه آشتیانی؛ در صفحهٔ اول نسخه یادداشتی متضمن آمدن حاجی سیّداحمد بهبهانی در روز جمعه ۱۷ جمادی‌الاول یونت ئیل ۱۳۱۱ به منزل کاتب که بیماری تب و لرز داشته و دعایی را جهت شفای وی به کاتب داده است؛ جلد : گالینگور، تهوه‌ای.

۶۰ برگ؛ ۱۴×۲۲ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۶۰۲].

﴿ ۱۴۲۶۸ ﴾

کتابچهٔ دستورالعمل سرکاری در سال اودئیل ۱۳۱۸

سیاق؛ جلد : تیماج، مشکی.

۲۸ برگ؛ ۱۳×۲۱/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۶۱۲].

﴿ ۱۴۲۶۹ ﴾

مجمع النفایس (نسخهٔ عکسی) **(تذکرهٔ شعرا ـ فارسی)**

از : سراج‌الدین علی خان آرزوی اکبرآبادی، خان آرزو (۱۱۶۹ ق)

تذکرهٔ مفصل شعراست که مؤلف در آن منتخبی از اشعار شاعران را به همراه شرح‌حال کوتاهی از هر شاعر ذکر نموده است. او در مقدمهٔ کتاب ذکر نموده که در تحقیق شرح‌حال شاعران چندان نکوشیده و شرح‌حال‌ها را از کتاب‌های تذکرهٔ تقی اوحدی، تذکرهٔ نصرآبادی، کلمات الشعراء، تحفه سامی و غیر آن‌ها انتخاب و نقل نموده است.

اسامی شاعران به ترتیب حروف تهجی تنظیم شده و تألیف کتاب در سال ۱۱۶۳ ق به پایان رسیده است.

یکی از شاگردان مؤلف با تخلص بیدار در تاریخ پایان کتاب گوید:

این تذکره سخنوران کیهان   بی‌مثل چو بنوشت سراج‌الدین خان
بیدار به آرزو چنین کرد رقم   گلزار خیال اهل معنی جهان

[تاریخ تذکره‌های فارسی ۱۵۸/۲ - ۱۶۶؛ الذریعه ۴۶/۲۰].

آغاز: «حمد صانعی که زبان قلم و قلم زبان را به تحریر و تقریر کلمات فصحا به مقتضای السنة الخلق اقلام الحق موفق گردانید و بمؤدای آن تحت العرش».

انجام: «رومی سمرقندی

ز قتل کوهکن خسرو چرا وارسته می‌گردد
به قصدش کبک را دیدم که ترکش بسته می‌گردد

هلالی:

نشسته بودم لطف کردی این که پرسیدی مرا
گر نمی‌دیدم تو را هرگز نمی‌دیدی مرا».

نسخهٔ عکسی، از روی نسخهٔ اصل (شمارهٔ ۱۲ کتابخانهٔ استیت کلیانی، به خط نستعلیق، تحریر شده در روز سه‌شنبه ۷ جمادی‌الثانی ۱۱۸۵) عکس‌برداری شده است؛ در اول و آخر نسخه مهر دایره‌ای کتابخانه با سجع «کتب‌خانهٔ استیت کلیانی» موجود است، زمینهٔ تمامی صفحات سیاه و نوشته‌ها سفید؛ جلد: گالینگور، آبی.

۴۴۴ برگ؛ ۲۱×۲۸ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۱۰۲۷۳۱].

﴿ ۱۴۲۷۰ ﴾

کلیات قاسم انوار

(عرفان ـ فارسی)

از: معین‌الدین علی بن نصیر معروف به قاسم انوار تبریزی (۸۳۷ ق)

کلیات نظم و نثر شاعر است که صفحات آن مقدار زیادی افتاده و باقی نیز جابه‌جا شده‌اند. نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است :

الف : بخش‌هایی از رسالهٔ سؤال و جواب، انیس العارفین، رساله در بیان علم که اوراق‌شان جابه‌جا شده است «۱ ر ـ ۲۵ پ»

آغاز نسخه :

زمرة العشاق قد قرب الوصال — زبدة العشاق لا تشموا فعال

ایها العشاق قوموا من نیام — اشربوا من کأسه شرب المدام

انجام نسخه :

بس جفاکار است ترک تندخو — کشته گردی ناگهان در دست او

گفت حق داند که من در هر نماز — خواهم از حضرت به صد درد و نیاز

ب : **غزلیات** به ترتیب حروف تهجی. از آغاز و انجام افتادگی دارد «۲۶ ر ـ ۱۳۶ پ»

آغاز نسخه :

دل و جان راکجا کند روشن — زاهد مرده واعظ در خواب

سعی کن سعی تا برون آری — کشتی عمر خویش از غرقاب

انجام نسخه :

هزار جان مقدس فدای راه تو باد — که پیش بنده بیایی چو روح در بدنی

قسم به ذات شریف تو می‌خورم که نبود — چو دوست سرو خرامان به جانب چمنی

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین زرین؛ تمام صفحات جدول زرین؛ چند برگ کرم‌خوردگی داشته و ترمیم شده و لبهٔ بعضی از اوراق وصالی گردیده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای.

۱۳۶ برگ؛ ۱۲/۵×۲۰ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۴۸۵].

﴿ ۱۴۲۷۱ ﴾

نظم الجواهر = نصاب لغات قرآن **(فرهنگ منظوم - عربی به فارسی)**

از : ؟

منظومه‌ای است نظیر «نصاب الصبیان» ابونصر فراهی. مؤلف در آن لغات قرآن کریم را به ترتیب سوره‌ها، در قالب اشعار به فارسی ترجمه نموده است.

مؤلف کتابش را در سی قطعه (هر قطعه بر وزن خاصی) تنظیم نموده است.

آغاز نسخه :

نـظر بگشـا بـبین سـرو سـهی را ای سیه مـژگان

که دارد سر بـه زیـر از شـرم بـالای تـو در بسـتان

مـــــفاعیل مــــــفاعیل مــــفاعیل مــــفاعیل

هزج را این چنین تقطیع کن جانا و خوش برخـوان

انجام :

بـــود غــــاسق و کـفو تـاریک و هـمتا

فلق چون سفیده است و شک نیست در آن

وقب را گـــــرفتن فــــرو دان و نـــافث

دمــــنده است و خــنّاس گـردیده پـنهان

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول سبز و شنگرف؛ در برگ ۵۱ ر مهر بیضوی «الواثق بالله الغنی عبده ناصر»؛ جلد : تیماج، مشکی، ضربی، ترنج، مجدول گرهی.

۵۵ برگ؛ ۱۱×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۴۸۶].

﴿ ۱۴۲۷۲ ﴾

سدرة المنتهی و العطیة العظمی

(کلام ـ فارسی)

از: محمّد عبدالحسیب بن سیّد احمد علوی عاملی[1] (۱۱۲۱ ق)

مؤلف در این رساله مسائل کلامی و اعتقادی را بر مبنای مذهب شیعه دوازده امامی با ادلهٔ فلسفی و استدلالی در ده ارشاد، هر ارشاد در چند سدره بیان نموده است. او در ضمن استدلال، آیات و احادیث زیادی را ذکر و شرح کرده است. تألیف این کتاب به نام مقرب‌الخاقان حکیم داود و در سال ۱۰۶۲ ق برابر با «اله الاولین و الآخرین» به پایان رسیده است.

فهرست عناوین ارشادهای آن چنین است :

ارشاد اول : (افتاده است)

ارشاد دوم : در حمد الهی و ثناء قیوم ایزدی از وجه سورهٔ سبع المثانی

ارشاد سوم : در تمهید قواعد عنایت ابدی و تبلیغ مراسم هدایت سرمدی

ارشاد چهارم : در مراتب قضا و قدر و مایتعلّق بهما

ارشاد پنجم : در اثبات وجوب وجود نبی در نظام عالم جملی و مرتبه‌اش

ارشاد ششم : در شبهاتی که مخالفین دین مبین و جاده‌پیمایان ضلالت و تنحّی‌جویان مسلک قویم نموده‌اند.

ارشاد هفتم : در اثبات امامت یعسوب‌الدین امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب علیه السلام

ارشاد هشتم : در تحریر و تقریر و تبیین شبهاتی که از مخالفین دین مبین و جادهٔ مستبین سمت ورود یافته

ارشاد نهم : در اصول اعتقادی بر مُخ شرعی و نهج یقینی

ارشاد دهم : در بیان مبدأ و معاد

۱ـ برای شرح حال مؤلف رک : طبقات اعلام الشیعه (الکواکب المنتشرة فی القرن الثانی بعد العشرة) شیخ آغابزرگ تهرانی ص ۴۱۵.

[الذریعه ۱۵۴/۱۲؛ فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ آیت‌الله فاضل خوانساری ۲۷/۱، ش ۳۱؛ مرعشی عکسی ۶۷/۱، ش ۶۶؛ رضویه، مشهد، ش ۶۶۷].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «و فصل واحد و واحد عددی مبدا کثیر بالعدد و الآحاد آمده... سدرة سنخیة عینیة ـ بر طبیب روایح ازهار و فیض فوایخ استحسار حدایق ارواح واضح است».

انجام : «ختامة مسکیّة بر ارباب عرفان اجرای براهین و... آن حیثیت استرجاع روح بوکر جسدانی باذن الله تعالی و این ترنم تفسیر قول حق ربوبی تعالی شأنه گردیده هو الاول و الآخر و الحمد لله... و صلی الله علی سیدنا و نبینا محمّد و آله اجمعین».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، آیات و روایات معرب و با خطوط شنگرف مشخص شده؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد : تیماج‌دورو، مشکی، مجدول، پشت طبله تیماج قهوه‌ای.

۲۸۰ برگ؛ ۱۴×۲۳ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۴۸۷].

۱۴۲۷۳

تحفة العابدین (دعا ـ فارسی)

از : مولی عبدالله بن حاج حسین بابا سمنانی (قرن ۱۱ ق)

رسالهٔ مفصلی است در دعاها و اعمال ماه‌های رجب، شعبان، رمضان و بعضی از اعمال ماه‌های دیگر که مؤلف آن را در یک مقدمه و پنج باب و یک خاتمه تنظیم نموده است.

[مرعشی ۱۲۶/۵، ش ۱۷۴۱ که فهرست ابواب کتاب در آن ذکر شده، الذریعه ۴۵۰/۳].

این کتاب به صورت سنگی به چاپ رسیده است.

آغاز نسخه : «تحفة العابدین و مرتب گردید بر مقدمه و پنج باب و خاتمه در فضیلت ماه‌های مذکوره باب اول... اما مقدمه در بیان فضیلت شهور مذکوره».

انجام نسخه : «و صل علی محمّد و آل‌محمّد ما عسعس لیل و ما ادلّهم ما ظلام و

تنفس صبح و ما اضاء فجر اللهم اجعل محمّدا خطیب وفد المؤمنین الیک و المسکو».

متن فارسی نستعلیق و ادعیه و اذکار نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ مقداری از مطالب متن در حاشیه درج شده؛ لبهٔ بعضی از اوراق وصالی شده؛ جلد : گالینگور، مشکی، ترنج با سر، با نقش گل و بلبل، مجدول.

۱۴۸ برگ؛ ۱۳×۲۴ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۴۸۸].

﴿ ۱۴۲۷۴ ﴾

الاشارات العرشیة فی المصائب الحسینیة (تاریخ ـ فارسی)

از: حسن بن عبدالله بن محمّدباقر بن محمّدعلی نوری عیزدهی بارفروشی[۱] (قرن ۱۴ق)

مجالسی است در تاریخ ائمه علیهم السلام و پند و اندرز و احکام شرعی. مؤلف کتابش را در چند اشاره و هر اشاره در چند مجلس و هر مجلس در چند فصل قرار داده است.

نسخهٔ حاضر جلد اول کتاب و از آخر ناتمام است. این جلد شامل سه اشاره است و مؤلف در آن تاریخ و مصایب امام حسین علیه السلام را به طور مفصل بیان نموده است.

آغاز : «مجلس اول در بیان تیرهایی‌که در روز عاشورا رها شده دو موضع را بهم دوخته... اول تیر عمرو بن صبیح ملعون که به جانب عبدالله بن مسلم انداخت».

انجام نسخه : «فرقی نیست میان بودن ایشان قبل از ممات و شهادت و میان بودن ایشان بعد از ممات و شهادت ـ سیم وجهی است که به نظر قاصر رسیده و آن این است».

۱ـ برخی دیگر از تألیفات مؤلف بدین شرح است :

۱ ـ اصول فقه [مرعشی ۶۵/۹، ش ۳۲۷۹ و ۵۰/۱۰، ش ۳۶۵۵].

۲ ـ شرح شرایع الاسلام [مرعشی ۲۰۲/۱۴، ش ۵۴۱۴].

۳ ـ اللآلی المنثورات فی تفسیر بعض الآیات [مرعشی ۳۵۵/۱۲، ش ۴۷۹۰].

۴ ـ تفسیر آیات باب قضا و شهادات که در شمارهٔ [۱۴۲۷۸] معرفی خواهد شد.

۵ ـ القنادیل الخمسة فی بیان امتحانات الخمسة الطیبة که در شمارهٔ [۱۴۲۸۱] معرفی خواهد شد.

نستعلیق؛ به خط مؤلف، بی‌تا، در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: مقوائی، آبی، عطف پارچه سرخ.

۸۹ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۴۸۹].

﴿ ۱۴۲۷۵ ﴾

الاشارات العرشیة فی المصائب الحسینیة (مواعظ ـ فارسی)

از: حسن بن عبدالله بن محمّدباقر بن محمّدعلی نوری عیزدهی بارفروشی (قرن ۱۴ق)

به شمارهٔ [۱۴۲۷۴] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب است و سه مجلس (مجلس بیست و ششم: در مسائل زکات، مجلس بیست و هفتم: در مسائل خمس، مجلس بیست و هشتم: در مسائل حج) را شامل است. تألیف این جلد در روز دوشنبه بیستم شوال ۱۳۱۰ پایان یافته و مؤلف هر مجلس را در چند فصل تنظیم نموده است. او در آغاز هر مجلس ابتدا احکام فقهی را بیان نموده و پس از آن روایات وارده پیرامون آن موضوع، و سپس اشاره‌ای به اسرار آن نموده است.

ترتیب مطالب هر مجلس چنین است:

احکام فقهی هر مجلس، روایات وارده در آن موضوع، اشاره به اسرار و حکمت‌های موجود در آن، داستان‌هایی در مورد آن موضوع، و در پایان اشاره کوتاهی به مصایب امام حسین علیه‌السلام.

آغاز نسخه: «چون رشتهٔ کلام در ذکر واجباتی بود که بر ترک آنها کبیره بود پس می‌گوییم که سیم از واجباتی که بر ترک آنها کبیره است زکوة است».

انجام: «آنچه از تو سر زد و ظلم و ستمی که کردی در عذاب تو و خلود تو در آتش الا لعنة الله علی القوم الظالمین من الاولین و الآخرین».

نستعلیق (عبارات عربی نسخ)؛ خط مؤلف، دوشنبه ۲۰ شوال ۱۳۱۰؛ در حاشیه تصحیح شده، با حواشی مختصری از مؤلف به امضاء «منه» و «نوری»؛ در اوّل نسخه یک صفحه

شعر به خط مؤلف و در صفحهٔ دیگر دعای باران تحریر شده در ۲۳ صفر ۱۳۱۷؛ ۴ برگ در وسط سفید مانده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۸۵ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۴۹۰].

﴿ ۱۴۲۷۶ ﴾

بحرالمغفرة (دعا ـ فارسی)

از : سیّد محمّدرضا بن محمّدقاسم حسینی قزوینی (قرن ۱۲ ق)

رسالهٔ مفصلی است در دعا نظیر «زاد المعاد» علامهٔ مجلسی. مؤلف در آن، اعمال روزهای سال و آداب و دعاهای مناسبت‌های مختلف و زیارت‌های معصومین علیهم‌السلام را در یک مقدمه با عنوان «امید» و چهل و پنج مغفرت بیان نموده است.

[مرعشی ۳۹۴/۱، ش ۳۷۶؛ الذریعه ۴۸/۳].

آغاز : «حمد و ثنا کریمی را روا و رحیمی را بجاست که گردانیده مناجات را سبب علو درجات... و بعد به‌عرض می‌رساند داعی برادران‌دینی... که چون صاحبان سعادت».

انجام نسخه : «یا رباه ارحم من لم یزل یعصیک صغیرا وکبیرا مذ نشأ صل علی محمّد و آل محمّد فی الآخرة و الاولی یا رباه».

نسخ (ادعیه و اذکار معرب) بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، با حواشی به امضاء «منه سلمه الله»، در حاشیه تصحیح شده؛ در اول نسخه دو تاریخ تولد در سنهٔ ۱۱۸۲ و ۱۱۸۴؛ چند برگ از اول و آخر نسخه صدمه دیده و وصالی شده؛ جلد : گالینگور، مشکی، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بلبل، مجدول.

۳۲۲ برگ؛ ۱۵×۲۴ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۴۹۱].

﴿ ۱۴۲۷۷ ﴾

محمود و ایاز زلالی خوانساری (شعر ـ فارسی)

از : حکیم محمّد حسن زلالی خوانساری (۱۰۲۴ یا ۱۰۳۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۶۴۱] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه :

همان علمی کازل را خانه زاد است   ابد را منتهی مثل نهاد است...

نعت پنجم

در آن خلوت که نفس غیر می‌سوخت   حیا صد پرده‌ای یک جلوه می‌دوخت

انجام نسخه :   بیان حکیم اول که عشق چیست

زهی بی‌باکی و جرأت پذیری   مصاف عشق را روی دلیری...

نمی‌شد عشق اگر چار و سه و هشت   هیولا قابل صورت نمی‌گشت

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد : مقوائی، عطف پارچه.

۱۲۸ برگ؛ ۱۲×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۴۹۲].

﴿ ۱۴۲۷۸ ﴾

مجموعه

۱ ـ تفسیر آیات وارده در باب قضا و شهادات «۱ ر ـ ۱۰۷ ر»   **(تفسیر ـ فارسی)**

از : حسن بن عبدالله بن محمّدباقر بن محمّدعلی عیزدهی بارفروشی (قرن ۱۴ ق)

مؤلف در این رساله آیات قضا و شهادات را به ترتیب وارده در قرآن کریم ذکر و هر آیه را ابتدا با اشعاری و پس از آن با ترجمه و ذکر احکام مستنبطه از آن تفسیر می‌کند. تألیف این کتاب در تهران در منزل مظفرالملک در روز دوشنبه ۲۳ محرم ۱۳۲۴ پایان یافته است.

آغاز : «در بیان آیاتی که در باب حکام و شهادت شهود و متخاصمین وارد شده و آن آیات بسیاری است و به ترتیب قرآن ذکر می‌شود... و لا تا کلوا اموالکم بینکم بالباطل...

نی خورید از روی ظلم و جور و شر   مال هم را در میان یکدگر

نی به حکام از پی رشوت دهید   پاره‌ای زان تا خورید و هم نهید».

انجام : «و نعم ما قال

شکر نعمت نعمتت افزون کند کفر نعمت از کفت بیرون کند

تمام شد تفسیر آیات وارده... اللهم اغفر لی و لوالدی بمحمّد و آله الطاهرین».

۲ ـ تفسیر آیهٔ «فاقم وجهک للدین حنیفاً» «۱۰۷ پ ـ ۱۱۳ پ» **(کلام ـ عربی)**

از : مؤلف پیشین

تفسیر کوتاهی است از آیات ۳۱ و ۳۲ سورهٔروم. مؤلف ابتدا آیه را ذکر و با قطعه شعری آن را ترجمه نموده پس از آن توضیحی پیرامون دین حنیف (اسلام) و احکام آن داده است. تألیف این رساله در روز شنبه ۲۸ محرم ۱۳۲۴ به پایان رسیده است.

آغاز : «در سورهٔ مبارکهٔ روم در آیهٔ ۲ و سی‌ام و سی‌ویکم فاقم وجهک للدین حنیفا... یعنی ای حبیب من محمّدﷺ چون دانستی و بر تو معلوم شد».

انجام رسالهٔ دوم : «خدایا تو خود حفظ کن ما را و اعقاب ما را از این دزدان راه دین و راه زنان... و لعنة الله علی اعدائهم و مخالفیهم اجمعین الی یوم الدین».

۳ ـ دیوان قصاب «۱۱۵ ر ـ ۱۲۳ پ» **(فارسی)**

گویا از : قصاب مازندرانی (زنده در ۱۲۵۰ ق)

بخشی از غزلیات شاعر است با تخلص «قصاب» به ترتیب حروف تهجی.

نسخهٔ حاضر از حرف الف تا بخشی از حرف تاء را شامل است.

آغاز :

از زمین برکن خدایا ریشهٔ اغیار را تا به کام خویشتن بینم رخ دلدار را

با رقیبم غیر آمیزش نباشد چاره‌ای چارهٔ بیچاره نبود خوردن مردار را

انجام :

زین قد و بال و زلف و کاکل و ابرو و چشم

گر کند دعوی که هستم یوسف مصری بجاست

ترک خنجرباز من برخواست بهر قتل من

می‌نماید در نظرها محشر عظمی بپاست

نستعلیق (آیات شریفه نسخ معرب)؛ رسالهٔ ۱ و ۲ به خط مؤلف، شنبه ۲۸ محرم ۱۳۲۴ در طهران؛ نشانی‌ها مشکی؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد : مقوائی، عطف پارچه. ۱۱۴ برگ؛ ۱۷×۲۲ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۸۹۴۹۳].

﴿ ۱۴۲۷۹ ﴾

مجموعه

۱ ـ دیوان امیرالمؤمنین‌ علیه‌السلام (منتخب) = انوار العقول «۱ پ ـ ۷ پ» **(عربی)**

[مجلس ۷۹/۲۶، ش ۷۵۸۰]. نسخهٔ حاضر بخشی از این دیوان را شامل است و آغاز آن با آغاز نسخهٔ سابق برابر است و از انجام افتادگی دارد.

انجام نسخه :

و کن صاحباً للحلم فی کلِ مشهد فما الحلم الا خیر... و صاحب

و کن حافظا عهد الصدیق و راعیا تذق من کمال الحفظ صفو المشارب

۲ ـ حاشیة تحریر القواعد المنطقیة فی شرح الشمسیة «۹ پ ـ ۸۰ ر» **(منطق ـ عربی)**

از : عمادالدین فارسی

حاشیه‌ای است بر کتاب «الشمسیة» نجم‌الدین عمر بن علی کاتبی قزوینی (۶۷۵ ق) و شرح آن «تحریر القواعد المنطقیة فی شرح الشمسیة» تألیف قطب‌الدین محمّد بن محمّد رازی (۷۶۶ ق)، این حاشیه با عناوین «قوله ـ اقول ـ قال الشارح» برگزار شده و محشی آن را در سال ۸۵۰ به پایان رسانیده است. **[سپهسالار ۱۶۳/۴، ش ۱۰۶۸ و ۱۰۶۹].**

آغاز : «بسمله قوله و رتبته علی مقدمة و ثلث مقالاة اعلم ان من دأب المصنفین ان یشیروا فی اول تصانیفهم الی اجزائها اجمالا لیکون الشارع فیها علی بصیرة فلذلك قال المص و رتبته علی مقدمة اه و هو عطف علی قوله و سمیته».

انجام : «قال الشارح لایقال هذا تقسیم للشیء الی نفسه و الی غیره توضیح السؤال ان تقسیم هذا تقسیم للشیء الی نفسه و الی غیره ای مباینه لان المقسم هو ما یمتنع انفکاکه عن الماهیة و قد قسم الی ما یمتنع انفکاکه عن الماهیة و الی ما لایمتنع انفکاکه عن الماهیة و الاول نفسه و الثانی غیره و مباینه و تبین الجواب».

۳ـ اعتقادات = شرح حدیث «العلم ثلاثه...» «۸۱ ر ـ ۱۲۵ ر» **(اعتقادات ـ فارسی)**

از : محمّدنصیر بن نوروزعلی نیشابوری (زنده در ۱۱۱۹ ق)

شرح مفصلی است بر حدیث امام کاظم علیه السلام که فرموده‌اند : «... انما العلم ثلاثة آیة محکمة او فریضة عادله او سنة قائمة و ما خلاهن هو فضل» (بحارالانوار ۲۱۱/۱).

شارح این شرح را در سه مقاله و یک خاتمه ترتیب داده و در آن مختصری از اعتقادات و واجبات و سنن لازمه برای هر مسلمان را بازگو نموده است. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد و از نیمهٔ اول مقالهٔ اول شروع می‌شود. فهرست دو مقالهٔ موجود و خاتمهٔ آن چنین است :

مقالهٔ دوم : در معرفت فریضهٔ عادله و شرح اسم آن

مقالهٔ سوم : در معرفت سنت قائمه

خاتمه : در بیان صفت علما

آغاز نسخه : «کرده‌اند و در کتب عامه و خاصه به احادیث معتبره تعبیر از آن عوالم واقع شده است که ذی مقدار است اما ماده ندارد که بتواند وضع خود را واگذارد و تصحیح حشر جسمانی و عذاب قبر و جمیع احوالات اخروی».

انجام: «آن چه لازمه نگاهداشتن است علم است و علما و نگاهداری انسان اوجب از مال و خشنودی دل ارباب دول و ملوک است... این بود مجمل از رؤوس اعتقادات...».

نسخ و نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تعدادی از صفحات رسالهٔ دوم جدول شنگرف؛ در برگ ۸ ر مهر مربعی «ا لیس الله بکاف عبده محمّدباقر الحسینی ۱۲۳۱» و مهر مربعی «یقینی بمحمّد الباقر یقینی ۱۲۳۹»؛ جلد : تیماج، مشکی، ترنج با

سر، عطف و حاشیه تیماج قهوه‌ای.

۱۲۷ برگ؛ ۱۱/۵×۱۷ سانتی متر؛ ۱۱ و ۱۵ و ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۴۹۴].

﴿ ۱۴۲۸۰ ﴾

مجموعه

۱ ـ احادیثی از بصائر الدرجات و امالی شیخ طوسی «۲ پ»

آغاز : «باب ۹۱ فی ان رسول‌الله صلی الله علیه و آله کان یقرأ و یکتب بکل لسان...».

۲ ـ مقالات (مقامات) العارفین «۳ پ ـ ۱۰ پ» **(عرفان ـ عربی)**

از : امیرغیاث الدین منصور بن صدرالدین محمّد دشتکی شیرازی (۹۴۸ ق)

رسالهٔ کوتاهی‌است در مقامات عارفان نظیر نمط نهم«الاشارات و التنبیهات»ابن‌سینا، مؤلف کتابش را در چهار مقاله و هر مقاله را در چند مطلب و اشاره تنظیم نموده است.

فهرست مقالات آن چنین است :

المقالة الاولی : اشارة اجمالیة الی السلاک و النساک و إعراضهم و آعراضهم.

المقالة الثانیة : فی تعریف النبی.

المقالة الثالثة : فی مقدمات و اصول و متممات الریاضة و السلوک.

المقالة الرابعة : فی حالات السالک، شامل چند اشاره.

[الذریعه ۳۹۱/۲۱ با عنوان «مقالات العارفین»].

آغاز : «بسمله اللهم اجعلنی من العارفین الواقفین علی مقامات العارفین لا فیها واقفین نسأل منک بک القیام لا المقام ان المقامات من آداب ارباب الالباب این انا و اللب و قد شغفت بالشوق و الحب مثنوی :

مــوسیا آداب دانـان دیگـرند سوخته جان و روانان دیگـرند».

انجام : «فان الشجاعة ملکة خاصة و عدم الخوف من الموت لایستلزم حصول تلک الملکة اشراق شمسی من نور شرقی منصوری انی حققت حقیقة الانوار اللامعة فی رسالة

سابقة بلاحقة من‌اراد فلینظر الیها یری فیها و یتملی ما خفی علی کثیر من الاخلاء تمت».

۳ ـ حدیثی به خط شیخ بهایی که در ربیع‌الثانی ۱۰۱۴ نوشته است و رباعی به عربی به خط یاسین بن صلاح‌الدین بحرانی که در شوال ۱۱۱۷ نوشته است «۱۰ پ»

۴ ـ خطبه عقد نکاح و حدیثی از حضرت پیامبر ﷺ به نقل از عدة الداعی **(عربی)**

۵ ـ حدود الاشیاء = رسالة فی الحدود «۱۲ پ ـ ۱۶ پ» **(فلسفه ـ عربی)**

از : شیخ الرئیس ابو علی حسین بن عبدالله بن سینا (۴۲۷ ق)

[الذریعه ۶/۳۰۰؛ مشار، عربی ۴۵۵].

آغاز : «الحمد لله حق حمده... اما بعد فان اصدقایی سألونی ان املی علیهم حدود الاشیاء طالبونی بتحدید لها... حد الحد ما ذکره الحکیم فی کتاب طونیقا بانها قابلة للمشابهة».

انجام : «بحسب الذات هو الذی له لایکون مبدأ یتعلق به و هو الواحد الحق تعالی عما یقولوا الظالمون علواً کبیراً».

۶ ـ حدود منطق «۱۶ پ ـ ۱۸ ر» **(منطق ـ عربی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در تعریف اصطلاحات منطق که مؤلف از کتاب‌های منطقی جمع‌آوری و در شش فصل تنظیم نموده است. فهرست ابواب آن چنین است :

۱ ـ مقدمه ۲ ـ فی المفردات ۳ ـ فی القضایا ۴ ـ فی احکام القضایا ۵ ـ فی القیاس ۶ ـ فی الخاتمة.

آغاز : «الحمد لله علی ما زین السنتنا بشکره و احیا قلوبنا بذکره... بعد فانی قد انتخبت من کتب المنطقیین اکثر الحدود التی ذکروها و جعلت کل نوع منها فی بابه...».

انجام : «علی هیئة غیر منتجة لاختلال الشرط بحسب الکمیة و الکیفیة و الجهة او مادته بان یکون المقدمة و الوسط شیئاً واحدا لکون الالفاظ مترادفة».

۷ ـ الفخریة فی معرفة النیة «۱۸ پ ـ ۲۱ پ» **(فقه ـ عربی)**

از : فخرالدین محمد بن حسن بن مطهر حلی (۷۷۱ ق)

[مرعشی ۲/۲۰۷، ش ۶۱۱؛ الذریعه ۱۶/۱۲۶].

آغاز : «الحمد لله علی هدایتنا بسید المرسلین و ارشادنا الی دین المبین و تکلیفنا بالاحکام الشرعیة لتحصیل سعادة الاخرویة».

انجام : «ینوی عند کل فعل الاستحباب و القربة هذا آخر ما بیّناه فی هذه الرسالة و لا یطلب الجزاء علیها الامن الله تعالی... و صلی الله علی محمّد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین المعصومین».

۸ ـ المسائل المنتخبة «۲۲ ر ـ ۲۸ ر» **(فقه ـ عربی)**

از : علی بن هلال کرکی

مسائل فقهی متفرقه‌ای است که مؤلف از کتاب‌های فقهی بزرگان شیعه جمع‌آوری و با عنوان (مسئله ـ مسئله) تنظیم نموده است. این مسائل از کتاب‌های نهایه و تحریر علامه، موجز، تهذیب شیخ و... انتخاب شده‌اند.

آغاز : «الحمد للّه علی جزیل نواله و الشکر له علی عمیم افضاله و الصلوة و السلام علی خیر خلقه و مظهر حقه محمّد و آله اما بعد هذه مسائل کثیر الجدوی تعم بها البلوی... قال العلامة فی النهایة من القواعد التی یبنی علیها اکثر الاحکام...».

انجام : «لان المراد منه مفارقة الماء المغسول و ان بقی علیه من البلل لیتمیز عن الدهن و هو متحقق هنا».

۹ ـ غالب و مغلوب منسوب به : ارسطو «۲۸ ر»

به شمارهٔ [۱۶/۱۳۶۱۰] مراجعه شود.

آغاز : «منقول و مشهور است از ارسطوی حکیم که گفت اسکندر رومی را که حساب غالب و مغلوب سریست از اسرار الهی...».

۱۰ ـ مفاوضات «۲۸ پ ـ ۳۰ پ» **(فلسفه ـ عربی)**

از : شیخ صدرالدین محمّد بن اسحاق قونوی (۶۷۳ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در یک مقدمه و یک فصل و یک تتمه، حاوی سؤالات فلسفی که قونوی از خواجه نصیر طوسی، پرسیده است.

[کشف الظنون ۱۷۵۸/۲؛ مجلس ۱۷۶۴/۱۰؛ احوال و آثار خواجه نصیر ۴۸۴].

آغاز: «الحمد للّه علی المنعم الصفوة من عباده بمزیة الاجتباء... اما بعد فهذه عجالة یتضمن التعریف بکیفیة التوجه الاتم الاولی نحو الحق جل و علا».

انجام: «و یعرف ایضا علوما مدرجة فی هذه الکلمات غیر ما ذکرنا بطول ذکر انواعها فکیف تعیینها و بیانها فافهم تمت».

۱۱ ـ مکتوب قونوی به خواجه نصیر و جواب وی «۳۱ ر ـ ۳۸ ر» **(فلسفه ـ عربی)**

مکتوبی است که صدرالدین قونوی به خواجه نصیر طوسی نگاشته و خواجه نصیر به آن پاسخ داده است. در نسخهٔ حاضر نامه قونوی و جواب خواجه هر دو موجود است.

[احوال و آثار خواجه نصیر ۴۹۸ ـ ۵۰۲ و ۴۸۸ ـ ۴۹۳ که در ضمن آن متن نامه و جواب آن، به چاپ رسیده است].

آغاز: «ما زال سمعی من طیب لذکرک ما یزری علی الرقص عن العارض... گوش ایام و لیالی باستماع مآثر و معالی مجلس عالی خواجه معظم».

آغاز جواب خواجه: «بسمله

اتـــانی کـتابا مـا اراه مشـابها | لغیر کتاب الله من سایر الکتب

اتـی مـن امـام نـور الله قـلبه | و صیر مرفوعا لدی سرّه الحجب

انجام: «و الله یدیم ظله علی طالبی الکمال و یسبغ علیه فیضه الذی لایزل انه اللطیف المجیب و الحمد للّه ذی الجود الفایض و الکرم العام».

۱۲ ـ رساله در معاد «۳۸ پ ـ ۳۹ پ» **(فلسفه ـ عربی)**

از: فخرالدین محمّد بن عمر رازی (۶۰۶ ق)

رسالهٔ کوتاهی در معاد، این رساله گویا بخشی از یک رسالهٔ فلسفی فخر رازی است.

آغاز: «بسمله هذا فی ضبط مذاهب الناس فی المعاد و تقریر قول الحق فیه اعلم ان

هذه المسئلة مبينة على اربعة اركان».

انجام : «فلابد من القطع بوجود عالم آخر بعد هذه الحيوة يحصل فيه هذا المقصود و ذلک هو الدار الآخرة و هذه طريقة اقناعية و الاعتماد على ما تقدم فهذا آخر الكلام فى المعاد الجسمانى».

۱۳ ـ الاعتقادات «۴۰ ر ـ ۴۱ پ» **(عرفان ـ عربی)**

از : سید نوربخش محمّد بن محمّد موسوی خراسانی (۸۹۶ ق)

رسالۀ کوتاهی است در اعتقادات که مؤلف برای یکی از سلاطین نگاشته است.

[مرعشی ۲۲۴/۱۹، ش ۷۴۱۰/۲۲].

آغاز : «الحمد للّه الذى كرم بنى‌آدم بالنفس الناطقة للكليات... اعلم ايها الولد الاعزّ من الروح صاحب النصرة و الظفر».

انجام : «وكانت الجنات فى السموات و الجحيم فى اسفل السافلين و هما الآن كائنا... من اعتقد هذا القدر صار ايمانه مطابقا للواقع صحيحا عند الله و اكتفينا على هذا لئلا يقتضى الاطناب والله ملهم الصواب».

۱۴ـ تفسیر حدیث شرح صدر «۴۲ر و پ» **(عربی)**

از : ابوحامد محمد غزالی

شرحی است بر حدیثی که حضرت پیامبرﷺ در تفسیر این آیه فرموده‌اند که : «سئل عن شرح الصدر فقال هو نور يقذف فى القلب فينشرح له الصدر». غزالی این حدیث را در سه رکن (اعداد الزاد، قطع العلايق، حمل الهدية المقربة) شرح نموده است.

آغاز : «بسمله قال الله تعالى فمن شرح الله صدره للاسلام فهو على نور من ربه... فسألت وفقک الله تعالى عن الاستعداد و شروطه و اسبابه».

انجام : «و اذا اعتقد فى رسول اللهﷺ انه صادق فى جميع ما اخبر عنه كفاه ذلک و ان لم يعلم تفصيل ما اخبر عنه... فهذا هو الاستعداد للموت والله اعلم».

۱۵ ـ نصایح شیخ نجم‌الدین کبری «۴۳ ر» **(عرفان ـ عربی)**

آغاز: «بسمله هذه فواید من نصایح فصایح الشیخ الکبری... قال طفت بعض الدنیا و جربت الامور و باشرت الاشغال و رکبت العظایم».

۱۶ ـ اعتقادات «۴۳ پ» **(عربی)**

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد طوسی (۶۷۲ ق)

[مرعشی ۲۴۶/۶، ش ۲۲۶۱].

آغاز: «اعلم ایها الاخ العزیز ان اقل ما یجب اعتقاده علی المکلف هو ما ترجمه قول لا اله الا الله محمّد رسول اللّه».

انجام: «شرحناه فی کتاب القواعد فاطلب منه و الحمد للّه ربّ العالمین».

۱۷ ـ حلیة الابدال و ما یظهر منها من المعارف و الاحوال «۴۴ ر ـ ۴۵ ر» **(عرفان)**

از: محی‌الدین محمد بن علی، ابن عربی

[کشف الظنون ۶۸۸/۱؛ مرعشی ۲۱۸/۱۹، ش ۷۴۱۰/۵].

آغاز: «الحمد للّه علی ما الهم و علمنا مالم نکن نعلم و کان فضل الله عظیما... فانی استخرت الله لیلة الاثنین الثانی عشر».

انجام: «و الحمد للّه الکریم المنان ذو الرحمة و الرضوان و الصلوة... و فرض مودتهم علی الایمان و السلام علی من تبعهم بالاحسان تمت».

۱۸ـ مطلبی از ابن عربی دربارهٔ کیفیت عروج به هفت آسمان «۴۶ر» **(عرفان ـ عربی)**

۱۹ ـ النفوس الارضیة و قواها «۴۵ پ» **(فلسفه ـ عربی)**

از: خواجه نصیرالدین طوسی

آغاز: «بسمله قول فی نفوس الارضیة و قواها من املاء الفاضل... النفوس الارضیة نباتیة و حیوانیة و ناطقة اما النفس النباتیة فلها ثلاث قوی».

انجام: «و یصیر تلک الآراء الجزئیة مبدأ لارادة افعال جزئیة... اعنی الافعال الخاصة بنوع الانسان و هذا تمام القول فی النفوس الارضیة و الحمد...».

۲۰ ـ الاشارات و التنبیهات «۴۶ ر ـ ۴۷ ر» **(عرفان ـ عربی)**

از : شیخ الرئیس ابوعلی سینا

نسخهٔ حاضر «النمط التاسع فی المقامات العارفین» را شامل است.

۲۱ ـ احادیثی کوتاه از حضرت علی علیه السلام «۴۷ ر» تحقیق کیفیت توبه «۴۷ پ ـ ۴۸ ر» مطلب کوتاهی است پیرامون توبه و تفسیر آیهٔ «و توبوا الی الله جمیعا...». مطالبی به نقل از شرح اشارات پیرامون آلة و سبب و قوه و فعل در اقسام وضع، فائده‌ای از شیخ طوسی در اثبات عقل مجرد (عقل کل) «۴۸ پ ـ ۴۹ پ»

۲۲ ـ الرسالة الوضعیة «۴۹ پ ـ ۵۰ ر» **(منطق ـ عربی)**

از : ملا علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در بیان وضع مفردات.

آغاز : «بسمله المشهور ان وضع المفردات لیس لافادة مسمّیاتها لاستلزامها الدور».

انجام : «فممکن ان یکون الغرض من وضعها افادة معانیها المفردة من غیر لزوم دور من تلک الافادة علی خلاف ما صرّحوا به لکن الحق احق ان یتبع».

۲۳ ـ اثبات المفارقات «۵۰ ر ـ ۵۱ ر» **(حکمت ـ عربی)**

از : ابونصر محمّد بن طرخان فارابی (۳۳۹ ق)

[الذریعه ۱۰/۱۱؛ مرعشی ۳۲۸/۱، ش ۲۸۶/۴۰].

آغاز : «المفارقات علی اربع مراتب مختلفة الحقائق الموجود الذی لاسبب له».

انجام : «و لیس من الاوساط فی البواقی نقیض من الرشد و الحسن».

۲۴ ـ مطلبی از تنزیل الافکار اثیرالدین ابهری «۵۱ ر»

۲۵ ـ مناسک الحج الصغیر «۵۱ پ ـ ۵۲ ر» **(فقه ـ عربی)**

از : شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۵ ق)

[مقدمه‌ای بر فقه شیعه ۱۹۸؛ مجلس ۱۳۵۴/۱۰؛ دانشگاه ۴۴۳/۱۶].

آغاز : «الحمد لله رب العالمین... اذا عزمت علی سبیل الحج و قطعت العلائق».

۲۶ ـ فوائد العوائد = فرائد الفوائد = الاستعارة «۵۲ پ ـ ۵۳ ر» **(ادبیات ـ عربی)**

از : خواجه ابوالقاسم بن ابی‌بکر لیثی سمرقندی (قرن ۹ ق)

به شمارهٔ [۱۳۸۸۶/۳۵] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲۷ ـ **مکتوب** سید رکن الدین استرآبادی به خواجه نصیر و جواب وی «برگ ۵۳»

(فلسفه ـ عربی)

ابوالفضایل سید رکن‌الدین حسن بن محمّد بن شرفشاه علوی استرآبادی نامه‌ای به خواجه نصیر طوسی نگاشته و در آن مسائل فلسفی و منطقی از خواجه سؤال نموده و خواجه به آن‌ها پاسخ داده است. در نسخهٔ حاضر نامهٔ استرآبادی و جواب خواجه موجود است. **[احوال و آثار خواجه نصیر ۵۱۴ ـ ۵۱۵].**

آغاز نامه : «اما بعد حمد واجب الوجود و مفیض الخیر و الجود فان العبد المخلص».

آغاز جواب : «المعنی الذی یراد ان یحکم علیه اما ان یوضع مطلقا».

انجام جواب : «ما المراد من المنتفی قلنا الذی یقابل ثبوت المتناول للخارجی و العقلی و العرضی».

۲۸ ـ **مطالب متفرقه** به نقل از ابن‌سینا در تعریف : حکمت، مسأله معاد و... «۵۳ پ ـ ۵۴ ر»

۲۹ ـ **واردات** «۵۵ پ ـ ۸۱ ر» **(فلسفه ـ فارسی و عربی)**

از : ؟

مطالب فلسفی و عرفانی است پیرامون موضوعات گوناگون فلسفی با عنوان «واردٌ ـ واردٌ». مؤلف در آن یافته‌های فلسفی و عرفانی خود را در فصول کوتاهی بیان نموده است. در برگ دوم رساله گوید «واردٌ آخر : قوله تعالی الذی خلق السموات و الارض فی ستة ایام یحتمل ظهور امر عظیم فی سنة ۸۶۵ والله اعلم». گویا تألیف رساله قبل از این سال صورت گرفته است.

این رساله اغلب به عربی و قسمت‌های کمی از آن به فارسی نوشته شده است.

آغاز : «الحمد لله الذی جعل مراتب الوجود بظهوره فیها دلیلا علیه... و بعد فان العالم

دلیل علی الواجب القادر الواحد الاحد الصمد».

انجام : «تاثیر علویات را بتقدیر حق سبحانه در سلفیات کسی منکر نتواند شد چه اسفل مربوطست باعلی خطاب با جاهل چون طلب صحبت نابیناست از نابینا».

۳۰ ـ **مطالبی شامل** : توجه و اقسام آن در عرفان، از افادات شیخ بهایی در مورد استغفرالله الذی لا اله الا هو الحی القیوم با عنوان «من افادات شیخنا دام بهاوه سلمه الله تعالی»،معمایی‌که حکمای هند به‌عراق فرستاده‌اند،اقسام سه گانهٔ اشیاء «۸۳ ر ـ ۸۳ پ»

۳۱ ـ **مقالة فی تحقیق المثل الافلاطونیة** «۸۴ ر» **(فلسفه ـ عربی)**

از : ؟

آغاز : «ان لکل نوع من الانواع الموجودة فی الخارج افراد».

۳۲ ـ **القضاء و القدر** «۸۴ پ ـ ۹۰ ر» **(فلسفه ـ عربی)**

از : کمال الدین عبدالرزاق بن احمد بن ابی الغنایم کاشانی (۷۳۰ ق)

[مرعشی ۵۷/۱۰، ش ۳۶۶۶/۳].

آغاز : «الحمد لله الذی احاط علمه بالاشیاء جملة و تفصیلا... و بعد فقد سألنی من عزت علیّ مسألته و لزمنی فی طریق الاخوة اجابته».

انجام : «و لا ینجح اکثر من ذلک لمن تعسر علیه... انه حسبنا و نعم الوکیل».

۳۳ ـ **مسائل اسکندر از ارسطاطالیس** «۹۰ پ ـ ۹۱ پ» **(فلسفه ـ فارسی)**

صد و پانزده پرسش است که گویند اسکندر دربارهٔ بعضی از موضوعات فلسفی از ارسطو نموده و ارسطو از آنها پاسخ گفته است. **[مرعشی ۳۱۴/۱، ۲۸۶/۴]**.

آغاز : «الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و لاعدوان... امّا بعد بدانکه این چند فصلست اندر صد و پانزده مسئله که اسکندر».

انجام : «گفتم یکی را اندر عیان نشانی هست گفت مرکز دایره گفتم درونشان هست گفت نقطه پرگار از دایره».

۳۴ ـ الرسالة النیروزیة «۹۱ پ ـ ۹۲ پ» **(عربی)**

از : شیخ الرئیس ابوعلی سینا

[الذریعه ۴۳۵/۲۴؛ مرعشی ۳۲۶/۱، ش ۲۸۶/۳۷]. این رساله در ضمن رسالهٔ انسان و قرآن استاد حسن‌زادهٔ آملی به چاپ رسیده و ترجمهٔ فارسی آن در میراث اسلامی دفتر چهارم به چاپ رسیده است.

آغاز : «الرسالة النیروزیة للشیخ الرئیس فی الابناء عن الغرض المضمر فی الحروف الهجائیة... الفصل الاول فی الوجود و هو مبدع المبدعات».

۳۵ ـ رسالة فی تقسیم علم الحکمة «۹۳ ر ـ ۹۵ پ» **(فلسفه ـ عربی)**

از : مؤلّف پیشین

آغاز : «الحمد للّه ملهم الصواب و میسّر الاسباب واهب العقل... و بعد فقد التمست منی ان اشیر الی اقسام العلوم الحکمیة».

انجام : «لا لان الصناعة نفسها توجبه فانها برمه منهم فلیختم الآن رسالتنا هذه بالحمد لواهب العقل و التوفیق و الصلوة علی نبیه و آله اجمعین».

۳۶ ـ مبدأ و معاد = آغاز و انجام «۹۶ ر و پ» **(فلسفه ـ فارسی)**

از : کمال‌الدین عبدالرزاق کاشی (۷۳۰ یا ۷۳۵ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در مبدء و معاد که مؤلّف آن را به درخواست دوستی نوشته است.

[منزوی ۷۲۲/۲؛ الذریعه ۵۱/۱۹؛ دانشگاه ۱۴۳۵/۹].

آغاز : «الحمد للّه الذی ابدا الخلق و دبر الامر کما اراد و الصلوة علی من اسّس الدین... دوستی که دست توفیق گریبان دل او را سوی تحقیق میکشید».

۳۷ ـ اسکندریه = پرسش و پاسخ «۹۷ ر ـ ۱۰۲ ر» **(فلسفه ـ فارسی)**

از : سید شریف علی بن محمد جرجانی (۸۱۶ ق)

پرسش‌هایی است از میراسکندر فرزند عمر شیخ فرزند امیرتیمور گورکان که از اصفهان به سال ۸۱۵ در مباحث کلامی و فلسفی برای سیدشریف جرجانی فرستاده و

جرجانی به آن‌ها پاسخ داده است.

[مجلس ۴/۴ و ۴۹۷/۵ و ۶۹۷/۹ و ۹۷۸/۱۰؛ منزوی ۷۳۲/۲؛ دانشگاه ۱۹۳/۳].

آغاز: «سؤالاتی که امیرزاده... اول در باب آفرینش که مقصود از آفرینش».

انجام: «بعضی از اصحاب ریاضت را که از بدن بکلی منخلع شده‌اند لمعه از آن مراتب چون برق خاطف ظهور کند و اشارات انسان بتوحید از آنجا ناشی گردد و الله الموفق للصواب و الیه المرجع و المآب».

۳۸ ـ شرح بیت دهلوی «۱۰۲ پ ـ ۱۰۳ پ»

از: شمس محمّد بن یحیی نوربخشی اسیری لاهیجی (۹۱۲ ق)

شرحی است بر این بیت از امیرخسرو دهلوی:

ز دریای شهادت چون نهنگ لابرآرد هو

تیمم فرض گردد نوح را در وقت طوفانش

[مجلس ۶۷۲/۳؛ منزوی ۱۲۱۹/۲؛ دانشگاه ۸۲۴/۹].

آغاز: «حمد و سپاس بیحد بر حضرت احد صمد و درود و ثنای بیعد... بدان ایدک‌الله بنصر من عنده که معنی این بیت که ز دریای».

انجام: «اللهم وفق القابلین بمتابعت... یا اکرم الاکرمین و یا ارحم الراحمین».

۳۹ ـ مطلبی دربارهٔ عالم مثال «۱۰۳ پ» **(عربی)**

آغاز: «ذهب بعض المتألهین من الحکما و نسب الی القدما ان بین عالمی المحسوس و المعقول واسطة سمی عالم المثل».

۴۰ ـ شرح رسالة الزینون الکبیر «۱۰۴ ر ـ ۱۰۵ پ» **(فلسفه ـ عربی)**

از: ابونصر محمّد بن احمد فارابی (۳۳۷ ق)

[الذریعه ۲۸۶/۱۳، رقم ۱۰۳۹ با عنوان «شرح رسالة زینون الاول»؛ مشار، عربی ۵۵۰ با عنوان «شرح رسالة زینون الکبیر].

آغاز: «قال الحکیم ابونصر الفارابی قدس الله سره... رأیت لزینون الکبیر تلمیذ

ارسطاطالیس و للشیخ الیونانی رسایل قد شرحها النصاری... قال الزینون ۱ ـ فی الدلالة علی الوجود المبدأ الاول ۲ ـ الکلام فی صفاته تعالی ۳ ـ فی نسبة الاشیاء الی الله تعالی».

۴۱ ـ نامه میرداماد به ملا عبدالله شوشتری «۱۰۵ پ» **(فارسی)**

این نامه در «الفوائد الرضویة» شیخ عباس قمی و «انسان و قرآن» استاد حسن‌زاده آملی به چاپ رسیده است.

آغاز: «عزیز من جوابست این نه جنگست رحم اللّه امراً عرف قدره».

۴۲ ـ اثبات الواجب «۱۰۶ ر ـ ۱۰۸ ر» **(فلسفه ـ عربی)**

از: ؟

رسالهٔ کوتاهی است دربارهٔ اثبات وحدت واجب الوجود و رد شبهه‌ای که در این مورد وارد شده است.

آغاز: «المسئلة الاولی فی الکلام فی توحیده تعالی واجب الوجود لذاته لایمکن ان یکون متعددا لان نسبة التعدد الیه من حیث هو واجب».

۴۳ ـ دلیل اختیار الواجب «برگ ۱۰۸» **(کلام ـ عربی)**

از: سیّد فتح‌الله

مطلب کوتاهی است در مسئلهٔ «اختیار الواجب»؛ در عنوان آن نوشته شده «من افادات فتح الله» و در انجام آن نوشته شده که «نقلت من منقول من خط السید العلامی سمی الخلیل سلمه الله تعالی[1]».

آغاز: «لما کان وجوده تعالی عین ذاته لما بین فی مقامه لم یتصور...».

۴۴ ـ مطالب و فوایدی شامل: مطلبی از ظفرنامه به فارسی «۱۰۸ پ»، مطبی از عبهرالعاشقین روزبهان بقلی «۱۰۹ ر» (فارسی)، فایده «فی مسألة قدر در افعال اختیاریه عباد» «۱۰۹ پ» (عربی)، مطلبی از نفحات الانس درباره شیخ ابوسعید ابوالخیر و من لایحضر، چند حدیث و نقلیاتی از افلاطون «۱۱۰ ر»

۱ـ سیّد رفیع‌الدین ابراهیم حسینی.

۴۵ ـ شرح حدیث قدسی «کنت کنزاً مخفیا «(۱۱۰ پ ـ ۱۱۱ ر)»

از : محیی‌الدین محمّد بن علی بن عربی (۶۳۸ ق)

[مرعشی ۳۲۵/۵، ش ۱۹۵۲ با عنوان «رفع اشکال بر حدیث "کنت کنزاً مخفیاً"»؛ الذریعه ۲۰۵/۱۳].

آغاز : «بسمله اعلم وفقک اللّه لما یحب و یرضی بعض اهل العلم اورد علی هذا الحدیث القدسی... اشکالا عظیماً».

۴۶ ـ صلواتیه «(۱۱۱ ر)» **(عربی)**

از : جلال‌الدین محمّد بن اسعد دوانی (۹۰۸ ق)

شرح توضیحی است بر صلواتیه مشهور «اللهم صل علی محمّد و آل محمّد کما صلیت علی ابراهیم و آل ابراهیم» که دوانی از عبدالرحمن ایجی نقل نموده است. [الذریعه ۸۸/۱۶ با عنوان «فائدة فی بیان وجه الشبهة فی قوله کما صلیت علی ابراهیم»].

آغاز : «و له الحمد و علی نبیه الصلوة و التسلیم سمعت السید الاجل الانجل... قال کثر اقوال العلماء فی وجه التشبیه الذی یتضمن قولنا».

۴۷ ـ حدیثی از امام رضا علیه‌السلام، مطالب متفرقه در فایدهٔ صمت، مطلبی از فارابی، کلام بعض البلغاء، از فواید صدر الافاضل، فرق بین جزء و کل و جزیی و کلی، شعری از ملا سحابی، حکایتی از معروف کرخی، مطلبی از ارسطو، کلامی از شیخ ابوسعید ابوالخیر «(۱۱۱ پ ـ ۱۱۳ پ)»

۴۸ ـ رسالة القدسیة فی المعارف الالهیة «(برگ ۱۱۴)» **(عرفان ـ عربی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در معارف الهیه از مبدأ و معاد و سایر معارف الهی.

آغاز : «سبحان من اوقد مصابیح الانوار فی قلوب العارفین و اودع مفاتیح الاسرار فی صدور السالکین... اما بعد فهذه رسالة موسومة بالرسالة القدسیة».

۴۹ ـ مطلبی از قیصری، حدیثی از امیرالمؤمنین، حکایتی از بهمنیار، حدیثی از

پیامبرﷺ دربارهٔ صبر، نقلی از خلاصة التفسیر دربارهٔ آیهٔ «حافظوا علی الصلوات و الصلوة الوسطی»، نقلی از نفحات الانس، حکایتی از حسین منصور، حکایتی دربارهٔ امام صادقؑ، نامه‌ای از حلاج به یکی از شاگردانش، برهانی بر اثبات واجب «۱۱۴ پ - ۱۱۶ ر»

۵۰ - تفسیر سوره‌های اخلاص و عصر «۱۱۶ پ» **(تفسیر - عربی)**

از : خواجه نصیر طوسی (۶۷۲ ق)

۵۱ - دعای طول عمر به نقل از کتاب «المجتنی» سید بن طاووس «۱۱۶ پ»

۵۲ - مطلبی دربارهٔ تقدم الشیء علی الشیء «۱۱۷ ر» **(عربی)**

۵۳ - اجازه امیر فخرالدین سماکی به سیدرفیع‌الدین‌ابراهیم حسینی «۱۱۷پ» **(عربی)**

اجازهٔ فلسفی است که سماکی به حسینی بعد از خواندن کتاب شرح اشارات و الهیات شفا نزد وی، داده است.

۵۴ - مطالبی شامل : نقلی از تفسیر دیلمی، در تعریف عارف، در بیان سفر معنوی، برهان فریدالدین داماد بر اثبات واجب، نقلی از تفسیر فاتحه قونوی، کلامی از مؤلف منازل السائرین، در بیان قضا به نقل از شرح الاشارات، حدیثی از امیرالمؤمنینؑ، اشکالی از ابن کمونه، نقلی از شفای ابن‌سینا، نقلی از شیخ عبدالقاهر، نقلی از جالینوس و افلاطن و فیثاغورس «۱۱۷ پ - ۱۲۱ پ»

۵۵ - فواید منقوله از تاریخ الحکماء شهرزوری «۱۲۲ ر و پ»

۵۶ - رسالة القول فی النفس المختصر من کتاب ارسطو و افلاطن و سایر الفلاسفة «۱۲۳ ر - ۱۲۴ پ» **(فلسفه - عربی)**

از : ابو یوسف یعقوب بن اسحاق کندی

آغاز : «بسمله رسالة ابی یوسف یعقوب... سدّدک الله لدرک الحق و اعانک... فنقول ان النفس بسیطة ذات شرف و کمال عظیمة الشأن و جوهرها من جوهر الباری».

انجام : «فتفهم ما کتبت به الیک تکن به سعیدا اسعدک الله تعالی فی دنیاک و

آخرتک و الحمد للّه ربّ العالمین و الصلوة علی محمّد و آله اجمعین».

۵۷ ـ رسالة ابن سینا الی الکیا ابی جعفر محمّد بن حسین بن محمّد مرزبان «۱۲۴ پ ـ ۱۲۵ پ» **(فلسفه ـ عربی)**

آغاز : «رسالة لابن سینا قدس سره الی الکیا... کتابی اطال اللّه لقاء الکیاء الفاضل الاوحد... والحمدلله... و وصل کتاب الکیاء الفاضل».

۵۸ ـ فی معرفة الکوکب السعد و النحس «۱۲۵ پ ـ ۱۲۶ ر» **(عربی)**

آغاز : «فی معرفة الکواکب... قال افلاطون لایدل علی الحقایق الا المشتری».

۵۹ ـ فصلی از شرح حکیم عمر بن خیام در تفسیر سبحان الملک القهار «۱۲۶ ر و پ» **(فارسی)**

گویا بخشی از آغاز و انجام خواجه است.

آغاز : «پاک پادشاه دادار ایزد کامیاب خود هست که آغاز چیزها از اوست».

۶۰ ـ مقالة مستفادة فی تحصیل السعادة «۱۲۶ پ ـ ۱۲۷ ر» **(حکمت ـ عربی)**

از : شیخ الرئیس ابوعلی سینا

آغاز : «لو طرق للعاقل صرف المعروف الی المعارف خصوصا اذا کان...».

۶۱ ـ رسالة ابن سینا الی علماء دارالسلام «۱۲۷ ر ـ ۱۲۹ ر»

آغاز : «بسمله مقالة ارسلها الشیخ... ان رجلاً من اهل بخارا احبّ الفلسفة».

۶۲ ـ اثولوجیا «۱۲۹ پ ـ ۱۵۱ پ» **(حکمت ـ عربی)**

از : ارسطو (ارسطاطالیس)

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد و از اول تا بخشی از المیمرالسادس را شامل است.

آغاز : «المیمر الاول من کتاب ارسطوطالیس الفیلسوف... قال الحکیم اول البغیة آخر الدرک و اول الدرک آخر البغیة فالذی انتهینا الیه اول من الفن».

انجام نسخه : «من غیر ان یکون الساحر یقدر علی ان یؤثر فیه الآثار الردیة کالعشق... الی ان یکون النفس الناطقة یمیل الی ذلک الاثر و یقبله و لایقدر».

۶۳ ـ رسالة التوحيدية ((۱۵۷ ر ـ ۱۵۷ پ)) **(فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی در تفسیر کلمهٔ توحید به طریق عرفا با عنوان ((نکته ـ نکته)) در نسخهٔ حاضر برگ آخر این رساله موجود است.

انجام : ((چنانچه این مرتبه شعور بکثرتست در مرتبه ثلثه بعد از شعور بوحدت حقیقی ذاتی کما بداکم تعودون منه بدأ و الیه یعود ـ تمت)).

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا، برگ ۳ ر تملک علی‌محمّد کازرونی در ۱۲۱۱؛ در برگ ۱۰ پ حدیث به خط شیخ بهایی ربیع‌الثانی ۱۰۱۶؛ رسالهٔ ۷ به خط محمّدرضا بن محمّدتقی چهارشنبه ۷ ذی‌حجّهٔ ۱۰۱۵؛ در (برگ ۳ ر) نوشته‌ای است که شیخ ابوالقاسم کتاب را به حسین بن عبدالله هدیه کرده به تاریخ جمادی‌الثانی ۱۱۵۲ در دارالفضل شیراز، رساله (توحیدیه) سال ۱۰۸۰ در سرای شاهپور؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با زمینهٔ مذهب با نقش گل، مجدول.

۱۵۸ برگ؛ ۱۵×۲۵ سانتی متر؛ ۲۱ ـ ۳۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۴۹۶].

﴿ ۱۴۲۸۱ ﴾

القنادیل الخمسة فی بیان امتحانات الخمسة الطیبة **(تاریخ ـ فارسی)**

از : حسن بن عبدالله بن محمّدباقر بن محمّدعلی عیزدهی بارفروشی[1] (قرن ۱۴ ق)

شرح حال مفصلی است در مصایب و ابتلائات و امتحانات پنج تن آل‌عبا علیهم‌السلام که آن را در پنج قندیل و هر قندیل در پنج لمعه تنظیم نموده است.

نسخهٔ حاضر جلد اوّل کتاب و سه قندیل را شامل است. تألیف این جلد در نهم شوال ۱۳۱۵ پایان یافته و عناوین قندیل‌های آن عبارت‌اند از :

قندیل اول : در امتحانات حضرت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم

۱ـ سایر تألیفات مؤلف در ضمن شمارهٔ (۱۴۲۷۴) ذکر گردید.

قندیل دوم : در امتحانات امیرالمؤمنین علیه السلام

قندیل سوم : در امتحانات فاطمهٔ زهراء علیها السلام

مؤلف طبق آیهٔ : «وَ لَنَبْلُوَنَّكُم بِشَیءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَ الْجُوعِ وَ نَقْصٍ مِنَ الأموالِ وَ الأَنْفُسِ وَ الثَّمَراتِ» (آل عمران / ۱۵۵) در هر قندیل امتحانات الهی پیش آمده برای آل‌عبا را در پنج لمعه (خوف، جوع، نقصان اموال، نقصان انفس، نقصان ثمرات) ذکر نموده است.

فهرست مطالب کتاب در اول نسخه ذکر شده است.

آغاز : «الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمّد و عترته الطیبین الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین اما بعد فقد قال الله تعالی فی محکم کتابه الکریم و لنبلونکم بشیء... حاصل ترجمه آن است که هرآینه می‌آزماییم شما را یعنی با شما معاملهٔ آزمایندگان می‌کنیم».

انجام : «لمعهٔ خامسه در بیان امتحان آن مخدره بشیء از نقصان ثمرات... و عذبهم عذابا الیما عظیماً ابدالآبدین قد حصل لی الفراغ من تألیف... الف الف صلوات و الف الف تحیة».

نستعلیق؛ خط مؤلف، ۹ شوال ۱۳۱۵؛ عناوین و نشانی‌ها و شمارهٔ اوراق شنگرف؛ در اول نسخه فهرست مطالب آمده؛ ۸ برگ آخر سفید مانده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، مجدول.
۴۹۲ برگ؛ ۱۲×۲۰ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۴۹۷].

﴿ ۱۴۲۸۲ ﴾

مجموعه

۱ ـ تقریر درس شیخ کبیر «۱ پ ـ ۳ ر» **(فارسی)**

از : محمّدعلی بن عبدالمطلب بارفروشی (زنده در ۱۲۹۶ ق)

مؤلف می‌گوید که در سال ۱۲۹۶ ق در پای منبر شیخ محمّدحسن بارفروشی مازندرانی (مشهور به شیخ کبیر و شریعتمدار مازندرانی و کفاش) حاضر شدم و آن بزرگوار موعظه

می‌فرموده و من در رسالهٔ حاضر آن‌ها را نوشتم. این رساله که فقط تقریر یک منبر شیخ کبیر است بحث کوتاهی است در اعتقادات و اقسام قطع و شک و ظن.

۲ ـ انیس التجار «۳ پ ـ ۱۷۸ پ» **(فقه ـ فارسی)**

از : ملا محمّدمهدی بن ابی‌ذر نراقی (۱۲۰۹ ق)

رسالهٔ مفصلی است در احکام معاملات و تجارت در هفت باب. این رساله بارها در تهران به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۴۵۳/۲؛ سپهسالار ۳۶۸/۱ ـ ۳۶۹؛ مشار، فارسی ۵۹۱/۱].

آغاز : «حمد و سپاس بیحد کریمی را سزاست که از عنایت رحمت بی‌منتهای گم‌گشتگان... اما بعد غریق بحر عصیان و سیئات و حریق آتش طغیان».

انجام : «مسئلهٔ چهارم هرگاه زید بر عمرو ادعای خانه بکند و عمرو منکر باشد جایز است که مصالحه کنند که زید مدت یک سال مثلاً در آن خانه ساکن شود تمت».

۳ ـ ادعیه و طلسمات متفرقه «۱۷۸ پ ـ ۱۸۲ ر»

۴ ـ ترجمهٔ عهدنامهٔ مالک اشتر «۱۸۴ ر ـ ۲۴۱ پ» **(شرح حدیث ـ فارسی)**

از : محمّدجعفر بن فاضل مشهدی (زنده در ۱۱۰۶ ق)

ترجمهٔ شیوایی است از عهدنامهٔ مالک اشتر که مترجم در سال ۱۱۰۶ ق به نام شاه سلطان حسین صفوی انجام داده است. نسخهٔ دیگری از این ترجمه در جلد ۴۲۹/۳۵، ش ۱۲۴۷۴/۳ معرفی گردید.

آغاز : «حمد و سپاس خداوندی را سزاست که جمیع مخلوقات را از کتم عدم به عرصهٔ وجود آورده و هر کس را در خور لیاقت او خلعتی در عالم زر ثبت فرموده».

انجام : «بر جادهٔ مستقیم شریعت مقدسه ثبات ورزد و در پی جلب منافع و دفع مضار از طریقهٔ قویمهٔ رضای ربانی تخلف نکند ـ این بود شمه‌ای از مراسم سلطنت... و سلام ما به رسول خدا باد صلّی الله علیه و آله الطاهرین و سلّم کثیرا کثیرا».

۵ـ مطالبی شامل: در شناختن واجب‌الوجود، نصیحت حکیم به یکی از ملوک، سؤال سلمان از امیرالمؤمنین علیه‌السلام، در تقسیم حکم و احکام قطع که مؤلف از درس شیخ محمّدحسن شریعتمدار استفاده نموده، غزلی از مشتاق و بیتی از میرزا ابراهیم سالک، مناجاتی از خواجه عبدالله انصاری، اشعاری از ابوسعید و خیام، و چند حدیث و حکایت (۲۴۲ ر ـ ۲۴۷ پ)

نستعلیق؛ محمّدعلی خلف مرحوم حاجی عبدالمطلب بارفروشی، رسالهٔ دوم ۲۶ جمادی‌الاولی ۱۲۹۶، رسالهٔ چهارم شنبه ۸ شعبان ۱۲۹۴، رسالهٔ پنجم ۱۲۹۷؛ نشانی‌ها مشکی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۲۴۷ برگ؛ ۱۶×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۴۹۸].

﴿ ۱۴۲۸۳ ﴾

منتهی المقال فی احوال الرجال (رجال ـ عربی)

از: ابوعلی محمّد بن اسماعیل مازندرانی حائری (۱۲۱۶ ق)

[مرعشی ۲۶۸/۳، ش ۱۰۹۱؛ الذریعه ۱۳/۲۳؛ مشار، عربی ۹۱۹].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «فضال عل و لشیخنا الشیخ یوسف البحرانی ره الآتی ذکره... و المجمع هو مجمع الرجال تألیف مولانا عنایة اللهره و الحاوی هو حاوی الاقوال فی...».

انجام: «و الی احمد بن محمّد بن سعید الهمدانی فیه محمّد بن ابراهیم... و روی هو عن ابی‌القسم حسین بن روح رضی الله عنه».

نسخ؛ محمّد بن صفر الفخار، غرّه رمضان‌المبارک ۱۲۴۶؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: مقوائی، سبز، عطف و گوشه تیماج مشکی.

۲۷۰ برگ؛ ۱۷/۵×۲۹ سانتی متر؛ ۳۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۴۹۹].

﴿ ۱۴۲۸۴ ﴾

مجموعة (مجموع) الصنایع (طبیعیات ـ فارسی)

از : ؟

به شمارهٔ [۱۲۵۸۶/۷] مراجعه شود. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن تفاوت دارد.

آغاز : «اما این کتاب جواهرالنقل به خطاب مستطاب صنایع نام کردم از بهر آن که صنعت بسیار و حکمت بی‌شمار در این مجموعه جمع کرده است».

انجام نسخه : «خضاب دیگر ـ روغنی که موی را بی‌مضرت ببرد... بعد از آن بشویند و زعفران اندکی گلاب با وی بیامیزند و بدان».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، هدیهٔ عباس جهانیان بابلی با مهر کتابخانهٔ وی در اول نسخه با سجع «کتابخانهٔ عباس جهانیان، بابل تأسیس فروردین ۱۳۱۸ شمسی»؛ جلد : مقوائی، زرد، عطف و گوشه پارچه.

۱۱۳ برگ؛ ۱۲×۱۸ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۴۹۵].

﴿ ۱۴۲۸۵ ﴾

شرح الفية ابن مالك (صرف و نحو ـ عربی)

از : بدرالدین محمّد بن محمّد بن مالک طائی، ابن‌ناظم (۶۸۶ ق)

[مجلس ۲۵/۷۰، ش ۷۰۵۹]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است و از انجام افتادگی دارد.

انجام نسخه :

«نحو حللتُ ما حللته و فی ... جزمٍ و شبه الجزم تخییر قفی

اذا سکن آخر الفعل... وجب الفک نحو حللت و حللنا و الهندات حللن».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، اشعار الفیه معرب و با خطوط شنگرف مشخص شده؛ با حواشی به نقل از «شواهد»؛ جلد : گالینگور، مشکی، ضربی، ترنج با سر.

۲۶۳ برگ؛ ۱۱×۱۹ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۸۰].

﴿۱۴۲۸۶﴾

مجموعه

۱ ـ مراح الارواح «۱ پ ـ ۳۱ ر» (صرف ـ عربی)

از: احمد بن علی بن مسعود

[کشف الظنون ۱۶۵۱/۲؛ مشار، عربی ۸۳۰].

آغاز: «قال المفتقر الی الله الودود... اعلم ان الصرف امالعلوم و النحو ابوها».

انجام: «لان یکون حکمها ایضا کحکم طوی للمتابعة نحو طویا و طاویان قد تم».

۲ ـ مختصرالعوامل «۳۲ پ ـ ۴۴ ر» (نحو ـ عربی)

از: ؟

جرجانی کتاب الجمل فی النحو (الجرجانیة، الجمل فی عوامل الاعراب) را در پنج فصل تألیف نمود. [ظاهریه، نحو ۵۶۹؛ کشف‌الظنون ۶۰۲/۲].

بعد از آن خود آن را تلخیص نموده به نام «العوامل المائة» نام نهاد.

بعد از جرجانی شروح متعددی بر «العوامل المائة» نگاشته شد و هم‌چنین چندین تلخیص دیگر از «الجمل فی النحو» صورت گرفت.

نسخهٔ حاضر یکی از تلخیص‌های کتاب جمل است که در آن عوامل نحوی بر طبق رأی جرجانی در صد عامل بیان شده است. دو نسخه از این مختصر در کتابخانهٔ آستان قدس رضوی [فهرست ۲۹۶/۱۲ و ۴۲۹] موجود است.

بعد از این رساله در مجموعهٔ حاضر شرحی است بر همین مختصر از شارحی مجهول که مستقلاً معرفی می‌شود.

آغاز: «الحمد للّه علی جزیل نواله و الصلوة و السلام علی محمّد و آله اجمعین اما بعد».

انجام: «حروف العطف عشرة الواو و الفاء و ثم واو وام واما وبل ولکن و حتی تمت».

۳ ـ شرح مختصر العوامل «۴۶ پ ـ ۶۷ ر» (نحو ـ عربی)

از: ؟

شرح کوتاهی است بر مختصر العوامل که در ردیف دوم همین مجموعه معرّفی گردید.

آغاز: «الحمد للّه الذی لا یعزب عن علمه مثقال ذرة فی الارض و لا فی السماء... اما بعد فلا یخفی علی رأی ذوی العقول ان اشرف العلوم حاجةً».

انجام: «و حتی و هی ایضا للجمع... یکون معطوفها جزءاً من المعطوف علیه نحو اکلت السمکة حتی رأسها و نحومات الناس حتی الانبیاء و نحو قدم الحاج حتی المشاة و الصلوة...».

۴ ـ اعتقادات «۶۸ ر ـ ۶۸ پ» **(فارسی)**

از: ؟

آغاز: «الحمد للّه علی نواله و الصلوة علی نبیه محمّد و آله و بعد این چند کلمه در بیان اعتقاد است که هر بالغ و عاقل را به دانستن آن نموده‌اند».

انجام: «به جز صادق هم خبر به اینها داده است پس همه حق خواهد بود تمام».

۵ ـ ترجمهٔ التحفة الحسینیة «۷۰ پ ـ ۱۱۹ ر» **(فقه ـ فارسی)**

از: ؟

ترجمه‌ای است از رسالهٔ «التحفة الحسینیة» وحید بهبهانی (۱۲۰۵ ق). کتاب «التحفة الحسینیة» را یکی از شاگردان بهبهانی از فتاوای وی در مسائل طهارت و نماز و روزه را برای عمل مقلدین، جمع‌آوری و به عربی نوشته است. [**الذریعه ۴/۴۲۷؛ دانشگاه ۲۰۵/۸، ش ۱۶۱۵؛ سپهسالار ۳۵۹/۳، ش ۶۴۶۴/۲؛ فیضیه ۴۰/۱، ش ۱۴۸۵**].

در نسخهٔ حاضر در پایان ترجمه، مسائل متفرقه‌ای با عنوان «مسئله ـ مسئله» اضافه نموده است. نسخهٔ دیگری از این ترجمه در کتاب‌خانهٔ مدرسهٔ حجتیه در قم موجود است.

[فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ مدرسهٔ حجتیهٔ قم ص ۱۱۵، ش ۵۹۷].

آغاز: «الحمد للّه ربّ العالمین و صلی الله علی سیّدالمرسلین و اهل‌بیته الطاهرین و بعد بر ضمیر منیر طالبان درجات عالیهٔ آخرت مخفی نماناد که چون نماز».

انجام : «مسئله ـ هرگاه کسی با حلیلهٔ خود در صوم ملابسه و ملاعبه... انزال شود احتیاط قضا است و کفاره و عدالت در امام جنازه شرط است احتیاطا».

نستعلیق؛ رسالهٔ اوّل و دوم اسماعیل بن احمد بن ملا احمد درگاهی ۱۱۹۹، رسالهٔ سوم و چهارم غیاث حسینی ۱۲۰۰، در صفحهٔ اول وقف کتاب از طرف میرزا علی دیلمانی در ۱۲۳۴، عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در صفحات سفید لابلای رسایل اشعاری‌از سعدی تحریر شده‌است؛ جلد: گالینگور، مشکی، ضربی، ترنج، مجدول.

۱۲۰ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۸۱].

﴿ ۱۴۲۸۷ ﴾

الفوائد الضیائیة فی شرح الکافیة — (نحو ـ عربی)

از : نورالدین عبدالرحمن بن احمد جامی (۸۹۸ ق)

[مجلس ۵/۱۵ و ۲۹۰/۱۶ و ۲۴۰/۲۵، ش ۷۲۳۹].

نسخ؛ بی‌کا، ۱۲۰۳؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ در حاشیه تصحیح شده، با حواشی مفصل از «سیّد نعمت الله» و حواشی دیگر؛ جلد : گالینگور، مشکی، ضربی، ترنج با سر، مجدول.

۲۶۷ برگ؛ ۱۲×۱۹ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۸۲].

﴿ ۱۴۲۸۸ ﴾

مجموعه

۱ ـ ارث «۲ ر ـ ۹ پ» — **(فقه ـ فارسی)**

از : ؟

بخشی از رساله‌ای است در ارث، نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد و فقط «فصل ششم در مقادیر سهام و اجتماع ایشان» را شامل است.

آغاز نسخه : «گذاشتیم به حال خود... فصل ششم در مقادیر سهام و اجماع».

انجام نسخه : «و اگر جمع شوند پدر و مادر و احد زوجین و دو دختر یا بیشتر نصیب ابوین سدسان است لاغیر و احد زوجین راست نصیب ادنی و باقی».

۲ ـ الارث «۱۰ پ ـ ۱۷ پ» **(فقه ـ عربی)**

از : ؟

بخشی است از یک کتاب مفصل فقهی دارای چند مقصد که از انجام افتادگی دارد.

آغاز : «بسمله و به نستعین و فیه مقاصد الاول فی اسبابه و هی شیئان النسب و السبب و النسب ثلث مراتب الاباء و الاولاد ثم الاجداد و الاخوة».

انجام نسخه : «المقصد الثالث فی اللواحق و فیه فصول الاول الخنثی من له فرج الذکر و الانثی... و ان کان معه ذکر فرض ذکرا تارة و انثی اخری و ضربت».

۳ ـ المختصر النافع «۱۸ ر ـ ۹۰ ر» **(فقه ـ عربی)**

از : نجم‌الدین ابوالقاسم جعفر بن حسن بن سعید حلی، محقق حلی (۶۷۶ ق)

[الذریعه ۲۱۳/۲۰؛ مرعشی ۱۱۲/۲، ش ۵۰۶؛ مشار، عربی ۸۱۸].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «فی المسترابة و هی التی لاتحیض و فی سنها من تحیض و عدتها ثلثة اشهر و هذه تراعی الشهور و الحیض و تعتد باسبقهما».

انجام : «الثانیة لایعقل العاقلة عمداً و لا اقرارا و لاصلحا و لاجنایة الانسان علی نفسه... و لا اتلاف مال و یختص ضمانها بالجنایة علی حسب الادمی تمت».

نستعلیق؛ بی‌کا، سلخ ربیع‌الاول ۱۰۲۱؛ عناوین مشکی؛ لبهٔ تعدادی از اوراق وصالی شده؛ جلد : گالینگور، مشکی، ضربی، ترنج با سر.

۹۰ برگ؛ ۱۳/۵×۲۰ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۸۳].

﴿ ۱۴۲۸۹ ﴾

مجموعه

۱ ـ تلخيص المقال فی تحقيق احوال الرجال «۱ پ ـ ۲۲۸ ر» **(رجال ـ عربی)**

از : میرزا محمّد بن علی بن ابراهیم حسینی استرآبادی (۱۰۲۸ ق)

[مجلس ۱۱۲/۲۵، ش ۷۱۰۰]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲ ـ الوجيزة «۲۲۸ پ ـ ۳۵۹ پ» **(رجال ـ عربی)**

از : ملا محمّدباقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

[مجلس ۱۷/۲۵، ش ۷۰۱۰]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

آغاز : «الحمد للّه الذی رفع منازل الرجال علی معارج الکمال علی قدر روایاتهم عن النبی الکریم المفضال اما بعد فیقول فقیر عفو ربه الغافر محمّد».

انجام : «النوفلی هو الحسین بن یزید ـ النهیکی هو عبدالله ـ الوشا هو الحسن بن علی ـ الیعقوبی هو داود بن علی».

نسخ؛ رسالهٔ اول محمّد رفیع الحسنی لاریجانی، شب دوم محرم ۱۰۸۷؛ در حاشیه تصحیح شده، رسالهٔ اول با حواشی به امضاء «منه رحمه الله» و دیگران؛ در اول نسخه تملک محمّدصالح الخلخالی با مهر مربعی «ذکر محمّد عمل صالح منست ۱۱۵۶»؛ جلد: گالینگور، تیماج دورو، سرخ، ضربی، مجدول گرهی، لولادار؛ پشت جلد تیماج زیتونی. ۳۵۸ برگ؛ ۱۵×۲۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۸۴].

﴿ ۱۴۲۹۰ ﴾

مجموعة الاحاديث **(حدیث ـ عربی)**

از : ؟

مجموعهٔ احادیث ائمهٔ معصوم علیهم السلام است که از کتاب‌های روایی شیعه (اغلب از کتاب «الکافی» کلینی) انتخاب شده است. هم چنین در پایان آن از برگ [۹۸ ر] تا آخر نسخه،

شرط دعوت حزب البحر و چند دعا و دو حدیث از کتاب «ادعیة السر القدسیة» و «الوسایل الی المسایل» ذکر شده است.

آغاز : «البداء ـ عن زرارة بن اعین عن احدهماعليهما السلام قال ما عبد الله بشیء مثل البدا و فی روایة اخری عن ابی‌عبداللهعليه السلام ما عظّم الله بمثل البدا».

انجام : «اللهم انه لیس لی علم بموضع رزقی و انما اطلبه... بفضلک انک...».

شکسته نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و لاجوردی، زمینهٔ بسیاری از صفحات نقوش اسلیمی، بعضی از اوراق زرافشان یا نقره‌افشان؛ لبهٔ بعضی از اوراق از بین رفته و وصالی شده؛ جلد : تیماج دورو، قهوه‌ای، مجدول گرهی، عطف گالینگور.

۱۰۲ برگ؛ ۲۶/۵×۱۰/۵ سانتی‌متر(قطع بیاضی)؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۹۷۸۵].

﴿ ۱۴۲۹۱ ﴾

التنبیهات علی معانی السبع العلویات

(ادبیات ـ عربی)

از : محمّد بن حسن بن ابی‌الرضا راوندی (قرن ۸ ق)

[مجلس ۲۵/۲۰۴، ش ۷۲۰۴/۴]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

انجام :

«و قال : هی دون مدح الله جل و فوق ما مدح الوری و عُلاک منها افضل
و لقد اجاد و احسن حشره الله مع من تولاهم قد تم».

نسخ (اشعار معرب)؛ محمّدکاظم بن عبدالعلی، ۳ رمضان‌المبارک ۱۲۴۶ (جهت تحفه به احمد میرزا نوشته شده)؛ عناوین شنگرف، اشعار با خطوط شنگرف مشخص شده، تمام صفحات جدول زرین و لاجوردی و محرر؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، لچکی، مجدول مذهب گرهی؛ پشت جلد جدول شنگرف.

۵۶ برگ؛ ۱۵/۵×۹/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۸۶].

﴿ ۱۴۲۹۲ ﴾

مجموعه

۱ ـ رسالة فی الشعاع «۱ پ ـ ۳ پ» **(فیزیک ـ عربی)**

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد طوسی (۶۷۲ ق)

رسالهٔ کوتاهی است دربارهٔ شعاع نور و انعکاس‌های آن، که خواجه نصیر در جواب سؤالی نگاشته است.

[مرعشی ۳۲/۱، ش ۲۰/۲ با عنوان «انعکاس الشعاعات و انعطافها»؛ الذریعه ۳۹۹/۲ با عنوان «الانعکاسیة»].

آغاز: «بسمله قال المولی الامام السعید نصیر الملة و الدین استاد البشر محمّد الطوسی قدس الله روحه و قد سئل عن هذه المسئلة، اقول مباحث انعکاس الشعاعات و انعطافها مبنیة علی مقدمات... الشعاع یمتد متصلا من ذی‌الشعاع الی قابله من غیر تراکم».

انجام: «و بان ان الانعکاس و الانعطاف لا یمکن وقوعهما الاعن موضع واحد تعین بکل واحد بینهما یکون ذلک الموضع علی وضع خاص من ذی الشعاع و ذلک ما اردناه تمت رسالة الشعاع بحمدالله و حسن توفیقه».

۲ ـ الماتعیة = رسالة فی الکلام «۴ ر ـ ۹ پ» **(اعتقادات ـ عربی)**

از: نجم‌الدین ابوالقاسم جعفر بن حسن بن سعید حلی، محقق حلی (۶۷۶ ق)

این رساله در مجلهٔ کلام ش ۲ (تابستان ۱۳۷۱ ش) به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۱۰۶/۱۸، ش ۸۹۹ با عنوان «رسالة فی الکلام»؛ مرعشی ۲۸۷/۱، ش ۲۵/۲۶ با عنوان «اصول الدین»؛ ملک تهران ۴۷۳/۸، ش ۵۷۱۲].

آغاز: «بسمله، یجب علی کل عاقل نشأ بین العقلاء و سمع اختلافهم فی اثبات الصانع و نفیه و اثبات الثواب و العقاب ان یصرف فکرته الی معرفة ذلک بحیث یأمن نزول الضرر المجوّز و لم یأمن ذلک الا بعد معرفة الله تعالی».

انجام: «فایدة و قد ثبت عن الائمه علیهم‌السلام بالنقل انه یجب ان یعرفوا باجمعهم و ان من

جحد احدهم کمن جحد سایرهم فلیعمل علی ذلک ان شاء الله تعالی تـمت الرسـالة بحمدالله و منه و الصلوة علی محمّد و آله تم».

۳ـ الجبر و الاختیار «۱۰ ر ـ ۲۱ ر» **(کلام ـ عربی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در رد اشاعره که افعال و اعمال بندگان را به خدا نسبت می‌دهند. مؤلف در این رساله ابتدا با سیزده دلیل عقلی و هیجده دلیل نقلی عقیدهٔ اشاعره را رد می‌کند. پس از آن چهار دلیلی راکه اشاعره برای اثبات مدعای خودشان ذکر نموده‌اند، نقل نموده و رد می‌کند.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «یحسن منه تعالی ان یقول الزانیة و الزانی فاجلدواکل واحد منهما مائة جلدة و السارق و السارقة فاقطعوا ایدیهما و هو الذی فعل الزنا و السرقة تعالی عن ذلک علواکبیرا، الرابع ان افعالنا...».

انجام : «فاذا لم یفعل الوزیر الفعل ثبت الفجر هنا و الفـرق بـین الصـورتین ثـابت الحمد للّه ربّ العالمین و...».

۴ـ الامامة «۲۱ ر ـ ۳۰ ر» **(کلام ـ عربی)**

از : خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد طوسی (۶۷۲ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در امامت بنابر مذهب امامیه که بارها به چاپ رسیده است.

[مرعشی ۲۸۷/۱، ش ۲۵۵/۲۵].

آغاز : «الحمد للّه واسع الرحمة و سابغ النعمة... و بعد فقد التمس منّی من هو اوحد زمانه و افضل اقرانه تحریر رسالة وجیزة فی معرفة الرکن الثالث من اصول الدین».

انجام : «فیکون من المکلفین و هو الخوف الغالب و عدم التمکین و الظهور یجب زوال السبب و اذ وفینا بما وعدنا فلنقطع الکلام حامدین للّه...».

۵ـ کلام فی النفوس الارضیة و قواها «۳۰ ر ـ ۳۱ پ» **(فلسفه ـ عربی)**

از: مؤلف پیشین

رسالهٔ کوتاهی است دربارهٔ نفوس و قوای عاملهٔ آنها. این رساله به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۱۱۰/۱۸، ش ۹۴۱ با عنوان «الکلام فی النفوس و قواها»].

آغاز: «بسمله هذا فصل فی النفوس الارضیة و قواها من املاء المولی المعظم... محمّد بن الحسن الطوسی... النفوس الارضیة ثلاث نباتیة و حیوانیة و ناطقة».

انجام نسخه: «خزانة الحس المشترک التی تحفظ صور المحسوسات التی ادرکها الحس المشترک حتی یمکن له ان یعاود الی مطالعتها متی ما شاء بعد الزهول عنها».

۶ـ مسح الرجلین فی الوضوء «۳۲ ر ـ ۳۳ پ» **(فقه ـ عربی)**

از: جمال‌الدین

رسالهٔ کوتاهی است در اثبات وجوب مسح پاها در وضو بنابر مذهب امامیه که مؤلف به درخواست بعضی از اخوان خود نگاشته است. مؤلف در آن متعهد می‌شود که در این مسئله کتاب جداگانه‌ای تألیف نماید و از کتاب «مطالع الانوار» خود که در اثبات امامت ائمه علیهم‌السلام نوشته با این عبارت یاد می‌کند: «و قد اثبتنا امامة الاثنی عشر فی کتاب مطالع الانوار و هی کتاب مفرد فی امامتهم یبلغ نیفاً و ثلثین جزءا»[1] در الذریعه ۱۷/۲۱ ـ ۱۸ چند رساله با عنوان «المسح علی الرجلین» معرفی شده است.

آغاز: «قال الامام العالم الفاضل جمال الملة و الدین... هذه مسئلة وجیزة فی بیان وجوب مسح الرجلین فی الوضوء علی ما ذهب الیه علماء اهل البیت علیهم‌السلام».

انجام: «و ایضا فاخبارنا موافقة لظاهر القرآن و اخبارهم مخالفة له فیکون الرجحان من جانبنا و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب تم».

۱ـ در الذریعه ۱۴۴/۲۱، ش ۴۳۳۶ کتاب «مطالع الانوار فی الآثار و اخبار» را از شیخ علی بن عبدالنبی طائی نقل نموده که گویا همین کتاب است.

۷ـ استقصاء النظر فی البحث عن القضاء و القدر «۳۴ ر و پ» **(اعتقادات ـ عربی)**

از : جمال‌الدین حسن بن یوسف بن مطهر حلی (۷۲۶ ق)

[مجلس ۱۶/۱۲ و ۱۴۹/۱۳ و ۲۲۴/۱۴؛ مکتبه العلامة الحلی، سیّد عبدالعزیز طباطبائی ص ۴۹؛ مرعشی ۳۶۲/۷، ش ۲۷۹۶؛ الذریعه ۳۱/۲].

نسخهٔ حاضر یک برگ از اول این رساله را شامل است.

آغاز : «الحمد للّه الحکیم الغفار القدیم القهار العظیم الستار الذی خلق الانسان... اما بعد فانه لما کان السلطان الاعظم الحاکم... الجایتو خدابنده محمّد».

انجام نسخه : «و اثبتوا للعبد قدرة غیرمؤثرة فی الفعل بل الفعل صادر من الله تعالی و هذا فی الحقیقة مذهب جهیم بن صفوان لکن لارای».

۸ـ حدیثی از امیرالمؤمنینؑ «۳۵ ر»

۹ـ النکت الاعتقادیة «۳۵ پ ـ ۴۵ ر» **(اعتقادات ـ عربی)**

منسوب به : شیخ مفید محمّد بن محمّد بن نعمان بغدادی (۴۱۳ ق)

رسالهٔ مختصری است در اعتقادات به صورت سؤال و جواب‌های کوتاه در پنج فصل (معرفة الله تعالی و صفاته الثبوتیه و السلبیة، العدل، النبوة، الامامة، المعاد) در هر فصل مطالب با عناوین «فان قیل ـ فالجواب» بیان شده است. این رساله بارها به نام شیخ مفید ـ و از جمله ضمن مصنفات الشیخ المفید ـ و نیز در میراث اسلامی ایران دفتر چهارم ص ۶۰۱ ـ ۶۲۰ با عنوان «الفخریه» فخرالمحققین به چاپ رسیده است.

[مرعشی ۱۱۹/۲، ش ۵۱۴/۳؛ الذریعه ۳۰۲/۲۴].

آغاز : «الحمد للّه... اما بعد فهذه عقیدة قادنی الدلیل الیها و قوی اعتمادی علیها جعلتها بعد التوضیح و التبیین تحفة لاخوان المؤمنین...».

انجام : «فاذا قیل الدلیل علی ذلک انه معصوم و کل ما اخبر به المعصوم فهو حق و هذا آخر ما اردنا ایراده فی المقدمة...».

۱۰ـ چند حدیث از «من لا یحضره الفقیه» «۴۵ پ ـ ۴۶ پ»

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد : مقوائی،

تهوه‌ای، عطف و گوشه گالینگور مشکی.

۴۶ برگ؛ ۱۲×۱۹ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۸۷].

﴿ ۱۴۲۹۳ ﴾

الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية (فقه ـ عربی)

از: شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۵ ق)

[۲۸۸/۲۵، ش ۷۲۹۷]. نسخهٔ حاضر جلد اول کتاب و تا اول اجاره را شامل است.

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نشانی‌ها شنگرف، مقابله و در حاشیه تصحیح شده، با حواشی از شهید ثانی، سلطان العلماء، آقا جمال و «ع ل»؛ در پایان نسخه فهرست مطالب توسط ابراهیم بن سیّد یعقوب الموسوی الخراسانی در ۸ شوال ۱۲۲۳ تحریر شده؛ جلد : تیماج، تهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر.

۱۵۱ برگ؛ ۲۰×۳۰ سانتی متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۸۸].

﴿ ۱۴۲۹۴ ﴾

الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية (فقه ـ عربی)

از: شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۵ ق)

[۲۸۸/۲۵، ش ۷۲۹۷]. نسخهٔ حاضر جلد دوم و از «کتاب الاجارة» تا آخر را شامل است.

نسخ؛ سلیمان بن الحسین الاردافی، ۹ رجب ۱۲۲۳ (در مدرسهٔ دارالسلطنه قزوین موسوم به مدرسهٔ سردار)؛ عناوین شنگرف و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ در حاشیه تصحیح‌شده، با حواشی؛جلد:تیماج،تهوه‌ای، ضربی، مجدول، عطف تیماج مشکی.

۱۹۸ برگ؛ ۲۰×۲۹ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۸۹].

﴿ ۱۴۲۹۵ ﴾

الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة (فقه - عربی)

از: شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۵ ق)

[مجلس ۲۸۸/۲۵، ش ۷۲۹۷]. نسخهٔ حاضر جلد اول و تا اول «کتاب الاجارة» را شامل است.

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، با حواشی شهید ثانی و حواشی به امضاء «سلط» و «ص ف» و «ش ع ل ی سلمه الله» و «ق» و...؛ در اول نسخه وقف نسخه از طرف احمد اشکوری سنه ۱۲۳۲؛ جلد : تیماج، تهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، در حاشیهٔ داخل ترنج سورهٔ توحید، مجدول گرهی، عطف گالینگور تهوه‌ای.

۲۴۳ برگ؛ ۲۰×۳۰ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۹۰].

﴿ ۱۴۲۹۶ ﴾

مسالک الافهام الی تنقیح شرائع الاسلام (فقه - عربی)

از: شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۵ ق)

[مجلس ۳۰۴/۲۵، ش ۷۳۱۸]. نسخهٔ حاضر از اول کتاب تا پایان نکاح را شامل است.

در نسخهٔ حاضر در پایان کتاب نکاح کاتب نسخه چنین نوشته است :

«اعلم ان الشارح الشهید السعید قدس الله تعالی روحه و نور ضریحه و نفعنا به فی الآخرة، کما نفعنا به فی الاولی، کان قد جزأه اولاً هذا الشرح ستة اجزاء و جعل خاتمة هذا الجزء و هو الجزء الثالث عند قول المصنف (و یلحق بالنکاح النظر فی امور) ثم لما کمل الشرح و رای إنّ الجزئین الاخیرین سیما الجزء الاخیر ضخم جدا اجزاه ثانیاً سبعة اجزاء بان انقطع من الاربعة الاجزاء و اخر من کل جزء قطعة فانقطع الجزء الثالث هنا عند قول المصنف (القسم الثالث فی النکاح المنقطع) و الحق هذا الکلام و هو قول تم المجلد الثالث الی اخره هنا و اتفق الفراغ من نسخه یوم الاحد مقارن اداء العصر لثلث لیال بقین من شهر ربیع‌الثانی سنة ست و ستین و تسعمائة بالبلدة الطیبة المبارکة المدینة

النبی ﷺ اللهم... لنا الاقامة لها و الاستفاضة من الارواح التی حلت بها ناسخه احوج الخلق الی عفو ربه الغنی و الی شفاعة سیده و مولاه النبی العربی الهاشمی و شفاعة آله الذین لایحل منزلتهم الاعلی کل... الحمد للّه وحده و صلی الله علی محمّد و آله تم».

همچنین مصنف در پایان جزء سوم (انجام نسخهٔ حاضر) چنین می‌نویسد:

«تم الجزء الثالث من کتاب مسالک الافهام الی تنقیح شرائع الاسلام و اتفق الفراغ منه مع تراکم حدوث الحدثان المکدرة للافکار و الاذهان الموجبة لمزید السهو و النسیان و من اطلع منها علی عشر العشیر اقام عذری علی عساه ان یقف فیه علی خلل او سهو او تقصیر یوم الاحد عشرین شهر ربیع‌الاول سنة ثلث و ستین و تسعمائة احسن الله تعالی نقصها فی یسر و عافیة علی ید مؤلفه الفقیر الی الله...».

و بعد از آن کاتب چنین می‌نویسد:

«هذا اخر کلامه قدس سره و الحمد للّه الذی وفقنا للفراغ من نسخته و جعل لنا اسوة حسنة بمصنفه حیث صنف الجزء الثالث و ما بعده الی آخر الشرح زمان اختفائه من الطبقات البغاة لما قصدوه و دخلوا ببیته و نهبوه وکان قدس سره هارباً من شرهم من جبل و قریة الی اخری و هذا الذی یعینه بقوله مع تراکم حدوث الحدثان الخ و انا نسخته فی زمان اختفایی فانهم لما حبسوا الشارح «رحمه‌الله» وکنت ساعیاً فی خلاصه فحبسونی و احضروه الی الروم و کان مدة حبسی اثنین و اربعین یوما ثم اطلقت یوم العشرین من جمادی‌الاولی و کان یوم الجمعة و یوم النیروز سنه خمس و ستین و تسعمائة و کنت متظاهرا بمکه و حوالیها الی ان جاء خبر قتل الشارح الشهید المبرور السعید فی ذی‌القعدة من السنة المذکورة فقصدونی ثانیاً فانهزمت منهم و اختفیت و بعد الفراغ من الحج و العمرة علی الخفیة اشتغلت بکتابة الشرح و سافرت فی اواخر شهر ربیع‌الاول سنة اربع و تسعمائه (؟) من الهجرة النبویة».

شیخ آغابزرگ در طبقات اعلام الشیعه (احیاء الداثر من القرن العاشر) ص ۲۴۱ نویسندهٔ این متن را محمود بن محمّد بن علی بن حمزه لاهیجی از برجسته‌ترین شاگردان

شهید ثانی معرفی می‌کند. که شهید ثانی برای وی اجازه صادر نموده است.

شایان ذکر است که این عبارت آخر نسخه از روی خط محمود لاهیجی نقل شده و کاتب نسخه دقت کافی را ننموده و در پایان نسخه عبارت را اشتباهاً «و سافرت فی اواخر شهر ربیع‌الاول سنة اربع و تسعمائه» نقل نموده در حالی که طبق تصریح خود نویسنده مسافرتش بعد از شهادت شهید ثانی بوده که در سال (۹۶۶ق) اتفاق افتاده است و صحیح همان است که شیخ آغابزرگ نقل نموده با این عبارت: «...و کنت متظاهراً بمکة الی ان جاء خبر قتل الشیخ الشهید المبرور السعید فی ذی‌القعدة ۹۶۶ فقصدونی ایضاً فاختفیت منهم حججت مختفیاً و سافرت فی آخر صفر ۹۶۷».[۱]

نستعلیق؛ بی‌کا، قسم اول عبادات، صفر ۱۰۵۴؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی. ۴۲۵ برگ؛ ۱۸×۳۰ سانتی متر؛ ۲۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۹۱].

﴿ ۱۴۲۹۷ ﴾

تفسیرالقرآن (عربی)

از: ؟

تفسیر قرآن کریم است از مفسری زیدی مذهب، او در این تفسیر، آیات را به ترتیب سور قرآنی تفسیر نموده و در هر مورد بعد از نقل بخشی از سوره مباحثی را با عنوان «القراءة، اللغة، النزول، النظم، الاعراب، المعنی، الاحکام» می‌آورد.

او در این تفسیر در موارد متعدد از استادش ابوعلی نقل قول می‌کند.

در «مؤلفات الزیدیة» تألیف استاد سیّد احمد حسینی اشکوری ۲/۳۰۷ - ۳۱۴ تعدادی از تفاسیر زیدیه معرفی شده و گویا نسخهٔ حاضر یکی از آن‌ها است.

نسخهٔ حاضر از نیمهٔ تفسیر سورهٔ تحریم تا تفسیر سورهٔ کوثر را شامل است و از آغاز و انجام افتادگی دارد و اوراق نسخه جابه‌جا شده است.

۱ـ طبقات اعلام الشیعه (احیاء الداثر من القرن العاشر) شیخ آغابزرگ تهرانی ص ۲۴۲.

آغاز نسخه : «یشرب عندها العسل فعاررت و ارسلت الی النساء اذا دخل علیکن رسول‌الله صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فقلن بانا نجد منک ریح المغافیر... المعنی یا ایها النبی تشریف و تعظیم خصه به، لم تحرم ما احل الله لک و متی قیل هل اوقع ذلک ذنبا قلنا اختلفوا منهم من قال وقع».

انجام نسخه : «قوله تعالی و هل اتیک نبأ الخصم اذ تسوروا المحراب... و ان له عندنا لزلفی و حسن مآب، القراءة ـ قراءة العامة و لاتشطط بضم التاء و کسر الطا الاولی و عن ابی‌رجا العطاردی بفتح التاوضم الطا الاولی و الشطط و الاشطاط مجاوزة الحد... فقد ظلمک و قیل بل لما سمع الدعوی استعجل... قال لما دعی هذا قال داود للآخر».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۹]؛ نشانی‌ها شنگرف، در حاشیه تصحیح شده؛ در پشت طبلهٔ اول دو تاریخ تولد در سنه ۱۰۰۷ و ۱۰۱۴ آمده؛ جلد : مقوائی، عطف تیماج.

۹۰ برگ؛ ۱۸×۲۸ سانتی‌متر؛ ۲۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۹۲].

﴿ ۱۴۲۹۸ ﴾

ترجمهٔ صحیفه سجادیه (دعا ـ فارسی)

از : ملا محمّدصالح بن محمّدباقر روغنی قزوینی (۱۰۷۵ ق)

[مجلس ۴۳۴/۳۵، ش ۱۲۴۸۰]. انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

آغاز : «حدثنا السید الاجل نجم‌الدین بهاءالشرف ابوالحسن محمّد بن الحسن... قائل حدثنا بنابر قول مشهور عمید الرؤساست و او از مشایخ عظام فرقهٔ امامیه است... و کان من دعائه... فقال الحمد لله الاول... حمد خدای را که اول هر چیز است بی اولی که قبل ازو باشد و آخر همه چیز است بی آخری که بعد ازو باشد خداوندی که قاصر است از دیدن او دیده‌های بینندگان و عاجز است از وصف او اندیشه‌های وصف‌کنندگان».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، عبارات ادعیه معرب است و با خطوط شنگرف مشخص شده؛ در اول نسخه به تاریخ رجب ۱۱۴۳؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، لولادار.

۱۷۲ برگ؛ ۱۹×۲۵ سانتی‌متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۹۳].

﴿ ۱۴۲۹۹ ﴾

قواعد الاحکام فی معرفة الحلال و الحرام (فقه ـ عربی)

از : علامه حسن بن یوسف بن مطهر حلی (۷۲۶ ق)

[مجلس ۲۱۴/۲۵، ش ۷۲۰۹]. نسخهٔ حاضر از آغاز «القاعدة الثانية فی العقود و فيه كتب كتاب المتاجر» تا آخر کتاب را شامل است.

نسخ؛ محمّدتقی بن محمّدشفیع حسینی، ۵ رجب ۱۰۲۸؛ در اول نسخه تملک محمّدمهدی بن محمّدنصیر الاسکافندی ذی‌حجه ۱۱۱۷ با مهر بیضوی «المهدی من هدیت» و تملک محمّدعلی بن مظفر حسن منجم متخلص به مجرم با مهر بیضوی وی؛ با حواشی از شهید ثالث (برغانی تزوینی) که خیلی مختصر و کوتاه است؛ جلد : تیماج، سرخ، ضربی، ترنج، عطف تیماج قهوه‌ای.

۴۱۴ برگ؛ ۱۹×۲۶/۵ سانتی‌متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۹۴].

﴿ ۱۴۳۰۰ ﴾

دستور اللغة = الخلاص (لغت ـ عربی)

از : ابوعبدالله حسین بن ابراهیم نطنزی (۴۹۷ ق)

[مجلس ۲۳۵/۲۵، ش ۷۲۳۳]. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد و انجام آن با انجام آن نسخه برابر است.

آغاز نسخه : «لئلا یشتبهن باخواتهن و اوردت مضمون کل باب علی ترتیب حروف المعجم و فسرت بعضها بالعجمية الظاهرة و بعضها بالعربية السائرة ليكون انشط للمفيد».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۰ ق]؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، مقابله و تصحیح شده؛ در آخر نسخه آمده که اوراق ساقط شده از روی نسخه‌ای که در ذی‌قعدهٔ سال ۶۶۹ کتابت شده نوشته شده است؛ جلد : گالینگور، قهوه‌ای.

۲۲۹ برگ؛ ۱۳×۲۰ سانتی‌متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۹۵].

﴿ ۱۴۳۰۱ ﴾

المختصر فی شرح تلخیص المفتاح = مختصر المعانی **(ادبیات ـ عربی)**

از : سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۳ ق)

[مجلس ۲۵/۲۵۲، ش ۷۲۵۴]. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد و انجام آن با انجام نسخه سابق برابر است.

آغاز نسخه : «تلک الاحادیث البطاح و اما الاخذ و الانتهاب فامر یرتاح له اللبیب... بسم الله الرحمن الرحیم (الحمد) هو الثناء باللسان علی قصد التعظیم سواء تعلق بالنعمة او بغیرها».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا (اوراق نونویس ۱۲۵۷)؛ متن شنگرف و شرح مشکی؛ با حواشی مفصل از خلخالی و دیگران؛ چند برگ از اول و آخر نسخه نونویس است؛ جلد : تیماج، تهوه‌ای، عطف و گوشه گالینگور تهوه‌ای.

۲۲۲ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۹۶].

﴿ ۱۴۳۰۲ ﴾

ترجمهٔ آثار البلاد و اخبار العباد **(جغرافیا ـ فارسی)**

از : جهانگیر میرزا پسر عباس میرزا قاجار (۱۲۶۹ ق)

ترجمه‌ای است از «آثار البلاد و اخبار العباد» ابوعبدالله زکریا بن محمود قزوینی (۶۸۲ ق) که در سال ۶۷۴ ق در یک مقدمه و هفت اقلیم نگاشته است.

این ترجمه در تهران در سال ۱۳۷۴ ش به چاپ رسیده است.

[منزوی ۳۹۴۳/۶؛ دانشگاه ۱۱۱۳/۹؛ فهرستوارهٔ منزوی ۱۶۱/۱].

آغاز : «الملک للّه تعالی قادری که ابداع آسمان و زمین را به یکتایی خود از دایرهٔ عدم بر صفحهٔ وجود کشید... اما بعد به عرض می‌رساند بندهٔ پیر لاتقصیر».

انجام : «یورا ـ بلادی است نزدیک بحر ظلمات... و خدای تعالی داناست به احوال مابعد یورا و دریاها که بعد از او می‌باشد الحمد للّه... اللهم اجعل امورنا خیرا بمحمّد و آل

الطاهرین».

نستعلیق؛ احمد بن ابوالحسن الهمدانی، ۱۳۴۴؛ عناوین مشکی؛ در آخر نسخه مهر بیضوی «الحاجیه سلطان ۱۳۱۷»؛ چند برگ از اول و آخر نسخه سفید مانده؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بلبل، مجدول گرهی.

۴۱۵ برگ؛ ۱۶/۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۹۷].

﴿ ۱۴۳۰۳ ﴾

مجموعه

۱ ـ رباعیات ابوسعید ابوالخیر «۱ ر ـ ۹ پ»

۲ ـ شیر و شکر شیخ بهایی «۹ پ ـ ۱۴ ر»

۳ ـ نان و حلوای شیخ بهایی «۱۴ پ ـ ۲۶ ر»

۴ ـ مناجات خواجه عبدالله انصاری «۲۹ ر ـ ۴۵ ر»

۵ ـ الحجة البالغة فی شرح الاحادیث القدسیة «۴۵ پ ـ ۸۲ پ» **(فارسی)**

از : محمّدکاظم بن محمّدشفیع هزارجریبی حائری (۱۲۳۴ ق)

ترجمه و شرحی است کوتاه از «الاحادیث القدسیة» یا چهل سوره منتخب از تورات که به حضرت علی علیه السلام نسبت داده شده و در جلد ۱۹/۳۵، ش ۱۲۰۰۶/۲ با عنوان «الاحادیث القدسیة» معرفی گردید.

نسخهٔ حاضر ترجمه و شرح ۳۹ سوره را شامل است.

آغاز : «الحمد للّه رب العالمین و صلی الله علی خیرخلقه محمّد و آله اجمعین اما بعد چنین گوید بندهٔ خاطی... بعضی از برادران دینی این حقیر را برین داشتند... سورة الاولی یقول الله عزّوجلّ عجبت لمن ایقن بالموت کیف یفرح و عجبت لمن ایقن بالحساب».

انجام نسخه : «یا موسی من آمن بی و اتّقی منی اعطیته الجنّة یا موسی ان الدنیا لعب و لهو و زینة ای موسی کسی که ایمان آورد به من... ای موسی».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ ترجمهٔ فارسی احادیث رساله آخر در

لابلای سطور احادیث به شنگرف، تمام صفحات جدول شنگرف و لاجوردی محرر؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۸۲ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۷۹۸].

﴿ ۱۴۳۰۴ ﴾

مجموعه

۱ ـ گلشن راز «۱ ر ـ ۱۵ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از : شیخ محمود بن عبدالکریم شبستری (۷۲۰ ق)

[مجلس ۱۸۰/۲۶، ش ۷۶۸۴/۲]. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه :

ز جزوی سوی کلی یک سفر کرد　　　وز آنجا باز بر عالم گذر کرد

۲ ـ چند نامه به فارسی «۱۶ ر ـ ۲۶»

۳ ـ غزلی از مهجور «۲۷ پ ـ ۲۸ ر» **(فارسی)**

آغاز :

دوستان یاران عزیزان های های　　　از جفای درد هجران شما

۴ ـ اعتقادات «۳۰ پ ـ ۳۸ ر» **(فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است که ناتمام مانده و در نسخهٔ حاضر فقط خطبه آن و اندکی از آغازش موجود است. مؤلف در مقدمه به تفصیل به حمد الهی و مدح پیامبر ﷺ و حضرت علی علیه‌السلام می‌پردازد. پس از آن شروع به مطالب کتاب می‌کند و با ذکر فطری بودن اعتقادات به بدعت گذاران و عالمان بی‌عمل که همیشه به جنگ و جدال مشغولند می‌تازد و اعلام می‌دارد که قدرت شاهنشاه و قلم علمای اسلام اجازه نخواهد داد تا توطئه آنان که تضعیف دین است کارگر بیافتد. بعد از آن رساله ناتمام مانده است.

آغاز:

«لک الحمد یا ذاالجود و المجد و العلی تبارکت تعطی من تشاء و تمنع
ملکا ما را از دام هوا رهایی ده به راه هدی راه‌نمایی کن همه به غفلت خفته‌ایم و به حیرت آشفته... و بعد بر روان ارباب هوش».

انجام نسخه: «قال الله تبارک و تعالی و من یؤتی الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا خامه... که عمری خلعت ساحری به کار می‌برد طعمهٔ کلک معجزنگار شده و دفتر کذب».

- برگ‌های ۳۹ تا ۴۷ سفید است.

۵ - سوز و گداز تفرشی «۵۱ ر - ۶۶ پ» **(شعر - فارسی)**

از: آقا محمّدصادق بن سیدفضل‌الله هجری تفرشی (۱۱۶۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۱۵۸/۱۲] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۶ - فخریه «۶۶ پ - ۶۸ ر» **(شعر - فارسی)**

از: محمّدصادق بن فضل‌الله هجری تفرشی (۱۱۶۰ ق)

[دانشگاه ۲۷۴۱/۱۲ و ۲۶۰۳ و ۴۱۳۵/۱۵؛ منزوی ۳۰۱۸/۴؛ الذریعه ۲۵۵/۱۹].

آغاز:

رب بما جُدت و انعمتنی شکرک الهمت و الزمتنی

- برگ‌های ۶۹ تا ۸۳ سفید است.

۷ - طب منظوم «۸۴ پ - ۸۶ پ» **(پزشکی - فارسی)**

از: یوسف بن محمّد یوسفی هروی (زنده در ۹۵۰ ق)

قصیدهٔ کوتاهی است شامل دستوراتی در پزشکی و بهداشت. این قصیده غیر از منظومهٔ «علاج الامراض» همین مؤلف است که در شمارهٔ [۱۲۵۷۴/۲] معرفی گردید و غیر از قصیده «حفظ الصحة» وی است که در [منزوی ۵۲۳/۱ و دانشگاه ۷۹۷/۴] معرفی

شده است.

آغاز:

مر حکیمی را ثنا کز اوست در عالم شفا آنکه از لطف آفرید از بهر هر دردی دوا

انتظام نبض گل در قبضهٔ تدبیر اوست قبض و بسط عالم امکان از او باشد بجا

انجام:

یوسفی در نظم طب بود از عزیز مصر خویش

گوهر منظوم هادی را بود حسن و ضیا

۸ـ فال‌نامهٔ منظوم دانیالؑ «۸۴ ر و پ» **(فارسی)**

نسخهٔ حاضر از انجام ناتمام است.

۹ـ قاعده‌ای در روش محاسبهٔ عباسی «۸۵ پ ـ ۸۶ پ» **(فارسی)**

۱۰ـ اشعاری در اوصاف قلم، چند غزل از حافظ و غزل‌هایی از دیگران «۸۹ پ ـ ۹۴»

شکسته نستعلیق؛ رسالهٔ اول محسن بن اسحق، یکشنبه ۷ ربیع‌الاخر ۱۲۳۵ در دارالسلطنهٔ تبریز در کاروانسرای میرزا علی‌اصغر در حجرهٔ آقاحسین حبیب‌الله؛ رسالهٔ دوم بی‌کا، جمادی‌الاولی ۱۲۳۵؛ رسالهٔ پنجم بی‌کا، ۴ شعبان ۱۲۳۶؛ رسالهٔ هفتم بی‌کا، ۱۲۳۰ [۸۳ پ]؛ جلد: تیماج‌دورو، مشکی، عطف و حاشیه تیماج قهوه‌ای، مجدول گرهی.

۹۷ برگ؛ ۱۵×۷ سانتی متر (قطع بیاضی)؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۹۷۹۹].

﴿ ۱۴۳۰۵ ﴾

مجموعه

۱ـ شرح آداب البحث سمرقندی «۱ پ ـ ۳۲ پ» **(عربی)**

از: کمال‌الدین حسین بن معین‌الدین میبدی (قرن ۱۰ ق)

شرح مزجی مختصری است بر رسالهٔ «آداب البحث (السمرقندیة)» شمس‌الدین

محمّد بن اشرف حسینی سمرقندی (متوفای حدود ۹۰۰ ق).

چند شرح و حاشیهٔ دیگر بر این رساله در «فهرس مخطوطات دارالکتب الظاهریه، الفلسفه و المنطق و آداب البحث» تألیف عبدالحمید الحسن ص ۱۹۳ ـ ۱۹۸ معرفی شده است.

آغاز: «الحمد لله الذی جعلنا باحثین عن ذاته ناظرین فی صفاته و الصلوة علی... و بعد فیقول الفقیر الحقیر المعتصم بفضله الابدی... لما تکرر التماس بعض الاصدقاء».

انجام: «لو کان ذلک التقدیر ثابتا فی نفس الامر للزم العلیة فی نفس الامر و بها یحصل المقصود و کما مر فی شق الاول من الترديد و هذا مثال ثابت بما ذکر من البینة الاولی فالحمدلله اولا و...».

۲ ـ شرح هدایة الحکمة = زبدة الاسرار «۳۴ پ» **(فلسفه ـ عربی)**

از: مؤلّف پیشین

شرح مزجی معروفی است بر «هدایة الحکمة» اثیرالدین ابهری (۶۶۳ ق).

[مرعشی ۳۰۸/۲، ش ۷۱۲؛ مشار، فارسی ۵۰۴ با عنوان «زبدة الاسرار»].

نسخهٔ حاضر صفحهٔ اول این شرح را شامل است.

۳ ـ شرح الایسا غوجی «۳۵ پ ـ ۵۷ پ» **(منطق ـ عربی)**

از: عماد بن یحیی بن علی فارسی

شرح مزجی کوتاهی است بر «الایساغوجی» اثیرالدین ابهری.

آغاز: «نحمدک یا من بالحمد حقیق و نشکرک یا ملهم التصور و التصدیق و اصلی علی اکمل انبیائک... اما بعد فیقول اقل خلق الله... ان ابهی المناقب و اعلی المطالب».

انجام: «هو البرهان لانه هو الموصل الی التصدیق الکاملة التی دخلت الی حد مرتبة الیقین و لنختم علی الیقین جعلنی الله تعالی من اهل الیقین و وفقنا لتحصیل الحق المبین».

۴ـ حاشية تهذيب المنطق «۵۹ ر ـ ۱۱۲ ر» **(منطق ـ عربی)**

از : نجم‌الدین عبدالله بن حسین یزدی (۹۸۱ ق)

حاشیهٔ مختصر مهمی است به عنوان «قوله ـ قوله» بر قسم منطق «تهذیب المنطق و الکلام» سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۲ ق)

[مرعشی ۲۲۳/۱، ش ۱۹۳/۴؛ مشار، عربی ۲۷۵].

نسخهٔ حاضر از آغاز ناقص است.

آغاز نسخه : «قوله الحمد هو الوصف بالجميل على جهة التعظيم و التبجيل و المراد بالجهل الاختياری... قوله هدانی الهداية الدلالة على ما يوصل الى المطلوب».

انجام : «و قد وضعت البسايط فی شكل مضرس و وضعت النسبة بين كل اثنين منهما فی ملتقى الخطين الخارجين عن كليهما تسهيلا للضبط على المبتدی».

نستعلیق؛ رسالهٔ آخر محمّدهادی بن حاجی محمّدعلی التاجر التبریزی، چهارشنبه ۱۸ رمضان‌المبارک ۱۰۷۹؛ نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ در حاشیه تصحیح شده، رساله اول با حاشیه به امضاء «منه رحمه الله»، رسالهٔ آخر با حاشیه به امضاء «سلطان دام ظله»؛ در اول نسخه مهر مربعی «الواثق بالله الغنی عبده احمد الحسینی ۱۱۲۲» و مهر مربعی «این کتاب از متملکات و جزو کتابخانهٔ حقیر محسن الحسینی است»؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای. ۱۱۲ برگ؛ ۱۰×۲۰ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۰۰].

﴿ ۱۴۳۰۶ ﴾

کنایات فرهنگ **(فرهنگ فارسی به فارسی)**

از : میرزا ابوالحسن رحیم بن ابراهیم قلی یغمای جندقی (۱۲۷۰ ق) و فرزندش احمد صفائی سمنانی جندقی (۱۳۱۴ ق)

فرهنگ فارسی به فارسی است که در آن ترکیبات و کنایات مستعمله در زبان فارسی به ترتیب حروف تهجی با عناوین «جلوه ـ جلوه» جمع‌آوری و شرح شده است.

نسخه‌ای از دیوان اشعار احمد صفائی جندقی در فهرست دانشگاه تهران ۲۶۹۹/۱۲،

ش ۳۶۹۲/۱ معرفی شده است.

آغاز : «بسمله جلوهٔ الف : آب آتش رنگ، آب آتش‌زای، آب آتش نمای، آب آتش‌سا، آب آذرآسا، آب ارغوانی، آب شنگرفی، این لغات کنایه از دو معنیست اول کنایه از می لعل فام است حکیم خاقانی نظم فرموده...».

انجام : «هیکل خاکی غبار کنایت از آدمیست هیکل رضوان بند کنایت از بهشت باشد، در یوم دهم شهر ربیع‌الثانی در بلدهٔ سمنان اتمام یافت و انجام گرفت امید که هنگام مطالعه غلطی و سهوی که دارد تصحیح نمایند».

نستعلیق؛ به خط مؤلف، دهم ربیع‌الثانی ۱۲۵۳ در سمنان با مهر بیضوی به سجع «عبده احمد بن یغما ۱۲۵۱»؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمامی صفحات مجدول مرصع محرر؛ در آغاز نسخه یادداشتی از سیدعلی آل‌داود دربارهٔ نسخه و مؤلفان آن؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۱۰۰ برگ؛ ۲۰×۳۰ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۰۱].

﴿ ۱۴۳۰۷ ﴾

جنگ اشعار فارسی

از : ؟

نسخهٔ حاضر برگ شمار اصلی دارد که ۹ برگ از آغاز جنگ طبق برگ شمار اصلی افتادگی دارد.

۱ ـ دیوان آذر بیگدلی (فارسی)

از : حاج لطفعلی بیگ آذر بیگدلی (۱۱۷۴ یا ۱۱۹۳ یا ۱۱۹۵ ق)

[مجلس ۴۳۰/۸؛ دانشگاه ۲۴۹۴/۱۱؛ الذریعه ۳/۹، منزوی ۲۲۰۷/۳].

در این جنگ این اشعار از آذر بیگدلی موجود است :

الف : یک غزل، مرثیه‌ای که در رثاء برادرش سروده، قطعه‌ای که در تسلی از فوت برادرش سروده «۱۰ ر ـ ۱۳ ر»

ب : منظومه در مدح اصفهان، مادهٔ تاریخ ابوالفتح خان زند و جهانگیرخان و رشید بیگ افشار ۱۱۳۹ «۲۰ پ - ۲۴ ر»

ج : مثنوی، که در شمارهٔ [۱۴۲۵۳/۱۱] معرفی گردید. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است. «۲۴ ر - ۲۷ ر».

۲ - دیوان صباحی کاشانی **(فارسی)**

از : حاج سلیمان صباحی بیدگلی کاشانی (۱۲۰۶ یا ۱۲۱۵ یا ۱۲۱۸ ق)

[مجلس ۲۶۲/۳؛ دانشگاه ۲۸۲۳/۱۲؛ الذریعه ۵۹۱/۹؛ منزوی ۲۴۰۴/۳].

در این جنگ این اشعار از طباحی موجود است.

الف : چهارده‌بند که در رثاء سیّدالشهداء علیه السلام سروده است «۱۳ پ - ۱۵ پ»

ب : مثنوی «۲۷ ر - ۲۹ پ»

آغاز :

ای باد شمال عطرپرور — از نکهت تو جهان معطر

۳ - مرثیه صبا در فوت حاج لطفعلی آذر «۱۵ پ - ۱۶ پ»

۴ - سوز و گداز تفرشی = آتش خانه «۲۹ پ - ۳۳ ر» **(مثنوی - فارسی)**

از : آقا محمّدصادق بن سیدفضل‌الله هجری تفرشی (۱۱۶۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۱۵۸/۱۲] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۵ - پیر و جوان «۳۳ ر - ۳۸ ر» **(فارسی)**

از : محمّدنصیر طبیب تهرانی (۱۱۹۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۱۰/۳] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۶ - قصیده‌ای در مدح محمّدحسین خان کاشی «۳۸ ر - ۳۹ ر»

۷ - دیوان هاتف اصفهانی «۳۹ پ - ۵۳ پ» **(فارسی)**

از : سیّد احمد هاتف حسینی اصفهانی (۱۱۹۸ ق)

به شمارهٔ [۱۴۳۰۹/۴] مراجعه شود.

در این جنگ این اشعار از هاتف موجود است :

قصیده‌ای که در مدح صباحی کاشی گفته، مقطعات، هجو، قطعه در تعریف گلدسته حرم حضرت معصومه علیها السلام در قم، قطعه در صفت تبرزین، تاریخ زفاف محمّدحسین خان، تاریخ عمارت عبدالرزاق خان در کاشان ۱۱۹۶، تاریخ فوت میرمحمّدصادق، تاریخ فوت میرزا یوسف، وفات محمّدعلی نام، فوت شهبازخان، تاریخ ولادت، تاریخ وفات حاج عبدالنبی، و چند ماده تاریخ تولد و زفاف و فوت، ترجیع‌بند، غزلیات متفرقه.

۸ ـ دیوان نظیر زنگنه **(فارسی)**

از : امان الله بیگ نظیر زنگنه[1] (۱۲۲۶ ق)

در این جنگ اشعار زیر از زنگنه موجود است :

الف : مدح حضرت علی علیه السلام، مدح امام حسین علیه السلام، در مرثیهٔ فرزند خود، ترکیب‌بند «۱۶ پ ـ ۲۰ پ»

ب : ترجیع بند «۵۴ ر ـ ۵۸ ر»

آغاز :

عمریست که عنبرین کمندی ‌‌ ‌ بـر پـای دلم نـهاده بـندی

بند ترجیع :

بـنشینم و زار زار گـریم ‌‌ ‌ بر حال دل فکار گـریم

ج : مثنوی «۵۸ ر ـ ۶۰ ر»

این مثنوی در شمارهٔ [۱۳۱۵۸/۱۸] معرفی گردید. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

در اغلب منابع این مثنوی به محمّدحسن نظیری نیشابوری (۱۰۲۱ یا ۱۰۲۲ ق) نسبت داده شده ولی با توجه به نسخهٔ حاضر که این مثنوی در ضمن اشعار نظیر زنگنه واقع شده و با توجه به تحریر اغلب نسخه‌های موجود از این مثنوی که سدهٔ سیزده و چهارده

۱ـ برای شرح حال شاعر ر.ک : فرهنگ سخنوران ص ۶۱۱، ریحانة الادب ۲۲۰/۴.

صورت گرفته، گویا این مثنوی از اشعار نظیر زنگنه بوده و نسبت آن به نظیری نیشابوری صحیح نباشد.

د: قطعات «۶۰ر ـ ۶۲ر»

هـ: غزلیات به ترتیب حروف تهجی «۶۲ر ـ ۹۹پ»

آغاز:

ای هر نفس به ذکر تو گویا زبان ما   گویا به ذکر توست زبان در دهان ما
شرح بیان بحر گر آید ز قطره‌ای   گنجد حدیث فضل تو اندر بیان ما

انجام:

همه نعمت جهان را به جهانیان سپارم
به جهان شود میّسر اگرم ز می سبوئی
به میان چشمهٔ چشم و نظیر جای داری
که نرسته است سروی چو تو در کنار جویی

و: رباعیات «۹۹پ ـ ۱۰۱پ»

آغاز:

جز تو به کسی نظر نباشد ما را   رندیم و ز کس حذر نباشد ما را
گستاخ برویت نگهی گر کردیم   مستیم و ز خود خبر نباشد ما را

انجام:

ای من ز تو زار از چه رو زار شدی   از عشق کدام گل چنین خوار شدی
آگه شدی از درد گرفتاری من   اکنون که به درد من گرفتار شدی

۹ـ قطعه‌ای در تهنیت و مبارکباد، قطعه‌ای از میرزا ابوالحسن یغما «۱۰۱پ ـ ۱۰۲پ»

۱۰ ـ دوازده بند محتشم کاشانی «۱۰۲پ ـ ۱۰۴پ»

۱۱ ـ ترکیب‌بند حکیم ثنایی در منقبت ائمهٔ اطهار علیهم‌السلام «۱۰۴پ ـ ۱۰۶پ»

آغاز :

بیا ساقی که نـوروز است نـوروز　　　بده جامی که نوروز است نوروز

۱۲ ـ **قصاید و قطعاتی** شامل : مخمس سالم در مدح امیرالمؤمنین علیه السلام، قطعه‌ای از مخلص کاشی، قصهٔ سؤال سلیمان از امیر مؤمنان، فراقی، سلیمی، سید طاهر دکنی، ملا حسن کاشانی، چهاره پارهٔ ابن حسام، عرفی، رفیقی، مـخمس، طـفیلی، آتشـی، نـظام کاشی، صابر، کشفی، هفت‌بند مفتی احسن در منقبت اسدالله الغالب، واعظ قـزوینی «۱۰۶ پ ـ ۱۲۵ ر»

۱۳ ـ **بحر طویل** در معراج حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم «۱۲۵ ر ـ ۱۲۷ پ»

از : مجرم گویا مجرم مراغی

[مجلس ۳۷۲/۱۷؛ منزوی ۲۶۵۸/۳].

آغاز : «باز در جلوه درآ نغمه سرا روح فزا عقل ربا عقده گشا طوطی فکرت بادا شو مطرنم بنوا فکر نما ذکر خدا حمد و ثنا صبح و مسا».

۱۴ ـ قصیده فیضی، هفت‌بند کاشی، ترکیب‌بند حافظ شیرازی «۱۲۷ پ ـ ۱۳۱ پ»

۱۵ ـ **قضا و قدر سلیم** «۱۳۱ پ ـ ۱۳۶ ر»　　　**(شعر ـ فارسی)**

از : محمّدقلی سلیم تهرانی (۱۰۵۷ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۶۳/۳۶] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۶ ـ قصیدهٔ میرزا محمود غزالی، قصیدهٔ میرزا عبدالله خان شهاب، وصف میوه‌ها از الهامی «۱۳۶ ر ـ ۱۳۸ پ»

۱۷ ـ **بحر طویل** «۱۳۹ ر ـ ۱۴۰ ر»　　　**(فارسی)**

از : ملا دری شوشتری

آغاز : «یکدم از بهر خدا با دل پرغم برو ای قاصد فرخنده قدم از من پـردرد و الم جانب آن یار ستمکار».

۱۸ ـ **اشعاری** از : اسدی طوسی، منوچهر شصت کله، فرخی، دوازده‌بند عاصی در لعن

یزید، قطران، رشید وطواط، سوزنی سمرقندی، مجیر بیلغانی، جوهری زرگر بخارائی، اثیرالدین اخسیکتی، اسیر، لغت، جرعه، شوقی، واعظ قزوینی، سلیمی «۱۴۰ر - ۱۶۵پ»

نستعلیق زیبا؛ رسالهٔ شانزدهم ۱۲۳۶، رسالهٔ هفدهم ۲۴ ربیع‌الثانی ۱۲۵۰؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد : مقوائی، تهوه‌ای، عطف تیماج سرخ.

۱۵۵ برگ؛ ۱۷/۵×۲۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۰۲].

﴿ ۱۴۳۰۸ ﴾

دیوان شاه نعمت‌الله ولی (فارسی)

از: شاه نعمت‌الله ولی بن عبدالله کرمانی (۸۳۴ ق)

[مجلس ۱۸۷/۲۶، ش ۷۶۹۲]. نسخهٔ حاضر قصائد و غزلیات (به ترتیب حروف تهجی) و رباعیات را شامل است.

نستعلیق؛ ابراهیم حسینی آرتیمانی ۱۰۸۷، تمامی صفحات مجدول. جلد : تیماج، زرد، مجدول، عطف گالینگور تهوه‌ای.

۳۷۵ برگ؛ ۱۷×۲۴ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۰۳].

﴿ ۱۴۳۰۹ ﴾

مجموعه

۱ - مناجات خواجه عبدالله انصاری (بخشی) «۱ ر - ۲ پ»

۲ - شاهنامهٔ تفرشی «۲ پ - ۱۶ ر» (شعر - فارسی)

از: آقا محمّدصادق بن سید فضل‌الله هجری تفرشی (۱۱۶۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۳۲] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر بخشی از این مثنوی را شامل است و آغاز آن با نسخهٔ سابق برابر است.

۳ - فخریه تفرشی «۱۶ پ - ۲۱ ر» (شعر - فارسی)

از: شاعر پیشین

به شمارۀ [۱۴۳۰۴/۶] مراجعه شود. آغاز نسخۀ حاضر با آن نسخه برابر است.

۴ـ دیوان هاتف اصفهانی «۲۲ ر ـ ۲۷ پ» **(فارسی)**

از: سیداحمد هاتف حسینی اصفهانی (۱۱۹۸ ق)

[منزوی ۲۶۰۶/۳؛ دانشگاه ۲۴۹۴/۱۱ و ۳۱۱۳/۱۳؛ سپهسالار ۷۰۳/۲؛ رضوی ۵۴۸/۷؛ الذریعه ۱۲۸۳/۹].

نسخۀ حاضر این بخش‌ها را شامل است:

الف: ترجیع‌بند که در شمارۀ [۱۳۱۵۸/۸] معرفی گردید و آغاز این نسخه با آن نسخه برابر است.

ب: یک قصیده

۵ـ القصیدة العینیة «۲۷ پ ـ ۲۹ پ» **(عربی)**

از: سید اسماعیل بن محمّد حمیری

[مجلس ۳۷۷/۲۶، ش ۷۸۹۹]. آغاز نسخۀ حاضر با آن نسخه برابر است.

۶ـ محمود و ایاز شاملو «۲۹ پ ـ ۳۱ ر» **(فارسی)**

از: علی قلی بیگ انیسی شاملو (۱۰۱۳ ق)

به شمارۀ [۱۲۶۲۶/۴] مراجعه شود. نسخۀ حاضر بخشی از این مثنوی را شامل است.

آغاز نسخه:

چه گردد صیدگاه عشق بنیاد   نه صید آنجا امان یابد نه صیاد

۷ـ مثنوی آذر «۳۱ ر ـ ۳۴ ر» **(فارسی)**

از: حاج لطفعلی بیگ آذر کاشی (قرن ۱۲ ق)

به شمارۀ [۱۴۲۵۳/۱۱] مراجعه شود. آغاز نسخۀ حاضر با آن نسخه برابر است.

۸ـ حسرت‌نامه «۳۴ پ ـ ۳۷ ر» **(مثنوی ـ فارسی)**

از: میرزا ابراهیم بن غیاث‌الدین منصور دشتکی شیرازی متخلص به صفا

به شمارهٔ [۱۳۶۹۵/۳] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۹ ـ قصیدهٔ حاج سلیمان صباحی کاشانی در مدح امیرالمؤمنینؑ «۳۷پ ـ ۳۹پ»

آغاز:

شباهنگام چون بنهفت رخ این لاله حمرا

شکفت از چشم انجم صدهزاران نرگس شهلا

۱۰ ـ اشعاری از حافظ، مخمس وحشی، دوازده‌بند محتشم «۴۰ ر ـ ۴۹ ر»

۱۱ ـ پیر و جوان «۴۹ ر ـ ۵۶ ر» **(مثنوی ـ فارسی)**

از: محمّد نصیر طبیب تهرانی (۱۱۹۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۴۱۰/۳] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۲ ـ اشعاری از: سعدی، مطایبهٔ مصاحب نائینی، مثنوی ضیا اصفهانی، انوری، عرفی، عنصری، فردوسی، عبدالواسع جبلی، خاقانی شیروانی، فرخی، ادیب صابر، عثمان مختاری، سنایی غزنوی، سوزنی سمرقندی، ظهیر فاریابی، نظامی، تفرشی، گنجوی، جمال‌الدین عبدالرزاق، رفیع‌الدین، عبدالوهاب نشاط «۵۶ ر ـ ۱۳۴ ر»

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۳۵ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۰۴].

﴿ ۱۴۳۱۰ ﴾

گنجینهٔ نشاط **(ادبیات ـ فارسی)**

از: میرزا عبدالوهاب معتمدالدوله نشاط اصفهانی (۱۲۴۴ ق)

به شمارهٔ [۱۳۵۰۰] مراجعه شود. در نسخهٔ حاضر مطالب کتاب جابه‌جا شده است.

آغاز: «درج اول در تقلید ارباب توحید و اصحاب یقین و حکما و متألهین... بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین ابواب مخزن وجود بحکم کنت کنزا مخفیا مسدود».

انجام:

و یـــا آویـــخته زنـجیر داود	ز اوج این تل خاکستری رنگ
و یا از ذروه گردون سراشیب	مجره کرده سوی مرکز آهـنگ

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف و مشکی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، لچکی، مجدول گرهی.

۱۴۸ برگ؛ ۱۷×۲۸ سانتی متر؛ ۱۷ ـ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۰۵].

﴿ ۱۴۳۱۱ ﴾

مجموعه

۱ ـ دیوان نسیمی «۱ پ ـ ۶۳ پ» **(فارسی)**

از: سید عمادالدین نسیمی شیرازی بغدادی حروفی (کشته شده در ۸۳۷ ق)

[منزوی ۲۵۷۰/۳؛ دانشگاه ۳۶۴۱/۱۴ و ۴۲۳۲/۱۵؛ الذریعه ۱۱۸۷/۹].

دیوان نسیمی بار اول در استانبول در سال ۱۲۹۸ ق. [مشار، فارسی ۲۳۸۱/۲] و بعد از آن در ایران و باکو بارها به چاپ رسیده است.

نسخهٔ حاضر غزلیات شاعر به ترتیب حروف تهجی را شامل است.

آغاز:

آنچه پیش است اگر جمله بدانید شما	هر زمان خون ز ره دیده فشانید شما
دیـدهٔ دل بگشـاییـد نکـو درنگـرید	می‌رود عمر چه در بند جهانید شما

انجام:

ز شراب فضل ما را قدحی ده ای نسیمی	که تـو جـام آفتابی و تـو روح لایـزالی
... شـــبی بـــودم از درد دل بـــی‌قرار	جـــفا دیـــده از یـار و دور از دیـار

۲ ـ دیوان جنید شیرازی «۶۴ ر ـ ۹۲ ر» **(فارسی)**

از: معین‌الدین ابوالقاسم جنید بن نجم‌الدین شیرازی (قرن ۸ ق)

دیوان اشعار شاعر است با تخلص «جنید»، شامل غزلیات، قصاید و ترجیع‌بند به صورت نامرتب، بخش دیگری از اشعار وی در شمارهٔ [۱۳۶۰۹/۶۰] معرفی گردید.

این دیوان با عنوان «دیوان قصاید و غزلیات معین‌الدین جنید شیرازی» در تهران سال ۱۳۲۰ ش به چاپ رسیده است.

[مشار، فارسی ۲۲۸۲/۲؛ منزوی ۱۸۵۵/۳؛ الذریعه ۲۰۷/۹].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد و برگ‌های آن در صحافی جابه‌جا شده است.

آغاز:

ز شمع رویت ای مهوش گر افتد شعله بر آتش

شود آتش چنان دلکش که در قلب شنا منقل

رخش چون ماه با رونق درافشان نور او مطلق

ولی از شوق روی حق شده در موج خون مرحل

انجام:

کسی که خازن گنج عبادت است چه باک

گرش خزینهٔ قارون گنج جم نبود

جنید در دل شب خامهٔ زبان تو بس

که دستگیر ادیبان به جز قلم نبود

نستعلیق؛ سهراب بن حاجی الله کرم سنندجی؛ چهارشنبه ۲۰ جمادی‌الثانی ۱۲۵۳؛

جلد: تیماج، سرخ، ضربی، مجدول.

۹۲ برگ؛ ۱۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۰۶].

‹ ۱۴۳۱۲ ›

دیوان فصیحی هروی (فارسی)

از: میرزا فصیحی انصاری هروی خراسانی فرزند ابوالمکارم (زندهٔ در ۱۰۳۱ ق)

دیوان اشعار شاعر است با تخلص «فصیحی».

[منزوی ۲۶۶۷/۳ با عنوان «دیوان فصیحی خراسانی»؛ الذریعه ۸۳۴/۹].

نسخهٔ حاضر بخشی از قصاید و اندکی از غزلیات شاعر را شامل است و از انجام افتادگی دارد.

آغاز:

هین که صبا برفکند زلف ز رخسار یار — از دل شب جلوهٔ صبح سرا آشکار

شوخ جمالی مگر زهرهٔ دل شد که باز — خواب فراموش کرد دیدهٔ شب زنده‌دار

انجام:

هر کجا صبح زدم چتر نشاط — شام از آن نوحهٔ ماتم برخواست

قصهٔ درد فصیحی گفتند — شیون از عالم و آدم برخواست

نستعلیق (چهار ستونی)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، زرد.

۱۹ برگ؛ ۱۵/۵×۲۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۰۷].

﴿ ۱۴۳۱۳ ﴾

ارشاد الاذهان (فقه ـ عربی)

از: علامه حسن بن یوسف بن مطهر حلی (۷۲۶ ق)

[مجلس ۷۱/۲۵، ش ۷۰۶۰]. نسخهٔ حاضر از آغاز کتاب طهارت تا اواسط کتاب نکاح «الرکن الثانی المتعاقدان» را شامل است و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «و فی المریض لایعتبر الدّفن ولو وجد علی جسده او ثوبه المختصّ به میتاً وجب الغسل...».

انجام نسخه: «الرّکن الثانی المتعاقدان و یشترط فیها... والاّ بطل ولو ادّعی احد الزّوجین الزّوجیة و صدّقه الاخر حکم به...».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ با حواشی از علمای مختلف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۸۸ برگ؛ ۱۴×۲۲ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۰۸].

﴿ ۱۴۳۱۴ ﴾

سیرت مصطفی **(منظومه ـ فارسی)**

از : غازی

مثنوی مفصلی است در شرح حال و تاریخ و سیرت حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم. مؤلف در مقدمه خلفای اربعه را مدح نموده و پس از آن در سبب نظم کتاب گوید :

همی خواستم مدتی از وفا — که نظم آورم سیرت مصطفی
نهم قصد را ز اول کار طرح — علی قدرهم بازگویم بشرح...
بگو گرچه گفت این سخن دیگری — که شاید که سرّیست در هر سری

شاعر پس از آن به شرح حال حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می‌پردازد و آن را به نظم به صورت مفصل بیان می‌کند. او در چند جا تخلص خود را «غازی»[1] ذکر می‌کند.

در فهرست مشترک پاکستان سه نسخه از این مثنوی با این آغاز معرفی شده است :

بنام خدایی که در هیچ جای — نبود و نباشد به جز وی خدای

[مشترک ۶۲۲/۷؛ گنج‌بخش ۱۶۵۶/۳].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه :

ببستند در وصف او دست فهم — شکستند در راه او پای وهم
... که محبوب ازو شد خلیل — امامی کزو شد امین جبرئیل
چو شد مؤمنان را وفا زو فزون — که او گفت قل افتح (؟) المؤمنون
تمنی تو از مصطفی کن صفا — که کان وفا و صفا مصطفی

انجام :

بجود و جلال خود ای دادگر — بیامرزمان مادران و پدر
چو ظاهر شد و صبح روز بقا — مکن هیچ محروممان از لقا

۱ـ در فرهنگ سخنوران ص ۴۱۳ ـ ۴۱۴ و الذریعه ۷۸۳/۹ چند شاعر با تخلص غازی ذکر شده است.

نستعلیق؛ بابا پیری حجت فقیر، چهارشنبه ۱۲۸۷ در قصبه سقز در مسجد محله کاظم‌خان (کاتب نسخه را در هفتادسالگی و برای قطب‌الاقطاب و شیخ المشایخ شیخ اسمعیل ساکن مسجد محله کاظم خان تحریر نموده)؛ عناوین شنگرف و مشکی، قسمتی از برگ اول از بین رفته است، در برگ ۱۹۸ ر چند تاریخ تولد در ۱۳۱۳ ـ ۱۳۲۰ که در ایام حکومت ثانی امیرالامرا میرزا احمد خان (۱۳۱۳) و حکومت سوم امیرحسین خان (۱۳۱۴) و حکومت چهارم احمدخان (۱۳۲۰) و حکومت سیف‌الدین خان (۱۳۳۸) و عزل شاه‌زاده سالار الدوله از حکومت کردستان (۱۳۲۴) به خط عبدالقادر تحریر شده‌اند؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۶۱ برگ؛ ۱۷×۲۲ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۰۹].

❮ ۱۴۳۱۵ ❯

مجموعه

۱ ـ فواید غریب = مختصر تحفهٔ قادریه«۱ر ـ ۱۴پ متن و حاشیه» **(تاریخ ـ فارسی)**

از: شاه ابوالمعالی خیرالدین محمّد بن سیّد رحمت‌الله قادری کرمانی متخلص به مسلمی (۱۰۲۵ ق)

مؤلف کتاب «تحفهٔ قادریه» را در شمایل و سیرت شیخ عبدالقادر گیلانی (۵۶۲ ق) به فارسی در بیست و یک باب تألیف نمود [گنج‌بخش ۲۰۹۰/۴؛ منزوی ۱۵۶۱/۲]. سپس تلخیصی از آن را در کتاب حاضر در دو قسم (قسم اول در پنج باب و هر باب در چند فصل، قسم دوم در شانزده باب) درج نموده است.

[گنج‌بخش ۲۱۳۳/۴ با ذکر فهرست ابواب و معرفی دو نسخه از این کتاب].

رسالهٔ دیگری در شرح حال عبدالقادر گیلانی به نام «ترجمهٔ خلاصة المفاخر فی اخبار الشیخ عبدالقادر» در شمارهٔ [۱۲۶۴۵/۱] معرفی گردید و رسالهٔ دیگری نیز در همین مجموعه معرفی خواهد شد.

نسخهٔ حاضر قسم اول کتاب است و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «فصل اول در نسب آن حضرت بدانکه آن حضرت از جانب پدر حسنی و از جانب مادر حسینی چنانچه فرموده‌اند...».

انجام : «تا آنکه جان از بدن مفارقت فرمودند رضی الله عنه ـ تمام شد».

۲ ـ مناقب غوثیه «۱۴ پ ـ ۴۶ ر» **(تاریخ ـ فارسی)**

از : شیخ فقیر محمدصادق شهابی سعدی قادری (قرن ۱۱ ق)

رسالهٔ مفصلی است در مناقب و حالات شیخ عبدالقادر گیلانی که به درخواست مرشدش عبدالقادر بن عبدالجلیل حسین حسینی غریب الله در یک مقدمه و نود و یک منقبت تألیف نموده است.

[مشترک ۸۶۷/۱۱؛ منزوی ۱۴۲۳/۲؛ گنج بخش ۲۱۴۷/۴ با ذکر فهرست بخشی از ابواب کتاب و معرفی پنج نسخه].

آغاز : «الحمد لله الذی جعل کرامات الولی تتمة لخوارق النبی و معجزاته فان کل».

انجام : «حضرت سیّد مجدالدین که صاحب مقامات علیه بوده... رضی الله تعالی عنهم اللهم انفعنا ببرکاتهم... و علی آل‌محمّد اجمعین و الحمد لله ربّ العالمین».

۳ ـ اعتقادات منظوم «۴۶ پ ـ ۴۷ پ» **(کردی)**

از : ؟

۴ ـ رساله در اخلاق «۴۹ پ ـ ۷۹ ر» **(فارسی)**

از : سراج‌الدین کاکه احمد شیخ[1]

چند مکتوب است از نامه‌های مؤلف در موعظه و پند و اندرز با این عناوین :

۱ ـ مکتوب ترک نماز ۲ ـ امر به معروف و نهی از منکر ۳ ـ شرح الرحمن ۴ ـ ترک روزهٔ رمضان ۵ ـ عاق والدین ۶ ـ غیبت ۷ ـ صدق و راستی در تجارت.

۱ـ رسالهٔ دیگری از همین مؤلف به نام «العقاید الشریفة الصحیحة» در فهرست نسخه‌های خطی فارسی، منزوی ۹۷۴/۲ معرفی شده است.

آغاز: «بسمله در باب نماز حضرت رسول صلی الله تعالی علیه و سلم خبر داده است تارکان نماز و یا کسانی که نمازشان درست نیست».

انجام نسخه: «بدواند تا از دویدن می‌افتد و هرگاه اسب ندارد در غایت اضطراب».

نستعلیق؛ رسالهٔ آخر رسول بیک بن محمود بیک، ذی‌قعدهٔ ۱۲۸۵ [۶۹ ر]؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ مطالب رسالهٔ اول و دوم در متن و حاشیه تحریر شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۸۰ برگ؛ ۱۷×۲۲ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۱۰].

«۱۴۳۱۶»

شرح نصاب الصبیان

(فرهنگ عربی به فارسی)

از: محمّدکریم بن محمّد بن فصیح دشت بیاضی (قرن ۱۰ ق)

[مجلس ۱۹۹/۲۶، ش ۷۷۰۷/۲]. نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد و آغاز آن با آغاز آن نسخه برابر است.

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در برگ [۱۲۰ پ] تملک محمّد مؤمن سبزواری در روز شنبه ۱۴ محرم ۱۱۷۵؛ در میان نسخه مهر مربعی «یا ابوالحسن ادرکنی ۱۱۳۸» و مهر مربعی «نورعلی نوری ۱۱۳۸» و مهر مربعی «فالله خیرحافظا عبده محمّد ۱۱۳۸» و مهرهای دیگر؛ در برگ [۱۳۰ ر] نوشته‌ای از ابوطالب بن مرحوم اسماعیل بزرگبادی ساکن قمشه در جمادی‌الاولی ۱۲۳۶؛ جلد: تیماج، مشکی.

۱۶۶ برگ؛ ۹×۱۴/۵ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۱۱].

«۱۴۳۱۷»

دیوان ناصر بخارایی

(فارسی)

از: درویش ناصر بخارایی متخلص به «ناصر» (۷۷۹ ق)

[منزوی ۲۵۵۷/۳؛ دانشگاه ۱۰۵۷/۹ که انجام آن با نسخهٔ حاضر برابر است؛ الذریعه ۱۱۵۳/۹؛

سپهسالار ۵۳۵/۴].

نسخهٔ حاضر قصاید، غزلیات و چند ترجیع‌بند را به صورت نامرتب شامل است و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه:

برین قصیده ندارد گواه و داعی را — قسم شود متوجه چنانک ایمانست
بذان خدای که در ملک بی‌نیازی او — ضعیف موری در قوّت سلیمانست

انجام:

در صومعه کس را نرسد دعوی توحید — منزلگه مستان موحّد سر دار است
ناصر اگر از درد بنالد عجبی نیست — مهجور ز یار است و پریشان ز دیار است

نستعلیق؛ محمّد، ۱۰۵۳، تمام صفحات جدول زرین؛ چند برگ در اول نسخه سفید مانده و زرافشان است؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۱۰۵ برگ؛ ۱۷×۲۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۱۲].

﴿ ۱۴۳۱۸ ﴾

خطب شیخ احمد بحرانی (عربی)

از: شیخ احمد بن عبدالسلام بحرانی[1] (قرن ۱۱ ق)

خطبه‌هایی است که بحرانی در مناسبت‌ها و موضوعات گوناگون ایراد نموده است. او از عالمان قرن یازدهم هجری است که در شیراز وفات یافته و در بقعهٔ علاءالدین حسین مدفون است.

این خطبه‌ها توسط شیخ سلیمان بن عبدالله بن علی ماحوزی بحرانی[2] (متوفای ۱۱۲۱ ق) جمع‌آوری و در کتاب حاضر تنظیم شده است. [الذریعه ۱۸۳/۷، ش ۹۳۸].

۱ـ برای شرح حال وی ر.ک: طبقات اعلام‌الشیعه (الروضة‌النضرة فی علماء المائة‌الحادیة عشرة) ص ۱۷ ـ ۱۸.

۲ـ برای شرح حال‌وی ر.ک: طبقات‌اعلام‌الشیعه (الکواکب‌المنتشرة‌فی‌القرن‌الثانی‌بعدالعشرة) ص ۳۲۱ ـ ۳۲۵.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد و عناوین خطب در قسمتی نانوشته است.

آغاز نسخه : «الطاوون لاتمام دینهم علی سغب الاکباد الظامیة القایلون لمقاصده فی اظلة سمایم صیوفها النازلون للفوز بعطائه ببر وافیاء مأنوسها و مألوفها».

انجام نسخه : «بسمله الحمد لله مالک الملک و مقدر الاقدار... ذات بینکم و اطیعوا الله و رسوله ان کنتم مؤمنین عبادالله استنزلوا رحمته بالاکف الممدودة بالدعاء».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ [قرن ۱۲]؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف (جای بیشتر عناوین خالی مانده)؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: تیماج‌دورو، سرخ، لولادار.

۱۲۵ برگ؛ ۱۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۲۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۱۳].

﴿ ۱۴۳۱۹ ﴾

بحرالفضایل **(تاریخ ـ عربی)**

از : عبدالحسین بن محمّدمهدی (قرن ۱۳ ق)

مؤلف ابتدا کتابی در فضایل حضرت علیؑ تألیف کرده و در آن فضایلی را که بعد از حضرت پیامبرﷺ در جنگ‌های جمل و صفین صادر شده جمع نموده است. او پس از آن، کتاب حاضر را در فضایل حضرت علیؑ به نام ناصرالدین شاه قاجار تألیف نموده است.

مؤلف در این رسالهٔ مفصل، روایات تاریخی را دربارهٔ فضایل حضرت علیؑ از کتاب‌های معروف شیعه با ذکر نام کتاب و حذف سند جمع‌آوری و به ترتیب از تولد تا شهادت تنظیم نموده است.

نسخهٔ حاضر از آخر ناتمام مانده است.

آغاز : «الحمد لله الذی عرفنا نفسه بالدلایل و البرهان و خصّصنا... اما بعد فیقول الفقیر الی رحمة ربه... فان احق الفضایل بالتحریر و التقدیم فی استیجاب التعظیم».

انجام نسخه : «فقال الامیر و یحک ماذا تقول لست عندنا بمتهم فحکیت لهم الحکایة بأسرها فقال الامیر جزاک الله خیرا انت بریء و القوم...».

نستعلیق؛ به خط مؤلّف، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ با حواشی به نقل از کتب مختلف؛ مقداری از ۱۴ برگ آخر نسخه را موریانه از بین برده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۵۸۱ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۱۴].

﴿ ۱۴۳۲۰ ﴾

آتشکدهٔ آذر (تاریخ ـ فارسی)

از : لطفعلی بن آقاخان آذر بیگدلی (۱۱۹۵ ق)

تذکرهٔ شعرای فارسی زبان است در چند مجمر و هر مجمر در چندین پرتو.

[مرعشی ۲۰۵/۷، ش ۲۶۳۲؛ الذریعه ۴/۱؛ مشار، فارسی ۳۱/۱].

آغاز :

«در طوف حرم دیدم دی مغبچه‌ای می‌گفت

که این خانه به این خوبی آتشکده بایستی

فروغ آتشکدهٔ دل و زبانهٔ اخگر زبان سپاس بی‌قیاس قدیمی است بهُر برهانه».

انجام :

بپاست رایت اسلام از سلامت او   خدا کند نفتد رخنه در مسلمانی

غرض نگارش تاریخ را نوشت آذر   زید بکام درین بوستان سرابانی

نستعلیق (اشعار در چهارستون)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نشانی‌ها شنگرف؛ عناوین برخی بخش‌ها نانوشته؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر.

۲۵۰ برگ؛ ۲۰×۲۹/۵ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۱۵].

﴿ ۱۴۳۲۱ ﴾

رساله در آداب (فارسی)

از : ؟

رسالهٔ مفصلی است در آداب، شبیه «حلیة المتقین» علامه مجلسی در چند باب و هر باب در چند فصل. نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد و از فصل چهارم از باب هفتم شروع و تا بخشی از فصل اول از باب یازدهم را شامل است. عنوان باب‌های موجود عبارتند از :

باب هفتم : [عنوان افتاده]، سیزده فصل

باب هشتم : در آداب نکاح در ده فصل

باب نهم : در آداب سفر در هشت فصل

باب دهم : در دعا و چیزهایی که به دعا خواندن تعلق دارد در پنج فصل

باب یازدهم : در آداب مریض در پنج فصل، مؤلّف گوید : «این باب اختیار کرده شده است از طب ائمه علیهم‌السلام و از مجموع الدعوات[۱] پدر من طول الله عمره».

آغاز نسخه : «دوست می‌داشت و بعد از آن که سرکه و زیت آوردند و فرمودند که فاطمه علیهاالسلام این را دوست می‌داشت بعد از آن آش سرکه آوردند... فصل چهارم در آداب آب آشامیدن و آنچه متعلق بدانست».

انجام نسخه : «منقول است از حضرت امام جعفرصادق علیه‌السلام که گفت چون روز قیامت شود خدای تعالی... عیادت من نکردی... بنده گوید بلی یا رب گوید».

نستعلیق (عبارات عربی معرب)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمامی صفحات جدول زرین و لاجوردی؛ جلد: مقوایی.

۷۰ برگ؛ ۲۴/۵×۱۷ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۱۶].

۱ـ گویا همین مجمع الدعوات مولی عبدالمطلب بن غیاث‌الدین محمّد باشد که در یک مقدمه و هشت باب و یک خاتمه ترتیب یافته است. [الذریعه ۲۸/۲۰، ش ۱۷۹۵].

﴿ ۱۴۳۲۲ ﴾

کلیات (دیوان) شمس تبریزی (فارسی)

از: جلال‌الدین محمّد بن محمّد بلخی رومی (۶۷۴ ق)

[مجلس ۲۹۲/۲۶، ش ۷۸۰۹]. نسخهٔ حاضر قصاید از حرف «را» تا «یا» را شامل است و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه:

ز اندازه بیرون خورده‌ام کاندازه را گم کرده‌ام
شدوا یدی شدوا فمی هذا دواء من سقر
هین بیش ما را نوش کن افغان ما را گوش کن
ما را چو خود بیهوش کن بیهوش سوی ما نگر

انجام:

تو بیا ای کمال صورت عشق — نور ذات حقی و با اویی
هین خمش کار دیده نکند گفت — نکند سیب و نار آلویی

نستعلیق (چهارستونی)؛ هدایت‌الله اصفهانی، شب دوشنبه ۱۸ ذی‌حجهٔ ۱۰۵۴؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بوته و در سر ترنج سجع «محمّدباقر»، لچکی، مجدول گرهی.

۱۳۳ برگ؛ ۲۰×۳۳ سانتی متر؛ ۳۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۱۷].

﴿ ۱۴۳۲۳ ﴾

شرح فصل الخطاب خواجه پارسا (عرفان ـ فارسی)

از: ؟

شرحی است کوتاه بر «فصل الخطاب لوصل الاحباب الفارق بین الخطاء و الصواب» خواجه محمّد پارسا (متوفای ۸۲۲ ق) [مجلس، طباطبایی، ش ۲۲۹۹؛ آستانهٔ حضرت معصومه علیها السلام فهرست دانش‌پژوه ص ۲۱۵؛ منزوی ۱۲۹۹/۲؛ دانشگاه ۷۴۳/۱۶؛ فهرست

میکروفیلم‌های دانشگاه تهران ۱۴۸/۱].

این شرح با عناوین «قوله ـ قوله» برگزار شده و نسخهٔ حاضر بخشی از آغاز آن را شامل است و از انجام افتادگی دارد.

بخشی از کتاب فصل الخطاب خواجه پارسا مربوط به شرح حال ائمهٔ دوازده‌گانه در ضمن کتاب ینابیع المودة قندروزی و دوباره همین بخش در سالنامهٔ میراث اسلامی دفتر چهارم (۱۳۷۵ ش) ص ۲۷۵ ـ ۳۵۸ به چاپ رسیده است.

آغاز نسخه : «کریمهٔ جمیع مؤمنان را توان گفت که صلوات الله علیه لیکن... قوله قدّس سره الحمد للّه الدال علی وحدانیته باعلامه و آیاته المتعرف الی... بدان اذاقک الله تعالی و ایانا حلاوة الیقین که درین عبارات شریفه اشارات لطیفه اندراج یافته».

انجام نسخه : «قوله قدس سره وجود الاشیاء لایضطره الی النظر الیها ان اراد الاعراض عنها انتهی ایشان می‌فرماید به این معنی که ایجاد او تعالی مر اشیاء را نه از روی احتیاجی و ضرورتیست بلکه... زیرا که هیچ احتیاجی بوجود».

نستعلیق (تعدادی از صفحات چلیپایی)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها مشکی؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، ترنج، مجدول.

۱۰۸ برگ؛ ۱۳×۲۴ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۹۸۱۸].

﴿ ۱۴۳۲۴ ﴾

النهایة فی مجرد الفقه و الفتاوی

(فقه ـ عربی)

از : شیخ الطائفه محمّد بن حسن طوسی (۴۶۰ ق)

[مجلس ۵۸/۹؛ الذریعه ۴۰۳/۲۴، ش ۲۱۴۱؛ مرعشی ۲۶۵/۱، ش ۵۰۷؛ مشار، عربی ۹۷۲؛ مقدمه‌ای بر فقه شیعه، حسین مدرسی طباطبائی ۸۰].

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «و غسل الأنا سبع مرّات و کلّ ماوقع فی الماء و مات فیه ممّا لیس له

نفس سائلة فلاباس...».

انجام نسخه : «باب القصاص و دیات الشجاج : من قَطَع شیئاً من جوارح الانسان، وجب ان یقتصَّ منه ان اراد ذلک».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: مقوائی، آبی، عطف پارچه.

۲۰۸ برگ؛ ۱۸×۲۸ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۱۹].

﴿ ۱۴۳۲۵ ﴾

مجمع الانساب **(تاریخ ـ فارسی)**

از : محمّد بن علی حسینی شبانکاره‌ای (قرن ۸ ق)

[فهرستوارهٔ منزوی ۱/۶۴۵ ـ ۶۴۶؛ برگل ۲/۴۹۱ ـ ۴۹۴؛ منزوی ۶/۴۱۸۹؛ دانشگاه ۱۶/۱۰۳؛ فهرست میکروفیلم‌های دانشگاه تهران ۱/۱۸۰ و ۳/۲۲۰].

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز : «الحمد للّه الذی جعل الحمد مفتاحا لذکره و سببا لمزید من فضله و دلیل علی آلائه و سبیلا الی نعمائه، بیت : ستایش کنم ایزد پاک را ــ که گویا و بینا کند خاک را».

انجام نسخه : «و امیر اتابک قشچی و مولانا شمس‌الدین پیش امیر پیرحسین به شیراز رفتند و امیر مبارزالدین محمّد مظفر را در کرمان گذاشتند اخی شجاع خراسانی قلعهٔ یم و ولایت اربعه را در وقت امیر ابومسلم او ضبط می‌کرد».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: مقوائی، بنفش، عطف و حاشیه تیماج قهوه‌ای.

۲۶۹ برگ؛ ۲۰×۳۰ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۲۰].

﴿ ۱۴۳۲۶ ﴾

مجموعه

۱ ـ شرح شواهد سیوطی «۱ ر ـ ۵۹ پ» **(ادبیات ـ فارسی)**

از : ملا نظام‌الدین بن احمد اردبیلی

[مجلس ۲۶/۴۲۰، ش ۷۹۴۳]. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

۲ ـ انیس الموحدین «۶۰ پ ـ ۱۵۴ پ» **(اعتقادات ـ فارسی)**

از : مولی مهدی بن ابی‌ذر نراقی کاشانی (۱۲۰۹ ق)

[الذریعه ۴۶۷/۲؛ منزوی ۸۹۵/۲؛ مشار، فارسی ۵۹۵/۱، هم‌چنین دوباره در تهران به تصحیح استاد علامه حسن‌زاده آملی دام ظله در سال ۱۳۶۸ ش به چاپ رسیده است].

آغاز : «انیس موحدین و جلیس مجردین سپاس بی‌قیاس و ستایش رفیع‌الاساس یگانه‌ایست... اما بعد چنین گوید ذرهٔ بی‌بهاء مهدی بن ابی‌ذر نراقی بصره الله...».

انجام : «سعادت یا شقاوت در باب تکلیف اتم و در وعد و وعید ادخل است».

۳ ـ رساله در تجوید «۱۵۴ پ ـ ۱۷۰ ر» **(فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در تجوید در شرح دندان‌ها و صفات و مخارج حروف.

آغاز : «الحمد للّه ربّ العالمین و العاقبة... و آله خیر الاوصیاء و الوصیین اما بعد این مختصریست در معرفت قواعد ضروریه تجویدیه چون بعضی از اخوان».

انجام : «سکته را در جایی می‌نویسند که از برای متکلم دو مخاطب باشد مثل یوسف اعرض عن هذا ـ سکته... و وقفه و س هم قیاسی بر سکته است و الله اعلم...».

نسخ؛ رسالهٔ آخر شعبان ۱۲۲۵؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف (جای تعدادی از عناوین خالی مانده)؛ در آخر نسخه دو مهر بیضوی «محمّد الحسینی» و «ذبیح کوی وفا اسمعیل»؛ جلد : تیماج، مشکی، ضربی، مجدول گرهی.

۱۷۱ برگ؛ ۱۰×۱۷ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۲۲].

﴿ ۱۴۳۲۷ ﴾

[مجمع الدعوات] **(دعا ـ فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در بیان دعاها و اعمالی که برای دفع آفات و بلیات و روا شدن

حاجات مفید هستند. مؤلف در آن از «اقبال ابن طاووس، مصباح کفعمی، عدة الداعی ابن فهد حلی» نقل کرده است.

مؤلف کتابش را در چهارده باب قرار داده و فهرست ابواب آن چنین است:

باب اول: (افتادگی دارد)

باب دوم: در ذکر بعضی از ادعیهٔ مأثوره

باب سوم: در اعمال توبه

باب چهارم: در اعمالی که از برای روایی حاجت‌ها بجا باید آورد.

باب پنجم: در اعمال طلب رزق و ادای قرض

باب ششم: در آداب نفرین کردن بر دشمن دین و دنیا

باب هفتم: در اعمال و ادعیه ایمنی از حاکم جائر

باب هشتم: در ادعیه و اعمالی که باعث دفع هم و غم و خوف است.

باب نهم: در ادعیه و اعمال پناه جستن از شیاطین جن و انس و از چشم بد و از سحر

باب دهم: در ادعیه و اعمالی که باعث علت‌ها و مرض‌هاست.

باب یازدهم: در ادعیه و اعمالی که باعث دفع نسیان و ازدیاد حافظه است.

باب دوازدهم: در آداب استخاره و ادعیه گم شده و گریخته

باب سیزدهم: در ادعیه و اعمال وقت ارادهٔ تزویج و وقت تزویج و زفاف و...

باب چهاردهم: در ادعیه و اعمال سفر و اعمال پناه جستن از دزد و قاطع‌الطریق و شیر و سایر درندگان و عقرب و سایر گزندگان

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «در رکعت اول فاتحه یکبار و انّا انزلناه صدبار و در رکعت دویم فاتحه یکبار و قل هوالله صدبار و چون سلام دهد تسبیح فاطمهٔ زهرا علیها السلام بکند».

انجام نسخه: «و هَرَبَ کُلُّ شیءٍ الیک و تَوَکّلَ کُلُّ شَیءٍ عَلَیکَ و اَنتَ الرّفیعُ فی جَلالِکَ و اَنْتَ البَهیُّ فی جمالِکَ و اَنتَ العظیم».

عبارات فارسی نستعلیق و ادعیه و اذکار نسخ معرب؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام اوراق از چهارطرف وصالی شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج، مجدول گرهی.

۱۴۵ برگ؛ ۱۱×۱۶/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۲۳].

﴿ ۱۴۳۲۸ ﴾

الفقه **(عربی)**

از: یکی از شاگردان شیخ انصاری، متوفای (بعد از ۱۳۲۵ ق)

شرح مفصل استدلالی است بر بخش‌هایی از یک کتاب فقهی. شارح با آوردن عبارت‌های متن، با عناوین «قوله ـ قوله» به شرح آن می‌پردازد و در اثنای شرح از: شیخ انصاری، صاحب جواهر، صاحب ریاض و دیگران مطالبی را نقل می‌کند.

مؤلف متن از شاگردان شیخ انصاری است و در متن اصلی به طور مکرر از وی یاد می‌کند.

شارح نیز از شاگردان شیخ انصاری است و در شرح از وی با دعای قدس سره یاد می‌کند. هم‌چنین در شرح از دو کتاب دیگر خود به نام‌های «حاشیهٔ مکاسب شیخ انصاری» و «حاشیه یا شرح رسایل» یاد می‌کند.

تألیف این شرح در سال‌های ۱۳۱۹ تا ۱۳۲۵ ق صورت گرفته است.

نسخهٔ حاضر این بخش‌ها را شامل است:

۱ ـ کتاب الغصب «۱ ر ـ ۱۵ پ»

آغاز: «الحمد لله... و بعد فهذه وجیزة متعلقة بالغصب... قوله قده (کتاب الغصب و النظر فی السبب و الحکم و اللواحق) اما الاول فالغصب هو الاستقلال باثبات الید علی مال الغیر عدوانا».

انجام: «ان لم یوجب فعل الغاصب ذلک والاّ فعلیه و وجه جمیع ما ذکرنا واضح

غیرمحتاج الی البیان و هنا فروع اخر لا مهم للتعرض لها لان المدرک فیها لیس الا القواعد التی عرفت حالها مفصلاً فراجع و تأمل».

۲ ـ کتاب الاجارة «(۱۶ ر ـ ۴۴ پ)»

تألیف این بخش در اواخر ذی‌قعدهٔ ۱۳۱۹ پایان یافته است.

آغاز: «الحمد للّه... و بعد فهذه وجیزة متعلقة بکتاب الاجارة قوله قده و فیه فصول اربعة الاوّل فی العقد و ثمرته تملیک المنفعة بعوض معلوم الخ هنا مقامات الاول لاشبهة فی أن الاجارة من الالفاظ المنقولة شرعاً عن موضوعها اللغوی حیث انها لغة اسم للأجرة».

انجام: «الثوب مقطوعاً قباء او قمیصاً هذا تمام الکلام فیما یتعلق بهذا الکتاب المستطاب و علی المتأمل المنصف التأمل فیما ذکرنا و استخراج ما اهملناه اذ اغفلناه مما اسلفناه».

۳ ـ کتاب الوصایا «(۴۵ ر ـ ۸۱ ر)»

تألیف این بخش در شهر رمضان ۱۳۲۵ به پایان رسیده است.

آغاز: «الحمد للّه... و بعد فهذه وجیزة نافعة المتعلقة بباب الوصایا وفقنا الله لاتمامها و استفادتها قوله قده کتاب الوصایا و النظر فی ذلک یستدعی فصولاً الاول فی الوصیة و هی تملیک عین او منفعة بعد الوفاة الوصایة جمع الوصیّة من اوصی یوصی او من وصّی یوصّی او من وصی یصی».

انجام: «نقول به والا فمقتضی القاعدة ما عرفت فتأمل و اغتنم قد تمّ الکلام فیما یتعلق بالوصایا بخلافتها فعلی المتأمل التأمل فیما اهملناه و هو الاول و الاخر».

۴ ـ کتاب الصلح «(۸۱ پ ـ ۸۵ پ)»

آغاز: «الحمد للّه... و بعد فهذه وجیزة ملتقاط متعلقة بباب الصلح قوله قده کتاب الصلح و هو عقد شرع لقطع التجاذب و لیس فرعاً علی غیره ولو افاد فائدته هنا، مقامات لابد ان یذکر الاول فی معنی الصلح الذی قد یتعلق بالعین».

انجام : «و مع ذلک یشترط او یصالح احدهما علی الاخر ان یکون الربح و الخسران علیه و له رأس ماله».

۵ ـ کتاب القضاء «(۸۷ ر ـ ۲۰۲ ر)» **(فقه ـ عربی)**

نسخهٔ حاضر از انجام ناتمام است.

آغاز : «الحمد للّه... و بعد فهذه وجیزة ملتقاط فی احکام القضاء فنقول بعونه و توفیقه قوله قده کتاب القضا و النظر فی صفات القاضی و آدابه و کیفیة الحکم و احکام الدعاوی الکلام فی ذلک یقع فی جهات الاولی قد ذکروا القضاء معان مختلفة».

انجام : «منکراً و الأخر مدعیاً بحیث لایرجع هذا الأصل الی الاصلین المتعارفین و لایکون معارضا بمثله لیحقق میزان المدعی و المنکر».

۶ ـ کتاب الوقف «(۲۰۴ ر ـ ۲۵۷ ر)»

تألیف این بخش در ۲۴ محرم ۱۳۲۴ پایان پذیرفته است.

آغاز : «الحمد للّه... و بعد فهذه وجیزة متعلقه بباب الوقف اسئل الله التوفیق لاتمامه بعونه و توفیقه قوله قده کتاب الوقوف و الصدقات و النظر فی العقد و الشرایط و اللواحق الأول الوقف عقد ثمرته تحبیس الاموال و اطلاق المنفعة الخ یقع الکلام فی مقامات الاول فی تعین معنی الوقف عند الشارع».

انجام : «و اما مثل المقام ولو سلم وراء الحد معه لانسلّم نفی الزنا عنه حیث انه باعتقاد الحرمة وطئها عالما عامدا فافهم و اغتنم هذا تمام الکلام فی ما یتعلق بکتاب الوقف علی حسب ما یقتضیه الحال».

نسخ؛ به خط مؤلف، ۱۳۱۹ ـ ۱۳۲۵ ق؛ عناوین مشکی؛ جلد: تیماج، مشکی.
۲۵۸ برگ؛ ۱۷×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۲۵].

﴿ ۱۴۳۲۹ ﴾

حاشیة القوانین المحکمة **(اصول فقه ـ عربی)**

از : ؟

حاشیه کوتاه و استدلالی است با عناوین «قوله ـ قوله» بر کتاب «قوانین المحکمة».

آغاز: «الحمد لله ... قوله اللفظ قد يتصف بالكلية و الجزئية : باعتبار ملاحظة المعنى كنفس المعنى و المراد بنفس المعنى هو مدلول اللفظ».

انجام: «الا ترى ان العلة التامة ان كانت مركبة فوجود جزئها الاخير سبب لوجودها فيصح بهذا الاعتبار ايضاً ان يقال ان الفرد سبب لوجود الكلى».

نستعليق؛ به خط مؤلف، بی‌تا [قرن ۱۳]؛ نشانی‌ها مشکی، بعضی صفحات خط‌خوردگی دارد، بالای تمامی صفحات «بسم الله تعالی شأنه» و «یا حجةالله ادرکنی» نگاشته شده؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: تیماج، زرد، ضربی، ترنج.

۱۴۴ برگ؛ ۱۷×۲۲ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۲۶].

﴿ ۱۴۳۳۰ ﴾

بريدالقاصر فی صلوة المسافر **(فقه ـ عربی)**

از: شیخ عبدالله بن زین‌العابدین مازندرانی (قرن ۱۳ ق)

شرحی است بر بخش صلاة المسافر از کتاب «شرایع الاسلام» محقق حلی، این شرح به صورت مزجی و استدلالی برگزار شده و تا نیمهٔ صلاة المسافر ادامه یافته از آخر ناتمام است.

آغاز: «بسم‌الله و له الحمد الحمد لله ربّ العالمين و الصلوة على خيرة خلقه محمّد و آله المعصومين و بعد فهذه جملة من الكلام فی صلوة المسافر شرحا لعبارة الشرايع و قال قدس سره الفصل الخامس فی صلوة المسافر و النظر فی الشروط و التقصير و لواحقه».

انجام: «لان قوله عليه السلام : ان كان بينه و بين منزله او ضيعته التى يؤم بريدان ظاهر او صريح فی لزوم كون الثمانية ممتدة... و التقييد بالاكثر غيرعزيز كما لا يخفى».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در حضور مؤلف نوشته شده است؛ عناوین و نشانی‌ها مشکی؛ بعضی عبارات خط خورده و نسخه در حاشیه تصحیح شده؛ در اول نسخه اجازه امور حسبیه از طرف شیخ زین‌العابدین حیری مازندرانی به فرزندش (مؤلف کتاب) به خط شیخ زین‌العابدین که در ۱۳۰۴ق نوشته است همچنین نوشته‌ای از برادر مؤلّف محمّد بن

شیخ زین‌العابدین در مدح مؤلف که در ۶ شعبان ۱۳۴۷ نوشته است؛ ۳۹ برگ از نسخه نوشته شده و باقی اوراق نسخه از آخر سفید مانده است؛ جلد: تیماج، ضربی، مجدول.

۳۹ برگ؛ ۱۵×۲۲ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۲۷].

﴿ ۱۴۳۳۱ ﴾

عیون اخبار الرضاؑ

(حدیث ـ عربی)

از: شیخ صدوق ابوجعفر محمّد بن علی قمی (۳۸۱ ق)

[مجلس ۱۵۶/۲۵، ش ۷۱۴۶]. نسخهٔ حاضر تا اول باب ۹۷ را شامل است و آغاز آن با آغاز آن نسخه برابر است.

انجام نسخه: «وکان حمویه بعد ذلک یزور هذا المرقد و زوج ابنته من زید بن محمّد بن زید العلوی بعد قتل ابیه رض بجرجان».

نسخ؛ بی‌کا، جزء اول سه شنبه ۲۰ ذی‌حجه ۱۰۶۰ [۱۲۹ ر] عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول زرین و لاجوردی، برگ اول سرلوح مزدوج مذهب مرصع با گل‌های الوان، برگ ۱۲۹ پ کتیبه مذهب؛ در حاشیه تصحیح و نسخه بدل‌ها تذکر داده شده؛ در اول نسخه تملک سلیمان عاملی و محمّد معصوم بن محمّد ابراهیم حسینی منصوری دشتکی با مهر مربعی «عبده محمد معصوم حسینی (دشتکی)»؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر.

۲۸۱ برگ؛ ۱۴×۲۶ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۲۸].

﴿ ۱۴۳۳۲ ﴾

کنز اللغات

(لغت ـ عربی به فارسی)

از: محمّد بن عبدالخالق بن معروف گیلانی (قرن ۹ ق)

[مجلس ۳۵/۲۶، ش ۷۵۳۷]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نسخ و نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ برگ اول و دو برگ آخر نونویس؛ جلد: تیماج، سرخ، مجدول.

۲۴۲ برگ؛ ۱۶×۲۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۲۹].

﴿ ۱۴۳۳۳ ﴾

سعادت نامه (عرفان ـ فارسی)

از: سلطان محمد بن حیدر محمد سلطانعلی گنابادی نعمت‌اللهی (۱۳۲۷ ق)

[رضوی ۱۶۲/۴؛ دانشگاه ۲۱۲۶/۱۱ و ۲۱۳۱؛ منزوی ۱۱۹۴/۲؛ الذریعه ۱۸۱/۱۲؛ مشار، فارسی ۳۰۱۱/۳].

آغاز: «حمد و سپاس بیرون از حد و قیاس بیچند و چونی را سزاست که ساحت توحیدش را حد و غایت نارواست... و بعد این بی‌بضاعت سلطان محمد ابن حیدر».

انجام: «و تاکید بلیغ در تحریض و ترغیب بر این طریقه می‌نموده‌اند هذا آخر ما اردنا ایراده امید که ناظر بدیده انصاف نظر فرماید... محمد و آله الطاهرین و عترته المعصومین».

در دو صفحهٔ آخر نسخه یک مثنوی گویا از مؤلف با این مطلع:

چند ازین نامه مشکین شیم　　کز سعادت گشته عنوانش رقم

نسخ؛ بی‌کا، ۲۳ رمضان ۱۳۰۶؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ به وسیلهٔ عبدالله در ماه رمضان در محل خیام امام حسین علیه السلام مقابله و در حاشیه تصحیح شده؛ در اول نسخه تملکی با مهر بیضوی «عبدالله ۱۲۸۴»؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، مجدول گرهی.

۸۴ برگ؛ ۱۱×۱۶ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۳۰].

﴿ ۱۴۳۳۴ ﴾

مجموعه

۱ ـ تحفة الغرائب فی التشریح و العجایب «برگ‌های ۱ ـ ۲۴ و ۲۹ ـ ۵۷ و ۶۵ ـ ۷۰»

(طبیعیات ـ فارسی)

از: ؟

ترجمه‌ای است از کتابی در علوم غریبه و پزشکی، این ترجمه در سی و چهار باب کوتاه برگزار شده و فهرست ابواب آن چنین است :

باب اول : اندر شناختن چیزها به چیزها

باب دوم : اندر خاصیت جملهٔ.... علت

باب سوم : اندر خاصیت آن چیزها که از ساییدن...

باب چهارم : اندر خاصیت آن چیزها که از ساییدن خیزد

باب پنجم : اندر خاصیت آن چیزها که از... خیزد

باب ششم : اندر خاصیت آن چیزها که از دیدنی‌ها خیزد

باب هفتم : اندر خاصیت آن چیزها که از وهم‌ها خیزد

باب هشتم : اندر خاصیت مدادها و نوشتنی‌ها

باب نهم : اندر پاک کردن آلایش‌ها از جام‌ها

باب دهم : اندر شناختن دزدیده‌ها و دانستن دزدان

باب یازدهم : اندر نمودن بازی‌ها و نیرنگ‌های لطیف

باب دوازدهم : اندر جاندره گرفتن جانوران برّی و بحری

باب سیزدهم : اندر خیل‌ها که بی ارناس بکاهد

باب چهاردهم : اندر گسستن رشتن‌ها و سنگ‌ها و آهن

باب پانزدهم : اندر افروختن آتش‌های لطیف و آن‌چه بسوزد

باب شانزدهم : اندر جستن فواید از خوردن شراب‌ها و می‌زدگی‌ها

باب هفدهم : اندر جستن آسانی از خمارها

باب هجدهم : اندر جستن آسانی از دل‌ها

باب نوزدهم : اندر جماع و مباشرت...

باب بیستم : اندر دانستن حامله و دوشیزه زنان

باب بیست و یکم : اندر دانستن... لطیف و چابک

باب بیست و دوم : اندر اصول شناختن طلسمات چابک
باب بیست و سوم : اندر پیدا کردن عجایب‌ها که اندر دنیاست
باب بیست و چهارم : اندر عجایب‌هایی که اندر دریاهاست
باب بیست و پنجم : اندر عجایب‌هایی که اندر کوهها‌ست
باب بیست و ششم : اندر عجایب‌هایی که اندر زمین‌هاست
باب بیست و هفتم : اندر عجایب‌هایی که اندر شهرهاست
باب بیست و هشتم : اندر عطر و بوی‌ها
باب بیست و نهم : اندر خاصیت زرها و جواهر و طلا حل کردن
باب سی‌ام : اندر پیدا کردن خون و گوشت هر مرغی
باب سی و یکم : اندر پیدا کردن رنگ‌ها
باب سی و دوم : اندر پیدا کردن روغن‌های مانند غالیه
باب سی و سوم : اندر تیغ‌ها و رنگ و آب دادن و خاصیت چند
باب سی و چهارم : اندر اصول کتاب

دو نسخهٔ دیگر از این کتاب در کتابخانهٔ دانشگاه تهران موجود است که در ۲۷ باب بوده و ابواب آن نسبت به نسخهٔ حاضر تقدیم و تأخیر دارد.

[دانشگاه ۴۹/۸ و ۸۵۳/۹؛ فهرست میکروفیلم‌های دانشگاه تهران ۴۰۲/۱؛ منزوی ۴۰۳/۱].

آغاز : «شکر آن خداوندی را که شگفتی‌های گوناگون آفریده و هر یک را به مردم... اما بعد فراهم آورده شد از کتابی که در خواص و تحفة الغرایب فی التشریح و العجایب».

انجام : «در وی هیچ سفیدی نباشد پس خایهٔ وی را بیرون کن با خایهٔ بز سیاه».

۲ ـ اصطلاحات صوفیه («۲۵ پ ـ ۲۸ پ») **(عرفان ـ فارسی)**

از : ؟

شرح کوتاهی است بر اصطلاحات عرفانی.

آغاز : «بسمله تصوف تصفیه قلب است از کدورات قالب دنیا عبارت است از آنچه

بنده‌را از خدا بدارد مراقبت عبارت‌است‌از محافظت‌جوارح از ماسوی‌الله و توجه بحق».

انجام : «ساقی و مطرب ترغیب کننده و فیض رسانندگان اهل معنی را گویند و الله اعلم بالصواب ـ النفس اللوامة و هی عبارة عن منکر و القهر و العجب... النفس المرضیة و هی عبارة عن التقرب و التفکر».

۳ ـ [دستور سلطنت] «۵۸ ر ـ ۶۴ پ» **(فارسی)**

از : ؟

دستورالعملی است از یکی از شاهان صفویه که به والی عراق نوشته و در آن دستوراتی را دربارهٔ نحوهٔ برخورد با رعیت و اهتمام در حفظ سرحدات صادر نموده است.

عنوان رساله در نسخهٔ حاضر «دستورالعمل شاهنشاهی به عمال ممالک محروسه و متصدیان مهمات» ذکر شده و از انجام افتادگی دارد.

آغاز : «این منشور الادب الهی و دستورالعمل کار آگاهی از منبع عاطفت...».

انجام نسخه : «مستحسن خاطر انصاف گزین افتاد و الحق مشارالیه بواسطه خورد».

۴ ـ آداب میت «۷۱ ر ـ ۷۸ ر» **(فقه ـ فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در مسائل و احکام و آداب مربوط به میت مانند نماز میت، تلقین، مسائل دفن و... .

آغاز : «بسمله بدانکه در وقت حضور موت سنت است که تلقین کنند میت را به شهادتین و اقرار به امامت دوازده امام صلوات الله... اشهد ان لا اله الا الله».

انجام : «فضیلت قراءت این سوره بسیار است لیکن اختصار نمودیم تا خوانىنده و نویسنده را ملال نیفزاید و الله اعلم بالصواب، بسمله یس و القرآن الحکیم».

۵ ـ خواص الاشیاء «۵۰ ر ـ ۱۰۴ پ» **(طبیعیات ـ فارسی)**

از : ؟

هفتاد و چهار باب کوتاه است در پزشکی و خواص و فواید اشیا بدین ترتیب :

باب ۱ تا ۸ در تعریف نبض و احکام مریض

باب ۹ تا ۴۲ شامل نسخه‌های پزشکی برای درمان امراض گوناگون.

نسخهٔ حاضر تا باب چهل و دو را شامل است و فهرست باب‌های ۶۷ تا ۷۴ در صفحهٔ اول آمده که در آن‌ها فواید (فولاد، مس، طلا، قلع، سرب و چند فلز دیگر) بیان شده است. نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «سر میش درین درخت میوه در خاک کنند آن درخت را میوه زود بربندد».

انجام نسخه : «باب چهل و دویم اگر کسی بابت گرمی سوخته شده باشد الاچی کپور اتولا چندن بور این همه را برای گرفته مهین ساید بآب».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی، در آخر نسخه تملک اسدالله بن اسمعیل متخلص به مدهوش؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای.

۷۹ برگ؛ ۱۰/۵×۱۶ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۹۸۳۱].

﴿ ۱۴۳۳۵ ﴾

الحدیقة الهلالیة **(شرح صحیفه سجادیه ـ عربی)**

از : شیخ بهاءالدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ ق)

[مجلس ۱۸/۲۵، ش ۷۰۱۰/۴]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نسخ؛ بی‌کا، ۲۳ محرم ۱۰۶۶؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ مقابله و تصحیح شده؛ در اول نسخه تملک محمدهاشم بن سید محمد الحسینی با سه مهر متفاوت از وی؛ جلد: مقوائی، عطف و حاشیه تیماج مشکی.

۹۵ برگ؛ ۱۰×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۳۲].

﴿ ۱۴۳۳۶ ﴾

مجموعه

۱ ـ شرح مختصر النافع = شرح صغیر **(فقه ـ عربی)**

از : سید علی بن محمد علی طباطبائی (۱۲۳۱ ق)

شرح مختصری است بر «مختصر النافع» محقق حلی، این شرح غیر از شرح مفصل شارح بر همین کتاب است که به ریاض المسائل موسوم است. این شرح به چاپ رسیده است. **[مرعشی ۱۷۸/۹، ش ۳۳۹۱؛ الذریعه ۶۰/۱۴، ش ۱۷۳۷].**

نسخهٔ حاضر بخشی از کتاب طهارت و صلاة را شامل است و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «بل یکفی اتصالها مطلقا علی الاظهر خلافا للاکثر و (حکم ماء الحمام) ای ما فی حیاضه الصغار نحوها حکمه ای الکثیر (اذا کانت له مادة متصلة) بها حین الملاقات و لاینجس بها و لا یعتبر فی المادة الکریة».

انجام نسخه : «(و یستحب ان یقول عقیب الصلوة) المقصورة (سبحان الله و الحمد للّه و لا اله الا الله و الله اکبر ثلثین مرة جبرا لما قصّر) منها و قد روی استحبابها عقیب کل فریضة... ادرک مقدار ادائها قضاء استحبابا سفرا او حضرا».

۲ ـ مفاتیح الشرائع «۷۲ پ ـ ۱۹۴ ر» **(فقه ـ عربی)**

از : ملا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

[مجلس ۴۵۶/۲۶؛ ش ۷۹۷۵]. نسخهٔ حاضر جلد اول «فن العبادات و السیاسات» را شامل است و آغاز آن با آغاز نسخهٔ سابق برابر است.

آغاز : «الحمد للّه الذی هدانا لدین الاسلام و بین لنا الشرایع و الاحکام بوسیلة نبیه المختار و اهل بیته الاطهار علیه و علیهم الصلوة و السلام و حصنها بحصون ذوات ابواب».

انجام : «مفتاح ـ الحقوق الواجبة المالیة یخرج من الاصل و کذا الوصایا المتبرعة ان وقعت باذن الورثة... هل تنفذ من الاصل ام الثلث و باقی الکلام فیه و فی سایر احکام

الوصایا فی فن العادات و المعاملات... و الحمد للّه ربّ العالمین».

نسخ و نستعلیق؛ رسالهٔ آخر بی‌کا، شنبه ۱۲۰۰ در کربلا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی، در حاشیه تصحیح شده، رسالهٔ آخر با حواشی به امضاء «منه» و «سید نعمت اللّه» و دیگران؛ در برگ ۷۹ ر اجازهٔ آقا محمدباقر وحید بهبهانی به محمدجعفر بن کربلائی رستم الگرم الرودی با مهر بیضوی وی؛ در برگ آخر مطلبی به نقل از سید نعمت اللّه الجزایری در مورد فیض کاشانی و تملک یوسف البروجردی با مهر مربعی «یوسف ایها الصدیق ۱۲۵۸»؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۹۴ برگ؛ ۲۰/۵×۱۵/۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۳۳].

﴿ ۱۴۳۳۷ ﴾

مجموعه

۱ ـ کدو مطبخ قلندری «۱ پ ـ ۷۵ پ» **(متفرقه ـ فارسی)**

از : ملا ادهم قریشی عزلتی خلخالی متخلص به واعظ (قرن ۱۱ ق)

کشکولی است شامل مطالب متفرقه (داستان، طنز، مطایبات، اشعار و...) مؤلف در اثنای کتاب مطالبی در نصیحت و موعظه از خود ذکر می‌کند. این کتاب در تهران توسط انتشارات سروش سال ۱۳۷۰ ش به چاپ رسیده است.

[مرعشی ۳۲۵/۹، ش ۳۵۲۸؛ الذریعه ۲۸۶/۱۷].

آغاز : «انواع حمدات نامحدود و اصناف تحیات نامعدود لایق و سزاوار... اما بعد این مجموعه‌ایست مؤلف موافق ذوق سالکان...».

انجام :

چنان کن عاقبت محمود گردد — وجود ما تمامی جود گردد

بباران ابر لطفت بر سرما — بکن آیات رحمت در بر ما

۲ ـ مباحثة النفس = تذکرة الواعظین «۷۵ پ ـ ۱۴۲ پ» **(اخلاق ـ فارسی)**

از : ملا محمدطاهر بن محمدحسین شیرازی قمی (۱۰۹۸ ق)

[مرعشی ۱۳۱/۲، ش ۵۲۵؛ الذریعه ۴۰/۱۹، ش ۲۱۵؛ مشار، فارسی ۴۴۷۷/۴].

آغاز: «الحمد لله... محمد و آله اجمین اما بعد چون این محتاج اله قادر محمد طاهر دید که اگر زمانی در غافله گاه جهان رحل اقامت انداخته».

انجام: «حدیث دیگر ـ مرویست که روزی جناب امیرالمؤمنین زنی را دید که خیک آبی... من از تو شرمسارم که در حق تو کوتاهی و تقصیر کرده‌ام تمت».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در اول نسخه تملک عبدالله که کتاب را حاجی آقا محمد لبنانی به او بخشیده است؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، مجدول گرهی. ۱۴۳ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۳۴].

﴿ ۱۴۳۳۸ ﴾

دیوان ظهیر فاریابی (فارسی)

از: ظهیرالدین ابوالفضل طاهر فاریابی (۵۹۸ ق)

به شمارهٔ [۱۳۱۸۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر قصاید، غزلیات، مقطعات و رباعیات را شامل است.

آغاز:

سپیده دم چو شدم محرم سرای سرور — شنودم آیهٔ توبوا الی الله از لب حور
بگوش جان من آمد ندای حضرت قدس — که ای خلاصهٔ تقدیر و زبدهٔ مقدور

انجام:

دل خسته غم بر آتش ناب زدست — خونابهٔ دیدگان ره خواب زدست
این تعبیه بین کی رفت... دست — واین رنگ نگر کی دیده پر آب زدست

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا (قرن ۸)؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در صفحهٔ اول مادهٔ تاریخ منظوم وفات حاجی عبدالله برادر حاجی محمد ملک التجار در ۱۳۰۰ و میرزا جرس شاعر در ۱۲۸۶ سرودهٔ عنقا بن همای شیرازی، در حواشی برگ‌های ۴۵ ر و ۹۶ ر اشعاری به خط همان شاعر (عنقا) که در سال‌های ۱۲۹۸ ـ ۱۳۰۲ نوشته شده است، در برگ [۹۷ ر] یک

رباعی به خط علی معنوی که در سال ۹۲۶ق نوشته است. جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، شمسه، لولادار، طبلهٔ اول جدا شده.

۱۲۷ برگ؛ ۲۲×۱۴/۵ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۳۵].

﴿ ۱۴۳۳۹ ﴾

الکافی **(حدیث ـ عربی)**

از: ثقةالاسلام محمد بن یعقوب کلینی (۳۲۸ ق)

[مجلس ۱۹۸/۲۵، ش ۷۲۰۱]. نسخهٔ حاضر از کتاب النکاح تا پایان فروع را شامل و فهرست مطالب در اول نسخه مندرج است.

نسخ؛ محمدرضا بن محمدحسین هزارجریبی، ۲۱ ربیع‌الاول ۱۰۸۳، عناوین شنگرف؛ در اول نسخه تملک محمدصادق بن محمدرضا ۱۰۹۸ و تملک مرتضی بن نصرالله طباطبایی با مهر وی؛ جلد: تیماج، مشکی.

۳۱۷ برگ؛ ۱۹×۲۶ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۳۶].

﴿ ۱۴۳۴۰ ﴾

حاشیة الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة **(فقه ـ عربی)**

از: ؟

حاشیهٔ مفصل و استدلالی است با عناوین «قوله ـ قوله» بر «الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة» شهید ثانی.

در صفحهٔ اول نسخه نام کتاب «منهاج الشریعة فی شرح الروضة البهیة» نوشته شده است. نسخهٔ حاضر از نیمهٔ «کتاب الاجارة» تا آخر «کتاب الاطعمة و الاشربة» را شامل است و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «التعیین فی المدة حقیقیا کما اذا استاجره للخیاطة او غیرها بنفسه من اول الیوم الی اخره سواء کان العمل معینا ام لا».

انجام : «قوله و الاقوی ان کل واحد من الاکل و الجلوس علیها محرم براسه، وفاقا لشرح شارح فلیس الجلوس للاکل محرما بل یحرم الجلوس اکل ام لا و یحرم الاکل جلس ام لا لدلالة الروایتین الاولیین علی الاول و الثالثة علی الثانی و علیها الفتوی و الیه اللجوی و هو حسبی و نعم المولی و قد تم المجلد».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ مقابله و در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: تیماج، مشکی، عطف گالینگور.

۲۳۳ برگ؛ ۲۱×۳۱ سانتی متر؛ ۳۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۳۷].

۱۴۳۴۱

عیون الاصول

(اصول فقه ـ عربی)

از : ملا محمدتقی بن محمد برغانی قزوینی (۱۲۶۴ ق)

رسالهٔ مفصل و استدلالی است در اصول فقه. مؤلف این کتاب را در یک مقدمه و چند مطلب و یک خاتمه تنظیم نموده و در آن اغلب نظریات میرزای قمی صاحب «قوانین المحکمة» را نقد می‌نماید تألیف این کتاب را در ۱۰ جمادی‌الثانی ۱۲۳۸ به پایان رسیده است. **[مرعشی ۲۶۱/۴، ش ۱۴۶۹؛ الذریعه ۳۷۷/۱۵].**

نسخهٔ حاضر جلد اول کتاب و مباحث الفاظ را تا آخر بحث مجمل و مبیّن شامل است و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «الاطلاقی فتدبر الثانیة المراد من العلم فی التعریف التصدیق المتبادر المتعین بعدة قرینة نحو ذکر الادلة الظاهرة فی الحجة لافیما یعم القول الشارح و تعرضهم فی الفقه لنحو المبادی التصوریة کالفاظ العبادات».

انجام نسخه : «الی غیرذلک من التاویلات الواهیة التی لادلیل علیها الا... استحسانا تهم العقلیة و جرأتهم فی تخریب بنیان الشریعة عصمنا الله تعالی...».

نسخ؛ گویا به خط مؤلف، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها مشکی؛ با حواشی به امضاء «منه»؛ جلد: تیماج، زرد، ضربی، ترنج با سر، لچکی، مجدول گرهی.

۱۳۷ برگ؛ ۲۱×۳۱ سانتی متر؛ ۲۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۳۹].

﴿ ۱۴۳۴۲ ﴾

مجمع البحرین فی احوال مولانا الحسین علیه السلام (عربی)

از: محمدعلی بن علیشاه

تاریخ مفصل زندگانی و مصایب جان‌گداز سیدالشهدا امام حسین علیه السلام است که مؤلف از کتاب‌های بحارالانوار، منتخب طریحی، کتب اربعه، کامل الزیارات، مثیرالاحزان، امالی صدوق، کمال الدین، خرایج، ارشاد مفید و اللهوف ابن طاووس جمع‌آوری نموده و در یک مقدمه و ده مجلس (هر مجلس شامل مقدمه و مطلبی و خاتمه‌ای) تنظیم نموده است.

آغاز: «الحمد لله الذی رفع درجات الشهداء الی اعلی منازل الدرجات و اعطاهم... اما بعد فیقول الراجی عفو ربه الغنی... لما سنح بخاطری الفاتر ان استخرج».

انجام: «اللهم ولیک الحجة فاحفظه من بین یدیه و من خلفه و عن... و اره فیهم ما تحبّه و تقر عینه و اشف به صدورنا صدور قوم مؤمنین تمت المرثیة الموسومة...».

نسخ؛ تیمور بن عبدالله کلیائی ساکن در محله خندقبار، ۱۴ جمادی‌الثانی ۱۲۳۱؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ مقابله و در حاشیه تصحیح شده، با حواشی به امضاء «منه» و «ق» و حواشی به نقل از کتب؛ در آخر نوشته‌ای در مورد کتاب از میرزا حسین صدرالعلماء بن میرزا علی‌اکبر صدرالعلماء بن الحاج شیخ حسین بن الحاج ملا محمد صالح به تاریخ ۱۰ محرم ۱۳۳۹ آمده است؛ جلد: تیماج، زیتونی، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۲۸۴ برگ؛ ۲۱×۳۱ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۴۰].

﴿ ۱۴۳۴۳ ﴾

ریاض المسائل = شرح کبیر (فقه ـ عربی)

از: سید علی بن محمد علی طباطبائی حائری (۱۲۳۱ ق)

[مجلس ۳۵۶/۲۵، ش ۷۳۶۸]. نسخهٔ حاضر از اول کتاب تا پایان کتاب الحج را شامل است.

آغاز : «الحمد للّه ربّ العالمین و صلی الله علی سیدنا و نبینا محمد و آله الطاهرین کتاب الطهارة و ارکانه اربعة الاول فی المیاه جمعه باعتبار تعداد افراده».

انجام : «(قوله و کل ارض موات سبق الیها سابق و احیاها) و اخرجها من عطلها فهو احق بها... اذ الاول ان لم نقل بکونه اقوی فهو احوط و اولی و الحمد للّه تعالی اولا و آخرا... محمد و آله الطاهرین الائمة المعصومین اجمعین».

نسخ؛ عبدالله بن حاجی شویرد الطفیلی اصلا و النجفی مسکنا، شنبه ۱۵ ذی‌حجهٔ ۱۲۰۳؛ عناوین شنگرف (جای تعدادی از عناوین خالی مانده)، نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ در اول نسخه تملک محمدجواد بن شیخ حسن العاملی با مهر بیضوی و وقف این نسخه به همراه هفتاد و یک جلد دیگر به تاریخ ۲۱ شوال ۱۳۱۵ با مهر بیضوی؛ لبهٔ تعدادی از اوراق وصالی شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با نقش گل و بوته، مجدول.

۴۴۰ برگ؛ ۲۱×۳۱ سانتی متر؛ ۲۸ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۴۱].

﴿ ۱۴۳۴۴ ﴾

الفقه **(فقه شیعی ـ عربی)**

از : ؟

رسالهٔ عملیهٔ فقهی است که مؤلف برای عمل مقلدان خود نگاشته است. او از استدلال و آوردن نام علما در اغلب موارد خودداری نموده و با عبارت‌های «قال بعض، صرح جماعة و صرح به بعض» به نظرات اشاره می‌نماید. مؤلف این رساله را در چند کتاب و هر کتاب در چند باب قرار داده است.

نسخهٔ حاضر کتاب‌های طهارت، صلاة، صوم و حج را شامل است و از آغاز افتادگی دارد و از انجام ناتمام مانده است.

آغاز نسخه : «... عدم استحباب تکرار التجدید لصلوة الواحدة و توقف فیه آخر و لافرق فی استحباب... باب‌الاحداث الموجبة للوضوء،و الناقضة له مما یوجب الوضوء».

انجام نسخه : «و من وجب علیه الحج و تعلق به بذمته سابقا ثم حصل له عذر یمنعه من المسیر الیه و حصل له الیأس... کتاب الامر بالمعروف».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با نقش گل و بوته، مجدول گرهی.

۲۴۴ برگ؛ ۱۶×۲۱ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۴۲].

﴿ ۱۴۳۴۵ ﴾

القوانین المحکمة **(اصول فقه ـ عربی)**

از : میرزا ابوالقاسم بن حسن گیلانی قمی (۱۲۳۱ ق)

[مجلس ۳۷۵/۲۵، ش ۷۳۹۱]. نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

در صفحهٔ اول نسخه این دو مطلب درج شده است :

۱ ـ رد الاخباریة **(عربی)**

از : ؟

ردی است بر اخباریه در این که استدلال و برهان را در اعتقادات لازم نمی‌دانند. این قسمت بخشی از کتابی در این زمینه است.

آغاز : «المرشد الرابع فی ذکر مباحث عقلیة جرت بینی و بین بعض الاعلام فارادوا منی ان اکتبها لیجیبوا عنها فکتبت الی اخرالکلام و بقیت القراطیس لیالی و تردد علی ما کانت علیه من ابیاض فبیّن ماکان مقدارهم».

انجام : «و هو ینافی الغرض الخاص فتیقناً بالبرهان ان التکلیف و طریق التوفیق ینحصر فی العلم و الایقان و لادخل فیها للظن و الحسبان تم البرهان».

۲ ـ مسائل الشیخ محمد الانباری مع الاخباریة **(عربی)**

هشت مسئله است که در آن مؤلف با اخباریه احتجاج نموده و جواز تمسک و اخذ به آیات قرآن را بدون روایات ائمه علیهم السلام جایز و روا دانسته است.

نسخهٔ حاضر از آخر ناتمام است.

آغاز: «مسائل الشیخ محمد الانباری مع الاخباریة علی جواز الاخذ بالقرآن من دون تفسیر الائمة ایاه... الاولی ان رسول صلی الله علیه و آله دعی الناس فی الغدیر و قال انی یخلف فیکم الثقلین».

انجام: «... الثامنة ما قولک قال الامام علیه السلام و الله ان لکلامنا ضمیراً و باطناً...».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ جلد: تیماج، مشکی، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای.

۱۳۱ برگ؛ ۲۰×۲۹ سانتی متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۴۳].

﴿ ۱۴۳۴۶ ﴾

انوار التنزیل و اسرار التأویل **(تفسیر ـ فارسی)**

از: قاضی ناصرالدین عبدالله بن عمر بیضاوی (۶۷۵ ق)

[مجلس ۳۵/۴۶، ش ۱۲۰۲۷]. نسخهٔ حاضر از سورهٔ مریم تا آخر قرآن را شامل است و از انجام یک برگ افتادگی دارد.

نسخ (آیات شریفه معرب و شنگرف)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ چند برگ اول نسخه جداول مرصع؛ در اول نسخه تملک عبدالله در سنه ۱۲۵۶ با مهر بیضوی و نکاحی به تاریخ ۱۲۵۲ و ورود نسخه به کتاب‌خانه حیدرقلی میرزا امیر حشمت به تاریخ ۱۳۴۲؛ جلد: مقوائی، قهوه‌ای، عطف و حاشیه تیماج.

۳۱۵ برگ؛ ۲۳×۳۶ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۴۴].

﴿ ۱۴۳۴۷ ﴾

الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية (فقه ـ عربی)

از : شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۵ ق)

[مجلس ۲۸۸/۲۵، ش ۷۲۹۷]. نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب است.

نسخ؛ بی‌کا، ۱۰۷۰؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، با حواشی؛ جلد: تیماج، سرخ.

۲۱۶ برگ؛ ۱۹×۲۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۴۵].

﴿ ۱۴۳۴۸ ﴾

عین الحیاة (مواعظ ـ فارسی)

از : ملا محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

[مجلس ۳۶۲/۲۵، ش ۷۳۷۵]. نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز : «و ای ابوذر اگر از تو پرسند که از علمی که ندانی بگو که نمی‌دانم تا نجات یابی از گناه».

انجام : «و آنچه جابر گفت به ظهور آمد، محمد بن الحسن الصفار به سند صحیح از حضرت جعفر بن محمد علیهم السلام روایت».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ صفحات وصالی شده؛ جلد: گالینگور، زرد.

۱۶۶ برگ؛ ۲۱×۲۹ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۴۶].

﴿ ۱۴۳۴۹ ﴾

مقدمة الواجب (اصول فقه ـ عربی)

از : آقا حسین بن جمال‌الدین محمد خوانساری (۱۰۹۹ ق)

[مجلس ۳۶۳/۲۵، ش ۷۳۷۷]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۳ ق]؛ نشانی‌ها شنگرف، با حواشی «منه رحمه الله»؛ در اول نسخه تملک عبدالرزاق بن علیرضا اصفهانی الحایری با مهر بیضوی «الواثق بالله

عبدالرزاق بن علیرضا ۱۳۱۶»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۷۸ برگ؛ ۱۰×۱۶ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۴۷].

﴿ ۱۴۳۵۰ ﴾

ریاض العابدین فی شرح صحیفة سیدالساجدین (شرح دعا ـ فارسی)

از: مولا بدیع‌الزمان قهپائی هرندی (قرن ۱۱ ق)

ترجمه و شرح مهمی است بر «الصحیفة السجادیة» که مؤلف به نام شاه صفی صفوی (متوفای ۱۰۵۲ ق) نگاشته است. این کتاب در سال ۱۳۷۵ ش در تهران به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۲۲۹/۱۱؛ دانشگاه ۱۲۰/۱، ش ۳۶؛ سپهسالار ۷۷/۵، ش ۶۸۳۶].

نسخهٔ حاضر اندکی از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «امر تو گوش عقول

ای بتو مختوم کتاب وجود　　　　وی بتو مرجوع حساب وجود

... اما بعد بمسامع ارباب دانش و بینش می‌رساند خادم طالبان مطالب دینی بدیع‌الزمان القهبائی انعم الله تعالی علیه المراضی...».

انجام: «و صلی الله علی سیدنا محمد رسول‌الله المصطفی و علی آله الطاهرین و افاضه کناد خدای سبحانه بر مهتر و بهتر ما محمد که فرستادهٔ خدا و برگزیدهٔ اوست و بر آل او که پاکند از گناهان صغیره و کبیره و سهو و نسیان از اول عمر تا آخر آن».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ادعیه شریفه معرب و با خطوط شنگرف مشخص شده؛ در حاشیه تصحیح شده؛ در برگ ۵۴ ر مهر بیضوی «غلام شاه نجف از جان محمدقلی ۱۱۸۱»؛ در آخر نسخه تملک اسمعیل بن احمدعلی به تاریخ غره جمادی‌الاول ۱۲۵۵ با مهر بیضوی؛ جلد: مقوائی، قهوه‌ای، عطف و گوشه تیماج.

۲۲۴ برگ؛ ۱۷×۲۶ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۴۸].

﴿ ۱۴۳۵۱ ﴾

مجموعه

۱ ـ التنبیهات العلیة علی وظائف الصلاة القلبیة «۱ ر ـ ۸۳ ر» **(اخلاق ـ عربی)**

از: شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۵ ق)

به شمارهٔ [۱۳۵۶۸/۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد و انجام آن با انجام نسخهٔ سابق برابر است.

آغاز نسخه : «و علی الفرش المزینة و لذلک کان المتعبدون یتعبدون فی بیت صغیر مظلم سعته بقدر ما یمکن الصلوة فیه لیکون ذلک اجمع للهمّ».

۲ ـ الاعتقادات «۸۳ پ ـ ۱۴۶ ر» **(اعتقادات ـ عربی)**

از: شیخ صدوق محمد بن علی بن بابویه قمی (۳۸۱ ق)

[مرعشی ۱۱۱/۱، ش ۹۳؛ الذریعه ۲۲۶/۲؛ مشار، عربی، ص ۶۲۵ با عنوان «العقاید»].

آغاز : «الحمدلله رب العالمین وحده لاشریک له و صلی الله علی سیدنا محمدالنبی و آله... وصف اعتقاد الامامیة فی التوحید حدثنی ابوالحسن محمد».

انجام : «اخرجت الخبر فی ذلک مسندا بشرحه فی کتاب التوحید و ساجرد فی ذلک کتابا بمشیة الله تعالی و عونه انشاءالله تعالی».

نسخ؛ فقیر اسمعیل، ۱۰۹۷ در بلد کشمیر؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول شنگرف؛ جای بعضی از عناوین خالی مانده؛ مقابله و در حاشیه تصحیح شده؛ جای برگ آخر رسالهٔ اول با برگ اول رسالهٔ دوم در صحافی جابجا شده؛ جلد : طبلهٔ اول پارچه‌ای سرخ و طبلهٔ دوم مقوائی، عطف و حاشیه گالینگور قهوه‌ای.

۱۴۶ برگ؛ ۱۱×۱۷ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۴۹].

﴿ ۱۴۳۵۲ ﴾

مجموعه

۱ ـ اصول دین «۱ ر ـ ۱۶ ر» (فارسی)

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در اعتقادات مشتمل بر پنج فصل و هر فصل با عنوان‌های «هدایة ـ تبصرة».

نسخهٔ حاضر فقط چند برگ از آخر رساله را شامل است. بخش موجود، نیمهٔ آخر فصل چهارم و تمامی فصل پنجم و خاتمهٔ رساله را شامل است. مؤلف درنیمهٔ فصل چهارم، امامت حضرت علی‌علیه‌السلام بعد از حضرت پیامبرصلی‌الله‌علیه‌وآله و امامت سایر ائمه‌علیهم‌السلام را به صورت کوتاه اثبات نموده است.

فصل پنجم در معاد است و در خاتمهٔ رساله، مؤلف اشارهٔ کوتاهی به اجتهاد و لزوم رجوع عوام به مجتهد و شرایط مجتهد دارد و در پایان اشعاری در مدح رساله و مادهٔ تاریخ آن ذکر نموده است. تألیف این رساله در سال ۹۷۰ ق به پایان رسیده است.

آغاز نسخه : «فرموده باختیار خلق نگذارند دیگر چون خلق را آراء مختلفه و اهواء متفاوته و اغراض منکثره هست تواند بود که بسبب اختلاف میل...».

انجام : «انوار فیض الهی بر آن تابد و صور کمالات کما هی در آن منقش گردد اللهم نور قلوبنا بنور معرفتک... واجعلنا من الذین اخر دعویهم ان الحمدلله رب العالمین.

شد مؤلف رساله‌ای که بود	اعتقادات دین مبرهن ازو
هر الف میل سرمه آلودیست	که شود عین علم روشن ازو
دال او شکل دلکشیست که هست	طاق ایوان دین مزین ازو
عین او در سواد خط چشمیست	چشمهٔ زندگی معاین ازو
شکل کاف مسطحش قفلیست	که بتابد کلید آهن ازو
هر یکی از مطالبش صدفیست	طالبان را گهر بدامن ازو

هــر یکـی از دلایـلش شـمعیست	خــــانهٔ اعــتقاد روشـــن ازو
حجت قـاطعش چـو شـمشیریست	ســر اهــل جـدال بـی تـن ازو
شاهد این بس که گشت تـاریخش	سخن اهل حق مـبین ازو(۹۷۰))».

۲ـ نامهای چهارده معصوم در یک بیت تحریر شده در تاریخ ۲۶ ربیع الثانی ۱۱۹۷ «۱۶پ»

نــامهای چـهارده مـعصوم در یک بـیت مـن
گـفته خـواهـم تـا بـماند یـادگار انـدر زمـن
مــصطفی و سـه مـحمد مـرتضی و سـه عـلی
جعفر و موسی و زهرا یک حسین و دو حسن

۳ـ فضل الصلوات = منتخب تحفة الصلوات «۱۷ پ ـ ۳۶ ر» **(دعا ـ فارسی)**

از: کمال‌الدین حسین بن علی بیهقی کاشفی (۹۱۰ ق)

مختصری است از اثر دیگر مؤلف موسوم بـه «تـحفة الصـلوات» کـه در جـلد ۳۵، ص ۴۴۲، ش ۱۲۴۹۸ معرفی گردید.

مؤلف این تلخیص را به دستور ملکه خدیجه بانو، همسر سلطان حسین بایقرا و به نام سلطان حسین میرزا و زوجه‌اش و فرزندشان مظفر حسین میرزا، انجام داده است. نسخهٔ دیگری از این رساله در فهرست کتب خطی کتابخانه‌های اصـفهان، سید مـحمدعلی روضاتی ۱/۲۶ ـ ۲۸ معرفی شده است.

آغاز: «سپاس و ستایش مر پادشاهی را که بفضل شامل و فیض کامل انبیاء بزرگوار و رسل عالیمقدار را از کافهٔ خلایق برگزیده مظهر وحی و الهام گردانید».

انجام: «پس این صلوات (تسلیمات) را هفت بار بخواند مهم اجابت شود و حاجت روا گردد و آن اینست السلام علیک یا امام الحرمین السلام علیک یا امام الخافقین... سلام اللّه و الملائکة و الناس اجمعین الی یوم الدین و الحمدللّه رب العالمین».

۴ـ ترجمهٔ عدة الداعی ابن فهد حلی «۳۹ پ ـ ۲۱۳ پ» **(ادعیه ـ فارسی)**

از: نصیرالدین محمد بن عبدالکریم انصاری هروی (قرن ۱۰ ق)

[مجلس ۴۱۸/۳۵، ش ۱۲۴۶۴؛ الذریعه ۱۱۶/۴؛ مرعشی ۳۲۶/۳، ش ۱۱۵۴].

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز: «جواهر شکر و سپاس نثار معبودی که گردانید دعا و سؤال را سبب رفع درجات بندگان و دفع بلیات از ایشان و وسیلهٔ برآوردن حاجات و مرادات ایشان».

انجام نسخه: «فرشته‌ها بنایی می‌نهادند که یک خشت او از... و گاهی خشت را نگاه میداشتند گفتم بایشان که چیست شما را که گاهی».

نستعلیق؛ بی‌کا، رسالهٔ اول ۲۰ شوال ۹۸۰، رسالهٔ سوم رجب ۹۸۰؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد : تیماج، مشکی، ضربی، مجدول.

۲۱۲ برگ؛ ۱۱×۱۸ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۵۰].

﴿ ۱۴۳۵۳ ﴾

مجموعه

۱ ـ التصور و التصدیق «۱ پ ـ ۸ ر» **(منطق ـ عربی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در تصور و تصدیق. این رساله غیر از رسالهٔ تصور و تصدیق ملاصدرای شیرازی است.

آغاز: «بسمله اعلم ان العلم الذی قسّموه الی التصور و التصدیق عرّفه بعضهم بالصورة الحاصلة من الشیء عند الذات المجرّدة یقال للاشیاء فی الخارج اعیان».

انجام: «و مطلق التصور متقدم بالطبع علی مطلق التصدیق و ان لم یکن ما هو قسم من المحصول فی الواقع متقدما لذلک علیه. تمت الرسالة».

۲ ـ ایضاح الدلائل فی حساب عقد الانامل «۹ پ ـ ۱۳ پ» **(حساب ـ عربی)**

از : ابوالقاسم بن محمدکاظم موسوی زنجانی (۱۲۹۲ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در عقود الانامل شامل یک مقدمه و چهار باب و یک خاتمه.

[مرعشی ۶۸/۱، ش ۵۶/۵؛ الذریعه ۴۹۵/۲].

آغاز : «الحمدللّه الّذی فهّمنا الکنایات و الاشارات للدّلالة علی تفهیم المقاصد... اما بعد فیقول العبد الآثم فی باب رحمت سیّده... لمّا کان معرفة جملة من الاخبار».

انجام : «خاتمة اعلم ان الصور غیر منحصرة فیما ذکرنا... سایر الاعداد و صورها موقوف علی تصرف المتصرف الزکیّ و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین».

۳ـ حساب عقود الانامل = انگشت شماری «۱۳ پ ـ ۱۵ پ» **(حساب ـ فارسی)**

از : شرف‌الدین علی معمائی یزدی (قرن ۹ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در بیان حساب انگشت شماری.

[مجلس ۱۵۳/۱۵؛ الذریعه ۱۱/۷؛ دانشگاه ۸۳۴/۴؛ رضوی ۳۲۱/۳؛ منزوی ۱۳۷/۱].

آغاز : «بعد از حمد مر پروردگاری را که اصناف الطاف بیغایت و انواع اصطناع... نموده می‌شود که نوزده صورت الی آخر ماذکر فی الاصل».

انجام :

رستم بهرام را بهم چه مصاف است
و آن دو خلف را بهم چه چشم خلاف است
بر سر تسعین کنند جنگ شبانروز
درگه عشر این ز جنگ هر دو معاف است

۴ـ التصور و التصدیق «حاشیهٔ ۱ پ ـ ۴ ر» **(منطق ـ عربی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در تصور و تصدیق.

آغاز : «بسمله اعلم انهم قالوا ان التصور لانقیض له و بیّنوه بان المتناقضین هما المفهوم بان المتمانعان لشیء».

انجام : «و ثم صدق قولنا الاربعة لاربعة زوج و هکذا حلّ جمیع القضایا الصادقة هکذا حق المقال دع عنک ما قیل او یقال تمت».

۵ـ رسالة فی التناقض «حاشیهٔ ۴ ر ـ ۵ پ» **(منطق ـ عربی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در بیان احکام تناقض در قضایا و مفردات.

آغاز : «الحمد لمن لا نقیض له و الصلوة علی رسوله الذی لا نظیر له اما بعد اعلم ان النقیض قد یکون فی المفردات».

انجام : «هذا تحقیق الکلام فی النقیضین علی وجه یحلّ کثیر من الشبه الموردة فی مواضع عدیدة کما لا یخفی علی من له تتبع و تدبر فی العلوم».

نستعلیق؛ تمام مجموعه سید محمد بن محسن بن باقر موسوی اباً حسینی اماً زنـجانی ۱۲۹۸؛ جلد : پارچه‌ای، سبز، عطف و گوشه گالینگور.

۱۵ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۵۱].

﴿ ۱۴۳۵۴ ﴾

حاشیة حاشیة الیزدی علی تهذیب المنطق **(عربی)**

از : ملا محسن بن محمدطاهر قزوینی (قرن ۱۲ ق)

حاشیهٔ مفصلی است با عناوین «قوله ـ قوله» بر حاشیهٔ ملا عبدالله یزدی (۹۸۱ ق) بر تهذیب المنطق تفتازانی. تألیف این حاشیه در دههٔ آخر شعبان ۱۱۳۲ ق در قزوین شروع شده و در نیمهٔ ماه رمضان همان سال پایان یافته است.

[مرعشی ۱۲۶/۷، ش ۲۵۴۳؛ الذریعه ۶۲/۶].

آغاز : «الحمدلله الذی خلق فسوی و الذی قدر فهدی و الذی صور... اما بعد فیقول العبد المستضیء بنور الله الباهر المسیء... هذه تعلیقات علی الحاشیة».

انجام : «قوله و کان المراد المعرف مطلقا ای سواء کان حدا تاما او ناقصا لا الحد الذی هو احد اقسام المعرف و الباقی واضح و هذا... و آله الذین هم مصابیح الدجی و مفاتیح الهدی و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم».

نستعلیق؛ حسین بن محسن الموسوی الزنجانی، ۱۲۹۱؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمام صفحات جدول شنگرف؛ با حواشی به امضاء «منه»؛ در اول نسخه مهر بیضوی «عبده عباس الموسوی ۱۲۹۷»؛ در آخر نسخه نوشته‌ای از نوهٔ کاتب نجم‌الدین بن مهدی بن حسین بن محسن موسوی در شعبان ۱۳۳۹؛ در برگ آخر چند معمای منظوم فارسی؛ جلد: مقوائی، سبز، مجدول گرهی، عطف تیماج مشکی.

۱۰۰ برگ؛ ۱۵/۵×۲۳ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۵۲].

﴿ ۱۴۳۵۵ ﴾

مجموعه

۱ ـ مذاکره طرماح و معاویه در فضایل اهل‌بیت علیهم‌السلام «۱ ر ـ ۲ ر» **(عربی)**

آغاز نسخه : «بحمدالله کالبدر الطالع حوالیه اصحاب کالنجوم الثواقب اللوامع اذا امرهم بامر ابتدروا الیه و اذا نهاهم عن شیء لم یتحاسروا علیه».

انجام : «والله لکلامک اشدّ علیّ من کلام الاعرابی و لقد ضاقت حلی الدنیا بحذافیرها تم هذا المقال بعون الملک المتعال و صلی الله علی محمد و آله اجمعین».

۲ ـ اللؤلؤ المضیء فی مناقب آل النبی صلی‌الله‌علیه‌وآله «۳ پ ـ ۲۱۱ پ» **(عربی)**

از : سید رکن الدین

مؤلف در این رساله مناقب اهل‌بیت علیهم‌السلام را در سه باب جمع‌آوری و تدوین نموده است بدین ترتیب :

الباب الاول : مما ورد فی حقّهم من القرآن الکریم الالهی

مؤلف در این باب آیات نازله در شأن اهل‌بیت علیهم‌السلام را ذکر و تفسیر آن‌ها را به نقل از مفسران نقل می‌کند. او در این بخش ازاین تفاسیر و مفسران مطالبی نقل نموده است :

تفسیر الکشف و البیان ثعلبی که در اغلب موارد از آن نقل نموده و در برخی موارد از ثعلبی با عنوان «قال الاستاذ» یاد می‌کند. معالم التنزیل، کتاب الفردوس ابن شیرویه

دیلمی، ابوالمظفر یوسف بن ابی الفرج عبدالرحمن محمد جوزی، «شیخ الفاضل علی بن الجعد فی تفسیره»، مطالب السؤل قاضی القضات دمشق، نخب المطالب فی مناقب آل ابوطالب، ذوی العقبا فی فضایل ذوی‌القربی ابن ادریس شافعی، زمخشری، واقدی، واحدی و کواشی.

الباب الثانی : مما ورد من الحدیث النبوی

مؤلف در این باب روایاتی را از کتاب‌های اهل‌سنت که دربارهٔ فضایل اهل‌بیت علیهم‌السلام نقل نموده‌اند ذکر می‌کند.

الباب الثالث : مما حصل فی الحیاة و بعد الممات من الکرامات

در این باب مؤلف کرامات و فضایلی از اهل‌بیت علیهم‌السلام نقل می‌کند و در آخر این باب منتخبی از کتاب‌های شیعه دربارهٔ ائمه علیهم‌السلام و تعداد آن‌ها، از جمله منتخبی از کتاب اکمال‌الدین شیخ صدوق درج نموده است.

مؤلف این کتاب را برای سلطان مظفر ابونصر حسن بن علی بن عثمان سلطان تألیف نموده و در آن روایتی را از ابوالمظفر یوسف بن ابی الفرج عبدالرحمن محمد جوزی (متوفای ۵۹۷ ق) نقل می‌کند و گویا خود مؤلف از علمای قرن هشتم یا نهم بوده است.

در الذریعه ۱۸/۳۸۵ ذکر شده که میر محمد اشرف در کتاب فضایل السادات که در سال ۱۱۰۳ تألیف نموده، از این کتاب مطالبی را نقل نموده است.

آغاز : «الحمدلله الّذی نور قلوب اولیائه بمصابیح المعارف و صوّر فی الواح فضلهم... و بعد فانّی الفت هذا الکتاب و هو مشتمل علی فضایل آل سیدنا محمد سیدالانبیاء و المرسلین صلی الله علیه و علیهم اجمعین و سمیته باللؤلؤ المضی فی مناقب آل النبی علی سبیل الایجاز و الاختصار من غیر تطویل و اکثار لان حصر ذلک یؤدی الی الملال».

انجام : «و روی بالبیهقی فی کتاب دلائل النبوة باسناده عن ابن عباس قال قال رسول‌الله صلی‌الله‌علیه‌وآله : ان الله خلق الخلایق قسمین فجعلنی فی خیرهما قسما و ذلک قوله تعالی و اصحاب الیمین و اصحاب الشمال فانا من اصحاب الیمین... فذوالعرش محمود و

هذا محمد صلی الله علیه و آله و سلم».

۳ـ قصیده‌ای به عربی در مدح علی علیه السلام «۲۱۱ پ ـ ۲۱۲ ر»

آغاز:

الب بلبک الظبی الخفاجی   فلم تدرک به ما انت راجی
غناک بمقلة الهجران   لمّارآک من الصبابة غرناجی

انجام:

علیک صلوة خالقنا مداما   سری سار و جنح اللیل داج

۴ـ شعر عمروعاص که در عتاب معاویه سروده است «۲۱۲ پ ـ ۲۱۴ ر» **(عربی)**

آغاز:

معاویة الخال لا تجهل   و عَن سنن الحق لا تعدل

انجام:

فان کنت فیها بلغت المنا   ففی عنق علق الجلجلی

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ رسالهٔ دوم قرن ۹ ق؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در اول نسخه تملکی به تاریخ رمضان المبارک ۱۲۸۱ با مهر بیضوی «محمد حسن ۱۲۷۵»؛ در آخر نسخه مهر بیضوی «العبد محمدحسن ۱۲۸۰»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۱۴ برگ؛ ۱۱×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۵۳].

﴿ ۱۴۳۵۶ ﴾

مجموعه

۱ـ مصباح الطریق = مختصر اصلاح العمل «۱ پ ـ ۸۹ ر» **(فقه ـ فارسی)**

از: حسن بن محمدعلی یزدی (قرن ۱۳ ق)

به شمارهٔ [۱۳۵۷۱/۲] مراجعه شود. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲ـ اصول دین «۹۲ پ ـ ۱۴۴ ر» **(عقاید ـ فارسی)**

از: میرزا ابوالقاسم بن حسن جیلانی قمی (۱۲۳۱ ق)

[مجلس ۲۵۲/۲۶، ش ۷۷۶۷]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نسخ و نستعلیق؛ رسالهٔ اول حیدرعلی بن علی مردان ایجی الاصل و زنجانی المسکن در خانهٔ آقا نصرالله، ۱۲۴۱؛ رسالهٔ دوم السیده بنت سیادت‌پناه آقا میرباقر الموسوی، دوشنبه جمادی الثانی ۱۲۴۲؛ عناوین و نشانی‌ها مشکی؛ جلد : تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول گرهی.

۱۴۴ برگ؛ ۱۵×۲۰ سانتی متر؛ ۱۲ ـ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۵۴].

﴿ ۱۴۳۵۷ ﴾

هدایة المتقین (فقه ـ فارسی)

از : میرزا ابوالقاسم بن محمدکاظم شریف موسوی زنجانی (۱۲۹۲ ق)

رسالهٔ عملیه فتوایی است که مؤلف برای عمل مقلدین خود نوشته و آن را جلد سوم کتاب «هدایة المتقین» خود قرار داده است. دو جلد قبلی این کتاب در اصول دین است.

[الذریعه ۱۸۹/۲۵].

مؤلف جلد حاضر (سوم) را در یک مقدمه و چند مقصد و هر مقصد در چند منهج و هر منهج در چند باب و هر باب را در چند فصل قرار داده است.

نسخهٔ حاضر شامل مقدمه و منهج اول از مقصد اول در طهارت و بخشی از منهج دوم در صلوة را شامل و از انجام ناتمام است.

آغاز : «نحمدک اللهم یا من لایؤاخذنا بما نسینا او اخطانا انه غفور رحیم... اما بعد چنین گوید بندهٔ آثم درگاه پروردگار عاصم ابن محمد کاظم».

انجام نسخه : «در بیان مواضعی که تقدیم نافله از وقت خود جایز است و آن چهار موضع است... آن عذر مرض باشد مثل مبطون و صاحب سلس البول».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ صفحات اولیه مجدول مذهب، عناوین و نشانی‌ها شنگرف، عناوین برخی ابواب نانوشته است. جلد: تیماج، سرخ، ضربی، مجدول.

۱۱۰ برگ؛ ۱۵×۲۲ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۵۵].

﴿ ۱۴۳۵۸ ﴾

مناسک حج **(فقه ـ فارسی)**

از: میرزا ابوالقاسم بن محمدکاظم شریف موسوی زنجانی (۱۲۹۲ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در مناسک حج که مؤلف آن را در دو مقدمه و پنج مشکات و یک خاتمه تنظیم نموده است. [الذریعه ۲۲/۲۵۴].

آغاز: «الحمدلله الذی اذّن فی الناس بحج بیته الحرام لیشهدوا منافع لهم... چنین گوید بندهٔ آثم... که چون جمعی از برادران ایمانی و اخلاء روحانی».

انجام نسخه: «در بیان اعمال منی است و آن مشتمل بر دو نور است... و در آن روز بر حج‌کننده یازده چیز واجب است».

نستعلیق (ادعیه نسخ)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین نونویس؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۴۸ برگ؛ ۱۴/۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۵۶].

﴿ ۱۴۳۵۹ ﴾

تفسیر علی بن ابراهیم قمی **(تفسیر ـ عربی)**

از: ابوالحسن علی بن ابراهیم بن هاشم قمی (قرن ۴ ق)

[مجلس ۱۸۱/۳۵، ش ۱۲۱۷۶]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نسخ؛ عباس بن خضر النجفی اصلاً و مولداً و مسکناً، سه‌شنبه ۸ ذی‌حجه ۱۰۹۱ در نجف اشرف؛ عناوین شنگرف؛ آیات شریفه معرب است و با خطوط شنگرف معین گردیده؛ مقابله و تصحیح شده، در حاشیه نسخه بدل ذکر گردیده، با حواشی به امضاء «ص» و به نقل از کتب و حواشی دیگر؛ چند تملک در برگ اول نسخه؛ جلد: پارچه‌ای، مشکی با نقش گل و بوته، عطف و حاشیه تیماج سرخ.

۲۹۱ برگ؛ ۱۴×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۵۷].

﴿ ۱۴۳۶۰ ﴾

مجموعه

۱ ـ تمهیدالقواعد الاصولیة و العربیة «۱ پ ـ ۱۳۶ پ» **(فقه ـ عربی)**

از: شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۶ ق)

[مجلس ۲۴۴/۲۵، ش ۷۲۴۴]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲ ـ کشف الفوائد من کتاب تمهید القواعد «۱۴۲ پ ـ ۱۵۷ ر» **(فقه ـ عربی)**

از: مؤلف پیشین

[مجلس ۲۰/۲۶، ش ۷۵۱۷]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نستعلیق و نسخ؛ رسالهٔ اول سید نعمت‌الله و سید حسین بن عبدالله الزنجانی، ذی‌قعدهٔ ۱۲۹۸؛ رسالهٔ دوم نظام الحسینی، ۱۲۹۹؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد : تیماج، مشکی.

۱۵۷ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۵۸].

﴿ ۱۴۳۶۱ ﴾

شرح تصریف **(صرف ـ عربی)**

از: سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۳ ق)

[مرعشی ۱۳۶/۱، ش ۱۱۲؛ مشار، عربی ۵۴۴].

آغاز: «ان اروی زهر تخرج فی ریاض الکلام من الاحکام و ابهی حبر تحاک... و بعد فیقول الفقیر الی الله محتاج الغنی... لمّا رأیت مختصر التصریف».

انجام: «واحدة للمرة و حسنة او قبیحة او غیرهما للنوع و کذلک البواقی والله یعلم».

نستعلیق؛ محمدحسن بن محمدشریف الزنجانی، شنبه ۱۲۰۴؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده، با حواشی؛ در اول و آخر نسخه مهر بیضوی «علی شاه ۱۲۵۸»؛ جلد: تیماج، مشکی.

۵۳ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۶۰].

﴿ ۱۴۳۶۲ ﴾

قرب الاسناد (حدیث ـ عربی)

از: ابوعباس عبدالله بن جعفر حمیری

[مرعشی ۲۹۷/۱۰، ش ۳۹۱۸؛ مشار، عربی ۶۹۹].

این کتاب اخیراً با تحقیق جدید از طرف مؤسسهٔ اهل‌البیت و بار دیگر از طرف مؤسسهٔ کوشانپور به چاپ رسیده است.

آغاز: «کتاب قرب الاسناد الی ابی ابراهیم موسی بن جعفر علیه و آله السّلم حدثنا عبدالله بن الحسن العلوی عن جده علی بن جعفر قال سألت».

انجام نسخه: «قلت له تلزمنی المرأة و الجاریة من خلفی... تنزل الماء فعلیها غسل».

نسخ جلی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر لچکی با نقش گل.

۱۴۰ برگ؛ ۱۴×۲۲ سانتی متر؛ ۸ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۶۰].

﴿ ۱۴۳۶۳ ﴾

الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة (فقه ـ عربی)

از: شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۵ ق)

[مجلس ۲۸۸/۲۵، ش ۷۲۹۷]. نسخهٔ حاضر جلد دوم از کتاب الاجاره تا آخر را شامل است.

آغاز: «کتاب الاجارة و (هی العقد علی تملیک المنفعة المعلومة بعوض معلوم) فالعقد بمنزلة الجنس یشمل سایر العقود و خرج بتعلقه بالمنفعة البیع و الصلح».

انجام: «و الروایة حکایة فی واقعة محتملة لتأویل ولیکن هذا آخر اللمعة... او وقع فیه خلل فی زیادته انه هو الغفور الرحیم».

نسخ؛ بی‌کا، ۱۲۵۵؛ عناوین شنگرف و لاجوردی، نشانی‌ها مشکی و شنگرف و لاجوردی (جای تعدادی از عناوین خالی مانده)؛ با حواشی از علماء و کتب مختلف؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول گرهی.

۲۱۰ برگ؛ ۲۰×۲۹/۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۶۱].

﴿ ۱۴۳۶۴ ﴾

منهج الفاضلین فی معرفة الائمة الکاملین (کلام ـ فارسی)

از : فاضل‌الدین محمد بن اسحاق بن محمد حموی ابهری (قرن ۱۰ ق)

[مجلس ۱۸۹/۲۵، ش ۷۱۸۹]. نسخهٔ حاضر از آغاز فهرست افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «دینه و ان تبایعوا علیّاً و ان تفعلوا تجدوه قویاً فی نفسه قویا فی دینه... فصل چهارم در نقل کردن احادیث موضوعه که در فضیلت ابوبکر».

انجام نسخه : «گفت و من ذریتی حضرت الله تعالی فرمود لاینال عهدی الظالمین یعنی عهد من که امامتست بظالمان نمیرسد چنانکه».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: مقوائی، سرخ، عطف و گوشه‌ تیماج قهوه‌ای.

۱۲۰ برگ؛ ۲۱×۲۹ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۶۲].

﴿ ۱۴۳۶۵ ﴾

شبیه‌خوانی (شعر حماسی ـ فارسی)

از : نجم الشعراء محمدعلی رجاء زفره‌ای اصفهانی (۱۳۶۱ ق)

اشعاری که مؤلف به صورت تعزیه‌خوانی، برای خواندن در مجالس شبیه گردانی، در چند مجلس تنظیم نموده است. مؤلف در پایان هر مجلس اسامی تعزیه‌خوانان آن مجلس و اسباب و لوازم مورد نیاز برای آن مجلس را ذکر می‌کند. این نسخه چند مجلس را با عنوان‌های زیر شامل است :

مجلس شهادت حضرت امیر‌علیه‌السلام، مجلس عروسی سلیمان و بلقیس و عروسی قاسم و شهادت او، مجلس متوکل عباسی، مجلس ورود اهل‌بیت‌علیهم‌السلام به شام.

آغاز : «مجلس شهادت حضرت امیرعلیه‌السلام، حضرت امیرعلیه‌السلام مناجات کند :

ایا کریم خداوند قادر ذوالمن   فتاده شوق عبودیتت به گردن من».

انجام : «ضروریات مجلس : کمند، کاسهٔ آب، لباس فرنگی... لباس شمر و ابن‌سعد با خود و زره و چکمه، لباس مناسب برای بقیهٔ نسخه‌خوانان».

از همین مؤلف «شبیه‌خوانی حر» در شمارهٔ [۱۳۹۱۱] و هم‌چنین سایر آثار وی در ذیل شمارهٔ [۱۲۶۱۷] معرفی گردید.

نستعلیق؛ محمدحسن رجائی زفره‌ای، جمادی‌الثانی ۱۴۱۴ (برابر آذر ۱۳۷۲) در آبادی زفره کوهپایه اصفهان از روی نسخهٔ مورخهٔ جمادی‌الثانی ۱۳۴۲ هجری قمری؛ نشانی‌ها مشکی؛ جلد: مقوائی، سفید.

۸۰ برگ؛ ۲۱×۳۲/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۶۳].

﴿ ۱۴۳۶۶ ﴾

برهان الکفایة **(نجوم ـ فارسی)**

از : علی بن محمد بن یحیی شریف بکری

[مجلس ۴۴۹/۱۰، ش ۲۹۹۹؛ منزوی ۲۴۲/۱؛ مرعشی ۲۲۶/۱۱، ش ۴۲۲۳؛ الذریعه ۱۰۰/۳].

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز : «الحمدلله الذی خلق الخلق علی غیرمثال بقدرته... و قاتل الکفرة علی المرتضی کاشف الحق و الیقین اما بعد چنین گوید... که در استخراج مطالب».

انجام نسخه : «و اگر در یازدهم بود مولود را از دوستان فایده نبود و از ایشان جفا بیند و اگر در دوازدهم بود مولود از بد دشمن ایمن بود تمت».

نستعلیق؛ رسالهٔ دوم محمد بن الفاضل النحریر آخوند ملاآقا، دوشنبه ۱۸ ربیع‌الاول ۱۳۳۹ [۸۷ پ]؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در اول نسخه و داخل آن مهر بیضوی «یا محمد ۱۲۸۶»؛ جلد: مقوائی، عطف پارچه‌ای.

۸۹ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۶۴].

﴿ ۱۴۳۶۷ ﴾

جهانگیرنامه = شاهنامه (شعر حماسی ـ فارسی)

از: ؟

مثنویی است به سبک شاهنامهٔ فردوسی که شاعر حالات جهانگیر پسر دوم رستم را به طور خیالی و با شخصیت‌های افسانه‌ای شاهنامهٔ فردوسی به نظم کشیده است با این عناوین:

رفتن جهانگیر بسوی ری به نزدیک کاوس شاه، خبردار شدن افراسیاب از کشته شدن طلایه بدست جهانگیر، هزیمت شدن کرو از رزم جهانگیر و فرستادن افراسیاب هومان را به جنگ او، رسیدن هومان به نزدیک جهانگیر، رفتن هومان و جهانگیر به درگاه افراسیاب و نوازش نمودن او را، داستان جنگ جهانگیر با ایرانیان، جنگ کردن گیو با جهانگیر و گرفتار شدن گیو بدست جهانگیر، رزم پژن با جهانگیر، درخواست نمودن جهانگیر گیو و پژن و طوس را از افراسیاب، جنگ فرامرز با جهانگیر، گرفتار شدن گرگین بدست جهانگیر، نصیحت زال کاووس شاه را، کشیدن بندیان ایران به بارگاه افراسیاب، آمدن زال به میدان جهانگیر، رسیدن نامهٔ اردشیر از بغداد نزدیک کاوس شاه، رفتن جهانگیر با دلیران ایران به بغداد به یاری اردشیر، رسیدن جهانگیر به بغداد و جنگ کردن با عاد میشینه چشم، رفتن سمندان کبر به رزم جهانگیر، رفتن جهانگیر در ولایت موصل به نزدیک قلعه دیو و جادو، رفتن جهانگیر بسوی بربر به جنگ سقلاب شاه، جنگ کردن قباد بربری با تخار دلاور، جنگ کردن گیو با سپاه سقلاب، رزم بیژن با فرهاد، جنگ کردن سقلاب با جهانگیر و کشته شدن او و شکستن لشکر او بدست جهانگیر.

این مثنوی در سال ۱۲۶۱ یزدگردی برابر با ۱۳۰۹ ق در مطبعه ناصری در بمبئی به چاپ رسیده با این سرآغاز:

بنام جهان آفرین کردگار   که پذرفت از نامش عالم قرار

[منزوی ۲۷۵۲/۴، ش ۲۹۰۱۳؛ نسخه‌های خطی، دفتر پنجم ۶۹۶؛ فهرست میکروفیلم‌های دانشگاه تهران ۵۳۲/۱؛ حماسه‌سرایی در ایران از قدیمی‌ترین عهد تاریخی تا قرن چهارم هجری، صفا ص ۳۲۴ ـ ۳۳۵].

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه :

ز رستم یکی جوشن زرنگار	بماند از دلاور بروز شکار

بیاورد او را بنزدیک اوی	از آن شادمان شد دل نامجوی...

رفتن جهانگیر بسوی ری بنزدیک کاوس شاه

برون شد ز مازندران پهلوان	رفیقش دوصد نامدار جهان

ز پوشیدنی‌ها و از خوردنی	ببردند چیزی که بُد بردنی

انجام نسخه :

ندارد بمردی کسی تاب اوی	بسی فرق باشد بما تا باوی

بمغرب زمین نیست یک نامدار	که بیند ورا در صف کارزار

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۰ ق]؛ عناوین شنگرف؛ در برگ ۱۰۹ پ نوشته‌ای از محمدمهدی بن نورمحمد به تاریخ شعبان ۱۰۸۳؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۱۲۲ برگ؛ ۱۳×۱۸ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۶۵].

﴿ ۱۴۳۶۸ ﴾

مجموعه

۱ ـ مناسک حج «۱ پ ـ ۱۱۱ ر»	**(فقه ـ فارسی)**

از : حجة‌الاسلام محمدباقر بن محمدنقی شفتی اصفهانی (۱۲۶۰ ق)

مختصری است در مناسک حج در سه مطلب. **[الذریعه ۲۵۷/۲۲].**

آغاز : «الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سیدالاولین و الآخرین و آله و

عترته الطیبین و بعد مقصر درگاه رب العالمین و خادم آثار الائمة».

انجام : «و ابلغ ارواحهم و اجسادهم منی السلم و السلام علیه و علیهم و رحمة الله و برکاته و صلی الله علی محمد سیدنا و آله و سلم تسلیما کثیرا و حسبنا الله و نعم الوکیل».

۲ ـ رساله در صوم «۱۱۲ ر ـ ۱۴۳ پ» **(فقه ـ فارسی)**

از : مؤلف پیشین

مختصری است در احکام و مسائل صوم شامل پنج فصل و هر فصل در چند مطلب.

نسخهٔ حاضر از اول و آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «شهوائیه و ضعیف میکند قوای حیوانیه ردیه را و بخاطر میآورد اهوال قیامت را و آنچه بر فقرا و عجزه میگذرد از گرسنگی و تشنگی».

انجام نسخه : «و مشهور کراهت روزه گرفتن مملوک و زوجه است بدون اذن مولی و شوهر هر چند احوط بلکه اقوی حرمت است و مکروهست روزهٔ».

نسخ (عبارات عربی معرب)؛ رسالهٔ اول محمّدکاظم، ۱۲۴۳؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۱۴۳ برگ؛ ۱۰×۱۵ سانتی متر؛ ۹ ـ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۶۶].

﴿ ۱۴۳۶۹ ﴾

مجموعه

۱ ـ ترجمه نظم و نثر خطبهٔ شقشقیه «۱ ر ـ ۴ پ» **(فارسی)**

از : محمدتقی بن میرمؤمن حسینی

ترجمهٔ نظم و نثری است از خطبهٔ شقشقیه. مؤلف ابتدا قطعه‌ای از خطبه را می‌آورد پس از آن ترجمهٔ نثر و بعد از آن ترجمهٔ نظم آن را بیان می‌کند.

آغاز : «الحمدلّله کما هو اهله و الصلوة علی خیرخلقه محمد و آله اما بعد چون تحصیل نور ایمان و تطهیر قلب از ظلمت نفاق... بسمله ترجمهٔ آن این است:

شکـفته بـاز گـل شـمسهٔ خـور خـاور　　　پـی سـلام امـیر غـدیر قـدر و قـدر...
به شکوهاش که در شقشقیه است انین　　　بـه آن خـطیب امـین خـدا امـام بشـر
اما والله لقد تقمصها ابن ابی‌قحافة آگاه باش بخدا سوگند هرآینه...
قسم بذات خـدا خـلعت خـلافت را　　　کشید پور قحافه چو پیرهن در بر».

انجام:

همیشه جان جهان از جمال او پر نور　　　همیشه روی زمین ز اهل بیت او انور
جهان بـحجت قـائم مـنور از او دایـم　　　شکـفته عـالم و آدم بـدادهٔ داور

۲ ـ قصیده‌ای به فارسی در مدح اهل‌بیت علیهم‌السلام و ذم مخالفین آنها «۴ پ ـ ۵ پ»

۳ ـ چند عقد نکاح که در سال‌های ۱۲۶۰ و ۱۲۶۱ ق بسته شده است «۵ پ ـ ۸ ر»

۴ ـ صیغ عقد نکاح و طلاق «۸ پ ـ ۱۱ پ» **(فقه ـ فارسی)**

از: ؟

رسالهٔ کوتاهی است در صیغ عقد نکاح و طلاق.

آغاز: «الحمدلله الذی احلّ النکاح و حرّم الزنا و السفاح و توعّد علیه... اما بعد غرض از تحریر این رساله وجیزه آنست که».

انجام: «فاطمة خانم زوجة موکلی طالق طلقة طالق مرّة زوجة موکلی فاطمه خانم طالق طلقة طالق مرّة دیگر ضمیر ندارد».

۵ ـ چند عقدنامه «۱۲ پ ـ ۱۳ ر»

۶ ـ میزان المقادیر فی تبیان التقادیر «۱۳ پ ـ ۲۴ پ» **(فقه ـ عربی)**

از: رضی الدین محمد بن حسن قزوینی (قرن ۱۱ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در اوزان شرعی که در فقه کاربرد دارند. مؤلف این رساله را در سال ۱۰۵۳ ق تألیف نموده است. **[الذریعه ۳۲۵/۲۳؛ مرعشی ۲۳۶/۳، ش ۱۰۴۴].**

آغاز: «اللهم صل علی محمد و آل محمد بعد فیقول المقر بجهله بالعلم الیقینی...».

انجام: «و الخلاص عما یوجب تفویت الوقت و تضییع العمر من القیل و القال هذا

آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة... واللّه الموفق و المعین».

۷ـ مطالبی شامل : خطبهٔ طتنجیه منسوب به حضرت علی علیه‌السلام و چند خطبه دیگر از آن حضرت، چند خطبهٔ نکاح، چند فصل در اختیارات ایام، مسائل شک «۲۴ پ ـ ۳۹ ر»

۸ـ جبر و اختیار «۳۹ ر ـ ۴۶ پ» **(کلام ـ عربی)**

گویا از: سید قوام قزوینی

رسالهٔ کوتاهی است در جبر و اختیار در ۱۰ مقدمه و دو مقصد.

آغاز: «الحمدلله المنزّه عن اوهام المفرطین و المفرطین و الصلوة و السلام علی محمد و آله الختمیین اما بعد فقد طالبنی جمع من الاخوان فی الدین کشف الحجاب عن وجه مسئلة لایمسّه الا المطهرون».

انجام: «و اجعلنی اللهم بحقهم فی الدنیا و الآخرة فی مناحة الفصیل و ما ضربه المثیل».

۹ـ سؤال و جوابی دربارهٔ علم ائمه علیهم‌السلام «۴۶ پ ـ ۵۰ ر» **(فارسی)**

از: ؟

آغاز: «چه میفرمایند دربارهٔ اینکه آیا علم جناب رسول خدا و ائمه هدی صلوات اللّه محیط است بجمیع معلومات یا نه و بر تقریر عدم احاطه هرگاه شخصی».

انجام: «مثل این جماعت بعینه مثل سوفسطا ایست که معالجهٔ ایشان نیست مگر بضرب و بفرق الحمدلله... و هو لنا کفیل و وکیل... مختصر کافی و وافی».

۱۰ـ مطالبی شامل : چند نکاح نامه، طریق ختم سورهٔ انعام، مسائلی به نقل از رسایل سید طباطبایی و شرح وافیهٔ سید صدرالدین، چند نکاح نامه، منتخباتی از کتاب مهیج الاحزان، مسئله فقهی درباره اشخاصی که مادرشان سیده است به نقل از خط محمدتقی مجلسی، اجرت‌نامه نصیرالدوله حسینخان که خود را به مدت یک سال (سال ۱۲۶۲ ق) به مبلغ سه تومان رایج دیوان سکه محمدشاهی اجیر حاجی محمود نموده است، مدت

خلافت تعدادی از خلفای صدر اسلام، چند دعا و حدیث، بخشی از وصایای حضرت پیامبر ﷺ به ابوذر، فصلی در اعمال و اذکار شبانه، چند دعا برای قضای حوایج، فصلی در اوزان شرعی، چند نکاح‌نامه و صیغه عقد نکاح، و... «۵۰ ر ـ ۱۱۲ ر»

۱۱ـ الاحادیث القدسیة = چهل سوره تورات «۱۱۳ر ـ ۱۲۳ر» **(حدیث قدسی ـ عربی)**

۱۲ ـ مناجات موسی ؑ «۱۲۴ ر ـ ۱۳۲ پ» **(حدیث قدسی ـ عربی)**

خطاباتی است از باری تعالی به حضرت موسی با عنوان «یا موسی ـ یا موسی» و در اثنای آن مناجات‌هایی از حضرت موسی ؑ.

آغاز: «الحمدلله... محمد و آله اجمعین اما بعد فهذه مناجات موسی ؑ قال الله تعالی یا موسی ا تحبّ قربی من رضائی عنک».

انجام: «و لا تامن مکری و لاتیأس من رحمتی فکن لی اکن لک و علیک السلام».

۱۳ ـ حدیثی دربارهٔ مؤمن، مطلبی دربارهٔ جعل ذوات اشیاء، رباعی از فخر رازی و جواب آن از ملا نظر علی «۱۳۲ پ ـ ۱۳۶ ر»

۱۴ـ الذبیحیه = رسالة فی تحریم ذبایح اهل الکتاب «۱۳۶پ ـ ۱۴۰پ» **(فقه ـ عربی)**

از: شیخ بهاءالدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ ق)

[مجلس ۱۸/۲۵، ش ۷۰۱۰/۳]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۵ ـ فصل در ثواب متعه، چند حدیث از حضرت پیامبر ﷺ «۱۴۰ پ ـ ۱۴۳ ر»

۱۶ ـ وصیت نامهٔ محمدعلی میرزا در حین ناخوشی به پدرش «۱۴۳ ر ـ ۱۴۳ پ»

این وصیت‌نامه به نظم و قریب سی بیت است.

آغاز:

عریضه کرد غضنفر به آه و نالهٔ غم — بخون دیده نوشتم به قبلهٔ عالم

که ای پدر بخدا آرزوی دیدارم — به خاک پای شهنشه وصیتی دارم

۱۷ ـ مطالبی شامل: مطلبی دربارهٔ عنقاء و حدیثی از حضرت پیامبر ﷺ، چند

حدیث مشکل و حل آنها، تفسیر برخی آیات قرآن، سؤال و جواب‌هایی در مورد چند حدیث «۱۴۳ پ - ۱۵۳ پ»

نستعلیق؛ به خط‌های مختلف، ۱۲۵۴ - ۱۲۶۱؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، مجدول.

۱۵۳ برگ؛ ۱۶×۲۱ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۹۸۶۷].

﴿ ۱۴۳۷۰ ﴾

شرح الشافیة (صرف - عربی)

از: نظام‌الدین حسن بن محمد قمی نیشابوری (۸۲۸ ق)

[مجلس ۱۸۷/۲۵، ش ۷۱۸۶]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضِر با آن نسخه برابر است.

نسخ؛ محمد یوسف بن میر محمد محسن الحسینی، شنبه ۱۲ جمیدی الاول ۱۱۲۶؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ با حواشی به امضاء «جاربردی»، «ص» و دیگر حواشی به نقل از کتب؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، لولادار.

۱۹۷ برگ؛ ۱۲×۲۴/۵ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۶۸].

﴿ ۱۴۳۷۱ ﴾

سؤال و جواب (فقه - فارسی)

از: میرزا محمدحسن بن محمود شیرازی (۱۳۱۲ ق)

سؤال و جواب‌های فقهی است که حاجی ملا احمد تاهباز از میرزای شیرازی نموده و او به آن‌ها جواب داده که اغلب در طهارت و احکام نماز است.

از میرزای شیرازی رساله‌ای با عنوان «شصت مسأله» که شیخ فضل‌الله نوری جمع‌آوری نموده در سال ۱۳۰۶ به چاپ رسیده است. [الذریعه ۲۴۸/۱۲ و ۱۸۹/۱۴].

هم‌چنین از میرزای شیرازی رساله‌ای با عنوان «سؤال و جواب» در تبریز به چاپ رسیده و گویا با رسالهٔ حاضر یکی است. [الذریعه ۲۴۸/۱۲، ش ۱۶۳۲].

آغاز : «سؤال جواب که جناب شریعت مآب حاجی ما احمد... مسئله ـ زوال عین نجاست از حیوان طاهر غیر انسانی مطهر است یا نه».

انجام نسخه : «مسئله ـ هرگاه امام بعضی از قرائت را قدرت بر دور دست خواندن نداشته باشد و مأموم دور دست بخواند اقتدا نکند».

در آخر نسخهٔ حاضر در چهار برگ، حدیث کسا و یک نوحهٔ ترکی برای سینه‌زنی موجود است.

نسخ؛ سلیمان بن مشهدی عباس تبریزی [در زمان میرزای شیرازی]؛ نشانی‌ها مشکی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۸۱ برگ؛ ۱۱×۱۸ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۶۹].

﴿ ۱۴۳۷۲ ﴾

طب (فارسی)

از : ؟

رسالهٔ مفصلی است در پزشکی قدیم. در این رساله داروها و نسخه‌های پزشکی برای درمان دردهای مختلف و همچنین خواص طبی گیاهان و حیوانات بیان گردیده است. در پایان نسخه نیز چند دعا برای برآورده شدن حاجات و اقلام علوم غریبه (با شکل هر حرف در هر قلم) موجود است.

آغاز : «بسمله باب ـ مغز حرام گوسفند را چون با قند بیامیزند بجهت جوشش و پلک چشم نافع است».

انجام : «اقلام علوم غریبه».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نشانی‌ها مشکی و شنگرف؛ در پایان نسخه در چهار برگ آخر شکل اشکال علوم غریبه؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۱۳۴ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۷۰].

﴿ ۱۴۳۷۳ ﴾

ادعیه **(فارسی)**

از : ؟

کتاب دعایی است شامل دعاهای متفرقه بدین ترتیب :

دعای شرح فضل، دعای صد سبحان، هفت هیکل، حرز حضرت خضر، حرز صاحب الزمان علیه السلام، دعای نور، دعای صباح با ترجمه در لابلای سطور، دعـای بـزرگ، دعـای معراج، دعای تیغ بندی، دعای قفل، دعای مناجات، دعای بعد از نمازها و ایام، دعای سی آیه قرآن، دعای معالجهٔ کرم دندان، دعای افتتاح ماه رمضان.

آغاز : «دعای شرح فضل ـ خواندن و با خود داشتن ثواب بسیار دارد و... بسم الله الرحمن الرحیم یا سید و یا سند یا من الیه المستند اجعل لی من امری».

انجام : «درد داشتن بیمار ـ بنویسد بر کاغذ و در میان آب طاس اندازد اگر بر سر آب نماند... ان ذلک فی کتاب ان ذلک علی الله یسیر تم».

نسخ و نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، دعاها معرب؛ جـلد: تـیماج، مشکی، ضربی، مجدول گرهی.

۷۳ برگ؛ ۱۱×۱۷ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۷۱].

﴿ ۱۴۳۷۴ ﴾

مجموعه

۱ ـ خواص اسماء الهی «۲ ر ـ ۴ ر» **(فارسی)**

در این بخش خواص چند اسم از اسماء الهی (الضّار ـ الهادی ـ البدیع ـ الباقی ـ الوارث ـ الرشید ـ الصمد ـ لوح اسم دال ـ لوح اسم عین) ذکر شده است.

آغاز نسخه : «نقش کند و دایم درو می‌نگرد... الضّار در قهر دشمنان مداومت نماید دفع گرداند البته. هر که در شب‌های جمعه بسیار گوید...».

۲ ـ بخشی از کتاب سجنجل الارواح[1] **سعدالدین حموی** «۴ پ ـ ۵ پ»
در این نسخه دو بخش از این کتاب شامل تعداد لفظ جلاله «الله» در قرآن کریم و فصل فی خواص الاعداد، موجود است.

۳ ـ رساله در جفر «۵ پ ـ ۲۰ ر» **(فارسی)**
از: کمال‌الدین سیدحسین بن علی اخلاطی (قرن ۹ ق)
رسالهٔ کوتاهی است در قواعد و مسائل علم جفر.
چند رسالهٔ جفری دیگر از مؤلف در شماره‌های [۱۲۵۱۴، ۱۲۵۵۹، ۱۲۵۸۱ و ۱۲۵۹۷] معرفی گردید.
آغاز: «فصل فی خواص‌الاعداد مثلثی بکشد قطرش بسه قسم کند و خطها بکشد».
انجام: «شیخ محیی الدین اعرابی فرموده که هر اسمی ازین اسما بجهت امری مقرر داشته‌اند... میسر و محصل ساخته و پرداخته آید بمنه وجوده والله اعلم بالصواب».

۴ ـ شانزده لوح وفقی از قول شیخ بهاءالدین محمد «۲۰ ر ـ ۲۱ پ» **(فارسی)**
در نسخهٔ حاضر فقط لوح اول موجود است.

۵ ـ حقایق‌الاسرار = شرح و خواص نادعلیاً مظهرالعجایب «۲۲ر ـ ۲۶ر» **(فارسی)**
از: ؟
رسالهٔ کوتاهی است در شرح و خواص ناد علیاً مظهرالعجایب. در مقدمهٔ رساله ذکر گردیده که این رساله در عصر یکی از حکام بنی‌امیه توسط امام صادق‌علیه‌السلام به عربی نوشته شده و در زمان امام حسن عسکری‌علیه‌السلام به پارسی ترجمه شده است.
نسخهٔ دیگری از این رساله در شمارهٔ ۱۳۷۶۰/۵ معرفی گردید.
آغاز: «حمد و ثنای جناب متعالی حضرت احدیت و مالک الملوک... اما بعد این رساله‌ایست مشتمل بر حقایق اسرار این کلمات که از ملک مقرب».

۱ـ الذریعه ۱۴۸/۱۲.

انجام : «پادشاه از سر خون او درگذشت ببرکت این عمل بزرگوار و الله اعلم...».

۶ـ مطالبی از محمد سراج‌الدین بن یعقوب سکاکی، شامل : فصل در دانستن اسم ذات، فصل اسمای صفات، صفات اسمای اخلاق، فصل اسمای افعال به فارسی «۲۶ ر - ۲۸ پ»

آغاز : «بسمله در خواص اسم ذات و اسم ذات اینست هو الله الذی لا اله الا هو الحی العالم القدیر المرید السمیع البصیر المتکلم پس هر که...».

انجام : «و مدت وی چهل روز است و در آخر بار صلوات بر رسول الله ﷺ بفرستد و در اول نیز والله اعلم».

۷ـ اسماء چهل‌گانه که شب معراج هدیه شده «۲۸ پ - ۳۴ پ» **(فارسی)**

آغاز : «الحمدلله... محمد و آله اجمعین اما بعد چنین روایت میکنند راویان معتبر از حضرت مهتر و بهتر موجودات محمدالمصطفی ﷺ».

انجام : «آیات موافق دعا این است ربنا ما خلقت هذا باطلا... و ینصرک الله نصرا عزیزا یا حی یا قیوم یا الله یا الله یا الله تمت».

۸ـ اسماء کلمهٔ توحید «۳۴ پ - ۵۵ پ» **(فارسی)**

از : احمد بن حسین بن محمد

مؤلف در این رساله اسماء کلمهٔ توحید را ذکر و خواص و آثار هر کدام را بیان نموده است. او این کتاب را در پاسخ آصفی از کلمة التقوی نگاشته و در آن از «اسرارالتنزیل» فخر رازی نقل نموده است.

آغاز :

«لا هم نصیر باسمک المرغوب   فی الدین مظفر بن المطلوب

بلغ من عبدک السلم الاوفی   احمد یا رب الی رسولک المحبوب

و بعد یقول محدث الاخبار احمد... جواب سؤالی که حضرت آصفی از کلمة التقوی».

انجام : «موجب سعادت دارین است بعد از ایقان نظر معلوم شود

مــرد بــاید کــه بــر تــوانـد بـرد ورنه عالم پر از نسیم صباست».

۹ ـ حرز الحمد = حرز فاتحةالکتاب فی تسخیر القلوب و تیسیر المطلوب «۵۷ پ - ۵۸ پ» **(فارسی)**

۱۰ ـ اعتصام و اختتام «۵۸ پ ـ ۵۹ ر»

۱۱ ـ دستور مخفی شدن از نظرها، پیداکردن دزدیده «۵۹ ر ـ ۶۰ پ»

۱۲ ـ ده جمله = تمطات عشر «۶۰ پ ـ ۶۳ پ» **(فارسی)**

از : ابوالعباس احمد بن علی بن یوسف بونی (۶۲۲ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در ده جمله که در هر جمله اسمی از اسمای الهی ذکر و خواص آن بیان شده است.

آغاز : «بسمله کتاب ده جمله اینست این رساله در شرح اسمی چند از اسماء الله که از کتاب قیس بیرون آورده‌اند تصنیف ابوالعباس بونی رحمة الله علیه».

انجام : «جملهٔ دهم و آن بیست و سه اسم است هوالله الذی لا اله الا هو الاول الآخر الظاهر... و موجب دوام نعمت گردد و بقاء احوال و اولاد حاصل کند و از بهر گم کرده بغایت مؤثر و مفیدست و الحمدلله... و اصحابه اجمعین».

۱۳ ـ چگونگی یافتن نام طالب و مطلوب «۶۳ پ ـ ۶۵ ر» **(عربی)**

۱۴ ـ فصل فی تنجیم سورة الجن (تسخیر سورهٔ جن) «۶۵ ر ـ ۶۶ پ»

۱۵ ـ رساله در علوم غریبه «۶۷ ر ـ ۷۲ پ» **(فارسی)**

از : ؟

بخشی از رساله‌ای است در علوم غریبه شامل :

ـ خواص اسم اعظم (چهل خاصیت) که نسخهٔ حاضر از خاصیت هشتم به بعد را شامل است.

ـ فصل در ذکر خواص نادعلیاً.

آغاز نسخه : «شخصی مواظبت نماید بر قراءة این اسم زایل شود ازو افکار فاسده و خیالات ردیه و مالیخولیا و جنون و هر که بترسد از سلطان».

۱۶ ـ اسماء الهی «۷۴ پ ـ ۷۶ ر» **(فارسی)**

رسالهٔ کوتاهی است در بیان چهل اسم از اسماء الهی و ذکر خواص هر یک.

آغاز نسخه : «و هو دعاء ادریس علیه السلام و بها رفعه اللّٰه مکانا علیّا... الاسم الاول سبحانک لا اله الا انت».

انجام نسخه : «الاربعون یا عجیب فلا تنطق الالسن بکل الائه و ثنائه».

۱۷ ـ در ذکر حرز احتجاب حضرت علی علیه السلام به نقل از خط میرداماد، حرز یمانی «۷۶ پ ـ ۷۸ ر»

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: مقوائی، قهوه‌ای، عطف تیماج.

۷۸ برگ؛ ۱۲×۱۷ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۷۲].

﴿ ۱۴۳۷۵ ﴾

تاریخ امام حسین علیه السلام **(فارسی)**

از : ؟

مقتلی است در شرح حال و وقایع اهل‌بیت علیهم السلام خصوصاً وقایع جان‌گداز کربلا. مؤلف کتابش را در چند باب ترتیب داده و در آغاز آن، از ابتلائات پیامبران قبل از اسلام شمه‌ای بیان نموده و بعد از آن اندکی از مصائب حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و حضرت فاطمه زهراء علیها السلام ذکر نموده و پس از آن وقایع کربلا را مفصل به صورت مقتل، بدون ذکر مأخذ بیان نموده است. مؤلف در اثنای کتاب مکرر اشعاری به فارسی از شاعران ذکر می‌کند.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «هیچ قربتی در سفر و همنشینی در حضر برابر ذکر و شکر او نیست دوم اذا وقعت فی بلیّة فاستعن باللّٰه اگر ببلایی درمانی و عافیت از تو کناره گیرد».

انجام نسخه : «در کنزالغرایب آورده که مهتر و بهتر و بزرگتر همهٔ یاران دوزخ ماریست او را شدید گویند... محاربان کوفه و شام که در آن معرکه حاضر بوده‌اند».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۱۸ برگ؛ ۱۹×۲۳ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۷۳].

﴿ ۱۴۳۷۶ ﴾

ابواب الجنان (اخلاق ـ فارسی)

از : رفیع‌الدین محمد بن فتح‌الله واعظ قزوینی (۱۰۸۹ ق)

[مجلس ۳۷۴/۲۵، ش ۷۳۹۰]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

انجام نسخه : «و از کمان کج نهادی هواخواهان عباسیان چه تیرهای جور و جفا بر تن و جان اولاد».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ محل آیات و احادیث شریفه و عناوین عباراتی که کاتب می‌خواسته با رنگ غیر مشکی بنویسد خالی مانده؛ در اول نسخه تملک حاج شیخ محمدجعفر بن محمدحسین سلیمانی و هدیهٔ نسخه از طرف او به کتابخانهٔ مجلس با مهر بیضوی؛ جلد: مقوائی، قهوه‌ای، عطف و گوشه گالینگور.

۱۶۳ برگ؛ ۲۱×۳۱ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۷۴].

﴿ ۱۴۳۷۷ ﴾

مخزن الاسرار (شعر ـ فارسی)

از : الیاس بن یوسف مطرزی نظامی گنجوی (۶۱۴ ق)

به شمارهٔ [۱۳۳۸۹/۱] مراجعه شود. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نستعلیق؛ شیخ برکت الله، ۲۱ شوال ۱۰۰۱؛ عناوین شنگرف؛ بعضی از لغات در حاشیه و لابلای سطور معنی شده؛ در اول نسخه تملک محمد قوانینی بروجردی ربیع‌الثانی

۱۳۶۴ و هدیهٔ نسخه به کتابخانهٔ مجلس از طرف محمدجعفر بن محمدحسین سلیمانی بهبهانی با مهر بیضوی؛ جلد: تیماج، مشکی، عطف تیماج قهوه‌ای.

۶۵ برگ؛ ۱۳×۲۴ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۷۵].

﴿ ۱۴۳۷۸ ﴾

شرائع الاسلام (فقه ـ عربی)

از: محقق حلی جعفر بن حسن بن یحیی (۶۷۶ ق)

[مجلس ۴۱۵/۲۵، ش ۷۴۳۶].

نسخهٔ حاضر از آغاز خطبه افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «حقیقة ان تقول بالطلب و تقدمن حال المذهب و ان اسئل الله... ارکانه اربعة الاول فی المیاه و النظر فی المطلق و المضاف».

نستعلیق؛ بی‌کا، ۲۰ رجب ۹۷۱؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده، با حواشی به امضاء «ع ل» و حواشی دیگر؛ جلد: مقوائی، قهوه‌ای، عطف و گوشه تیماج.

۲۱۵ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۷۶].

﴿ ۱۴۳۷۹ ﴾

جواهرالکلام فی شرح شرائع الاسلام (فقه ـ عربی)

از: شیخ محمدحسن بن باقر نجفی اصفهانی (۱۲۶۶ ق)

[مجلس ۳۰۱/۲۵، ش ۷۳۱۴]. نسخهٔ حاضر از اول کتاب ضمان تا اواسط اجاره را شامل و از آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «کتاب الضمان الذی هو عندنا علی ما اعترف به غیر واحد منا مشتق من الضمن لانه ینقل ما کان فی ذمته من المال».

انجام نسخه: «(و لیس فی الاجارة خیار مجلس اجماعاً) بقسمیه بل المحکی منها مستفید او متواتر... و لا باس به بعد فرض قیام الدلیل علیه لعدم الحصر».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا [در حیات مؤلف]؛ عناوین شنگرف و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ در حاشیه تصحیح شده، با حاشیه به امضاء «منه دام عزه»؛ در پشت طبلهٔ اول تملک شیخ علی تهرانی و در اول نسخه تملک علی‌اصغر حسینی و اهدا نسخه به کتابخانهٔ مجلس از طرف حاج شیخ محمدحسین مجتهدی بهبهانی؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، ترنج با سر، لچکی، مجدول گرهی.

۱۲۰ برگ؛ ۲۱×۳۰ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۷۷].

﴿ ۱۴۳۸۰ ﴾

جواهرالکلام فی شرح شرائع الاسلام **(فقه ـ عربی)**

از: شیخ محمدحسن بن باقر نجفی اصفهانی (۱۲۶۶ ق)

[مجلس ۳۰۱/۲۵، ش ۷۳۱۴]. نسخهٔ حاضر از کتاب الضمان تا آخر کتاب الوصـایا را شامل است.

آغاز نسخه : «کتاب الضمان الذی هو عندنا علی ما اعترف به غیر واحد منا مشتق من الضمن».

انجام نسخه : «من احاط بما ذکرنا علم الحال فیها اجمع و یتلوه الکلام فی کـتاب النکاح و الله الموفق و المؤید و المسدد و الحمدلله... الطاهرین الغر المیامین».

نسخ؛ مهدی بن السید الحسینی، دوشنبه ۱۶ جمادی‌الاخر [؟]؛ نشانی‌ها مشکی؛ از روی نسخهٔ مصنف مقابله و در حاشیه تصحیح شده؛ در آخر نسخه تملک علی بن الشیخ محمد آل شیخ شبیب؛ جلد: تیماج، سرخ، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته مـذهب بـا سجع داخل سر ترنج «محمد الحسینی ۱۲۵۶»، مجدول گرهی.

۲۶۹ برگ؛ ۲۰×۳۰ سانتی متر؛ ۲۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۷۸].

﴿ ۱۴۳۸۱ ﴾

خلاصة منهج الصادقین **(تفسیر ـ فارسی)**

از: ملا فتح الله بن شکرالله کاشانی (۹۸۸ ق)

[مجلس ۴۱/۳۵، ش ۱۲۰۲۰]. نسخهٔ حاضر از سورهٔ لقمان تا آخر قرآن را شامل است.

آغاز نسخه: «تلک آیات الکتاب الحکیم حروف مقطعه مبادی سور مفاتیح کنوز».

انجام: «ناظر الحق و الیقین لازال اسمه الشریف سامیا رباعی انشا فرموده نظم داد...

از فضل اله چون به اتمام رسید ... از لطـف الهیست عـیان».

نستعلیق (آیات شریفه نسخ معرب و با خطوط شنگرف مشخص شده)؛ بی‌کا، ۱۵ شعبان ۱۰۶۹؛ هدیهٔ نسخه از طرف شیخ محمدحسین مجتهدی بهبهانی به کتابخانهٔ مجلس؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول گرهی.

۲۶۴ برگ؛ ۱۹×۲۹ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۷۹].

﴿ ۱۴۳۸۲ ﴾

مجموعه

۱ ـ الرضوان «۱ پ ـ ۶۱ پ» **(فقه ـ عربی)**

از: ملا محمدهادی بن محمد امین تهرانی (۱۳۲۱ ق)

[مجلس ۱۳۸/۹ و ۶۶۱؛ مرعشی ۳۱۴/۱۲، ش ۴۷۴۸].

آغاز:

«حمدا لمن بالفقه اکمل النعم نـــعمته عـــلی عـــباده اتـمّ

... الصلح فی الوضع هو الرجوع الی الموافقة و قطع الخصومة».

انجام: «و هذا المحکم لاینافی ما افاده هنا من الاشتراک مع اشتراک السبب و الاختصاص مع عدمه هذا آخر ما... ان ینتفع به المؤمنین ذخرا لیوم الدین».

۲ ـ الحق المبین فی تصویب رأی المجتهدین و تخطئة الاخباریین «۶۳ ر ـ ۹۶ ر» **(اصول ـ عربی)**

از: کاشف الغطاء شیخ جعفر بن خضر جناجی نجفی (۱۲۲۷ ق)

[الذریعه ۳۷/۷؛ مرعشی ۳۹/۱۴، ش ۵۲۴۳].

آغاز : «الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان و صلی الله علی محمد و آله سادات الزمان... و بعد فانه قامت الحرب علی ساق واحد».

انجام : «و کذا الحال فی اوامر الحکام و الموالی و نحوهم و فی الوصایا و السجلات و جمیع الخطابات الوضعیات کما لایخفی تمت... و تخطئة الاخباریین و الله ولی التوفیق».

۳ـ الخیارات «۹۷ ر ـ ۱۷۶ پ» **(فقه ـ عربی)**

از : شیخ ملامحمدهادی بن محمد امین تهرانی (۱۳۲۱ ق)

رسالهٔ استدلالی است در مسائل خیارات. گویا این رساله بخشی از کتاب «ودایع النبوة» مؤلف است که در فهرست مجلس [۱۵/۹ و ۳۸ و ۱۳۸ و ۱۶۵ و ۶۶۱] معرفی شده است.

آغاز : «الخیار اسم من الاختیار و هو افتعال من الخیر فهو قبول الخیر فقولنا له الخیار معناه انه متمکن من سلوک ما هو خیر له».

انجام : «و ان للمتعاقدین فسخ العقد بالخیار و اعادة الحق بعد سقوطه فکیف و هو لم یسقط فی المفروض لفساد الحق بکون... العوض حرا او مستحقا فافهم».

نسخ؛ رسالهٔ اول و سوم بی‌کا، بی‌تا؛ رسالهٔ دوم بی‌کا ۲ ربیع‌الاول ۱۳۰۶ در ارض الغری؛

جلد : تیماج، قهوه‌ای و زیتونی، ضربی، مجدول گرهی.

۱۷۶ برگ؛ ۱۸×۲۳ سانتی متر؛ ۲۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۸۰].

﴿ ۱۴۳۸۳ ﴾

مجموعه

۱ـ الفوائد السنیة و الدرر النجفیة «۱ ر ـ ۵۲ پ» **(اصول فقه ـ عربی)**

از : شیخ محمد طه نجف تبریزی (۱۳۲۳ ق)

حاشیهٔ کوتاهی است بر «فرائد الاصول» شیخ انصاری. این حاشیه با عناوین «قال شیخنا ـ اقول» برگزار شده است. **[الذریعه ۳۴۳/۶؛ مشار، عربی ۶۷۹].**

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «فیها العلم بثبوت الحکم فیها سواء تشخص موضوعه لدی المکلف ام لا کقوله لاتشرب الخمر او البول و لا تشرب المتنجس فانه یشمل باطلاقه الموضوع الواقعی من احد الا نائین المردد بین ما ذکر و بین الماء... (چند صفحه بعد) فائدة قال شیخنا المرتضی رض اعلم ان المکلّف اذ التفت الی حکم شرعی الخ اقول المراد انه اذا التفت هو اهل لاستنباط الحکم الشرعی...».

انجام : «فائدة قال شیخنا؈ فی آخر الباب و اما الصورة الثالثه و هو ما یعمل بالاستصحابین اقول من الواضح خروج هذه الصورة من حقیقة التعارض... و بما مرو بما سیعترف به المصنف فی الصورة الرابعة انه لایتصور التعارض علی التحقیق بین الاستصحابات اصلاً عنه و الله العالم تمت».

۲ ـ حاشیهٔ شرح منظومه سبزواری «۵۳ ر ـ ۱۳۸ ر» **(حکمت ـ فارسی و عربی)**

از : ؟

حاشیهٔ کوتاهی است بر بخش حکمت شرح منظومهٔ حکیم ملاهادی سبزواری. این حاشیه با عناوین «قوله ـ قوله» برگزار شده و غیر از حاشیهٔ ملامهدی آشتیانی و محمدتقی آملی و تعلیقهٔ هیدجی است.

نسخهٔ حاضر از نیمهٔ بحث «غرر فی بداهة الوجود» تا اواخر «غرر فی المکان» را شامل است و از آغاز و انجام ناتمام مانده است.

آغاز نسخه : «قوله هوالحقیقة هذا منهم اصطلاح فی مقابل الماهیة قوله البسیطة یعنی غیرمرکب من الجنس و الفصل علی ما هو علیه الماهیة من الترکیب و لذا یطلب بما الشارحة و تطلب الماهیة بما الحقیقة عن الماهیة التی هی علیها فی نفس للامر قوله النوریة لفظ النور عام...».

انجام نسخه : «قوله ما لجزء غالب الخ ای المکان فی المرکبات تابع لغلبة احد العناصر فما کان عنصره الارضیة غالباً کان مکانه الارض او الهوا فالهواء و هکذا».

ـ برگ‌های ۱۳۸ و ۱۳۹ سفید است.

۳ـکتاب الفقه «۱۴۰ ر ـ ۲۷۳ ر» **(فقه ـ عربی)**

گویا از : شیخ محمد طه نجف تبریزی (۱۳۲۳ ق)

رسالهٔ مفصل استدلالی در مباحث فقه شیعه، که گویا بخشی از یک کتاب فقهی است. نسخهٔ حاضر مباحث صلاة و حیض را شامل است.

آغاز : «و الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیرخلقه محمد و آله اجمعین کتاب الصلوة و هی لغة علی المشهور بین الفقهاء الدعاء بل عن روض الجنان انحصار الحقیقة فیه و ان استعمالها فی الرحمة و الاستغفار فی قوله تعالی ان الله و ملائکتة یصلون علی النبی مجازاً لان الاستعمال اعم».

آغاز فصل ثانی : «الفصل الثانی فی الحیض و هو یشتمل علی بیانه و ما یتعلق به فیقطع الکلام تارة فی بیان ماهیته و بیان الامارة الشرعیة المجعولة لتمیزه مع عدم معرفته و اخری فی بیان احکامه و قبل الشروع فی المقصود لابد من تمهید مقدمة و هی ان الحیض یطلق علی معان ثلاثة».

انجام : «و لذا کان المعلوم لها فی المثال المتقدم اثنین و لو فرض اتصال فی المثال المتقدم سبعة کان المعلوم لها اربعة و هکذا و بما ذکرنا فی هذه المسئلة یظهر الحکم ایضاً فی المسئلة الثانیة و هی انها لو ذکرت الوقت و نسیت العدد».

۴ ـ الفوائد السنیة و الدرر النجفیة «۲۷۳ پ ـ ۲۷۸ ر» **(اصول فقه ـ عربی)**

از : شیخ محمد طه نجف تبریزی (۱۳۲۳ ق)

بخش آخر حاشیه رسائل است که در ردیف اول همین مجموعه معرفی گردید. این بخش بحث استصحاب را شامل است.

آغاز نسخه : «فائدة الاستصحاب عند المتأخرین یطلق علی اصول اربعة احدها استصحاب حال الصغر الذی یسمونه بالبراءة الاصلیة و الثانی استصحاب حال الاجماع و الثالث عدم الدلیل دلیل العدم و الرابع استصحاب الحالة السابقة و عند المتاخرین مصطلح فی القسم الاخیر فعرفوا له بتعاریف کلها ملحوظة فیها الحالة السابقه مناطا فاقول

الاستصحاب هو الجامع للجمع و هو العمل بالمقتضی و دفع احتمال المانع».

انجام نسخه : «و فیه مواقع النظر اما اعتبار کون الشک لاحقا بمعنی ان الیقین فی الماضی و الشک فی الحال مطلقاً ممنوع اذ جمیع الاستصحاب المعاشیة... مما لا تحصی کثرة مع ان... کل ذلک للاحصاء الیقین و عدم».

نستعلیق؛ بی‌کا، رسالهٔ اول ۲۲ ذی‌قعده ۱۳۰۶ در سرداب شیخ محمد؛ عناوین و نشانی‌ها مشکی؛ تعدادی از برگ‌ها در صحافی جابجا شده؛ جلد: گالینگور، سرخ.

۲۷۸ برگ؛ ۱۸×۲۴ سانتی متر؛ ۲۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۸۱].

﴿ ۱۴۳۸۴ ﴾

اصول الفقه (عربی)

از : شیخ محمدهادی بن محمد امین تهرانی (۱۳۲۱ ق)

رسالهٔ مفصل استدلالی است در اصول فقه با رد و ایراد فراوان. این مباحث به صورت پراکنده و از بحث وضع تا آخر مطلق و مقید را شامل است. مؤلف در متن رساله از شیخ طوسی با عنوان «جدّی» و از علامه مجلسی با عنوان «خالی» یاد می‌کند.

مؤلف دو اثر دیگر در اصول فقه دارد با عنوان : «محجة‌العلماء» که حاشیه‌ای است بر فرایدالاصول (الرسائل) شیخ انصاری که به صورت چاپ سنگی منتشر شده است و «الاتقان» که مباحث الفاظ است تا بحث مشتق و رسالهٔ حاضر غیر از آن دو رساله است.

آغاز نسخه : «الجنس المعرف و بین علم الجنس لان التعریف فیهما لیس... و مما ذکرنا یظهر ما فی کلماتهم من ان علم الجنس موضوع للحقیقة المفیدة».

انجام : «قوله و الظاهر ان مضمون الآیات هو التعبد و التدین به و قد عرفت انه ضروری التحریم اقول قد عرفت ان مقتضی الاصل... فان الظن ایضا جهل لما حققنا من نفی الواسطه بین العلم بالجهل».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها مشکی؛ بعضی از عبارات خط خورده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۲۰۰ برگ؛ ۱۷×۲۴/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۸۲].

﴿ ۱۴۳۸۵ ﴾

عین الحیاة **(دعا ـ فارسی)**

از: محمدمهدی بن علی‌اصغر قزوینی (قرن ۱۲ ق)

رسالهٔ مفصلی است در بیان دعاهای نقل شده از ائمه علیهم السلام. مؤلف این اثر را در یک مقدمه و سه باب، با این عناوین قرار داده است:

مقدمه: در اموری که نقل آن‌ها انسب می‌نماید.

باب اول: در ادعیهٔ منقوله از مصباح کفعمی و ملحقات آن.

باب دوم: در ادعیهٔ منقوله از غیر مصباح مذکور.

باب سوم: در مناجات‌های مأثوره.

[الذریعه ۱۵/۳۷۰؛ مرعشی ۳۵۹/۱۰، ش ۳۹۷۹].

آغاز: «بهترین کلامی که وسیلهٔ استجابت دعوات تواند بود و خوشترین مرامی که... اما بعد معروض میدارد اقل العباد عملا و اکثرهم ذللاً... که این ادعیه‌ایست».

انجام: «الهی اسکنتنا دارا حفرت لنا... و اخرج حب الدنیا من قلوبنا کما فعلت بالصالحین من صفوتک الابرار من خاصتک یا ارحم الراحمین. از جمله برگزیدگان که نیکوکارانند از جمله دوستان خالص تو ای رحم کننده‌تر رحم کنندگان».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها و ترجمهٔ ادعیه در بین سطور به شنگرف؛ با حواشی به امضاء «منه ره»؛ ادعیه در لابلای سطور به فارسی ترجمه شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۷۷ برگ؛ ۱۸×۲۶ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۸۳].

﴿ ۱۴۳۸۶ ﴾

نزهة‌الخاطر و سرورالناظر = غریب القرآن **(لغات قرآن ـ عربی به عربی)**

از: شیخ فخرالدین بن محمدعلی طریحی (۱۰۸۷ ق)

[مجلس ۴۸/۲۵، ش ۷۰۴۱]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نسخ؛ بی‌کا، ۲۰ صفر ۱۲۸۶؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، تمامی صفحات مجدول محرر؛ در اول نسخه مهر بیضوی «معتمدالدوله ۱۲۸۳»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول گرهی.

۲۱۵ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۸۴].

﴿ ۱۴۳۸۷ ﴾

مجموعه

۱ ـ طریق الحق «۱ ر ـ ۱۶۸ پ» **(اعتقادات ـ فارسی)**

از: ؟

رسالهٔ مفصلی است در اصول دین شامل پنج اصل و هر اصل در چند فصل. مؤلف در هر اصلی طی چند فصل با ادلهٔ عقلی و نقلی اصول دین را اثبات می‌کند و در اثنای استدلال، مطالبی در عرفان و اخلاق به نظم و نثر و هم‌چنین اشعاری از عطار، ابوسعید ابوالخیر، شیخ بهایی و دیگران نقل کند.

بخش امامت مفصل است و مؤلف در آن ضمن اثبات عصمت ائمه علیهم السلام از بدو وجود، به ذکر نصوص قرآنی و روایی امامت علی علیه السلام می‌پردازد و اعتراضات مخالفین را در هر مورد نقل و رد می‌کند.

فهرست اجمالی ابواب کتاب چنین است:

اصل اول: در توحید شامل یک مقدمه و سه مطلب:

مطلب اول در اثبات وجود حضرت واجب‌الوجود

مطلب دویم در بیان توحید و احدیت حضرت واجب‌الوجود تعالی

مطلب سوم اثبات صفات ثبوتی و نفی صفات سلبی و کیفیت استناد صفات به آن حضرت

اصل دوم : در عدل

اصل سوم : در نبوت شامل سه فصل :

فصل در اثبات اصل نبوت

فصل در اثبات نبی ما اعنی محمدالمصطفی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم

فصل در وجوب عصمت انبیاء صلوات الله علیهم

اصل چهارم در امامت مشتمل بر این چند فصل :

فصل در وجوب نصب امام بر حضرت خالق انام

فصل در بیان عصمت و سایر صفات امام

فصل در بیان آنکه امامت بنص خدا و رسول ثابت میشود نه باختیار خلق (در این فصل آیات و روایاتی در اثبات ولایت حضرت علی علیه‌السلام و سپس چهارده دلیل بر اثبات امامت آن حضرت آورده شده است).

تذییل : در اختلافاتی که بعد از فوت سیدالمرسلین میان امت واقع شده

اصل پنجم : در معاد شامل چهار فصل :

فصل اول در امکان عود

فصل دوم در اثبات معاد جسمانی

فصل سوم در بیان معاد روحانی و اثبات آن به نحوی که با معاد جسمانی منافات نداشته باشد.

فصل چهارم در حل شبهات منکرین معاد جسمانی

خاتمه بفقره‌ای چند از کلمات اهل حال

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «افعال حسنه و سیئه در آنها حال میگردد و اصل این دو قسم سعادت و

شقاوت چون علم است پس علم نیز منقسم بر دو قسم باشد یکی آنکه صورت و هیأت نفس باشد و دیگری آنکه صورت و هیأت نفس نباشد اول را علم به اصول گویند که سعادت و شقاوت نفس ناطقه باعتبار وجود و عدم آنست فی نفسه باین معنی که اگر این قسم علمی از برای نفس حاصل باشد سعید است والا شقی است».

انجام نسخه : «بامور آخرت نیز مشغول نشوند چنانکه حضرت رسول ﷺ میفرماید الدنیا حرام علی اهل الآخرة و الآخرة... و هما حراما علی اهل اللّه».

۲ـ شرح خواص جنةالاسماء = کنزالجواهر «۱۶۹ ر ـ ۱۷۰ پ» **(عربی)**

از : ابوحامد محمد بن محمد غزالی

شرحی است بر قصیدهٔ جنةالاسماء منسوب به علی علیه السلام که در جلد ۳۵ ص ۳۰۷، ش ۱۲۳۴۷/۴ معرفی گردید. **[مرعشی ۲۴/۲۰، ش ۷۶۱۸؛ الذریعه ۱۵۴/۵؛ سزگین ۲۸۰/۲].**
نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز : «قال الشیخ الامام العالم العامل العلامة حجةالاسلام زین الملّة والدین ابوحامد... الحمدللّه منزل الکتاب ذکرا مفصلا و جاعل الملائکة رسلا».

انجام نسخه : «و هاک ابیاتاً ابین لک فیها ما سیکون سببا لدفع هذا الطاعون و لکل داء عضال الاّ و هو الاسم اللّه الاعظم الذی تذل لهیبته الجبال و هی ابیات تظهر».

۳ـ اشعاری از شاعران زیر : «حاشیهٔ ۱ ر ـ ۴۶ ر» **(فارسی)**

سعدی، مولوی، مشتاق، عطار، عرفی، شیخ بهایی، احمد فیض رکنی، جامی، طغرا، شیخ احمد، شاه قاسم، حسّان بن ثابت انصاری، نظامی.

۴ـ مخمس طغرا در مدح علی علیه السلام «حاشیهٔ ۹۲ ر ـ ۹۴ ر»

آغاز :

حکم از زبان خالق اکبر کند علی   منع از ستیزه‌جویی اخگر کند علی

۵ـ طریق ریاضت شرعیه «حاشیهٔ ۱۵۶ پ ـ ۱۵۸ ر» **(عرفان ـ عربی)**

از : محمدتقی بن مقصودعلی مجلسی (۱۰۷۰)

آغاز : «من افاداة مولانا محمدتقی المجلسی نورالله روحه... انی کنت فی مطالعة التفاسیر الی ان رایت فی لیلة فیما بین النوم و الیقظة سیدالمرسلین».

انجام : «و عشر مراة اعوذ بالله السمیع العلیم من همزات... فانه قد وردفی الاخبار انهما سنتان واجبتان و ان نسیتها فاقضهما نقل من کلامه مولانا تمت».

شکسته نستعلیق (عبارات عربی نسخ معرب)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۷۰ برگ؛ ۱۱×۲۰ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۸۵].

﴿ ۱۴۳۸۸ ﴾

[المسائل] **(متفرقه ـ عربی)**

از : ؟

چند مسأله است در مشکلات علوم که مؤلف با رد و استدلال و نقل اقوال علمای شیعه، نظر خود را در آن مسأله اثبات نموده وکتاب را به شاه صفی صفوی تقدیم نموده است.

نسخهٔ حاضر از آغاز خطبه و انجام کتاب افتادگی دارد و این بخش‌ها را شامل است :

المسألة الاولی من الکلام : فی التوحید

المسألة الثانیة من اصول الفقه : ان الامر بالشیء المعین نهی عن ضده او لا

المسألة الثالثة من الفقه : اذا احدث المجنب فی اثناء الغسل حدثا اصغر

المسألة الرابعة من التفسیر : در تفسیر آیه «و اتقوا یوماً لاتجزی نفس عن نفس شیئاً».

المسألة الخامسة من الحدیث : الحدیث المرسل هو حجة یتمسک به فی اثبات الاحکام الشرعیة ام لا

آغاز نسخه :

«. . . . .   و الذئب قط علی الاغنام لم یضم

ان الکمالات اسباب و قد جمعت　　　جمیعها فیک هذا جامع الکلم

و هو السلطان بن السلطان... الشاه صفی الصفوی الحسینی الموسوی... حتی جلبوا بضایع العلوم الی حضرته من کل فج عمیق... المسئلة الاولی من الکلام فی التوحید، التوحید عبارة عن التصدیق بانه تعالی واحد فی الالهیة و خواصها من غیر شریک له فیها کما انه تعالی».

انجام نسخه : «و ان الراوی فی طبقة المروی عنه و انه تحمل عنه الحدیث اولا لتحصیل الظن بالاسناد و عدمه فیقبل او یرد کما یعلم ذلک بملاحظة کتب الرجال و لقد کان المناسب أن یکتبوا عند کل».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ [قرن ۱۱]؛ عناوین زر و شنگرف، در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول گرهی.

۴۱ برگ؛ ۱۰×۱۸ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۸۶].

﴿ ۱۴۳۸۹ ﴾

لباب مغنی اللبیب عن کتب الاعاریب **(نحو ـ عربی)**

از : صدرالدین محمد بن محمدصادق حسینی

گزیده‌ای است از «مغنی اللبیب» ابن هشام با حذف برخی از شواهد. این تلخیص مانند اصل کتاب مغنی، در هشت باب تنظیم شده است.

[الذریعه ۲۸۱/۱۸؛ دانشگاه ۲۴۲۰/۱۱، ش ۳۴۱۶].

فهرست مطالب در اول نسخه آمده و نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز : «الحمدلله علی افضاله و الصلوة علی سیدنا محمد و آله اما بعد فیقول الفقیر الی الله الاحد الصمد... ان کتاب مغنی اللبیب عن کتب الاعاریب».

انجام نسخه : «القاعدة الحادیة عشرة من ملح کلامهم تعاوض اللفظین و لذلک امثلة کثیرة... السابع اعطاء عسی حکم لعل فی العمل کقوله یا ابتا تملک او».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ با حواشی به امضاء «منه» و «ق»؛ در اول نسخه فهرست مطالب ذکر شده؛ جلد: تیماج، زرد.

۱۴۹ برگ؛ ۱۲×۱۹ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۸۷].

﴿ ۱۴۳۹۰ ﴾

مجموعه

۱ ـ ایادی سبا «(۱ ر ـ ۱۳ پ)» **(فقه ـ فارسی)**

از: ملا محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

دویست و هشتاد و شش پرسش فقهی مختصر است که حاج محمد شریف بیرجندی، ملا مجدالدین شوشتری، ملا میرزا محمد بن فیاض اصفهانی، ملا محمود میبدی و حاج ملاحسین تفرشی از ملا محمدباقر مجلسی سؤال نموده‌اند و او به صورت فتوایی به آن‌ها پاسخ گفته است. محمدجعفر بن محمدطاهر خبوشانی این سؤال و جواب‌ها را در رسالهٔ حاضر در دوازده باب تنظیم نموده و در ۲۹ رمضان ۱۰۲۲ به پایان رسانیده است.

[الذریعه ۳۳۷/۲۰ با عنوان «مسائل ایادی سبا»؛ مرعشی ۱۹۶/۲، ش ۲۶۰۲/۴].

نسخهٔ حاضر از نیمهٔ باب هشتم شروع می‌شود. فهرست باب‌های موجود چنین است :

باب نهم : در نکاح و رضاع و عدّه

باب دهم : در بعضی وجوه محرمه و احکام اطعمه و اشربه محرمه و بیان بعضی اسباب مناهی

باب یازدهم : در بعضی مسایل میراث

باب دوازدهم : در مسائل متفرقه

آغاز نسخه : «از برای تصرف موهوب یا وکیل آن... سؤال ـ عهد هم از بابت نذر هرگاه بفارسی صیغه گفته شود و اسم خدا برده شود احتیاط باید کرد یا تفاوتی دارد».

انجام : «و اگر کسی معنی اعم را اراده کرده باشد خوب است هذه ما وصل الینا من

المسائل التی اجابها شیخنا... صانها الله من الحدثان... مصلیاً».

۲ ـ رساله در بیان کیفیت وضو و غسل کسیرو صاحب قروح و جروح «۱۳ پ ـ ۱۵ ر» **(فقه ـ فارسی)**

از: محمدجعفر بن محمدطاهر خراسانی (قرن ۱۱ ق)

آغاز: «الحمدلله رب العالمین... چنین گوید بندهٔ فانی... که این رساله‌ایست در بیان کیفیت وضو و غسل کسیرو صاحب قروح و جروح».

انجام: «محل تامل است و در جمیع طریقه احتیاط را رعایت باید نمود تمت».

۳ ـ ترجمهٔ توحید مفضل «۱۶ پ ـ ۱۰۴ ر» **(اعتقادات ـ فارسی)**

از: ملا محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

[مجلس ۱۹۸/۲۵، ش ۷۲۰۰]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۴ ـ نفایس الفنون فی عرایس العیون «۱۰۴ پ ـ ۱۲۹ پ» **(دایرةالمعارف ـ فارسی)**

از: شمس‌الدین محمد بن محمود آملی (قرن ۸ ق)

[مجلس ۹۷/۲۵، ش ۷۰۸۵/۲]. نسخهٔ حاضر فن چهارم از کتاب مذکور در علم تعبیر خواب را شامل است که در فهرست مجلس جلد ۲۳ صفحهٔ ۳ معرفی شده است.

آغاز نسخه: «فن چهارم در علم تعبیر که آن عبارتست از معرفت احوال خوابها و کیفیت احکام رؤیا و این علم شریفست چنانکه یوسف علیه‌السلام...».

انجام نسخه: «آفتاب پادشاه بود... روی او از نور چنان شد که در او».

۵ ـ چند حدیث از حضرت پیامبر و ائمه علیهم‌السلام «۱۳۰ پ ـ ۱۳۴ پ» **(عربی)**

نستعلیق؛ رسالهٔ اول محمدهاشم بن حاجی علیرضا، ۲۹ رمضان ۱۱۲۲، عناوین شنگرف؛ در پایان رسالهٔ دوم و سوم مهر مربعی «عبده ابوالقاسم الحسینی ۱۱۹۸»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۳۴ برگ؛ ۷×۱۹/۵ سانتی متر (قطع بیاضی)؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۹۸۸۸].

﴿ ۱۴۳۹۱ ﴾

مجموعه

۱ ـ مثنوی معنوی «۱ ر ـ ۱۱ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: جلال‌الدین محمد بن محمد بلخی رومی (۶۷۲ ق)

[مجلس ۲۶/۳۳۲، ش ۷۸۵۲]. در نسخهٔ حاضر بخش کوتاهی از مثنوی موجود است.

آغاز نسخه:

تا نباشد برق دل و ابر دو چشم — کی نشیند آتش تهدید و خشم

انجام نسخه:

قوم دیگر را یقین در ازدیاد — زین عجب والله اعلم بالرشاد

قوم دیگر ناپذیرا ترش و خام — ناقصان سرمدی تم الکلام

۲ ـ دیوان آصفی هروی «۱۱ پ ـ ۵۸ پ» **(فارسی)**

از: خواجه آصفی فرزند خواجه نعمت‌الله قهستانی هروی (۹۲۰ یا ۹۲۳ یا ۹۲۶ ق)

به شمارهٔ [۱۳۹۳۰/۳] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر غزلیات شاعر را شامل است و صفحهٔ اول نونویس و از انجام افتادگی دارد.

آغاز:

ای نام تو ورد هر زبانها — بی نام تو کلک بی بیانها

ای صانع بی نظیر و تشبیه — ای واحد بی شریک یکتا

انجام نسخه:

نیست آسان دیدن آن رخسار آتشناک را

مشکلست آئینهٔ خورشید را ناظر شدن

آصفی باشد مگر با هم برابر صبر و درد

ورنه مشکل نیست عاشق بودن و صابر شدن

۳ ـ دیوان گلشنی «برگ ۵۹»

بخش اندکی از غزلیات شاعر است با تخلص «گلشنی».

آغاز نسخه:

بگذاشته بودی ره بیداد و جفا را — سویم ز ره مهر و وفا آمده بودی
بلبل صفت ای گلشنی از گلشن کویش — دیروز به صد برگ و نوا آمده بودی

انجام نسخه:

عمریست که آن ماه بدل ساخته منزل — روشن اگرت نیست دل روشن من بین
بنمود رخ و جان ز سر شوق سپردم — ای گلشنی از شوق رخش مردن من بین

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ صفحات رسالهٔ دوم با جدول شنگرف یا زرد تزئین شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۵۹ برگ؛ ۱۱×۱۸ سانتی متر؛ ۱۲ ـ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۸۹].

﴿ ۱۴۳۹۲ ﴾

مجموعه

۱ ـ دستورها و قواعدی در علوم غریبه «۱ ر ـ ۲ پ»

۲ ـ قطعه شعری به فارسی «۳ ر»

آغاز:

ز برگ لاله‌ای آرام گردم — چو نیلوفر کبوداندام گردم

۳ ـ رساله در زکات و خمس و اعتکاف «۳ پ و ۱۵ ر ـ ۲۶ ر» **(فقه ـ فارسی)**

از: ملا محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در احکام زکات و خمس و اعتکاف به صورت فتوایی. این رساله در پایان رسالهٔ زادالمعاد به عنوان باب چهاردهم درج شده است.

[کتابشناسی مجلسی ص ۲۴۸؛ مرعشی ۱/۲۰۶، ش ۱۸۷/۳].

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سیدالمرسلین محمد و عترته

المعصومین اما بعد این مجملی از احکام زکات و خمس و اعتکاف است».

انجام : «احکام اعتکاف بسیار است و بآنچه ضرور بود اکتفا کردیم و بالله التوفیق...».

۴ـ ترجمهٔ وصایای پیامبراکرم ﷺ به علی علیه‌السلام «۴ ر ـ ۷ ر» **(فارسی)**

مترجم : ؟

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «آنکه از حرام پرهیز کند چهارم آنکه زبان خود را ببد گفتن نگهدارد یا علی هر که سایل راگرسنه دارد و عذاب کند حق تعالی...».

انجام : «یا علی آفریده است حق تعالی بهشت را خشتی از طلا و خشتی از نقره... بدرستی که سعادت یافت هر که داخل شد در من والله اعلم بالصواب».

۵ـ سعادت‌نامه «۷ پ ـ ۱۴ پ» **(ستاره‌شناسی ـ فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در شناختن ستارگان و احکامی که از هر یک از ستاره‌ها استنباط می‌شود. این رساله را مؤلف در یک مقدمه و دوازده باب تنظیم نموده است.

[دانشگاه ۲۳۷۹/۱۱، ش ۳۳۸۲/۲ در آن فهرست ابواب دوازده‌گانهٔ کتاب ذکر شده است؛ منزوی ۳۰۸/۱].

نسخهٔ حاضر از آغاز رساله تا باب نهم را شامل است.

آغاز : «سپاس و منت پروردگاریرا که رافع سموات را بانواع انوار کواکب... اما بعد سبب تحریر این وریقات دال است بدانکه هرگاه که».

انجام نسخه : «باب نهم در بیان تذکیر و تانیث بروج و طبایع ایشان اکنون بدانکه حمل و قوس و اسد».

۶ـ کفارات «۲۶ ر ـ ۳۴ پ» **(فقه ـ فارسی)**

از : ملا محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در بیان کفارات در دو نوع (نوع اول کفارات احرام حج، نوع دوم: بقیهٔ کفارات). تألیف این رساله در صفر ۱۰۹۱ پایان یافته است.

[مرعشی ۲۰۷/۱، ش ۱۸۷/۴؛ کتابشناسی مجلسی، ص ۲۸۰].

آغاز: «الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی محمد و آله خیرالوری اما بعد بدانکه کفاره بر دو نوعست اول کفارات احرام».

انجام: «این شکسته بدعای رحمت و مغفرت این مستحق دعا را یاد کند ختم کردم رساله را و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و آله اجمعین الطاهرین».

۷ـ طریق ختم آیةالکرسی «برگ ۳۵»

۸ـ رسالهٔ خیاطی «۳۶ ر ـ ۳۸ ر» **(علوم غریبه ـ فارسی)**

رساله‌ای است در یکی از شعبات علوم غریبه (خیاطی) که به صورت سؤال و جواب (اگر ترا پرسند... جواب...) تنظیم شده است. رسالهٔ دیگری در همین موضوع در فهرست نسخه‌های خطی آستانهٔ حضرت معصومه علیها السلام در قم [۱۳۲/۲، ش ۵۰۰/۴] معرفی شده است.

۹ـ کتاب العزایم «۳۸ پ ـ ۶۱ پ» **(علوم غریبه ـ فارسی)**

از: ؟

بخشی از کتابی در علوم غریبه است با عنوان «کتاب عزایم باب در گشادن جنیان و دعوت کردن و بخدمت آوردن». بعد از آن دعاها و حرزهایی برای تسخیر اجنه و شیاطین و پریان و سایر موضوعات علوم غریبه ذکر گردیده است.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز: «بسمله عزمت علیکم یا اصحاب سحورس و بنیهارش العجل العجل العجل».

انجام نسخه: «و بهر نوبت گرهی میزن و امر میکن و باد بر وی میدم».

نستعلیق؛ بی‌کا، رسالهٔ چهارم ۱۱۳۲ [۷ ر]؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۶۱ برگ؛ ۱۱×۲۰ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۹۰].

﴿ ۱۴۳۹۳ ﴾

مجموعه

۱ ـ متفرقاتی به نقل از چند کتاب در طب و پزشکی و خواص اشیاء «۱ ر ـ ۳۴ ر»

۲ ـ قصیدهٔ ملای رومی در شناختن حجر «۳۴ ر ـ ۳۶ پ» **(فارسی)**

آغاز:

سوگند من به طاها و یس و الضحی دان در عمر خود ندیدم یک طالب حجر دان

کردند عمر چه ضایع این قوم در ضلالت شعر است بیضه و دم بول و منی انسان

۳ ـ مطالب متفرقه در کیمیا «۳۶ پ ـ ۳۷ پ»

۴ ـ مقالهٔ انقلاب زراعتی «۳۸ پ ـ ۵۷ ر» **(فارسی)**

از: ؟

مقاله‌ای است در کشاورزی به روش جدید و بیان برخی راه‌های کشاورزی و فوائد کود شیمیایی.

آغاز: «اگر فرض نمائیم که یکی از دانشمندان بزرگ قرن گذشته مثلاً دیدرویا ولطر بُوفُن لاوازیه... یا لاپلاس سر از خوابگاه برداشته و علی‌القصه در میان ما وارد گردند».

انجام: «چون همه کس از فردای خود مطمئن باشد امروز را آسوده نشسته صلح عمومی روی دهد».

۵ ـ چند حدیث و دعا «۵۸ ر ـ ۶۲ ر»

۶ ـ هدایة الولایة «۶۲ ر ـ ۷۱ پ» **(حدیث ـ فارسی)**

از: حاج محمدجعفر شریعتمدار استرآبادی (۱۲۶۳ ق)

محرم سال ۱۲۴۰ ق هنگامی که حاجی عبدالله از سفر مکه به نجف اشرف بازگشت از مؤلف درخواست نمود که چهل حدیث در فضایل حضرت علی علیه السلام انتخاب کند و

مؤلف به درخواست وی رسالهٔ حاضر را شامل چهل حدیث با ترجمهٔ فارسی هر کدام، در روز یک‌شنبه آخر رجب ۱۲۴۰ در نجف تألیف نموده است.

[الذریعه ۲۰۱/۲۵؛ مرعشی ۳۶۹/۲، ش ۷۶۱/۷].

آغاز: «الحمدلله علی نواله و الصلوة و السلام علی رسوله و آله اما بعد پس می‌گوید خادم باغبان بستان مذهب جعفری و شرع محمدی محمدجعفر استرآبادی».

انجام نسخه: «حدیث سی‌ام حدیث ابن مسعود است... زیرا که علی نسبت به سوی من مثل پوستیست که در میان چشم».

۷ـ متفرقاتی در علم کیمیا «۷۲ ر ـ ۸۹ پ»

۸ـ جامع مفیدی «۹۰ پ ـ ۱۱۷ پ» **(تاریخ ـ فارسی)**

از: محمد مفید مستوفی یزدی بافقی (زنده در ۱۰۹۱ ق)

تاریخ مفصل یزد است در سه جلد که مؤلف در ۱۰۸۲ بدان آغاز و در شهر مولتان در ۱۰۹۰ ق به انجام رسانیده است. فهرست مجلدات آن عبارتند از:

جلد اول: تاریخ یزد از روزگار اسکندر تا امیر تیمور گورکان

جلد دوم: تاریخ یزد از عصر صفویان تا روزگار شاه سلیمان

جلد سوم: در احوال دیوانیان، مستوفیان، کلانتران، سرایندگان، هنرمندان، قاضیان، فقیهان و جز آن، شامل پنج مقاله و یک خاتمه.

[منزوی ۴۳۰۲/۶ که در آن اظهار شده جلد سوم این کتاب به کوشش ژان اوبن در سال ۱۳۳۵ ش و پس از آن دوباره در سال ۱۳۴۰ ش در ۲۱ + ۹۴۲ صفحه و جلد اول آن در سال ۱۳۴۲ ش در ۷+۲۲۸ صفحه به کوشش ایرج افشار به چاپ رسیده است؛ فهرستوارهٔ منزوی ۹۳۸/۲؛ الذریعه ۷۲/۵؛ مرعشی ۱۹۱/۱۰؛ مشار، فارسی ۱۵۰۴/۲].

نسخهٔ حاضر جلد سوم کتاب را شامل است و از انجام افتادگی دارد.

آغاز جلد سوم: «لطیف‌ترین نقشیکه قلم نقاش فطرت سر لوح کلام را به ارقام آن رنگ آمیزد حمد صانعی است که...».

انجام نسخه :

پـــای ز اول بســـر خـویش نـه — خویش رها کن قدمی پیش نـه

پای به اندازه در این کـوی نـه — پایت اگر سوده شـود روی نـه

۹ ـ تذکرة الائمه (بخشی از آن) «۱۱۸ ر ـ ۱۴۱ ر» **(تاریخ ـ فارسی)**

از : ملا محمدباقر بن محمدتقی لاهیجی (قرن ۱۱ ق)

[**مجلس ۱۷/۳۰؛ الذریعه ۲۶/۴؛ منزوی ۴۴۲۹/۶؛ مشار، فارسی ۱۲۳۶/۱**].

نسخهٔ حاضر از نیمهٔ فصل دهم تا آخر کتاب را شامل است و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «باندک تغییری و از مدینه مشرفه تا به مرو آنحضرت به هفتاد و دو منزل آمدند».

انجام : «الحمدلله جمعی از ایشان تا حال مؤمن و شیعه شدند واللّه یهدی من یشاء الی صراط مستقیم».

۱۰ ـ اصول دین «۱۴۴ ر ـ ۱۹۵ پ» **(اعتقادات ـ فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ مفصلی است در اصول دین و امامت بر مذهب شیعیان ترتیب یافته به طریق سؤال و جواب در چند فصل نامرتب.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «احتیاج نیست بنابراین پروردگار عالمیان به حکمت کامله آتش را از آب و باد کمتر آفریده».

انجام نسخه : «اگر پرسند که شفاعت از برای هر فاعل کبیره واقع می‌شود یا از برای کسی که دینش درست و پسندیده باشد و اعتقاد درست بجمیع».

۱۱ ـ مصابیح «۱۹۷ ر ـ ۲۴۳ پ» **(اعتقادات ـ فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ مفصلی است در اعتقادات و اثبات نبوت و امامت همراه با پند و اندرز و اشعاری از شاعران مختلف. مؤلف در اثنای کتاب اشعاری به فارسی از خود می‌آورد. عنوان فصول کتاب «مصباح ـ مصباح» است و مؤلف در اغلب موارد از مصادر اهل‌سنت برای تأثیر نظراتش مطالبی نقل می‌کند. این رساله گویا همان کتاب «مصابیح الظلام فی آیات الامام» است که نسخه‌ای از آن در فهرست دانشگاه [۱/۷۳۱ ـ ۷۳۲؛ منزوی ۲/۹۸۸] معرفی شده است.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «خلق نمود که روزی یک نار به ثمر می‌رسید و قوت عابد میگردید و از چشمه وضو می‌ساخت و عبادت می‌کرد».

انجام نسخه : «وگروهی دیگر بیرون آیند از قبر و صورت ایشان مانند صورت سگ بوده باشد».

۱۲ ـ مطالب و فوایدی شامل : مطالبی در کیمیا، چند حدیث و روایت در خواص سور، دوازده امام خواجه نصیر و خواص آن، چند تاریخ تولد در سال‌های ۱۲۳۵ تا ۱۲۴۸، بخشی از مناجات خواجه عبدالله انصاری «۲۴۴ ر ـ ۲۵۳ پ»

۱۳ ـ کتاب دعا «۲۵۴ ر ـ ۲۹۱ پ» **(فارسی)**

از : ؟

رساله‌ای است در دعا نظیر مجمع الدعوات شامل اختیارات ایام، چند فالنامه، احکام طالع‌ها و حرزهای مختلف برای برآورده شدن حوایج.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «نماز ظهر زحل میان دو نماز مشتری نماز دیگر عطارد آخر روز».

۱۴ ـ دو مجلس کوتاه در تاریخ حضرت پیامبر ﷺ (مجلس اول در کیفیت یعفور پیغمبر، مجلس دوم در کیفیت ولادت آن حضرت) «۳۰۶ پ ـ ۳۱۳ پ»

نستعلیق و نسخ؛ رسالهٔ هشتم محمد حسین الاسترآبادی المشهد سری بن حاجی محمد بن محمدحسین [۱۴۱ ر]، شب سه‌شنبه از دههٔ اول ربیع‌الثانی ۱۲۳۲ در ساری از بلاد مازندران؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ نسخهٔ حاضر چند نسخه بوده که در صحافی به یکدیگر الصاق گردیده و اندازهٔ اوراق آن متفاوت است؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۳۱۳ برگ؛ ۱۷×۲۳ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۹۸۹۱].

﴿ ۱۴۳۹۴ ﴾

زادالمعاد (دعا ـ فارسی)

از : ملا محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

[مجلس ۲۷۴/۳۵، ش ۱۲۳۱۰]. نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

نسخ؛ بی‌کا، ۱۲۳۴؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۱۱۹ برگ؛ ۱۰×۱۵/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۹۲].

﴿ ۱۴۳۹۵ ﴾

ترجمهٔ مفتاح الفلاح (دعا ـ فارسی)

از : جمال‌الدین محمد بن حسین خوانساری (۱۱۲۱ ق)

[مجلس ۳۴۴/۳۵، ش ۱۲۳۸۹]. نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد و آغاز آن با آغاز نسخهٔ سابق برابر است.

انجام نسخه : «و مذهب دوم را رد می‌کند قول خدای تعالی فاستحبوا اهدنا الصراط المستقیم».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ تمام صفحات مجدول؛ چند صفحهٔ اول نونویس؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۱۳۲ برگ؛ ۹/۵×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۹۳].

﴿ ۱۴۳۹۶ ﴾

الدرر البهیة فی فقه الامامیة = الفقهیة المستطرفة (فقه ـ عربی)

از: سیدمحسن بن حسن اعرجی کاظمی (۱۲۲۷ ق)

منظومه‌ای فقهی است در هزار بیت در بیان مسائل فقهی. این منظومه یک‌بار در تهران سال ۱۲۷۱ ق همراه با فواید بحرالعلوم و بار دیگر به صورت مستقل به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۴۸۹/۱ با عنوان «ارجوزة فی الفقه» و ۱۲۱/۸ با عنوان «الدرر البهیة فی فقه الامامیة؛ مشار، عربی ۳۴۹].

آغاز:

سبحانه من محسن بالنعم — قبل وجوبها بفضل الکرم
احمده شکرا علی نواله — مصلیا علی النبی و آله

انجام:

محمدا آبائنا له الفداء — و آله الغرّ الائمة الهدی
فسلّم الله و صلی دائما — علیهم ما الدهر کان قائماً

نسخ؛ علی‌اکبر تفرشی حسینی؛ جمعه ۱۲ شعبان ۱۳۴۱؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، تهوه‌ای.

۵۶ برگ؛ ۸/۵×۱۰/۵ سانتی متر؛ ۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۹۴].

﴿ ۱۴۳۹۷ ﴾

خطبهٔ عید فطر (عربی)

دو خطبه است که برای قرائت در نماز عید فطر انشاء شده‌اند.

آغاز خطبهٔ اول: «الحمدللّه الذی لایخفی علیه انباء المتظلمین و لایحتاج فی قصصهم الی شهادة الشاهدین».

آغاز خطبهٔ دوم : «الحمدلله نحمده و نستعینه و نؤمن به و نتوکل علیه و نشهد ان لا اله الا الله».

انجام : «و ابوهما علی المرتضی و جدهما محمد المصطفی صلوات الله علیهم اجمعین».

نسخ جلی معرب؛ بی‌کا، ذی‌قعدهٔ ۱۳۰۳؛ تمامی صفحات مجدول مذهب محرر مرصع، عناوین شنگرف؛ در اول نسخه وقف نسخه از طرف فتح‌الله خان خلف محمدابراهیم خان قاجار شامبیاتی با تولیت حاج ملا علی‌اصغر لواسانی به تاریخ ذی‌حجهٔ ۱۳۰۳ با مهر بیضوی واقف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۱۷ برگ؛ ۱۲×۲۰ سانتی متر؛ ۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۹۵].

﴿ ۱۴۳۹۸ ﴾

من لایحضره الفقیه **(حدیث ـ عربی)**

از : شیخ صدوق ابوجعفر محمد بن علی بن بابویه قمی (۳۸۱ ق)

[مجلس ۱۱۰/۲۶، ش ۷۶۰۷]. نسخهٔ حاضر تمامی کتاب را شامل است و آغاز آن با نسخهٔ سابق برابر است.

انجام : «اقرأ و ارق فلایکون فی الجنة بعدالنبیین و المرسلین و الصدیقین ارفع درجة منه و الوصیة طویلة اخذنا منها موضع الحاجة و لا حول...».

نسخ؛ مرتضی بن محمد مؤمن القاسانی (پسر برادر فیض کاشانی)،[1] ۲۷ صفر ۱۰۳۵؛ عناوین شنگرف؛ در صفحهٔ اول و آخر نسخه اجازه‌نامه‌ای از عالمی ناشناس که در روز چهارشنبه ۱۲ جمادی‌الثانی ۱۰۳۵ نوشته شده و خود مجیز از شیخ بهایی روایت می‌کند؛ با حواشی به امضاء «م ح ق دام ظله» و «ص» و «ق»، در حاشیه تصحیح و نسخه بدل آورده شده؛ در اول نسخه تملک محمدعلی به تاریخ ۱۹ رجب ۱۲۱۷ با مهر مربعی و تملک نظرعلی بن معصوم قزوینی ۱۲۳۷ با مهر مربعی و دو مهر بیضوی به سجع

۱ـ برای شرح حال وی ر.ک: طبقات اعلام‌الشیعه (الروضةالنضرة فی علماء المائة الحادیة عشرة) ص ۵۶۰.

«یارحیم» و «محمد کریم»؛ نسخهٔ حاضر وقف شده؛ جلد: تیماج‌دورو، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بلبل، مجدول لولادار.

۱۶۴ برگ؛ ۱۹×۲۶ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۹۶].

﴿ ۱۴۳۹۹ ﴾

مجموعه

۱ ـ بحر طویل در معراج حضرت پیامبر ﷺ «(۱ ر ـ ۱ پ)» **(فارسی)**

از : ؟

بحر طویلی است که در وصف معراج حضرت پیامبر ﷺ گفته شده است. در نسخهٔ حاضر فقط صفحهٔ اول آن موجود است.

آغاز : «حبذا شاه سواری و خوشا عرش شکاری بفدای شب قدری که چنین مرتبه داری ز حضیض کره خاک بدین طارم افلاک بامر ملک قادر باری چو دو ثلث از شب تاری بگذشت آمد ازین غرفه مینا بدر حجرهٔ آن سید سالار صدای پر جبریل و بیک دست سر مرکب صرصر».

انجام : «چه شد نیمه سیبی که برای من از ان مائده برداشتی ای سید ابرار رسول عربی دید در انگشت علی خاتم خود راکه در آنجا با... داده و بازید علی دست یدالله بجیب و بدر آورد همان نیمه سیبی که نهان گشت درون پرده و گردید بآن نیم دگر ملحق و بگرفت روان راه هوا را ـ تمام شد».

۲ ـ انیس المؤمنین «(۲ ر ـ ۲۷۹ ر)» **(آداب نماز ـ فارسی)**

از : محمدجعفر شریف همدانی (قرن ۱۲ ق)

رسالهٔ مفصلی است در احکام و آداب نمازها. مؤلف کتابش را در یک مقدمه و یک مطلب و یک تذنیب تنظیم نموده و در آن، ترجمهٔ اذکار نماز، آداب نماز، ثواب وضو و غسل، احکام نماز شب، احکام و آداب نماز میت و... را بیان نموده است. او کتابش را به

نام شاه سلطان حسین صفوی تألیف نموده و در ۲۶ شعبان ۱۱۱۹ به پایان برده است.

نسخهٔ حاضر از آغاز مقدمهٔ مؤلف افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «اباالقاسم محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم... و بعد چنین گوید مستغرق دریای جهل و عصیان و... اهل دانش و عرفان مؤلف این رساله و محرر این مقاله محمد جعفر الشریف الهمدانی... احسانه اللطیف السبحانی که چون از الطاف بی‌غایت و احسان بی‌نهایت نواب کامیاب سپهر».

انجام : «و الصلوة و السلام علی حبیبه سیدنا قوس الانام و علی یعسوب المؤمنین قاموس القرآن بالتمام و خزان علمه فانوس الایمان و شموس الاسلام بعد فاسأل الله تعالی ذکره ان یجعل رسالتی... و صلی الله علی محمد و آله و اهل‌بیته و اصحابه روساء اهل الایمان بنعمة و منّ ذی الآلاء...

صینت عن الافات کلّ ان   مادامت الارض لاصبهان».

نسخ؛ بی‌کا، ۱۵ شعبان ۱۱۲۵، عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ نسخهٔ حاضر دومین نسخه‌ای است که از روی نسخهٔ مؤلف نوشته شده است؛ در آخر نسخه دو مهر بیضوی با سجع «المتوکل علی الله عبده محمدهاشم»؛ در صفحهٔ آخر نسخه چند حدیث نبوی؛ جلد: مشکی، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بلبل با زمینهٔ مذهب؛ عطف گالینگور مشکی.

۲۸۰ برگ؛ ۱۷×۲۳/۵ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۹۷].

﴿ ۱۴۴۰۰ ﴾

مجموعه

۱ ـ ترجمة الصلوة «۱ پ ـ ۴۸ پ»   **(فقه ـ فارسی)**

از : آقا جمال‌الدین بن حسین خوانساری (۱۱۲۵ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در بیان افعال نمازهای واجب و مستحب که به نام شاه سلطان حسین صفوی در هفت‌فصل نگاشته شده‌است. [مرعشی ۲۲۶/۸، ش ۳۰۳۴؛ الذریعه ۱۱۳/۴].

فهرست فصل‌های کتاب چنین است :

فصل اول : در اذان و اقامه

فصل دوم : در بیان کیفیت نماز و آداب و شرایط

فصل سوم : در ترجمهٔ سورهٔ مبارکهٔ فاتحه و تفسیر مختصر آن

فصل چهارم : در تفسیر سورهٔ مبارکهٔ قدر

فصل پنجم : در تعریف سورهٔ مبارکهٔ توحید

فصل ششم : در تعقیب نماز

فصل هفتم : در سجدهٔ شکر و کیفیت آن

آغاز : «الله اکبر زهی رسایی صیت جهان پیمایی اذان اعلام کبریایی خدایی... اما بعد چون در اینوقت فرمان قضا جریان خسرو زمان و مالک رقاب».

انجام : «بان نحو سجده کند و حاجت خود بخواهد و اذ قد بلغ الکلام مقام الاختتام فلنحمد الله شکراً... من ختم الرسالة ببعثته و الاطهار الاخیار من عترته».

۲ ـ نامه‌ای به فارسی «۴۹ ر»

از : ؟

آغاز : «عرض داشت کمترین دعاگویان به موقف عرض اخلاء اجلاء عالی می‌رساند که در سنوات سابق آنچه...».

۳ ـ تعبیر خواب «۴۹ پ ـ ۶۷ پ» **(فارسی)**

از : ؟

تعبیر خواب است در پنجاه و چهار باب کوتاه به صورت موضوعی.

در نسخهٔ حاضر فهرست ابواب کتاب، قبل از مقدمه آمده است.

آغاز : «بسمله بدانکه این علم شریف بزرگی است و حق سبحانه و تعالی این علم را بحضرت یوسف علیه السلام ارزانی فرموده بروی منت نهاده چنانکه در کلام مجید فرموده کذلک مکنا لیوسف فی الارض او [ل] چیزی که اثر نبوت حق سبحانه و تعالی بحضرت پیغمبر ما محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم ارزانی فرموده آن بود که فرشته

مقرب را در خواب دید که گفت یا محمد که حق سبحانه و تعالی تو را از جمله انبیا برگزیده تو را خاتم النبیین».

انجام: «پر برآوردن از آسمان ناپدید شده دلیل بر مرگ وی باشد واللّه... تم».

نستعلیق؛ محمدهاشم بن محمدحسین الحسینی، ۱۱۳۲ در دارالسلطنه اصفهان؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای، ترنج.

۷۰ برگ؛ ۱۱×۲۱ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۹۸].

﴿ ۱۴۴۰۱ ﴾

مجموعه

۱ ـ مناجات عینیه «۱ پ ـ ۲ ر» **(مناجات ـ عربی)**

از: ؟

در برخی منابع از جمله کتاب مفاتیح الجنان شیخ عباس قمی این قصیده به امیرالمؤمنین علیه السلام نسبت داده شده که درست نیست.

آغاز:

لک الحمد یا ذاالجود و المجد و العلی   تبارکت تعطی من تشاء و تمنع

۲ ـ کلماتی که در معنی شبیه هم هستند و عدد ابجدی آن‌ها برابرند «۲ پ ـ ۳ ر»

آغاز: «کلماتی چند که بحساب ابجد موافق افتاده ـ دیوانکی آسودکی، رسول رهنما، محبوب ناز، خواب راحت، توبه پشیمانی».

انجام: «هجر درد، مطبوخ خوان، عقل نفع، طامع نومیدی، بیمار رنج. تمت».

۳ ـ الفوائد الصمدیة «۳ پ ـ ۲۳ ر» **(نحو ـ عربی)**

از: بهاءالدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ ق)

آغاز: «احسن کلمة یبتدأ بها الکلام و خیر خبر یختتم به المرام».

انجام: «فلا یقال هل لم یقم بخلاف الهمزة نحو الم نشرح لک صدرک تم الکتاب

اللهم اشرح صدورنا... صلواتک علیهم اجمعین و الحمدلله رب العالمین».

۴ـ تهذیب البیان فی النحو «۲۳ پ ـ ۳۰ ر» **(نحو ـ عربی)**

از: مؤلف پیشین

رسالهٔ کوتاهی است در نحو که مؤلف به همان سبک فوائدالصمدیه و کوتاهتر از آن تألیف نموده است. این رساله در هند در ضمن مجموعه‌ای به چاپ رسید است.

[الذریعه ۵۰۹/۴؛ رضویه ۶۱/۱۲، ش ۳۷۹۰؛ مشار، عربی ۲۳۰].

آغاز: «باسمک اللهم یبتدا الکلام و بحمدک یختتم کل امر یرام یا من حسرت عن».

انجام: «فی باب نعم و بئس و لک الخیار مع ظاهر اللفظیة نحو طلع الشمس و طلعت الشمس هذا آخر ما اردناه و ختام ما قصدناه و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطاهرین المعصومین برحمتک یا ارحم الراحمین».

۵ـ ستین عادلی «۳۰ پ ـ ۳۴ ر» **(ترجمهٔ منظوم احادیث ـ فارسی)**

از: عادل خراسانی (قرن ۱۰ ق)

شاعر در این رساله شصت حدیث نبوی را در آداب و فضایل ذکر کرده و هر حدیث را ابتدا به نثر فارسی ترجمه و پس از آن با یک یا دو بیت معنی آن را در قالب شعر بیان می‌کند. **[مرعشی ۱۹۶/۳، ش ۱۰۰۳/۱۰ که نام مؤلف در آن ذکر نشده است].**

نسخهٔ حاضر مقدمهٔ مؤلف را فاقد است.

آغاز: «قال النبی ص انما الاعمال بالنیات و انما لکل امرء ما نوی ـ

درست نیست کارها مگر به نیتها و بدرستی که هر مردیراست آنچه نیت کرد

نیست اعمال جز به نیت مرد هر کسی راست آنچه نیت کرد».

انجام: «قال کرّموا اولاد الصالحون لله و الطالحون لی ـ گرامی دارید فرزندان صالحان را از برای خدا و غیر صالحانرا از برای من...

طالحان را برای حرمت من صالحان بهر ایزد ذوالمن».

۶ـ منشآت «۳۴ ر ـ ۳۵ ر» و «۵۲ پ ـ ۵۳ ر» **(فارسی)**

از : ؟

هفده نامهٔ کوتاه فارسی است که برای تعلیم نامه‌نگاری تحریر شده است.

۷ـ شرح العوامل المائة «۳۵ پ ـ ۴۱ پ» **(نحو ـ عربی)**

از : ؟

شرح مشهوری است بر «عوامل المائه» شیخ عبدالقاهر جرجانی.

آغاز : «الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین العوامل فی النحو ما الفه الشیخ الفاضل عبدالقاهر بن محمد بن الجرجانی تقی الله سراه و جعل الجنة مثواه... مائة عامل لفظیة و معنویة فاللفظیة منها علی ضربین سماعیة و قیاسیة فالسماعیة منها احد و تسعون عاملا».

انجام : «فهذا مائة عامل لایستغنی الصغیر و الکبیر و الرفیع و الوضیع عن معرفتها و اعمالها فی معمولاتها حسب ما کان عملها ذلک آخر ما اردنا بیانه علی سبیل الاختصار والله الهادی و المعین و الغفار و الستار».

۸ـ العوامل المائة «۴۱ پ ـ ۵۱ پ» **(نحو ـ عربی)**

از : شیخ عبدالقاهر بن عبدالرحمن جرجانی (۴۷۱ ق)

آغاز : «العوامل فی النحو علی ما الفه الشیخ الامام... مائة عامل لفظیة و معنویة فاللفظیة منها علی ضربین سماعیة و قیاسیة».

انجام : «نحو مات الناس حتی الانبیاء و اما فی الضعف نحو قدم الحاج حتی المشاة هذا آخر ما اردنا... بعون الملک القدیم».

۹ـ خطبهٔ نکاح «۵۳ پ ـ ۵۴ پ»

آغاز : «الحمدلله الملک المهیمن الدیّان ذی العزة و العظمة و القدرة».

انجام نسخه : «و صلّ علی السبطین السیدین السندین الامامین الهمامین...».

نسخ؛ رسالهٔ سوم آفتاب بن سید محمد حسین الحسینی القمصری با مهر بیضوی «عبده آفتاب الحسینی ۱۰۷۵»، شب دوشنبه اوایل جمادی‌الثانی ۱۰۷۵؛ رسالهٔ چهارم همو، اواخر ذی‌حجهٔ ۱۰۷۵؛ رسالهٔ هفتم همو، ۲۶ رمضان‌المبارک ۱۰۷۳؛ رسالهٔ هشتم همو، بی‌تا [۴۲ پ]؛ رسالهٔ نهم سعید بن اسمعیل شهسوار تمصری، ۲۵ صفر ۱۰۶۹؛ رسالهٔ سوم با حواشی به امضاء «منه رحمه الله»؛ مقابله و در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: تیماج، سبز سیر، ضربی مجدول.

۵۴ برگ؛ ۱۴×۲۰ سانتی متر؛ ۱۴ ـ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۸۹۹].

﴿ ۱۴۴۰۲ ﴾

ترجمهٔ الدرّ النظیم فی خواص القرآن العظیم (علوم قرآن ـ فارسی)

از: عبدالعلی بن محمد بن حسین بیرجندی (۹۳۲ ق)

[مجلس ۲۵/۳۵، ش ۱۲۰۰۹]. نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «زیادت از مرتبهٔ قرآن نیست نه مرتبهٔ پیغمبران و نه مرتبهٔ فرشتگان و نه مرتبهٔ غیرایشان و فرمود که قرآن خوانان خاصه حق تعالی‌اند».

انجام نسخه : «آنچه در خواص سوره و آیات بینات فرقانی مذکور شد از تفاسیر و کتب معتبره... بمجرد بغض و عداوت کار نفرماید بلکه از آن ضرر باهل».

نسخ (آیات شریفه معرب)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، عطف گالینگور.

۲۳۵ برگ؛ ۱۳×۲۰ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۰۰].

﴿ ۱۴۴۰۳ ﴾

مجموعه

۱ ـ قصیده‌ای از ثنایی (۱ پ) (فارسی)

۲ ـ النفلیة «۲ پ ـ ۵۴ ر» **(فقه ـ عربی)**

از: شهید اول محمد بن مکی عاملی (۷۸۶ ق)

[مرعشی ۸۲/۱، ش ۶۹/۴؛ مشار، عربی ۹۶۳].

آغاز: «الحمدلله الذی ضم النشر بجمع الشتات... اما بعد فانی لما وقفت».

انجام: «ثم یسجد سجدتی الشکر و الحمدلله... الطاهرین المعصومین».

۳ ـ صیغه و خطبهٔ نکاح و مطالب متفرقه «۵۵ ر و پ»

۴ ـ صیغ العقود و الایقاعات «۵۶ پ ـ ۱۰۱ ر» **(فقه ـ عربی)**

از: نورالدین علی بن عبدالعالی معروف به محقق کرکی (۹۴۰ ق)

[مجلس ۴۰/۲۶، ش ۷۵۴۰]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۵ ـ صیغ العقود «۱۰۱ پ ـ ۱۰۳ پ»

در این بخش چند عقدنامه (عقد متعه، نکاح دایم، اجاره برای قضای نماز و روزهٔ میت، اجارهٔ حج) ذکر شده است.

نسخ؛ رسالهٔ دوم و چهارم میرآفتاب بن میر محمد حسین الحسینی القمصری در قمصر کاشان ۱۰۷۱؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، مقابله و در حاشیه تصحیح شده، رسالهٔ دوم با حواشی به امضاء «منه»؛ در اول نسخه مهر بیضوی «عبده الراجی محمد بن محمد حسین ۱۲۷۹»؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای.

۱۰۳ برگ؛ ۱۳×۲۰ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۰۱].

﴿ ۱۴۴۰۴ ﴾

مجموعه

۱ ـ شفاء المرض = طب شهابی «۱ پ ـ ۹۶ پ» **(طب منظوم ـ فارسی)**

از: شهاب‌الدین بن عبدالکریم قوام ناکوری متخلص به شهاب (قرن ۸ ق)

صد و شصت باب کوتاه است به نظم در شناختن دردها و علایم بیماری‌ها. شاعر در

اشعارش «شهاب» تخلص می‌کند و این منظومه را در ۱۰ شوال ۷۹۰ به پایان رسانیده است. [دانشگاه ۱۱/۲۰۰۶؛ منزوی ۱/۵۵۵؛ الذریعه ۲۲۴/۱۹ با عنوان «مثنوی شفاء المریض»].

آغاز:

«نخستین کنم نوک خامه روان — به توحید پروردگار جهان
خداوند خلاق ارض و سما — که نه جسم دارد نه او راست جا
... طبیبی نکردم بسی سالها — ولی بی‌طمع خاص بهر خدا
مریضی که از من دوا یافته — ز فضل الهی شفا یافته
دوای من ار نفع نارد ترا — مرا بد نگویی ز بهر خدا»

و بعد از چند بیت گوید:

«اساسش نهادم صد و شصت باب — شفاء المرض کردم این را خطاب
سبب گویم این شرح از این کتاب — چنین رنج بهر چه براه شهاب
... دلم گفت ای پورعبدالکریم — که هیچست دنیا و فرزند و سیم
... نصیحت بجانست اگر بشنوی — ترا داد ایزد چون طبع قوی
کتاب به حکمت به نظم اندر آر — که بعد از تو ماند مگر یادگار
ز طبع ضعیفی که من داشتم — چنین طب منظومه پرداختم»

و در پایان مقدمه گوید:

«الهی به حق نبی الهدی — ختوم رسل خاتم انبیا
محمد شه جمله پیغمبران — که از عشق رویش سرشتی جهان
به حق ابوبکر ای کردگار — که شد ثانی اثنین در روزگار»

انجام:

در این طب منظوم ای ذاالکرم — نرندم به جز نفع مردم قلم
بگفتند یاران من کی شهاب — بنام شهنشاه کن این خطاب
بگفتم که چو شاه شاهان خداست — بدرگاه او بندگی جمله راست

مـن ایـن طب بنام خدا ساختم	جـزای ثـوابـم از آن خـاستم
چو فضل خدا بود و سعی شهاب	مـرتب شد ابواب هـذا الکتاب
ز هفتصد زیادت نود سال بود	دهـم روز از مـاه شـوال بـود
نـوشته بـماند سیه بـر سـفید	نـویسنده را نـیست فـردا امـید

۲ ـ فرهنگ طب «۹۶ پ ـ ۹۹ پ» **(پزشکی ـ فارسی)**

از : مؤلف پیشین

فرهنگ کوتاه طبی است به ترتیب حروف تهجی. مؤلف در آن الفاظ و اصطلاحات طبی را به فارسی معنی نموده است.

آغاز : «(بسمله (اپسی) تخم کتان (اخلاط هندوی) لون (مویز) دانک (انگبین) عسل شهد نیز گویند (رضاص) قاقیا هندوی دانک».

انجام : «(هرشکل) برگهاست بالای درخت میرود و دفع باد نیکوکار آیـد (لاون) عنبر سیاه والله اعلم بحقایق الامور».

نستعلیق؛ یحیی ترشی، غره شهر ربیع‌الاول ۱۲۲۷؛ عناوین شنگرف؛ در اول نسخه فهرست ابواب ذکر شده؛ جلد: گالینگور، مشکی، عطف و گوشه گالینگور قهوه‌ای.

۹۹ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۰۲].

﴿ ۱۴۴۰۵ ﴾

تحفهٔ ملکی = ترجمهٔ عیون اخبار الرضا عليه السلام **(حدیث ـ فارسی)**

از : علی بن طیفور بسطامی

ترجمه‌ای است روان و شیوا از عیون اخبارالرضا عليه السلام، مترجم آن را در سال بیستم از سلطنت عبدالله قطب شاهی هنگامی که در ولایت دکن در هند بوده، برای شیخ ملک محمد انصاری ترجمه نموده است. [الذریعه ۱۲۰/۴، ش ۵۷۳؛ آستان قدس رضوی، مشهد

۱۲۸/۱۴ و ۱۲۹ که دو نسخه از این کتاب به شماره‌های ۹۷۶۹ و ۱۲۲۸۶ معرفی شده و هر دو نسخه ترجمهٔ ۲۹ باب اول کتاب را شامل است].

نسخهٔ حاضر نیز ترجمهٔ ۲۹ باب اول کتاب را شامل است.

آغاز:

«چون کلک سخن گوی بامداد مداد   در گلشن اخبار زبان باز گشاد

بر طبق حدیث کل امر ذی بال   از حمد الهی سخن آغاز نهاد

آغاز سخن گذاری بحمد و ثنای حضرت باری شیمه ستودهٔ راویان اخبار اخیار...».

انجام: «هرچه خوبان دارند تو تنها داری صلوات الله و سلامه علیه و آله الطیبین الطاهرین مصنف این کتاب مستطاب گفت که... و تفسیر این روایت را در کتاب معانی‌الاخبار بیان کرده‌ام ان اردت الاطلاع علیه فارجع الیه و التوفیق منه و سبحانه و تعالی».

- در صفحات آخر نسخه این مطالب موجود است:

الف: اقلام علوم غریبه، شامل چند قلم به ترتیب زیر:

قلم یونانی، قلمی که ملا حسین کاشفی در کتاب اسرار قاسمی به کار برده است، قلم عبرانی و دو قلم دیگر.

ب: غزلی از سعدی شیرازی با این مطلع:

جانا هزاران آفرین   بر جانت از سر تا قدم

ج: رباعی ترکی به خط عبدالوهاب.

نسخ؛ بی‌کا، اواسط رجب ۱۲۲۳؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ چند مهر بیضوی در اول و آخر نسخه آمده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، مجدول.

۱۴۲ برگ؛ ۲۰×۳۱ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۰۳].

﴿ ۱۴۴۰۶ ﴾

مجموعه

۱ـ اربعون حدیثاً «۲ پ ـ ۱۸۴ ر» **(حدیث ـ عربی)**

از: شیخ بهاءالدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ ق)

[مجلس ۲۷۲/۲۵، ش ۷۲۷۷]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲ـ المثلثات اللغوية «۱۸۵ پ ـ ۱۸۸ ر» **(ادبیات ـ فارسی)**

از: ؟

رسالهٔ کوتاهی است در بیان کلماتی که به یک شکل نوشته می‌شوند و با تغییر حرکات حروفشان، معنی آن‌ها فرق می‌کند. در شمارهٔ ۱۳۶۰۰ مثلثات قطرب که در همین موضوع می‌باشد معرفی گردید.

آغاز: «الحمدلله ... محمد و آله اجمعین اما بعد هذا کتاب مؤلف علی اسماء متفقة کتابته (الآل) آواز چنگ و نیزه کوتاه (الإل) پیچیدن چشم (الآل) خویشاوندان».

انجام: «(الوَرد) گل (الوِرد) نماز و دعا (الوُرد) شتر سرخ».

۳ـ الکبائر، منظومة فی... «۱۸۸ پ ـ ۱۹۱ ر» **(اخلاق ـ عربی)**

از: ؟

منظومه‌ای است در ۳۶ بیت در بیان گناهان کبیره و نام آن‌ها، با ذکر آیاتی از قرآن کریم در حواشی که دلالت بر کبیره بودن آن‌ها دارد.

آغاز:

خذ صاح عنی عدد الکبائر — و احفظه و اجعله من الصغائر

و هو علی قول ذوی الروایة — سبعون فافهم و انعم الدرایة

انجام:

و شهادة الزور و منها النظر — و القرب للحایض حتی تطهر

و کفر نعم یا حبیب — و الهمز و اللمز و التلقیب

۴ـ نماز جمعه، رساله در وجوب... «(۱۹۱ پ ـ ۱۹۲ پ)» **(فقه ـ فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است از یک عالم شیعی در اثبات وجوب نماز جمعه در عصر غیبت. مؤلف در آن ادعا می‌کند که وجوب نماز جمعه اجماعی بین علمای شیعه است و خود چهار دلیل بر وجوب آن اقامه می‌کند. او در این کتاب از محمدباقر سبزواری و شرح شرایع سیدمحمد نقل می‌کند.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز : «بسمله اما بعد بدانید ای برادران ایمانی که نماز جمعه واجبست به چند دلیل اول آنکه نماز جمعه در زمان رسول‌خدا ﷺ واجب عینی بود».

انجام نسخه : «خاتمه بدانید ای برادران... سید محمد در شرح شرایع نقل کرده».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ رسالهٔ اوّل با حواشی به امضاء «منه ره» و حواشی دیگر؛ در صفحهٔ اول نسخه سه بیت شعر از میرنجات قمی و صفحهٔ دوم غزلی از همان شاعر و جواب فیضی به آن، صفحهٔ سوم تملک محمدمحسن با مهر بیضوی وی و تملک بهمن میرزا که در سال ۱۲۷۲ در اصفهان کتاب را خریده با مهر مربعی بزرگ وی و بعد از کتاب اربعین مطالبی در معاد و مطلبی از فارابی و چند دعا و شعر؛ جلد: تیماج، سرخ، لولادار، عطف گالینگور تهوه‌ای.

۱۹۲ برگ؛ ۱۲/۵×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۰۴].

﴿ ۱۴۴۰۷ ﴾

شرائع الاسلام **(فقه ـ عربی)**

از : محقق حلی جعفر بن حسن بن یحیی (۶۷۶ ق)

[مجلس ۴۱۵/۲۵، ش ۷۴۳۶]. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «من الماء شی القاء علی وسط القبر و توضع الید علی القبر و یترحم».

نسخ؛ جعفرقلی بن آخوند ملا خداقلی مؤذن‌باشی افشار ارومچی، ۱۲۲۶؛ عناوین

شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ با حواشی به امضاء «ع ل»، «زین‌الدین» و به نقل از کتاب مسالک؛ جلد: مقوائی، قهوه‌ای، عطف و گوشه تیماج.

۲۳۰ برگ؛ ۲۰×۳۱ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۰۵].

﴿ ۱۴۴۰۸ ﴾

ترجمهٔ اربعین شیخ بهایی = قطب شاهی = ترجمهٔ قطب شاهی

(شرح حدیث ـ فارسی)

از: شیخ محمد بن علی بن خاتون عاملی (قرن ۱۱ ق)

[مجلس ۱۶۴/۲۶، ش ۷۶۶۵].

آغاز: «سپاس بیحد و ستایش بیعدد بیمثلی را سزد که بایمای دلگشای وله المثل».

انجام:

«چشم هنر بین بود از عیب پاک بی هنر ار عیب کند زآن چه باک

چونکه بدین پایه رساندم کلام به که کنم ختم سخن والسلام

نستعلیق؛ محمد یوسف بن محمد ابراهیم آشتیانی، جمادی‌الاولی ۱۲۴۰؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در اول نسخه و آخر آن تملک علی‌اصغر بن مصطفی قلی مازندرانی نوری با مهر بیضوی «علی اصغر بن مصطفی قلی ۱۲۴۲» که فوت مادرش را در ۹ ربیع‌المولود ۱۲۴۹ در بروجرد به مرض طاعون یادداشت نموده است و در اول نسخه مهر مربعی «الیس الله بکاف عبده محمدامین ۱۲۵۷»؛ در آخر نسخه مهر مربعی «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده علی اصغر ۱۲۲۴»؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر لچکی مذهب، مجدول گرهی.

۱۷۷ برگ؛ ۱۸×۳۰ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۰۶].

﴿ ۱۴۴۰۹ ﴾

ابواب الجنان

(اخلاق ـ فارسی)

از: رفیع‌الدین محمد بن فتح‌الله واعظ قزوینی (۱۰۸۹ ق)

[مجلس ۳۷۴/۲۵، ش ۷۳۹۰]. نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب است.

آغاز: «زلال مقالی که از چشمه‌سار دل بجدول زبان جاری و بوستان جانفزای دین و ایمان از آن آبیاری تواند شد».

انجام: «را در آنجا با هم جمع نموده بیک اذان و اقامه می‌گذارند تمام شد».

نستعلیق؛ بی‌کا، سه‌شنبه ربیع‌الاول [تاریخ نانوشته]؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر لچکی مجدول گرهی.

۲۳۷ برگ؛ ۲۰×۳۱ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۰۷].

﴿ ۱۴۴۱۰ ﴾

مقامات النجاة فی شرح الاسماء الحسنی (شرح اسماء حسنی - عربی)

از: سید نعمت‌الله بن عبدالله موسوی جزائری (۱۱۱۲ ق)

[مجلس ۲۴۲/۲۵، ش ۷۷۵۵/۱]. نسخهٔ حاضر جلد اول کتاب و آغاز آن با آغاز نسخهٔ سابق برابر است.

انجام: «الخاتمة معنی الضّار هوالذی یوجد الضرر تارة و یوجد اسبابه اخری لانه تعالی خلق السم و خلق فیه السمیة القاتلة فالاشیاء تنتهی الیه جل شانه بواسطة و بلاواسطة قد تم بعون الله... هذا المجلد الاول... و سیتم... المجلدان الاخر».

نسخ؛ حسین خویی الاصل و ارومی المسکن، ۱۲۴۴ (به فرمودهٔ آخوند ملامحمد خلف ملاصفر ملقب به ملا نظام الدین)؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده، با حواشی به امضاء «منه عفی عنه» و حواشی دیگر؛ در اول و آخر نسخه وقف کتاب بر اولاد ذکور با مهر مربعی «عبده محمد بن نظام‌الدین ۱۲۲۹»؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، مجدول.

۱۶۷ برگ؛ ۲۰×۲۹ سانتی متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۰۸].

﴿ ۱۴۴۱۱ ﴾

تهذیب الاحکام (حدیث ـ عربی)

از: شیخ الطائفه محمد بن حسن طوسی (۴۶۰ ق)

[مجلس ۹۶/۲۵، ش ۷۰۸۵]. نسخهٔ حاضر از «کتاب الجهاد» تا آخر مشیخه را شامل است.

آغاز نسخه: «بسمله کتاب الجهاد و سیرة الامام ﷺ باب فضل الجهاد و فروضه محمد بن احمد بن یحیی عن ابی‌جعفر... ان جبرئیل اخبرنی بأمر قرت به عینی و فرح به قلبی».

نسخ؛ بی‌کا، ۲۰ ذی‌قعدهٔ ۱۰۷۷؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جای بیشتر عناوین خالی مانده؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: مقوائی، قهوه‌ای، عطف و حاشیه گالینگور قهوه‌ای.

۴۴۲ برگ؛ ۱۹×۲۶ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۰۹].

﴿ ۱۴۴۱۲ ﴾

جُنّة الامان الواقیة و جَنّة الایمان الباقیة = مصباح کفعمی (ادعیه ـ عربی)

از: شیخ تقی‌الدین ابراهیم بن علی کفعمی (۹۰۵ ق)

[مجلس ۳۰۳/۳۵، ش ۱۲۳۴۵]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نسخ (ادعیهٔ شریفه معرب)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ حواشی به نقل از کتب مختلف؛ در آخر نسخه تملک احمد بن الکاظم با مهر مربعی به سجع «مبشرا برسول یاتی من بعدی اسمه احمد ۱۱۰۹»؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، لولادار.

۳۵۶ برگ؛ ۱۹×۲۵/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۱۰].

﴿ ۱۴۴۱۳ ﴾

بحارالانوار (حدیث ـ عربی)

از: ملا محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

[مجلس ۷۸/۲۵، ش ۷۰۶۸]. نسخهٔ حاضر جلد هشتم کتاب را شامل است.

آغاز: «الحمدلله الذی اوضع لنا مالک الدین باعلام».

نسخ؛ بی‌کا، قرن ۱۱؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، جای تعدادی از عناوین خالی مانده؛ در حاشیه تصحیح و نسخهٔ بدل آورده شده؛ در اول نسخه استکتاب کتاب از طرف فضلعلی بن شاهوردی بیک توشمال باشی بن خلف با مهر مربعی آمده و در تاریخ رجب ۱۰۹۹ نسخه را بر اولاد ذکور وقف کرده؛ جلد: تیماج، مشکی.

۶۵۶ برگ؛ ۱۹×۳۰ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۱۱].

﴿ ۱۴۴۱۴ ﴾

مصابیح القلوب **(اخلاق ـ فارسی)**

از: تاج‌الدین حسن بن حسین شیعی سبزواری (قرن ۸ ق)

پنجاه و سه فصل است در اخلاق و آداب اسلامی، با استفاده از احادیث اهل‌بیت علیهم‌السلام و اخبار صحیحه و گفتار حکما و عرفا و صوفیه و جز اینها. این کتاب در سال ۱۳۷۵ ش به وسیلهٔ دفتر نشر میراث مکتوب در تهران به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۲۱/۹۰؛ مرعشی ۱۵۶/۸، ش ۲۹۷۸].

آغاز: «الحمدللّه الذی شمّس بشموس الشرقیة شعلة الشرر من شطر الشجر... روی عن النبی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم انه قال خمس من کنّ فیه اسکنه اللّه فی الجنة... خداوندا ضمیر ما را از زینت و شهوت خالی گردان».

انجام:

«اگر رحمت کنی فضل تو باشد   ندارم هیچ طاعت جز دل ریش

و تمت کلمة ربک صدقا و عدلا».

نستعلیق؛ عبدالمحسن بن حیدر دادیانی ۱۰۷۱؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر لچکی، مجدول گرهی.

۲۲۰ برگ؛ ۱۹×۳۰ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۱۳].

﴿ ۱۴۴۱۵ ﴾

جوامع الجامع = التفسیر الوسیط (تفسیر ـ عربی)

از: ابوعلی فضل بن حسن بن فضل طبرسی (۵۴۸ ق)

[مجلس ۱۰۴/۳۵، ش ۱۲۰۹۴]. نسخهٔ حاضر از سورهٔ طه تا آخر قرآن را شامل است.

نسخ؛ بی‌کا، ۱۱۰۷؛ نشانی‌ها شنگرف؛ با حاشیه‌نویسی‌های مختصر توضیحی، در پایان نسخه مهر مربعی با سجع «لا اله الا الله الملک الحق المبین سیدعلی...»؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۳۱۵ برگ؛ ۲۱×۳۱ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۱۳].

﴿ ۱۴۴۱۶ ﴾

تهذیب الاحکام (حدیث ـ عربی)

از: شیخ الطائفه محمد بن حسن طوسی (۴۶۰ ق)

[مجلس ۹۶/۲۵، ش ۷۰۸۵]. نسخهٔ حاضر جلد اول کتاب (طهارت و صلوة) را شامل است.

نسخ، عبدالائمة بن عبدالحسین نجفی الخادم بالغری، جمعه ۳ محرم ۱۱۰۸؛ در صفحهٔ اول تملک محمدباقر بن محمدتقی و نصرالله حسینی قدمگاهی و فرزندش محمد، در صفحهٔ دوم و سوم یادداشتی گویا به خط سیدنعمت‌الله جزایری به نقل از شیخ طوسی در مورد کتاب تهذیب و خصوصیات آن، صفحهٔ سوم شعری به عربی در مورد نوشتن کتاب و ثواب آن، صفحهٔ چهارم مطالبی به نقل از وافی فیض کاشانی با دعای «غفر له» برای وی، و مطالبی از شیخ محمد با دعای «رحمه الله» در مورد روایت‌های موسی بن القسم بن عبدالرحمن و مطلبی از ملا غیاث در مورد روایت‌های کتاب تهذیب، صفحهٔ پنجم سؤال و جوابی در مورد نکاح به فارسی از شیخ بهائی و یادداشتی در مورد اولاد ائمه علیهم‌السلام و اجازه نامهٔ سید نعمت الله جزائری به خط خودش که در اوایل ذی‌قعدهٔ ۱۱۰۸ برای شیخ عبدالائمه نجفی جزائری (کاتب نسخه) نوشته است و دستخطی از کاتب که در ۱۱۰۸ نوشته با مهر بیضوی به سجع «خادم شاه نجف بود عبدالائمه ۱۰۸۶»

و تملک محمدصالح بن دخیل علی نجفی با مهر مربعی وی و تملک محمد اسمعیل در جمادی الاولی ۱۳۴۰ با مهر بیضوی وی.

صفحهٔ ششم سرلوح زرین و الوان با کتیبهٔ زرین، تمامی صفحات مجدول زرین، عناوین و نشانی‌ها شنگرف، با حواشی توضیحی از «م ق ر مدظله العالی»، «۵۱۴»، «ب ه ر»، «ک» و دیگران، در پایان نسخه علامت بلاغ به خط علامه محمدباقر مجلسی و دستخطی از جلال‌الدین حسینی که در ۱۳ صفر ۱۳۷۹ نوشته است، در سه صفحهٔ آخر نسخه مقدمهٔ ثانیهٔ وافی فیض با عنوان «المقدمة الثانیة فی التوقیف لمعرفة الاسانید» درج شده است؛

جلد: تیماج، سرخ، ضربی، مجدول.

۳۵۳ برگ؛ ۲۲×۳۶ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۱۴].

﴿ ۱۴۴۱۷ ﴾

مجموعه

۱ ـ شرح الایساغوجی «۱ ر ـ ۴۳ پ» (منطق ـ عربی)

از: حسام‌الدین حسن کاتی (۷۶۰ ق)

[مرعشی ۱۷۹/۳، ش ۹۸۶]. نسخهٔ حاضر مقدمهٔ شرح را فاقد است.

آغاز نسخه: «قال ایساغوجی اللفظ الدالّ علیٰ تمام ما وضع له بالمطابقة و علی جزئه ان کان له جزء بالتضمن».

انجام: «انّما هو البرهان لکونه مرکباً من المقدمات الیقینیة فلیکن هذا آخر ما کتبناها من اوراق لایضاح کتاب الأیساغوجی».

۲ ـ حاشیة تهذیب المنطق «۴۷ پ ـ ۱۶۴ ر»

از: نجم‌الدین عبدالله بن حسین یزدی (۹۸۱ ق)

به شمارهٔ [۱۴۳۰۵/۴] مراجعه شود.

آغاز: «قوله الحمدللّه افتتح بحمدالله بعدالبسمله ابتداء بخیرالکلام و اقتداء بحدیث خیرالانام علیه و آله الصلوة و السلام».

انجام: «قوله و هذا بالمقاصد اشبه ای الامر الثامن اشبه بمقاصد الفن... وآله و عترته الطّاهرین».

نسخ؛ رسالهٔ اول سیدحبیب، روز شنبه اول ذی‌قعدهٔ ۱۲۰۸؛ رسالهٔ دوم بی‌کا، اول شوال ۱۲۰۸؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف، متن رسالهٔ دوم جداگانه در بالای صفحات نیز آمده است؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول.

۱۶۵ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۱۵].

﴿ ۱۴۴۱۸ ﴾

مجموعه

۱ ـ اشعار و ساقی‌نامهٔ رضا «۲ برگ الحاقی در اول نسخه»

۲ ـ جدول احوال چهارده معصوم علیهم‌السلام «۳ پ ـ ۴ ر»

۳ ـ قصیدهٔ هراس و مماس عرفی شیرازی در مدح روضه امیرالمؤمنین علیه‌السلام «۵ ر»

آغاز:

این بارگاه کیست که گویند بی هراس   ای اوج عرش سطح حضیض ترا مماس

۴ ـ رفع آفات و دفع بلیات «۵ پ ـ ۱۸ پ» **(دعا ـ فارسی)**

از: ملا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در ده باب، دربارهٔ رفع بلایا و آفات به وسیلهٔ دعاهای وارده در قرآن و نقل شده از ائمه علیهم‌السلام. **[الذریعه ۲۴۵/۱۱ باعنوان«الرفع و الدفع»؛ مرعشی ۳۷/۱، ش ۲۵].**

آغاز: «الحمدلله و سلامه علی الذین اصطفی الله خیر اما یشرکون اما بعد این رساله‌ای است در رفع آفات و دفع بلیات».

انجام: «کارد را به آن بیالایند زنگ آن را ببرد و مجموع آنچه در این باب ذکر و مذکور شد از محمد بن اسحاق کندی منقول است که در رساله دفع آثار آورده تمت».

۵ ـ فالنامه که از جفر حضرت علی علیه‌السلام استخراج شده «حاشیهٔ ۱۸ پ»

آغاز: «این فالنامه فالیست که از جفر جناب حضرت مولای فقرا علی بن ابی‌طالب صلوات اللّه علیه و آله استخراج کرده‌اند».

۶ ـ کشکول شیخ بهایی (منتخب) «۱۹ پ ـ ۴۱ پ»

۷ ـ آب زلال «۴۲ ر ـ ۴۴ پ» **(عرفان ـ فارسی)**

از: ملا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

[مرعشی ۲/۱۳۰، ش ۵۲۵/۲؛ الذریعه ۲/۱]

آغاز: «فیاض علی‌الاطلاق را حمد و سپاس بی‌منتها و رسانندگان فیض او را به مستعدان درود و ثنا...».

انجام:

هان بیرون آ چو مغز از پوست — میگفتم و تو شنیدی ای دوست

از سر تا پای گوش بادت — این آب زلال نوش بادت

۸ ـ ترجمهٔ صد کلمهٔ امیرالمؤمنینؑ «۴۵ ر ـ ۴۸ پ» **(حدیث ـ فارسی و عربی)**

از: عادل خراسانی (قرن ۱۰ ق)

به شمارهٔ [۱۳۶۰۷] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۹ ـ مطالب پزشکی شامل: دستور گرفتن عرق ماء الحیوة که از مخترعات مرحوم ملا مؤمن صاحب تحفه است، خواص اسپند، نسخه عرق ابریشم، حب جهت امساک منی «۴۹ ر ـ ۵۰ پ»

۱۰ ـ اشعاری از: امیرالمؤمنینؑ، حافظ شیرازی، جامی، سعدی، موجی، مولوی، (مثنوی) آذر، میرزا عبدالوهاب، نورعلی شاه، امیر خسرو دهلوی «۵۱ ر ـ ۵۷ ر»

۱۱ ـ نان و حلوا «۵۷ پ ـ ۶۱ ر» **(مثنوی ـ فارسی)**

از: بهاءالدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ ق)

آغاز:

ایها اللاهی عن العهد القدیم — ایها الساهی عن النهج القویم

انجام :

یا بهائی اتخذ قلبا سواه　　فهو ما معبوده الاّ هواه

۱۲ ـ شیر و شکر «۶۱ ر ـ ۶۲ پ» **(مثنوی ـ فارسی)**

از : مؤلف پیشین

به شمارهٔ [۱۳۱۵۸/۳] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۳ ـ اشعاری از : سعدی، رباعیات محتشم، رباعیات خیام، رباعیات شیخ بهایی «۶۲ پ ـ ۶۴ پ»

۱۴ ـ احادیثی از : حضرت پیامبرﷺ و امام رضاؑ و امام صادقؑ «برگ ۶۵»

۱۵ ـ تاریخ چند حادثه در مراغه و آذربایجان «۶۶ ر»

در این بخش تاریخ شیوع بیماری طاعون در چند مورد، تاریخ چند زلزله در آذربایجان، تاریخ فوت شاهان قاجار، فوت احمدخان بیگلربیگی مراغه در ۱۲۳۲ ق و حملهٔ عبیدالله کرد به آذربایجان، توسط عبدالغفار بن محمد فصیح مراغه‌ای در جمعه ۲۶ ربیع‌الاول ۱۲۶۱ تحریر شده است.

۱۶ ـ مطالب متفرقه‌ای شامل : نصیحت خواجه عبدالله انصاری «۶۶ پ»، پند حکیمی به پسر خود «۶۷ ر»، اشعاری از شافعی و مقامات حریری «۶۷ پ»

۱۷ ـ دقایق الحقایق «۶۸ ر ـ ۷۱ ر» **(عرفان ـ فارسی)**

از : احمد رومی

تفسیری است عرفانی در ۸۰ فصل که در هر فصل آیتی را گزارش می‌کند و ناظر به مثنوی مولوی است. **[منزوی ۴۸/۱ و ۱۱۴۶/۲؛ دانشگاه ۲۸۸۵/۱۲].**

نسخهٔ حاضر بخش کوتاه و منتخبی از این کتاب را شامل است و در آن مؤلف، احمد رومی از شاگردان مولوی رومی معرفی شده است.

۱۸ ـ اشعار سعدی و منتخبی ازگلستان «۷۲ ر ـ ۷۶ پ»

۱۹ ـ رساله در عرفان «۷۷ ر ـ ۸۲ پ» **(فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در پند و اندرز به صورت عرفانی با ذکر داستانی از عارفان.

آغاز : «الحمدلله... قال رسول‌الله صلی علیه و آله و سلم من اصبح و هومه همّ واحد کفاه اللّه تعالی هموم الدنیا و الآخرة و من یتشعب به هومه لم یبال اللّه تعالی فی ایّ واد مهلکته، مهتر عالم و سید بنی آدم صلی الله علیه و آله و سلم».

انجام : «این کاریست که خود کنم نه با کس مشورت کنم هر چه خواهم کنم و ان اراد الله ان یقیم القیامة فاقامها و الله ملهم الرشاد تمت».

۲۰ ـ ساقی‌نامهٔ حافظ شیرازی «۸۳ ر ـ ۸۷ ر»

به شمارهٔ [۱۴۱۴۸/۲۸] مراجعه شود.

۲۱ـ نامهٔ امام حسن عسکری علیه السلام به ابوالحسن علی‌بن حسین بابویه قمی «۸۷پ»

۲۲ ـ ساقی‌نامهٔ نظامی «۸۸ ر ـ ۸۹ پ»

۲۳ ـ کلیات شمس تبریزی (منتخب) «۹۰ ر ـ ۱۱۶ ر»

از : جلال‌الدین محمد بن محمد رومی (۶۷۲ ق)

۲۴ ـ شعری از عباس بن ابی‌القاسم بن محمد بن فیض به خط خودش «۱۱۷ ر»

۲۵ ـ گلشن راز «۱۱۸ پ ـ ۱۵۶ ر» **(عرفان ـ فارسی)**

از : شیخ محمود بن عبدالکریم شبستری (۷۲۰ ق)

[مجلس ۱۸۰/۲۶، ش ۷۶۸۴]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۲۶ ـ عرفان منظوم «۱۵۸ ر ـ ۱۷۵ پ» **(فارسی)**

گویا از : سیدحسین سادات

منظومهٔ عرفانی است در بیان مسائل عرفانی به صورت پند و اندرز و حکایت.

آغاز نسخه :

شمع را روشنکن پنهان نهاد   قفل این گنجینه را نتوان گشاد

جان بنام ایزد آمد در وجود	در عبارت بیش از این فرمان نبود

انجام:

چون بدانستم که حیرت در ره است	بس یقینم شد که خاموشی به است
طول عرضی خواستم این نامه را	مصلحت نامد شکستم خامه را

۲۷ـ انوار حکمت = نصایح یوسفی «۱۷۶ ر ـ ۱۸۱ پ» **(عرفان ـ فارسی)**

از: یوسف بن محمد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ ق)

[مجلس ۹۲/۲۵، ش ۷۰۸۰/۲].

۲۸ـ اشعار متفرقه «۱۸۲ ر ـ ۱۸۴ ر»

۲۹ـ دیوان مجذوب تبریزی «۱۸۴ پ ـ ۲۳۸ پ» **(فارسی)**

از: میرزا محمد بن محمدرضا مجذوب تبریزی

به شمارهٔ [۱۴۱۴۵/۲۷] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر شامل غزلیات به ترتیب حروف تهجی و قصاید و ترجیع‌بندها را شامل است.

آغاز غزلیات:

الهی عبدک العاصی اتاکا	مقرّاً بالذنوب قد دعاکا
فان تغفر فانت اهلٌ لذالک	و ان تطرد فمن یرحم سواکا

انجام غزلیات:

امیّدوار و صاف دل صبح خیز باش	تا خنده‌ای ز گریهٔ وقت سحر کنی
مجذوب جبهه را مکن از گرد سجده پاک	تا خون رشک در دل شمس و قمر کنی

آغاز ترجیع بند:

روزیکه فلک بساط آراست	رخصت ز علی گرفت و برخواست

از دامـــنش آســمان چــو گــردی بر خاک درش نشست و بـرخـاست

انجام ترجیع‌بند :

عمریست که از در تو دورم وقت است که لطفها نمایی

تـا کـی بـاشم بـغم گـرفتار بازآ بـازآ کـه رفتم از کـار

نستعلیق؛ رسالهٔ سوم ۱۰ جمادی‌الثانی ۱۲۴۰؛ رسالهٔ دهم عبدالغفار بن مرحوم حاجی محمد فصیح المراغه‌ای، ۱۵ شوال ۱۲۶۰، رسالهٔ بیست و هفتم همو، ۱۵ رجب ۱۲۶۲؛ رسالهٔ بیست و نهم ۱۲۶۳؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ تعدادی از صفحات چلیپایی؛ جلد: تیماج، سبز، ضربی، مجدول.

۲۳۷ برگ؛ ۱۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۹۹۱۶].

﴿ ۱۴۴۱۹ ﴾

الکافی

(حدیث ـ عربی)

از : ثقةالاسلام محمد بن یعقوب کلینی (۳۲۸ ق)

[مجلس ۱۹۸/۲۵، ش ۷۲۰۱]. نسخهٔ حاضر از «کتاب الوصیة و ما امر بها» تا آخر «کتاب المواریث» را شامل است.

آغاز : «بسمله باب الوصیة و ما امر بها حدثنا علی بن ابراهیم عن علی بن اسحاق عن الحسن بن حازم الکلبی بن اخت هشام ابن سالم عن سلیمان».

انجام : «فقال ما اخذ الا النجوم التی شرطت و اتعرض من ذلک لمیراثه فقال له امیرالمؤمنین صلوات الله علیه فانت احق بشرطک تم کتاب المواریث».

نسخ زیبا، بی‌کا، (اوائل قرن ۷)؛ در پایان کتاب الوصیة چنین آمده: «انهاه الی هاهنا قراةً و تصحیحاً نفعه الله و ایانا به بمحمد و آله و کتب یحیی بن سعید فی جمادی‌الاخره سنه اثنین و خمسین و ستمائة». هم‌چنین در پایان کتاب الاطعمه [۱۹۲ پ] آمده: «انهاه قرائة و تصحیحاً نفعه الله و ایانا به بمحمد و آله و کتب یحیی بن سعید فی ربیع‌الاخر سنة اثنین و خمسین و ستمائه ۶۵۲»؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، مجدول.

۲۳۴ برگ؛ ۱۷×۲۲ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۱۷].

۱۴۴۲۰

زادالمعاد (ادعیه ـ فارسی)

از : ملا محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

[مجلس ۲۷۴/۳۵، ش ۱۲۳۱۰]. نسخهٔ حاضر از آغاز اندکی افتادگی دارد و انجام آن با نسخهٔ سابق برابر است.

آغاز نسخه : «ملت دین نقاوه احفاد سیدالمرسلین آب و رنگ گلستان مصطفوی و چشم و چراغ دودمان مرتضوی... باب اول در فضایل و اعمال ماه مبارک رجب است».

نسخ؛ بی‌کا، سه‌شنبه ۱۲۲۱؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ قسمتی از ادعیه به شنگرف ترجمه شده؛ جلد: مقوائی، قهوه‌ای، عطف و گوشه گالینگور قهوه‌ای.

۲۳۹ برگ؛ ۱۷×۲۶ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۱۸].

۱۴۴۲۱

الصحیفة السجادیة

از : امام زین‌العابدین علی بن الحسین علیه السلام

[مجلس ۲۷۳/۳۵، ش ۱۲۳۰۹]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است و از انجام افتادگی دارد.

انجام نسخه : «فلا تردنی یا سیدی من سنی مواهبک خائبا... الطاهرین الاخیار الانجبین».

در نسخهٔ حاضر بعد از اتمام صحیفه (بعد از دعای ۵۴) ملحقاتی آمده بدین ترتیب : ملحقات صحیفه، اوراد هفته مروی از حضرت امام موسی کاظم علیه السلام، مناجات خمس عشر، دعای جوشن کبیر از مصباح کفعمی و خواص هر کدام و دعای صباح.

نسخ معرب؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، اکثر اوراق از طرف اول نسخه جدول شنگرف، دعای طلب رزق از صحیفهٔ سجادیه در بین سطور به شنگرف به فارسی ترجمه شده، بسیاری از لغات ادعیه صحیفهٔ سجادیه در بین سطور و یا در حاشیه با خط مشکی و به نقل از کتب دیگر به عربی معنی شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۶۳ برگ؛ ۱۲×۲۰ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۱۹].

﴿ ۱۴۴۲۲ ﴾

منهاج الکرامة فی معرفة الامامة (امامت ـ عربی)

از: علامه حلی حسن بن یوسف بن مطهر (۷۲۶ ق)

[مجلس سنای سابق ۸۲/۱؛ الذریعه ۱۷۲/۲۳ با عنوان (منهاج الکرامة فی اثبات الامامة)؛ مرعشی ۶۰/۱، ش ۴۹؛ مکتبة العلامة الحلی، للمحقق الطباطبائی، ص ۲۰۰ ـ ۲۰۴]. نسخهٔ حاضر از آغاز اندکی افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «ادراکها نیل درجة الکرامة و هی احد ارکان الایمان... غیاث الحق و الملة و الدین اولجایتو خدابنده محمد... اشرت الی رؤس المسائل من غیر تطویل ممل و لا ایجاز مخل و سمّیتها منهاج الکرامة فی معرفة الامامة».

انجام: «و لا یمنع المستحق عن حقّه فهذا آخر ما اردنا اثباته فی هذه المقدمة».

نسخ؛ دیندار علی بن عزیزالله، سه شنبه اواخر صفر ۱۰۴۲؛ در آخر نسخه مهر بیضوی به سجع «جمال‌الدین الطباطبایی»، در حاشیه تصحیح شده و حواشی دارد؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۸۵ برگ؛ ۱۳×۱۹ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۲۰].

﴿ ۱۴۴۲۳ ﴾

مجموعه

۱ ـ رساله در نحو «۱ ر ـ ۱۹ پ» (عربی)

از: ؟

رسالهٔ کوتاهی است در نحو. این رساله غیر از کتاب‌های الکافیه، فوائد الصمدیه و انموذج است.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «العطف فالوجهان مثل جئت انا و زیدٌ و زیداً والاّ تعین النصب مثل جئت و زیداً».

انجام نسخه : «و المقصور ان کانت الفه عن واو و هو ثلاثی قلبت واواً والاّ فالیاء و».

۲ ـ الکلمات الطریفة «۲۰ ر ـ ۲۷ پ» **(عرفان ـ عربی)**

از : ملا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

به شمارهٔ [۱۳۷۶۰/۳] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «فمن شاهد الحسبان ان المرء اذا جاوز مقام التمییز و التبیین و فرق بین الغث و السمین و اخذ الی الشیب فی التعارف».

انجام : «و اعرف مکانک فی سلوکک و افاقتک و احفظ الادب لئلا تقع فی العطب فان الحقایق لا تعرف بالبحث ابداً و السلام علی من اتبع الهدی هذا آخر الکلام فی الکلمات الطریفه و الحمدلله...».

۳ ـ نقد الاصول الفقهیة «۲۸ پ ـ ۳۱ ر» **(عربی)**

از : مؤلف پیشین

رسالهٔ کوتاهی است در رد اجتهاد و دعوت به عمل به اخبار. مؤلف در آن به کتاب «الاصول الاصلیه» و «تسهیل السبیل» خود حواله می‌دهد. **[الذریعه ۲۷۳/۲۴]**.

آغاز : «الحمدلله... و بعد فیقول محمد بن المرتضی المدعو بمحسن هذه رسالة فی تحقیق معنی التفقه فی الدین اوردنا فیها کلام بعض المحققین ثم اورد علیه نقض المعترضین ثم ما سنح لنا من کلام مبین».

انجام : «عرفت ما فی کلامی الشیخ حسن قدس سره و الفاضل المعترض علیه بالصحبة و الفساد و علمت الحق فی ذلک و خرجت من ظلمات الشبهات الی نور العلم

و الله ولی الذین آمنوا یخرجهم من الظلمات الی النور و یهدی من یشاء الی صراط مستقیم و الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین تم».

نسخ (رسالهٔ اول معرب)؛ بی‌کا، رسالهٔ دوم و سوم ۱۰۹۲؛ عناوین شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جای تعدادی از عناوین رسالهٔ دوم خالی مانده؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، مجدول.

۳۲ برگ؛ ۱۳×۱۹ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۹۹۲۱].

« ۱۴۴۲۴ »

التوحید (حدیث ـ عربی)

از : ابوعبدالله مفضل بن عمر جعفی

[مجلس ۱۵۴/۲۶، ش ۷۶۵۹]. نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد و آغاز آن با نسخهٔ سابق برابر است.

انجام نسخه : «کذلک العقل ایضا ظاهر لشواهد و مستور بذاته فاما اصحاب الطبایع فقالوا ان الطبیعة لاتفعل شیئا لغیر معنی و لا عمّا فیه تمام الشیء فی طبقته».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، ترنج مجدول.

۱۲۳ برگ؛ ۹×۱۶ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۲۲].

« ۱۴۴۲۵ »

ادعیه (فارسی)

کتاب دعایی است مشتمل بر ادعیهٔ زیر :

شرح دعای اسم اعظم مشهور به چهل و یک اسم، دعای اسم اعظم، دعای توسل، دعای جمیل، شرح دعای گنج العرش و خود دعا، دعای پنج اسم، دعای سرخ باد و زرد باد و جمیع بادها، دعای درد چشم، شرح صلوات کبیر به همراه صلوات، دعای درد سر، دعای فرس، زیارتنامهٔ ائمهٔ اثنی عشر علیهم السلام، دعای چشم زخم، چهارده اسم

اعظم، شرح آیةالکرسی، دعای روزهای ماه رجب، دعای قدح، دوازده امام خواجه نصیر طوسی، دعای روز و شب ماه رمضان و ادعیهٔ دیگر و تعدادی از سور قرآن.

آغاز: «شرح دعای اسم اعظم مشهور به چهل و یک اسمی هر اسمی را یک خاصیت است اسم اول جهت بزرگی یافتن اسم دوم جهت...».

انجام نسخه: «انّ للمتقین مفازاً حدآئق و اعناباً و».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا (قرن ۱۲)؛ بیشتر از نیمی از صفحات کتاب مجدول مذهب، عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۱۵ برگ؛ ۱۲/۵×۱۶ سانتی متر؛ ۱۱ و ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۲۳].

﴿ ۱۴۴۲۶ ﴾

مجموعه

۱ـ حدیثی از علیؑ «۱ پ ـ ۸ ر» **(حدیث ـ عربی)**

آغاز: «خبر من خزانة مولانا مفترض الطاعة علی الخلق اجمعین امیرالمؤمنین علی بن ابی طالبؑ حدثنا ابوعبدالله... قال کنا جلوسا عند مولانا امیرالمؤمنینؑ... فاذا التفت الیه الحسن و قال یا امیرالمؤمنین ان سلیمان بن داود قال ملکا لا ینبغی لاحد من الناس و اعطاه الله تعالی ذلک و هل ملکت شیئاً من ملک سلیمان».

۲ـ خلاصة الاذکار و اطمینان القلوب «۹ ر ـ ۱۳۶ پ» **(دعا ـ عربی)**

از: ملا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

دعاها و ذکرهایی است که در کتاب و سنت آمده و در حالات مختلف و به هنگام شب و روز خوانده می‌شود. مؤلف کتابش را در یک مقدمه و دوازده فصل و یک خاتمه تنظیم نموده و در اوائل سال ۱۰۳۳ ق به پایان رسانیده است.

مؤلف خود، این کتاب را به فارسی ترجمه نموده که به «اذکار مهمه» معروف است و نسخه‌ای از آن در فهرست مجلس ۳۵، صفحهٔ ۴۴۱، [ش ۱۲۴۹۷] معرفی گردید.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «فجعلتهم الفائزين بان بعثت فيهم رسولا منهم يتلو عليهم آياته و...».

انجام نسخه : «قال الخفی و روی انه صلی الله عليه و آله كان فی غزوة فاشرفوا علی واد فجعل الناس يهللون... و لا يغلطه الالسنة فما هذه الشهقة».

۳ـ التوحيد «۱۳۷ پ ـ ۲۱۹ ر» **(حديث ـ عربی)**

از : ابوالفضل مفضل بن عمر جعفی

[مجلس ۱۵۴/۲۶، ش ۷۶۵۹]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۴ـ دعا و سورهٔ مباركه يس «۲۱۹ ر ـ ۲۲۴ پ»

نسخ؛ رسالهٔ سوم محمد لطيف، دههٔ دوم محرم ۱۰۵۹؛ بعضی صفحات مجدول، عناوين شنگرف؛ جلد: تيماج، زيتونی، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۲۲۴ برگ؛ ۹×۱۶/۵ سانتی متر (قطع پالتوئی)؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۲۴].

« ۱۴۴۲۷ »

مجموعه

۱ ـ چند دعا «۱ ر ـ ۳ ر»

۲ـ نفايس الفنون (قسم چهارم از مقالهٔ چهارم از فن دوم: تعبير خواب) «۳۶پ ـ ۳۸پ»

به شمارهٔ [۱۴۳۹۰/۴] رجوع شود.

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

۳ـ مناجات خواجه عبدالله انصاری «۳۷ ر ـ ۴۸ پ» **(فارسی)**

۴ ـ رباعيات ابوسعيد ابوالخير با ذكر خواصی بر هر يک از آن‌ها «۴۹ ر ـ ۵۵ پ»

۵ـ رباعيات باباطاهر عريان «۵۵ پ ـ ۵۶ پ»

۶ـ مناجات عينيه «۵۷ ر ـ ۵۸ ر»

به شمارهٔ [۱۴۴۰۱/۱] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه :

الهی فلا تقطع رجائی و لاتزغ ..... فوادی ولی فی سیب جودک مطمع

۷ـ جنگ نظم و نثر «۵۸ پ ـ ۲۰۵ پ»

در این بخش مطالب متفرقه در احادیث، حکایات، دعا، تفسیر و نکات متنوع علمی نقل شده که اهم آن‌ها عبارتند از : آداب مسافر، دعای آدم بعد صدور الخطبة منه، طریق ختم سورة الم نشرح، مطلبی دربارهٔ ری و اصفهان، ما یفعل عند رأس کل شهر، مطلبی از کشاف زمخشری، جهت دفع مضرت اعادی، تعریف العشق الحقیقی به نقل از شرح منازل عبدالرزاق کاشانی، الباب العاشر فی من ذم المحبة لا لعلة، فی ذم العشق، مطالبی از کشکول شیخ بهایی، احادیثی از حضرت پیامبرصلی‌الله‌علیه‌وآله و ائمهعلیهم‌السلام، مطالبی به نقل از کتاب‌های زیر :

معارج السؤل، مناقب ابی الحسن علی بن المعاذلی الشافعی، رباعیات خیام، قصیدهٔ شیخ حسین نجفی به عربی در توحید باری و مدح ائمهعلیهم‌السلام در سه صفحه.

آغاز :

ایا علة الایجاد حار بک الفکر ..... و فی فهم معنی ذاتک التبس الامر

انجام :

و هذا اعتقادی فیهم قد ذخرته ..... من الذر بل من قبل ان یخلق الذر

بخشی از قرابادین شفایی، شرح معنی اسما الله الحسنی، فی ثواب العاملین بالولایة و عقاب المنکرین لها، بخشی از مصباح الشریعه منسوب به امام صادقعلیه‌السلام، فصل فی بیان لوح الحیات و لوح الممات.

۸ـ ترجمهٔ منظوم صد کلمهٔ حضرت علیعلیه‌السلام «۲۰۶ ر ـ ۲۱۶ ر»

از : ؟

آغاز : «الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا

مردمان غافلند از عقبی ..... همه گویا به خفتگان مانند

چه ضرر و غفلتی که می‌ورزند　　چون بمیرند آنگهی دانند».

انجام: «قلب الاحمق وراء لسانه

مرد احمق که سخن گفتن　　دل خود تابع زبان دارد

هر چه یابد بگوید و آنگاه　　دل بر آن قول گفته بگمارد».

نستعلیق؛ بخش‌های اول به خط محمد جعفر بن رضا افشار ارومیه‌ای (آخر نسخه قرابادین شفایی)، ۱۲۵۸ ـ ۱۲۷۶، رسالهٔ آخر ۱۲۱۴؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۱۷ برگ؛ ۱۱×۱۶ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۲۵].

﴿ ۱۴۴۲۸ ﴾

مجموعه

۱ ـ لوایح «۱ ر و ۱۷۳ ر و ۱۷۳ پ»　　**(عرفان ـ فارسی)**

از: ؟

رسالهٔ کوتاهی است در عرفان. این رساله غیر از «لوایح» عبدالرحمان جامی است. نسخهٔ دیگری از این رساله در موزهٔ بریتانیا به شمارهٔ [or۸۰۴۲/۳] موجود است.

[منزوی ۱۳۵۶/۲؛ نسخه‌های خطی، دفتر چهارم ۶۶۹].

در نسخهٔ حاضر مقدمهٔ این رساله موجود است.

آغاز: «حمد بیحد و ثنای بیعد مالک الملکی را سزد که مقطعات وجود انسان را بقوت حکمت کلام انا کل شی خلقناه بقدر بیکدیگر پیوست... این رساله‌ایست مسمی به لوایح در بیان معارف و معانی که بر الواح اسرار ارباب عرفان و اصحاب ذوق و وجدان».

۲ ـ رساله در علت شهادت امام حسین(ع) «۲ پ ـ ۸ پ»　　**(عربی)**

از: یکی از علمای شیخیه گویا سید کاظم رشتی

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

۳ـ سؤال و جواب «۸ پ ـ ۹ ر» **(عربی)**

از: سیدکاظم رشتی

سؤالی است دربارهٔ کیفیت خلقت انبیا و ملائکه و جمع بین روایات وارده در این موضوع.

آغاز: «طریق الجمع بین ان الانبیاء خلقوا من فاضل انوارهم و بین ان الکروبین خلقوا منها».

۴ـ الکلام فی ادعیة الائمة و اعترافهم بالذنوب و... به نقل از شرح صحیفهٔ سید نعمت‌الله جزائری «۹ ر ـ ۱۰ ر»

۵ـ چند حدیث به نقل از کتاب‌های شیخ صدوق و حکایتی از دوانی «۱۰ ر ـ ۱۱ پ»

۶ـ الفصوص فی الحکمة «۱۱ پ ـ ۱۴ پ» **(فلسفه ـ عربی)**

از: ابونصر محمد بن محمد بن طرخان فارابی (۳۳۹ ق)

[مرعشی ۱۱/۳۴۰، ش ۴۳۵۳/۱۹؛ مشار، عربی ۶۶۷].

۷ـ شرح حدیث «هل رایت رجلاً» «۱۴ پ» **(عربی)**

از: اسماعیل بن قربانعلی اسفراینی

آغاز: «روی عن امیرالمؤمنین علیه السلام... انه سئل هل رأیت فی الدنیا رجلاً... فیقول العبد الذلیل... ان هذا الحدیث الشریف من المتشابهات التی لایعلم تأویله الا الله و رسوله و الراسخون فی العلم و لکن نحن بقدر».

۸ـ شبهات ابلیسیه = ارادة جزافیة «۱۵ ر ـ ۱۶ ر» **(عربی)**

از: صدرالدین (گویا ملاصدرای شیرازی)

هفت شبهه مشهور به شبهۀ شیطان را مؤلف نقل و به آن‌ها پاسخ داده است. او در اثناء از شارح انجیل که این شبهات را نقل نموده یاد می‌کند.

آغاز: «بسمله اضائة عرشیة و ضیاء شرقیة کانت هذه المسئلة... اقول مما یتعلق بالباب انه نقل عن صاحب عن ادلة شبهة و وقعت...».

۹ ـ حدیثی از امام حسن عسکری‌علیه‌السلام و چند حدیث از امام علی‌علیه‌السلام، حدیث وفات سلمان و چند حدیث از پیامبرصلی‌الله‌علیه‌وآله «۱۶ ر ـ ۱۷ پ»

۱۰ ـ مصابیح القلوب «۱۹ پ ـ ۱۷۲ ر» **(اخلاق ـ فارسی)**

از: تاج‌الدین حسن بن حسین شیعی سبزواری (قرن ۸ ق)

به شمارهٔ [۱۴۴۱۴] مراجعه شود.

۱۱ ـ دو قصیده از شاعری با تخلص عارف «۱۷۲ پ»

الف : قصیده‌ای در تاریخ وقف چل‌چراغ برای نجف اشرف در سال ۱۲۵۶ ق توسط جعفرقلی خان.

آغاز:

فاضت الانوار من اشراق بمصباح النجف   کو کلیم الله که بیند نور حق را منکشف

ب : قصیده‌ای که شاعر در هنگام زیارت نجف اشرف در سال ۱۲۶۰ ق سروده است.

آغاز:

یوم الغدیر سرتُ الی مشهد النجف   نور خدا مشاهده‌ام شد ز هر طرف

نسخ؛ رسالهٔ دهم محمد شریف بن ملا حاجی محمد خادم امامزاده حسین فرزند علی بن موسی الرضا، روز دوشنبه ۱۲۶۰؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای. ۱۷۳ برگ؛ ۱۸×۲۲ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۹۹۲۶].

﴿ ۱۴۴۲۹ ﴾

تاریخ راقم سمرقندی = تاریخ کثیره **(فارسی)**

از: میر سعید شرف‌الدین شریف راقم سمرقندی (قرن ۱۲ ق)

این کتاب تاریخ کوتاهی است در شرح رویدادهای تاریخی پادشاهان شیبانی و خانان ازبک ماوراءالنهر و شرح جنگ‌های آنان با تیموریان و صفویان و نیز تاریخ درگذشت بسیاری از دانشمندان، ادیبان، شاعران، امیران، وزیران، پادشاهان و دیگر نامداران ایران

و ماوراءالنهر به ترتیب سال با شرح کوتاه احوال هر یک از آنان. مشابهت فراوان میان این اثر و تاریخ ترکستان محمد امین بخارایی سبب گردیده که برخی پژوهشگران گمان برند که یکی از این دو کتاب مطالبش را از دیگری گرفته است.

تألیف این کتاب در ۱۱۱۳ ق به انجام رسیده و در آن شرح رویدادها از زادن امیر تیمور (۷۳۶ ق) تا شاهی عبدالعزیز بن ندر محمدخان از جانیان استراخان بخارا در سال ۱۰۵۴ گزارش شده است.

این کتاب در سال ۱۳۳۲ ق در تاشکند در حاشیهٔ «تحفةالاحباب فی تذکرة الاصحاب» قاری رحمت الله واضح بخارایی به چاپ رسیده است. هم‌چنین این کتاب به زبان ترکی ترجمه شده و نسخه‌هایی از آن در کتابخانهٔ پژوهشگاه خاورشناسی فرهنگستان علوم ازبکستان نگهداری می‌شود.

[تاریخ ادبیات در ایران ۱۵۷۷/۵؛ تاریخ تذکره‌های فارسی، گلچین معانی ۵۳۰/۲؛ فهرست کتابخانهٔ دانشکدهٔ ادبیات تهران، ص ۶۵ ـ ۶۶؛ فهرست نسخه‌های خطی مدرسهٔ السنهٔ شرقی سن بترزبورک تألیف بارون روزن ۲ / ص ۱۱۵ ـ ۱۴۰ که فهرست مطالب کتاب در آن مفصلاً ذکر شده است؛ دانشنامهٔ ادب فارسی، جلد یکم آسیای مرکزی، ص ۲۵۶].

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد و از وقایع سال ۷۳۶ (سال فوت سلطان ابوسعید) تا وقایع سال ۱۰۴۵ را شامل است.

آغاز:

«ناله و زاری خطاب آمد ز چرخ   کای خداوندان جاه الاعتبار

و ابن یمین نیز در فوت سلطان گوید

چون گذشت از سال هجرت هفتصد با سی و شش

وز ربیع الآخرین هم سیزده بگذشته بود».

انجام: «تاریخ وفات حضرت عالم شیخ عزیزان قدس سره قدوهٔ علمای زمان مرجع مشایخ اهل عرفان... شهاب‌الدین سهروردی صدیقی قدس سرهما تمت».

نستعلیق زیبا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ تمامی صفحات جدول زرین محرر؛ جلد: مقوائی، قهوه‌ای، عطف و گوشه گالینگور قهوه‌ای.

۲۵۰ برگ؛ ۱۲×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۲۷].

﴿ ۱۴۴۳۰ ﴾

رساله در قرائت

(علوم قرآن - فارسی)

از : ؟

رسالهٔ مفصلی است در شرح حال قاریان و احکام و قواعد تجوید و اختلاف قرائات، در سه بخش بدین ترتیب :

مقدمه : شامل سی باب در شرح حال قاریان و طریق روایت هر یک از آن‌ها و قواعد تجوید.

متن کتاب : اختلاف قرائت سور قرآنی به ترتیب سوره‌ها.

خاتمه : شامل چهار فصل در قرائت ابن کثیر و دعای بعد از ختم قرآن و چگونگی سلوک شاگرد با استاد.

مؤلف این کتاب را بر مبنای کتاب «النشر فی القراءات العشر» شمس‌الدین محمد بن محمد جزری (متوفای ۸۳۳ ق) که در فهرست مجلس جلد ۳۵، صفحهٔ ۲۴، ش ۱۲۰۰۸ معرفی گردید، تألیف نموده و در باب سوم مقدمه گوید :

«باب سیم : در ذکر اتصال اسناد قراءات قراء عشر و بیان این کتاب به طریق نشر نوشته شده اسناد را نیز به طریق نشر می‌آوریم».

آغاز مقدمه : «... بحضرت رسول تعلیم داد که زیاده طلب کن حضرت رسول ص زیاد طلب می‌نمود هر مرتبه جبریل ع رخصت یکی می‌آورد تا اجازهٔ هفت قراءت آورد».

آغاز کتاب : «سورة فاتحة الکتاب مَلِکِ بلا الف ا د ح ف ث السّراط و سِراط بالسّین

ز ۲ غ ۲ و لم یذکر الشاطبی الاختلاف عن قنبل و باشمام الصاد الزّای فی الاول ف و قیل فی الاول و الثانی منهما و بینهما فی کل المعرف بـاللام و لیس هـاتان الروایـتان فـی الشاطبیة و فی سایر القرآن ض سورة البقرة ا ل م».

آغاز خاتمه : «در بیان تکبیر در قراءة ابن کثیر و آنچه مناسب اوست و سجدهٔ تلاوت و خطبه و دعا بعد از ختم قرآن و سلوک شاگرد با استاد».

انجام نسخه : «و مثل آنکه گویی کسی که در میان دو سوره بسمله میکند او را سه وجه باشد نگوئی که سه قراءة».

نستعلیق و نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای، ترنج با سر، با نقش گل و بلبل.

۱۶۲ برگ؛ ۱۳×۲۵/۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۲۸].

﴿ ۱۴۴۳۱ ﴾

جنگ مراثی **(فارسی)**

از : ؟

جنگی است به نظم و نثر در مراثی و تاریخ اهل‌بیت علیهم السلام.

هم‌چنین در آن اشعاری از فتحعلی‌خان الفت آمده است.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «کسی به هیچ یتیمی نکرده در دنیا که کرده‌اند با کافران ز ظلم و جفا زدند ای حمزه ابوجهل با جمعی از سفها بر سر او ریختند».

انجام «قصیدهٔ فتحعلی‌خان در توحید:

تعالی الله خداوند جهاندار جهان آرا

کزو شد آشکارا گل ز خار و گوهر از خارا

مرصّع کرد بر چرخ زبرجد گوهر انجم

معلّق کرد بر خاک مطبق گنبذ مینا».

نسخ و نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، عطف گالینگور.

۱۶۳ برگ؛ ۱۰×۲۱ سانتی متر (قطع بیاضی)؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۹۹۲۹].

« ۱۴۴۳۲ »

مجموعه

۱ ـ شواهد مطول «۱ پ ـ ۱۷۴ پ» **(فارسی)**

از: ؟

شرحی است بر شواهد شعری مطول به ترتیب ذکر شده در کتاب. شارح ابتدا اصل بیت را ذکر می‌کند، پس از آن گوینده شعر و وجه استشهاد به آن و در پایان معنی فارسی شعر را بیان می‌کند. در این رساله مجموعاً ۱۷۵ بیت شرح شده است.

نسخهٔ حاضر خطبهٔ مؤلف را فاقد است و فهرست ابیات در اول نسخه آمده است.

آغاز:

«و فرع یزین المتن اسود فاحم   اثیث کقنو النخلة المتعثکل

فرع در اصل لغت شاخ را گویند اما درین مقام مراد موی سر است بعمل تشبیه، متن پشت را میگویند، اسود سیاه، فاحم از فحم است و فحم انگشت است».

انجام:

«بقیت بقاء الدهر یا کهف اهله   و هذا دعاءٌ للبریة شامل

شاهد این شعر مطلع قصیده است از مغری معنی آن است که باقی در روزگار مادامی که بقای دین باقی است ای پناه اهل دنیا و این سخن دعایی است بر همه خلایق شامل است و متناول است بسبب آنکه بقاء او موجب اصلاح عالم و اهل آن است موافق است مصراع اول لکلام امیرالمؤمنین علی کرم الله وجهه بقوا فی الدنیا بالدنیا باقیة تمت».

۲ ـ شرح نصاب الصبیان «(۱۷۵ پ ـ ۲۴۵ پ)» **(ادبیات ـ فارسی)**

از : محمد بن جلال بن سلیمان قهستانی

شرح فنی و مهمی است بر نصاب الصبیان فراهی.

آغاز : «از حمد خدا و صلوات مصطفی میگوید بندهٔ محتاج بغفران سبحانی محمد بن جلال بن سلیمان قهستانی که بر صفحات ضمایر ارباب استقراء مختصرات لغت و الواح خواطر اصحاب تبعات موجزات او ظاهر است که در این فن شریف و علم لطیف».

انجام : «اما احق آنست که بر تقدیریکه عربی باشد مشتق بود از حَوٌ و حَوٌ سرخی است که مایل بسیاهی باشد و حضرت حوّا رضی الله عنها باین لون بوده‌اند و اشتقاق حی مقتضی آنست که حیا گویند نه حوا تم».

۳ ـ نصاب الصبیان «(حاشیهٔ ۱۷۷ ر ـ ۲۴۴ پ)»

از : ابونصر فراهی

آغاز :

همی گوید ابونصر فراهی　　　بعون نصرت فضل الهی

انجام :

قنو بُسرات طلح به ترتیب　　　خوشه غوره شکوفهٔ خرما

باد اندر جوار رحمت حق　　　پدر مادر معلّم ما

نسخ؛ بی‌کا، رسالهٔ اول جمعه ۱۲۴۷، رسالهٔ دوم اواسط ربیع‌الثانی ۱۲۴۴؛ عناوین شنگرف و نشانی‌ها شنگرف و مشکی، تمامی صفحات جدول شنگرف؛ رسالهٔ اول در حاشیه تصحیح شده، در آخر نسخه مهر کروی بزرگ به سجع «المتوکل علی الله الحسیب ابن ملا محمد خطیب قاضی نیاز عبدالله رئیس ۱۲۴۷»؛ در آغاز نسخه فهرست مطالب رسالهٔ اول آمده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، عطف و گوشه گالینگور.

۲۴۵ برگ؛ ۱۲/۵×۲۰ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۳۰].

﴿ ۱۴۴۳۳ ﴾

عیون اخبارالرضا علیه السلام

(حدیث ـ عربی)

از: شیخ صدوق ابوجعفر محمد بن علی قمی (۳۸۱ ق)

[مجلس ۱۵۶/۲۵، ش ۷۱۴۶]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نسخ؛ شاه رضا لبرمرلاجین ازغندی ۱۰۸۷؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ مقابله و در حاشیه تصحیح شده، با حواشی توضیحی از علمای مختلف، در اول نسخه تملک محمدصادق بن محمدقاسم هزارجریبی با مهر مربعی به سجع «انا صادق الوعد»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش گل، لچکی، عطف و حاشیه گالینگور.

۲۰۵ برگ؛ ۱۸×۲۴/۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۳۱].

﴿ ۱۴۴۳۴ ﴾

الاحتجاج علی اهل اللجاج

(حدیث ـ عربی)

از: شیخ ابومنصور احمد بن علی طبرسی (قرن ۶ ق)

[مجلس ۲۳۸/۲۵، ش ۷۲۳۶]. نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «الانهار و یجعل لک قصورا و انزل علیه یا محمد فلعلک تارک بعض ما یوحی الیک و... فقال له رسول الله یا عبدالله اما ذکرت من انی آکل الطعام کما تأکلون».

انجام نسخه : «ذکر طرف مما خرج ایضا من صاحب الزمان علیه السلام من المسائل الفقهیة و غیرها... و عن ابی الحسین محمد بن جعفر الاسدی قال کان فیما ورد علیّ من الشیخ ابی جعفر... و لا یجوز ذلک لمن کان من اولاد عبدة الاوثان و النیران».

نسخ زیبا؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۱ ق]؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: مقوائی، سرخ، عطف و گوشه گالینگور قهوه‌ای.

۲۱۲ برگ؛ ۱۶×۲۴ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۳۲].

﴿ ۱۴۴۳۵ ﴾

انوار حکمت (اخلاق ـ فارسی)

از: محمدکاظم بن ملازین العابدین رجبلو (وفات یک‌شنبه اول رجب ۱۳۷۰ق/۱۸/۱/۱۳۳۰ش)

رسالهٔ مفصلی است در موعظه و پند و اندرز. این رساله گویا تحریر خطابه‌های منبری مؤلف است که به صورت نامرتب در مجالسی جمع‌آوری شده است. مؤلف در هر مجلس با ذکر آداب دینی و پند و اندرز و دعوت به توحید و محبت اهل‌بیت علیهم‌السلام در اثنا اشعاری را به فارسی ذکر می‌کند و در پایان کتاب، مراثی اهل‌بیت علیهم‌السلام به ویژه سیدالشهداء علیه‌السلام را بیان می‌نماید.

مؤلف در اوایل کتاب در برگ‌های ۹ تا ۵۶ مطالب مفصلی را از کتاب «مرشد الواعظین» حاجی ملا محمد رضا بن محمد صادق استرآبادی [الذریعه ۳۰۸/۲۰] در وعظ و اندرز به فارسی نقل می‌نماید.

آغاز: «الحمدلله العلی الذی کل دون صفاته تجبر الافواه و ضل عند جلاله غایة درک الاوهام و منتهاه فهو کما اثنی علی نفسه بانه فی السماء اله و فی الارض اله و الصلوة و السلام علی تالی لا اله الا الله المعروف فی السموات و الارض بانه رسول الله و علی صهره و ابن عمه و کاشف همّه و غمّه... بر طالبان نقد منقبت و درر شاهوار و داعیان استماع قلیل از صفت جواهر آبدار حیدر کرار مخفی نماند».

انجام: «۱۱ ـ بیرون آمدن خورشید از سمت مغرب و بسته شدن در توبه ۱۲ ـ زنده شدن بعضی مؤمنین ۱۳ ـ دمیدن صور ۱۴ ـ روز خمسین الف ۱۵ ـ حساب نامه اعمال».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در اوراق میانی نسخه دو نوشته از علی‌اکبر بن مرحوم ملاحسین به تاریخ ۱۲۷۶؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بلبل.

۱۳۲ برگ؛ ۱۷×۲۲ سانتی متر؛ ۱۷ ـ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۳۳].

﴿ ۱۴۴۳۶ ﴾

مجموعه

۱ ـ شرح قصیدهٔ برده «۱ ر ـ ۶۸ ر» **(عربی)**

از : ؟

شرح مفصلی است بر قصیدهٔ برده. شارح پس از هر بیت قصیده، ابتدا بیتی به فارسی در نظم معنی آن ذکر کرده و پس از آن به شرح بیت به عربی می‌پردازد.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «الی روض المنی تزهر سبک نظمها علی عقد اللآلی... و اسأل اللّه ان یجعله ذخرا للمعاد... ذکر اسباب انشاء القصیدة و تسمیتها بالبردة».

انجام : «(ما رَنَّحَتْ عذبات البانِ ریح صبا...) ترنح ای مال من السکر و غیره و رنّحه... و لن تهیّأ ذاکم بعدّ آیات و الحمد لمن بیده التوفیق... و علی آله و صحبه الطاهرین اجمعین».

۲ ـ مطالبی شامل : فصل فی الوسوسة، آداب النوم عشرة، مناجات شافعی به شعر عربی، غزلی از منصور به فارسی در هفت بیت «۶۸ پ ـ ۷۲ پ»

۳ ـ تجوید و قرآآت «۷۲ پ ـ ۱۲۲ پ» **(ترکی)**

از : سید محمود بن سیدمحمد نقشبندی ارموی

رسالهٔ متوسطی است در آداب تجوید و وجوه قرآآت.

آغاز : «الحمدلله... و آله و اصحابه اجمعین بعده بویله دیر فقیر و حقیر و پر تقصیر السید... که ای طالب قرآة قرآن بلکل کیم قرآن عظیم تجوید ایله».

انجام : «در پس لازم اولدیکه بونی بر باب ایدوب کتابت ایچنده یازه ور الحمدلله رب العالمین علی الاختتام و صلّی اللّه علی نبیّه الکرام».

۴ ـ مناجات نامهٔ منظوم جامی «۱۲۲ ر ـ ۱۲۳ ر» **(فارسی)**

آغاز:

خدایا تویی آگه از حال من عیانست پیش تو احوال من

۵ـ ایها الولد «۱۲۴ پ ـ ۱۳۴ پ» **(اخلاق ـ عربی)**

از: ابوحامد محمد بن محمد غزالی (۵۰۵ ق)

[مرعشی ۱۷۹/۱، ش ۱۴۰۳؛ کشف الظنون ۲۱۶/۱؛ مشار، عربی ۱۱۰ که در آن اظهار شده این رساله در مصر در ضمن جواهر الغوالی به چاپ رسیده است].

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و لا عدوان... محمد وآله اجمعین اعلم انّ واحدا من الطلبة المستفیدین لازم خدمة الشیخ... الغزّالی الطوسی».

انجام نسخه: «و اما من کان صاحب یقین ما کان یعدّ لها الا قوة یوم او نصف ایها الولد انی کتبت فی هذا».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ با حواشی؛ جلد: مقوائی، سرخ، عطف و گوشه گالینگور مشکی.

۱۳۴ برگ؛ ۱۵×۲۰ سانتی متر؛ ۱۴ ـ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۳۴].

﴿ ۱۴۴۳۷ ﴾

جامع الاخبار = معارج الیقین **(حدیث ـ عربی)**

از: ؟

[مجلس ۲۶/۲۶، ش ۷۵۲۴]. نسخهٔ حاضر شامل ۱۲۷ باب است و فهرست ابواب در اول نسخه تحریر شده است.

آغاز: «الحمدللّه الاول بلا اول کان قبله و الآخر بلا آخر... اما بعد فانی مذ کنت ابن عشرین حتی ذرف سنی الی خمسین».

انجام: «و قال علیه السلام بشّر المشائین فی الظُّلم بنور... یوم القیامة تم... اسأل اللّه ان یجعل... خالصا لوجهه و لمرضاته و العمل بما فیه حسبنا اللّه...».

نسخ معرب؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ مقابله و در حاشیه تصحیح شده؛ در برگ اول تملک محمدصالح بن محمد مؤمن و تملک محمد مؤمن با مهر مستطیلی به سجع «افوض امری الی الله عبده محمد مؤمن» و در برگ (۲۹ ر) مهر بیضوی به سجع «بنده شاه نجف خواجه کلال ۱۰۷۸» و در برگ آخر مهر بیضوی به سجع «امام محمدتقی» و نوشته‌ای از بهاءالدین جباعی مبنی بر مقابلهٔ نسخه به تاریخ جمعه ۲۰ شوال ۹۶۸؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و پرنده، عطف و حاشیه گالینگور.

۱۲۲ برگ؛ ۱۸×۲۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۳۵].

﴿ ۱۴۴۳۸ ﴾

دیوان امیرالمؤمنین علی(ع) = انوار العقول (عربی)

[مجلس ۷۹/۲۶، ش ۷۵۸۰]. نسخهٔ حاضر دارای مقدمه‌ای به نثر است که از آغاز اندکی افتادگی دارد و اشعار به فارسی ترجمه شده است.

نسخهٔ حاضر از آغاز مقدمه و انجام دیوان افتادگی دارد.

آغاز نسخه (مقدمه) : «کلفوا بجمعه و ضبطه و التحریض علی حفظه و درسه و نقشه فی القلوب».

انجام نسخه :

و انی قائد للناس طُرّاً　　　الی الاسلام من عُرْبٍ و عجم

و بدرستی که من کشنده‌ام مر آدمیان را همه بسوی مسلمانی از عرب و عجم.

اشعار عربی نسخ معرب و ترجمهٔ فارسی نستعلیق شنگرف؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ در برگ اول نسخه اشعاری به فارسی در پند و اندرز؛ جلد: گالینگور، مشکی.

۷۹ برگ؛ ۱۲×۱۸ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۳۶].

﴿ ۱۴۴۳۹ ﴾

مجموعه

۱ ـ ترجمان الصحاح ((۱ پ ـ ۱۰۸ پ)) **(فرهنگ عربی به ترکی)**

از : نجاتی یا نجاشی برمکی

انتخاب و ترجمهٔ ترکی است از صحاح اللغه جوهری به ترتیب اصل.

نسخهٔ حاضر از اول کتاب تا فصل لام اوله شین را شامل است و از انجام افتادگی دارد.

آغاز : ((الحمدلله الذی انزل القرآن لیبین الشرایع و الایمان بلسان عربی مبین علی محمد امام المتقین و الصلوة علیه و آله اجمعین اما بعد بلکل علوم دینیه و احکام شرعیه عرب لغتی اوزرنه وارد اولمشدر)).

انجام نسخه : ((شکل مثل اشکال و شکول جمعی یقال هذا اشکل بهذا ای اشبه... اولان بیاض)).

۲ ـ حاشیة شرح السید علی المفاتیح ((۱۰۹ ر ـ ۱۱۶ پ)) **(اصول فقه ـ عربی)**

از : ؟

مباحثی استدلالی است در اصول فقه که به عنوان حاشیه بر ((شرح مفاتیح[1] سید)) نوشته شده است. نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد و قسمتی از اول حاشیه را شامل است. در این حاشیه از صاحب حدائق نام برده شده که شارح از وی نقل نموده است.

در متن شرح چنین آمده : ((قال قال جدی یعنی به المجلسی الاول)).

آغاز نسخه : ((منه فی الایة ایضاً و هو ایضاً لا یثبت وروده بهذا المعنی لغة ضرورة کون الاستعمال اعم من الحقیقة و المجاز)).

انجام نسخه : ((ثم ان هٰهنا اخبار اخر لا یقصر دلالتها علی المطلق عما ذکرها الشارح

۱ـ مفاتیح الاصول تألیف سید مجاهد محمد بن سیدعلی صاحب ریاض [الذریعه ۳۰۰/۲۱].

فترکها اما لعدم وقوفه علیها فی الکتب المعروفة او للاختصار».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ بعضی از اوراق مجدول محرر شنگرف و لاجورد؛ در حاشیه تصحیح شده، با حواشی؛ جلد: مقوائی، الوان، عطف و گوشه گالینگور.

۱۱۶ برگ؛ ۲۱/۵×۱۵/۵ سانتی متر؛ ۲۱ ـ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۳۷].

﴿ ۱۴۴۴۰ ﴾

مجموعه

۱ ـ الاحتجاج علی اهل اللجاج «۱ ر ـ ۳۲۱ پ» **(حدیث ـ عربی)**

از: شیخ ابومنصور احمد بن علی طبرسی (قرن ۶ ق)

[مجلس ۲۳۸/۲۵، ش ۷۲۳۶]. نسخهٔ حاضر از اول خطبهٔ مؤلف افتادگی دارد و انجام آن با انجام نسخهٔ سابق برابر است.

آغاز نسخه : «عصمهم من الذنوب و برّاهم من العیوب حفظاً منه للشرایع و الاحکام... ثم ان الذی دعانی الی تألیف هذا الکتاب».

۲ ـ الصافی «۳۲۲ ر ـ ۳۳۰ ر» **(عربی)**

از: ملا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

[مجلس ۲۶۰/۲۵، ش ۷۲۶۵]. نسخهٔ حاضر سه مقدمه از مقدمات تفسیر را شامل است.

آغاز نسخه : «المقدمة الاولی فی نبذ مما جاء فی الوصیة بالتمسک بالقرآن فی فضله و روی محمد بن یعقوب الکلینی طاب ثراه فی الکافی باسناده... قال رسول‌اللّٰه ﷺ ایها الناس انکم فی دار هدنة و انتم علی ظهر سفر».

انجام نسخه : «فقال یا مفضل اما علمت ان اللّٰه تبارک و تعالی بعث رسوله ﷺ و هو روح الی الانبیاء... و اتباع امره و عندهم الجنة علی ذلک».

۳ ـ اعمال شب و روز ۲۷ رجب «۳۳۱ ر ـ ۳۳۳ پ» **(فارسی)**

بخشی از کتاب دعایی است به فارسی.

نسخ نازیبا؛ محمد حسین بن ملا عبدالله الشامکانی الملائی، ۲۷ ربیع‌الثانی ۱۲۳۳؛ عناوین شنگرف؛ نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ جلد: گالینگور، تهوه‌ای.

۳۳۳ برگ؛ ۱۵×۲۰ سانتی متر؛ ۱۵ ـ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۳۸].

﴿ ۱۴۴۴۱ ﴾

[تاریخ ائمه علیهم‌السلام] **(فارسی)**

از: ؟

رسالهٔ مفصلی است در تاریخ امامان دوازده گانه علیهم‌السلام. مؤلف شرح حال هر امام را با عنوان «ذکر امام...» آورده و در تاریخ حضرت امیر علیه‌السلام آیات و روایات وارده در فضایل آن حضرت را از منابع اهل‌سنت به طور مفصل نقل نموده است. هم‌چنین در اثنای مطالب، اشعاری از شاعران فارسی زبان بدون ذکر نام شاعر می‌آورد.

مؤلف عبارت‌های عربی متن را با لفظ «یعنی» به فارسی ترجمه کرده است.

در آن مطالبی از «فصل الخطاب» خواجه پارسا، «تاریخ الخلفا» سیوطی، «مجالس المؤمنین» قاضی نورالله شوشتری با لفظ «نورالله مرقده» و شعری از شیخ آذری نقل شده است.

نسخهٔ حاضر از زندگانی حضرت علی علیه‌السلام تا زندگانی امام حسن عسکری علیه‌السلام را شامل است و از اول و آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «که ناکثین و قاسطین و مارقین‌اند چنانچه آنحضرت خود فرمودند که انا دابة الارض یعنی همچنانکه دابة الارض باعث امتیاز مسلمانانست از کفار».

انجام نسخه: «گفت این پسر آن امام رافضیان حسن بن علیست که بابن الرضا مشهور است... از اهل مجلس کسی گفت حال او».

نستعلیق(عبارات عربی نسخ معرب)؛بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ نسخه وقف شده؛تعدادی از اوراق وصالی شده؛ جلد: مقوائی، الوان، عطف و گوشه گالینگور تهوه‌ای.

۲۰۳ برگ؛ ۲۲×۳۶ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۳۹].

﴿ ۱۴۴۴۲ ﴾

کشف الستارة عن نهج‌البلاغة **(حدیث ـ عربی)**

از: شیخ احمد کاشانی (زنده در قرن چهاردهم هجری)

ترتیب موضوعی است از نهج‌البلاغه، در یک مقدمه و دو مقصد. مؤلف در هر حدیث آدرس آن را از نهج‌البلاغه چاپ تبریز سال ۱۲۶۷ ق و شرح نهج‌البلاغه ابن ابی‌الحدید چاپ مصر ۱۳۲۹ ق، ذکر نموده است. فهرست مطالب آن چنین است :

مقدمه : شامل دیباچهٔ نسبتاً مفصل

مقصد اول : در عقاید خمس (توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد)

مقصد دوم : در سایر موضوعات به ترتیب حروف تهجی عنوان موضوعات.

در نسخهٔ حاضر فهرست مطالب هر مقصد در اول آن ذکر شده است.

[الذریعه ۳۸/۱۸].

آغاز : «الحمدلله الذی خلق العباد و مهّد لهم المهاد و سهل لهم سَبیل الرشاد و طریق الفوز فی المعاد... اما بعد فقد اتلفت سنین من عمری علی زعم اهل هذا الزمان لارتّب صحیفة تعین کل مطلب یراد من نهج‌البلاغة بسهولة».

انجام : جدول است.

نسخ معرب؛ بی‌کا، بی‌تا (قرن ۱۴)؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ تمام صفحات جداول مشکی؛ با حواشی به امضاء «منه» و «منه عفی عنه»؛ جلد: مقوائی، الوان، عطف و گوشه گالینگور مشکی.

۶۳ برگ؛ ۲۲/۵×۳۵/۵ سانتی متر؛ ۳۵ سطر (در سه ستون)؛ [ثبت ۸۹۹۴۰].

﴿ ۱۴۴۴۳ ﴾

محرق القلوب **(تاریخ ائمه علیهم‌السلام ـ فارسی)**

از: محمدمهدی بن ابی‌ذر نراقی (۱۲۰۹ ق)

مؤلف در این رساله تاریخ وفات و مصائب حضرت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله و حضرت علی و امام

حسن و امام حسین و حضرت موسی بن جعفر و امام رضاعليهم‌السلام را به طور مختصر به درخواست عبدالرزاق خان در یک مقدمه و بیست باب گرد آورده است.

[مرعشی ۱۴۶/۱، ش ۱۲۳؛ الذریعه ۱۴۹/۲۰؛ مشار، فارسی ۴۶۱۹/۴].

آغاز: «حمد و سپاس بی‌نهایت تحفه بارگاه حکیمی است جلت عظمته که... اما بعد چنین گوید مشتاق سعادت دار باقی مهدی بن ابی‌ذر نراقی».

انجام: «وای بر مأمون اینست زیانکاری بزرگ که علاجی از برای آن متصور نیست و چاره‌ای ندارد لعن الله علیه و علی سایر اعداء آل‌محمدصلی‌الله‌علیه‌وآله».

نستعلیق؛ بی‌کا؛ یکشنبه ۲۲ ذی‌حجّة‌الحرام ۱۲۵۱؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و لاجورد؛ برگ اول مجدول مذهب مرصع؛ جلد: تیماج، زیتونی، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۲۷۷ برگ؛ ۱۶×۲۶/۵ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۴۱].

﴿ ۱۴۴۴۴ ﴾

مفتاح العلوم (عربی)

از: ابویعقوب یوسف بن بکر سکاکی (۶۲۶ ق)

[مجلس ۱۶۱/۲۵، ۷۱۵۱]. نسخهٔ حاضر خاتمهٔ کتاب را (در اثبات اعجاز قرآن کریم) شامل است و انجام آن با انجام نسخهٔ سابق برابر است.

آغاز نسخه: «الفن الثانی فی خاتمة مفتاح العلوم فی ارشاد الضلال بدفع ما یطعنون به فی کلام رب العزة علت کلمته من جهات جهالاتهم و نحن نقدم کلاماً یکشف لک عن ضلالتهم فی مطاعنهم علی سبیل الاطلاق تم نتبعه الکلام المفصل بعون الله تعالی. نقول لهولاء و انا لنعرف مرمی غرضهم».

نسخ؛ به خط مؤلف، ذی‌قعدهٔ ۱۰۶۲؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ بدون جلد.

۵ برگ؛ ۱۳×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۴۲].

﴿ ۱۴۴۴۵ ﴾

مجموعه

۱ ـ تعبیر خواب «۶ پ ـ ۱۶ پ» **(فارسی)**

از : ؟

چهل فصل کوتاه است در تعبیر خواب. نسخهٔ دیگری در تعبیر خواب شامل پنجاه‌وچهار فصل کوتاه، که شباهتی با این رساله دارد در شمارهٔ [۱۴۴۰۰/۳] معرفی گردید.

آغاز : «بدان ای عزیز که علم تعبیر علم شریف است و معجزهٔ یوسف پیغمبر است بدانکه خواب بر چهار قسم است اول خواب خیال دوم خواب غذا».

انجام : «اگر در خواب بیند که سوار اسب است بمراد رسد و اگر هم نباشد بمراد رسد والله یعلم بالصواب».

۲ ـ در احکام سر تراشیدن و ناخن چیدن در ایام هفته «۱۷ پ»

۳ ـ مجمع الصیغ = صیغ العقود «۲۰ ر ـ ۱۳۲ ر» و «۱۴۰ ر ـ ۱۴۴ پ» **(فقه ـ فارسی)**

از : آقا محمدتقی بن محمدعلی مراغی (زنده در ۱۲۴۳ ق)

رسالهٔ مفصلی است در چگونگی اجرای صیغ عقود و ایقاعات شامل شش باب و هر باب در چند بخش. تألیف این رساله در روز جمعه ۴ رمضان ۱۲۴۳ ق به پایان رسیده است. فهرست مطالب کتاب چنین است :

باب اول : در بیان صیغ و عقودی که لازم می‌شود از طرفین، ۱۴ مبحث

باب دوم : در بیان صیغ و عقودی که لازم می‌شود از یک طرف، ۹ مطلب

باب سوم : در بیان صیغ عقود جایزه، سه فصل

باب چهارم : در بیان صیغ ایقاعات لازمه، ۱۱ مقصد

باب پنجم : در بیان صیغ ایقاعاتی است که به فسخ و رجوع منفسخ می‌شود، ۴ مبحث

باب ششم : در ایقاعات لازمه، ۵ مطلب

باب هفتم : در معاطات، ۴ مقصد

اوراق نسخه در صحافی جابجا شده است.

آغاز : «رب اوزعنی ان اشکر نعمتک الّتی انعمت علیّ و علی والدیّ... فراید جواهر حمد و سپاس و نفایس درر ثناء بی‌قیاس مر واجب الوجود».

انجام : «و صیرنا من قطّان النعیم بغیر حساب بمحمد و آله الاطیاب آمین یـا رب الارباب و قد ختمته... علی مهاجرها و آله الف تصلیة و تسلمة و انالهما اللّه».

۴ـ صیغ عقد النکاح و الطلاق «۱۳۶ ر ـ ۱۳۹ پ» **(فقه ـ عربی)**

از : ملا محمدجعفر بن سیف‌الدین شریعتمدار استرآبادی (۱۲۶۳ ق)

[مرعشی ۳۴۳/۴، ش ۱۵۴۱].

آغاز : «الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد فیقول المستدعی من اللّه الهادی محمد جعفر الاسترآبادی هذه رسالة فی بیان صیغ عقدالنکاح و الطلاق جمعتها علی وجه بلغنا من علماءنا و مشایخنا».

۵ـ صیغ العقود و الایقاعات «۱۴۵ ر ـ ۱۶۷ ر» **(فقه ـ عربی)**

از : مؤلف پیشین

[مجلس ۲۳۶/۲۶، ش ۷۷۴۷/۳]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۶ـ الارث «۱۶۷ ر ـ ۱۸۲ ر» **(فقه ـ عربی)**

از : ؟

رسالهٔ کوتاهی است در ارث و بیان سهم هر یک از وراث بر مـبنای مـذهب شیعه اثنی عشریه.

آغاز : «بسمله المرتبة الاولی فی میراث الابوین و الاولاد و الزوج و الزوجة الأب یأخذ المال کله الأم تاخذ المال کله الثلث بالتسمیة و الباقی بالرد».

انجام : «لو اجتمع الزوج مع العمومة فله النصف و للعمومة من الأمّ الثلث و للعمومة

من الاب السدس و کک الخولة و لو دخل احدهما علی اولادهم فکذلک».

نسخ؛ رسالهٔ اول میرزا بابا ابن حاجی اسماعیل، ربیع‌الاول ۱۲۶۷؛ بقیهٔ رسایل به خط محمدتقی مراغی مؤلف رسالهٔ سوم؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در اول رساله سوم مهر مربعی با سجع «چاکر آل‌عبا عبده میرزا بابا»، در لابلای اوراق بین رسایل و آخر نسخه مطالب متفرقه در صیغهٔ نکاح و چند نکاحنامه و سایر مطالب متفرقه و در صفحهٔ آخر ابیاتی که قاضی فتاح در تهران در زندان به فارسی گفته و جواب صدر اعظم به وی. جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی.

۱۸۷ برگ؛ ۱۰/۵×۱۵/۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۴۳].

﴿ ۱۴۴۴۶ ﴾

مجموعه

۱ ـ التجرید فی التجوید «۱ ر ـ ۴۴ ر» **(تجوید ـ فارسی)**

از : محمدطاهر بن محمد مؤمن اصفهانی (زنده در ۱۱۱۷ ق)

رسالهٔ مختصری است در قواعد و ضابطه‌های علم تجوید و بعضی قواعد رسم قرآن که مؤلف آن را در چند باب کوتاه تنظیم نموده است.

[منزوی ۷۱/۱؛ دانشگاه ۲۰۳۷/۱۱ و ۳۳۸۷/۱۳؛ الذریعه ۳۵۰/۳ و ۳۶۸ و ۳۱۳/۱۳].

در فهرست مجلس ۱۲/۲۶، ش ۱۲۰۰۴/۱ نیز رساله‌ای با عنوان «رسم القرآن» از علی حافظ طاهر اصفهانی معرفی گردید که گویا مؤلف آن با مؤلف رسالهٔ حاضر یکی است.

آغاز : «الحمدلله... و بعد چنین گوید فقیر حقیر جانی محمدطاهر اصفهانی که این مختصر مشتمل است بر قاعده و ضابطهٔ چند در تجوید و تصحیح قرآن عظیم».

انجام : «و الآت در سورهٔ ص و اللاّت در سورهٔ والنجم و ذات بهجة در سورهٔ نمل همه بتاآت مرسومند و عاصم بتا وقف کند والسلام».

۲ ـ تجوید منظوم «۴۴ پ ـ ۴۶ ر» **(فارسی)**

از : احمد بن محمد امام کلیجانی

منظومهٔ کوتاهی است در آداب ادغام و وقف و سایر قواعد تجوید.

آغاز: «بسمله ـ قاعدهٔ اظهار

نون ساکن را و تنوین کوش تا ظاهر شود

گر بهمزه ها و عین و حا و غین و خا رسد».

انجام:

هر که ضامن شود مر این ده را — من ضامنش شوم بروز قیام

چون رسول خدا چنین فرمود — باد بر روح او درود و سلام

۳ـ درج مضامین = لؤلؤ درج مضامین «۴۶ پ ـ ۵۰ ر» (تجوید)

از: ملا مختار اعمی اصفهانی (زنده در ۹۴۹ ق)

منظومه‌ای است در تجوید در هفتاد و دو بیت که ناظم آن را دز دهم صفر ۹۴۹ سروده است. [دانشگاه ۲۱۱۰/۱۱ و ۲۵۰۲/۱۳ و ۴۰۹۵/۱۵؛ الذریعه ۵۹/۸؛ منزوی ۸۷/۱].

این منظومه به ضمیمهٔ شرح آن به نام «بوستان» از شیخ علی بن محمد جعفر شریعتمدار استرآبادی، به چاپ رسیده است. [مشار، فارسی ۷۹۲/۱].

آغاز: «بسمله

ای کلام از اعظم اسم تو زیور یافته

وز صفات وز ... زیب دیگر یافته

بر روان مصطفی و ال او بادا سلام

گر نبودی ذاتشان نگرفتی املاک انتظام».

انجام:

از رسول آمد چنین نقل که ده جا وقف کن

ضامنت باشم قیامت بر بهشت جاودان

۴ـ المفید فی علم التجوید «۵۰ پ ـ ۶۰ ر» (تجوید ـ عربی)

از: حافظ تاج‌الدین حسن بن شجاع بن محمد بن حسن تونی (قرن ۹ ق)

مختصری است در تجوید در هفت باب.

[کشاف الفهارس، حجتی ۴۲۳/۱ که در آن هفده نسخه از این کتاب معرفی و فهرست ابواب آن بیان شده است؛ مرعشی ۸۱/۷، ش ۲۴۹۲؛ الذریعه ۳۷۲/۲۱].

آغاز: «الحمدلله... اما بعد فیقول اضعف عبادالله و احوجهم الی غفران الله الحسن بن شجاع بن محمد بن الحسن التونی قد ثبت بالبراهین المعقولة و الدلائل المنقولة».

انجام: «فمن اراد علی ذلک فعلیه بکتب القراء المصنفة فیها تمّ التجوید المفید بعون الله الملک العمید».

۵ـ تحفة الابرار (۶۰ پ ـ ۹۳ پ) **(تجوید ـ فارسی)**

از: مصطفی بن ابراهیم قاری تبریزی (قرن ۱۱ ق)

مختصری است از کتاب «تحفة القراء» مؤلف که در فهرست مجلس جلد ۳۵، صفحهٔ ۱۴۴، شمارهٔ ۱۲۱۴۷ معرفی گردید. این رساله غیر از رسالهٔ دیگر مؤلف به نام «تحفةالابرار فی شرح دعاء عرفه» است که در فهرست مجلس جلد ۳۵، صفحهٔ ۳۱۶، شمارهٔ ۱۲۳۵۷ معرفی شده است.

آغاز: «بسمله شکر و سپاس و ستایش بیقیاس مر قادری و حکیمی را سزد و شاید که بمقتضای قدرت کامله...».

انجام: «اگر لهوی یا ناملائمی در الفاظ... بذیل عفو پوشیده در اصلاح بقدر وسع کوشند و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهراً و باطناً».

نسخ؛ بی‌کا، رسالهٔ اول دوشنبه ۱۹ شوال ۱۲۱۳، رسالهٔ سوم شوال ۱۲۱۳، رسالهٔ آخر ۷ رمضان‌المبارک ۱۲۱۴؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ رسالهٔ اول با چند حاشیه به امضاء «السمرقندی»؛ جلد: گالینگور، مشکی.

۹۳ برگ؛ ۱۰×۱۵/۵ سانتی متر؛ ۱۲ ـ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۴۴].

﴿ ۱۴۴۴۷ ﴾

دیوان پروین همدانی
(فارسی)

از: میرزا علی‌اکبر پروین همدانی (۱۳۱۳ ق)

بخشی از غزلیات شاعر است با تخلص «پروین». نسخهٔ حاضر غزلیات شاعر را از حرف «تا» تا «دال» شامل است. بخشی از اشعار شاعر با عنوان «آتشکدهٔ پروین» در سال ۱۳۲۴ ش در همدان به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۱۵۸/۹؛ سخنوران نامی معاصر ایران، سیدمحمدباقر برقعی، ۷۷۲/۲ - ۷۷۶؛ مشار، فارسی ۳۲/۱]

آغاز:

ره عقلم زده سودای رخ چون مه دوست — آنقدر مست ویم کانچه ببینم همه اوست

هیچ شمشاد قد و گلرخ و قوس ابرو نیست — که نه آشفته آن سرو قد و ابرود اوست

تا دلم بسته یک تار از آن زلف دوتاست — به دو جعدش که مشامم همه‌دم غالیه بوست

کی چنین جلوه کند لاله احمد به چمن — یا چنین کی رود آن سرو که اندر لب جوست

هر کجا می‌گذرم قصه آن حوروش است — هر که را می‌نگرم دعوی آنست که هوست

انجام:

خنک آنکس که بود ماهرخی محرم رازش — بی‌نصیب آنکه چنین همدم و همراز ندارد

کسی از سرّ سخن صرفه نبرد بار، که «پروین» — بت شیرین وی از نوش لب اعجاز ندارد

شکسته نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ اهدائی به کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی از طرف آقای عباس زندی در مردادماه سال ۱۳۷۵؛ جلد: مقوائی، قهوه‌ای، عطف و گوشه گالینگور. ۲۰ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۴۵].

﴿ ۱۴۴۴۸ ﴾

مجموعه

۱ ـ وفیات الاعیان (منتخب) («۱ ر ـ ۸۰ ر») (تاریخ ـ عربی)

از: شمس‌الدین احمد بن محمد، معروف به ابن خلکان (۶۸۱ ق)

[مجلس ۲۶/۴۸۰، ش ۷۹۹۳]. نسخهٔ حاضر بخش‌هایی منتخب از این کتاب را شامل است.

۲ ـ شجرهٔ الهیه «(۸۱ پ ـ ۱۰۸ پ)» **(اعتقادات ـ فارسی)**

از: رفیع‌الدین محمد بن حیدر حسنی طباطبائی، ملارفیعا (۱۰۸۲ یا ۱۰۹۹ ق)

رسالهٔ مختصری است در اصول دین که مؤلف در یک مقدمه و هشت مطلب به نام شاه صفی صفوی نگاشته و در نهم ربیع‌الاول ۱۰۴۷ ق به پایان رسانیده است.

[مرعشی ۱۱۸/۱، ش ۱۰۱/۱ آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با نسخهٔ مرعشی برابر است؛ منزوی ۹۶۲/۲؛ الذریعه ۲۸/۱۳؛ دانشگاه ۱۴۸۶/۹ و ۲۱۲۷/۱۱].

۳ ـ مطالب متفرقه در حدیث و تاریخ و ادبیات «(۱۰۸ پ ـ ۱۳۲ ر)»

۴ ـ تذکرة ابن عراق [1]

از: ابوالحسن علی بن محمد... بن عراق حجازی مدنی کنانی [2] (۹۶۳ ق)

مؤلف این رساله ـ ابن عراق ـ در کتب تراجم و فهارس، شافعی دانسته شده و اصولاً در کتب تراجم شیعی نام او دیده نشده، جز این که در «الذریعه» ذیل عنوان تذکرة ابن عراق، حسن حال وی استظهار شده است. اما محتوای این کتاب نشان‌دهندهٔ آن است که مؤلف، یکی از علمای شیعه بوده و این کتاب مورد سخن، از مآخذ مهم تاریخ و فرهنگ شیعه است و نکات مهمی را در این زمینه دربر دارد.

در این نسخه ـ که منتخب است ـ مواردی یادشده از استخلاص زندانیان به وسیلهٔ سخنان و اشعار مشتمل بر اصول مهم اعتقادی شیعه که به صورت طعن و کنایه ادا شده است.

۱ـ در پشت برگ اول نسخهٔ حاضر ـ که منتخب از جلد دوم تذکره است ـ نام کتاب «لهمة المحاضر و تهمة الحاضر» آمده است. از این نام پس از جستجو در هیچ یک از مراجع اثری دیده نشد. در برخی فهارس نیز از این کتاب با نام «سفینه» و «سفینةالنجا لمن الی الله التجی» و «التذکرة الصغری» یاد شده است.

۲ـ برای شرح حال مؤلف ر.ک : معجم مؤلفین، کحاله (چاپ جدید) ۵۱۷/۲؛ هدیة العارفین ۷۴۶/۱؛ تاریخ الادب‌العربی، بروکلمان ۵۱۳/۲ و ذیل تاریخ الادب عربی بروکلمان ۵۳۲/۲؛ الاعلام، زرکلی ۱۲/۵.

یکی از این موارد اشعار زیبایی است ـ که در حدود دو صفحه از نسخه را فراگرفته ـ از گویندهٔ شهیر شیعی ابن منیر طرابلسی[1] که به قصد تخلیص خادم خود به نام تتر و وادار کردن حکومت به عطف توجه نسبت به حال او سروده شده. در این اشعار اشارات بسیار تند و زیبایی نسبت به عناصر نامطلوب نزد شیعه شده است. همچنین در این اشعار مقارنه بین رد شمس و شق‌القمر شده و اشاراتی به حرکات عایشه، طلحه، زبیر، معاویه و عمروعاص شده که بسیار جذاب است.

[الذریعه ۲۷/۴؛ فهرست مخطوطات مکتبة کوپرلی ۲۱/۲ ـ ۲۲ با عنوان «التذکرة الصغری المسماة بالسفینة فی المحاضرات»؛ سفینهٔ دیگری در فهرست مخطوطات کتابخانه الازهر مصر با عنوان «السفینة الأدبیة» معرفی شده که متعلق به یکی از علمای شیعه با تملکی از محمد مکی بن محمد از ذریهٔ شریف ابی عبدالله الشهید مکی (شهید اول) در سال ۱۱۷۰ ق، موجود است، که گویا نسخهٔ دیگری از سفینهٔ حاضر است. قاهره، فؤاد سید ۴۶۱/۱، ش (۱۲۳۲۴ ز)].

در نسخهٔ حاضر این مطالب موجود است :

اشعار کاتب حسن بن زید، اشعار ابن منیر، مرثیهٔ دعبل خزاعی و استقبال آن به وسیلهٔ فقیه اجل علامهٔ ذوالنورین محمد بن ابی‌الخصال الغافقی، حکایاتی از شریف رضی، سؤال و جواب دربارهٔ محیی‌الدین عربی و تألیفاتش به نقل از کتاب قاضی دمشق که در آن آمده بود : دربارهٔ ابن عربی از امام اعظم ابوالقاسم حسن بیضاوی سؤال شد، مطالبی به نقل از کتاب مداراة الناس تألیف ابن ابی‌الدنیا، مطالبی از فقیه ابومحمد عبدالله غسانی و قاضی ارجانی، رساله ضیاء قرطبی انصاری در جواب شیخ تقی‌الدین بن رقیق العید، رسالهٔ ابوالثناء محمود بن سیدان کاتب خطاب به یکی از دوستانش و جز این‌ها.

۱ـ این اشعار که برای استخلاص خادمی تتر نام سروده شده و گویا به نام تتریه شهرت دارد، در مجالس‌المؤمنین و نیز در الغدیر در مسألهٔ رد شمس برای حضرت علی علیه‌السلام، با تفاوت‌هایی در تعداد ابیات و بعضی الفاظ، نقل شده و پیدا است که صاحب مجالس المؤمنین تذکرهٔ ابن عراق را می‌شناخته هر چند در مورد او اظهار نظر نمی‌کند.

آغاز: «بسمله قال البقاعی روی ان الحسن بن زید عتب علی کاتب له فحبسه و اخذ ماله و کتب الیه من الحبس هذه الابیات:

اشکو الی الله ما لقیت — احببت قوما بهم بلیت
امسح خفی ببطن کفی — ولو علی جیفة وطیت...

قال و شبیه هذه الحکایة فی التخویف بالرجوع... الی مذهب اهل السنة ما نظمه ابن منیر بسبب مملوکه تتر....

روحی الفدا لشادن — انا من هواه علی خطر
... و آلیت آل امیة — الطهر المیامین الغرر
و جحدت بیعة حیدر — و عدلت عنه...
و حلقت فی عشر المحرم — ما استطان من الشعر
و سهرت فی طبخ الحبوب — من العشاء الی السحر
و قرأت من اوراق مصحفه — براءة و الزّمر
و الشمس ما ردّت له — و لا لشقیقه شق القمر
و وقفت فی وسط الطریق — اقصّ شارب من عبر
و بکیت عثمان الشهید — بکاء نسوان الحضر
و شرحت حسن صلاته — جنح الظلام اذا اعتکر
و اقول لایقدر معاویة — و لا عمرو قدر
بطل بسوئته یقاتل — لابصارمه الذکر
و اقول ام المؤمنین — عقوقها احدی الکبر
رکبت علی جمل — و اوفت من بنیها فی زمر
و اتت بین جیش المسلمین — ....
فابی ابوحسن و سلّ — حسامه وسطا و کرّ
و اذا روا خبر الغدیر — فاقول ما صحّ الخبر

و الشـــمس مـــا ردت له و لا لشـــقیقه شـــق‌القـــمر

و اذا جـــری ذکـــر الصـــحابة بـــین قـــوم و اشـــتهر

قـــلت المـــقدم شـــیخ تـــیم ثـــم صـــاحبه عـــمر».

انجام : «قال الشیخ ابوالحسن احمد بن فارسی... متی و متی علمنا ان صبیاننا قد حفظوه و وضعوا کل بیت موضعه امددناه بما یضاهیه و الحمدلله اولاً و آخراً... حرره العبد... محمدمهدی بن شاه حسین طالقانی».

۵ـ مطالب متفرقه‌ای به نقل از کتاب‌های زیر :

کاشف ذهبی، تاریخ یافعی، روض الناظر، تاریخ حافظ ابن الحسین المقدسی، استیعاب ابن عبدالبر، کامل بهایی، طبقات الاطبّاء، طبقات النحات، تاریخ ابن خلکان، دمیة القصر باخرزی، تاریخ غازانی خواجه رشید وزیر «۱۵۹ ر ـ ۱۷۳ ر»

۶ـ النجوم الزاهرة فی ملوک المصر و القاهرة «۱۷۴ ر ـ ۱۸۵ ر» **(تاریخ ـ عربی)**

از : جمال‌الدین یوسف بن تغری بردی ظاهری (۸۷۴ ق)

در نسخهٔ حاضر منتخب کوتاهی از این کتاب موجود است.

۷ـ حاشیة لباب الالباب عوفی «۱۸۵ ر ـ ۱۸۷ ر» **(تاریخ ـ عربی)**

از : ؟

حاشیهٔ کوتاهی است بر چند بخش از تذکرهٔ «لباب الالباب» سدیدالدین محمد بن محمد عوفی (قرن ۷ ق).

۸ـ منتخبی از کتاب‌های :

اسدالغابه ابن اثیر، الاصابه ابن حجر و میزان الاعتدال ذهبی «۱۸۸ ر ـ ۲۲۳ ر»

۹ـ منتخب جواهر العلیة فی الکلمات العلویة «۲۲۴پ ـ ۲۶۱پ» **(حدیث ـ فارسی)**

از : علی بغدادی

بغدادی کتاب جواهر العلیة را در تکمیل «غررالحکم و دررالکلم» آمدی نگاشته و در

آن سخنان کوتاه حضرت علی علیه السلام را جمع آوری کرده است. [الذریعه ۲۷۳/۵]. پس از آن کتاب حاضر را از «جواهرالعلیه» انتخاب و تلخیص نموده است.

[الذریعه ۳۹۴/۲۲؛ دانشگاه ۲۶۷/۲؛ رضوی ۱۸۲/۵].

نسخهٔ حاضر از آخر ناتمام است.

آغاز : «الحمدلله الذی انطق لسان خاتم النبوة و مظهرها بقوله کنت انا و علی نور بین یدی الله یسبح الله ذلک النور».

انجام نسخه : «یقبح بالرجل ان یقصر عمله عن علمه و یعجز فعله عن قوله یطلبک رزقک اشد من طلبک له فاجمل فی الطلب».

۱۰ ـ قواعدالاحکام فی معرفة الحلال و الحرام «۲۶۳ ر ـ ۲۹۴ ر» **(فقه ـ عربی)**

از : علامه حسن بن یوسف بن مطهر حلی (۷۲۶ ق)

[مجلس ۲۱۴/۲۵، ش ۷۲۰۹]. نسخهٔ حاضر از اول کتاب تا «الحاق الاولاد بالآباء» را شامل و مقدمهٔ مؤلف را ندارد.

نستعلیق و نسخ؛ رسالهٔ دوم (شجره الهیه) میر محمدحسین ابن امیر محمدقاسم جیلانی، چهارشنبه ربیع‌الاول ۱۰۸۶، رسالهٔ چهارم محمدمهدی بن شاه حسین حسینی طالقانی، ۲۹ ربیع‌الاول ۱۱۰۷؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: گالینگور، مشکی، ضربی، ترنج با نقش گل و بلبل.

۲۹۴ برگ؛ ۱۷×۲۷/۵ سانتی متر؛ ۱۶ ـ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۴۶].

﴿ ۱۴۴۴۹ ﴾

شرح باب الحادی عشر **(اعتقادات ـ فارسی)**

از : سلطان حسین بن سلطان محمد واعظ استرآبادی[1] (۱۰۷۸ ق)

۱ـ برای شرح حال مؤلف ر.ک: طبقات اعلام‌الشیعه(الروضةالنضرة فی علماء المائةالحادیة عشرة) ص ۲۴۶.

شرح مزجی مفصلی است بر «الباب الحادی عشر» علامهٔ حلی. مؤلف در این شرح از دو اثر دیگر خود «تحفة المؤمنین» [الذریعه ۴۷۳/۳ رقم ۱۷۴۵] و «ذخایر الواعظین» [الذریعه ۸/۱۰] یاد نموده است.

همین مؤلف را چند اثر دیگر است بدین ترتیب :

الف : دستور الوزراء به فارسی که نسخه‌ای از آن در آستان قدس رضوی و فیلم آن در دانشگاه تهران موجود است و به تصحیح اسماعیل واعظ جوادی در سال ۱۳۴۵ ش در تهران در ۹۳ صفحه به چاپ رسیده است. [منزوی ۱۶۰۷/۲؛ رضوی ۳۴۷/۲؛ میکروفیلم‌های دانشگاه تهران ۸۵/۱؛ الذریعه ۱۷۰/۸].

ب : نصیحة المتشرعین، به عربی.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «ندارم گویند بخواب براحت و فراغت خاطر و اگر گوید فلانی این میگفت یا از فلان شیخ شنیدم گویند که تو دین را از افواه رجال فراگرفته‌ای و هرچه از افواه رجال گرفته شود بافواه رجال نیز زایل می‌شود چنانکه امیرالمؤمنین فرموده».

انجام نسخه : «که دعای این دو نفر مردودست و در معرض قبول نمی‌افتد روایت شد از امام».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ مقداری از چند برگ اول نسخه از بین رفته و وصالی شده؛ متن عربی باب حادی عشر با خطوط شنگرف مشخص شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۶۱ برگ؛ ۱۱×۱۹ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۴۷].

﴿ ۱۴۴۵۰ ﴾

نزهة القلوب

(دایرةالمعارف ـ فارسی)

از : حمدالله بن ابی‌بکر مستوفی قزوینی (۷۵۰ ق)

[مجلس ۱۷۵/۲۵، ش ۷۱۷۱]. نسخهٔ حاضر از باب تربیت فرزند تا آخر کتاب را شامل

است.

آغاز نسخه : «در بیان تربیت فرزند ـ بر ضمیر منیر صاف نوشان صهباء میخانهٔ فراست و تدقین دستگاه فهم و تحقیق پوشیده و مخفی نماناد که گنجوران خزانهٔ عقل».

انجام : «انت ولیٌّ فی الدنیا و الآخرة انّي مسلماً و الحقنی بالصالحین قلم طاووس خرام به نگارش این نقش بدیع همواره بوقلمونی پیشه نمود».

نستعلیق؛ محمد رحیم بن عبدالکریم بیتاب نیشابوری، چهارشنبه ۱۲ شعبان ۱۲۰۴ برای محمدحسین خان؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در اول نسخه وقفنامه کتاب توسط خیرالنساء زن فتحعلی شاه که آن را در غره شعبان ۱۲۵۰ بر اولاد خود وقف نموده است؛ جلد: تیماج، تهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول.

۱۳۹ برگ؛ ۲۱×۳۲ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۴۸].

﴿ ۱۴۴۵۱ ﴾

معالم الدین و ملاذ المجتهدین **(اصول فقه ـ عربی)**

از : ابومنصور حسن بن زین‌الدین عاملی (۱۰۱۱ ق)

[مجلس ۲۵/۲۲۹، ش ۷۲۲۸].

نستعلیق؛ مجید بن سیدیوسف موسوی هاشمی، ۱۲۳۷؛ عناوین و نشانی‌های شنگرف؛ در دو صفحهٔ آخر نسخه مطلبی پیرامون تاریخ ساخت مسجد سمنان توسط فتحعلی شاه قاجار در روز دوشنبه جمادی‌الاولی ۱۲۳۸ که جهت علامه حاج سیدحسن حسنی سمنانی ساخته است؛ جلد: تیماج، تهوه‌ای، ضربی، مجدول گرهی.

۱۱۶ برگ؛ ۱۰×۱۸ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۴۹].

﴿ ۱۴۴۵۲ ﴾

الاربعون حدیثاً **(حدیث ـ عربی)**

از : شیخ بهاءالدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ ق)

[مجلس ۲۷۲/۲۵، ش ۷۲۷۷].

نسخ؛ محمدرفیع بن عبدالباقی نظام، یکشنبه ۲۷ ذی‌حجهٔ ۱۰۸۳؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: گالینگور، تهوه‌ای، ضربی، ترنج با نقش گل و بوته.

۱۷۴ برگ؛ ۱۳×۲۰ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۵۰].

﴿ ۱۴۴۵۳ ﴾

دیوان رفیق اصفهانی (فارسی)

از: ملاحسین رفیق اصفهانی (۱۲۱۲ ق)

[مجلس ۱۷۴/۲۶، ش ۷۶۷۸]. نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد و برگ‌های نسخه در صحافی جابجا شده است.

این نسخه بخش‌های زیر را شامل است :

الف : قصائد و قطعات «۱ ر ـ ۵۰ ر»

در این بخش ماده تاریخ‌های زیر به چشم می‌خورد :

تاریخ باغ ابوالفتح خان زند ۱۱۸۷، تاریخ عمارت الله قلی خان زنگنه ۱۱۷۵، تاریخ حمام ۱۱۸۴، تاریخ مقبرهٔ یکی از اولاد ائمه ۱۱۸۰، تاریخ تیمچه ۱۱۹۱، تاریخ آب‌انبار ۱۱۸۴، تاریخ باغ حاجی آقا محمد ۱۱۸۴، تاریخ حمام کریم‌خان زند ۱۱۸۹، تاریخ حمام حاجی آقا محمد ۱۱۱۹، تاریخ عمارت هدایت خان ۱۱۷۸، تاریخ مسجد و مدرسه ۱۱۹۶، تاریخ قلعه ۱۱۹۷، تاریخ مدرسه ۱۲۰۳، تاریخ وفات مشتاق ۱۱۷۱، تاریخ فوت آقا محمد بیدآبادی ۱۱۹۸، تاریخ فوت عاشق ۱۱۸۱، فوت زکی خان زند ۱۱۹۳، فوت درویش مجید ۱۱۸۴، فوت ملا عبدالواسع دامی ۱۱۷۴، فوت میرزا نصیر طبیب ۱۱۹۱ و چند تاریخ فوت و زفاف و تولد دیگر، مدح میرزا حسین وفا، مدح میرزا سیدمحمد رضوی، مدح کلانتر فارسی.

ب : غزلیات به ترتیب حروف تهجی «۵۰ پ ـ ۱۴۰ ر»

آغاز :

بود که در گذرند از گناهکاری ما | که بیش از گنه ماست شرمساری ما
شدت چه زود فراموش عهد یاری ما | بیاری تو نبود این امیدواری ما

انجام :

اگر چه روی نکو عذرخواه خوی بدست | تو با نکوئی رو خوی هم نکو داری
بتان شهر همه خوبروی و بد خویند | تویی که خوی نکو با رخ نکو داری

ج : رباعیات «۱۴۰ ر ـ ۱۵۱ ر»

آغاز :

یاران که وفادار شنیدم همه را | عمری به وفا ز پی دویدم همه را
یک بار وفادار ندیدم ز همه | دیدم همه را «رفیق» دیدم همه را

آغاز نسخه :

شمشاد چمان سرو خرامانست این | با مهر منیر و ماه تابانست این
نی نی غلطم نه این و نه آن است این | سر خیل پری رخان پریخان است این

نستعلیق زیبا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد : گالینگور، قهوه‌ای.

۱۵۰ برگ؛ ۱۰×۱۵/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۵۱].

﴿ ۱۴۴۵۴ ﴾

جنگ محمد ولی میرزا (فارسی)

از : محمد ولی میرزا

جنگی است شامل مطالب گوناگون. نسخهٔ دیگری از این جنگ به شمارهٔ ۳۹۹۲ در همین کتابخانه موجود است که در فهرست مجلس جد ۱۰، صفحهٔ ۲۱۷۷ ـ ۲۱۹۴ معرفی شده است.

ترتیب مطالب این جنگ چنین است :

۱ ـ جنگ «(۱ ر ـ ۳۳۷ ر)» **(فارسی)**

[مجلس ۲۱۷۷/۱۰ ـ ۲۱۹۲ که در آن فهرست مطالب جنگ ذکر شده است]. مطالب این نسخه و ترتیب آن‌ها با آن نسخه برابر است.

۲ ـ رسالهٔ طی الارض «(۳۳۷ پ ـ ۳۴۱ ر)» **(فارسی)**

از : حاج میرزا کریم‌خان کرمانی قاجار

رسالهٔ کوتاهی است در یک مقدمه و سه فصل که مؤلف بنابه درخواست محمد ولی میرزا در ۱۲۶۶ ق نگاشته است.

[مجلس ۲۱۹۲/۱۰]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۳ ـ سفرنامهٔ مکه «(۳۴۱ پ ـ ۳۶۱ ر)» **(فارسی)**

از : محمد ولی میرزا

[مجلس ۲۱۹۳/۱۰]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است. در پایان نسخهٔ حاضر پنج نقشهٔ مذهب از مسجدالحرام و دیگر مواقف حج موجود است.

۴ ـ انوار حکمت = نصایح یوسفی «(۳۶۲ ر ـ ۳۶۳ پ)» **(اخلاق ـ فارسی)**

از : یوسف بن محمد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ ق)

[مجلس ۲۱۹۳/۱۰ و ۹۲/۲۵، ش ۷۰۸۰/۲]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه‌ها برابر است.

۵ ـ منقولات از تاریخ طبقات محمودی و روضة‌الصفا «(۳۶۴ ر ـ ۳۶۶ پ)»

[مجلس ۲۱۹۳/۱۰].

آغاز جنگ : «(نقل شد از کشف الغمه مؤلف کتاب رحمه الله گوید. میفرماید که در سنه سبعین و ستّمائه آمدند بعضی از خدام مشهد مقدس آن حضرت و با ایشان بود عهدنامهٔ که مامون بدست خود نوشته بود و در ظهر آن امام رضاؑ به خط مبارک خود موشح ساخته بود)».

انجام جنگ : «(مغیره و سایر اصحاب از قصر یزدجرد بیرون آمده متوجه لشکرگاه خویش گشتند و آنچه از یزدجرد شنیده بودند بعرض سعد بن ابی‌وقّاص رسانیدند)».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در پایان سفرنامه مکه پنج نقشه مکه با زر و الوان؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، مجدول.

۳۶۷ برگ؛ ۱۴×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۸ ـ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۵۲].

﴿ ۱۴۴۵۵ ﴾

مجموعه

۱ ـ میزان الحساب = زبدة الحساب «۱ ر ـ ۴۶ پ» **(فارسی)**

از: علاءالدین ملا علی قوشچی فرزند محمد (۸۷۹ ق)

[مجلس ۶۸۵/۱۰؛ الهیات تهران ۴۸/۱ و ۳۲۷؛ منزوی ۱۶۳/۱].

آغاز نسخه: «و حاصل همین ده باشد صفری در تحت او نهیم و از برای ده یکی را در ذهن نگاه داریم».

انجام: «و مساحت جمیع اقسام مذکوره از اسطوانه یعنی مستدیر و مضلع و قایم و مایل حاصل ضرب اوست در ارتفاع والله اعلم بالصواب تمت».

۲ ـ هیئت، رساله در... «۴۷ پ ـ ۱۰۳ پ» **(فارسی)**

از: مؤلف پیشین

[مجلس ۱۱۳/۶، ۴۲۴/۹، ۳۳۱/۱۰ و ۹۰۹؛ منزوی ۳۷۰/۱؛ مشار، فارسی ۵۵۴۴/۵].

آغاز: «الحمدلله رب العالمین حمد الشاکرین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد این کتاب مشتمل است بر مقدمه و دو مقاله مقدمه در بیان آنچه پیش از شروع در این علم دانستنی است».

انجام نسخه: «و اعظم ثوابت مرصوده دویست و بیست و پنج برابر زمین است و اصغر ثوابت مرصوده بیست و سه برابر زمین است».

نستعلیق؛ بی‌کا، رسالهٔ اول اواخر ربیع‌الاول ۱۰۷۶؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در برگ «۴۷ پ و ۴۸ ر» مهر بیضوی به سجع «المتوکل علی الله عبده المذنب بابا» که چند بار

تکرار شده؛ در رسالهٔ دوم جای تعدادی از اشکال هندسی خالی است و اشکال ترسیم نشده؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با نقش گل و بلبل.

۱۰۳ برگ؛ ۱۱×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۵۳].

﴿ ۱۴۴۵۶ ﴾

مجموعه

۱ ـ صنعة الطبیعة و سرائر الخلیقة «۱ پ ـ ۱۱۸ پ» **(عربی)**

از: بلیناس یا بلینوس یا آپلونیوس حکیم

[مجلس ۳۹۴/۱۶ و ۵۴/۳۶، ش ۱۲۵۲۷].

نسخهٔ حاضر مقدمه و جزء دوم از این کتاب را شامل است بدین ترتیب:

الف: مقدمه «۱ پ ـ ۲۳ پ»

[مجلس ۳۹۴/۱۶].

آغاز: «بسمله اقول حل کتابی هذا واصف الحکمة الالهی ابدت بها التمسوا حکمتی و تنفدوا فی افهامکم».

انجام: «انه لعاجز عن خلقه ان یمنعهم تعالی الله الواحد عن هذه المقالة و سبحانه من قولهم ما اعظمه فلا تتبعوا الجاهلین».

ب: الجامع للاشیاء یا العلل المعلولة «۲۳ پ ـ ۱۱۸ پ»

[مجلس ۳۹۵/۱۶].

آغاز: «الحمدلله... هذا ما بدانا به من ترجمة کتاب بلینوس الذی سماه الجامع للاشیاء و انا ساخنوس القس... سبحان الخالق الذی بدء الخلق و کان فردا».

انجام: «تغلب کل شیء لطیف اللطیف یدخل فی کل شیء غلیظ علی تکوین العالم الاکبر المثلث یکون العمل هذا فخری و لذلک سمیت هرمس الملقب بالحکمة تمّ».

۲ ـ المشاعر «۱۲۱ پ ـ ۱۵۲ ر» **(حکمت ـ عربی)**

از: صدرالمتالهین محمد بن ابراهیم شیرازی، ملاصدرا (۱۰۵۰ ق)

[مرعشی ۴۹/۱، ش ۳۸/۲؛ مشار، عربی ۸۴۵].

آغاز : «نحمدالله و نستعین بقوته التی اقام بها ملکوت الارض و السماء و بکلمته التی افشا بها نشأتی الاخرة و الاولی».

انجام : «و اذا استکمل بالعلم و الکمال بلغ الی درجة العقل الفعال فیه وقف ترتیب الخیر و الوجود و اتصل باوله آخر دایرة الوجود و انه مفیض الخیر تمت».

۳ـ الشواهد الربوبیة فی مناهج السلوکیة «۱۵۳ پ ـ ۲۹۹ پ» **(حکمت ـ عربی)**

از : مؤلف پیشین

[مرعشی ۳۱۴/۵، ش ۱۹۴۸/۲؛ مشار، عربی ۵۷۶].

آغاز : «الحمدلله الذی تجلی قلوب العارفین باسرار المبدأ و المعاد و جعل تجلّی نور معرفته نتیجة ایجاد الارواح و الاجساد».

انجام : «و اعلاها للانبیاء و الاولیاء علی تفاوتهم فی الدرجات الی خاتم الانبیاء علیه و علیهم السلام ثم الامثل فالامثل الحمدلله اولا و اخرا و ظاهرا و باطنا».

۴ـ مطالبی از : تفسیر عرایس روزبهان، مبدء و معاد و اسفار ملاصدرا، شعری از ابن زیدون و شعری از سید رضی «۳۰۰ ر ـ ۳۰۳ ر»

۵ـ حشرالاشیاء = طرح الکونین و رفض العالمین «۳۰۴پ ـ ۳۱۶ر» **(فلسفه ـ عربی)**

از : صدرالمتالهین محمد بن ابراهیم شیرازی، ملاصدرا (۱۰۵۰ ق)

[مرعشی ۱۶۸/۳، ش ۹۷۴؛ مشار، عربی ۴۵۷ با عنوان رسالة فی حشر الاشیاء].

آغاز : «بسم الله رب الاخرة و الاولی و مبدا الوجود و المنتهی و الصلوة علی غایة الارض و السماء».

انجام : «هی الحاصلة من ضرب سبعة فی مثلها فیحصل تسعة و اربعون فالکل مع کسورها وکبایسها خمسون الف سنة والله اعلم ولیکن هذا اخر ما قصدنا...».

۶ـ رسالة فی اتصاف الماهیة بالوجود «۳۱۶ پ ـ ۳۱۹ پ» **(حکمت ـ عربی)**

از : مؤلف پیشین

این رساله در ضمن رسائل آخوند ملاصدرا به چاپ رسیده است. [مشار، عربی ۴۳۹].

آغاز: «الحمد لواهب الحیوة و العقل و الصلوة علی النبی و الاهل اما بعد اعلم هداک الله انه قد اضطربت الاهواء و اختلفت الاراء فی باب اتصاف المهیة بالوجود».

انجام: «بل الموجود الثابت فی العین هو بالحقیقة الوجود الخاص لکل شیء شیء و المهیة معنی کلی صادق علیه متحدة معه موجودة به لا بنفسها الا بمجرد الاعتبار».

۷ـ الحکمة العرشیة = عرشیة «۳۱۹ پ ـ ۳۵۸ ر» **(حکمت ـ عربی)**

از: مؤلف پیشین

[مرعشی ۲۷۴/۱۷، ش ۶۷۱۷/۲؛ مشار، عربی ۳۱۶].

آغاز: «و بعد فیقول العبد الذلیل المحتاج الی عفو ربه الجلیل محمد الشیرازی المدعو بصدرالدین جعل الله قلبه منورا بنور المعرفة و الیقین».

انجام: «و ان تطع اکثر من فی الارض یضلوک عن سبیل الله ان یتبعون الا الظن و ان هم الا یخرصون ان الظن لایغنی من الحق شیئا اعاذنا الله و اخواننا المؤمنین من شر الشیاطین و المضلین و نور قلوبنا بانوار الحکمة و الیقین بحق محمد و آله الطاهرین».

۸ـ رسالة فی التشخص «۳۵۸ پ ـ ۳۸۰ پ» **(حکمت ـ عربی)**

از: مؤلف پیشین

این رساله ضمن رسائل آخوند ملاصدرا به چاپ رسیده است. [مشار، عربی ۴۵۱].

آغاز: «حمداً لواهب العقل و الحکمة و الصلوة علی محمد و آله الائمة و بعد فیقول المفتقر الی ربّه محمد الشهیر بصدرالدین الشیرازی ان هذه مقالتی».

انجام: «و لیس کذلک و هذا لایکون کفرا فقد افدناک بهذه التردیدات الثلثة علی عظیم الفوز و علی القانون الذی ینبغی ان یقنع فیها فاقنع به تم بعون الله».

نسخ؛ رسالهٔ اول سیداحمد بن سید عنبر بن سید ادریس موسوی، ۱۲ ذی‌حجهٔ ۱۲۰۵؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، عطف گالینگور.

۳۸۰ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۵۴].

﴿ ۱۴۴۵۷ ﴾

مواعظ کوثر همدانی **(اخلاق ـ فارسی)**

از : علی‌نقی بن محمدرضا همدانی متخلص به کوثر[1] (۱۲۹۶ ق)

مؤلف از پیروان صوفیه نعمت‌اللهی و عنوان طریقتی وی «جنت علی شاه» است. او در اشعارش «کوثر» تخلص می‌کند. آثار شناخته شده از وی عبارتند از :

۱ ـ دیوان کوثر همدانی [الذریعه ۹/۹۲۳].

۲ ـ اسرارالصلوة که نسخهٔ آن بعد از این شماره معرفی می‌گردد.

۳ ـ مواعظ کوثر همدانی (نسخهٔ حاضر)

مؤلف فرزندی داشته به اسم محمدرضا که او نیز به کوثر تخلص می‌کرده است و تألیفاتی دارد.

رسالهٔ حاضر مجموعه‌ای است در پند و اندرز و نصایح که مؤلف به روش عرفانی خود از احادیث ائمه علیهم‌السلام و گفتار بزرگان جمع‌آوری نموده است. او در اثنای مطالب، اشعاری از خود و پدرش می‌آورد.

در پایان نسخه پنج برگ از اشعار مؤلف و یک دعا ذکر شده است.

آغاز : «معروض میدارد عبد جانی... غفرالله لهما که نوشتن علوم و حکم چون موافق سبی پسندیده است مثل آنکه وارد است که هر که فکر کند و چیزی بنویسد بمنزله آدم صفی الله علیه‌السلام است در این آخر عمر که چند کلمه مختصری که سودمند هر طایفه از پیر و جوان و مردان و زنان باشد و بکار معاش و معاد آید و مصرح باولیا و انبیا علیهم‌السلام و حکما برشتهٔ تحریر کشد».

انجام :

دید ما را دید او نعم العوض	هست اندر دید او کلی غرض
چون اشارتهاش را بر جان نهی	در وفای آن اشارت جان دهی

۱ـ در الذریعه ۲۸۹/۱۲ رقم ۱۹۴۱ اثری از فرزند مؤلف معرفی شده است.

شکسته نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای.
۱۵۰ برگ؛ ۱۷/۵×۲۲/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۵۵].

﴿ ۱۴۴۵۸ ﴾

اسرارالصلوة (اخلاق - فارسی)

از: علی‌نقی بن محمدرضا همدانی متخلص به کوثر (۱۲۹۶ ق)

رسالهٔ مفصلی است در بیان اسرار افعال و اذکار نماز به روش عرفانی. مؤلف در اثنای رساله. بسمله، سورهٔ حمد و سورهٔ توحید را نیز تفسیر نموده است.

نسخهٔ دیگری از این کتاب در کتابخانهٔ حضرت آیة‌الله گلپایگانی در قم موجود است.

[گلپایگانی ۲۶۶/۱].

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و بعد معروض رأض رأی برادران ایمانی میدارد اقل عباد... چون موافق صریح اخبار».

انجام: «و اما کلمهٔ قد قامت الصلوة که در اقامه گفته می‌شود... و اشارات دیگر نیز در هر یک موجود است حذرا من التطویل معروض نمی‌آید و الحمدلله...».

نستعلیق زیبا؛ عبدالله بن حسن التفرشی نعمةاللهی، دههٔ اول رمضان ۱۳۰۵؛ عناوین و شمارهٔ صفحات شنگرف، نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، عطف گالینگور، ضربی مجدول.
۱۸۱ برگ؛ ۱۷×۲۱ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۵۶].

﴿ ۱۴۴۵۹ ﴾

شرح الکافی (شرح حدیث - عربی)

از: ملاصدرا محمد بن ابراهیم شیرازی (۱۰۵۰ ق)

[مجلس ۲۰۹/۲۵، ش ۷۲۰۶].

نسخهٔ حاضر کتاب عقل، جهل و توحید را شامل است و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه : «لصاحبه بالتصدیق ای بسبب تصدیق کل واحد صاحبه فی کل مایقول و ینطق فالقران یصدقه‌علیه‌السلام فی کل ما یقول باعتبار اشتماله علیه...».

انجام : «اذا لم یبلغ اللطف حدالکمال اوکارها اذا بلغه او لم یبلغ حد الجبر لان الجبر عندنا منفی کمل کتاب العقل و التوحید من کتاب الکافی».

نسخ؛ ابوالفتح بن سیدمحمد حسینی خوراسکانی، ۱۰۹۸؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول گرهی.

۲۷۴ برگ؛ ۱۹×۳۰/۵ سانتی متر؛ ۳۳ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۵۷].

﴿ ۱۴۴۶۰ ﴾

سبحة الابرار (یکی از مثنوی‌های هفت اورنگ) **(شعر ـ فارسی)**

از : نورالدین عبدالرحمن جامی (۸۹۸ ق)

به شمارهٔ [۱۳۵۵۳] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر از اول و آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه :

نافهٔ آهوی تاتارست این　　　نفحهٔ طبله عطارست این

انجام نسخه :

نقد عمرست نثار قدمت　　　نور چشم است سواد رقمت

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۰]؛ عناوین زرین و لاجوردی؛ تمامی صفحات مجدول محرر مذهب لاجوردی؛ دارای ۳ مینیاتور اصیل که اندکی آسیب دیده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، مجدول.

۱۲۸ برگ؛ ۱۱×۱۷/۵ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۵۸].

﴿ ۱۴۴۶۱ ﴾

رسالة فی الطب = قرابادین **(عربی)**

از : ؟

رسالهٔ مفصلی است در طب و اصول داروسازی و ذکر غذاها و نسخه‌هایی برای

تقویت اعضا که مؤلف از کتاب‌ها و سخنان اشخاص مختلف جمع‌آوری نموده و بعد از هر نسخه مدرک نقل خود را ذکر می‌کند.

مطالب مندرج در این رساله عبارتند از:

تریاقات، مخدرات به فارسی، معجون‌ها، مفرحات، فی المعاجین، فی الاشربة، فی السکنجبینات، جوارشنات، فی الأیارجات، فی الأطرفیلات، فی الحبوبات، فی المطبوخات، فی السفوفات، فی الأقراص، فی اللعوقات، فی الاضمدة، فی الأطلیة و اللطوخات، فی الأدهان، فی المراهم، فی الحقن، فی الأشیافات و الفرزجات و الفتایل المسهلة، فی الأکحال و البرود و أشیاف العین، فی الزوورات و السنونات، فی السعوطات و العطوسات، فی المربیات، فی الربوب، فی الحبوبات، فی الأشربة.

مؤلف بعد از هر فصل خواص هر دارو و غذا و طریق تهیهٔ هرکدام را ذکر نموده است.

آغاز نسخه: «تریاق شرودیطوس حارّ یابس ینفع من سدد الکبد و الأورام الجاسیة و الرطوبات التی فی البطن و الصدر و سیلان الدم الی الاعضاء الداخلة و العفونة».

انجام نسخه: «جوارش یقوی المعدة و یشهّی الطعام کابلی عود یرضّ و ینقع فی خلّ خمر و ماء ورد غمرة یوماً و لیلة و یصفی من خرقة و یعقد بنصف رطل سکر نقیّ و یضاف الیه نصف مثقال عنبر خام».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در حاشیهٔ برگ پنجم تملک احمد حسین بن احمد الشریف الحکیم الطبیب التنکابنی در سال ۱۲۹۶ با مهر بیضوی وی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج، عطف گالینگور.

۱۰۴ برگ؛ ۱۴×۲۰ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۵۹].

﴿ ۱۴۴۶۲ ﴾

مجموعه

۱ ـ ترجمهٔ تقویم الابدان «۱ ر ـ ۵۲ ر» (پزشکی ـ فارسی)

مترجم: محمد اشرف بن شمس‌الدین محمد طبیب (قرن ۱۲ ق)

ترجمه‌ای است از «تقویم الابدان» ابن جزله، یحیی بن عیسی بغدادی (۴۹۳ ق). این ترجمه به نام شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷ ـ ۱۱۰۵ ق) صورت گرفته و چندین‌بار به چاپ رسیده است.

[دانشگاه ۹۹/۸؛ الذریعه ۹۰/۴ رقم ۴۰۰؛ منزوی ۴۹۷/۱؛ مرعشی ۱۹۵/۱، ش ۱۸۱؛ مشار، فارسی ۱۴۰۷/۱].

آغاز: «سپاس بیقیاس حکیم درمان‌آفرینی را سزاست که باقتضای حکمت بالغه استخراج تقویم ابدان بشریه فرموده از جداول اعصاب و عروق جدول کشی اوراق بقانونی نموده و لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم».

انجام: «و بدرستی که خدای تعالی است و پس یاری دهندهٔ بندگان در علم و عمل و نگاهدارنده است از لغزش و زلل».

۲ ـ اختیارات ایام (کبیر) «۵۳ ر ـ ۷۵ پ» **(فارسی)**

از: ملا محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

مؤلف این رساله را در چهل باب و یک خاتمه تنظیم نموده است. اختیارات ایام صغیر مؤلف در شمارهٔ ۱۲۶۲۶/۲ معرفی گردید.

[مجلس ۶/۷ و ۵۱/۱۰ و ۴۳۸/۱۹ ـ ۴۴۲ و ۱۸۹/۳۶، ش ۱۲۶۲۶/۲؛ دانشگاه ۳۵۰۱/۳؛ کتابشناسی مجلسی ص ۷۵].

آغاز نسخه: «از حبس چاه خلاص شد و در این روز توبهٔ حضرت آدم مقبول شد و توبهٔ قوم یونس در این روز قبول شد».

انجام: «یک انگشت بر غرهٔ ماه و یکی بر نام معصوم باید گذاشت و کشید تا هر دو بهمرسند آنخانه غرهٔ ماهست باقی والله یعلم باینجا ختم شد...».

۳ ـ دعای سورهٔ یاسین که به شکل خاصی تحریر شده و خواصی برای آن بیان گردیده است و چند دعای دیگر برای شفای مریض. «۷۶ ر ـ ۷۹ ر»

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در اول رسالهٔ دوم تاریخ تولد طالع خانم بی‌بی که در ۲۷ ربیع‌الاول

۱۲۶۱ ق متولد شده است؛ جای تعدادی از عناوین رسالهٔ دوم خالی مانده؛ تمامی صفحات رسالهٔ اول جداول شنگرف و محرر؛ در اول نسخه کتیبهٔ مذهب مرصع با گل‌های کوچک الوان؛ مطالب در متن و حاشیه تحریر شده؛ جلد: گالینگور، تهوه‌ای. ۷۹ برگ؛ ۳۹×۲۶/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۹۹۶۰].

﴿ ۱۴۴۶۳ ﴾

مجموعه

۱ ـ علاج الامراض «۱ پ ـ ۲۱۲ پ» **(پزشکی ـ فارسی)**

از: حکیم محمدشریف خان دهلوی

رسالهٔ مفصلی است در شناختن دردها و علایم آن‌ها و بیان درمان هر یک. مؤلف این کتاب را برای حکیم محمداکمل خان در یک مقدمه و بیست مقاله و یک خاتمه ترتیب داده است و در مقدمه در تاریخ تألیف کتاب به نظم چنین گوید:

این نسخهٔ دلکش که بود رشک ریاض   یک لحظه روا نیست ز سرّش اعراض
نامش چو علاج الامراض است بگو   تاریخ تمام هم علاج الامراض

[منزوی ۵۶۷/۱ با عنوان «علائم الامراض»؛ سپهسالار ۳۲۷/۵؛ الذریعه ۳۱۰/۱۵؛ مشار، فارسی ۳۵۵۴/۳].

آغاز:

«در فیض است و منشی از گشایش نا امید اینجا
به رنگ دانه از هر قفل میروید کلید اینجا

مفرحی که باعث تفریح قلوب سودازدگان عرصه بی‌منتهای معرفت».

انجام: «و از چهل و چهار دام... یک سیر عالم گیری و از چهل و هشت دام پخته یک سیر فرخ شاهی که بالفعل مروج است والله اعلم».

۲ ـ مفردات بشیری «۲۱۳ پ ـ ۳۳۳ پ» **(پزشکی ـ فارسی)**

از: میر بشیرالدین علی خان المخاطب به صمصام الدین بن نواب فریدون

رسالهٔ مفصلی است در بیان خواص و منافع گیاهان که مؤلف آن را در یک مقدمه و دو باب و یک خاتمه تألیف نموده و در تاریخ اتمام آن گوید:

پی سال تاریخ فرمود هاتف   شده نام او مفردات بشیری

آغاز: «هوالله الذی لا اله الا هو الملک القدوس الصمد لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفواً احد حمدیکه زبان معذرت بیان مسبّحان ملاء اعلی در اظهار تکرار آن معترف به قصور و قایل به عجز است».

انجام: «یقطین و آن اسم جنس هر نباتی است که برساق نایستد... و عوام از مطلق آن مراد قرع دانسته اند که بفارسی کدوگویند و قرع ذکر یافت والله اعلم بالصواب تمت».

۳ـ بیان اوزان و مکائیل در طب «۳۳۴ ر ـ ۳۳۸ پ» **(فارسی)**

۴ـ میزان الطب «۳۳۹ ر» **(فارسی)**

از: حکیم محمد اکبرشاه ارزانی

رسالهٔ مختصری است در طب که مؤلف برای یادگیری کودکان تألیف نموده است.

این کتاب بارها به چاپ رسیده است. [**منزوی ۶۰۵/۱؛ مشار، فارسی ۵۰۸۶/۴**].

در نسخهٔ حاضر فقط مقدمهٔ این کتاب موجود است.

آغاز: «الحمدلله... اما بعد العبد الجانی... گوید که چون اطفال فقیر و دیگر اعزه در صدد خواندن علم طب مشغول بودند مختصری که صبیان را تعلم آن آسان بود».

۵ـ قوت لایموت «۳۳۹ پ ـ ۳۹۰ پ» **(پزشکی ـ فارسی)**

از: سید فضل علی مخاطب به شفائی خان

رسالهٔ مختصری است در بیان غذاها و میوه‌ها و خواص هرکدام در هفت فصل.

[**منزوی ۵۸۳/۱؛ آصفیه ۴۰۸/۳**].

آغاز: «الحمدلله الذی هو یطعمنی و یسقین و اذا مرضت فهو یشفین... اما بعد میگوید فقیر حقیر سید فضل علی المخاطب شفائی خان که اکثری از دوستان».

انجام: «مناسب بحال مریض خصوصاً صاحب حمی این است در حق مریض بهتر

آن است که با... بخورند یا نان فرنگی تناول فرمایند تمت».

نستعلیق؛ میرزا شهسوار بیک، رسالهٔ دوم سه‌شنبه ۲۰ ربیع‌الثانی ۱۲۵۶؛ رسالهٔ سوم ۱۲۵۹، رسالهٔ پنجم چهارشنبه غرهٔ جمادی‌الثانی ۱۲۵۷؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ چند برگ وصالی شده؛ جلد: گالینگور سبز، عطف و گوشه مشکی.

۳۹۰ برگ؛ ۱۸×۳۲ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۶۱].

﴿ ۱۴۴۶۴ ﴾

بیت الشرف **(فقه شیعه ـ عربی)**

از: محمد بن ابی الحسن شهدادی مصاحبی محمدی نائینی

رسالهٔ مفصلی است در آداب و احکام حج و عمره. مؤلف در آن، مسائل و فروعات حج و عمره را به صورت تفصیلی در یک مقدمه و چند رکن بیان نموده و در روز جمعه ۲۴ ربیع‌الثانی ۱۲۷۷ ق تألیف آن را به پایان رسانیده است.

مؤلف اثر دیگری دارد به نام «قناطر الاصول» که در شمارهٔ بعدی معرفی می‌گردد.

آغاز: «بسمله نحمدک اللهم یارب النور و الظلام و یاربّ الحلّ و الحرام الذی جعل الکعبة البیت الحرام و نشکرک یارب الرکن و المقام و یاربّ المشعر الحرام الذی جعل لنا القبلة شطر المسجد الحرام ثم فرض الحج علی من استطاع الیه سبیلا من کافة الانام... اما المقدمة فتشمل علی مقالات المقالة الاولی فی آداب السفر».

انجام: «یستحب المشی فی العمرة للصحیح المروی فیه عن عبداللّه بن جعفر الحمیری فی قرب‌الاسناد عن عبداللّه بن الحسن عن جده علی بن جعفر علیه السلام قال خرجنا مع اخی موسی علیه السلام فی اربع عمر یمشی فیها الی مکة باهله و عیاله واحدة منهن مشی فیها ستة و عشرین یوما و اخری خمسة و عشرین یوما و اخری اربعة و عشرین یوما و اخری احدی و عشرین یوما قد اختتم بخط مؤلفه...».

نستعلیق؛ به خط مؤلف؛ جمعه ۲۴ ربیع‌الثانی ۱۲۷۷؛ عناوین و نشانی‌ها مشکی؛ با اصلاحات مؤلف در حاشیه، با حواشی به امضاء «منه» و معانی لغات از کتاب قاموس؛

جلد: تیماج، مشکی، ضربی، مجدول.

۲۵۶ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۶۲].

« ۱۴۴۶۵ »

قناطر الوصول الی مدائن الاصول (اصول فقه ـ عربی)

از: محمد بن ابی الحسن شهدادی مصاحبی محمدی نائینی

[مجلس ۳۶۵/۱۷، ش ۵۹۹۲].

نسخهٔ حاضر جلد سوم کتاب است و از «الصراط الثانی عشر فی الادلة العقلیة» شروع و تا پایان کتاب را شامل است. تألیف این جلد در روز جمعه ۱۸ ذی‌قعدهٔ ۱۲۷۳ به پایان رسیده است.

در پایان نسخه، یادداشتی از مؤلف مبنی بر ارائهٔ آثارش به محمدجعفر فارسی و نقل تقریظ وی بر آثارش که در محرم ۱۲۷۲ نوشته، موجود است. در اثنای تقریظ این آثار از تألیفات مؤلف ذکر شده است:

رسالة فی الطهارة موسوم به نظم الدرر

رسالة فی کیفیة زیارة العاشورا موسوم به درة الحمرا

رسالة فی وقت نافلة الظهرین موسوم به اللؤلؤ المکنون

رسالة فی المحرمات بالمصاهرة موسوم به العرایس البکریة

رسالة فی الشقاق و الخلع موسوم به اصلاح ذات البین

بعد از نقل تقریظ، دستخط کوتاهی است از محمدجعفر فارسی که در ۲۴ رمضان ۱۲۷۴ نوشته و تقریظ را تأیید کرده است.

آغاز: «هو الفتاح العلیم رب سهل و یسر اللهم صل علی النبی محمد و آل محمد و سلم و عجل فرجهم... بسمله الحمدلله الذی جعل العقول مصابیح لاستبصار شرایع الاحکام فاکمل لکل مکلف عقله و لم یکلف نفسا الا وسعها و صیرها مفاتیح لابواب مدارک

الحلال و الحرام فاوضح لکل حکم سبیله».

انجام: «و اما توقف کذلک فیتحصل من ذلک اجماعهم علی انتفاء تلک التفاصیل و حینئذ فتکون کل منها مخالفا لاجماعهم هذا آخر ما اردنا تحریره...».

نستعلیق؛ به خط مؤلف، جمعه ۱۸ ذی‌قعدهٔ ۱۲۷۳؛ عناوین و نشانی‌ها مشکی؛ عباراتی به‌وسیلهٔ مؤلف خط خورده و اصلاح شده؛ در آغاز نسخه فهرست مطالب ذکر شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۵۵ برگ؛ ۱۵/۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۶۳].

﴿ ۱۴۴۶۶ ﴾

حاشیة تفسیر الصافی (عربی)

از: ملا اسماعیل بن محمدحسین اصفهانی خواجوئی مازندرانی (۱۱۷۳ ق)

حواشی مفصلی است بر تفسیر الصافی ملا محسن فیض کاشانی. این حواشی با عناوین «قوله ـ قوله» برگزار شده و مؤلف بعد از هر حاشیه، وجه ارتباط آیهٔ مورد بحث را به آیات سابق با عنوان «وجه الاتصال» بیان می‌کند.

نسخهٔ حاضر از آغاز حاشیه تا آیهٔ «لیجمعنکم الی یوم القیمة... لاریب فیه و من اصدق من الله حدیثاً» را شامل است.

آغاز: «نحمدک یا من اوجدنا بمحض ارادته و قدرته الکاملة لعرفانه... و بعد هذه تعلیقة افاضیة وردت علی قلب احقر السلاّک... قوله نور مرقده نحمدک یامن تجلّی لعباده فی کتابه بل فی کل شیء بلفظ المتکلم مع الغیر لان النفس مادام فی هذا الکون فی الترقی و التدرج و الاستکمال و افاضات الرب المحمود غیرمتناهیة».

انجام نسخه: «و قیل نزلت فی الذین تخلفوا فی غزوة احد اعلموا یا فلانی انّ فی هذه الکریمة و ما بعدها غایة المذمة للمنافقین... فالمؤمن حقّا من لم تکن فیه شائبة النفاق لسانه و قلبه متفقان بل متحدان».

نستعلیق؛ به خط مؤلف، بی‌تا؛ در اول نسخه دستخط بهاءالدین بهمن میرزا بن فتحعلی

شاه با مهر مربعی وی که در اول رجب ۱۲۷۲ نوشته است؛ جلد: تیماج، مشکی.
۳۲۰ برگ؛ ۱۵×۲۲ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۶۴].

﴿ ۱۴۴۶۷ ﴾

مجموعه

۱ ـ جامع المقال فیما یتعلق باحوال الحدیث و الرجال = الدرایة لمعرفة الراوی و الروایة «۱ پ ـ ۶۱ ر» **(درایه ـ عربی)**

از : فخرالدین بن محمدعلی طریحی نجفی (۱۰۸۷ ق)

رسالهٔ مفصلی است در درایه. مؤلف در آن اصطلاحات و مباحثی راکه برای شناخت حدیث و روایات لازم است در یک مقدمه و دوازده باب و یک خاتمه بیان نموده و تألیف آن را در روز یکشنبه ۷ جمادی‌الثانی ۱۰۵۳ به پایان رسانیده است.

[مرعشی ۵۴/۹، ۳۲۶۶؛ الذریعه ۷۳/۵؛ دانشگاه ۴۴۱/۸، ش ۱۸۴۴؛ مشار، عربی ۲۴۶].

آغاز : «بسمله ـ اما بعد حمدالله الهادی الی الرشاد و الصلوة علی محمد و آله الاکرمین الامجاد فیقول... فخرالدین بن محمدعلی النخعی لمّاکان العلم بالاحکام الشرعیّة».

انجام : «و فی التوقیع الثالث من عبدالله المرابط فی سبیله الی ملهم الحق و دلیله ثم قال و هذا اوفی مدح و تزکیة و ازکی ثناء و تطریة بقول امام الامة و خلف الائمة انتهی کلامه و هو کما قال حمدالله تعالی تمت».

۲ ـ التنبیهات علی معانی السبع العلویات (بخش کوتاهی) «۶۲ ر ـ ۶۳ ر» **(عربی)**

از : محمد بن حسن بن ابی الرضا راوندی (قرن ۸ ق)

۳ ـ المکاسب المحرمة «۶۴ پ ـ ۷۷ ر» **(فقه ـ عربی)**

از : ؟

بخشی ازکتاب فقهی مفصلی است در مکاسب محرمه که به صورت شرح مزجی بر کتابی نوشته شده و از انجام ناتمام است.

آغاز نسخه : «بسمله... و هو القسم الثانی من اقسام الفقه لانه ینقسم الی اربعة اقسام عبارات هی عبارة عما اشترط فی صحته النیة او ما شرع للمصالح الاخرویة».

۴ ـ تعلیقة منهج المقال «۷۸ پ ـ ۸۵ ر» و «۲۷۱ ـ ۲۷۸ پ» **(رجال ـ عربی)**

از : محمدباقر بن محمداکمل، وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ق)

به شمارهٔ [۱۳۸۳۳/۳] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر از آخر ناتمام است.

۵ ـ رساله در وقف «۸۶ پ ـ ۹۳ پ» و «۱۰۸ به بعد» **(فقه ـ عربی)**

از : ؟

رسالهٔ مفصل و استدلالی است در وقف و احکام که به صورت شرح بر کتابی نوشته شده است. در نسخهٔ حاضر، بخش اول آن موجود است.

۶ ـ شرح مقامات حریری «۹۴ ر ـ ۹۶ پ» **(ادبیات ـ عربی)**

از : ؟

بخش کوتاه رساله‌ای است در شرح لغات مقامات حریری. شارح ابتدا قطعه‌ای از متن را ذکر کرده پس از آن به بیان معنی لغات آن به فارسی می‌پردازد.

۷ ـ کتاب الطهارة (غسل نفاس) «۹۷ ر ـ ۹۷ پ» **(عربی)**

۸ ـ نجاة العباد «۹۷ پ ـ ۱۰۷ پ» **(فقه ـ عربی)**

از : شیخ محمدحسن بن محمدباقر، صاحب جواهر (۱۲۶۶ ق)

نسخهٔ حاضر بخش احکام اموات را شامل است و از آخر افتادگی دارد.

۹ ـ الفقه «۱۰۸ ر ـ ۲۵۵ ر» **(عربی)**

از : ؟

مباحثی استدلالی در فقه است که به صورت شرح بر یک کتاب فقهی نوشته شده است. در نسخهٔ حاضر این بخش‌ها موجود است :

ادامهٔ رسالهٔ وقف که در ردیف ۵ ذکر شد، صدقه و حبس، سبق و رمایه، وصیت، عتق،

صلح و منجزات المریض.

۱۰ ـ نجاة العباد «۲۵۶ ر ـ ۲۶۲ ر» **(فقه ـ عربی)**

از: شیخ محمد حسن بن محمدباقر، صاحب جواهر (۱۲۶۶ ق)

در این بخش احکام حیض و استحاضه و نفاس از این کتاب موجود است.

۱۱ ـ ضمان جریره (بخشی از یک کتاب فقهی) «۲۶۳ ر ـ ۲۷۰ پ»

۱۲ ـ تتمهٔ تعلیقه منهج المقال که در ردیف چهارم معرفی شد «۲۷۱ ر ـ ۲۷۸ ر»

نسخ زیبا؛ رسالهٔ اول علی‌اکبر بن محمدصائب خوانساری ۱۲۶۸ و فهرست آن در اول نسخه به خط احمد بن علی بن محمدصائب شوال ۱۲۶۸؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جای تعدادی از عناوین خالی مانده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۲۷۸ برگ؛ ۱۵×۲۳ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۶۵].

﴿ ۱۴۴۶۸ ﴾

مجموعه

۱ ـ سرمایهٔ ایمان «۱ ر ـ ۷۴ پ» **(اعتقادات ـ فارسی)**

از: ملا عبدالرزاق بن علی بن حسین لاهیجی (۱۰۷۲ ق)

[مجلس ۱۴۳/۱۰ و ۴۳۷؛ منزوی ۸۰۱/۲؛ مرعشی ۱۴۰/۲، ش ۵۳۷؛ الذریعه ۱۷۲/۱۲؛ دانشگاه ۵۸۱/۳].

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطاهرین چنین گوید العبد الملتجی عبدالرزاق لاهیجی».

انجام: «بر هر که عالم به حسن معروف و قبح منکر و تجویز تأثیر و انتفای مفسده کند. هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة».

۲ ـ رد صوفیه «۷۵ ر ـ ۱۱۳ پ» **(اعتقادات ـ فارسی)**

از: میرزا ابوالقاسم بن حسن گیلانی قمی (۱۲۳۱ ق)

[مجلس ۲۵۹/۱۶؛ منزوی ۷۸۸/۲؛ الذریعه ۲۰۴/۱۰؛ دانشگاه ۲۲۴۹/۱۱].

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله اجمعین و بعد دعاگوی قدیم‌صمیم و سعادت‌جوی در جاده‌خیرخواهی و اخلاص‌مستقیم‌بعداز تجهیز».

انجام: «شاید که این باعث توفیق خیری بشود از برای آن جماعت که آن‌ها هم دست از اطوار و گفتار ناشایستهٔ خود بردارند الباقی عُمرکم و سلطانکم و صحته عقایدکم و ایمانکم و المطاع امرکم و السلام علیکم و...».

۳ـ تحفهٔ رفیعی در مسائل ارث «۱۱۴ ر ـ ۱۷۵ ر» **(فقه ـ فارسی)**

از: محمدقاسم ساوه‌ای معروف به ملا خدابخش (قرن ۱۱ ق)

[مجلس ۲۷۷/۲۶، ش ۷۷۹۵]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۴ـ حدود و دیات و قصاص «۱۷۶ ر ـ ۲۲۹ پ» **(فقه ـ فارسی)**

از: ملا محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

[مجلس ۴۶۰/۲۵، ش ۷۴۹۲]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

انجام: «بحث پنجم مشهور میان قدمای علماء آن است... صاحب زراعت روز می‌باید زراعت خود را محافظت کند برای آن که ضرور است که حیوانات به چریدن بروند و در شب صاحب حیوان میباید حیوان خود را محافظت نماید... صاحب حیوان... ضامن است خواه در روز و اگر تقصیر نکرده است ضامن نیست».

۵ـ الارث «۲۳۰ ر ـ ۲۳۳ پ» **(فقه ـ عربی)**

از: ؟

رسالهٔ کوتاهی است در بیان مراتب میراث که در نسخهٔ حاضر فقط سه مرتبهٔ آن موجود است و از آخر افتادگی دارد.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خاتم النبیّین محمد و عترته الطاهرین... المرتبة الاولی الاب و الام».

انجام نسخه : «الجدّ الابی مع الاخ و الاخوین فصاعداً».

نستعلیق؛ رسالهٔ اول زین‌العابدین بن محمد سلیم المازندرانی، محرم‌الحرام ۱۲۹۱، رسالهٔ دوم جعفر بن موسی، ۱۲۸۸؛ رسالهٔ سوم شفیع الحسینی، ۱۲۸۵؛ رسالهٔ چهارم غلامعلی، شعبان ۱۲۶۸؛ عناوین و نشانی‌ها مشکی و شنگرف؛ در پایان رسالهٔ چهارم یادداشتی از محمدکاظم بن ملاحسنعلی که در ۱۲۸۶ نوشته است؛ جلد: تیماج، تهوه‌ای.
۲۳۳ برگ؛ ۱۷×۲۲ سانتی متر؛ ۱۸ ـ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۶۶].

﴿ ۱۴۴۶۹ ﴾

جامع المقال فی معرفة الرواة و الرجال
(رجال ـ عربی)

از : سید عبدالله بن محمدرضا شبر کاظمینی (۱۲۴۲ ق)

مؤلف در این رساله، رجال شیعه را به ترتیب حروف اسامی آن‌ها ذکر و صفت هر یک را از کتب رجالی بیان نموده است. در نسخهٔ حاضر تاریخ تألیف کتاب ۷ محرم ۱۲۴۲ ق ذکر شده است. [الذریعه ۷۳/۵].

مؤلف، خود این کتاب را تلخیص و «ملخص المقال فی الرجال» نام‌گذاری نموده که نسخه‌ای از آن در کتابخانهٔ مرعشی موجود است. [مرعشی ۲۱۷/۱۷، ش ۶۶۵۵].

آغاز : «الحمدلله الذی عرّفنا نفسه و نبیه و آله خیر آل و هدانا لمعرفة الرجال بالحق... اما بعد فیقول المذنب الجانی و الاسیر الفانی افقر الخلق الی ربه الغنی عبدالله».

انجام : «کلثوم بنت سلیم رویت عن الرضاعليه‌السلام... قد تم ما اردنا جمعه فی هذا المختصر... تم علی ید مؤلفه المذنب الجانی... حامداً مصلیاً مستغفراً».

نستعلیق؛ به خط مؤلف؛ اسامی رجال شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی.
۲۴۲ برگ؛ ۲۱×۳۱ سانتی متر؛ ۳۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۶۷].

﴿ ۱۴۴۷۰ ﴾

نزهة‌الخاطر و سرور الناظر = غریب القرآن
(لغات قرآن ـ عربی به عربی)

از : شیخ فخرالدین بن محمدعلی طریحی (۱۰۸۷ ق)

[مجلس ۴۸/۲۵، ش ۷۰۴۱]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

نسخ؛ سیدجعفر فرزند سیدحسین عقدائی در مدرسه‌ای در دارالسلطنهٔ اصفهان، پنج‌شنبه محرم‌الحرام ۱۲۶۸؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۲۳۸ برگ؛ ۱۸×۱۰/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۶۸].

﴿ ۱۴۴۷۱ ﴾

مجموعه

۱ ـ غررالحکم و دررالکلم «۱ ر ـ ۹۶ پ» (حدیث ـ عربی)

از: عبدالواحد بن محمد بن عبدالواحد آمدی (۵۱۰ ق)

[مجلس ۱۱۹/۲۵، ش ۷۱۰۷]. در نسخهٔ حاضر مقدمه‌ای توسط شخصی اضافه شده و ترتیب باب‌ها نیز به هم خورده است.

آغاز: «الحمدلله قابل اولیآئه من شکوک ظلم العمیٰ و خامد اعدٰائه عن سلوک نعم الهدیٰ الذی خلع علی المصطفین من عباده خلع الرضوان و التقی... و بعد فانّنی کنت فی عنفوان الشبیبة و ریعان الحداثة القشیبة مغرا باقتباس المواعظ و الخطب».

انجام: «یستدل علی عقل الرجل بقوله و علی اصله بفعله یستدل علی حلم الرّجل بقلّة کلامه و علی مروّته بکثرة انعامه و الحمدلله اولا و اخرا و ظاهرا و باطنا و صلّی الله علی سیّدنا محمد و آله...».

۲ ـ مقامات بدیع الزمان «۹۴ پ ـ ۱۲۲ پ» (ادبیات ـ فارسی)

از: ابوالفضل احمد بن حسین همدانی، بدیع الزمان (۳۹۸ ق)

[سرکیس ۱۸۹۵/۲؛ کشف الظنون ۱۷۸۵/۲].

آغاز: «الحمدلله علی جزیل نعمائه هذا ممّا املأها الاستاد ابوالفضل احمد بن الحسین الهمدانی... مقامة حدّثنا عیسی بن هشام قال دخلت البصرة و آنا من سنّی فی فتآء».

انجام: «فقال تغیّب و هذا الوجه فضحك و ولاه ضیاعه بالطائف هذا آخر ما وجدناه من مقامات ابی‌الفتح... ابی‌الفضل احمد بن الحسین الهمدانی تمت».

نسخ زیبا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، مجدول گرهی.

۱۲۳ برگ؛ ۲۰×۲۹/۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۶۹].

﴿ ۱۴۴۷۲ ﴾

الفواید النوریة فی شرح التبصرة (فقه ـ عربی)

از: نورالدین نورالله بن اسدالله (زنده در ۱۲۶۴ ق)

شرح مزجی مفصلی است بر «تبصرة المتعلمین» علامه حلی، با رد و استدلال‌ها و نقل قول‌های زیاد از فقهای شیعه.

نسخهٔ حاضر از «کتاب المتاجر» تا اول «کتاب النکاح» را شامل است و تألیف آن در عصر چهارشنبه ۳۰ رمضان ۱۲۶۴ ق پایان یافته است.

در اول نسخه تقریظی است از نصرالله که در مدح کتاب و مؤلف آن در چهارشنبه جمادی‌الاول ۱۲۶۶ نوشته و در آن اظهار نموده که مؤلف، این کتاب را در هنگامی نوشته که هنوز ۲۱ سالش تمام نشده بود و در صفحهٔ دوم تقریظی از محمداسماعیل و در صفحهٔ سوم تقریظی از پدر مؤلف اسدالله که در مدح کتاب و مؤلف در سلخ ذی‌قعدهٔ ۱۲۶۵ نوشته است.

در پایان نسخه نیز قسمت اول از اجازهٔ اجتهاد پدر مؤلف به وی و بعد از آن تقریظ محمدجعفر در مدح مؤلف و کتاب، موجود است.

آغاز: «کتاب المتاجر جمع متجر و هو اما مصدر میمی بمعنی التجارة کالمقتل بمعنی القتل او اسم موضع و هو الاعیان یکتسب بها و ارادة الاول الیق و اولی لانه راجع جمیع الاحکام علیه فی المقصود».

انجام: «و لایتعدی الحکم من غیرها کله انه لولم تعمل بها تعمم الحکم بالبطلان وکذا نفوذها من الثلث فی الولد و غیره والله العالم بجمیع الاحکام».

نستعلیق؛ به خط مؤلف؛ ۱۲۶۴، با حواشی از مؤلف و نصرالله؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با زمینهٔ مذهب با نقش گل و بوته، ضربی، مجدول گرهی.

۲۶۷ برگ؛ ۲۱×۳۰/۵ سانتی متر؛ ۲۸ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۷۰].

﴿ ۱۴۴۷۳ ﴾

مجموعه

مجموعه‌ای است شامل رسائل فلسفی به عربی که اغلب از تألیفات ابن‌سینا هستند. نظیر این مجموعه، دو نسخهٔ دیگر در کتابخانهٔ مرکزی دانشگاه تهران و کتابخانهٔ حضرت آیةالله مرعشی در قم موجود است.

[دانشگاه ۲۳۹۳/۶ ـ ۲۴۳۶، ش ۱۱۴۹؛ مرعشی ۳۱۲/۱ ـ ۳۳۳، ش ۲۸۶].

رساله‌های موجود در این مجموعه به ترتیب عبارتند از:

۱ ـ رسالة الحکومة، لابن سینا «۱ ر»

آغاز: «قال... هذه رسالة عملتها فیما تقرر عندی من الحکومة».

۲ ـ رسالة فی الباه، لابن سینا «۵ پ»

[دانشگاه ۲۴۱۸/۶].

۳ ـ فصول (رسالة) فی الطب، لابن‌سینا «۷ پ»

[دانشگاه ۲۴۱۷/۶].

آغاز: «فصل قال خلق القلب و ما ینبعث من العروق الضوارب».

۴ ـ تدبیر المسافر، لابن سینا «۱۴ پ»

آغاز: «حمدله ینبغی للمسافر ان یستفرغ بدنه بالفصد او بالدواء».

۵ ـ رسالة فی ضـروب الافـعال و الانـفعالات و انـواع التـاثیرات و التـاثرات، لابن سینا «۱۶ ر»

آغاز: «حمدله الافعال و الانفعالات بحسب تفاوت الامور العقلیة النفسانیة منها».

۶ـ رسالة فی جواب مسألة علة سکون الارض من الوسط، لابن سینا «۱۸ ر»

آغاز: «اما بعد حمدالله... فان الشیخ اباالحسن احمد بن محمد اسهل امرنی ان اشرح له المذهب الحق فی علة قوام الارض».

۷ ـ رسالة الفصول الشریفة، لابن سینا «۲۰ ر»

آغاز: «حمدله فصل وجود کل موجود هو الاول لانه فایض».

۸ ـ رسالة فی النفس الناطقة، لابن سینا «۲۴ ر»

آغاز: «حمدله و بعد فهذه عملتها باسم بعض الخلص من الاخوان».

۹ ـ رسالة فی ذکر الصحة و دفع الأسقام، لابن سینا «۳۵ ر»

آغاز: «استعین فیما افید بالفعال لما یرید».

۱۰ ـ رسالة فی العلم و النطق «۳۷ پ»

این رساله به ابن‌سینا و بابا افضل کاشانی نسبت داده شده است ولی به نـظر بـعض محققین گویا از تألیفات بابا افضل کاشانی است. گویا رسالهٔ «منهاج المبین» بابا افضل کاشانی [**مجلس ۱۴/۱۱؛ منزوی ۱۵۱۱/۳**] ترجمهٔ فارسی رسالهٔ حـاضر است. [دانشگـاه، ۲۴۰۹ـ۲۴۰۶/۶].

آغاز: «حمدله و بعد فان عزیمتنا فی هذه الرسالة مقصورة علی ذکر حـال العـلتی الخاصتین بنوع الانسان».

انجام: «و ان لم نکن علة لوجود توسط الارض بین الشمس و القمر و اذ اتینا بما اردنا ایراده و وفینا بما وعدنا...».

۱۱ ـ رسالة فی ابطال احکام النجوم، لابن سینا «۵۳ پ»

آغاز: «رسالة فی ابطال احکام النجوم نسختها من اصل اهداه الی الشیخ ابوالعز بن زیله... و بعد فان العلم الذی لایقصد العاقل».

۱۲ ـ سریان العشق فی الموجودات، لابن‌سینا «۶۲ ر»

آغاز: «... سالت اسعدک یا باعبدالله الفقیه الحضرمی ان اجمع لک رسالة تتضمن».

۱۳ ـ رسالة فی القول فی النفس المختصر من کتاب ارسطاطالیس و افلاطن و سایر الفلاسفة «۶۵ پ»

از: ابی یوسف یعقوب بن اسحق الکندی

به شمارهٔ ۱۴۲۸۰/۶۰ مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۴ ـ رسالةابن‌سینا الی‌الکیا ابی‌جعفر محمد بن المرزبان «۶۶ پ»

به شمارهٔ ۱۴۲۸۰/۶۱ مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۱۵ ـ رسالة لبعض الحکما فی معرفة کوکب السعد و النحس «۶۷ ر»

آغاز: «قال افلاطن لایدل علی الحقایق الا المشتری».

۱۶ ـ تحصیل السعادة = الحجج العشرة، لابن‌سینا «۶۷ ر»

[دانشگاه ۲۴۳۳/۳].

آغاز: «لو طرق للعاقل المعروف الی المعارف خصوصاً اذ کان المعروف افضل».

۱۷ ـ آداب البحث و المناظرة «۶۷ پ» **(فارسی)**

از: ؟

[مرعشی ۳۱۸/۱، ش ۲۸۶/۱۶؛ دانشگاه ۴/۳، ش ۳۳۹].

آغاز: «الحمد لمن لا مانع لحکمه و لا ناقض لقضائه و اشکر لمن لا معارض له».

۱۸ ـ سلسلة الفلاسفة، لابن‌سینا «۶۸ پ»

آغاز: «قال... کل شی فی عالم الکون و الفساد مما لم یکن».

۱۹ ـ مبدأ و معاد، لابن سینا «۶۹ پ»

[مرعشی ۸۸/۸، ش ۶۸۹۵/۱۰؛ دانشگاه ۲۴۱۵/۳]. این رساله با تحقیق در تهران به چاپ رسیده است.

آغاز : «حمدله و بعد فانی ارید ان ادل فی هذه المقالة علی حقیقة ما عند المشائین... المقالة الاولی فی اثبات المبدأ الاول للکل و وحدانیته».

انجام : «الفصل العشرون من کیفیة جواز کون المعجزات و الکرامات المختصة بالانبیاء و فی العین و فی الوهم... ان مال الی الاظهر فهو معذور و نسئل الله ان یجنّبنا الزیغ... و اعتقاد العجب فیما نری و یعقل و الحمدللّه...».

۲۰ ـ الفوز الاصغر «۹۰ ر»

از : ابوعلی احمد بن محمد رازی معروف به ابن مسکویه (۴۲۱ ق)

[مرعشی ۲۷۵/۱۵، ش ۵۸۹۷/۲؛ مشار، عربی ۶۸۳].

آغاز : «بسمله ورد علیّ امر الامیر المظفّر السیّد المؤید من السماء اطال اللّه بقاه... و بعد فان هذه المسایل الثلث لما کانت غایته ما ینتهی الیه البحث».

انجام : «فهذا مبلغ ما یجب ان یتکلم فیه... الذی یستأنف بمشیة اللّه عمله و باالله التوفیق الحمدلله وحده و صلوته علی النبی محمد و آله الطاهرین».

۲۱ ـ کتاب الادلة فی بقاء النفس الناطقة، لابن سینا «۱۰۵ ر»

آغاز : «سال بعض الروسا بهمه العلیة و نفسه الشریفة».

۲۲ ـ رسالة شریفة، لابن سینا «۱۰۶ پ»

آغاز : «هذه رسالة یشتمل علی ایضاح براهین مستنبطة من مسایل عویصة شریفة لم یعثر علیها من کتب المتقدمین... برهان علی اثبات الحق الاحد جل جلاله برهان علی جوهریة النفس برهان علی بقاء النفس الانسانیة بعد الموت اما اثبات الصانع...».

۲۳ ـ رسالة فی حدوث الحروف، لابن‌سینا «۱۰۷ ر»

آغاز: «اما بعد الحمدلله الذی افاض علی الانسان سجایا الجود و الاحسان».

۲۴ ـ خطبة لابن‌سینا «۱۰۸ پ»

آغاز: «اللهم لیس لک شریک فارجوه و لا وزیر فارسوه اطعتک بمنتک فلک المنة».

در فهرست دانشگاه ۲۴۰۲/۳ خطبهٔ دیگری از ابن‌سینا با عنوان «الخطبة التوحیدیة» معرفی شده است.

۲۵ ـ رسالة فی سریان الوجود (رسالة فی کیفیة معیة الواجب الحق بالموجودات الممکنة) «۱۰۹ ر»

از: صدرالدین محمد بن ابراهیم شیرازی، ملا صدرا (۱۰۵۰ ق)

این رساله در ضمن رسائل ملا صدرا به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۱۷۸/۱۲ رقم ۱۱۸۳ و ۲۸۸/۲۱، رقم ۵۱۰۴؛ مرعشی ۳۱۲/۱، ش ۲۸۶/۱۳؛ مشار، عربی ۴۱۳].

آغاز: «احمدک یا من تجلیت بذاتک فی کل شی و ظهرت بنورک فی کل ظل... و بعد فانی مجیب لما امرنی به بعض من یجب علیّ فی شریعة الوداد اجابته».

۲۶ ـ ترجمهٔ رسالة النفس ابن‌سینا «۱۱۲ پ» **(فارسی)**

مترجم: ؟

این ترجمه به‌درخواست شمس‌زاده صورت گرفته‌است. [مرعشی ۳۲۰/۱، ش ۲۸۶/۲۱].

در همین کتابخانه (مجلس) رسالهٔ دیگری با عنوان ترجمهٔ رسالة النفس ابن‌سینا موجود است که گویا غیر از رسالهٔ حاضر است. [مجلس ۳۹۲/۲، ش ۶۳۱/۵؛ منزوی ۸۵۴/۲].

آغاز: «این رساله‌ایست که شیخ ابوعلی سینا رحمه الله تعالی تصنیف کرده است در روشن کردن ماهیت نفس مردم و احوال نفس مردم از بقا و فنا و سعادت و شقاوت».

انجام : «شانزدهم در ختم این فصول صاحب این رساله چنین میگوید که من درین رساله جز اسرار و نکت از علم نیاوردم... والله بینی و بینکم و کفی به وکیلا و صلّی الله علی رسوله الابطحی... بحوله و طوله و فضله».

۲۷ ـ مطالبی در حکمت به نقل از : جلدکی، تاریخ الحکما شهرزوری و المجالس البقراطیة «۱۱۸ ر»

۲۸ ـ شرح فصوص الحکم «۱۱۸ پ» **(فلسفه ـ عربی)**

از : امیر اسماعیل شنب غازانی تبریزی

شرحی مزجی است بر «فصوص الحکم» ابونصر فارابی.

[مرعشی ۳۲۹/۱، ش ۲۸۶/۴۲؛ مشار، عربی، ۵۵۶].

آغاز : «(الامور التی قبلنا) یعنی ان الموجودات التی تقرب منا (لکل) واحد (منها مهیة) لها مرتبة المعروضیة بالقیاس الی الوجود (و هویة) و هی تطلق علی الحقیقة».

انجام : «(و کل شیء هالک الا وجهه و له الحمد علی ما هدانا سبیله فاولانا من تفضیله) و لنختم بالصلوة... و علی آله و اصحابه بعدد انفاس الخواص و العوام مادام الاسبوع و الشهور و الاعوام».

۲۹ ـ مختارات من نوادر کلمات الفلاسفة العظام «۱۴۳ پ»

منتخباتی است از کلام این حکما : افلاطون، ارسطو، قراطیس، ذیمقراطیس، سقراط و سولون.

۳۰ ـ اسؤلة بهمنیار عن الشیخ الرئیس ابن سینا «۱۴۴ پ»

آغاز : «هذه اسؤلة... قیل فی کتاب الشفا عند الکلام فی بقاء النفس...».

۳۱ ـ شرح حال فارابی به نقل از تاریخ ابن خلکان «۱۴۵ پ»

۳۲ ـ النفس، لابن سینا (شامل ۱۰ فصل) «۱۴۶ ر»

[دانشگاه ۲۳۹۴/۶].

آغاز: «خیر المبادی ما قرن الحمد لواهب القوة علی حمده و الصلوة... و بعد فلولا ان العادة سوغت للاصاغر».

۳۳ـ الحکمة العرشیة، لابن سینا «۱۵۳ ر»

[دانشگاه ۲۳۹۴/۶؛ مشار، عربی ۳۱۶].

آغاز: «الحمدلله و الحمد من نعمه و اعول فی جمیع احوالی علی کرمه اما بعد فقد سالنی بعض من».

۳۴ـ رسالة العقول = رسالة فی شرح اسم واجب الوجود، لابن سینا «۱۵۶ پ»

[دانشگاه ۲۴۰۰/۶].

آغاز: «بسمله زعموا ان الباری لاحد له و لارسم له لانه لاجنس له و لافصل له».

۳۵ـ رسالة فی اقسام العلوم العقلیة، لابن سینا «۱۵۷ پ»

[دانشگاه ۲۴۰۱/۶].

آغاز: «الحمدلّله ملهم الصواب و منور الالباب... و بعد فقد التمست منی ان اشیر الی اقسام العلوم العقلیة اشارة».

۳۶ـ الادویة القلبیة، لابن سینا «۱۵۹ پ»

[دانشگاه ۲۴۰۳/۶].

آغاز: «کتب الشیخ... الی الشریف ابی الحسن... فصل قال الشیخ... ان الله سبحانه خلق التجویف الایسر».

۳۷ـ ارجوزة فی الطب، لابن سینا «۱۷۰ ر»

[دانشگاه ۲۴۰۳/۶].

آغاز: «قال الشیخ... فی تقسیم الطب

الطب حفظ صحة برؤ مرض — من سبب فی بدن منه عرض

قسمة الاولی تعلم و عمل — و العلم فی ثلثة قد اکتمل».

انجام :

و الصبر یسقی منه من دینار و اضعفه ان یحتج الی اکثار
اصلحه ان... کثیرا بالصمغ و المقل و بالکتیرا

۳۸ـ مباحثات، لابن سینا «۱۷۹ ر»

[دانشگاه ۲۴۰۴/۶؛ مشار، عربی ۷۷۸].

آغاز : «وصل للشیخ عدة کتب... یقول المعقول یحصل فی موضعه من حیث هو».

انجام : «ما یخالطه بالقوة و یعنی بالموید موید الذات و ما للذات و من هذا القدر لایلزم غیر هذا القدر تم المباحثات».

۳۹ـ رسالة فی الطب فی دفع المضار الکلیة للابدان الانسانیة، لابن سینا «۲۱۴ر»

[دانشگاه ۲۴۰۶/۴ با عنوان «تدارک الخطاء فی التدبیر الطبی].

آغاز : «و بعد فان الشیخ السید ابا الحسین... و هو من عرف بعلوالهمة و شرف الامانة... المقالة الاولی فی تعدیل انواع الخطا».

۴۰ـ رسالة فی العلم و النطق «۲۲۳ ر»

همان رساله که در بند دهم معرفی شد در اینجا فقط هفت سطر اول آن موجود است.

۴۱ـ سیر و سلوک «۲۲۳ پ»

رسالهٔ کوتاهی است در سیر و سلوک در چندین سطر.

[دانشگاه ۲۴۰۹/۶، ثمر الحیوة کیوان قزوینی، ص ۱۶۲ با عنوان «کلام فی الخلوة و الحث علی تصفیة الباطن].

آغاز : «امّا بعد فان من شمر عن ساق الجد للبلوغ الی مرتبة الواصلین فلیقصد بسلاح ذکر الله».

۴۲ـ الحزن، لابن سینا «۲۲۳ پ» (۱۱ سطر)

[دانشگاه ۲۴۰۹/۶].

آغاز: «بسمله الحزن الم نفسانی یعرض لفقد المحبوبات و فوت المطلوبات».

انجام رساله و مجموعه: «و یفوته مطلوب ما فیستشعر انه لایحب ان تحزن بل یرضی بکل حال تکون فیها لیسلم من الحزن تمت الرسالة».

نستعلیق؛ بی کا، بی‌تا [قرن ۱۲ ق]؛ جلد: تیماج، تهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۲۲۴ برگ؛ ۱۸/۵×۲۵/۵ سانتی متر؛ ۲۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۷۱].

﴿ ۱۴۴۷۴ ﴾

شوارع الهدایة فی شرح الکفایة (فقه ـ عربی)

از: حاج محمدابراهیم بن محمدحسن کلباسی خراسانی اصفهانی (۱۲۶۲ ق)

شرح مفصلی است بر «کفایة الاحکام» محقق سبزواری (۱۰۹۰ ق).

[مجلس ۱۵۱۱/۱۰؛ مرعشی ۲۸۸/۵، ش ۱۹۱۷؛ الذریعه ۲۳۷/۱۴؛ مقدمه‌ای بر فقه شیعه ص ۲۴۳].

نسخهٔ حاضر جزء دوم کتاب است و از اول «کتاب الصلوة» تا آخر «سجده» را شامل است. تألیف این جلد در ۱۲۳۴ ق به پایان رسیده است.

آغاز نسخه: «الموارد بالتواطؤ او التشکیک و قال فی النهایة و اما صلوة الاخرس و الجنائز و المؤمی فانها مجاز و فی الوافیة تبادر الارکان المخصوصة من لفظ الصلوة و بمعناه ما فی کلام غیر واحد علی القول بالاعم».

انجام نسخه: «و لم نجد لسایر الاقوال علی حجة الا للثالث فانه له معهود... السجود فیما یکون الهوی... و هو کما تری و لیکن هذا اخر الجزء الثانی».

نسخ؛ گویا به خط مؤلف، ۱۲۳۴؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ جلد: تیماج، تهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۲۶۸ برگ؛ ۱۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۲۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۷۲].

﴿ ۱۴۴۷۵ ﴾

شرح شرایع الاسلام

(فقه ـ عربی)

گویا از : شیخ العراقین عبدالحسین بن علی حائری تهرانی (۱۲۸۶ ق)

شرح مفصلی است با عناوین «قوله ـ قوله» بر کتاب «شرایع الاسلام» محقق حلی. در آن از شیخ مرتضی انصاری با عنوان «بعض مشایخنا دام تشیده» و صاحب جواهر یاد شده است.

نسخهٔ حاضر شرح کتاب‌های قضا، زکوة، طهارت (بحث حیض) و صلوة (بحث الخلل الواقع فی الصلوة و صلوة المسافر) را شامل است.

آغاز : «بسمله ـ قوله کتاب القضاء بالمد و القصر اقول القضاء کما صرح به جماعة یأتی لمعان کثیرة، الخلق و منه قوله تعالی فقضهن سبع سموات ای خلقهن».

انجام : «و النزاع انما هو فی دعوی انطباق کل قول علی معادها فی غیر محله... لایترک الاحتیاط بالجمع بین القصر و الاتمام بحال لانه سبیل النجاة والله العالم».

نستعلیق؛ به خط مؤلف، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها مشکی؛ بعضی از عبارات توسط مؤلف خط خورده و اصلاح شده؛ در برگ [۱۱۳ پ] اجازهٔ اجتهاد به شیخ عبدالحسین الطهرانی از طرف (؟) با مهر مربعی مجیز به سجع «و آمنوا بما نزل علی محمد»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، لچکی، مجدول گرهی.

۳۶۸ برگ؛ ۱۷×۲۲/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۷۳].

﴿ ۱۴۴۷۶ ﴾

نفحات الالهام لتسدید قواعد الاحکام

(فقه ـ عربی)

از : عبدالحسین بن علی حایری برغانی قزوینی (۱۲۹۰ ق)

شرح مزجی مفصلی است بر «قواعد الاحکام» علامه حلی.

جلد دیگری از این شرح در کتابخانهٔ حضرت آیت الله مرعشی نجفی موجود است که اشتباهاً به نام «شرح شرایع» معرفی شده است.

[مرعشی ۳۱۸/۴، ش ۱۵۱۷؛ الذریعه ۱۹/۱۴ و ۲۴۷/۲۴].

نسخهٔ حاضر از افعال الصلوة تا آخر شرح را شامل است و تألیف این بخش در روز دوشنبه ۸ رمضان ۱۲۶۵ پایان یافته است.

آغاز: «الحمدلله... و رحمة الله علی شیعتهم و محبیهم و لعنة اللّٰه علی منکریهم... قال المصنف طاب ثراه المقصد الثانی من مقاصد کتاب الصلوة فی بیان افعال تلتئم منها الصلوة و تصح معها و تروکها التی تبطل مع فعلها».

انجام: «الرابعة لافرق بین فرض الصلوة و نفلها اجماعا کما فی التذکرة... فیؤخذ به کما هو الاصل فی جمیع الاصول و العمومات... فی ما بقی من افرادها الحمدلله اوّلاً و آخراً و صلّی اللّٰه علی محمد و آله سادات الاوائل و الاواخر».

نستعلیق؛ به خط مؤلف، رمضان المبارک ۱۲۶۵؛ عناوین و نشانی‌ها مشکی؛ با حواشی و اصلاحاتی از مؤلف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، لچکی، مجدول گرهی.
۲۸۷ برگ؛ ۱۵×۲۲ سانتی متر؛ ۳۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۷۴].

« ۱۴۴۷۷ »

تذکرة العارفین و زادالخائفین (اخلاق ـ فارسی)

از: محمدعلی بن محمد برغانی قزوینی (۱۲۷۲ ق)

مجالسی است در وعظ و پند و اندرز شامل مقدمه‌ای (در سه مقام) و دوازده مجلس. مؤلف آن را در روز سه شنبه ۱۰ شوال ۱۲۳۱ ق در اشتهارد به پایان رسانیده است و در صفحهٔ اول آن از تفسیر «غنایم العارفین فی تفسیر القرآن المبین» خود [الذریعه ۶۴/۱۶] یاد می‌کند.

آغاز نسخه: «برگزید از براش انسانرا صانع و حکیم خبیر و مبدأ و مبدع و ناقد و بصیری که هر چه در طبقات عالم کبیر متضمن است آن آمر کن فکان و صانع جسم و جان... اما بعد مقدمة کتاب را بیان کلام در سه مقام است مقام اول در بیان رموز اسامی

کتبی که از ایشان نقل حدیث و کلام و شعر و ابیات درین وجیزه مذکور میگردد».

انجام:

«تـوقع شـد دگـر از اهـل ایـمان　　　که اخلاصی پس از الحمد برخوان

الحمدلله الذی وفقنی... و البیان السدید الحمدلله... و آله خیر الاوصیاء و الائمة».

نستعلیق؛ به خط مؤلف، ۱۲۳۱ در شهر اشتهارد؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، گرهی.

۲۵۰ برگ؛ ۱۵×۲۰ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۷۵].

﴿ ۱۴۴۷۸ ﴾

خلاصة الاخبار فی احوال الاخیار　　(تاریخ ـ فارسی)

از: غیاث الدین بن همام الدین، ملقب به خواند میر (۹۴۲ ق)

[مجلس ۱۳۹/۲ و ۳۵۳/۲۵؛ منزوی ۴۱۴۷/۶؛ دانشگاه ۳۹/۱۶؛ الذریعه ۲۱۰/۷؛ مرعشی ۳۰/۱۲، ش ۴۴۳۶].

این کتاب اخیراً در تهران با تحقیق و تصحیح به چاپ رسیده است.

آغاز: «خلاصه کلمات راویان اخبار انبیاء عالیمقدار و نقاءه منشآت واقفان... حمد و ثناء خالقیست که از خزانهٔ اعطی کل شیء خلقه... اما بعد بر رأی ارباب دانش و بینش که خلاصهٔ کارخانهٔ آفرینش‌اند پوشیده نماند».

انجام:

همیشه باد ترا عمر در حصول مراد　　بعز و ناز چو دوران چرخ نامعدود

تراست ناصر و حافظ عنایت ازلی　　تراست حامی و ناصر پناه رب ودود

نستعلیق؛ لطف الله بن حسن معاد الحسینی برای میرمحمدقاسم نسابه، اواخر شهر جمادی [...]؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۳۶۴ برگ؛ ۱۷×۲۴ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۷۶].

﴿ ۱۴۴۷۹ ﴾

مجموعه

۱ ـ عقدالجواهر النورانية فی اجوبة المسائل البحرانية «(۱ ر ـ ۲۸۶ پ)» **(فقه ـ عربی)**

از: یوسف بن احمد بن ابراهیم درازی بحرانی (۱۱۸۶ ق)

جواب سؤال‌هایی است که توسط شیخ علی بن شیخ حسن بن شیخ عبدالله بن علی بلادی بحرانی از یوسف بن احمد بن ابراهیم بحرانی در مسائل فقهی شده و او به آن‌ها پاسخ داده است.

اغلب این سؤالات در مسائل تقلید، طهارت، صلوه، خمس و زکات است. [الذریعه ۲۸۸/۱۵].

آغاز: «اما بعد حمد ذی الجلال علی ما اسداه من الانعام و الافضال و لاسیما ولایة الآل الّتی هی العصمة من اهوال المبداء و المال و الشرب برحیق علومهم».

انجام: «هو کون تلک الصلوة جماعة هی الحاضرة و من احتمال تعلیل السقوط بمراعاة جانب للامام فی الاکتفا باذانه و اقامته فلا فرق بین الحاضرة و المقضية و لعل الثانی اظهر والله العالم».

۲ ـ اللئالی الزواهر فی تتمة عقد الجواهر «(۲۸۷ ر ـ ۳۱۲ پ)» **(فقه ـ عربی)**

از: مؤلف پیشین

تتمه‌ای است بر کتاب سابق از همان سائل و مجیب. این تتمه ۲۲ سؤال و جواب را شامل است. **[مجلس ۲۶۲/۱۷؛ الذریعه ۲۵۹/۱۸].**

آغاز: «هذه المسایل للشیخ علی بن الحسن البحرانی و الاجوبة للشیخ الربّانی شیخنا الشیخ یوسف البحرانی عامله بلطفه السبحانی».

انجام نسخه: «لو اشترک الامام و المأموم فی شک یوجب الاحتیاط هل یجب علیه الایتمام به فی الاحتیاط ام لا».

نسخ؛ قاسمعلی الهزارجریبی الاصل و المسکن بن محمد رفیع، ۱۲۲۳ در تجریش امامزاده صالح؛ محل عناوین خالی مانده؛ در پشت طبلهٔ اول تملک محمدعلی بن

مرحوم شیخ احمد تجریشی شمیرانی؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی.

۳۱۳ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۷۸].

﴿ ۱۴۴۸۰ ﴾

اصول الفقه (عربی)

از : ؟

مباحث مفصلی است در اصول فقه با رد و استدلال‌های فراوان. مؤلف از علمای قرن سیزدهم هجری می‌باشد.

نسخهٔ حاضر اوامر و نواهی، اجتماع امر و نهی، مقدمات انسداد، اقتضای نهی فساد عبادت را، حجیت ظن، اجماع، سنت، تسامح در ادلهٔ سنن، ادلهٔ عقلیه، اجتهاد و تقلید را شامل است.

آغاز : «فایدة الواجب ینقسم تارة باعتبار المکلف الی العینی و الکفایی و تارة باعتبار المکلف به الی التعیینی و التخییری و تارة باعتبار الوقت الی المضیق و الموقت».

انجام : «و مجرد بناء العقلاء لایصح جعله دلیلا علی اعتباره کما اشرنا الیه مرارا فلا اعتبار به و علیه فالاصل راجح علی الظن اصلح الله امورنا بالخیر».

نستعلیق؛ به خط مؤلف؛ بی‌کا؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول.

۱۳۰ برگ؛ ۱۷×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۳۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۷۸].

﴿ ۱۴۴۸۱ ﴾

مجموعه

۱ ـ رسالة فی فضایل اهل البیت علیهم‌السلام[1] «۱ پ ـ ۷۵ پ» (عربی)

از : ؟

۱ـ گویا این نسخه، بخشی از کتاب «عقد اللئال فی فضائل النبی و الآل» شیخ احمد بن سلیمان بن علی بن سلیمان بن ابی ظبیة بحرانی است. [الذریعه ۱۵/۲۹۵].

رسالهٔ مفصلی است در فضایل اهل‌بیت علیهم‌السلام و اثبات امامت آن‌ها، در این رساله به طور مفصل در فضایل حضرت علی علیه‌السلام بحث شده و از کتاب‌های زیر نقل شده است :

ارشادالقلوب، الروضه، مطالب السؤل ابن طلحة شافعی، مناقب فضل بن شاذان، الصراط المستقیم علی بن یونس عاملی، الخرایج و الجرایح و کتاب تفضیل علی بن ابی‌طالب و ولده علی جمیع الانبیاء ملا محمدباقر مجلسی که در الذریعه [۳۵۸/۴] با عنوان «تفضیل امیرالمؤمنین علی من عدا خاتم النبیین» معرفی شده است.

آغاز : «بسمله فی ذکر خاتم النبیین و شرف الانبیاء و المرسلین النبی الهاشمی المختار من صفوة الصفوة من الانجبین الاطهار الذی لولاه...».

انجام نسخه : «فقال لهم رسول الله صلی‌الله‌علیه‌وآله بمحضر من الناس فی مسجده قولوا ما قالت الشمس لعلی علیه‌السلام و اشهدوا بما سمعتم فقالوا یحضر علی و یقول بما سمع و یشهد».

۲ ـ ترجمهٔ اخلاق شبر «۷۶ پ ـ ۱۴۵ پ» **(فارسی)**

از : ؟

ترجمهٔ روانی است از رسالهٔ اخلاق سید عبدالله بن محمدرضا شبر حسینی.

آغاز : «الحمدلله الذی ارشدنا الی الدین القویم و هدانا الی الصراط المستقیم... چنین گوید خاطی حقیر کثیر الذنب و التقصیر فی خدمة مولانا الخبیر... بدانکه علم اخلاق که عبارت از تحصیل صفات حمیده و اخلاق پسندیده و استخلاص از...».

انجام : «از حضرت صادق علیه‌السلام مرویستکه حضرت لقمان بخانه قضاة و پادشاهان... و بر ایشان ترحم میکردند بسبب بلائی که ایشان مبتلی گردیده‌اند اللهم ساعدنا... و صلّی اللّه علی محمد و آله الطاهرین الطیبین».

۳ ـ [تاریخ ائمه علیهم‌السلام] «۱۴۶ پ ـ ۲۲۳ ر» **(فارسی)**

از : ؟

رسالهٔ مفصلی است در تاریخ، فضایل، معجزات و شرح حالات ائمه علیهم‌السلام که مؤلف به شیوهٔ پند و اندرز و خطابه تحریر و از ذکر منابع و مآخذ خودداری نموده است.

آغاز : «سپاس متواتر خدایراکه هر یک از آحاد موجودات و افراد مخلوقات... بدانکه اگرچه حضرت خیرالبشر و ائمه اثناعشر در عالم ظاهر از انبیای سابق مؤخرند».

انجام : «چه صلوات بر محمّد و آل محمّد در حجاب نمیماند و در معرض قبول می‌افتد...

ببخشی بدین جمع حضار یا رب — تو بر عاصیان گنه کار یکسر

الهی ببخشی به بیچاره جامی — تو بر بندگان دگر روز محشر».

نسخ؛ محمدحسن، چهارشنبه ۲۶ شوال ۱۲۴۲ در کرمانشاهان؛ جای عناوین خالی مانده؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر، لچکی، مجدول گرهی، طبلهٔ دوم جدا شده.

۲۲۳ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۷۹].

‹ ۱۴۴۸۲ ›

مجموعه

۱ ـ شهاب الاخبار = الشهاب فی الحکم و الآداب «۱ پ ـ ۱۵ ر» **(حدیث ـ عربی)**

از : قاضی ابوعبدالله محمد بن سلامه قضاعی (۴۵۴ ق)

[مرعشی ۲۴۰/۳، ش ۱۰۵۰؛ سرکیس ۱۵۱۵/۲].

آغاز : «الحمدلله القادر الفرد الحکیم الفاطر الصمد الکریم باعث نبیّه محمد بجوامع الکلم... اما بعد فان فی الالفاظ النبویة و الآداب الشرعیة جلاء قلوب العارفین».

انجام : «الباب الثانی عشر فی الدعاء الذی یختم به الکتاب اللهم انی اعوذ بک من علم لاینفع و قلب لایخشع... اللهم انی اسألک عیشة سویة و میتة تقیة و مرداً غیر محز و لا فاضح تم کتاب الشهاب فی الامثال و الاداب».

۲ ـ دستور معالم الحکم «۱۶ پ ـ ۵۴ ر» **(حدیث ـ عربی)**

از : مؤلف پیشین

[مرعشی ۵/۹، ش ۳۲۰۳/۳؛ سرکیس ۱۵۱۵/۲].

آغاز: «قال القاضی... الحمدلله الذی وسع کل شیء علمه و نفذ فی کل مصنوع قضاؤه و حکمه».

انجام:

«انا اخو المصطفی لاشک فی نسبی — معه ربیت و سبطاه هما ولدی

جدی و جد رسول الله منفرد — و فاطم زوجتی لا قول ذی فند

... فقال له صلی الله علیه و آله صدقت یا علی تم الدستور بحمدالله و حسن توفیقه».

۳ـ فرحة الغری بصرحة الغری «۵۶ پ ـ ۹۸ ر» **(تاریخ ـ عربی)**

از: سید غیاث‌الدین عبدالکریم بن احمد بن طاووس حلی (۶۹۲ ق)

[مجلس ۵۸/۲۵، ش ۷۰۵۰]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۴ـ کتاب درست بن ابی‌منصور محمد الواسطی «۱۰۰ پ ـ ۱۲۰ پ» **(حدیث ـ عربی)**

[الذریعه ۳۳۰/۳، رقم ۱۸۸۹ با عنوان «کتاب الحدیث»؛ مشار، عربی ۶۵].

این کتاب با عنوان «ما وجد من کتاب درست بن ابی‌منصور» در ضمن اصول الستة عشر به چاپ رسیده است.

آغاز: «بسمله ـ قال کان رسول‌الله صلی الله علیه و آله یتوب الی الله فی کل [یوم] سبعین مرة من غیرذنب، عمر بن یزید عن ابی‌عبدالله علیه السلام قال دخل رسول‌الله صلی الله علیه الصلوة».

انجام: «و ان سلک مع اهل الاخرة کان اورعهم لا یرضی فی کسبه بشبهة و لا یعمل فی دینه برخصة یعطف علی اخیه زلته و یرعی ما مضی من قدیم صحبته تمت».

۵ـ نوادر احمد بن محمد بن عیسی «۱۲۲ پ ـ ۱۵۰ ر» **(حدیث ـ عربی)**

از: احمد بن محمد بن عیسی بن عبدالله بن سعد اشعری قمی (قرن ۲ ق)

[الذریعه ۳۲۲/۲۴]. این کتاب در سال ۱۴۰۸ ق در قم از سوی مؤسسة الامام المهدی(عج) در ۱۸۴ صفحه به چاپ رسیده است.

آغاز: «بسمله ـ باب فضل صوم شعبان وصلته برمضان. احمد بن محمد بن عیسی عن

سماعة بن مهران قال سالت عن صيام شعبان عن ابی‌عبداللهعليه‌السلام قال حسن فقلت کيف کان صيام رسول‌اللهصلى‌الله‌عليه‌وآله».

انجام : «ابن ابی‌عمير عن حماد عن الحلبی عن ابی‌عبداللهعليه‌السلام قال اذا تزوج الرجل الجارية و هی صغيرة فلا يدخل بها حتی يکون لها تسع تم النکاح و بعد و هو فی الدرج».

۶ـ ملحقات کتاب النوادر «۱۵۰ ر ـ ۱۶۳ پ» **(حدیث ـ عربی)**

ملحقاتی است بر کتاب نوادر احمد بن محمد بن عيسی که در رديف سابق معرفی گرديد. در نسخهٔ حاضر، در اول اين ملحقات نوشته شده «هذا الباب ليس من النوادر».

آغاز : «صفوان بن يحيی عن معويه بن عمار عن ابی‌بصير عن ابی‌عبداللهعليه‌السلام من قوله تعالی اذکروا الله ذکرا کثيرا قال اذا ذکر العبد ربه فی اليوم مائة مرة کان ذلک کثيرا».

انجام : «و فی رواية الحلبی مد و حفنة او ثوبين و ان اعتق مستضعفا و مد وجب عليه العتق لم يکن به بأس الحمدلله...».

۷ـ کتاب المؤمن «۱۶۴ پ ـ ۱۷۹ پ» **(حدیث ـ عربی)**

از : حسين بن سعيد اهوازی

[الذريعه ۲۷۸/۲۳]. اين کتاب در قم از سوی مؤسسهٔ امام مهدی(عج) در سال ۱۴۰۸ ق به چاپ رسيده است.

آغاز : «بسمله و صلواته علی سيدالمرسلين محمد و اله الطاهرين باب شدة ابتلاء المؤمن، زرارة قال سمعت اباجعفرعليه‌السلام يقول فی قضاء الله عزوجل کل خير للمؤمن».

انجام : «قال سمعته يقول ان لله فی الارض حرمات حرمة کتاب الله و حرمة رسول‌اللهصلى‌الله‌عليه‌وآله و حرمة اهل‌البيت و حرمة الکعبة و حرمة المسلم و حرمة المسلم و حرمة [المسلم] تم الکتاب».

۸ـ چند حديث به نقل از يکی از اصول شيعه «۱۸۰ پ ـ ۱۸۱ پ» **(حدیث ـ عربی)**

اغلب احاديث آن با عنوان «حدثنا الابهری» است.

آغاز: «روی ان امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب علیه السلام جاء الی النبی صلی الله علیه و آله یشکو الیه الحاجة فقال الا اعلمک کلمات اهدیهن الی جبرئیل علیه السلام».

انجام: «ابن عبدالرحمن عن ابیه قال دخلت انا و ابی علی رسول‌الله صلی الله علیه و آله فقال یا رسول‌الله بماذا اوتر قال بسبح اسم ربک الاعلی و قل یا ایها الکافرون و قل هو الله و الحمدلله رب العالمین».

نسخ زیبا؛ ابوالقاسم بن ملا علی الریزی من بلوک الآشتیان، ۱۲۸۶؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ علامت مقابله در آخر رسالهٔ سوم آمده؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ضربی، ترنج با سر با کتیبه «باقر بن محمدصادق»، مجدول گرهی.

۱۸۲ برگ؛ ۱۴×۲۲ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۸۰].

﴿ ۱۴۴۸۳ ﴾

مجموعه

۱ـ الارث «۱ پ ـ ۸ پ» **(فقه ـ عربی)**

از: عنایت الله بن ابوالفتح

مختصری است در ارث شامل یک مقدمه و چهار فصل و یک خاتمه.

[مرعشی ۳۴۷/۶، ش ۲۳۶۲/۱۱].

آغاز: «الحمدلله الواحد الاحد الفرد القدیم الصمد الذی... و الصلوة علی خیرالبریة و علی آله و عترته التحیة الزکیة و بعد فان افقر عباد الله الی غفرانه عنایة...».

انجام: «فنصیبه ثلثة و ثلثین و نصیب الخنثی نصف النصیبین و هو ستة و ثمانون و تأخذ البنت نصف النصیبین و هو احد و ستون و قس علی ذلک تمت الرسالة».

۲ـ خبر حلیمهٔ سعدیه و احتجاج وی با حجاج «۹ ر ـ ۱۸ پ» **(عربی)**

۳ـ احادیث نبوی در موضوعات گوناگون «۲۰ پ ـ ۳۵ پ» **(عربی)**

۴ـ رسالة فی تحقیق عالم المثال «۳۶ ر ـ ۳۷ پ» **(حکمت ـ عربی)**

از : قطب‌الدین محمود بن مسعود شیرازی

[دانشگاه ۲۴۳۸/۱۱، ش ۳۴۳۰/۱]. نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد و از انجام ناتمام است.

آغاز نسخه : «فلنشر اشارة خفية الى احوال النفوس الانسانية بعد المفارقة ثم نشتغل باجوبة المسائل فنقول هى لايخلو عن خمسة اقسام لانه النفس اما يكون كاملة فى الحكمتين العلمية و العملية او فى العلمية دون العملية او ناقصة فيهما و الاول الكامل».

انجام نسخه : «فان الحجج على طرفى النقيض فى التناسخ ضعيفة تكون لها ظلال مثالية هى صور خيالية معلقة لا فى محل على حسب هياتها المناسبة لها اذ ليس ما للكاملين ليتخلصوا عن الصياصى الى عالم النور و ما للمتوسطين ليصر الافلاک مظاهر».

۵ـ شرح الایساغوجی «۳۸ پ ـ ۶۳ پ» **(منطق ـ عربی)**

از : حسام‌الدین حسن کاتی (۷۶۰ ق)

به شمارهٔ [۱۴۴۱۷/۱] مراجعه شود.

آغاز : «الحمدلله الواجب وجوده الممتنع نظيره الممكن سواه... و الصلوة و السلام على سيدنا محمد الذى انتشر به امره و نهيه و بعد فان كتاب الشيخ الامام قدوة الحكماء اثيرالدين».

انجام : «و كل انسان و فرس فهو فرس ينتج انّ بعض الانسان فرس و اعلم انّما عليه الاعتماد و التعويل و من هذه القياسات انما هو البرهان لكونه مركبا من مقدمات اليقينية ولكن هذا اخر ما كتبنا من الاوراق لايضاح ما فى كتاب ايساغوجى تمت».

نسخ؛ رسالهٔ چهارم محمدمهدی واعظ الکرمانی بن حسین الکاتب الکرمانی در خبوشان در منزل سید احمد خبوشانی، شب ۲۹ جمادی‌الاخری ۱۲۴۶؛ عناوین رسالهٔ اول و آخر شنگرف؛ رسالهٔ آخر در حاشیه تصحیح شده؛ در آخر نسخه تملکی با مهر مربعی «المتوکل علی الله عبده عبدالله ۱۱۹۱»؛ جلد: مقوائی، طبلهٔ اول روکش پارچه‌ای، قهوه‌ای، عطف تیماج قهوه‌ای.

۶۳ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ ۱۳ ـ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۸۱].

﴿ ۱۴۴۸۴ ﴾

مجموعه

۱ ـ تحفة اللآلی فی شرح شواهد قطر الندی «۱ پ ـ ۴۲ پ» **(نحو ـ فارسی)**

از : محمدجعفر کاشانی

[الذریعه ۴۶۳/۴، ش ۱۶۹۲ که در آن مؤلف محمدجعفر قائنی معرفی شده است].

آغاز : «الحمدلله الذی لایصفه وصف و الصلوة علی من لایحتمل فی نبوته حرف و آله الذین لاینبغی بامامتهم وقف اما بعد چنین گوید محرر این اوراق...».

انجام : «فان تره بالیاء یوما کتبته بالیاء والا فهو یکتب بالالف یعنی پس اگر ببینی آن فعل را در روزی کتابت کن آن فعل را ـ قد فرغ...».

۲ ـ آداب المتعلمین «۴۳ ر ـ ۴۹ پ» **(اخلاق ـ عربی)**

از : خواجه نصیرالدین محمد بن حسن طوسی (۶۷۲ ق)

[الذریعه ۲۶/۱؛ آستانهٔ حضرت معصومه ۱۰۵/۲، ش ۴۹۳].

آغاز : «الحمدلله علی آلائه و الشکر علی نعمائه و الصلوة علی سیدالانبیاء و خیرالاوصیاء اما بعد فکثیر من الطلاب العلم لایتیسر لهم التحصیل».

۳ ـ شرح العوامل للجرجانی «۵۰ پ ـ ۶۰ پ» **(نحو ـ فارسی)**

از : ؟

شرح مزجی متوسطی است بر «العوامل المائة» عبدالقاهر جرجانی.

نسخهٔ حاضر از انجام ناتمام است.

آغاز : «بسمله با حرف جر اسم مجرور ببا اضافه شد با الله الله مضاف الیه الرحمن صفت الله الرحیم صفت بعد از صفت».

انجام نسخه : «نحو خاتم فضة نحو خبر مبتدا محذوف اضافه شد بخاتم اضافه شد بفضة فضة مضاف الیه ای خاتم من فضة».

۴ـ شرح ابیات عوامل در تمییز اعداد «۶۱ پ ـ ۶۲ پ» **(نحو ـ فارسی)**

از : ؟

شرحی است بر ابیاتی که در عوامل ملا محسن قزوینی دربارهٔ تمییز اعداد ذکر شده است.

آغاز : «بسمله قوله ثمانا مفعول مقدم علی فمیّز فی آخر القافیة ای ثمان کلمات فحذف تمیّزها و نون و الثمانی فی الاصل منصوب الی الثمن».

انجام : «نحو مأة رجل و امرأة و مأتا رجل و امرأة... و الوف کذا ولاّ باقی الاحکام من التقیّر و غیره فلیطلب فی غیر هذا کتاب لانه لایلیق بالاطناب و الیه المرجع و المآب».

۵ـ شرح شواهد تصریف تفتازانی «۶۲ پ ـ ۶۶ ر» **(نحو ـ فارسی)**

از : نظام‌الدین محمد بن احمد اردبیلی (قرن ۱۱ ق)

شرحی بر اشعار کتاب «العزّی فی التصریف» مشهور به «شرح تصریف» سعدالدین تفتازانی است.

[الذریعه ۳۳۹/۱۳، رقم ۱۲۵۲؛ مشار، فارسی ۳۲۳۹/۳].

آغاز : «بسمله چنین گوید اضعف العباد و علماء نظام‌الدین... که چون فاضل الکامل المدعو بالتفتازانی شرح نوشته گردید تصریف زنجانی... (و لو کان الاطباء کان حولی...) یعنی اگر حکما در اطراف و دور من می‌بودند باعث شفای من میشدند».

انجام : «(فاصبح العین رکودا علی الاوشا...) یعنی که پس که دیده‌اند گاوهای کوهی... لکونه بمعنی ثابتان ان بر سخن مفعولا لاصح بحذف المضاف».

۶ـ شرح العوامل لملا محسن «۶۶ پ ـ ۱۰۸ ر» **(نحو ـ عربی)**

از : ملا کاظم

شرح مزجی مفصلی است بر «العوامل» ملا محسن قزوینی.

آغاز : «الحمدلله کما هو اهله و کما یبقی لکرم وجهه... محمد و آله و بعد اقول لما کان العوامل المنسوب الی الفاضل و المدقق ملا محسن حفظه اللّٰه».

انجام : «و اما منقول عن الظروف او عن الجارو المجرور نحو اها لک و علیک و غیرهما».

۷ـ الفیة ابن مالک (چاپ سنگی) «(۱۱۱ ر ـ ۱۳۱)»

این رساله در سه ستون و به خط حاجی محمدباقر بن ملاعلی خوانساری در پنج شنبه رجب ۱۲۷۱ تحریر شده است.

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در اول نسخه تملک محمدتقی حسینی با مهر بیضوی وی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۱۳۱ برگ؛ ۱۶×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۶ ـ ۲۴ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۸۲].

۱۴۴۸۵

الفقه **(عربی)**

از : ؟

شرح متوسطی است بر یک کتاب فقهی. این شرح غیر از شرح لمعه، ریاض المسائل، شرح صغیر، جواهرالکلام، مجمع‌الفایدة و البرهان فی شرح ارشاد الاذهان است.

نسخهٔ حاضر کتاب‌های ودیعه، عاریه، اجاره، وکاله، وقف، سکنی و هبه را شامل است.

آغاز : «بسمله و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین کتاب الودیعه و هی فعیلة بمعنی مفعوله من ودع یَدِع اذا استقر و سکن او من یَدَ اذا ترک او من الدعة و هی الحفظة و الراحة یقال ودع الرجل فهو ودیع و وادع لانّها فی دعة عند المودع لاتتغیر و لاتتبدل و لاتستعمل و الودیعة فی العرف العام هو المال المستودع عندالغیر لیحفظه».

انجام : «و اما موت المتهب ففی کونه مقتضیاً للزوم لانتقاله عنه الی ورثته وجهان و اما موت الواهب فالاظهر بقاء الجواز للورثة مع احتماله لاختصاص الجواز بالواهب نفسه فیدخل الباقی اصالة لزوم العقد تم کتاب الهبة و یتلوه کتاب الوصیة».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در اول نسخه نوشته شده «کتاب مرحوم شیخ حسن نجفی من جواهرالکلام قد انتقل الی الجانی بالعقد اللازم الشرعی»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۱۶ برگ؛ ۱۵/۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۸۳].

﴿ ۱۴۴۸۶ ﴾

تحقیق الایمان و الاسلام (اعتقادات ـ عربی)

از: ملا ابوعلی بن عبدالله مراغی (قرن ۱۲ ق)

رسالهٔ مفصلی است در بیان معنی ایمان و حقیقت آن، شامل مقدمه و دو مقصد و خاتمه که مؤلف آن را در ذی‌حجهٔ ۱۱۷۵ در اورومج (ارومیه) به پایان رسانیده است.

آغاز: «الحمدللّه الذی حبّب الینا الایمان و زیّنه فی قلوبنا بالقطع و الایقان... اما بعد فلمّا کان الایمان ثم الاسلام من اجل المطالب و اعظم المآرب... و فیه ما فیه من العجایب و الغرایب حرّرت هذه الرسالة فی توضیح معانیهما و تشیید مبانیهما مع بعض ما یتعلق بهما... المقدمة فی تحقیق معنی الایمان».

انجام:

«عشق شست از دل من نقش هوس   عشق با عشق همی بازم و بس

انتهی قال اللّه نبیء عبادی الذین یستمعون... و هب لنا من لدنک رحمة انک انت الوهاب قد فرغ من تألیفه و تحریره... فعلیک التکلان یا ذاالجلال و الکمال».

نسخ؛ گویا به خط مؤلف، ۱۱۷۵؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ در اول و آخر نسخه چند برگ در دعا و خواص آیات؛ با حواشی به امضا «منه عفی عنه»، در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: تیماج‌دورو، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۱۵۵ برگ؛ ۱۴×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۸۴].

﴿ ۱۴۴۸۷ ﴾

السیاسة الشرعیة فی اصلاح الراعی و الرعیة (فلسفه - عربی)

از: تقی‌الدین احمد بن عبدالحلیم حنبلی مشهور به ابن تیمیه (۷۲۸ ق)

رسالهٔ متوسطی است در سیاست شرعی از دیدگاه مؤلف. این رساله در مصر به سال ۱۳۳۲ ق در ۸۰ صفحه به چاپ رسیده است. [سرکیس ۵۸/۱].

آغاز: «الحمدلله الذی ارسل رسله بالبینات و انزل معهم الکتاب و المیزان... اما بعد فهذه رسالة مختصرة فیها جوامع من السیاسة الالهیة و الایالة النبویة لایستغنی عنها الراعی و الرعیة اقتضاها من اوجب اللّه تعالی نصحه من ولاة الامور».

انجام: «و جعل فقره بین عینیه و لم یأته من الدنیا الا ماکتب له و اصل ذلک... ان الله هو الرزاق ذو القوة المتین فنسئل اللّه العظیم... و صلواته علی خیر خلقه محمد و آله و صحبه اجمعین».

نسخ؛ خلیل بن ابراهیم الصّماقوی در مدرسهٔ چراغی حمزه، اواخر جمادی‌الاولی ۱۱۲۴؛ عناوین شنگرف، تمام صفحات جدول شنگرف، آیات شریفه معرب و با خطوط شنگرف مشخص شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول گرهی.

۶۲ برگ؛ ۱۲/۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۸۵].

﴿ ۱۴۴۸۸ ﴾

مجموعه

۱ - الحدیقة الهلالیة «۱ پ - ۴۹ پ» (شرح صحیفه - عربی)

از: شیخ بهاءالدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ ق)

[مجلس ۱۸/۲۵، ش ۷۰۱۰/۴]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

انجام: «ان حسرتک علی الامور الفانیة و تدبیرک الامور الاتیة قد اذهبا برکة ساعتک التی انت فیها اللهم... انک ذوالفضل العظیم تم تألیف الحدیقة الهلالیة... و الحمدلله اولا و آخرا و باطنا و ظاهرا».

۲ـ حاشية الصحيفة السجادية «(۵۱ پ ـ ۱۲۷ پ)» **(دعا ـ عربی)**

از: میرداماد محمدباقر بن محمد حسینی استرآبادی (۱۰۴۱ ق)

[مرعشی ۲۶۰/۴، ش ۱۴۶۷/۷؛ الذریعه ۱۴۵/۶، ش ۷۸۸؛ مشار، عربی ۲۸۵].

آغاز: «الحمدلله الذی جعل لوح الامر و الخلق صحیفة لکتبه و کلماته... و بعد فافقر الخلق الی غنی الاغنیاء عبده الضئیل الذلیل محمد بن محمد».

انجام: «فیتوهم انّ قوله‌ﷺ فلم اوقره ـ غیره مبنی علی کلام اهل اللغة و الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم».

نستعلیق؛ جان محمد، رسالهٔ اول بی‌تا، رسالهٔ دوم شنبه ۲۹ ربیع‌الاول ۱۰۷۳؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، ضربی، ترنج، لچکی، مجدول.

۱۲۷ برگ؛ ۱۲×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۸۶].

﴿ ۱۴۴۸۹ ﴾

الانوار الجليّة = شرح حدیث حقیقت **(حکمت ـ فارسی)**

از: ملا عبدالله مدرسی زنوزی (قرن ۱۳ ق)

[مجلس ۳۷۰/۳۵، ش ۱۲۴۱۵]. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

انجام: «علاوه بر این غالباً هر لاحقی بسابق خود موقوف و هر آخری از اول خود مستنتج است کانها سلسلة اتصال بعضها الی بعض ینتهی الی اولها و اگر بعد از تأمل صادق لغزشی ثابت و خطائی...».

نستعلیق؛ محمدباقر بن محمدتقی قمی، ۳ جمادی الاول (۸ نوروز) ۱۲۶۵؛ عناوین مشکی و در حاشیه، جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج.

۱۵۰ برگ؛ ۱۵/۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۸۷].

﴿ ۱۴۴۹۰ ﴾

مجموعه

۱ ـ مفاتیح الاصول «۱ پ ـ ۱۴ پ» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: سیدمحمد بن علی طباطبائی حائری معروف به مجاهد (۱۲۴۲ ق)

[مجلس ۳۶۱/۷؛ مرعشی ۷۳/۱۴، ش ۵۲۸۷؛ الذریعه ۳۰۰/۲۱؛ مشار، عربی ۸۷۹].

نسخهٔ حاضر بخشی از این کتاب را از باب «مفاتیح اللغات» تا آخر «استعمال مشترک در چند معنی» را شامل است و از پایان ناتمام مانده است.

آغاز: «الحمدلله... باب مفاتیح اللغات قال الله تبارک و تعالی ما ارسلنا من رسول الا بلسان قومه القول فی الدلالة، مفتاح اختلف العلماء فی ان اللفظ...».

انجام نسخه: «ان کان الامر کما تظنون و لیس کما تظنون فما لاحادیثکم لم یصر متواترة و لم یقع».

۲ ـ کشکول «۱۶ پ ـ ۱۷۲ پ» **(عربی)**

از: محمدحسن

کشکولی است شامل مطالب و فواید علمی در فلسفه، عرفان، فقه و اصول که مؤلف از کتاب‌های گوناگون جمع‌آوری و تلخیص نموده و از حشو و زواید خالی کرده و خود عنوان‌هایی به هر موضوع اضافه نموده است.

آغاز: «الحمدلله حمد الایادی اصول نوادیه و فروع هی للوصول الیها اعجاز و بوادیه التی بها شرایع و مصادر تقعص شموس سبله ذلولا و الصلوة علی مطاوی مافیها حصول مراقیه و زموعها التی فیها کلّ المامول و علیها الاعزاز فی مغانیه الداعی الی وفادة الملک القدیم الذی صار علی الثقلین رسولا و اله الولاة السادة الکماة... اما بعد فیقول الغلق المبتلی بعناق تضییع العمر و ریاق تبتیع الخسر المختبن بالمحن الاسیر فی ارض اللّه المدعو بمحمد حسن».

انجام نسخه: «و هو حامل للماء الثقیل فی جوّ الهواء الی ان یأذن اللّه فی ارسال الماء

و تقطیع القطرات کل قطرة بالقدر الذی اراده الله تعالی و علی الشکل الذی شاء الا تری السحاب یرش الماء علی الارض و یرسله قطرات متفاصلة».

نسخ و نستعلیق؛ رسالهٔ دوم به خط مؤلف، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ عبارات رسالهٔ دوم اصلاح شده؛ رسالهٔ دوم با حواشی مفصل به امضاء «منه»؛ جلد: تیماج، زیتونی، سوخت، ترنج با سر با زمینهٔ مذهب، ضربی، مجدول گرهی.

۱۷۲ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ ۱۷ ـ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۸۸].

﴿ ۱۴۴۹۱ ﴾

سنابرق فی شرح البارق من الشرق (دعا ـ عربی)

از: سید جعفر بن ابی اسحاق دارابی کشفی (۱۲۶۷ ق)

شرح مبسوطی است بر دعای ماه رجب که از ناحیهٔ مقدسهٔ امام زمان(عج) به وسیلهٔ محمد بن عثمان بن سعید صادر شده است. آغاز دعا چنین است: «اللهم انی اسألک بمعانی جمیع ما یدعوک به ولاة امرک».

این شرح را مؤلف برای صدر اعظم تألیف نموده و در آخر ذی‌القعدهٔ ۱۲۵۳ ق به پایان رسانیده است.

[مرعشی ۳۰۹/۱۵، ش ۵۹۲۵؛ الذریعه ۲۳۲/۱۲؛ دانشگاه ۴۷۶/۱۶، ش ۷۱۷۹/۱].

آغاز: «و الحمدلله رب العالمین الر و الم و الصلوة علی عبده و رسوله المحیط بکل شیء... و بعد فهذا دعاء جلیل القدر مما قد خرج...».

انجام: «بالحسن قد توالی بالنور قد تلالی... من السلسل الختیم و الحمدلله اولاً... و الصلوة علی محمد و آله آخرا و اوّلا و ظاهرا و مؤلا سرمدا جمرا شملا جمهارا کمّلا».

نسخ؛ محمود بن محمدابراهیم الحسینی الصفوی، ربیع‌الثانی ۱۲۵۵ در اصفهان؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ با حواشی به امضاء «منه هداه الله تعالی»، در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، مجدول گرهی.

۲۰۸ برگ؛ ۱۳×۲۲ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۸۹].

﴿ ۱۴۴۹۲ ﴾

لمعات قدسیه = اربعون حدیثاً (شرح حدیث ـ فارسی)

از: ملا احمد بن محمد ابراهیم اردکانی یزدی (قرن ۱۳ ق)

مؤلف چهل حدیث مشکل از کتب روایی شیعیان دربارهٔ توحید انتخاب و در رسالهٔ حاضر به شرح و بررسی آن پرداخته است. او در این شرح بعد از ذکر سند و متن حدیث به عربی، آن‌ها را به سبک فلسفی ـ عرفانی شرح و تفسیر می‌کند.

[الذریعه ۳۴۶/۱۸؛ منزوی ۱۳۴۸/۲؛ سپهسالار ۴۸۲/۵؛ ادبیات تهران ۲۴/۳؛ مرعشی ۱۸۲/۷، ش ۲۵۹۶].

آغاز: «احمدک یا من توحد بالربوبیة فعزّ و جل عن مجاورة الشرکاء و خصّ نفسه بالوحدانیة... و بعد خامه شکسته مستمد فیوض قدسی... بر الواح صافیه ضمایر ذاکیه چنین نگارش مینماید».

انجام: «و علی الاسم الاعظم الالهی الحاوی للنشآت اللامتناهی ناموس الله الاکبر... هؤلاء ائمتنا و سادتنا و کبرائنا قد آمنا بهم فاغفر لنا بحقهم یا غفور یا رحیم».

نسخ؛ گویا به خط مؤلف؛ ۲ رجب ۱۲۳۰ در شیراز؛ جای عناوین خالی مانده؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: تیماج، مشکی.

۲۳۵ برگ؛ ۱۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۹۰].

﴿ ۱۴۴۹۳ ﴾

رق منشور فی معراج نبینا المنصور (اعتقادات ـ عربی)

از: سید جعفر بن ابی اسحاق دارابی کشفی (۱۲۶۷ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در معراج حضرت پیامبرﷺ و این که عروج آن حضرت با جسم عنصری بوده نه با روح. تألیف آن در نجف اشرف هنگام فتنهٔ «زگرت و شمرت» در سال ۱۲۳۱ ق شروع شده است.

[الذریعه ۲۴۶/۱۱؛ مرعشی ۸۴/۵، ش ۱۶۹۰؛ دانشگاه ۴۸۷/۱۶، ش ۷۲۰۶/۷].

آغاز: «سبحان الذی اسری بعبده لیلا من المسجدالحرام... و جلّ نبیّه الذی اخترق السبع الطباق فخلا برتبه... و بعد حقیر الآفاق عبدالله المفتاق جعفر بن ابی اسحق الموسوی».

انجام: «قال ثانیاً الا انّه بکل شیء محیط و فی هذا القدر الهدایة... و الجرعة تنبیء عن البحر الغزیر فاختم الکلام بقول الحمدلله رب العالمین علی بلوغ الغایة و...».

نسخ؛ بی‌کا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: تیماج، مشکی.

۳۱ برگ؛ ۱۱×۱۷/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۹۱].

﴿ ۱۴۴۹۴ ﴾

انوار التنزیل و اسرار التأویل (تفسیر - عربی)

از: قاضی ناصرالدین عبدالله بن عمر بیضاوی (۶۷۵ ق)

[مجلس ۴۶/۳۵، ش ۱۲۰۲۷].

نسخ؛ بی‌کا (کاتبان مختلف)، بی‌تا؛ برخی صفحات جدول شنگرف، چند برگ از اول و وسط با حواشی توضیحی مفصل؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول.

۲۱۸ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۹۲].

﴿ ۱۴۴۹۵ ﴾

مجموعه

۱ - مطالب متفرقه‌ای شامل: (عربی و فارسی)

مناظرات مؤمن طاق با ابوحنیفه، حدیثی از حضرت سجاد﵇، نامهٔ وطواط به دوستش، حکایتی از شبلی، مطلبی در فقه به نقل از تذکرهٔ علامه حلی، خواص سورهٔ واقعه، مناجات شافعی و چند مسئلهٔ فقهی «۱ پ - ۱۲ ر»

۲ـ باسط الایدی بالبینات فی تساقط الایدی و البینات = حجیةالید «۱۲پ ـ۲۷پ»

(فقه ـ عربی)

از: بهاء الدین محمد بن محمدباقر حسینی نائینی مختاری (قرن ۱۲ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در مسئلهٔ تعارض و تساقط ایدی و بینات که مؤلف در نیمهٔ ربیع‌الاول ۱۱۰۷ ق تألیف نموده است.

[الذریعه ۲۷۹/۶، رقم ۱۵۲۳ با عنوان «حجیةالید» و ۱۳/۱۷ رقم ۷۵ با عنوان «رسالة فی قاعدة الید و کشفها عن الملک» و ۱۴۷/۱۱ رقم ۹۲۲ با عنوان «رسالة فی تشاح الید السابقة مع الید اللاحقة»].

در جلد ۲۵ فهرست همین کتابخانهٔ مجلس نیز رسالهٔ دیگری با عنوان «رسالة فی تعارض الیدین» معرفی شده است. [مجلس ۱۱۴/۲۵، ش ۷۱۰۴/۱].

آغاز: «حمداً لباسط الایدی بالایادی و باعث... فی النوادی و البوادی و سلاماً علی النبی الهادی... اما بعد فهذه مسئلة تعم بها البلوی و لایرجی من مدارکها المن بالسلوی».

انجام: «و بالجملة البراءة من الشیء بعد تحقق وجوده و ثبوته لیس من الاصل فی شیء حتی یعارض بها الاستصحاب فاعرفه عسی ان ینفعک فی غیر ذلک من الابواب و الحمدلله علی التوفیق لاصابة التحقیق و صلی الله علی النبی و آله ما آل شیء الی مآله و کتب مؤلفه الفقیر...».

۳ـ صیغ العقود و الایقاعات «۲۷ پ ـ ۴۴ ر» **(فقه ـ عربی)**

از: نورالدین علی بن عبدالعالی معروف به محقق کرکی (۹۴۰ ق)

[مجلس ۴۰/۲۶، ش ۷۵۴۰]. آغاز و انجام نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است.

۴ـ رد الغلاة «۴۶ ر ـ ۵۳ پ» **(اعتقادات ـ عربی)**

از: محمدشریف بن رضا شیروانی تبریزی (زنده در ۱۲۲۸ ق)

رسالهٔ کوتاهی است در رد غلات که به الوهیت ائمه علیهم‌السلام قائلند مشتمل بر چهار فصل. این رساله غیر از رسالهٔ «مرغم الغلاة» مؤلف است که در همین موضوع نگاشته است.

آغاز: «الحمدلله الذی هدانا الی سبیل الصواب بارشاد حججه الاطیاب و الصلوة و السلام علی محمد افضل من اوتی فصل الخطاب و علی آله... و بعد فیقول الاقل الجانی الشریف الشیروانی لما رایت الناس یتنازعون فی مسائل من اوصاف النبی».

انجام: «مثل ما ینزل فی تلک المیلة ثم قرأ و لو ان ما فی الارض من شجرة اقلام و البحر... ما نفدت کلمات الله ان الله عزیز حکیم و لیکن هذا آخر ما اردنا...».

نستعلیق و نسخ؛ بی‌کا؛ رسالهٔ دوم ۱۲۳۸، رسالهٔ آخر ربیع‌الاول ۱۲۴۲؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول گرهی.

۵۳ برگ؛ ۱۵/۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۸ - ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۹۳].

﴿ ۱۴۴۹۶ ﴾

مجموعه

۱ - منهج السالکین و وسیلة نجاة الهالکین «۱ پ - ۷۳ ر» **(عرفان - عربی)**

از: ؟

مباحثی عرفانی و فلسفی است که مؤلف از گفته‌های استادش آقاحسین خوانساری (۱۰۹۹ ق) جمع‌آوری و در هفت باب تنظیم نموده است. فهرست ابواب آن عبارتند از:

الباب الاول: فی مراتب السلوک

الباب الثانی: فی صفات السالک

الباب الثالث: فی مذمة الدنیا و اهلها

الباب الرابع: فی فضل العلم و وجوبه

الباب الخامس: فی وجوب الکسب و فضله

الباب السادس: فی احوال الانسان

الباب السابع: فی اسرار العبادات

[مجلس ۹۹/۶، ش ۲۱۲۱؛ مرعشی ۳۳۰/۴، ش ۱۵۲۸؛ دانشگاه ۲۷۸۹/۱۲، ش ۳۸۰۸؛

الذریعه ۱۹۰/۲۳، رقم ۸۵۹۱].

آغاز: «یا من اشرق بنوره قلوب السالکین و شرح بحکمته صدور العارفین... اما بعد فهذه اسرار خفیّة و حقایق مخفیّة حقّقتها لی المولوی الاعظم... آقا حسین الخوانساری».

انجام: «و امّا الرکوع و السجود فالمقصود التعظیم بهما قطعا و لو جاز ان یکون معظّما للّه بفعله و هو غافل اللّهم لا تجعلنی من هذا الغافلین بمحمد و آله الطاهرین».

۲ ـ رق منشور فی معراج نبینا المنصور «۷۴ ر ـ ۷۸ ر» **(اعتقادات ـ عربی)**

از: سید جعفر بن ابی اسحاق دارابی کشفی (۱۲۶۷ ق)

به شمارهٔ [۱۴۴۹۳] مراجعه شود. آغاز نسخهٔ حاضر با آن نسخه برابر است و از انجام افتادگی دارد.

انجام نسخه: «و هی ههنا اخر مرتبة المعدنیة و اشرف افرادها المجتمعان المتلا [قیان] فی مثل المرجان».

نستعلیق؛ رسالهٔ اول مولا الحسینی، ۲۰ ذی‌قعدهٔ ۱۲۰۶؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف و مشکی؛ جلد: مقوائی، قهوه‌ای، عطف تیماج قهوه‌ای.

۷۸ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۹۴].

﴿ ۱۴۴۹۷ ﴾

کامل بهائی **(اعتقادات ـ فارسی)**

از: عمادالدین حسن بن علی طبری (قرن ۷ ق)

[الذریعه ۲۵۲/۱۷؛ مرعشی ۸/۳، ش ۸۰۹/۱؛ مشار، فارسی ۴۰۱۰/۴].

آغاز: «سبحان یکی پادشاهی که بساط عظمت او در اوهام انس و جان نگنجد و لا یحیطون به علماً و کیفیت و کمیت در عتبه جلال او موهوم و ممکن نباشد».

انجام: «و مع ذلک در اثناء این سعی چند کتب دیگر توفیق شد... از آن جمله معالم فخرالدین رازی...».

نستعلیق؛ محمدحسن بن محمدکاظم در قریهٔ شترک از قراء قزوین؛ شب پنج‌شنبه سلخ ربیع‌الاول ۱۲۷۴؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول گرهی.
۱۸۱ برگ؛ ۱۶×۲۷ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۹۵].

﴿ ۱۴۴۹۸ ﴾

الفقه (عربی)

از: اسماعیل موسوی خلخالی هاشمی (متوفای بعد از ۱۳۲۸ ق)

مباحث مفصلی است در فقه استدلالی. مؤلف آن را در سال ۱۳۲۴ ق در نجف اشرف تألیف نموده و جلد حاضر مباحث زیر را شامل است:

کتاب خمس، کتاب الوقوف و الصدقات، اسباب تحریم النکاح و عدالت.

آغاز: «کتاب الخمس و هو حق مالی فرضه الله المالک علی عباده فی مال مخصوص لشرایط مخصوصة لطائفة مخصوصة و هو فی الجملة مما...».

انجام نسخه: «یمکن ان یقال ان هذا الاحتمال اظهر الاحتمالات من بین الاحتمالات الاخر».

نستعلیق؛ به خط مؤلف، ۱۳۲۴ ق؛ مؤلف در پایان نسخه تاریخ تولد فرزندان خود را در سال‌های ۱۳۱۹ ـ ۱۳۲۸ نوشته است؛ جلد: مقوائی، آبی، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای.
۳۳۳ برگ؛ ۱۴/۵×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۹۶].

﴿ ۱۴۴۹۹ ﴾

کفایة الایتام فی معرفة الاحکام (فقه ـ فارسی)

از: سید جعفر بن ابی اسحاق دارابی کشفی (۱۲۶۷ ق)

[مجلس ۷۱/۳ ـ ۷۲؛ الذریعه ۸۸/۱۸، ش ۸۱۱].

نسخهٔ حاضر از اول کتاب تا پایان «منجزات مریض» را شامل است.

آغاز: «بسم اللّٰه و الحمدللّٰه و الصلوة علی رسول اللّٰه و آله آل اللّٰه و بعد نگارندهٔ این اوراق الفاطمی المفتاق... به عرض اهل اطاعة و وفاق میرساند».

انجام : «و امّا تصرفات منجزه که میت در حال مرض نموده است پس در محسوب داشتن آنها از اصل یا از ثلث خلاف است و بعد از این با سایر احکام وصیت در باب آن مذکور خواهد شد انشاء اللّه تعالی و الحمدللّه رب العالمین».

نستعلیق؛ به خط مؤلف، بی‌تا؛ بسیاری از عبارات خط خورده و اصلاح شده؛ در اول نسخه فهرست مطالب ذکر شده؛ جلد: تیماج، زیتونی، ضربی، مجدول گرهی.

۱۴۳ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۹۷].

﴿ ۱۴۵۰۰ ﴾

شوارق الالهام فی شرح تجرید الکلام (اعتقادات ـ عربی)

از : مولی عبدالرزاق بن علی بن حسین لاهیجی متخلص به فیاض (۱۰۷۲ ق)

شرح مزجی مفصلی است بر «تجرید الاعتقاد» خواجه نصیر طوسی (۶۷۲ ق).

[مرعشی ۹۱/۳، ش ۸۹۷؛ مشار، عربی ۵۷۶].

نسخهٔ حاضر از «المقصد الثانی فی الجواهر و الاعراض» تا «علم باری تعالی» را شامل و از انجام ناتمام است.

آغاز نسخه : «المقصد الثانی فی الجواهر و الاعراض و فیه فصول خمسة اربعة منها فی الجواهر و الخامس فی الاعراض و وجه تقدیم مباحث الجواهر».

انجام نسخه : «و حصول شیء لشیء قد یکون صورته و ذلک فی العلم الحصولی و قد یکون بذاته... و اقول مراد الشیخ هو انّ من المعلوم المتحقق».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانی‌ها شنگرف؛ جلد: تیماج دورو، مشکی، سوخت، ترنج با سر، ضربی، مجدول گرهی، پشت طبله تیماج قهوه‌ای.

۱۸۷ برگ؛ ۱۴/۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۹۹۹۸].

فهرست راهنما

عناوین کتاب‌های معرفی شده

«ث»

«ج»

«چ»

«ح»

«ش»

«ظ»

«ع»

پدیدآورندگان (مؤلفان و مترجمان)

منابع و مآخذ

احیاء الداثر فی القرن العاشر (عربی)

= طبقات اعلام الشیعه

ادبیات فارسی بر مبنای تألیف استوری (فارسی)

یو.ا. برگل، مترجم یحیی آرین پور و سیروس ایزدی و کریم کشاورز، تحریر احمدمنزوی،تهران،مؤسسه‌مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۲ ش، ۲ جلد.

ازاحة الحلک الدامس بالشموس المضیئة فی القرن الخامس (عربی)

= طبقات اعلام الشیعه

الانوار الساطعة فی المائة السابعة (عربی)

= طبقات اعلام الشیعه

ایضاح المکنون فی الذیل علی کشف الظنون (عربی)

اسماعیل پاشا بن محمد امین بغدادی، بیروت، دار احیاء التراث العربی، بدون تاریخ، ۲ جلد.

تاریخ الادب العربی (عربی)

کارل بروکلمان، ترجمه به عربی دکتر عبدالحلیم نجار، چاپ دوم [افست]، قم، دار الکتاب الاسلامی، بدون تاریخ، ۶ جلد در سه مجلد.

تاریخ تذکره‌های فارسی (فارسی)

احمد گلچین معانی، چاپ دوم، تهران، انتشارات سنائی، ۱۳۶۳ ش، ۲ جلد.

تاریخ التراث العربی (عربی)

فؤاد سزگین، ترجمه به عربی محمود فهمی حجازی، چاپ دوم [افست]، قم، کتابخانهٔ حضرت آیت الله مرعشی نجفی، ۱۴۱۲ ق، شامل این جلدها:

جلد اول چهار جزء: جزء اول علوم قرآن، جزء دوم: تدوین تاریخی جزء سوم: فقه، چهارم عقائد و تصوف.

جلد دوم: شعر (پنج جلد)

جلد چهارم: سیمیاء، کیمیاء، وگیاهان وکشاورزی (۱ جلد).

جلد هشتم: علم لغت (۱ جلد)

مجموعات المخطوطات العربیة فی مکتبات العالم (۱ جلد).

تذکره نویسی در هند و پاکستان (عربی)

سید علیرضا تقوی، تهران، موسسهٔ مطبوعات علمی، ۱۳۴۳ ش.

التراث العربی (عربی)

سیداحمدحسینی،قم،کتابخانهٔ حضرت آیت‌الله‌مرعشی نجفی،۱۴۱۴ق،۶ جلد.

تراثنا ـ مجله (عربی)

فصلنامه، موسسهٔ آل البیت لاحیاء التراث، قم.

التفسیر و المفسرون (عربی)

محمد حسین ذهبی، قاهره، دار الکتب الحدیثه، ۲ جلد.

الثقات العیون فی سادس القرون (عربی)

= طبقات اعلام الشیعه

الحقائق الراهنة فی المائة الثامنة (عربی)

= طبقات اعلام الشیعه

دایرة المعارف بزرگ اسلامی (فارسی)

زیر نظر: کاظم موسوی بجنوردی، تهران، مرکز دایرة المعارف بزرگ اسلامی چاپ اول ۱۳۶۷ ـ ۱۳۷۴ ش، جلد ۱ تا ۷.

دایرة المعارف تشیع (فارسی)

زیر نظر: احمد صدر حاج سید جوادی، چاپ اول، تهران ۱۳۶۹ - ۱۳۷۴ ش، پنج جلد.

الذریعة الی تصانیف الشیعة (عربی)

شیخ آغا بزرگ تهرانی، چاپ سوم، بیروت دار الاضواء، ۱۴۰۳ ق، ۲۶ جلد.

الذهب الخالص فی القرن الخامس

= طبقات اعلام الشیعه

الروضة النضرة فی علماء المائة الحادیة عشرة (عربی)

= طبقات اعلام الشیعه

ریحانة الادب (فارسی)

محمد علی مدرس تبریزی، چاپ چهارم، تبریز، انتشارات خیام، ۱۳۷۴ش، ۸ جلد در چهار مجلد.

سلسلة فهارس المکتبات الخطیة النادرة (به زبانهای گوناگون)

مجموعهٔ فهرستهایی است شامل نسخه‌های خطی در کشورهای گوناگون، این مجموعه در ۲۴ شماره و هر شماره در چند جلد (مجموعاً ۹۷ جلد) منتشر شده است. بدین ترتیب:
شمارهٔ ۱، ۲، ۳ـ اسپانیا، ۴ ـ افغانستان، ۵ ـ آلمان، ۶ ـ انگلیس، ۷ ـ واتیکان، ۸ ـ بولندا، ۹ـ ترکیه، ۱۰ ـ تونس، ۱۱ ـ الازهر، ۱۲ ـ سوئد، ۱۳ ـ (مجموعه ما این شماره را ندارد) ۱۴ ـ فرانسه، ۱۵ ـ مراکش، ۱۶ ـ وین (اتریش)، ۱۷ ـ هند، ۱۸ ـ هلند، ۱۹ ـ اروپا و امریکای

شمالی، ۲۰ـ برخی نسخه‌های خطی از نقاط مختلف دنیا، ۲۱ـ آمریکای شمالی،
۲۲ـ آمریکا، ۲۳ـ نیجر، ۲۴ـ تانزانیا

شرح حال رجال ایران در قرن ۱۲، ۱۳ و ۱۴ هجری

مهدی بامداد، تهران، کتابفروشی زوار، ۱۳۵۷ ش، ۶ جلد.

الضیاء اللامع فی القرن العاشر

= طبقات اعلام الشیعه

طبقات اعلام الشیعه

شیخ آغا بزرگ تهرانی، تحقیق علی نقی منزوی، چاپ دوم [افست]، قم انتشارات اسماعیلیان، بدون تاریخ، ۱۱ جلد با این نامها:

۱ – نوابع الرواة فی رابعة المئات

۲ـ ازاحة الحلک بالشموس المضیئة فی القرن الخامس

۳ـ الثقات العیون فی سادس القرون

۴ـ الانوار الساطعة فی المائة السابعة

۵ـ الحقائق الراهنة فی المائة الثامنة

۶ـ الضیاء اللامع فی القرن التاسع

۷ـ احیاء الداثر فی القرن العاشر

۸ـ الروضة النضرة فی علماء المائة الحادیة عشرة

۹ـ الکواکب المنتشرة

۱۰ـ الکرام البرره

۱۱ـ نقباء البشر

طبقات مفسران شیعه (فارسی)

عقیقی بخشایشی، قم، دفتر نشر نوید اسلام، جلد اول ۱۳۷۱، جلد دوم ۱۳۷۲ ش، جلد سوم

۱۳۷۳ ش، جلد چهارم و پنجم ۱۳۷۵ ش.

طبقات المفسرین (عربی)

شمس الدین محمد بن علی داوودی، بیروت، دار الکتب العلمیة، بدون تاریخ، ۲ جلد.

فرهنگ ایران زمین (فارسی)

زیر نظر ایرج افشار، چاپ دوم، ۱۳۵۴ ش، ۲۰ جلد در ۱۰ مجلد.

فرهنگ بزرگان اسلام و ایران از قرن اول تا چهاردهم هجری (فارسی)

آذر تفضلی و مهین فضائلی جوان، مشهد بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، چاپ اول، آبان ۱۳۷۲ ش.

فرهنگ زندگی نامه‌ها (فارسی)

حسن انوشه با همکاران، تهران، مرکز نشر فرهنگی رجا، جلد اول، ۱۳۶۹ ش.

فرهنگ سخنوران (فارسی)

ع. خیامپور، تبریز، چاپخانهٔ شرکت سهامی چاپ آذربایجان، آبان ۱۳۴۰ ش.

فهارس اعلام هدیة العارفین (عربی)

احمد شمس الدین، بیروت، دار الکتب العلمیة، چاپ اول ۱۴۱۳ ق.

فهرس الخزانة التیموریة (عربی)

دارالکتب مصر، ۳ جلد، جلد اول تفسیر، قاهره ۱۳۶۷ ق، جلد دوم مصطلح الحدیث والحدیث، قاهره ۱۳۶۶، جلد سوم: اسامی مؤلفین، قاهره ۱۳۶۷ ق.

الفهرس الشامل للتراث العربی الاسلامی المخطوط (عربی)

المجمع الملکی لبحوث الحضارة الاسلامی، موسسه آل البیت، علوم القرآن مخطوطات التفسیر و علومه، اردن، ۱۹۸۹، ۲ جلد.

الفهرست (عربی)

محمد بن اسحاق وراق مشهور به ابن ندیم، قاهره، مطبعة الاستقامه، بدون تاریخ.

فهرست کتابخانه اهدایی آقای سید محمد مشکوة به دانشگاه تهران

=فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران

فهرست کتابخانه مجلس شورای اسلامی (فارسی)

۲۲ جلد ناشر کتابخانه مجلس شورای اسلامی، بدین ترتیب:

۱ - یوسف اعتصامی (اعتصام الملک)، ۱۳۰۵ ش.

۲ـ یوسف اعتصامی، ۱۳۱۱ ش.

۳ـ ابن یوسف شیرازی، چاپ اول ۱۳۱۸ ش، چاپ دوم با تصحیح واضافات از عبدالحسین حائری، ۱۳۵۳

۴ـ عبدالحسین حائری، ۱۳۳۵ ش.

۵ـ عبدالحسین حائری، ۱۳۴۵ ش.

۶ـ سعید نفیسی، ۱۳۴۴ ش.

۷ـ مجموعه اهدائی امام جمعه خوئی، عبدالحسین حائری، ۱۳۴۶ ش.

۸ـ فخری راستکار، ۱۳۴۷ ش.

۹ـ عبدالحسین حائری، بخش اول ۱۳۴۶ ش، بخش دوم ۱۳۴۷ ش.

۱۰ـ عبدالحسین حائری، بخش اول و دوم ۱۳۴۷ ش، بخش سوم ۱۳۴۸ ش، بخش چهارم ۱۳۵۲ ش.

۱۱ تا ۱۶ـ زیر نظر ایرج افشار و محمد تقی دانش پژوه و علی نقی منزوی، نگارش احمد منزوی، ج ۱۱، ۱۳۴۵ ش، ج۱۲و ۱۳، ۱۳۴۶ ش، ج۱۴،۱۵، ۱۳۴۷ ش، ج۱۶، ۱۳۴۸ ش.

۱۷ـ عبدالحسین حائری، ۱۳۴۸ ش.

۱۸ـ مجموعه اهدائی رهی معیری، فخری رستگار، ۱۳۴۸ ش.

۱۹ـ عبدالحسین حائری، ۱۳۵۰ ش.

۲۰ـ هنوز چاپ نشده است.

۲۱ـ عبدالحسین حائری، کتب اهدائی مجید فیروز، ۱۳۵۷ ش.

۲۲ـ عبدالحسین حائری، مجموعه طباطبائی، ۱۳۷۴ ش.

۲۳ـ عبدالحسین حائری، مجموعه طباطبایی، ۱۳۷۶ ش.

۲۴ـ هنوز چاپ نشده است.

۲۵ـ علی صدرائی خوئی، زیرنظر عبدالحسین حائری (از نسخهٔ ش ۷۰۰۱ ـ ۷۵۰۰)، قم مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، بهار ۱۳۷۶ ش.

۲۶ـ علی صدرائی خوئی، زیرنظر عبدالحسین حائری (از نسخهٔ ش ۷۵۰۱ ـ ۸۰۰۰)، قم مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، تابستان ۱۳۷۶ ش.

۲۷ تا ۳۴ ـ مخصوص معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۸۰۰۱ تا ۱۲۰۰۰ که تا به حال چاپ نشده است.

۳۵ـ علی صدرائی خوئی، زیرنظر عبدالحسین حائری (از نسخهٔ ش ۱۲۰۱ ـ ۱۲۵۰۰)، قم مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، پاییز ۱۳۷۶ ش.

فهرست کتابخانه مدرسه عالی سپهسالار سابق (مدرسه عالی شهید مطهری) فارسی.

پنج جلد: ج ۱ و ۲ ابن یوسف شیرازی، چاپخانه مجلس، ج ۱، ۱۳۱۵ ش، ج ۲، ۱۳۱۸ ش، ج ۳ و ۴ و ۵ محمد تقی دانش پژوه و علی نقی منزوی، چاپخانه دانشگاه تهران، ج ۳، ۱۳۴۰ ش، ج ۴، ۱۳۴۶ ش، ج ۵، ۱۳۵۶ ش.

فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران (فارسی)

هیجده جلد، انتشارات دانشگاه تهران؛

ج ۱ و ۲ علی نقی منزوی، جلد ۱ (۱۳۳۰ ش)، جلد ۲، (۱۳۳۲ ش)

بقیه مجلدات، محمد تقی دانش پژوه، جلد ۳ و ۴، (۱۳۳۲ ش)، جلد ۵ و ۶ (۱۳۳۵ ش)، جلد ۷، (۱۳۳۵ ش)، جلد ۸، (۱۳۳۹ ش)، جلد ۹ تا ۱۵ (۱۳۴۰ ش)، جلد ۱۶، (۱۳۵۷ ش)، جلد ۱۷ و ۱۸، (۱۳۶۴ ش)

فهرست کتابهای چاپی عربی

خان بابا مشار، تهران، چاپخانه رنگین، شهریور ۱۳۴۴ ش.

فهرست کتابهای چاپی فارسی

خان بابا مشار، تهران، چاپخانه ارژنگ، ۱۳۵۰ ش، ۵ جلد.

فهرست کتابهای چاپی فارسی از آغاز تا آخر سال ۱۳۴۵ ش بر اساس فهرست خان بابا مشار و فهارس انجمن کتاب

از سلسله مجموعه ایران شناسی، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۲ ش، ۳ جلد.

فهرست کتابهای خطی کتابخانه ملک وابسته به آستان قدس رضوی

نگارش محمدباقر حجتی و احمد منزوی زیر نظر ایرج افشار، محمدتقی دانش پژوه، ۱۰ جلد

جلد ۱ (۱۳۵۲ ش)، ۲ (۱۳۵۴ ش)، ۳ (۱۳۶۱ ش)، ۴ (۱۳۶۴ ش)، ۵ (۱۳۶۳ش)، ۶ (۱۳۶۶ ش)، ۷ (۱۳۶۹ ش)، ۸ (۱۳۶۹ ش)، ۹ (۱۳۷۱ ش)، ۱۰ (۱۳۷۲ ش).

فهرست کتب خطی کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی

فهرست جدید، کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، مجلداتی که تاکنون چاپ شده:

جلد ۱ ـ علی اردلان جوان، ۱۳۶۵ ش.

جلد ۷ ـ احمد گلچین معانی بخش اول ۱۳۴۶ ش، بخش دوم ۱۳۴۶ ش.

جلد ۸ ـ احمد گلچین معانی، ۱۳۵۰ ش.

جلد ۹ ـ نجیب مایل هروی و سید علی اردلان، ۱۳۶۱ ش.

جلد ۱۰ ـ غلامعلی عرفانیان، ۱۳۶۲ ش.

جلد ۱۱ ـ مهدی ولائی، ۱۳۶۴ ش.

جلد ۱۲ ـ غلامعلی عرفانیان، ۱۳۷۰ ش.

جلد ۱۳ ـ احمد گلچین معانی و غلامعلی عرفانیان، ۱۳۷۲ ش.

فهرست کتب خطی کتابخانه مجلس شورا (سنای سابق)

محمدتقی دانش پژوه و بهاء الدین علمی انواری، کتابخانه مجلس، ۱۳۵۹ ش، ۲ جلد.

فهرست کتب خطی کتابخانه‌های اصفهان (فارسی)

سید محمد علی روضاتی، اصفهان، جلد اول، موسسه نشر نفائس مخطوطات، ۱۳۴۱ ش.

فهرست کتب مشایخ (فارسی)

ابوالقاسم زین العابدین کرمانی، کرمان چاپخانه سعادت، بدون تاریخ.

فهرس مخطوطات دارالکتب الظاهریة (دمشق) (عربی)

مجلدات موجود: التاریخ و ملحقاته، خالد الرّیان، دمشق، ۱۳۹۳ ق.

التصوف، محمد ریاض المالح، دمشق، ۱۳۹۸ ق.

الطب و الصیدلة، صلاح محمد الخیمی، دمشق ۱۴۰۱ ق.

علوم‌القرآن‌الکریم، صلاح محمدالخیمی جزءاول: مصاحف، تجوید، قرائت، دمشق ۱۴۰۴ ق.

جزء دوم علوم قرآن، دمشق ۱۴۰۴ ق، جزء سوم: التفسیر، دمشق ۱۴۰۵ ق.

علوم اللغة العربیة، اسماء الحمصی، دمشق، ۱۳۹۳ ق.

النحو، اسماء الحمصی، دمشق ۱۳۹۳ ق.

علم الهیئة و ملحقاته، ابراهیم خوری، دمشق ۱۳۸۹ ق.

الفلسفة والمنطق وآداب البحث، عبدالحمید الحسن، ۱۳۹۰ ق.

الریاضیات، محمد صلاح عایدی، دمشق ۱۳۹۳ ق.

الجغرافیة و ملحقاتها: ابراهیم خوری، دمشق ۱۳۸۹ ق.

فهرس المخطوطات الفارسیة التی تقتنیها الدار الکتب عام ۱۹۶۳ م (عربی)

(فهرست کتب فارسی دار الکتب مصر)

سید نصرالله مبشر طرازی، قاهره، مطبعه دار الکتب ۱۹۶۶ م، ۲ جلد.

فهرس المخطوطات نشره بالمخطوطات التی اقتنتها الدار من سنة ۱۹۳۶ـ۱۹۵۵م (عربی)

(فهرست دار الکتب مصر)

فواد سید، قاهره، مطبعه دار الکتب، ۱۳۸۰ ق، ۳ جلد.

فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی پاکستان (فارسی)

احمد منزوی، اسلام آباد، انتشارات مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان ۱۳۷۰ ش، ۱۳ جلد.

فهرست مشروح بعض کتب نفیسه قلمیه مخزونه کتب خانه آصفیه سرکار عالی (فارسی)

میر عثمان علی خان بهادر، هند، حیدر آباد دکن، ۱۳۵۴ ق، دو حصه.

فهرست میکرو فیلمهای کتابخانه دانشگاه تهران (فارسی)

محمدتقی دانش پژوه، انتشارات دانشگاه تهران، ج ۱ (۱۳۴۸ ش)، ج ۲ (۱۳۵۳ ش) ج ۳ (۱۳۶۳ ش).

فهرست نسخه‌های خطی فارسی

احمد منزوی، تهران، مؤسسه فرهنگی منطقه‌ئی، ۱۳۴۸ ش، ۶ جلد.

فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه دانشگاه استانبول

توفیق هاشم پور سبحانی و حسام الدین آقاسو، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۴ ش.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ آستان مقدس حضرت معصومه علیها السلام

محمدتقی دانش‌پژوه، قم، نشریه آستانهٔ مقدسهٔ قم، ۱۳۵۵ ش، قطع رحلی، ۴۳۴ ص، در این جلد حدود ۱۲۱ جلد نسخهٔ خطی قرآن کریم و ۸۰۰ جلد نسخهٔ خطی معرفی شده است. جلد اول، سیدحسن نقیبی، قم، انتشارات زائر، ۱۳۷۵ ش، قطع وزیری، ۴۲۲ ص + ۱۲صفحه عکس، در این جلد ۴۰۰ نسخهٔ خطی که بعد از فهرست دانش‌پژوه به کتابخانه اضافه شده‌اند معرفی شده است.

جلد دوم، علی صدرائی خوئی، انتشارات زائر، ۱۳۷۵ ش، قطع وزیری، ۴۲۵ ص + ۲۶ صفحه عکس، در این جلد ۳۶۴ نسخهٔ جدید معرفی شده است.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده الهیات و معارف اسلامی (فارسی)

سید محمدباقر حجتی، زیر نظر محمدتقی دانش پژوه، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۴۵ ش.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده حقوق و علوم سیاسی و اقتصادی تهران (فارسی)

محمدتقی دانش پژوه، چاپخانه دانشگاه، بدون تاریخ.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ جامع گوهرشاد ـ مشهد (فارسی)

محمد فاضل، انتشارات کتابخانهٔ گوهرشاد، ۱ (۱۳۶۳ ق)، ۲ (۱۳۶۵ ق)، ۳ (۱۳۶۷ ش)، ۴ (۱۳۷۱ ش).

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه عمومی اصفهان (فارسی)

جلد اول، جواد مقصور، تهران، وزارت فرهنگ و هنر، آبان ۱۳۶۹ ش.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت‌الله العظمی نجفی مرعشی (فارسی)

سید احمد حسینی، قم، کتابخانه حضرت آیت الله نجفی مرعشی، ۲۵ جلد.

۱ تا ۱۰ (بدون تاریخ)، ۱۱ تا ۱۳ (۱۳۶۵ ش)، ۱۴ (۱۳۶۶ ش)، ۱۵ و ۱۶ (۱۳۶۷ ش)، ۱۷ و ۱۸ (۱۳۶۸ ش)، ۱۹ (۱۳۶۹ ش)، ۲۰ (۱۳۷۰ ش)، ۲۱ (۱۳۷۲ ش)، ۲۲ و ۲۳ (۱۳۷۳ ش)، ۲۴ و ۲۵ (۱۳۷۴ ش).

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ گنج بخش (فارسی)

احمد منزوی، اسلام آباد، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، بهمن ۱۳۵۹ ش، ۴ جلد.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه ملی ایران (فارسی)

سید عبدالله انوار، کتابخانه ملی ایران، ۱ (۱۳۴۵ ش)، ۲ (۱۳۴۷ ش)، ۳ (۱۳۵۱ ش)، ۴ (۱۳۵۳ ش)، ۵ (۱۳۶۵ ش)، ۶ (۱۳۵۴ ش)، ۷ (۱۳۵۶ ش)، ۸ (۱۳۵۶ ش)، ۹ (۱۳۵۷ ش)، ۱۰ (۱۳۵۸ ش).

فهرست نسخه‌های خطی مدرسه خاتم الانبیاء (صدر بابل) فارسی

علی صدرائی خوئی و محمود طیار مراغی و ابوالفضل حافظیان بابلی، تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۶ ش.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مدرسه نمازی شهرستان خوی (فارسی)

علی صدرائی خوئی، تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۶ ش.

فهرست نسخه‌های کتابخانه وزیری یزد وابسته به آستان قدس رضوی (۵ جلد)

محمد شیروانی، ج ۱، چاپخانه تابان (۱۳۵۰ ش)؛ ج ۲ (بدون تاریخ و محل چاپ)؛ ۳ (چاپ تابان ۱۳۵۳ ش)؛ ۴ (چاپ میهن ۱۳۵۷ ش)؛ ۵ (۱۳۵۸ ش).

فهرست‌واره فقه هزار و چهار صد ساله اسلامی در زبان فارسی (فارسی)

محمدتقی دانش پژوه، تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ اول ۱۳۶۷ ش.

فهرستوارهٔ کتاب‌های فارسی

احمد منزوی جلداول(سفرنامه، جغرافیا، داستان‌ها، فهرستوارهٔ کتاب‌های فارسی [کلیات]، فهرستوارهٔ کتاب‌های فارسی [تاریخ جهان]). ناشر تهران، انتشارات انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۷۴ ش.

جلد دوم (تاریخ ایران، تاریخ شبه قاره)، تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۷۵ ش.

قاموس الاعلام (ترکی)

شمس الدین سامی، استانبول، مطبعه مهران، ۱۳۱۶ ق، ۶ جلد.

کتابخانه ابن طاووس و احوال و آثار او (فارسی)

اتان گلبرگ، مترجمان سید علی قرائی و رسول جعفریان، قم، کتابخانه عمومی آیت الله مرعشی نجفی، بهمن ۱۳۷۱ ش.

کتابشناسی اصول فقه شیعه (فارسی)

مهدی مهریزی، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، زمستان ۱۳۷۱ ش.

کتابشناسی مجلسی (فارسی)

حسین درگاهی و علی اکبر تلافی داریانی، تهران، بنیاد فرهنگی امام رضا(ع)، ۱۳۷۰ ش.

الکرام البررة فی القرن الثالث بعد العشرة (عربی)

شیخ آغا بزرگ تهرانی، نجف، مطبعهٔ علمیه، ۱۳۷۴ ش، ۲ جلد.

کشاف الفهارس و وصاف المخطوطات العربیة فی مکتبات الفارسی (فارسی)

(فهرست موضوعی نسخه‌های خطی کتابخانه‌های جمهوری اسلامی ایران)، سید محمدباقر حجتی، تهران، سازمان مدارک‌فرهنگی انقلاب اسلامی و انتشارات سروش، جلد اول ۱۳۷۰ ش.

کشف الحجب و الاستار عن اسماء الکتب و الاسفار (عربی)

سید اعجاز حسین نیشابوری کنتوری، قم، کتابخانه آیت الله نجفی مرعشی، ۱۴۰۹ ق.

کشف الظنون عن اسامی الکتب و الفنون (عربی)

مصطفی بن عبدالله مشهور به حاجی خلیفه و کاتب چلبی، بیروت، دار احیاء التراث العربی، بدون تاریخ، ۲ جلد.

الکواکب المنتشرة (عربی)

= طبقات اعلام الشیعة

لغت نامه دهخدا (فارسی)

علی‌اکبردهخدا، چاپ‌اول از دورهٔ جدید، انتشارات دانشگاه تهران، پائیز ۱۳۷۳ ش، ۱۴ جلد.

معجم مصنفات قرآن کریم (عربی)

دکتر علی شواخ اسحاق، چاپ اول، ریاض منشورات رفاعی، ۱۴۰۳ ق، ۴ جلد.

معجم المطبوعات العربیة و المعربة (عربی)

یوسف الیان سرکیس، [چاپ افست]، قم، کتابخانه حضرت آیت الله نجفی مرعشی، ۱۴۱۰ق، ۲ جلد.

معجم المفسرين من صدر الاسلام حتی العصر الحاضر (عربی)

عادل نویهض، بیروت، موسسه نویهض الثقافیة للتألیف و الترجمة و النشر، ۱۴۰۹ ق، ۲ جلد.

معجم مؤلفی الشیعة (عربی)

علی فاضل قائینی نجفی، چاپ اول، تهران، وزارت ارشاد اسلامی، ۱۴۰۵ ق.

معجم المؤلفین (عربی)

عمر رضا کحاله، بیروت، موسسة الرساله، چاپ اول ۱۴۱۴ ق، ۴ جلد.

مکتبة العلامة الحلی (عربی)

سید عبدالعزیز طباطبائی، قم، موسسهٔ آل البیت لاحیاء التراث، چاپ اول ۱۴۱۶ ق.

مؤلفات الزیدیة (عربی)

سیداحمد حسینی، چاپ اول، قم، کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی، ۱۴۱۳ ق، ۳ جلد.

میراث اسلامی (فارسی و عربی) سالنامه

به کوشش رسول جعفریان و دیگران، قم کتابخانه حضرت آیت الله مرعشی نجفی، دفتر اول (۱۳۷۳ ش)، دفتر دوم (۱۳۷۴ ش)، دفتر سوم (۱۳۷۵ ش) .

النابس فی القرن الخامس

= طبقات اعلام الشیعة

نسخه‌های خطی (نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران) فارسی

زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۲ دفتر، دفتر اول (۱۳۴۰ ش)، دفتر دوم (۱۳۴۱ ش)، دفتر سوم (۱۳۴۲ ش)، دفتر چهارم (۱۳۴۴ ش)، دفتر پنجم (۱۳۴۶ش)، دفتر ششم (۱۳۴۸ش)، دفتر هفتم (۱۳۵۳ش)، دفتر هشتم (۱۳۵۸ ش)، دفتر نهم (۱۳۵۸ ش)، دفتر دهم (۱۳۵۸ ش)، دفتر یازدهم و دوازدهم (۱۳۶۲ ش).

نقباء البشر فی القرن الرابع عشر (عربی)

شیخ آغا بزرگ تهرانی، نجف، مطبعه علمیه، ۱۳۷۳ ش، ۲ جلد.

نوابغ الرواة فی رابعة المئات (عربی)

= طبقات اعلام الشیعة

هدیة العارفین (عربی)

اسماعیل پاشا بن محمد امین بغدادی، بیروت، دار احیاء التراث العربی، بدون تاریخ، ۲ جلد:

هزار سال تفسیر فارسی

سید حسن سادات ناصری، منوچهر دانش پژوه، تهران، نشر البرز، ۱۳۶۹ ش.

رموز و اصطلاحات

آصفیه	فهرست مشروح بعض کتب نفیسهٔ قلمیهٔ مخزونهٔ کتب خانه آصفیه سرکار عالی
الهیات تهران	فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده الهیات و معارف اسلامی
برگل	ادبیات فارسی بر مبنای تألیف استوری
بروکلمان	تاریخ الادب العربی
پ	پشت برگ
ثبت	شمارهٔ ثبت نسخه در دفتر ثبت کتابخانهٔ مجلس
حقوق	فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ دانشکدهٔ حقوق و علوم سیاسی و اقتصادی دانشگاه تهران
دانشگاه	فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
الذریعه	الذریعة الی تصانیف الشیعة
ذیل کشف الظنون	هدیة العارفین
ر	روی برگ
رجال بامداد	شرح حال رجال ایران در قرن ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ هجری
رضوی	فهرست کتب خطی کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی
سپهسالار	فهرست کتابخانهٔ مدرسهٔ عالی سپهسالار سابق (مدرسهٔ عالی شهید مطهری)
سرکیس	معجم المطبوعات العربیة والمعربة

سزگین	تاریخ التراث العربی
سلسله فهارس	سلسلة فهارس المکتبات الخطیة النادرة (۲۴ شماره، ۹۷ جلد)
سنا	فهرست کتب خطی کتابخانه مجلس سنای سابق
ص	صفحه
ظاهریه	فهرس مخطوطات دار الکتب الظاهریة (دمشق)
فهرست برلین	شمارهٔ پنجم از سلسلة فهارس المکتبات الخطیة النادرة
قاهره،فوادسید	فهرس المخطوطات نشره بالمخطوطات التی اقتنتها الدار من سنة ۱۹۳۶ ـ ۱۹۵۵ م
قاهره، فارسی	فهرس المخطوطات الفارسیة التی تقتینها الدار الکتب عام ۱۹۶۳ م.
کحاله	معجم المؤلفین، عمر رضا کحاله
گنج بخش	فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه گنج بخش
گوهر شاد	فهرست نسخه‌های کتابخانهٔ جامع گوهر شاد
مجلس	فهرست کتابخانه مجلس شورای اسلامی
مرعشی	فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت‌الله مرعشی نجفی
مشار، عربی	فهرست کتابهای چاپی عربی
مشار، فارسی	فهرست کتابهای چاپی فارسی
مشترک	فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی ایران پاکستان
مشکوة	فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران (۷ جلد اول)
ملک	فهرست کتابهای خطی کتابخانه ملی ملک وابسته به آستان قدس رضوی
ملی	فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه ملی ایران
منزوی	فهرست نسخه‌های خطی فارسی
نشریه	نسخه‌های خطی (نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران)
وزیری یزد	فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه وزیری یزد

نمایهٔ فهارس نسخ خطی کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی

شماره جلد	مؤلف	سال انتشار	مطالب
۱	یوسف اعتصامی (اعتصام‌الملک)	۱۳۰۵ ش	شامل ۱۸۲۸ کتاب خطی و چاپی که کتاب‌های خطی آن در جلد دوم مجدداً معرفی شده‌اند.
۲	یوسف اعتصامی (اعتصام‌الملک)	۱۳۱۱ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۱ ـ ۷۸۸
۳	ابن یوسف شیرازی	چاپ اول. ۱۳۱۸ ش چاپ دوم. ۱۳۵۳ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۷۸۹ ـ ۱۲۰۲
۴	عبدالحسین حایری	۱۳۳۵	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۱۲۰۶ ـ ۱۶۸۴
۵	عبدالحسین حایری	۱۳۴۵	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۱۶۸۵ ـ ۲۰۰۰
۶	سعید نفیسی	۱۳۴۴ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۲۰۰۱ ـ ۲۳۱۶
۷	عبدالحسین حایری	۱۳۴۶ ش	(مجموعه اهدایی امام جمعه خوئی) شامل ۲۶۱ نسخهٔ خطی و ۳۳۹ کتاب چاپی.
۸	فخری رستگار	۱۳۴۷ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۲۳۱۷ ـ ۲۷۰۰
۹	عبدالحسین حایری	بخش اول ۱۳۴۶ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۲۷۰۱ ـ ۲۷۷۹
	" "	بخش دوم ۱۳۴۷ ش	معرفی‌نسخه‌های‌شمارهٔ ۱۸۲۵ ـ ۲۰۰۰ (معرفی‌مجدد نسخه‌هایی از جلد پنجم).
۱۰	" "	بخش اول ۱۳۴۷ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۲۷۸۰ ـ ۳۰۵۹
	" "	بخش دوم ۱۳۴۷ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۳۰۶۰ ـ ۳۳۲۲
	" "	بخش‌سوم۱۳۴۸ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۳۳۲۳ ـ ۳۷۰۴
	" "	بخش‌چهارم۱۳۵۲ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۳۷۰۵ ـ ۴۰۰۰
۱۱	زیرنظر ایرج افشار و محمدتقی دانش‌پژوه و علی نقی منزوی نگارش احمد منزوی	۱۳۴۵ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۴۰۰۱ ـ ۴۳۰۵

شماره جلد	مؤلف	سال انتشار	مطالب
۱۲	" "	۱۳۴۶ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۴۳۰۶ ـ ۴۶۰۷
۱۳	" "	۱۳۴۶ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۴۶۰۸ ـ ۴۸۷۰
۱۴	" "	۱۳۴۷ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۴۸۷۱ ـ ۵۰۳۴
۱۵	" "	۱۳۴۷ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۵۰۳۵ ـ ۵۱۸۲
۱۶	" "	۱۳۴۸ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۵۱۸۳ ـ ۵۵۴۰
۱۷	عبدالحسین حایری	۱۳۴۸ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۵۵۴۱ ـ ۶۰۰۰
۱۸	فخری راستکار	۱۳۴۸ ش	(کتب اهدایی رهی معیری) شامل ۲۳ نسخهٔ خطی و ۱۶۵۵ کتاب چاپی.
۱۹	عبدالحسین حایری	۱۳۵۰ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۶۰۰۱ ـ ۶۴۱۰
۲۰	هنوز تألیف نشده	ــــ	مخصوص شماره‌های ۶۴۱۱ ـ ۷۰۰۰
۲۱	عبدالحسین حایری	۱۳۵۷ ش	(کتب اهدایی مجید فیروز ناصرالدوله) شامل ۳۶۸ جلد نسخهٔ خطی و ۱۳۰۰ کتاب چاپی.
۲۲	عبدالحسین حایری	۱۳۷۴ ش	(کتب اهدایی سیدمحمدصادق طباطبایی)[1] مجموعه‌ها
۲۳	عبدالحسین حایری	۱۳۷۶ ش	" " "
۲۴	هنوز چاپ نشده است.	ــــ	" " کتاب‌های تکی
۲۵	علی صدرایی خویی زیر نظر عبدالحسین حایری	بهار ۱۳۷۶ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۷۰۰۱ ـ ۷۵۰۰
۲۶	" "	تابستان ۱۳۷۶ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۷۵۰۱ ـ ۸۰۰۰
۲۷ تا ۳۴	هنوز تألیف نشده‌اند.	ــــ	مخصوص شماره‌های ۸۰۰۱ ـ ۱۲۰۰۰
۳۵	علی صدرایی خویی زیر نظر عبدالحسین حایری	پاییز ۱۳۷۶ ش	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۱۲۰۰۱ ـ ۱۲۵۰۰
۳۶	" "	زیر چاپ	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۱۲۵۰۱ ـ ۱۳۵۰۰
۳۷	" "	زیر چاپ	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۱۳۵۰۱ ـ ۱۴۰۰۰
۳۸	" "	زیر چاپ	معرفی نسخه‌های شمارهٔ ۱۴۰۰۱ ـ ۱۴۵۰۰
۳۹	تألیف نشده	ــــ	(مجموعه اهدائی خاندان معزی) شامل ۴۲۰ جلد نسخهٔ خطی و ۷۳۳ جلد کتاب چاپی است.

ــــــــــــــ

۱ـ این مجموعه شامل ۱۴۳۸ نسخهٔ خطی و ۱۷۰۶ کتاب چاپی است.

شناساندن گذشته فرهنگی مان به جامعه اسلامی، خود آگاهی و اعتماد به نفس می بخشد و ثبت میراث مکتوب یکی از کارهای ارزشمندی است که بدین امر یاری می رساند. وجود حدود سه میلیون نسخه خطی اسلامی در جهان، رسالت ما را سنگین تر می کند و به ما هشدار می دهد که باید در حفظ آنها بکوشیم. یکی از راه های حفظ، فهرست گذاری آنهاست.

برای دستیابی به این هدف، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی به فهرست نویسی نسخ موجود در کتابخانه مجلس شورای اسلامی پرداخته است که تا کنون پنج جلد آن منتشر شده است.



ناشر برگزیدهٔ نهمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران ۱۳۷۵

ناشر نمونهٔ سال ۱۳۷۵ (برگزیدهٔ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

Fehreste Noskhehā-ye Khatti-ye Ketabkhane-ye Majles-e Shūrā-ye Islāmi

(Catalogue of Iranian Parliament Library Manuscripts)

Vol. 38

By:

Ali Sadrā'ī Khū'ī

Under Supervision of 'Abd Al-Hosayn Ha'erī

Islamic Studies And Research Center With Association of Library And Center of Documents of Islamic Council Assembly

The center of publication of the office of Islamic Propagation of the Islamic Seminary of Qum.

P. O. Box: 37185. 917

Qum, I.R. IRAN. phon no: 742155 - 7 Fax: 742154

شمارهٔ کتاب: ۶۲۱

مسلسل انتشار: ۱۲۳۸

ISBN ۹۶۴-۴۲۴-۴۸۶-۹

